

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ

ADALET KOMİSYONU

TUTANAK DERGİSİ

2'nci Toplantı

7 Ekim 2019 Pazartesi

(TBMM Tutanak Hizmetleri Başkanlığı tarafından hazırlanan bu Tutanak Dergisi'nde okunmuş bulunan her tür belge ile konuşmacılar tarafından ifade edilmiş ve tırnak içinde belirtilmiş alıntı sözler aslına uygun olarak yazılmıştır.)

İ Ç İ N D E K İ L E R

Sayfa

I.- GÖRÜŞÜLEN KONULAR

II.- KANUN TEKLİFLERİ VE DİĞER İŞLER

A)KANUN TEKLİFLERİ

1.- Ceza Muhakemesi Kanunu ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/2215)

III.- AÇIKLAMALAR

1.- İstanbul Milletvekili Mahmut Tanal'ın, İç Tüzük'ün 35'inci maddesi uyarınca, imzasının da bulunduğu ilgili diğer kanun tekliflerinin (2/2215) esas numaralı Kanun Teklifi'yle birleştirilmesini istirham ettiğine ilişkin açıklaması

ADALET KOMİSYONU
2'nci Toplantı
7 Ekim 2019 Pazartesi

I.- GÖRÜŞÜLEN KONULAR

TBMM Adalet Komisyonu saat 11.10'da açılarak üç oturum yaptı.

Ceza Muhakemesi Kanunu ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/2215), maddelerinin görüşmeleri de tamamlanarak kabul edildi.

İstanbul Milletvekili Mahmut Tanal, İç Tüzük'ün 35'inci maddesi uyarınca, imzasının da bulunduğu ilgili diğer kanun tekliflerinin (2/2215) esas numaralı Kanun Teklifi'yle birleştirilmesini istirham ettiğine ilişkin açıklamada bulundu.

Komisyon gündeminde görülecek başka konu bulunmadığından saat 02.45'te toplantıya son verildi.

7 Ekim 2019 Pazartesi

BİRİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 11.10

BAŞKAN: Hakkı KÖYLÜ (Kastamonu)

BAŞKAN VEKİLİ: Yılmaz TUNÇ (Bartın)

SÖZCÜ: Gülay SAMANCI (Konya)

KÂTİP: Belgin UYGUR (Balıkesir)

BAŞKAN – Değerli arkadaşlarım, bugünkü toplantımıza da hepiniz hoş geldiniz.

II.- KANUN TEKLİFLERİ VE DİĞER İŞLER

A)KANUN TEKLİFLERİ

1.- Ceza Muhakemesi Kanunu ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/2215)

BAŞKAN – Daha önce teklifin maddelerine geçilmesine karar vermiştik. Bugün maddeler üzerinden devam edeceğiz.

Yalnız önceki toplantımızda söz alamayan arkadaşlarımız vardı, onları buraya not ettim. Maddeyi okutacağım, ondan sonra o arkadaşlarımıza sırasıyla söz vereceğim.

1'inci maddeyi okutuyorum:

CEZA MUHADEMESİ KANUNU VE BAZI KANUNLARDA DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA DAİR KANUN TEKLİFİ

MADDE 1- 15/7/1950 tarihli ve 5682 sayılı Pasaport Kanununun 14 üncü maddesinin (A) fıkrasına üçüncü paragraftan sonra gelmek üzere aşağıdaki paragraf eklenmiştir.

“Baro levhasına kayıtlı olan ve en az onbeş yıl kıdemi bulunan avukatlara, haklarında Türk Ceza Kanununun İkinci Kitap Dördüncü Kısım Dördüncü, Beşinci, Altıncı ve Yedinci Bölümünde tanımlanan suçlar ile 12/4/1991 tarihli ve 3713 sayılı Terörle Mücadele Kanunu kapsamına giren suçlardan dolayı soruşturma veya kovuşturma bulunmaması kaydıyla hususi damgalı pasaport verilebilir. Buna ilişkin usul ve esaslar, Dışişleri ve Adalet Bakanlıklarının olumlu görüşü alınarak İçişleri Bakanlığınca yürürlüğe konulan yönetmelikle belirlenir.”

BAŞKAN – Şimdi, söz vereceğim arkadaşlar hem geneli üzerinde görüşlerini bildirecekler hem de bu madde üzerindeki söyleyeceklerini söyleyecekler. Yalnız, Sayın Tanal iki dakika süre istedi.

Buyurun Sayın Tanal.

III.- AÇIKLAMALAR

1.- İstanbul Milletvekili Mahmut Tanal'ın, İç Tüzük'ün 35'inci maddesi uyarınca, imzasının da bulunduğu ilgili diğer kanun tekliflerinin (2/2215) esas numaralı Kanun Teklifi'yle birleştirilmesini istirham ettiğine ilişkin açıklaması

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Teşekkür ediyorum Değerli Başkanım.

Herkese selam ve saygılarımı sunuyorum. Zamandan tasarruf anlamında tek tek saymayacağım, özür dilerim hepinizden ayrı ayrı.

İç Tüzük'ün 35'inci maddesi diyor ki: Komisyonlar Türkiye Büyük Millet Meclisine sunulan kanunlar arasında eğer bir bağlantı, illiyet, ilgi, alaka varsa bunları birleştirebilir.

1'inci maddeyle ilgili on yıllık süreyi dolduran avukatlara yeşil pasaport verilmesi hususunda benim ve Sayın Murat Bakan, İzmir Milletvekilimizle birlikte vermiş olduğumuz kanun teklifinin birleştirilmesini talep ediyoruz, bir.

İki, avukatlık sınavıyla ilgili yine vermiş olduğumuz kanun teklifi var: (2/1304) Yine komisyonda bekliyor, bunun gelmesini istiyoruz, iki.

Üç, 6 kez sınava giren avukat bir daha avukatlık sınavına giremez. Yurt dışında uygulaması 4 seferdir, bazı ülkelerde –hocalarımız da burada- 2 seferdir. Bunun Türkiye’de 6 sefere indirilmesini istirham ediyorum. Burada kanun teklifimiz var, bunun birleştirilmesini...

Avukatlık ruhsatıyla ilgili hepimiz aynı koşullardan geldik, avukatlık harçları mezun olduğumuz zaman stajyerlik döneminde hakikaten borç harç ödeniyor. Bunun hazineden karşılanmasını talep ediyorum.

Bir başka teklif: Beş yılı dolduran -beş yıla kadar- avukatlar gelir vergisinden muaf olsun, istisna olsun, bununla ilgili kanun teklifimiz.

Avukatlık hizmetinden KDV alınmasın, adalete erişim açısından, yargı paketi açısından çok önemli bir husus. Ekmek, su, hava gibi adalete erişim de bir ihtiyaçtır. KDV’nin alınmaması kanun teklifimiz var. Bunlar da komisyonda bekliyor.

BAŞKAN – Burada KDV yüzde 8’e inmiş herhâlde.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Yani bunun alınmaması değerli arkadaşlar.

Yine avukatlık ücretiyle ilgili yapılan sözleşmeler direktman evet hükümde var ama bunlar eksik. Kamu alacakları tahsili usulü hakkındaki hükümlerin uygulanmasını... Avukatlık ücreti sözleşmeleriyle ilgili 164’üncü ve 163’üncü maddede sıkıntılar var. Bunlara ilamlı takip edilme imkânı, zamandan tasarruf...

Avukatlık stajının aynı zamanda kamu avukatıyla ilgili hizmete sayılmasını...

İnfaz koruma memurlarının 3600 ek göstergesi...

Türk Ceza Kanunu’nun 299’uncu maddesinin suç olmaktan çıkarılması; insanların onur, kişilik ve şahsiyetleri makam, mevkiye bağlanmaz. Yani benim onur, kişiliğim ile temizlik görevi yapanın onur, kişiliği aynıdır, Cumhurbaşkanı ile benim onurum aynıdır. Direktman otoriter olmayan tüm sistemlerde bu eşit şekildedir. Yani hem Anayasa’nın eşitlik ilkesi hem de Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi’nin 14’üncü maddesindeki kayırmacılık yasağına aykırıdır böyle bir şeyin görülmesi.

Tahliye kararına karşı geçmişte Ceza Muhakemesi Kanunu’nda cumhuriyet savcılarının itiraz hakkı yoktu. Lehe olan hüküm, itiraz hakkı getirildi, bunun tekrar kaldırılması.

SEGBİS sistemi; maalesef, ben sanık olsam tanıkla yüzleştiğim zaman oradaki mimiklerin görebileceğim. Doğruyu söyleyip söylemediğini anlama açısından SEGBİS sisteminin bu kadar zorunlu hâle getirilmemesi, yani çok zorunlu olmadıkça bunu çok sıkı şartlara bağlamak lazım, bunun kaldırılmasını talep ediyoruz.

İnsan hakları bakanlığının kurulma kanununu teklif ediyoruz yine bu Adalet Komisyonunda.

Yurt dışına çıkış yasağı, mahkeme kararı olmadığı müddetçe idareyle bunun yasaklamasının olması, yine bununla ilgili kanun teklifimiz var Adalet Komisyonunda bekliyor.

Polislerle ilgili 3600 ek gösterge komisyonda bekliyor. Öğretmenlerle ilgili...

Yani, kısacası İç Tüzük’ün 35’inci maddesi uyarınca Değerli Başkanım, benim bu tekliflerimin mevcut görüşülecek olan bu teklifle birleştirilmesini istirham ediyorum.

Söz verdiğiniz için ve tüm arkadaşlarımızın anlayışından dolayı teşekkür ediyorum, saygı ve hürmetlerimi sunuyorum.

İnşallah zamanı aşmadım.

BAŞKAN – Ben teşekkür ediyorum. Olsun artık o kadar toleransımız var, hiç merak etme.

II.- KANUN TEKLİFLERİ VE DİĞER İŞLER(Devam)

A)KANUN TEKLİFLERİ(Devam)

1.- *Ceza Muhakemesi Kanunu ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/2215)(Devam)*

BAŞKAN – Şimdi, daha önce söz vereceğimiz arkadaşlarımızdan önce Komisyon üyelerine geçiyoruz.

Süleyman Bey, buyurun.

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) – Sayın Başkan, değerli arkadaşlar; yargı paketinin birinci paketi hakkında görüşlerimi genel olarak ifade etmek istiyorum, kısa olarak da bu pasaport konusunda, bu hususi pasaport konusunda avukatlara verilecek pasaportlar konusunda da düşüncelerimi ifade edeceğim.

2009 yılında ilk yargı reformu stratejisi planı çıktığından sonra yapılan ilk iş 2010 yılında yapılan Anayasa değişikliği oldu. 12 Eylül 2010’da yapılan Anayasa değişikliğinde bizler sahada ve yargı alanlarında bas bas bağırdığımız zaman “Bu Anayasa değişikliği yargıyı FETÖ’ye teslim etmek anlamına gelir, bu Anayasa değişikliğiyle artık yargı bağımsızlığı ve tarafsızlığı konusundaki bizim itirazlarımız dışında da artık yargı tek ses olacak, yargı bir terör örgütü denilen FETÖ terör örgütüne teslim edilecek.” demiştik. O zamanlar bağırıyştık, çığlıklar atmıştık ama duyan olmadı. O zaman dendi ki: “Yargı üzerinde vesayeti kaldıracağız.” O zaman dendi ki: “Bu vesayet çok önemli, bu vesayetle beraber yargı artık tarafsız olacak, bağımsız olacak.” Ve sonuçlarını gördük, 15 Temmuzda gördük, 15 Temmuz öncesinde gördük ve yargıda bu FETÖ terör örgütünün düşüncelerini, görüşlerini uygulamada uygulamaya kalkan hâkim, savcılar ve yargı elemanları yüzünden mağdur olan binlerce insanımızı, yurttaşımızı gördük.

2009 yılındaki yargı strateji planından sonra 2010’daki olayı gördük. Daha sonra, 2015’te ikinci yargı strateji planı uygulanmaya başlandı. Bu planın göstergesi ise 2017 Anayasa değişikliğiyle oldu. 2017 değişikliği öncesinde de yine biz aynı şekilde şunu söyledik: Tek adam rejimiyle, iki dudak arası yapıyla demokrasi olamaz. Demokrasi olamayacağına göre özgürlükler de olamaz. Özgürlüklerin olmadığı yerde yargı bağımsızlığı olamaz. Yargı bağımsızlığı, yargı tarafsızlığının olmadığı yerde de vatandaşların adalet çığlıkları her yerde söz konusu olur. Ve bu değişiklikle beraber artık yargı tamamen yürütmenin eline bırakıldı ve cumhuriyet döneminde yargının en çok dibe vurduğu dönemleri yaşamaya başladı 15 Temmuz öncesi ve 15 Temmuz sonrası.

Şimdi ise 2019 yılında üçüncü yargı strateji planı açıklanıyor ve birinci paket geldi. Vatandaşın bu birinci paketten beklediği çoğu şey reform adı altında yapılanlarla karşı karşıya değil. Şimdi, Avukatlık Kanunu’ndaki değişiklikle beraber savunmayla ilgili, savunma haklarının ihlalleriyle ilgili birçok gelmesi beklenen maddeler gelmedi. İlk gelen madde şeker adı altında avukatlara yeşil pasaport verilmesiyle ilgili düzenleme geldi. Olaya şöyle bakmak lazım: Bu yargı paketlerinin açıklanmasında da yürütmenin etkinliğini açıkça görmeye başladık. Yargı paketini kim açıkladı? 30 Mayıs 2019’da Sayın Cumhurbaşkanı tarafından kamuoyuna açıklandı. Kamuoyuna açıklanmasının Sayın Cumhurbaşkanı tarafından yapılması bir sorunu ortaya koyduğunu açıkça gösterdi; erkler ayrılığı sorunu, erkler ayrılığının olmadığını da o açıkça gösterdi. Burada reform paketi, yargının esas sorunu olan yasama,

yürütme ve yargı üçleminde yürütmenin yargıyı esir aldığıнын göstergesi oldu. Burada reform paketi yürütme tarafından hazırlandı. Bir şey söyleyince arkadaşlarımız hemen cevap veriyor. Sarayda hazırlandı, evet, sarayda hazırlandı. Çünkü bakınız, bu Mecliste bir şey hazırlanamıyor. Biraz önce elime şeyi aldım, Adalet Komisyon üyesiyim, bir buçuk yıl önce Meclise milletvekili olarak geldim ve hukukçu olduğumdan dolayı Adalet Komisyonuna girdim ve şu anda 6'ncı yasa teklifini görüşmekteyiz arkadaşlar, 6'ncı yasa teklifini ve gelen yasa tekliflerine bakıyorum, hepsinin altında -bunu yanlış anlamayın- milletvekili arkadaşlarımızın imzası var ama hazırlanan yer saray, sarayda hazırlanıyor ve geliyor, milletvekili arkadaşlarımız imzalıyor "torba yasa" adı altında önümüze konuyor ve bir tek cümlesi değiştirilmeden Meclise gönderiliyor.

ORHAN KIRCALI (Samsun) - Yani olacak şey değil bu ya!

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) - Tabii, tepkiler gelecek, tepkiler gelecek.

MAHMUT ATILLA KAYA (İzmir) - İmza sahibi milletvekili arkadaşlara hakaret ediyorsunuz ama!

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) – Bakınız, arkadaşlar bakınız.

ORHAN KIRCALI (Samsun) - Ayıp ya!

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) – Ama dinleyin arkadaşlar, dinleyin.

Muhalefete ait milletvekillerinin vermiş oldukları yasa tekliflerinden komisyona gelen bir tek yasa teklifini gösterin bana, bir tek yasa teklifi yok arkadaşlar.

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) - Kişilik haklarını ihlal etmeden konuşun.

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) - Lütfen konuşmama izin verin.

BAŞKAN – Süleyman Bey, devam edin.

Arkadaşlar, tamam.

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) - Burada her şeyi konuşacağız.

Bakınız, arkadaşlar, 25/7/2018'de OHAL torba yasası geldi. 6/12/2018'de abonelikte ilgili yasa teklifi geldi. 20/2/2019'da CMK'yla ilgili, daha sonra turizm ve ondan sonra da sporda şiddete ilişkin geldi, şimdi de 6'ncı geldi. Adalet Komisyonunun bu kadar az çalıştığı, Türkiye Büyük Millet Meclisinin bu kadar az çalıştırıldığı bir dönem tarihinde olmamıştır. Türkiye Büyük Millet Meclisine siz diyorsunuz ki: "Biz etkin hâle getireceğiz, yasamayı etkin hâle getireceğiz, yasamayı yürütmenin önünde etkin hâle getirip yasama, yürütme ve yargı arasında kuvvetler ayrılığını gerçekleştireceğiz." Ama sonuçta ne oldu? Türkiye Cumhuriyeti kararnamelerle yönetilen memleket hâline geldi. Şu anda kararnamelerle yönetiliyor. Bakınız, bir buçuk seneden beri çıkarılan kararnamelere, yasalara bakınız, bunun da örnekleri var. Kaç tane kararname gelmiş, kaç tane yasa gelmiş? 41 kararname gelmiş, 1.915 tane madde. Yasa kaç tane gelmiş? 39 kanun teklifi gelmiş, 667 tane madde. Bu ne anlama geliyor? Bunun anlama geldiği nokta şu: Anayasa değişikliği yapılmadan önce, tek adam rejimi ortaya konulmadan önce şunu söyledik biz: Bu memleket kararnamelerle yönetilen tek adam, tek kişi yapısına doğru gidecek, demokrasi, özgürlükler kenara konulacak. İşte dediğimiz çıktı. Türkiye Büyük Millet Meclisi açıkça kenarda tutuluyor, yasamanın etkinliği ve denetim etkinliği azaltılıyor.

Bakınız arkadaşlar, bir milletvekili olarak danışmanıma bir talimatta bulundum: "Bir buçuk yıldan beri yapmış olduğum çalışmaları, hem yerelde hem de genelde açıkladığım basın toplantılarımı ve konuşmalarımı hazırlayın." dedim. Üzüldüğüm nokta şu oldu: Vermiş olduğumuz soru önergelerinde, yazılı soru önergelerinde... Türkiye Büyük Millet Meclisine vermiş olduğumuz yazılı soru önergelerinin karşılığını alamadık. Bunu geçenlerde Genel Başkanımız salı günkü toplantısında da belirtti. 14 bin

tane yazılı soru önergesi vermiş milletvekili arkadaşlarımız, cevabı gelen yüzde 5,7; verilmeyen yüzde 94,3. Böyle bir şey olabilir mi? Biz, ondan sonra, sarayda hazırlanan kanun yazılımlarının -sizlere üzülmek istediğim- altı burada imzalanıp da... Yanlış anlamayın, 6'ncı kanun teklifini Adalet Komisyonunda görüyoruz dediğimiz zaman itiraz ediyorsunuz, itiraz etmeyelim arkadaşlar.

MAHMUT ATILLA KAYA (İzmir) – Çünkü yanlış konuşuyorsun, doğru şeyler söylemiyorsun ondan.

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) - Sözlü sorumuz yok, kaldırıldı, gensorumuz yok, güven oylamamız yok. Neyimiz var? Tabii konuşacağız, Parlamentoda konuşacağız, bunları söyleyeceğiz. Bu açıdan, Türkiye Büyük Millet Meclisinin yasama yetkisinin saraydaki yapılan bu işlemler nedeniyle etkisiz hâle getirilmesini, denetleme yetkisinin etkisiz hâle getirilmesini bir milletvekili olarak protesto ediyorum. Biz burada halkın sesiyiz. Biz burada halkın sesi olarak sorunlara çözüm bulmak zorundayız. Bu çerçevede, yargı reformu ne olması gerekiyor? Birinci sorun, sistemin değişmesi gerekiyor.

Cumhuriyet Halk Partisi olarak bu hafta sonu kamp yaptık. AK PARTİ Grubu da kamp yaptı. Bu kamplarda, ben inanıyorum ki AK PARTİ Grubunda da sistem tartışması olmuştur.

ORHAN KIRCALI (Samsun) – Bizim adımıza konuşmayın lütfen.

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) - Bakanları görememekten, bakanlara soru soramamaktan, milletvekillerinin etkisiz hâle getirildiği konuları tartışılmıştır.

ORHAN KIRCALI (Samsun) – Bizim adımıza konuşmayın, kendi partinizden bahsedin.

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) - Bu konuda basında çıkan yazılardan bunu görüyoruz. Demek ki sorun; sistem arkadaşlar. Sorun; sistem, 6771 sayılı Kanun'la ilgili sorun. Sorun; demokrasi, özgürlükler ve Anayasa'dan kaynaklanan, vatandaşa verilmiş bulunan hak ve özgürlüklerin kullanılmasının önüne geçilmesi sorunu. Sorun; sistem, sistemi değiştirmek zorundayız.

Bakınız, arkadaşlar, 6771 sayılı Kanun'un kabul edilmesiyle birlikte yargı organının yürütme organının kontrolü altına girdiğini söyledik ve şu anda yine söylüyoruz. Neden? 159'uncu madde değişikliği açtı. 159'ncu maddesi değiştirilerek HSK üyelerinin neredeyse tamamının Cumhurbaşkanı tarafından, yürütme tarafından seçilebileceği bir noktaya gelindi. Bunun dışında, 146'ncı madde değişikliğiyle beraber Cumhurbaşkanı Anayasa Mahkemesi üyelerinin beşte 4'ünü doğrudan belirleme yetkisini elde etti. Anayasa Mahkemesinin beşte 4'ü, HSK'nin ise tamamı, yargının 2 tane başı... Ondan sonra çıkıyoruz, hâkimlerin, savcılarının özlük haklarını, atanmalarını ve bağımsız ve tarafsız karar vermelerini ortaya koyan, hâkim ve savcılarının durumunu belirleyen HSK'nin Cumhurbaşkanı, yürütme tarafından etkilendiğini açıkça göre göre biz diyoruz ki: Yargı bağımsız, yargı tarafsız. Arkadaşlar, samimi olalım. Yargının tarafsız ve bağımsız olabilmesi için bu yürütme erkini yargı üzerindeki vesayetinden arındırmak gerekiyor. Evet, vesayeti var, üzerinde vesayeti var. Bakınız, bakınız arkadaşlar, yargıç vereceği kararla eğer kendisinin her an tayini çıkabileceğini, vereceği kararla durumunun sıkıntıya girebileceğini, özlük hakları durumunun sıkıntıya girebileceğini ve hakkında disiplin işlemleri yapılabileceğini düşündüğü zaman bağımsız ve tarafsız karar verebilir mi? Veremez, veremedi de. Genel Başkanımız hakkında açılan tazminat davalarında değişen hâkimlerin durumunu biliyorsunuz arkadaşlar. Linç girişimi sonrasında soruşturma yapan savcının nereden savcı olduğunu biliyorsunuz.

Her zaman şunu söylüyorum: Bir hâkim veya savcının belediye başkanı ya da milletvekili olabilmesi için istifa etmesi gerekiyor. Dönebiliyor mu geriye? Dönemiyor. Ama bir hâkim veya savcının hâkim veya savcı olabilmesinde bir parti üyesi, bir parti yönetim kurulu üyesi olabilmesi engel değil. Böyle bir şey olabilir mi? Sayın bakan yardımcılar buradayken daha önceki kanun teklifinde bir

soru sormuştum, 2017'nin ikinci ayından itibaren 9.723 hâkim ve savcı aldınız, bu aldığınız hâkim ve savcılar kaç AK PARTİ üyesi diye sormuştum, kaç başka partilere üye olmuş kişiler diye sormuştum. Bu arkadaşlardan çıkıp da tarafsız olmasını, bağımsız olmasını bekleyebilir misiniz? İki yılda yapılan soruşturmalarda, Cumhurbaşkanına hakaret soruşturmalarında, bu arkadaşların önüne gelen dosyalarda bağımsız ve tarafsız karar verebileceğini düşünebilir misiniz? Düşünemezsiniz. Mülakatlarda yüzde 70 olan mülakatı yüzde 40'a indirdikten sonra bu süreçte alınan hâkim ve savcılardan daha sonra ne bekleyebilirsiniz ki? İtirazlarımızı sunduk: "Yargı bağımsızlığını, yargı tarafsızlığını oluşturabilmek için ilk önce mülakatları kaldırın." dedik, burada dedik, ta şurada dedik. "Hayır." dediniz. Arkasından bu sorunlar ortaya çıkınca şunu söyledik: "Mülakatları kaldırmıyorsanız, mülakat yapılan anı video çekimiyle çekin ve bu konuda yargı yollarını açın, görüntülemeye imkân verin." dedik. Ona da "Hayır." dediniz. Ne olacak? Bu durumda, tek tip durumunda -hâkim, savcı arkadaşlarımızı, demokrasi ve özgürlüklere inanmış, hukukun üstünlüğüne inanmış, yasaları ve insan hakları sözleşmelerini, Anayasa'yı uygulayan hâkim, savcı arkadaşlarımızı bir kenara koyuyorum- ne olacak? Bu çerçeveden gelen hâkim, savcı arkadaşlar tek tip olacak ve yürütme ne derse onun kararını verecek. Bunları yaşıyoruz arkadaşlar, bunları yaşıyoruz.

Bakıyoruz, rektörler eski AK PARTİ milletvekillerinden gelmeye başladı. Bakıyoruz arkadaşlar, valiler eski AK PARTİ'li ve milletvekili adayı olmuş arkadaşlardan gelmeye başladı. Bakıyoruz arkadaşlar, şimdi ise yargı tamamen yürütmenin eline geçmeye başladı.

Bakınız arkadaşlar, üç günden beri sıkıntılı bir olay var. Biz diyoruz ki eğer yargıyı bağımsız hâle getirmezseniz, yargı tarafsız hâle gelmezse, bu, çeşitli devlet organlarını da etkiler. Nereyi etkiler? Yasal düzenlemeler yapmazsanız yolsuzluk boyutunda, diğer boyutlarda ne yapar? Had safhaya varır. Bu çerçevede ülkemizde birçok olay gündeme geliyor, uygulamalarda sıkıntılar gündeme geliyor. Gündeme gelen bu sıkıntılardan biri de... Bakınız, elimde bir evrak var. Bizler diyoruz ki eski dönemlerde yapılan değişikliklerde Cumhurbaşkanını partili Cumhurbaşkanı olmadı, partili devlet başkanı olmaz, bu konuda sıkıntılar baş gösterir. 299'uncu maddede yapılacak değişikliklerle kaldırılacak diyoruz, 125'inci madde var diyoruz, bu konuda uğraşmaya gerek yok diyoruz ama anlatamıyoruz.

Eski dönemlerde Cumhurbaşkanına hakaret gerekçesiyle yapılan soruşturmalarda ilgili bir araştırma yaptım, ilginç sonuçlar ortaya çıkardım. Kenan Evren'in döneminde Cumhurbaşkanına hakaret sanığı olarak 340 kişi, rahmetli Sayın Özal döneminde 207 kişi, rahmetli Sayın Demirel döneminde 158 kişi, Sezer döneminde 168 kişi, Gül döneminde 248 kişi ve Sayın Erdoğan döneminde sadece 2018'de 26.115 kişi hakkında soruşturma yapılmış ve 6.426 kişi mahkûm edilmiş. Böyle şey olmaz arkadaşlar, böyle şey olmaz. Bir memlekette "Abbas yolcu" diye bir paylaşım yaptığı için Cumhurbaşkanına hakareten dolayı 299'uncu madde gereği dava açılmaz. Bu konuda Adalet Bakanlığı izin vermez arkadaşlar. Bu uygulama... Bu "Abbas yolcu" lafının Cumhurbaşkanına hakaret ya da bir kamu görevlisine hakaret olduğu yönünde, önüne gelen dosyada "Ben bu davayı açmazsam, soruşturma kovuşturma olarak iddianameyi hazırlamazsam..." diye korkabilecek savcılarının olduğu bir durumda böyle yargı bağımsızlığı, böyle yargı tarafsızlığı olmaz arkadaşlar. Bu bir örnek. İstiyorsanız ben size iddianamenin sayısını, numarasını da bildiririm.

Bakınız arkadaşlar, tabii, yargının bağımsız olmaması nedeniyle birçok sorun ortaya çıkıyor. İki gün önce...

BAŞKAN – Biraz kanunla devam edelim Süleyman Bey, o tarafı epey gördük.

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) – Sayın Başkan, geneli konusunda konuşma yapacaktık, bize geldi, ben size, yarım saatte bitmez bizim konuşmamız, devam edeceğiz dedim. O zaman ara verdiniz. Sonraki gün ne? Bugün de pazartesiye geldik. Yani devam edeceğiz, burası rahat rahat konuşacağımız

yer. Burası konuşacağımız yer yani.

BAŞKAN – Konuş da yani biraz da kendinden bahsetme. Nasıl olsa konuşuruz, bir şey demiyorum ona.

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Ayдын) – O nedenle, çekinmeyeceğiz, hep beraber konuşacağız.

Değerli arkadaşlar, yargı bağımsız, tarafsız olmayınca memlekette uygulama ne oluyor? Uygulama şöyle oluyor: Yargı bağımsız ve tarafsız olmayınca yürütme erki kendisine karşı muhalif olanlara, kendisiyle aynı şeyi düşünmeyenlere karşı ne yapıyor? Yargı erki üzerinde kurmuş olduğu tahakkümle bu konuda yargıda mahkûmiyetler çoğalıyor. Bu mahkûmiyetler çoğalınca ne olacak? Türkiye, çevresi demir parmaklıklarla çevrili bir cezaevi olacak.

Cezaevleriyle ilgili bir araştırma yaptım, bu cezaevleri son yıllarda neden bu kadar artmış, bu cezaevlerinin artış nedenleri nedendir diye. Bu nedenleri araştırdığım zaman, sonuçta her şey yargının bağımsız, tarafsız olmadığına geliyor arkadaşlar.

Bakınız, AK PARTİ iktidarı için AKP diyeceğim, AKP dediğim zaman arkadaşlar kızdığı için, yanlış anlamayın, hemen AK PARTİ'ye dönüyorum arkadaşlar. Bu üçüncü duraksamam oldu, düzeltmem oldu, bu konuda da özür dilerim sizden.

Değerli arkadaşlar, AK PARTİ iktidarı âdeta Türkiye'nin dört bir yanını demir parmaklıklarla örüyor; yargı bağımsız, tarafsız olmadığından dolayı oluyor bu iş. 2006 ve 2019 yılına kadar geçen on dört yıllık dönemde 166 tane yeni cezaevi, yeni infaz kurumu açılmış durumda. Ayrıca, 34 tane cezaevinde de yeni düzenlemelerle birlikte 149.588 kişilik kapasite artırımına gidilmiş durumda. Adalet Bakanlığı Ceza ve Tevkifevleri verilerine göre Türkiye'de şu anda 313'ü kapalı olmak üzere toplam 396 cezaevi var. Yetmiyor arkadaşlar, yetmiyor, bununla beraber 48 tane yeni cezaevi yapılıyor. 48 tane yeni cezaevi yapılıp cezaevlerinin 220 bin olan kapasitesi 500 bine çıkarılıyor.

Değerli arkadaşlar, eğer biz yargı reformu yaparsak, hak ve özgürlükleri, demokrasiyi ve özgürlükleri genel anlamda genişleteceksek bu cezaevi kapasitesini 500 bin kişilik genişletmek, yeni 48 cezaevi açmak acaba neyin nesi oluyor? Acaba biz hak ve özgürlükleri öne çıkaracaksak, bu konuda ifade özgürlüğünü, düşünce özgürlüğünü ve muhaliflere yönelik tavırları bir kenara bırakacaksak bu cezaevleri neyin nesi oluyor? Bu şu anlama geliyor -mantalite- Türkiye, artık, demokrasi ve özgürlükler açısından bir kenarda, dar anlamda bir yargı -tarafsızlığı ve bağımsızlığı dışında- oluşabilecek bir iklime geçecek. Bu iklim ne olacak? Bu iklim şu olacak arkadaşlar: İster görüşünü beğenin ister görüşünü beğenmeyin, eski bir partinin önceki başkanı hakkında Sayın Cumhurbaşkanı tarafından “Bırakamayız.” denilecek. Bir yürütme erkinin başkanı bir partinin önceki genel başkanı hakkında verilen tahliye kararından sonra, aynı gün içinde, aynı konuda aynı dosyada verilen tutuklama kararı karşısında “Bırakamayız.” diyorsa, biz adaleti, yargıyı, yargı tarafsızlığını, yargı bağımsızlığını nerede arayacağız? Bu da ayrı bir sorun, ayrı bir çerçeve. Bu çerçevede bu cezaevlerinin kapasitesinin neden bu kadar çok artırılması olayına girildiğini yargı paketini hazırlayan Sayın Komisyon Başkanına da sormak istiyorum. Sormak istiyorum, bu konuda görüşlerini de özellikle almak istiyorum arkadaşlar.

Arkadaşlar, tek adam rejimiyle, sarayın yargıya müdahalesiyle Türkiye'de yargı bağımsızlığı ve yargı tarafsızlığı sağlanamaz. Bunun için yapılacak olan tek şey, sistemin, “Cumhurbaşkanlığı sistemi” denilen bu sistemin bu süreçte başarısız olduğu ortaya konulduğundan dolayı sistemi tamamen değiştirmek ve demokratik parlamenter sisteme, denge ve denetlemenin etkin olduğu ve Türkiye Büyük Millet Meclisinin denetleme görevini ve yasama görevini etkin bir şekilde yaptığı, yürütmenin karşısında özgür olduğu bir sisteme geçmek. Bu sistemin adı parlamenter sistem, bu sistemin adı demokratik parlamenter sistem. Eğer bunu yapamazsak, 299'dan dolayı, Terörle Mücadele Yasası

7.2’den dolayı, CMK’yla ilgili infaz sistemlerinden dolayı, birçok nedenden dolayı, biz bu cezaevlerini 500 bin değil 1 milyon kapasiteyle artırsak da Türkiye’yi cezaevi memleketi hâline getiririz. Bu yanlıştan dönmemiz gerekiyor. Bu yanlıştan dönmenin gerektiği kanısındayız.

Tabii, bu uygulamalar bazı sonuçlara neden oluyor. Geçenlerde bu kayyum atamalarıyla ilgili verilen bazı kararlar olmuştur. Uygulamalar sonucunda, bu yargının bağımsız ve tarafsız olmamasından dolayı güç alan merkezî hükûmetin valileri, kaymakamları, vermiş oldukları kararlarla, bu özgürlükleri, Anayasa’dan kaynaklanan hakları sınırlama yoluna gidiyorlar. O dönemde kayyum atamalarıyla ilgili İzmir, Aydın, Ankara ve birçok ilde valiler yasaklama kararları verdiler. Bu yasaklama kararlarında 2911 sayılı Yasa’nın 17’nci maddesinin uygulanmasında Avrupa İnsan Hakları Mahkemesine, Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Kanunu’na ve ifade ve düşünce özgürlüğüne aykırı kararlar verdiler. Son üç günde de bu uygulamalar o kadar çok arttı ki bu uygulamalarla birlikte ilginç kararlar ortaya çıktı.

Bakınız arkadaşlar, yasaları ne kadar güzel yapsanız da yasaları ne kadar düzgün yapsanız da eğer demokrasi ve özgürlük iklimi yoksa memlekette, tek adam rejimi varsa burada uygulamalar bu hâlde oluyor. Ne hâlde oluyor? Madenci yürüyüşü başlıyor, 55 madenci Soma’da tazminat haklarını alamadıklarından dolayı yürüyüşe başlıyorlar ve Kırkağaç’ta durduruluyorlar. Kırkağaç Kaymakamının vermiş olduğu yürüyüşe engel kararı idare mahkemesi tarafından iptal ediliyor ve yürüyüş devam ederken Manisa Valiliği onların yürüyüşüne engel olmak için bir karar daha veriyor. Ne oluyor? Kanun hükmünde kararnamele, KHK’lerle ihraç edilen, mağdur olan vatandaşlarımız Ankara’da büyük buluşma istiyorlar, 5 Ekim tarihinde, iki gün önce Ankara’da büyük buluşma çerçevesinde toplanmak için tüm yurttan geliyorlar; ilk önce yapılan olay, gelen araçların önleri kesiliyor, seyahat özgürlükleri engelleniyor. Ankara’ya geldiklerinde ise Ankara Valiliği KHK’lilerin büyük buluşmasını yasaklıyor, Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Kanunu’nu engelliyor. Dün ne oluyor? Dün ise Kaz Dağlarında yapılan siyanürle altın aramayı, çevre ihlallerini protesto etmek isteyen, “büyük ekoloji mitingi” denilen 26 Ekimdeki mitinge katılmak için İstanbul’dan yola çıkan ve demokratik eleştirme haklarını, protesto haklarını kullanmak isteyen, aralarında Cumhuriyet Halk Partisi İl Başkan Yardımcısının da bulunduğu heyet gözaltına alınıyor, Kaz Dağları İstanbul Dayanışması gönüllüleri gözaltına alınıyor ve demokratik haklarını kullanmaları engelleniyor. Uygulamalar da böyle arkadaşlar, uygulamalar da böyle. İklim bu, sistemin iklimi bu; yola çıktığınız zaman, 3 kişi yola çıktığı zaman “Nereye gidiyorsun?” de, gözaltına al, toplantı ve gösteri yürüyüşü hakkını engelle, ifade özgürlüğünü engelle, düşünce özgürlüğünü engelle, örgütlenme özgürlüğünü engelle; ondan sonra buraya yargı paketi olarak içinde Avukatlık Kanunu’nda avukatlara yeşil pasaport getirilen yargı paketini şeker olarak getir. Böyle şey olmaz, Türkiye’de bu iklimin değişmesi gerekiyor. KHK mağdurlarının seslerini duyması gerekiyor iktidarın. Adalet çılgılığı atan vatandaşın mahkemeye erişme hakkı, düşünce özgürlüğü, toplantı ve gösteri yürüyüşleri hakkı, adil yargılanma hakkı ihlallerine uğrayan vatandaşın haklarını savunmak gerekiyor. Bunun çaresi net ve açık: Yargı bağımsızlığı, yargı tarafsızlığı ve bununla birlikte yapılacak tek şey sistemin değişmesi ve demokratik parlamenter rejimin gelmesi.

Sayın Başkan, değerli arkadaşlar; bu gelen yargı paketinde belirtmek istediğim bir nokta daha var.

BAŞKAN – Yeter artık Süleyman Bey, boş ver, sonra anlatırsın geri kalanını da.

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) – Başkan, geçen defa konuşmuştuk yani biliyorsunuz, o gün devam edecektik.

BAŞKAN – Bak, o gün devam etsem bugünkünün yarısı kadar konuşacaktın, sana 2 katı kadar süre verdim.

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) – Bakın, Türkiye’de büyük bir şekilde suç patlaması var. Bu suç patlamasının birkaç nedeni var, bu nedenlerden en önemlilerinden biri de işsizlik, demokrasi, özgürlük

ve hak ihlalleri, değerlerin erozyona uğraması ve yargı bağımsızlığı ve tarafsızlığının olmaması yüzünden yargıda verilen hatalı kararlar yüzünden bu suç patlamaları ortaya çıkmaya başladı. İki suçta patlama had safhaya vardı: Bunlardan biri uyuşturucu suçları, ikincisi cinsel saldırı suçları. Bunlar toplumun büyük bir ahlaki erozyona uğradığını ortaya koyuyor. Bunun çözümünü bulmamız gerekiyor. Bunun çözümü de yargı paketlerinde bu suçların cezalarının artırılması ya da cezalarının eksiltilmesi ya da başka önlemler tek başına yeterli değil. Bunların düzenlenmesi için, bu suçların azaltılması için yapılacak şey 500 bin kişi kapasiteli cezaevleri de değil. Bu çerçevede hâkimlerin, savcılarının, adaleti gerçekleştirmek isteyenlerin hizmet içi eğitimleri, yargının tarafsızlığı, yargının bağımsızlığı ve demokrasi iklimi ve özgürlük ikliminin getirilmesi ve daha sonra da bu suçlardan ceza alanlar denetimli serbestlik ve diğer konularda yasal anlamda yapılacak düzenlemelerle topluma kazandırılması.

Bu çerçevede önümüzdeki dönemlerde gelecek yargı paketlerini merakla bekliyoruz ve merakla beklemeye de devam edeceğiz arkadaşlar.

Hepinize teşekkür ediyorum, sağ olun.

BAŞKAN – Ben teşekkür ediyorum.

Ahmet Bey, buyurun.

AHMET ŞİK (İstanbul) – Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Yalnız, bir tecrübe edindik, çarşamba günkü toplantıda devam etseydik bu konuşacakların hepsi toplam bir saat içinde bitecekti, erteledik. Bir dahakine ertelemeyi...

AHMET ŞİK (İstanbul) – Tamam, kısa tutmaya çalışacağım zaten.

BAŞKAN – Mümkünse rica edeceğim.

AHMET ŞİK (İstanbul) – Şimdi, bu yargı reformu geldi ve benim aklıma ilk gelen soru şu oldu: Neden böyle bir şeye ihtiyaç duyunuz? “Siz” diye söylüyorum, bizim zaten ihtiyacımız idi iktidar yanlısı olmayanların yargı pratiğiyle karşı karşıya kaldığı sorunlar açısından baktığımızda. Dolayısıyla, sizin neden ihtiyaç duyduğunuza dair bir merak hasil oldu. Benim çıkardığım sonuç şu: On yedi yıldır iktidarda AKP var ve dolayısıyla, yıktığınızı makyajlayarak yeniden düzeltme çabası gibi görüyorum. Eğer böyle bile olsa bunun iyi niyetli olacağını da düşünmeye çalışıyorum. Ama peki, pratikte bunları görüyor muyuz? Ben buna da net bir şekilde “Hayır.” demek durumunda kaldığımızı belirtmek istiyorum.

“Neden?” derseniz mesela yarın Gezi isyanıyla ilgili bir dava var, sevgili Osman Kavala iki yıldır içeride ve iddianameye dayanak teşkil eden savcının ideolojik bağnazlıkla diyebileceğim biçimde iddianameyi kurguladığı iddiaların temel aldığı kişi Murat Pabuç isminde bir tanık ve adam raporlu şizofren. Şimdi, şizofren olduğunu iddianamede tanık olduğu ortaya çıktıktan sonra da kendisi açıklayarak “Benim söylediklerimi nasıl ciddiye alırsınız?” demeye getiren birisinin iddialarını savcının nasıl iddianameye koyduğunu tartışmayacak mıyız?

Şimdi, iktidarınız döneminde gerçekten birçok ilke tanık olduk. Bilenler biliyor, benim hayatımda iki milat var bu -tırnak içinde- terörist olmakla ilgili, bir “Ergenekoncuyken” diye söze başlıyorum, bir de “FETÖ’cüyken” diye. Bunu da bize yaşattınız. Şimdi, FETÖ’cü olmakla suçlandığımız dava Cumhuriyet gazetesine yönelik bir komploymuştu, Yargıtayın son kararıyla birlikte kısmen de olsa bu komplo kabul edilmiş oldu. Ben şimdi size oradan birkaç örnek vereceğim. Bana sorarsanız o soruşturmada görev almış yargının tüm mensupları bırakın hukuk devleti olmayı, kanun devleti olmadığını bile kanıtladılar Türkiye’nin ve çok ağır suçlar işlediler.

Aklıma gelen isimlerin yaptıklarını bir çırpıda söyleyeceğim, hatırımda kalanları. Mesela, Yasemin

Baba diye bir savcı vardı. Vakıf seçimindeki usulsüzlüğe dair bir iddia da olduğu için vakıf defterleri de savcılık tarafından talep edilmişti, avukatlarımız götürdü, savcı hanıma teslim ettiler ve ertesi gün Akşam gazetesinde gördük biz de vakıf defterlerinde yer alan bilgilerin haberlerini. Avukatlarımız suç duyurusunda bulundu, takipsizlik kararı verildi çünkü soruşturmanın gizliliğini ihlal eden bir savcı var idi. Yasemin Hanım'ı da doğrudan suçlamaya çalışmıyorum ya da "Adliyede görevli herhangi bir memur da yapmış olabilir." idi, iddiamız bunu içeriyordu; takipsizlik kararı verildi. Dedik ki: "Ya her taraf güvenlik kamerasıyla dolu, kimin bu muhabire ya da gazeteciye bunu teslim ettiği belirlenebilir." Fakat araştırılmadı. Soruşturma dosyasına delil göndermeye çalıştığını iddia eden bir başsavcı vekili vardı, Hasan Yılmaz; tutuklu yargılandığım bir duruşmada "Ek delil gönderiyorum." dedi benim hakkımda. "Ulan nedir?" diye bakıyoruz, UYAP'tan arkadaşlarımız edinemedi, UYAP'a yüklenmemiş gözüküyor ama biz onun ne olduğunu öğrendik. Nasıl öğrendik? Sabah gazetesinin internet sitesinde yayımlandı mahkeme sürerken.

Soruşturmada ifademi alan bir savcı vardı, Fahrettin Kemal Yerli; adı gibi yerli ve millî -aynen sizin dediğiniz gibi- çünkü o "yerli ve millî"nin o savcıda vücut bulduğu hâli hukukun nasıl ayaklar altına serileceğini, özgürlüklerin nasıl gasbedileceğini iyi niteleyen bir hâl alıyor. Benimle ilgili, Çağlayan Adliyesinde elim bir olayda yitirdiğimiz savcının katledilmesiyle ilgili yaptığım habere dair ifademi aldılar ve ilk soruşturma açıldığında bir başka savcı –o zaman henüz Cumhuriyete komplo kurulmamıştı- takipsizlik kararı verdi "Bu haber değeri taşıyor ve basın özgürlüğüdür." diye. Şimdi, ben hukukçu değilim ama sizler, hukukçu olanlarınız daha iyi bilirsiniz, bir takipsizlik kararının kaldırılabilmesi için ek delil, yeni bir delil gerekiyor. Ben hapisneden tutuklu olarak tekrar savcının karşısına getirildim, bu yerli ve millî savcının. Bana dedi ki: "Bu konuyla ilgili birkaç soru soracağım." Sordu. Birkaç ay sonra iddianamenin delil dosyaları çıktı, bir de baktım, takipsizlik kararı kaldırılmış; ya nasıl oldu, vesaire anlayamadık bir türlü. Tesadüf, takipsizlik kararını veren ve mevzuat gereği yine kendisinin kaldırması gereken savcının karşısına bir başka soruşturmada ifade vermek üzere gittim ve kendisine dedim ki: "Nasıl kaldırdınız bu kararı yani yeni delil gerekiyor?" Yeni delil neymiş, biliyor musunuz, benim haberde yazdığım, o kişilerle telefon görüşmesiyle bir röportaj yaptığımı belirttiğim haberden yola çıkarak –ki zaten haberde belirtiyorum bunu- telefonların HTS kayıtlarını almış ve buna yeni delil muamelesi yapmış. Şimdi bu savcıya hukukçu mu diyeceğiz yoksa siyasetin emir eri mi diyeceğiz?

Mahkeme başkanı, Abdurrahman Orkun Dağ isimli bir hukuk katiliydi. Şu anda Yargıtay 9. Ceza Dairesinde ikinci heyetin başkanlığını yürütüyor. Yargıtay 16. Ceza Dairesi daha birkaç hafta önce Cumhuriyet gazetesinde yargılamaların hukuksuz olduğunu belirten, birçok sanık açısından bunu belirten hukuk çizgisinde bir karar vermeye çalıştı, ki ben bu kararın da şöyle yorumlanması gerektiğini düşünüyorum: Bu kararlar Türkiye'ye hukuk gelmiş değil; bu hukukun değil, hukuksuzluğun tescili aynı zamanda ve nasıl ki Cumhuriyet gazetesine yönelik komplo bir siyasetin, siyasal iktidarın verdiği bir emirle yapıldıysa bu karar da yine siyasetin, siyasal iktidarın verdiği emirle ortaya çıkmıştır. Ama şimdi bunu başka bir yere taşıyacağım: Yargıtay 16. Ceza Dairesinde aynı yerde çalışan 2 kişi var, birisi Abdurrahman Orkun Dağ, bir hukuk katili; diğeri de özgürlükçü karar vermeye çalışan, öyle ya da böyle veren bir başka kişi. Şimdi, Abdurrahman Orkun Dağ'ın böyle bir kararın çıktığı Yargıtayda bulunması adil değil, insani değil, doğru değil. Yani bu yargıyı eğer gerçekten bir yere taşımak istiyorsak, evrensel hukuk ve demokrasi normlarına taşımak istiyorsak yapılması gereken tek şey var: Tarafsızlığı ya da bağımsızlığı "hukuktan bağımsız olmak" diye addeden yargı mensuplarının o teşkilatın dışına çıkarılması. Abdurrahman Orkun Dağ ve isimlerini verdiğim diğer kişiler ya da benzer örneklerdeki hâkim, savcılar bunları oluşturuyor zaten.

BAŞKAN – Ahmet Bey, şu isimlerden vazgeçsek bence daha doğru olur çünkü burada cevap

verme hakkı olmadığı için...

AHMET ŞİK (İstanbul) – Özellikle isimlerini veriyorum, kayda girsin ki çünkü bu dönem kapandığında Sayın Başkan, bunlar Anayasa'yı ihlal suçuyla yargılanacak tanıklar olacaklar.

BAŞKAN – Onun başka yerde söylenmesi gerekiyor, şimdi onlar cevap veremiyorlar.

AHMET ŞİK (İstanbul) – Nasıl ki cemaatle ilintili oldukları iddiasıyla tutuklanan hâkim, savcılar var ise –toptancılıkla yaklaşmıyorum- herkesi suçlamıyorum ama birkaç ismin özellikle nasıl bir militanlıkla davrandığını hepimiz iyi biliyoruz ve hapisshanede olmayı hak ediyorlar. Tek hak etmedikleri mevcut yargı düzeninde karşı karşıya kaldıkları yargılama pratiğidir çünkü evrensel demokrasi, hukuk normlarıyla yargılamıyorlar. Bunu da belirtmek istiyorum.

BAŞKAN – Tamam, peki.

AHMET ŞİK (İstanbul) – Ben düşman hukukunu değil, düşmanım için bile hukuk olmasını talep eden bir kişiyim ve buna bu militan cemaatçi hâkim, savcılar da dâhil. Bu devir kapandığında bu hâkim, savcılar yargılanırken de aynı çizgide olacağım. Dolayısıyla, bunlara neden olan kişilerin siyasal iktidarın temsilcileri her kim ise eğer ki onlar yargılanırsa yine aynı yerde duracağım. Bu da görünen o ki yeni tutuklama nedenimin de bu dönemin sorgulandığı bir torba dava içinde olacağını gösteriyor. Yani şunu söylemeye çalışıyorum: Yargıyla ilişkili sorunlar elbette ki sizin iktidarınızla başlamadı, Yıldız saray mahkemelerine kadar indirebiliriz yargının sorunlarını tartışmak için ama bu kadar güçlü bir iktidar döneminde geçmişteki iktidar ortağınız cemaatin başlattığı ağır hasar verme pratiğine, sizinle aynı görüşte olsa da olmasa da biat etmiş hâkim, savcılar devam ediyor. Cemaatin yarım bıraktığı işi AKP'li hâkim, savcılar ya da o güce biat edenler devam ettiriyor ve bunların toplamından bizim elimize çıkan bir adalet değil, adalete erişim değil, tamamen siyasal iktidarın tetikçiliğini yapma görevi ve gayretinde olan bir yargı ortaya çıkıyor. Bakın -burada yapmamız gereken- bir reforma ihtiyacımız yok. Çok basit bir şey önereceğim: Türkiye Cumhuriyeti devlet olarak birçok uluslararası sözleşmeye imza attı yargıya ilişkin, temel hak ve özgürlüklere ilişkin ve bunun karşılığı olarak Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinden birtakım icra kararları çıkıyor ya da oraya gitmesine gerek kalmadan, nadiren de olsa Anayasa Mahkemesi hukuk çizgisinde kalıyor ve birtakım ihlal kararları veriyor. Benim önerim şudur: Rücu yasasını gerçek anlamda uygulayalım. “Yargının bilerek ya da bilmeyerek yaptığı hatalar nedeniyle ortaya çıkmış tazminat yükümlülüklerini buna neden olan hâkim, savcılar öder.” diye bir yasayı işletir kılsak çok özür dilerim ama yargı mensupları parayla terbiye olmayı çok kolay öğrenirler. O uluslararası sözleşmeleri, Türkiye'nin kanunlarına ve Anayasası'na uymayı kendilerine görev edinirler, bizim de burada uzun uzun konuşmaya ya da Meclisi işgal etmeye, zamanınızı çalmaya hiçbir zaman ihtiyacımız olmaz; gerçekten hukuk çizgisine taşınan ve ideolojik bağnazlığına değil de hukukun evrensel normlarını kendine rehber edinen bir yargıya sahip oluruz.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Peki.

Halil Bey, buyurun.

HALİL ÖZTÜRK (Kırıkkale) – Teşekkür ederim.

Sayın Başkan, değerli Komisyon üyeleri, Sayın Bakan Yardımcımız, kıymetli bürokratlar ve çalışmamızı takip eden değerli basın mensupları; konuşmamın başında Komisyonumuzu saygıyla selamlıyorum.

Bilindiği üzere 2019 yılı Mayıs ayında Sayın Cumhurbaşkanımızın üçüncü Yargı Reformu Strateji Belgesi'ni kamuoyuyla paylaşmasıyla beraber, Sayın Genel Başkanımız Devlet Bahçeli de bunu olumlu bulduğunu ve açıklanan strateji belgesinin önemine değinerek milletimizin huzuru ve

hukuk güvenliği için alınacak her karara, yapılacak her türlü reforma Milliyetçi Hareket Partisi olarak katkı koyacağımızı kamuoyuna açıklamıştır. Hatırlanacağı üzere, Milliyetçi Hareket Partisi, 57'nci Hükümetin ortağı olduğu dönemde, çok sayıda reforma imza atmış bir siyasi partidir.

Değerli Komisyon üyeleri, Komisyon gündemimize gelen kanun teklifi reform strateji belgesinin sadece bir bölümünü kapsadığını ve devamının geleceğini kamuoyuyla paylaşmıştır. Önümüzdeki teklif Yargı Reformu Strateji Belgesi'nde yer verilen 9 amaç, 63 hedef ve 256 faaliyetle doğrudan ilgili 15 ayrı kanunda değişiklik öngören 39 maddelik bir tekliftir ve Komisyonumuzda da olgunlaşacaktır. Kabaca baktığımızda, teklif Türk Ceza Kanunu, Ceza Muhakemeleri Kanunu, Terörle Mücadele Kanunu, Avukatlık Kanunu, Noterlik Kanunu, Pasaport Kanunu gibi temel bazı kanunlarda değişiklik öngörmektedir. Kanun teklifinde bizlerin de daha önce ilk imza sahibi olarak TBMM'ye sunduğumuz, meslektaşlarımız olan avukatlara yeşil pasaport verilmesi yönündeki düzenlemeyi olumlu bulduğumuzu ifade etmek isterim. Yine diğer taraftan meslektaşlarımız için avukatlık hizmetlerinde KDV oranını yüzde 18'den yüzde 8'e düşüren kanun teklifimiz geçen hafta itibarıyla Sayın Cumhurbaşkanımızın 1594 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'yle kısmen hayata geçmiştir. Aynı şekilde, stopaj oranını düşüren kanun teklifimizin de bu kapsamda değerlendirilmesini bekliyoruz.

Saygıdeğer Komisyon üyeleri, hepimizin bildiği üzere, hukukun üstünlüğünün sağlanması ve hukuk devleti ilkesinin kurumsallaşabilmesi yargının diğer erklerden bağımsız hâle gelebilmesiyle mümkün hâle gelebilecektir. Önümüzdeki kanun teklifi ve bundan sonra yine önümüze gelecek kanunlar -adalet alanındaki diğer düzenlemeler- az önce bahsettiğim gibi, hukukun üstünlüğü ve bağımsız yargı erkinin güçlenmesi adına atılan adımlar kapsamındadır. Türkiye'de öteden bu yana yargının hedefleri arasındaki en önemli amaçlardan biri, yargı hizmetlerinin hızlı ve etkin bir şekilde yürütülebilmesi olmuştur. Yargı reformu stratejisinin amaç ve hedefleri arasında verimliliğin artırılması da bulunmaktadır. Bu hedefin benimsenmesinde esasen hepimizin bildiği üzere mevcut iş yükü vardır. Adalet Bakanlığının son açıkladığı verilere göre cumhuriyet başsavcılıklarına son on yılda gelen dosya sayısı yüzde 53 oranında artmıştır, bu, ciddi bir rakamdır. 2019'da 6 milyon 65 bin olan dosya sayısı 2018'de 9 milyon 252 bine yükselmiştir. Cumhuriyet başsavcılıklarına gelen dosyaların ise yarısından daha azı karara bağlanabilmiştir.

Saygıdeğer milletvekilleri, soruşturma aşamasındaki tutuklama sürelerinin kısaltılması, beş yılın altındaki cezalara Yargıtayda temyiz yolunun açılması, seri muhakeme usulünün ve basit yargılama usulünün yine sisteme kazandırılması, hukuk meslekleri sınavına girişin getirilmesi Komisyon görüşmeleri sırasında katkı koyacağımız maddeler arasındadır.

Saygıdeğer Komisyon üyeleri, şimdi, ben öncelikle Adalet Bakanımıza, bürokratlarına, yine, bu teklifin olgunlaşmasında imzası bulunan bütün Komisyon üyelerimize çok teşekkür ediyorum. Yine reformlar için büyük çaba ve mücadele sarf eden Adalet Bakanımız Sayın Abdulhamit Gül'e yönelik karalama kampanyasına karşı bizim de Adalet Komisyonu üyeleri olarak, her birimizin, karşı durduğumuzu buradan belirtmemiz gerektiğini ifade ediyorum. Sosyal medyanın arkasına saklanarak algı yaratmaya çalışanlar, meyve veren ağacı taşıyanlar hiçbir zaman başarılı olmamıştır, bundan sonraki süreçte de başarılı olamayacaktır.

Saygıdeğer milletvekilleri, şimdi, Milliyetçi Hareket Partisi olarak ülkemizin her alanda mevcut durumundan daha ileriye gitmesi adına yapılacak her çalışmaya katkı koyduğumuzun, bundan sonraki süreçte de katkı koyacağımızın bilinmesini arzu ediyoruz. Bizler bardağın yarısı dolu mu, yarısı boş mu diye tartışacağımıza susuzluğumuzu giderebilmek adına bütün bardağı, bütün bardaktaki su miktarını artırmanın yolunu aramalıyız.

Şimdi, çarşamba gününden bugüne kadar birçok eleştiri yapıldı, elbette ki yapılacaktır çünkü

burası, Komisyon, bu kanunların olgunlaştığı ve millet adına yetki alan milletvekillerinin sözünün olması gerektiği bir ortamdır. Yalnız, bazı düşüncelerimi ben de burada ifade etmekte fayda buluyorum.

Şimdi, düşüncelerin açıklandığına baktığımızda, Yargı Reformu Paketi'nin geneline ilişkin açıklamalara bakıldığında, herhangi bir maddeye atfı yapılmaksızın sırf muhalefet etme anlayışıyla bir değerlendirme, genel bir çerçeve çizildiğine müşahade ediyorum. Oysaki Türkiye'nin, ülkemizin kaybedecek zamanı yoktur. Türkiye'nin içinde bulunmuş olduğu sıkıntılardan, sorunlardan bir an evvel sıyrılabilmesi adına hem kamu bürokrasisinin hem Cumhurbaşkanlığı makamının hem de Türkiye Büyük Millet Meclisinin süratle hareket etmesi gerektiğine inanan bir milletvekili arkadaşınızdır. Sırf muhalefet etmek anlayışıyla da bazı görüşlerin dile getirilmesini de doğru bulmuyorum. Niye? Nitekim burası bir ihtisas bir komisyondur, burası Genel Kurul değildir. Elbette ki getirilsin ama genelde kanun teklifiyle ilgili eleştirilerin daha yapıcı olduğunu biliyorum.

Şimdi, mesela ama şunu da ifade etmeden geçmek istemiyorum. Yani Türkiye'nin temel millî meselelerine ilişkin dahi bir ortak kanaatin oluşmadığı Meclisimizde spesifik bir yargı reformu –bazı kanunlarda değişiklik yapılan maddelerle ilgili- külli, topyekûn bir görüş birliği sağlanmasını da zaten çok ummuyorum. Arzu ederim ki bu kanun teklifi görüş birliği içerisinde sonuçlansın, görüş birliği içerisinde olgunlaşsın ve Genel Kurula bu şekilde gitsin. Ancak Türkiye'nin S400 füzesi alması gibi millî bir noktada “Ne gerek vardı canım?” diyerek karşı çıkan siyasi partilerin, yine hain FETÖ darbe girişimine “Bu bir darbe girişimi değildir, kontrollü bir darbedir.” diyen siyasi anlayışa sahip olanların, diğer taraftan Fırat Kalkanı, Afrin gibi, Fırat'ın doğusuna yapılacak operasyonlar gibi buradaki Türk Silahlı Kuvvetlerinin azim ve kararlılığını kıracak, Türk milletinin iradesini bu noktada sekteye uğratmak amaçlı “Ne işimizin var bizim orada ki biz orada bulunacağız?” diyen siyasi anlayıştan da çok fazla bir şey beklemediğimin bilinmesini arzu ederim. Biz siyasi parti temsilcileri olarak, burada amacımız, buradaki kanun teklifine yapıcı, olumlu ve katkı koyucu bir anlayışla hareket etmemiz gerektiğini düşünüyorum. Elbette saatlerce bu teklif hakkında konuşmak mümkündür ancak bu tutum Komisyon çalışmalarımızı sekteye uğratacak, bu çalışmalarımızı geciktirecek düşüncesiyle ben konuşmamı fazla uzun tutmak istemiyorum. Yine yargı reformu stratejisi kapsamında daha nice faydalı yeniliklerin yargı sistemimize kazandırılması temennisiyle ben teşekkür ediyor, saygılarımı sunuyorum.

BAŞKAN – Ben teşekkür ediyorum.

Şimdi, Komisyon üyeleri bitti, sıra Ünal Bey'de.

Buyurun.

ÜNAL DEMİRTAŞ (Zonguldak) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Başkan, Sayın Bakan Yardımcısı, sayın milletvekilleri ve yargı camiasının kıymetli üyeleri; sözlerime başlamadan önce bütün herkese en içten sevgi ve saygılarımı sunuyorum.

Tabii, bugün çok önemli bir konuyu değerlendirmek üzere bir araya geldik. Bir paket geldi önümüze, bir yargı paketi geldi, onu değerlendireceğiz, ben de öncelikli olarak geneli üzerine olan görüşlerimi ifade etmek istiyorum.

BAŞKAN – Madde de dâhil buna, öyle yaptık zaten.

ÜNAL DEMİRTAŞ (Zonguldak) – Peki, maddeye de kısaca değinirim.

BAŞKAN – Yani takdir sizin, isterseniz değinebilirsiniz ona bir şey demiyorum.

ÜNAL DEMİRTAŞ (Zonguldak) – Tamam Sayın Başkan.

Evet, tabii, çok önemli bir konuyu konuşuyoruz az önce ifade ettiğim gibi, yargıyı konuşuyoruz, yargının sorunlarını konuşuyoruz. Neden bu noktaya geldik? Yani yargıdaki bu olumsuz tabloyu

giderebilmek için böyle bir paket niye ortaya geldi, bunu önce bir değerlendirmek istiyorum.

Tabii, Türkiye’de her zaman için yani cumhuriyetin kuruluşundan beri yargının sorunları olmuştur. Yani yargı Türkiye’de hiçbir zaman için tam anlamıyla bağımsız ve tarafsız olmamıştır, bu sorunlar geçmişte de birçok noktada yaşanmıştır. Ancak on yedi yıllık AK PARTİ iktidarı dönemine geldiğimizde, özellikle 2007 yılından itibaren başlayan Ergenekon ve Balyoz davalarıyla birlikte yargı bir krize girmiştir. Bunun en önemli kırılma noktası 2010 referandumu olmuştur. Ne olmuştur 2010’da? FETÖ elebaşı ve maalesef üzülerken ifade ediyorum iktidar, AK PARTİ iktidarı birlikte bir yargı paketi çıkarmaya çalışmışlardır ve bir Anayasa değişikliği gerçekleştirmiş referandumla ve sonuç itibarıyla yargıda bir kırılma noktası o günden itibaren başlamıştır ve o kırılma noktasından itibaren yargı büyük bir krizin içine girmiştir ve şu anda hâlâ bu kriz devam etmektedir. Geldiğimiz noktada aslında bu getirilen paket netice itibarıyla bunun bir itirafı noktasındadır.

Şimdi, bakıyoruz genel gerekçesine... Öncelikli olarak ben şunu da ifade etmek istiyorum: Tabii, genel anlamda baktığımızda bu paket olumlu birçok noktaya temas ediyor ve olumlu birçok gelişme olduğunu söyleyebilirim. Bu noktada, başta Adalet Bakanımız Sayın Gül olmak üzere, bu teklifi getiren bütün milletvekili arkadaşlarımıza ve emeği geçen bütün herkese teşekkürlerimi sunuyorum. Bunun olumlu bir adım olduğunu düşünüyorum aslında. Ancak geneli anlamında baktığımızda yani on yedi yıllık AK PARTİ iktidarının yargıyı sürüklediği duruma, noktaya baktığımızda bu paketin bir reform gibi sunulmasına rağmen aslında bir teknik düzenleme olduğu ortaya çıkıyor. Yani öyle, kamuoyuna büyük beklentilerle bir reform gibi sunulsa da işte, Yargı Reformu Strateji Belgesi’ne dayanılarak, atfedilerek böyle bir paket getirildiği söylene de bu aslında çok da içinde bulunduğumuz sorunları çözebilecek, reform diyebileceğimiz bir düzenleme değil; teknik bir düzenleme. Ben de avukatlık yaptım yıllarca. Avukatlık mesleğinin bazı sorunlarının çözümüne yönelik ve temel hak ve hürriyetlerle ilgili, tutuklulukla ilgili Ceza Muhakemesi Kanunu’nda bazı teknik düzenlemeleri içeren aslında küçük bir paket diyebiliriz biz buna. Aslında bunun yargı paketi olarak sunulmuş olması da bunun itirafı noktasında.

Bakın, ne diyor? Arkadaşlarımız, teklifi getiren milletvekili arkadaşlarımız genel gerekçesinde diyorlar ki: “Adalet Bakanlığı tarafından hazırlanarak 30 Mayıs 2019 tarihinde kamuoyuyla paylaşılan Yargı Reformu Strateji Belgesinde de vizyon olarak ‘güven veren ve erişilebilir bir adalet sistemi’ ortaya konulmaktadır. Önümüzdeki beş yıl boyunca söz konusu Belgede belirtilen amaç ve hedefler doğrultusunda faaliyetler yürütülecek ve Belge, bir yol haritası olarak esas alınacaktır.”

Peki, bu Yargı Reformu Strateji Belgesi’ni kim hazırladı? Adalet Bakanlığı hazırladı. Kim kamuoyuna deklare etti? Sarayda yürütenin başı olan Sayın Cumhurbaşkanımız deklare etti. Şimdi, arkadaşlarımız az önce kızdılar bizim milletvekili arkadaşımıza, Sayın Süleyman Bülbül’e “Ya, biz hazırladık bunu.” dediler ama bakın, daha ilk paragrafta bu belgeye atıfta bulunuluyor ve deniliyor ki: “Önümüzdeki beş yıl boyunca söz konusu Belgede belirtilen amaç ve hedefler doğrultusunda faaliyetler yürütülecek ve Belge, bir yol haritası olarak esas alınacaktır.” Yani buradan, daha paragrafın ilk kısmından anlaşılan şu: Bu paket aslında sarayda hazırlanan bir paket. Yani bunu net bir şekilde burada bir ikrar olarak görebiliriz, net olarak.

Bir başka ikrar daha var burada. Nedir? “...‘güven veren ve erişilebilir bir adalet sistemi’ ortaya konulmaktadır.” deniliyor belgede. Yani bunun tersinden baktığımızda, demek ki Türkiye’de güven veren ve erişilebilir bir yargı sistemi yoktur. Şimdi bunu açacağım birazcık. Tabii ki -az önce ifade ettim- Türkiye’de bir yargı krizi var ve bu yargı krizi derinleşerek devam ediyor. Maalesef bu paket de bu krizi çözmeye yönelik çok büyük, esaslı bir adım içermiyor.

Biliyorsunuz, 2010 yılındaki bu referandum değişikliğinden sonra yargıda birçok önemli taş

yerinden oynadı ve yeni bir yapı ortaya çıktı. Bu yeni yapının ortaya çıkmasında, maalesef, AK PARTİ iktidarı birinci derecede sorumludur arkadaşlar yani bunu inkâr edemeyiz. O dönem AK PARTİ'nin değerli temsilcileri bu referandum değişikliğini ısrarla savundular ve geçirdiler. İktidarda sizler vardınız, sorumluluğunuz vardı. Bizim temsilcilerimiz defalarca uyarmasına rağmen maalesef böyle bir sonuç ortaya çıktı ve en son, işte, hain FETÖ darbe girişimiyle karşı karşıya kaldık. Daha sonrasında netice itibarıyla, o, Ergenekon, Balyoz davalarıyla başlayan süreçten sonra görev alan birçok hâkim savcının FETÖ'cü olduğu ortaya çıktı ve bu sefer 2016'dan sonra yeni bir yapı ortaya konulmaya başlandı. Nedir bu? Yeni yapıda, işte, FETÖ'cüler temizleniyor, FETÖ'yle mücadele ediliyor. Bunları takdire şayan buluyoruz, gerçekten doğru adımlar bunlar çünkü gerçekten, Türkiye Cumhuriyeti'ne kastedilmişti. Bakın, o gece biz Sayın Adalet Bakanıyla Meclisteydik ve tepemize bombalar yağdı. Bunun sonucunda daha doğru bir yöne gideceğimiz yerde, maalesef, daha kötü bir yöne doğru gittik ve eski alışkanlıklar devam etti.

İşte, yeni bir dönem diyoruz, yeni dönem neticesinde FETÖ'cüler temizlendikten sonra yargıya alınan hâkim, savcılara baktığımızda çok ciddi derecede hatalar yapıldığını görüyoruz. Bakın, cemaatlerden bahsediliyor, basına yansıyanları söylüyorum. Yargının içerisinde bazı cemaatlerin etkin olduğu ifade ediliyor. Yani bunu kabul etmememiz lazım. Yargıda liyakati, yargıda hukukun üstünlüğünü, yargının üstünlüğünü ön plana almamız gerekiyor. Hak edenin hâkim, savcı olması gerekiyor. Tarafsız ve objektif bir yargı istiyorsak eğer, öncelikli olarak tarafsız ve objektif davranabilecek hâkim ve savcılar görev getirmemiz gerekiyor. İşte bunların bazı örneklerini önceki dönemde yaşadık. Bir önceki dönemde hâkim, savcı atamalarında avukatlık mesleğinden gelen, özellikle avukatlık mesleğinden gelip hâkim, savcı olmak isteyen arkadaşların siyasi geçmişine baktığımızda, AK PARTİ döneminde il ve ilçelerde yönetimlerde görev almış birçok avukat arkadaşımızın hâkim, savcı yapıldığına şahit oluyoruz. Bakın, bu son derece yanlış ve tehlikeli bir durumdur. Tarafsız ve bağımsız olması gereken hâkim, savcılarının... Bir siyasi partinin temsilciliğini yapmış, görev üstlenmiş, deyim yerindeyse siyasallaşmış bir kişi, tarafsız ve bağımsız hâkim, savcılık yapamaz değerli arkadaşlar. Bu, Cumhuriyet Halk Partili olsa da geçerli, Milliyetçi Hareket Partili de olsa veya bir başka partili olsa da geçerli. Yani bir Cumhuriyet Halk Partisi il başkanlığında, ilçe başkanlığında görev almış bir hâkim, savcı tarafsız ve bağımsız hâkimlik, savcılık yapamaz kıymetli arkadaşlar.

Şimdi, bu arkadaşlarımız nerelerde nerelerde görevler yapıyor? Bakın, benim kendi ilçemde, Ereğli'de AK PARTİ İlçe Başkanı Sayın Adem Öztürk hâkimlik sınavını kazandı ve Facebook'tan paylaştı, dedi ki: "Saraya çağrıldım..." "Saraya" demedi. "Küllîye'ye çağrıldım." diye açıklama yaptı "Görev üstlendik." diye. Bu, Ereğli kamuoyunda, Zonguldak kamuoyunda tartışıldı.

YILMAZ TUNÇ (Bartın) – On yıl önce ilçe başkanıydı o ya.

ÜNAL DEMİRTAŞ (Zonguldak) – Fark etmez. Yine AK PARTİ'de görevleri devam ediyor, siz de iyi biliyorsunuz. Görevleri devam ediyor, şu anda değil. Ama şunu anlatmaya çalışıyorum: Yani bu şekilde yargıyı düzeltemezsiniz, düzelmez. Şimdi, kritik yani. Bu arkadaşlarımız nerelerde görevler yapıyor? Şimdi, önüne Cumhuriyet Halk Partilinin davası gittiğinde nasıl karar verebilir veya bir muhalifin, İYİ PARTİ'nin davası gittiğinde nasıl karar verebilir?

AYŞE ACAR BAŞARAN (Batman) – HDP'nin belli zaten.

ÜNAL DEMİRTAŞ (Zonguldak) – Veya "HDP'nin zaten belli." diyorsunuz. Yani netice itibarıyla bunu ortadan kaldırmamız lazım. Bakın, bazı arkadaşlarımız var, bizi de arıyorlar, 4 defa 5 defa hâkimlik savcılık sınavını 80 puanın üzerinde bir puanla kazandığı hâlde alınmayan hâkim, savcı adayı arkadaşlarımız var. Şimdi, 50 puan, 60 puan alan giriyor ama 80 puan alan giremiyor. Yani Türkiye'nin kıymetli hukuk fakültelerinden mezun arkadaşlarımız, "liyakatsiz" diyebilir miyiz? Elbette varsa

güvenlik yönünden bir soruşturma, onlara bir şey demiyorum ama...

ERGÜN TAŞCI (Ordu) – Mehmet Moğultay’ı da unutmayalım bu arada.

ÜNAL DEMİRTAŞ (Zonguldak) – Öyle bir örnek vereyim ki size: Bakın, bir arkadaşımız şu anda Hazine Hazine avukatı, Hazine görev yapıyor, devletin bütün güvenlik soruşturmalarından geçmiş ve 3 defa da hâkimlik savcılık sınavını kazandığı hâlde bu arkadaş son sınavda yine elendi, mülakatta elendi. Bakın yani güvenlik soruşturmasından geçmiş bir arkadaşımızdan bahsediyorum, hâlâ görevde olan bir arkadaşımızdan bahsediyorum. Sebep? Babası Cumhuriyet Halk Partili. Bunlar olmaz arkadaşlar. Geçmişte, Mehmet Moğultay döneminde yapılan hata sizi bağlamamalı. Varsa bir yanlış sizin düzeltmeniz lazım. Yani iddianız oydu zaten, iktidara geliş iddianız oydu. Öyle değil mi? Onun için bunların düzeltilmesi lazım.

ERGÜN TAŞCI (Ordu) – Doğrudur, sadece hatırlatmak için...

ÜNAL DEMİRTAŞ (Zonguldak) – Şimdi, tabii, dediğim gibi, Türkiye’de yargı hiçbir zaman için tam anlamıyla bağımsız ve tarafsız olmamıştır. Yürütme her zaman yargıyı tahakkümü altına almaya çalışmıştır. Şimdi biz buradan bu hedefi kime karşı yapıyoruz yani erişilebilir ve güvenilir yargıyı kim ortaya koyuyor? Biz bunu, bağımsız ve tarafsız yargıyı kime karşı savunuyoruz? Elbette ki iktidar erkine karşı. İşte bugünkü yasama ve yürütmenin -“bu tek adam rejimi” dediğimiz rejimde- bir kişiyle de birleşmesi sonucu maalesef yürütme erkini temsil eden Sayın Cumhurbaşkanı olarak ona karşı biz bunu savunuyoruz, tarafsız ve bağımsız yargıyı. Sonuçta bu çıkıyor ortaya.

Dolayısıyla değerli arkadaşlar, bu şekilde, paket paket, strateji belgesindeki ifadeler alınmış ve konulmuş: “Beş yıla yayılacağız.” diyor. Şimdi, Türkiye adalete susamış. Bakın, Türkiye’de birçok dava var, kamuoyunun vicdanını zedeliyor. Sadece Türkiye’deki kamuoyunun vicdanını zedelemiyor, dış dünyada Türk yargısı hakkında ciddi derecede olumsuz raporlar hazırlanıyor. İşte bunlardan bir tanesini ifade edeyim size: Dünya Ekonomik Forumu 2018 Küresel Rekabet Raporu’na göre, Türkiye, yargı bağımsızlığı kategorisinde 111’inci sırada. Yine 2019 Hukukun Üstünlüğü Endeksi’nde Türkiye 126 ülke arasında 109’uncu sırada. Bakın, Nijerya 106’ncı sıradaymış. Şu rakamlara bakar mısınız? Dışarıdan Türk yargısının içine düşürüldüğü duruma bir bakar mısınız?

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) – Ünal Bey, Nijerya’ya gittiniz mi? Nijerya’da yargı yok ki ya.

ÜNAL DEMİRTAŞ (Zonguldak) – İçeriden bakalım. Bakın, Yargıtay Başkanımız Sayın İsmail Cirit ne diyor? “Yargıya olan güven yüzde 70’lerden yüzde 30’lara düştü.” Ben söylemiyorum bunu, yargının en tepesindeki Sayın İsmail Cirit söylüyor. 2016 yılında söylemiş, “Yüzde 70’lerden yüzde 30’lara düşmüş.” diyor. Daha yeni, Komisyon toplantısında Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcısı Fuat Oktay söylüyor, “Yargıya olan güven şu anda yüzde 38’lerde.” diyor. Siz memnun musunuz bu yüzde 38’den.

YILMAZ TUNÇ (Bartın) – Ama o güvensizliği oluşturan hâkimleri attık işte.

ÜNAL DEMİRTAŞ (Zonguldak) – Siz memnun musunuz bundan?

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) – FETÖ... Normal bir zamanda yaşamıyoruz.

ÜNAL DEMİRTAŞ (Zonguldak) – Ben memnun değilim vallahi. Siz memnunsanız devam etsin böyle.

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) – İşte destek verin.

ÜNAL DEMİRTAŞ (Zonguldak) – Bakın, destek böyle olmaz.

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Güzel şeyleri getirin, sözümüz olsun.

ÜNAL DEMİRTAŞ (Zonguldak) – Bakın, biz bu adımı doğru buluyoruz, bu adım doğru bir

adımdır, bugün konuştuğunuz paket doğru bir adımdır ama...

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) – Adım adım...

ÜNAL DEMİRTAŞ (Zonguldak) – Adım adım olmaz, yargı paket paket olmaz, adalet toptan olur. Bunun için öncelikli olarak...

YUSUF BAŞER (Yozgat) – Her şey zamana göre değişir kardeşim ya.

ÜNAL DEMİRTAŞ (Zonguldak) – Adalet kişiye göre, yere göre, zamana göre değişmez. Orada hocamız var, Ankara Hukuk Fakültesi Dekanımız Profesör Doktor Muharrem Özen Hocamız. Ben Ankara Hukuk mezunuyum, bize böyle öğretiler. Adalet kişiye göre, yere göre, zamana göre değişmez. Onun için bizim öncelikli olarak bunu sağlamamız gerekiyor. Bunu sağlamak için de dediğim gibi, gelin, bunun tamamını böyle paket paket getireceğimize bütün muhalefet partilerinin de içinde olacağı bir çalışma grubu oluşturalım ve bunu uzatmayalım. Bakın, iş uzadıkça Türkiye zarar görüyor bundan değerli arkadaşlar. Hepimiz bunun faturasını ödüyoruz. Bakın, bugün derin bir ekonomik krizin içinden geçiyorsak bunun en önemli tetikleyicilerinden biri yargı krizidir, güvenilmeyen bir yargıdır. Ya, sokaktaki vatandaşlara gidin, sorun: Neden güvenilmiyor? Bizim yargımıza neden güvenilmiyor? Neden bu hâle geldik? Bakın, 2010'da da “Çok güzel olacak.” denildi, “Şöyle olacak, böyle olacak...” Hatta FETÖ elebaşı dedi ki: “Mezardakileri bile çıkarın, oy kullanırların.” Evet, öyle dedi. Hepiniz alkışladınız. Alkışlanmadı mı? Ama ne oldu? Sonuç bir facia. Yargının bu yapısal ve zihinsel sorunları giderilmeden Türkiye’de hiçbir şey değişmez. Açık ve net söylüyorum, değişmez.

Bakın, bunun için öncelikli olarak bizim önerimiz şudur: Birinci olarak burada bir tek adam rejimi... En son çıkan, yasama, yürütme ve yargıyı bir kişide birleştiren tek adam rejiminin değişmesi lazım.

YILMAZ TUNÇ (Bartın) – Nasıl değişecek?

ÜNAL DEMİRTAŞ (Zonguldak) – Bakın, tek adam rejimi gömleğin ilk düğmesidir. Bu gömleğin ilk düğmesini yanlış iliklemişseniz, bundan sonra ne yaparsanız yapın yargının iki yakası bir araya gelmez. Bunun bir an evvel değişmesi lazım. Türkiye’de kuvvetler ayrılığını kesin ve net bir şekilde tekrar ortaya koymamız gerekiyor. Burada şu anda kuvvetler birliği var. Bakın, Yargı Reformu Strateji Belgesi’nin açıklandığı yer saray, yürütmenin başı açıklıyor, Sayın Cumhurbaşkanımız açıklıyor bunu.

ORHAN KIRCALI (Samsun) – Ne var bunda?

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – Çok normal.

ÜNAL DEMİRTAŞ (Zonguldak) – Bakın, bu bile yargının bağımlı olduğunu gösteriyor.

ORHAN KIRCALI (Samsun) – İyi de ne var bunda?

YILMAZ TUNÇ (Bartın) – Hazırlandığı yer saray değil ki ya.

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – Son derece normal, millet yetkiyi vermiş.

ORHAN KIRCALI (Samsun) – Allah Allah, ne var bunda?

ÜNAL DEMİRTAŞ (Zonguldak) – Yani siz bunu normal görüyorsanız zaten başka bir şey konuşmaya da gerek yok.

ORHAN KIRCALI (Samsun) – Cumhurbaşkanımızın açıklaması niye bu kadar zorunuza gidiyor? Ne var bunda?

ÜNAL DEMİRTAŞ (Zonguldak) – Şimdi, bakın, kuvvetler birliğine bakın, gösteriyor, bu onun en büyük delilidir, onu ifade etmek istiyorum.

ORHAN KIRCALI (Samsun) – Ne alakası var ya?

ÜNAL DEMİRTAŞ (Zonguldak) – Bakın, biz Sayın Cumhurbaşkanına bu yönüyle bir şey demiyoruz ama Sayın Cumhurbaşkanının...

ERGÜN TAŞCI (Ordu) – Yürütmenin başı orada, Adalet Bakanı orada.

ÜNAL DEMİRTAŞ (Zonguldak) – Bakın, bağımsızlık istiyorsak, bağımsız ve tarafsız yargı istiyorsak...

ORHAN KIRCALI (Samsun) – Ya, nasıl tarafsızlığını bozdu yargının Cumhurbaşkanımız açıklayınca bunu?

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Ya, arkadaşlar durun, ifade özgürlüğüne saygı gösterin.

ÜNAL DEMİRTAŞ (Zonguldak) – Şimdi, bakın...

ORHAN KIRCALI (Samsun) – Böyle şey mi olur ya!

BAŞKAN – Devam edelim...

ÜNAL DEMİRTAŞ (Zonguldak) – Kime karşı çıkıyor bu paket?

ORHAN KIRCALI (Samsun) – Ya, yargı nasıl bağımsızlığını kaybediyor?

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Anlatırız bir dahaki dönemde.

BAŞKAN – Tamam, tamam...

ALPAY ANTMEN (Mersin) – Sayın Vekilim, haklısın. Sayın Cumhurbaşkanını bir de başyargıç olarak ilan edelim, bitsin bu iş.

BAŞKAN – Tamam, artık uzatmayalım arkadaşlar. Ünal Bey, sen de artık kanundan bahset.

ÜNAL DEMİRTAŞ (Zonguldak) – Şimdi, bakın, biz ne yaptık? Türkiye Büyük Millet Meclisini nerede açtık? Bakın, bizim yeni yasama yılını nerede açtık? Resepsiyon nerede verildi?

BAŞKAN – Burada konuşanlar, zaten Türkiye’de ne varsa hepsini burada konuşuyorlar, kanuna sıra gelmiyor hiç.

ÜNAL DEMİRTAŞ (Zonguldak) – Arkadaşlar, Türkiye Büyük Millet Meclisinde verildi, yasamanın evinde verildi.

ERGÜN TAŞCI (Ordu) – Ama gelmediniz.

ÜNAL DEMİRTAŞ (Zonguldak) – Bakın, geliriz, biz geldik.

Bakın, yasamanın evinde verildi, değil mi resepsiyon? Ama yargının açılışı nerede yapılıyor? Sarayda yapılıyor. Bu olmaz. Bakın, bu bilerek isteniyor.

YUSUF BAŞER (Yozgat) – Birazcık söylediklerinize kendiniz inanın be!

ÜNAL DEMİRTAŞ (Zonguldak) – Çok samimi olarak inanıyorum söyledığım her şeye bakın, çok net.

YILDIRIM KAYA (Ankara) – Sayın Başkan... Sayın Başkan...

YUSUF BAŞER (Yozgat) – Hiç inanmıyorsun. Kusura bakma yani var ya... FETÖ’den hâkimlerin davalar yürüttüğünü de biliyoruz.

ÜNAL DEMİRTAŞ (Zonguldak) – Değerli arkadaşlar, bakın, bazı örnekler vereceğim size...

ERGÜN TAŞCI (Ordu) – Gel, gerçekleri söyle.

BAŞKAN – Ünal Bey, sen de artık şunu biraz... Yeter, epeyce konuştuk.

ÜNAL DEMİRTAŞ (Zonguldak) – Toparlayacağım Sayın Başkanım.

YUSUF BAŞER (Yozgat) – Lütfen biraz gerçekçi ol.

ÜNAL DEMİRTAŞ (Zonguldak) – Efendim, bakın, burada Cumhuriyet davasından bahsediyoruz. Ahmet Bey, Ahmet Şık Cumhuriyet davasında yargılanmış bir arkadaşımız, ifade etti, yaşadığı hukuksuzlukları ifade etti.

Değerli arkadaşlar, Sözcü davası. Bakın, şimdi Sözcü’de köşe yazarlığı yapan Sayın Emin Çölaşan ve Sayın Necati Doğru FETÖ’cülükle suçlanıyor.

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – FETÖ’ye yardım ve yataklık...

ÜNAL DEMİRTAŞ (Zonguldak) – FETÖ’ye yardım ve yataklık da aynı anlam ve aynı algıda kullanılıyor, maalesef durum bu. Hayatını FETÖ’yle mücadelede adanmış insanları FETÖ’cülükle, FETÖ’ye yardım ve yataklık etmekle suçlarsanız bu yargıya kimse güvenmez. Bakın, güvenmez, güvenmiyor. “Yüzde 38” diyor Cumhurbaşkanı Yardımcısı. Eren Erdem, değerli arkadaşımız, bizim dava arkadaşımız yıllarca mücadele etti -milletvekilliği yaptı- FETÖ’ye karşı mücadele etti ama Eren Erdem de bugün yine tutuklu arkadaşlar. Bizim İl Başkanımız Sayın Canan Kaftancıoğlu. Değerli arkadaşlar, attığı “tweet”lerden dolayı ceza aldı yani düşünce ve ifade özgürlüğü ayaklar altına alındı bu kararlar. Yine seçilmiş milletvekilleri var, hapiste olan arkadaşlar var. Bu olmaz arkadaşlar. Genel Başkanımıza yapılan linç girişimi -çok önemlidir bu- vardı. Bakın, bir kişi tutuklu değil, neredeyse davul zurnayla adamlar alkışlanıyor.

MAHMUT ATİLLA KAYA (İzmir) – Millet bakanlarımıza yumruk attı, dışarıda geziyor ya.

BAŞKAN – Bir saniye... Bir saniye...

YILMAZ TUNÇ (Bartın) – Ünal Bey... Ünal Bey...

ÜNAL DEMİRTAŞ (Zonguldak) – Bakın, yumrukla linç girişimiyle...

ERGÜN TAŞCI (Ordu) – Hayır, bir dakika... Öyle bir...

ÜNAL DEMİRTAŞ (Zonguldak) – Bu cümleden bunu meşrulaştırdığınızı görüyorum.

BAŞKAN – Ünal Bey, bir dur, bir şey söyleyeceğim, lütfen...

Arkadaşlar, siz de sakin olun.

Bu işi çıkırından çıkarmayalım. Yani burada mahkeme falan görmüyoruz, burada birilerini yargılamıyoruz, burada bir kanun yapmaya çalışıyoruz. Hâkimlerin içinde yanlış yapanı vardır, doğru yapanı vardır, hepsi vardır ama bırakalım, yargı, yanlış veya doğru, sonunda karar verelim en azından. Burada tartışsak o zaman bütün mahkeme kararlarını burada, daha bitmeden, daha işin başında tartışmaya çalışsak yapamayız bu işi.

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Sevgili Başkanım, özür dilerim.

Size yardımcı olmak adına, arkadaşlar da anlasın diye...

Türkiye Cumhuriyeti’nin seçilmiş 600 milletvekili, mümeyyiz insan, ne söyleyeceğini bilir. Arkadaşlarımızın bu şekilde müdahale etmesi, bu Komisyonunda bile müdahale etmesi düşünce özgürlüğü açısından...

YUSUF BAŞER (Yozgat) – Bırak canım!

BAŞKAN – Turan Bey...

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Her hâkime oyunu kullanırken müdahale edecek makam varsa...

BAŞKAN – İzah ediyoruz ama burada işin...

MAHMUT ATİLLA KAYA (İzmir) – Yani bunun ne hukuki düzenlemesi var?

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Hayır ama öyle de bir makam var.

BAŞKAN – Lütfen, işi çok kişiselleştirmeyelim, burada mademki genel konuşuyoruz, kişiselleştirmeyelim.

MAHMUT ATİLLA KAYA (İzmir) – İşine gelince Başkan var.

ORHAN KIRCALI (Samsun) – FETÖ üyeleri yargıya da müdahale etmiyor mu? Burada, Adalet Komisyonu...

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Ama, bakın, biz size hiç müdahale etmeyeceğiz, konuşacaksınız.

BAŞKAN – Orhan Bey, tamam.

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Abesle iştiğal etmeyelim. Burada konuşsun arkadaşımız.

BAŞKAN – Tamam, arkadaşlar...

MAHMUT ATİLLA KAYA (İzmir) – Yargıya müdahale etmiyor mu?

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Arkadaşlar “Hâkimler ‘FETÖ’cü” suçlamasıyla yargılıyor. Bu insanlar FETÖ’cü olmayabilir.” demenin neresi sizi kızdırıyor, bunu anlayamadım. Niye kızılıyorsunuz? Bağımsız bir yargı varsa tartışabiliriz de bunu, ne var bunda?

BAŞKAN – Ünal Bey, lütfen...

ÜNAL DEMİRTAŞ (Zonguldak) – Şimdi, ben toparlayacağım Sayın Başkanım.

Yani burada ifade etmek istediğim konu şu: Bakın, bu davaların tamamı hukuki davalar değil, siyasi davalar. Neden siyasi davalar? Çünkü siyasallaşmış bir yargı var. Siyasallaşmış yargıdan adalet çıkmaz kıymetli arkadaşlarım. Öncelikli olarak yargıyı kendi hâline bırakmamız lazım, bağımsızlığını ve tarafsızlığını sağlamamız lazım.

MAHMUT ATİLLA KAYA (İzmir) – O zaman müdahale etmeyin.

ÜNAL DEMİRTAŞ (Zonguldak) – Bakın, öyle arkadaşlarımızla görüşüyoruz ki hâkimler, savcılar korkuyor bu memlekette, avukatlar korkuyor.

YUSUF BAŞER (Yozgat) – Geç onu. Hikâye ya!

ÜNAL DEMİRTAŞ (Zonguldak) – Bakın, görev yaparken hâkimlerin, savcıların korktuğu bir yerden adalet çıkmaz.

ORHAN KIRCALI (Samsun) – “O korkuyor, bu korkuyor...”

ÜNAL DEMİRTAŞ (Zonguldak) – Biz görüşüyoruz o arkadaşlarımızla “Acaba, başımıza ne iş gelir?” diyorlar.

YUSUF BAŞER (Yozgat) – Geç onları. Eskiden korkuyorlardı.

BAŞKAN – Arkadaşlar, lütfen...

ORHAN KIRCALI (Samsun) – Hangi hâkim korkuyor?

BAŞKAN – Orhan Bey, lütfen, müsaade et de ben cevap vereyim gerekirse.

ORHAN KIRCALI (Samsun) – İsimle, soyadıyla, tarihle gönderelim isterseniz. Ne yapacaksınız?

BAŞKAN – Hâkim, savcı korkuyorsa korkan adam hâkimlik yapmasın, kimse o. Adam gibi hâkimlik yapсын.

ZEYNEL EMRE (İstanbul) – Sayın Başkan, bir dinler misiniz, lütfen.

Arkadaşlardan kim konuşmak istiyorsa dinlesin Ünal Bey’i, ne cevap verecekse, hangi eleştiride bulunacaksa buyursun, söylesin ama her kelimeye böyle karşılıklı cevap verecek şekilde geçmez ki.

BAŞKAN – Tamam, arkadaşlar, sakın olalım, lütfen.

YILDIRIM KAYA (Ankara) – Arkadaşları bir uyarır mısınız Sayın Başkan, arkadaşları bir uyar, kendilerine gelsinler.

ORHAN KIRCALI (Samsun) – Biz kendimizdeyiz üstadım, biz kendimizdeyiz.

YUSUF BAŞER (Yozgat) – Ya, yirmi dakikadır dinliyoruz.

ORHAN KIRCALI (Samsun) – Ne demek “Kendinize gelin.”

YUSUF BAŞER (Yozgat) – Herkes kendinde burada.

ORHAN KIRCALI (Samsun) – Biz burada kendimizdeyiz. Ne demek “Kendinize gelin.”

YILDIRIM KAYA (Ankara) – Bir beş dakika ara versin, bir şeker al.

ORHAN KIRCALI (Samsun) – Ne demek “Kendinize gelin.”

YILDIRIM KAYA (Ankara) – Ne demek, var mı?

BAŞKAN – Siz oradan müdahale etmeyin, burada biz varken siz müdahale etmeyin arkadaş.

ORHAN KIRCALI (Samsun) – Biz kendimizdeyiz, siz kendinize gelin.

YILDIRIM KAYA (Ankara) – Bir dinle, bir dinle.

ORHAN KIRCALI (Samsun) – Siz dinleyin.

YILDIRIM KAYA (Ankara) – Bir söz al...

YUSUF BAŞER (Yozgat) – Sen kimsin de “Dinle.” diyorsun? Sen söz aldın mı konuşuyorsun?

YILDIRIM KAYA (Ankara) – Bağırma oradan!

ORHAN KIRCALI (Samsun) – Siz oradan bağırıyorsunuz.

YUSUF BAŞER (Yozgat) – Sen oradan bağırma!

YILDIRIM KAYA (Ankara) – Başkan, biraz uyarır mısın lütfen, yumuşak sesle değil.

YUSUF BAŞER (Yozgat) – Sen mi karar vereceksin?

YILDIRIM KAYA (Ankara) – Sen niye karışıyorsun?

ORHAN KIRCALI (Samsun) – Sen niye karışıyorsun?

BAŞKAN – Orhan Bey...

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Bir partinin genel başkan yardımcısı konuşuyor arkadaşlar, saygılı olalım lütfen.

YUSUF BAŞER (Yozgat) – Ne olursa olsun, milletvekili değil mi?

ORHAN KIRCALI (Samsun) – “Sen niye karışıyorsun?” ne demek ya?

BAŞKAN – Orhan Bey, lütfen... Buradan bir şey söylenecekse ben söylüyorum, siz lütfen müdahale etmeyin.

Arkadaşlar, kimse müdahale etmesin. Soru-cevap zamanı cevap verilecek.

Tamamlayalım Ünal Bey.

ÜNAL DEMİRTAŞ (Zonguldak) – Değerli arkadaşlar, az önce ifade ettiğim gibi yani bir kriz döneminden geçiyoruz yargıda. Bu yanlışın ilk düğmesi de dediğim gibi “Cumhurbaşkanlığı hükûmet sistemi” diyorsunuz, biz de “tek adam rejimi” diyoruz. Yani müsaade buyurun da bizim de kendi görüşlerimizi ifade etme olanağımız olsun, kendi değerlendirmelerimizi yapma olanağımız olsun. Şimdi, bu, tabii ki ilk düğmesi ama ikinci düğmesi ne bunun? Hâkimler ve Savcılar Kurulunun bağımsızlığının sağlanması yani yürütmenin müdahil olmaması lazım. Burada Hâkimler ve Savcılar

Kurulunun yapısının değişmesi gerekiyor. Eğer siz güçlendirilmiş parlamenter rejime geri dönmezseniz, kuvvetler ayrılığını Türkiye’de tam anlamıyla sağlayamazsanız ve Hâkimler ve Savcılar Kurulunun yapısını değiştirmezseniz ne yaparsanız yapın, Türkiye’de yargı sistemi düzelmez, vatandaşlarımız sizin yargınıza güvenmez. Onun için, bu iki temel konunun öncelikli olarak Türkiye’nin gündemine gelmesi gerekiyor. Eğer bu iki konu düzelirse Türkiye’de adalet ancak düzelir diyorum ben.

Biraz da gerilimli ortam oldu, Sayın Başkan da kırmayayım.

Bir iki cümleyle de sadece şu avukatların diplomatik pasaportuyla ilgili düzenlemenin de yeşil pasaportla ilgili düzenlemenin de son derece doğru ve yerinde olduğunu düşünüyorum. Avukatların buna ihtiyacı vardır, haklarıydı çünkü avukatlık aynı zamanda bir kamu mesleğidir. Dolayısıyla, diğer kamu görevlileri bu haktan yararlanırken avukatların dışlanması yanlış. Dolayısıyla, bu düzenlemenin de çok doğru bir düzenleme olduğunu düşünüyorum ve bu düzenlemeyi bu paketin içine koyan arkadaşlarımıza da teşekkürlerimi sunuyorum.

Sayın Başkanım, çok teşekkür ederim bütün arkadaşlarımıza.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Sayın Kaboğlu, buyurun.

İBRAHİM ÖZDEN KABOĞLU (İstanbul) – Teşekkürler Sayın Başkan.

Sayın üyeler, değerli konuklar; hepinizi saygı ve sevgiyle selamlıyorum.

BAŞKAN – Hocam, bu da mı Anayasa’ya aykırı?

İBRAHİM ÖZDEN KABOĞLU (İstanbul) – Teşekkür ederim Sayın Başkan, hatırlatmanız pek yerinde oldu.

BAŞKAN – Hocam “çok tarafına aykırı” diyorsunuz, onun için, biraz idareli şey yapmış olması lazım.

İBRAHİM ÖZDEN KABOĞLU (İstanbul) – Ben de zaten Anayasa’yla başlamak istiyordum, başlamayı düşünüyordum. Bu bakımdan, en azından telaffuz bakımından özdeş olmamız sevindirici bir hareket noktası olarak görülebilir.

Gerçekten burada hukuk ağırlıklı konuşma yapmamız gerekiyor. Anayasa madde 81’e göre bizi birleştiren nokta “Hukukun üstünlüğüne, namusum ve şerefim üzerine ant içerim.” Bu konuda hepimiz ortak bir zeminde buluşuyoruz, bu önemli.

Bir de Sayın Başkan, yine belirttiğiniz için buluştuk, İç Tüzük madde 38’e göre “Komisyonlar, kendilerine havale edilen tekliflerin ilk önce Anayasanın metin ve ruhuna aykırı olup olmadığını tetkik etmekle yükümlüdürler.” Ben bunu da hatırlatarak giriyorum çünkü genellikle komisyonlarda yapılan, Anayasa Komisyonu işletilmediği için Anayasa Komisyonunda bunları görüşemiyoruz ama katıldığım en başta Adalet Komisyonu olmak üzere Sanayi Komisyonuna kadar her komisyon gerçekten sanki Anayasa yokmuş gibi bir yaklaşımla, bu İç Tüzük’ün 38’inci maddesi yokmuş gibi bir yaklaşımla başlıyor görüşmelere. Bu bakımdan bugünkü toplantı, sizin ironik bir biçimde bana hatırlatma yapmanız olumlu adıma vesile olur diye umut ediyorum çünkü burada yargı reformu herhâlde biraz önce belirttiğim hukukun üstünlüğünün tam kalbinde yer alan bir çalışma alanıdır. Bu bakımdan, çok önemlidir. Ben bu konuşmama mademki bu yasa önerisine Yargı Reformu Strateji Belgesi temel oluşturmuş bulunuyor, şu hâlde bu belgeye yollama yaparak başlamak istiyorum, sonra bu yasa önerisi ve yasa önerisi çerçevesinde saptadığım önemli çelişkilere veya belirttiğiniz üzere, Anayasa’ya aykırılıklara dikkat çekmek suretiyle konuşmamı sonlandıracağım.

Şimdi, bunun öncesi yani bu metnin 30 Eylül günü Meclis Başkanlığına sunulan metnin öncesi dört

aya dayanıyor çünkü 30 Mayıs günü açıklandı bu belge. Haziran, temmuz, ağustos, eylül olmak üzere tam dört ay sonra açıklanan, Meclis Başkanlığına sunulan bir belge. Meclis Başkanlığı, 30 Eylül günü sunuldu, hemen bir günde havale etti ve Komisyonu bir gün sonra toplantıya çağırınız bir torba kanun biçiminde. Biz de dört ay süreyle hiç boş durmadık, sizleri de çağırdık yani sizin mensup olduğunuz partiyi de çağırdık, bütün partileri, Cumhuriyet Halk Partisi, Adalet ve Anayasa Komisyonu olarak bütün partileri çağırmak suretiyle biz de öneriler hazırladık ama torba yasa şeklinde değil de en az 11 yasa önerisi ve bunları da vereceğiz. Biz bir günde gelmesini beklemiyoruz ama bir hafta içerisinde gelmesini Komisyona razı olacağız yeter ki Komisyona gelsin. Sadece birinci partinin teklifleri değil diğer partilerin de teklifleri Komisyona gelsin Anayasa'mız gereği.

Onu beklerken dört ayda ortaya çıkan bu yasa önerisinin temelinde, torba yasa önerisinin temelinde Yargı Reformu Strateji Belgesi yer aldığına göre öncelikle Yargı Reformu Strateji Belgesi'nde dikkatinizi çeken bazı özellikleri vurgulamak gerekir.

Burada, Yargı Reformu Strateji Belgesi'nde özellikle anayasal yapı, Hâkimler ve Savcılar Kurulunun yapısı, insan hakları ihlalleri, yasa ve insan hakları ihlalleri ve uygulama arasındaki ilişkiler, olağanüstü hâl rejiminin bu belgeye yansımaları olmak üzere çok farklı alanlar kapsayıcı bir biçimde ele alınmış ve bunlar bu belgeye yansıtılmaya çalışılmıştır.

Tabii ki bizim burada görevimiz, hem hukukçu olarak hem de milletvekili olarak bu önerilerin ne ölçüde Türkiye gerçekleriyle örtüştüğünü ortaya koymaktır veya örtüşüp örtüşmediğini saptamaktır. Bu açıdan tabii ki bu uzun bir konu, ayrıntılı bir konu ancak ben bazı belirgin öğelere değinmekle yetineceğim.

Şöyle deniyor belgede: “Son on altı yıllık süreçte ifade ve medya özgürlüğünün geliştirilmesine yönelik önemli adımlar atılmış ve başta Anayasa olmak üzere mevzuatta köklü değişiklikler yapılmıştır.” Belgede “İfade özgürlüğünün güçlendirilmesine ilişkin irade ve bu iradeyi hayata geçirmeye yönelik yeni yaklaşımlar ortaya konulmuştur.” denmektedir. Ama bu saptamaya rağmen, Türkiye bir tür özellikle son yıllarda bir fikir suçları yargılamalarına, mahkemelerde görülmekte olan davalar ve hapis hanelerde fikir suçluları hapis hanelerine dönüştüğünü, bu saptamayı görmezlikten gelmektedir. Burada şunu söyleseydi, yani “Bunlar acaba yasalardan mı kaynaklanıyor, yoksa siyasal iradenin, yargısal irade üzerindeki etkisi nedeniyle uygulamadan mı kaynaklanıyor?” biçimindeki saptama önemliydi.

Ama ben burada, tabii ki Türkiye'nin dünyadaki yerinin ne olduğu, kaç fikir suçlusunun yargılandığı, kaç fikir suçlusunun hapis hanesinde olduğu gibi bilgilere, hususlara girecek değilim. Buradaki ayrışma, benim için önemli olan bu ayrışmadır ve burada saptanan düşünce, özellikle Terörle Mücadele Kanunu'nun düşünce suçu ihdasını önleyecek bir uygulamaya kavuşturulması şeklindeki yaklaşım tabii ki bizim paylaştığımız bir yaklaşım olmakla birlikte acaba öneride ne kadar bu gerçekleşmiştir, biraz sonra ona değineceğim.

Fakat, tabii, burada gözden kaçırmamız gereken bir husus, hangi partiye mensup olursak olalım... Ki zaten AK PARTİ'li vekillerin de söylediği gibi “Bu, Yargı Reformu Strateji Belgesi erkler ayrılığı çerçevesinde saray tarafından hazırlanmıştır, dolayısıyla bu bizi bağlanmaz.” biçiminde bir yaklaşımı dile getiriyor olmalarından hareketle buradaki inkârcı satırları da özellikle vurgulamamız gerekir.

Şöyle diyor metinde: “Geçmişte ileri sürülen sistematik işkence ya da kötü muamele iddiaları artık bulunmamaktadır.” Ne zaman söylüyor bunu? 2019 Mayıs ayında ve tam da Türkiye'nin iki büyük barosunun somut vakalarla işkence ve kötü muamele olaylarını sergilediği bir dönemde bunu ortaya koyuyor. Tabii, şuna girmiyorum: Hapis hanelerde siz 20 kişilik bir koğuşa 60 kişiyi tıktığınız zaman o zaten kendi başına bir kötü muamele olmaktadır. O konulara girmiyorum.

Şimdi, burada yapılan saptamalarda haksız tutuklamalar özellikle doğrudan veya dolaylı ifade edilmektedir ve bu tutuklamaların Yargı Reformu Strateji Belgesi'nin öngörülleri doğrultusunda azalacağı belirtilmektedir fakat, tabii ki bu tutuklamaların Anayasa başta madde 19 olmak üzere ilgili yasalara aykırı karar suretiyle gerçekleştiği gerçeği göz önüne alınmamaktadır.

Yine, şöyle birtakım saptamalar dikkatimizi çekmekte, sayfa 13: "2016 yılında yürürlüğe giren Kişisel Verilerin Korunması Kanunu'yla kişisel verilerin işlenmesinde özel hayatın gizliliğinin ve veri mahremiyetinin korunması sağlanmıştır." Çok güzel ama aynı ayda yani Nisan ve Mayıs 2019'da İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanlığı seçimini iptal ettirmek için binlerce İstanbullunun gizli sağlık bilgilerine hukuka aykırı bir şekilde erişim sağlanmış olduğu gerçeği yadsınmış olmaktadır bu satırlarla.

Şimdi, burada, tabii bu tür örnekleri çoğaltabiliriz ama Sayın Başkanın geçen gün bize "Genel konuşmayı salı günü yapacaksınız." şeklindeki vaadi çerçevesinde bu konuşmamı genel çerçevede tutup ayrıntılı bilgileri maddeler kısmında açıklayacağım için burada olağanüstü hâl konusuna geçiyorum bu belgede yapılan saptamalar çerçevesinde.

Ve şöyle deniyor: "Olağanüstü hâl kaldırılmıştır. Zorunluluk ve orantılılık kriterlerine hassasiyetle uyulmuştur." Şimdi, kanun hükmünde kararnamelerle on binlerce kişinin adil yargılanma hakkının çiğnenmesi bir yana mahkemenin kapısının bile kapatıldığı bir ortamda olağanüstü hâl ile ilgili bulunmayan düzenleme ve yaptırımlarda nasıl oluyor da zorunluluk ve orantılılık kriterlerine uyulduğu hiçbir şekilde anlaşılamıyor. Zaman ve mekân sınırı tanımadan uygulanan yaptırımlar zaman sınırı tanımıyor çünkü siz bir gece yarısı kararnamesinin ek listesine bir kişinin adını koyduğunuz zaman, o kişinin görevinden yoksun kılınması bir yana Avustralya da bile görev ifa edemiyor kendisi ailesiyle birlikte. Zaman bakımından çünkü onu yasalastırdınız ve Resmî Gazeteler ek listelerine, o gece yarısı yayımladığınız kararnamelerin ek listelerine adını koyduğunuz kişiler kuşaklar boyu lekelenmiş oluyor. Dolayısıyla Yargı Reformu Strateji Belgesi'nde, daha sonra Adalet Bakanının "Savcılar rastgele dava açmasınlar. Bunu biz önleyeceğiz çünkü savcıların rastgele dava açması, hemen kolaylıkla dava açması kişilerin lekelenmeme hakkını ihlal etmektedir." biçimindeki beyanlarını, saptamalarını paylaşıyorum kuşkusuz ama on binlerce kişinin lekelenmeme hakkının bu kanun hükmünde kararnameler ek listeleriyle ihlal edilmiş olduğunu, zedelenmiş olduğunu, zaman ve mekân sınırı tanımadan belirtmek gerekir. Burada çok önemli bir gerçekle, hepimizi düşündürmesi gereken bir gerçekle karşı karşıya geldiğimizi görebiliyoruz. Bu belgeyi okumakla... Sevgili Başkan, 7145 sayılı Yasa'yı burada birlikte konuştuk, mutfağ dedik, komisyonun işlevinin, yasama faaliyetinin mutfağı olduğunu söyledik ama 7145 sayılı Yasa'da yani OHAL'in üç yıl daha uzatılmasına dair yasada kayda değer bir iyileştirme sağlayamadık. Dileriz ki, umarız ki Anayasa Mahkemesi, Anayasa'ya aykırı öğelerini ayıklar. Fakat şu var: Şimdi, OHAL'le ilgili mahkeme yolunu kapatırken ve Olağanüstü Hal İşlemleri İnceleme Komisyonunu kurarken gerekçe olarak Avrupa Mahkemesi tavrını ve kararını kullandık meşrulaştırıcı olarak. Ama aradan bir buçuk yıl geçti, 30 Kasım günü verdiği kararda Avrupa Mahkemesi onu uygulamamak için mahkemelerimize "Avrupa maverupa tanımayız." dedi. Şimdi, bu çelişkileri bu mekânda eğer ortaya koyamazsak Genel Kurulda bunları ortaya koymamız mümkün olmaz. Dolayısıyla, Yargı Reformu Strateji Belgesi'ni bu verdiğim örneklerden daha birçok örneğe kadar somutlaştırabilir, geliştirebiliriz ama ben zamanınızı fazla almamak için bunları uzatmıyorum. Fakat burada dikkat çeken husus, esasen Anayasa'nın sistematik bir biçimde ilan edilmiş olduğu ve edilmekte olduğu olgusunu bu belge inkâr etmektedir, yadsımaktadır çünkü Anayasa ihlali sadece yürütme organıyla sınırlı değildir; yasama organı yani biz de ihlal ediyoruz Anayasa'ya aykırı yasalarla. Teklif görüşme ve Genel Kurulda müzakere süreçlerinde ve yargının kendisi de ihlal ediyor ama birçok Anayasa maddesi konumuzla ilgili olması bakımından... Anayasa madde 138, ülkemizde hemen hemen ihlal edilen, yargıcın nasıl karar vereceği yürütmenin başı tarafından önceden, esnasında ve sonrasında herhangi bir şey olmadan,

kayıt düşülmeden beyan edilebildiği bir ülke. Bu gerçeği görmemiz lazım yani bu ortak yeminimizin Andımız'ın bir gereğidir. Bununla söylemek istediğim, Anayasa'mızın yürürlükteki hükümleri, normatif nitelikteki hükümleri 138'den başlıyor ve madde 2'ye kadar birçok hüküm ihlal ediliyor, benim metnimde bunlar var, arzu eden üyeye veya konuya bunları iletebilirim.

Şimdi, yargı reformu hazırlanış biçiminde -tabii ki sevgili teklif sahibi -bunun çok önemli olduğu, Adalet Bakanlığı temsilcisinin de hazır bulunduğu bir ortamda yapılan işin değersizleştirilmemesi gerektiği konusunda görüşümüz kuşkusuz ortak bir görüş olmalıdır fakat şu bir gerçek ki: Meşruluk temeli bakımından Yargı Reformu Strateji Belgesi, Parlamentonun 2'nci partisi olarak Cumhuriyet Halk Partisiyle yani bizle hazırlanma aşamasında herhangi bir biçimde bırakın paylaşılmasını, çağrılmamızı, bir bilgi paylaşımı bile olmamıştır. Bu bakımdan, mesela konuşmamın başında değindiğim üzere, biz, yine, Meclisin 2'nci partisi olarak yasa önerileri hazırlama girişiminde bulunurken bırakın bilgi gizliliği yaratmayı, başta 1'inci parti olmak üzere Mecliste temsil edilen 9 partiye resmen parti Genel Başkanlığı olarak, Adalet Bakanlığı dâhil olmak üzere, resmî davet yazıları göndermiş bulunuyoruz. Bu bakımdan, demokratik meşruluk konusu önemlidir. Ama bir nokta... Mesela, hazır Adalet Bakan Yardımcısı da aramızdayken, Yargı Reformu Strateji Belgesi'nde birçok güzel kavram, çekici kavram kullanılmıştır, bunlardan biri eylem planı veya yargı reformu stratejisi izleme ve değerlendirme kurulunun en geç üç ay içerisinde kurulacağı... Bakın, kimlerden oluşacağı, kimi izleyeceği, yaptırımın ne olacağı gibi hususları tartışmak ayrı bir şey ama aradan tam dört ay geçti, kurulup kurulmadığı ve bunun muhatabının kim olduğu; yargıçları mı izleyecek, yürütmeyi mi izleyecek, bizi mi izleyecek, bu konular hoş geliyor kulağa ama bu ve benzeri birçok hususun askıda kaldığı, yanıtsız kaldığı burada görülüyor.

Şimdi, sevgili Başkan, teklif sahibi vekil olmak üzere biraz önce ortaya çıkan "Bu teklifin sahibi kimdir?" biçimindeki tartışmaya küçük bir...

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – Buradayız.

İBRAHİM ÖZDEN KABOĞLU (İstanbul) – Buradasınız evet, şeklen buradasınız kuşkusuz.

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – Şeklen, ruhen buradayız.

İBRAHİM ÖZDEN KABOĞLU (İstanbul) – Şeklen buradasınız ama Adalet Bakan Yardımcısı kayboldu nedense ben konuşunca, o da olsun ve en azından...

Şöyle: Yan tarafa, yan tarafa, tabii o teklifi biz hazırlamadık biçiminde bir inkâr anlamına gelmiyor.

BAŞKAN – Hocam, vallahi okulu geçtik yani, okulu geçtik. Aslında bu kadar detayı, biz bir toplansak da siz bize anlatsanız Anayasa'yı ve bu yargıyı o zaman çok daha rahat ederdik.

İBRAHİM ÖZDEN KABOĞLU (İstanbul) – Sevgili Başkan, siz savcı olarak kırk yıl kürsü savcılığı yaptınız.

BAŞKAN – Yok, o kadar yok canım.

İBRAHİM ÖZDEN KABOĞLU (İstanbul) – Ben de öğretim üyesi olarak kırk yıl hocalık yaptım ama hiç kimse ne size müdahale etti ne de bana müdahale etti.

BAŞKAN – Hocam, burası ayrı bir yer, orası okul olduğu için müdahale edilmedi.

İBRAHİM ÖZDEN KABOĞLU (İstanbul) – Yo, ben saate de bakıyorum, eğer zaman sınırı olursa deyin ki: Kaboğlu, diğerleri otuz dakika konuştu...

BAŞKAN – Zaman sınırlaması yapmıyoruz Hocam ama sizin insafınıza bırakıyoruz. Yani buradaki tüm arkadaşlarımız dinliyorlar. Bir yerde bitireceğiz bunu ister istemez, onun için toparlayın.

İBRAHİM ÖZDEN KABOĞLU (İstanbul) - Teşekkür ederim ama sonuçta benim yaptığım konuşma herhangi bir biçimde politik bir konuşma değil, bağlam dışı bir konuşma değil.

Burada biraz önce ciddi bir tartışma çıktı “Bunu kim hazırladı?” diye ve ben de o konuda hukuken...

MAHMUT ATILLA KAYA (İzmir) – Çok ciddi bir tartışma değil, hoş da bir ifade değildi sizin gibi bir profesör... Hazırlayan arkadaşımız orada yani...

İBRAHİM ÖZDEN KABOĞLU (İstanbul) – Hayır, hayır efendim, eğer herhangi bir biçimde münasebetsiz bir şey olsaydı, son derece medeni bir biçimde karşılıklı bir diyalog olsa hemen dile getirirdi zaten ama sizler benim cümlemi tamamlamama müsamaha gösteremediniz.

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – Katılıyorum Hocam, dile getireceğim zaten.

İBRAHİM ÖZDEN KABOĞLU (İstanbul) - Yaz boyu, dört ay önemlidir, Sayın Adalet Bakanı sürekli “Biz hazırlıyoruz, biz bunu sunacağız.” dedi ve Sayın Cumhurbaşkanı 1 Ekim açılış konuşmasında “Biz sunduk.” dedi. Şimdi burada, 1 Ekim konuşması önemli çünkü farklı vekillerin değiştiği benim bilimsel olarak “monokrasi” adını verdiğim bu sistemin nasıl bir sistem olduğunu teşhir etmesi bakımından önemli. Ama ben tabii ki bu teklifi “Siz yazmadınız.” biçiminde bir beyanda bulunmadım. Cumhurbaşkanının bizim huzurumuzda yaptığı konuşmada dile getirdiği hususu burada hatırlatıyorum. Dolayısıyla Ali Bey tabii ki...

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – Biz bir bütünüz Hocam. Biz bundan onur ve gurur duyuyoruz, Sayın Cumhurbaşkanımızın arkasından yürümekten, bir eksiklik de görmüyoruz, bir şeref abidesi görüyoruz.

İBRAHİM ÖZDEN KABOĞLU (İstanbul) – Ben bir şey demedim zaten, ben sadece konuşmasında “Sunduk.” diyor, ben de onu dile getiriyorum yoksa olmayan bir şeyi dile getirmiyorum.

Şimdi, burada, bu belgede Anayasa’ya yollama var. Bu dönemde Hâkimler ve Savcılar Kurulunun disiplin kararlarına karşı yargı denetiminin genişletilmesi için Anayasa değişikliği önerisinin hazırlanması öngörülmüştür. Sayfa 33 ama açıkçası bu gereksinime rağmen, neden Hâkimler ve Savcılar Kurulunun yargı bağımsızlığını sağlayıcı bir düzenleme yönünde adım atılmadığı da tabii ki sormamız gereken bir sorudur.

Sayın vekiller, değerli başkanlar; şimdi, burada, bu teklifte en büyük birinci eksik olağanüstü hâl düzenlemelerine yabancı kalmış olmasıdır. Olağanüstü hâl düzenlemelerine yabancı kalan, olağanüstü hâl düzenlemelerini görmezlikten gelen bir yasa önerisi Türkiye’nin gerçeğinden kaçıyor demektir ve kesinlikle yargı reformu için samimi bir adım oluşturamaz. Neden böyle? Çünkü olağanüstü hâl düzenlemeleri adil yargılama ilkelerinin temellerine aykırıdır. Sadece üç ögeyi belirtmekle yetineceğim. Bir: 22 Şubat 2017 günü zamanın Sayın Başbakanı “Kurunun yanında yaş da yanıyor. Biz bu nedenle her yaptığımızın doğru olduğunu söylemiyoruz. Bu nedenle Olağanüstü Hâl İşlemleri İnceleme Komisyonu kurduk. Yakında Komisyon kararlarını verecek.” dedi. Kurunun yanında yaş da yanıyor. Tamam, biz hukukta “yakmak” fiilini kullanmayız, suçlu da olsa “adil yargılanma” deriz, yakmak yok.

İkincisi: Tam bir ay sonra yardımcısı şunu söyledi: “Biz kanun hükmünde kararname ek listelerinde kimlerin adının yer aldığını bilemeyiz, biz yapmıyoruz onu. O listeler MİT’ten geliyor, biz ekliyoruz.” dedi.

Üçüncü saptama ise İstanbul’da seçimlerin iptal ettilmesi için “Kanun hükmünde kararnamelerin ek listelerinde adları yer alan kişiler seçmen olamaz.” biçiminde birinci parti yönetimi Yüksek Seçim Kuruluna liste sundu. Şimdi bakın, bu üç öge yani kanun hükmünde kararname ek listesinde yer alan binlerce, on binlerce kişi, kendilerinin haberdar olmadığı düzenlemeler Anayasa’nın açık hükmüne rağmen “Seçmen olamaz.” iddiasıyla Yüksek Seçim Kuruluna başvurdular. İşte, sadece bu üç öge bile neden olağanüstü hâl döneminde alınan ve sözde istisnai olması gereken önlemlerin mutlaka bu pakete dâhil edilmesi gerektiğini, eğer edilmez ise bunun bir yargı reformu olmadığını göstermesi açısından

mutlaka vurgulanması ve belirtilmesi gereken bir husustur.

Şimdi, bu olağanüstü hâli ifade özgürlüğü konusunda ilgili maddeler geldiğinde belirtmeye çalışacağız. Bu yapılan öneriler ifade özgürlüğünü iyileştirici adımlar olabilir kuşkusuz ama fikir suçu ihdasını önleyecek nitelikte değildir çünkü gerek TMK 7/2, gerek 6/2’de bugüne kadar yapılan iyileştirmeler doğrultusunda uygulama yapılamamıştır. Bunun da başlıca nedeni Hâkimler ve Savcılar Kurulunun yapılış tarzından kaynaklanmaktadır. Bu bakımdan, üç önemli boşluk var bu metinde. Birincisi, olağanüstü hâle yabancı kalması; ikincisi, düşünce suçunu ihdas edici düzenlemeleri ortadan kaldırmaması, üçüncüsü de Anayasa değişikliği öngörmemesi.

Tabii ki burada konuşmamı genel çerçeveden biraz daha Başkanın açılıştaki yaptığı üzere “Neresinde Anayasa yok ya da var?” biçimindeki uyarısıyla da, sorusuyla da devam ederek konuşmamı toparlayacağım çünkü yeşil pasaport veriliyor avukatlarımıza. Ben de bir baro mensubu olarak bunu olumlu bir adım olarak görüyorum fakat bu olumlu adımı saptarken derin çelişkileri ve Anayasa’ya aykırılıkları görmezlikten gelemeyiz ve mutlaka burada konuşmamız gerekir. Neden yeşil pasaport? Eğer bizim pasaportlarımız değerli olsaydı yeşil pasaporta gerek duyar mıydık? Dikkat edin, 250 bin dolara vatandaşlık satıyoruz biz. Anayasa’nın 3’üncü maddesinde yer alan resmî dil, ana dil konusunda birbirimizi boğazlayabiliyoruz ama Türkçe biliyor mu, bilmiyor mu herhangi bir biçimde sorgulamadan sadece 250 bin dolar veren kişiye vatandaşlık veren bir devlet hâline geldik. Şimdi, siz bu durumda pasaportlarınızı ne kadar kategorize etseniz de önemli olan burada yurttaşlığın değeridir. Bir yandan para gelsin diye yaptığınız düzenlemelerde yurttaşlığı meta temelinde bir genişletmeye tabi tutuyorsunuz, öte yandan ise “Yeşil pasaport veriyorum, avukatlar daha kolay yurt dışına gitsin.” diye bir övünme payı çıkarıyorsunuz. Tabii ki yeşil pasaport konusunda vakıf üniversitelerindeki öğretim üyeleri ile avukatlar arasındaki çelişkiye sevgili meslektaşım biraz sonra dikkat çekecek fakat benim burada dikkat çekeceğim husus Sayın Başkan, anayasal açıdan diğer derin çelişki. Nedir diğer derin çelişki? Tek husus gördüğümüz, sevgili vekiller, teklif sahibi, imza sahibi vekillere de özellikle sesleniyorum, OHAL’e dokunan tek husus pasaport konusu. Peki, siz OHAL kararlarıyla zaten keyfi olarak, Başbakanın deyişiyle “yakma” yöntemiyle bir önlemler dizisine başvurmuş bulunuyorsunuz ve diyorsunuz ki: “Üç yıl sonra, evet, sizi yargılamıyoruz, yine mahkeme kapısı kapalı size, yargılamıyoruz ama sizin elinizde temiz kâğıdı varsa pasaport alabilirsiniz ancak güvenlik soruşturması kaydı altında.” Ya, siz kime pasaport veriyorsunuz? Benim pasaportuma, örneğin burada bulunan pasaporta hukuk dışı bir biçimde, gece yarısı kararlarıyla el konulmuş. Siz bu pasaportlarını iade etmek durumundasınız. Artı, diyorsunuz ki: “Eğer kolluk güçleri ‘evet’ derse...” İyi de siz seyahat özgürlüğü için, kamu görevine giriş için bile hukukun genel ilkelerine, Anayasa’mıza aykırı olan, madde 70’e aykırı olan güvenlik soruşturmasını uluslararası seyahat özgürlüğüne mi uyguluyorsunuz? Madde açık, Anayasa madde 23 açık. İşte, Başkan bana “Hocam, yine Anayasa sorunu mu var?” dedi. İşte, açık aykırılık var, Anayasa madde 23, mahkeme kararı olmadan siz seyahat özgürlüğünü sınırlayamazsınız. Tamam, üç yıl boyunca keyfi biçimde yasakladınız, aradan iki yıl geçti, yasaklıyorsunuz “Bundan sonra da yasaklayacağım.” diyorsunuz. Lütfen bu konuda saydam olalım, samimi olalım.

Bakın, bu konuda bir kavram da, çok dillendirilen ve son zamanlarda sıkça telaffuz edilmeye başlanan “devlete sadakat.” “Devlet kendisine sadakatle bağlı olmayan kamu görevlileriyle çalışmak zorunda değildir.” Hayır, burada devlete sadakat ne demek, biliyor musunuz? Devlete sadakat Anayasa’nın üstün hükümlerine sadakat demektir, hukuka sadakat demektir. Siz “devlete sadakat” dediğiniz zaman, Anayasa’da yer almayan bir kavrama sadakat dediğiniz zaman ben başta isem bana sadakat demektir. Böyle bir kavram yok. Bu, Orta Çağ’a götürür bizi. Bu şekilde “devlete sadakat” değil, hukuk devleti hukuk kuralları bütünü olduğuna göre “hukuka sadakat” diyelim. Siz eğer hukuka sadakati savunuyorsanız o zaman on binlerce insanı neden gaz odasında tutuyorsunuz, neden Olağanüstü

Hâl İşlemleri İnceleme Komisyonunu yıllar yılı çalıştırıp o kişilerin yargı yoluna gitmesinin önüne geçiyorsunuz? Bu bakımdan, bu kavramları, hukuki kavramları mutlaka yerli yerinde kullanmamız gerekiyor. Yani hani, sözcük karartmalarına, kaydırmalarına giderek biz burada bir yargı reformunu saydam bir biçimde, tutarlı bir biçimde konuşamayız, tartışamayız.

Ve nihayet, değinmek istediğim husus şu: Söylediler arkadaşlar, ben tekrar olmasın diye değinmedim. Gezi davası, görülmekte olan birçok fikir suçu davası... Şöyle bir not ileteyim: “Haklarında daha önceden, aynı olay nedeniyle gerçekleştirilen soruşturmalar sonucunda kovuşturmaya yer olmadığına karar verilen ya da yargılama sonucunda beraat eden sanıklar bugün aynı olaylar nedeniyle yargılanmaktadır.” E, ne oluyor bu? Uluslararası hukukun önemli bir ilkesi olan “non bis in idem” yani aynı suçtan yeniden yargılama, aynı konudan yeniden yargılama olmaz. Siz güçlü olduğunuz zaman, falan tarihte olmuş olan ve esasen postmodern demokrasi mantığını yansıtan; iktisat, çevre, Anayasa çerçevesinde yurttaşların yaşam mekânlarını korumak için anayasal haklarını kullanarak orada bir eylem sergilemiş olmaları sonucunda, zamanın Valisi nerede, zamanın Belediye Başkanı nerede, zamanın Emniyet Müdürü nerede, bunların yanıtını aramak yerine siz o toplantıya katılan kişileri tekrar tekrar yargılamaya kalkışırsanız, özellikle bunu Yargı Reformu Strateji Belgesi’ni hazırladığınız dönemde ve kanunun böyle bir ortamda görüşüldüğü bir süreçte yaparsanız inandırıcı olamazsınız.

Burada en sonunda siyasal liberalizm ile iktisadi liberalizm ayrışmasına değinerek Sayın Başkan sözüme son vereceğim. Nedir o? İşte bu alan siyasal liberalizm alanıdır. Fikir özgürlüğü, toplantı özgürlüğü, gösteri özgürlüğü siyasal liberalizm alanıdır. Kamu İhale Yasası’nı işleten süreç ise iktisadi liberalizm alanıdır. Siz siyasal liberalizm alanını sürekli baskı altında tutarsanız kapalı salon toplantısının son dakika yasaklanması kadar ama İhale Yasası’nı her ay değiştirseniz, o ülkede ne siyasal liberalizmden söz edebilirsiniz ne iktisadi liberalizmden. İktisadi olanı bir yağma düzenidir, siyasal liberalizm alanı ise bir baskı düzenidir. Benim kullandığım kavram monokrasidir, siyaset biliminin bir kavramıdır, çok ılımlı bir kavramdır.

Dolayısıyla, tabii ki burada konumuz monokrasi olmamakla birlikte, esasen Anayasa değişikliği, adil yargılanma hakkı çerçevesinde Savcılar ve Hâkimler Kurulunun “adalet yüksek kurulu” olarak değiştirilmesi ama gerçekten hakiki yargı reformundan söz etmek istiyorsak torba yasa değil tematik yasalarla yola çıkalım ve esas hedefimiz anayasal denge ve denetim düzeneğinin olduğu demokratik hukuk devleti anayasasına dönüş olsun.

Hepinizi saygı ve sevgiyle selamlıyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Ben teşekkür ediyorum Hocam.

Geçen gün söz vermek istediğim kişilerden Meral Danış Beştaş burada mı? Yok.

Oya Ersoy burada mı? O da yok.

Züleyha Hanım burada mı? O da yok.

Peki, bir tek Sibel Hanım var.

LÜTFÜ TÜRKKAN (Kocaeli) – Sayın Başkan, uygunsa ben de söz almak istiyorum.

BAŞKAN – Söz verdiğim kişiler var izin vereceğim diye, söz verdiklerimden bir Sibel Hanım var burada.

Sibel Hanım, buyurun.

SİBEL ÖZDEMİR (İstanbul) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Başkan, değerli teklif sahipleri, değerli bürokratlar, değerli Komisyon üyeleri; ben de

Komisyonun üyesi olmamakla birlikte, Avrupa Birliği Uyum Komisyonunun bir üyesi olarak yasa paketine ve strateji belgesine Avrupa Birliği perspektifinden bir bakış açısıyla ilgili görüşümü paylaşmak üzere söz aldım.

Öncelikle, bu dönemin ilk komisyon çalışmasına katıldığım için yeni yasama dönemimizde tüm vatandaşlarımızın sorunlarını, ki belli alanlarda giderek ağırlaşan sorunlarını hep birlikte, ortak akılla çözeceğimiz bir yasama dönemi diliyorum.

Evet, kanun teklifinin temeline baktığımız zaman, 3'üncüsü hazırlanan Yargı Reformu Strateji Belgesi'nin ilk paketi olarak Komisyona geldi ve belirli alanlarda da yargıyla ilgili, adalet sistemimizle ilgili temel sorun alanlarını çözmeye dönük bir paket. Baktığımız zaman strateji belgelerinin temeline, 1'incisi 2009 yılında, 2'ncisi de 2015 yılında hazırlandı ve resmî aday ülkesi olduğumuz Avrupa Birliği müktesebatına, hukuksal mevzuatına uyum noktasında neler yapabiliriz, aslında strateji belgelerinin temeli bu.

Baktığımız zaman, strateji belgesinin 3'üncü hazırlanırken büyük bir mutabakatın sağlanması gerektiğini değerli Komisyon üyeleri belirttiler, özellikle bizim de parti sözcümüz ve değerli üyelerimiz iletiler, bir katılımcılıktan uzak ve çoğulculuktan uzak; maalesef toplumun belli kesimlerinin, doğrudan etkilenen kesimlerin görüşleri zamanında alınmadan, teklif hazırlandıktan sonra muhalefet partisi olarak tarafımıza son hâliyle sunulması, gerek strateji belgesinde gerekse teklif hazırlanırken bir görüş ve öneri alınmaması büyük bir eksiklik. Şu açıdan baktığımız zaman: Temeli Avrupa Birliğine uyum süreci ki ne tür eksiklikler var ya da neler eklenebilir, bu konuda bir tartışma yapılması gerekiyordu. Bu noktada, muhalefet partilerini bir kenara koyuyorum, Parlamentoda çalışan bununla ilgili Komisyona dahi sorulmadı.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Avrupa Birliği Uyum Komisyonu tali bir komisyon ama Parlamentomuzda kabul edeceğimiz her yasanın Avrupa Birliği müktesebatına uyumu noktasında bir görüş belirtmek durumunda. Yargı Reformu Strateji Belgesi'nin temel kanunlarından 1'incisi birinci yargı paketi bu Komisyonumuza sorulmadı, iletilmedi ya da bu strateji paketi hazırlanırken muhalefet partili Komisyon üyelerinin hiçbir şekilde görüşü alınmadı. Bu bile temel bir eksikliği ortaya koyuyor. Evet, reform eylem gruplarına -ki strateji belgesinin de bir üst grubu- yargıyla ilgili ya da Avrupa Birliğiyle ilgili kısımlara Adalet ve Kalkınma Partili Komisyon Başkanının gittiğini biliyorum ama orada asıl önemli olan, muhalefet partilerinin temsilcilerinin olmasıydı. Ancak o kısmı bittikten sonra bu kısma geldiğinde de...

YILMAZ TUNÇ (Bartın) – Yaptık yaptık, toplantı yaptık muhalefetle Adalet Bakanımızla.

SİBEL ÖZDEMİR (İstanbul) – Ben Yargı Reformu Strateji Belgesi'nde Avrupa Birliğiyle ilgili görüş ve öneriler alınması noktasını söylüyorum, hukuksal kısımlardan bahsetmiyorum Sayın Tunç.

Evet, bu konu bir eksiklik olarak karşımıza çıkıyor. Bunu ben sizlerin de bilgisine sunmak istedim. Bu önemli, şöyle ki önemli: Gelen pakette ya da Yargı Reformu Strateji Belgesi'nde -belirli kısımlarında, 19'uncu, 24'üncü maddelerinde- Avrupa Birliği müktesebatına, Kopenhag Kriterlerinde gelinen süreç ve reform iradesine tamamen uyulacağı belirtiliyor ama baktığımız zaman -birazdan size raporu da belirteceğim- özellikle de 2010 sonrası Avrupa Birliğinin bütün ilerleme raporlarına baktığımız zaman, gerçekten en temel sorun alanı yargıyla ilgili konular; hukukun üstünlüğü, hak ve özgürlükler, yargı bağımsızlığı ve tarafsızlığı, sistemin şeffaflığı, yargısal süreçler, adalete erişim, savunma hakkı, makul sürede yargılanma hakkı gibi çok temel alanlarda bir gerilemeye gidildiğini gösteriyor. Bu raporları biz ne yaptık? Biz bu raporlar açıklandığı zaman "Bu raporları çöpe atıyoruz." dedik, hiçbir öz eleştiri getirmedik ve çöpe attık. Ancak ne oldu şimdi? Sadece şu kanunun gerekçesine baktığımız zaman, bütün bu raporlarda yazılanların kabulü, bütün bu raporlarda belirtilen eksiklikler

kabul edilmiş. İşte ifade özgürlüğü, tutuklama süreleri, adil yargılamayla ilgili, istinaf sistemindeki eksiklikler; temel sorun alanları hâlâ duruyor, değineceğim. Bunlarla ilgili, bu iktidarın yine kendisinin yarattığı travmaları, on yedi yıllık süreçte, özellikle 2010 sonrası süreçte kendisinin yaratmış olduğu, kabul ettiği bütün yargı sistemindeki tahribatları ve bu travmaları çözme noktasında bir çaba var ama bu eksik. İşte değerli üyelerimiz, en son Kaboğlu Hocamız bunu çok önemli bir perspektiften ortaya koydu. Bunlar yine eksik. Yani bu şunu gösteriyor: Biz bir süre sonra diğer kanunlarda olduğu gibi iktidarın kendi yapmış olduğu kanuni düzenlemeleri tekrar düzenliyoruz yani bir tahribatı düzenleme çabamız var birçok kanunda. Benim bu Parlamentoda 1 Kasım'da 4'üncü yılım olacak, katıldığım birçok kanun teklifi görüşmelerinde böyle bir noktadaydık. Ancak adalet sisteminin gerçekten çöktüğünü... Neden "çöktü" diye ağır bir kavramı kullanıyorum? Çünkü adaletle güveni biz ortadan kaldırdık ve bu maalesef birbirini de doğuran sorunlar olarak toplumda ortaya çıkıyor.

Evet, ilerleme raporundaki eksiklikler ve bu kanundan beklentileri de ben değerli Komisyon üyelerinin bilgisine sunmak istiyorum. Yargı bağımsızlığı ve tarafsızlığıyla ilgili bu rapor, strateji belgesi 2018 Ağustos'ta açıklandı ve bugün 2019'un Ekim ayında'yız ve daha ancak ilk paket Meclisimize yeni ulaşmış oldu. Yani arada yargıyla ilgili çok temel sorun alanları varken bizim bu süreci bile ne kadar uzattığımızı ve iktidarın bu konularda ne kadar geriden geldiğini de ortaya koyuyor.

Değerli milletvekilleri, Avrupa Birliği ilerleme raporunda Yargı Reformu Strateji Belgesi'nin yargı bağımsızlığı ve tarafsızlığıyla ilgili değerlendirmeleri var. Burada en temel sorun alanlarından 2 tane önemli başlık var biliyorsunuz Avrupa Birliği uyum müktesebatında. 23'üncü başlık "Yargı ve Temel Haklar" 24'üncü başlık "Özgürlük ve Güvenlik" olarak iki temel başlık bağlamında değerlendirilmiş ve en temel nokta, Sayın Kaboğlu'nun da değindiği gibi, yargı organlarının teşekkülü, yapısıyla ilgili sorun alanı. Burada HSK'nin yapısını eğer yürütme erkinden bağımsız bir şekilde oluşturamazsak bugün bu kanundaki yapmış olduğumuz düzenlemenin hiçbir anlamı olmayacak. Çünkü HSK'nin yapısının oluşturulmasında yeni Cumhurbaşkanlığı sistemimizle birlikte -zaten sorunlu bir yapı vardı- yeni sistemle birlikte, değerli milletvekilleri, bir siyasi partinin mensubu olan Cumhurbaşkanına yargı kurumlarının yapısı, oluşumu noktasında yetki verildi. Bu da temel olarak yargı bağımsızlığı noktasında Avrupa Birliğinin bizi en çok eleştirdiği nokta yani kuvvetler ayrılığının tahribatı ve yürütme erkinin... Çünkü şu anki sistemde yürütmenin başı Cumhurbaşkanı. Ancak bu Cumhurbaşkanı, bir siyasi partinin de genel başkanı. Bu, temel bir sorun alanı olarak ortaya çıktı. İşte, bu yasada temel Anayasa değişikliğini gerektiren kısım da bu. Biz bunu ortadan kaldırmadığımız sürece bugün yaptığımız 39 maddenin uygulamaya dönük hiçbir anlam ifade etmeyeceğini sanırım hepimiz öngörebiliriz. Bu önemli.

İşleyişi yine temel nokta, temel sorun alanı Avrupa Birliği ilerleme raporunda. Hâkim ve savcıların göreve başlaması, terfisi; nesnel, liyakate dayalı, yeknesak, önceden belirlenmiş kriterlerin bulunmamasıyla ilgili bizleri tedbir almamız noktasında uyarıyor rapor. Biz biliyoruz ki uygulamaya baktığımız zaman, bir siyasi partinin mensuplarının nasıl hâkim ve savcı olarak atandıklarını, siyasi referanslarla atamalarının olduğunu yani bu tür uygulamaya dönük sorunları aşmadığımız sürece ve bu uyarıları dikkate almadığımız sürece bu yasaları yaparken maalesef sorunlar devam edecek.

Belirtmek istediğim diğer önemli konu: Tutuklama kararlarıyla ilgili, mahkeme tarafından onaylanması hâlinde infaz edilmesinin sağlanmasıyla ilgili sulh ceza hâkimlerine ilişkin birçok alanda Venedik Komisyonunu yani Avrupa Konseyinin Venedik Komisyonu raporlarını, tavsiyelerini dikkate almadığımız Yargı Reformu Strateji Belgesi'nde ve bu kanunda doğal olarak.

Evet, eğitim ve eğitimin içeriği sorunlu çünkü Adalet Akademisinin bağımsızlığı ve yine onun oluşumuyla ilgili, temel mali ve idari özerkliğiyle ilgili sorunlar, bu da çok önemli. Biliyorsunuz, Adalet

Akademisi bu iktidar döneminde, 2003 yılında kuruldu; 2010 sonrası o muazzam tahribatla beraber 2018’de bir KHK’yle ortadan kaldırıldı. Bu yıl, Mayıs 2019’da tekrar biz bu akademiyi kurduk. Bunu çok önemsiyor Avrupa Birliği ilerleme raporlarında. Buranın özerk olması... Ki bu kanunun da sanırım 10’uncu maddesinde en çok temel sorun alanlarından biri olan mülakat sisteminde Adalet Akademisi temsilcilerinin de yer alması var. Ama bakın, değerli milletvekilleri, Adalet Akademisinin oluşumuna baktığımız zaman, mülakatta yer alacak danışma kurulundan üyeler HSK tarafından belirleniyor. HSK’nin oluşumu zaten sorunluyken mülakat sisteminde atayacağı Adalet Akademisindeki üye de doğal olarak sorunlu. Yani biz temeldeki temel, elzem, gerekli sorunları çözmeden aşağıdaki, bu bir çözüm getirmeyecektir, mülakat sisteminde bir objektif bir yapı getireceğine ben inanmıyorum. Doğal olarak Adalet Akademisinden Adalet Bakanının belirleyeceği bir bakan yardımcısı sorumlu olacak ve o bakan yardımcısı 3 üye seçecek. Adalet Bakanını yürütenin başı olan Cumhurbaşkanı atayacak, Cumhurbaşkanının atamasıyla göreve gelecek. Peki, bu Cumhurbaşkanı bir siyasal partinin genel başkanı. Şimdi, bu atamalarda siyasallaşma... Bu sorunları çözecek mi aşağıdaki? Yani 10’uncu maddenin bence hiçbir anlamı yok bu süreçte. Adalet Akademisinin tekrar kurulması çok önemli ama işleyişi, yapısı, özerkliği, objektif olması tartışılır çünkü temeldeki sorunlar aşağıya doğru bakmaktadır.

Raporun belirttiği diğer önemli konu: Özellikle masumiyet karanesi, ceza sorumluluğunun şahsiliği, hukuku belirlilik, savunma hakkı, adil yargılanma hakkı, silahların eşitliği gibi bu temel sorun alanlarında yeterli düzenlemenin olmadığı. Benim de şu an oturduğum konum gereği, çok değerli, saygı duyduğum iki hocamın –ben de bir akademisyenim- bildiğiniz üzere, OHAL döneminde yargılanmadan haksız hak ihlallerinin... Kendileri gibi birçok farklı akademisyenlerin de olması... Bunlar varken ve bunlarla ilgili temel sorunları ortada hâlâ dururken bunların bu yargı paketinde yer almamasını da yine çok büyük bir eksiklik olarak görüyorum. Raporun değerlendirmesini ben açıkçası Komisyonun takdirine sunuyorum.

Bunun dışında söyleyeceğim: Evet, açıkçası, Avrupa Birliği ilerleme raporlarının belirlemiş olduğu tespitler ve öneriler doğrultusunda Komisyonun bu noktada değerlendirmeler yapması gerektiği; muhalefet olarak, Cumhuriyet Halk Partisi olarak bizim partimizin üyelerinin vermiş olduğu önergelerin dikkate alınması, çıkacak bir yasanın gerçekten temel yargı gibi temel sorun alanlarında... Çünkü Sayın Bakan da ifade etti “Uygulama en büyük reformdur.” dedi. Bizim ulusal olarak Anayasa’mız ve kabul ettiğimiz uluslararası sözleşmeler; tarafı olduğumuz, imzaladığımız uluslararası sözleşmeler zaten bugün tartıştığımız bütün sorunları çözüyor aslında ama biz bunları yok sayıyoruz. İşte, AİHM’de -Sayın Şık söyledi- en çok dava bizim ülkemizde maalesef, böyle bir kötü bir...

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – Değil.

SİBEL ÖZDEMİR (İstanbul) – “Kötü ülkelerden biri” diyeyim o zaman “biri” olarak düzeltelim. Neden? Çünkü hak ihlallerinde iç hukuk düzenlemelerini uygulamadığımız için. Biz kendi yasalarımızı uygulamadığımız için üst kurumlara gidiyor vatandaşlarımız. Eğer biz iç hukuk düzenlemelerini... Zaten yasalarımızda var. Bunları uygulamadığımız için vatandaşlarımız buraya gidiyor. İşte, Anayasa Mahkemesinin ardı ardına verdiği hak ihlalleri kararları... Ne demek bu? Demek ki biz yasalarımızı uygulamıyoruz. Uygulama sorunlarının sebebi ne? Bunu söyledim, aşırı bir siyasallaşmış sistem var ve 2010 sonrası o tahribatları çözmeyen bir iktidar ve tahribat üzerine tahribat ve o tahribatları gidermeyen yasal düzenlemeler olarak söylemek istiyorum.

Başkana teşekkür ediyorum, geneli üzerindeki görüşlerimizi bugün belirteceğimizi söylemişti.

Kanun maddeleriyle ilgili; 1’nci madde, avukatlarımıza hususi damgalı pasaport verilmesi. Şimdi, şöyle bakıyorum: Evet, birçok meslek grubunun özlük haklarıyla ilgili çok önemli sorunları var. Bunları sanırım bütün milletvekillerimize iletiyor vatandaşlarımız. Binlerce talep, mail, özlük

hakları düzenleme talepleri var. Evet, doğal olarak avukatların da böyle bir talebi var, dikkate alınabilir. Ancak pasaport çok tartışmalı bir noktaya geldi. Özellikle de bu yargı sisteminin -değerli hocalarım da yaşadılar- tahrip olmasıyla beraber birçok insanın, birçok değerli akademisyenin, birçok değerli meslek grubu mensubunun pasaportları ve seyahat özgürlükleri elinden alındı. Yargılanmadan, hükümlü duruma düşmeden ve bir delil olmadan seyahat özgürlüklerini elinden almışken ve hâlâ birçok vatandaş adil yargılanma bekleyip pasaportlarını almak isterken biz gerek ulusal gerek uluslararası düzeyde çok büyük bir etki yaratan Yargı Reformu Strateji Belgesi'nin ilk paketinde avukatlara pasaport verme gibi, böyle bir kanun maddesi koyduğumuz zaman başka bir bakış açısı yarattı. Ben kendi adıma ve Avrupa Birliği Uyum Komisyonu üyesi olarak gittiğimde Avrupa Parlamentosuna, bu paket gerçekten çok büyük bir etki yaratmış. Biz de muhalefet olarak bunu savunduk orada ve dedik ki: "Bize de sorulacak." Biz oradayken değerli AK PARTİ'den ve Milliyetçi Hareket Partisinden temsilcilerle birlikte, Sayın Bakan "Biz muhalefete de paketi soracağız." dediği an, o sormak istemesi dahi büyük bir etki yarattı "Bir mutabakatla çıkartıyorsunuz ve sorununuzu çözeceksiniz." gibi. Böyle bir pasaport düzenlemesi de bizi uluslararası düzeyde gerçekten -hocamın söylediği gibi- yurttaşlık itibarı noktasında çok zor durumda bırakan; hocalarımızı o ders verdikleri, bilimsel araştırma yaptıkları üniversitelerde... Türkiye'den bir hocanın, bir akademisyenin pasaportu olmadan o üniversiteye gidip ders verememesini sanırım herkes ülke itibarı açısından değerlendirebilir. Bu varken avukatlarımıza pasaportun bu maddede yer alması... Belki ileriki aşamalarda bu eklenebilirdi diye düşünüyorum.

Bir de şunu eklemek istiyorum, Sayın Kaboğlu Hocam da bana atıfta bulundu, konuşmuştuk aramızda: Ben vakıf üniversitesinde görev yaptım bir akademisyen olarak. Burada vakıf üniversiteleri, biliyorsunuz, artık, eğitim sistemimizin başka bir noktasına ulaşan kurumsal yapılar oldular yani sayıları giderek arttı -öğretim yapıları, kadroları, açtıkları fakülteler- ve burada muazzam derecede bir akademisyen kadrosu var yani doğrudan o devlette görev yapıp ilk kuruluş aşamalarında birçoğu devletten gelen hocalarımız ama şu anki aşamada birçoğu yeni vakıf üniversitelerinde akademisyen olan hocalarımız var. Şimdi bu hocalarımız birçok bilimsel -ben de yaşadım aynısını- araştırma yapmak üzere yurt dışına gitmek durumundalar. Şimdi, onların böyle bir hakkı... Ben bu konuda bir kanun teklifi de hazırladım, sizlerin de bilgisine sunuyorum, bunu belki bütün partilerimiz bir araya gelip bir çözüme kavuşturabiliriz avukatlarla ilgili böyle bir düzenleme gelmişken. Birçok öğretim üyesi, araştırma görevlisi vakıf üniversitelerinde görev yapan hocalarımıza da hususi damgalı pasaport verilmesi noktasında bir çalışma yapabiliriz diye ben düşünüyorum çünkü bu büyük bir eksiklik olacak. Avukatlara, normalde böyle bir meslek grubuna özel olarak... Devlet memurlarına özgü bir durumdu hususi damgalı pasaport, bizim yeşil pasaport dediğimiz ama şimdi avukatlara, bir meslek grubuna verdikten sonra belki vakıf üniversitesinde görev yapan ve tabii ki elbette belli koşulları taşıyan hocalarımıza da, akademisyenlerimize de böyle bir hakkı ya da böyle bir düzenlemeyi hep birlikte yapabileceğimizi düşünüyorum.

BAŞKAN – Evet, peki.

SİBEL ÖZDEMİR (İstanbul) – Evet, devlet üniversitelerine de aynısı...

Sayın Başkan, ben teşekkür ediyorum söz verdiğiniz için.

BAŞKAN – Ben teşekkür ediyorum.

SİBEL ÖZDEMİR (İstanbul) – Umuyorum kısıtlı da olsa kapsamı dar da olsa bir adım atıldı, adil yargılanma noktasında sorun yaşayan birçok vatandaşımızın sorununun çözüleceği ama en önemlisi de adalete güven noktasında, güveni yeniden tesis etme noktasında bir başlangıç adımı olarak bu paketin yürürlüğe girmesini, tabii ki ortak mutabakatla yürürlüğe girmesini ben de temenni ediyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Evet, teşekkür ediyorum.

YILMAZ TUNÇ (Bartın) – Başkanım...

BAŞKAN – Söz vereceğim.

Geneli üzerinde –geçen- söz isteyip de veremediğimiz Yargıtay temsilcisi arkadaşımız var.

Vuslat Bey, buyurun.

YARGITAY 13. CEZA DAİRESİ BAŞKANI VUSLAT DİRİM – Sayın Başkanım, Türkiye Büyük Millet Meclisi...

BAŞKAN – Hırsızlıkla filan bir alakası yok değil mi?

YARGITAY 13. CEZA DAİRESİ BAŞKANI VUSLAT DİRİM – Yok, bir alakası yok.

BAŞKAN – Komisyon dışından gelen arkadaşlar kendilerini tanıtıp konuşurlarsa tutanağa geçer.

YARGITAY 13. CEZA DAİRESİ BAŞKANI VUSLAT DİRİM – Sayın Başkanım, Türkiye Büyük Millet Meclisi Adalet Komisyonumuzun saygıdeğer üyeleri, sayın milletvekilleri, Sayın Bakan Yardımcımız, saygıdeğer bürokrat arkadaşlar; hepinizi Yargıtay ve şahsım adına saygıyla selamlıyorum.

Yargıtay 13. Ceza Dairesi Başkanımı, aynı zamanda Yargıtay nezdinde kurulan İnsan Hakları Komisyonunun da Başkanımı. Bu komisyon nasıl bir komisyon? Belki ilk defa duyuyorsunuz, bu komisyon 2015 yılından beri faaliyette bulunan bir komisyon. Komisyonun kuruluş amacı İnsan Hakları Sözleşmesi’ni ve Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi içtihatlarını içselleştirmek. Dolayısıyla hak ihlallerini kaynağında yok etme amacına hizmet etmek üzere kuruldu. Dört yıldır düzenli olarak güncel Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi kararlarını ve Anayasa Mahkemesi kararlarını irdeleyip -akademisyenlerle birlikte ki bazılarına sayın hocalarımızı da davet etmişizdir- bunlarda yapılan tartışmalardan, çıkarılan sonuçlardan meslektaşlarımızın istifadesi için bu çalışmalarımızı kitap hâline getirdik, bütün teşkilata duyurduk. Aynı zamanda iki yıllık periyotta...

BAŞKAN – O kitaplardan bize de birer tane...

YARGITAY 13. CEZA DAİRESİ BAŞKANI VUSLAT DİRİM – Size vereceğiz Sayın Başkanım, size de vereceğiz. Bunu aynı zamanda İngilizceye de tercüme edip bütün AİHM yargıçlarına da dağıttık, AİHM nezdinde de bu çalışmalarımız son derece olumlu.

BAŞKAN – Yani Komisyon üyelerimizin hepsine birer tane verebilir misiniz?

YARGITAY 13. CEZA DAİRESİ BAŞKANI VUSLAT DİRİM – İnşallah. Başkanım, şu Türkçe metinden yeterince kalmamış olabilir ama İngilizce metinden var.

Evet, şimdi insan hakları bahsinde aslolan ihlalin kaynağında yok edilmesidir veya mümkün olduğunca aza indirilmesidir. İhlal ortaya çıktığında ise devlete düşen bu ihlalin olumsuz sonuçlarını ortadan kaldırmaktır, bu tazminat olur, yeniden yargılama olur. Burada yasama ve yürütmeye olduğu kadar yargıya da görev düştüğünün bilincindeyiz. Bu çerçevede birkaç tespit yaptıktan sonra önerilerimizi Yargıtay olarak arz edeceğiz.

Şimdi, ihlal malumunuz olduğu üzere sadece mahkûmiyet hükmüyle ortaya çıkmıyor. Şimdi konumuz ifade özgürlüğü olduğu için şunu söylemek istiyorum. Sırf ifade özgürlüğünü kullanan bir kişinin gereksiz yere birkaç saat gözaltına alınması da bir ihlaldir. Hakkında takipsizlik kararı verilmesi gerekirken iddianame konusu yapıp aleni yargılamaların önüne atılması da bir ihlaldir. Hocam bir şey buyurdular, bizim Yargıtayımızın 13. Ceza Dairesinin bir kararından, iddianamenin iadesiyle ilgili bir karardan sadece bir paragrafı okumak istiyorum. “Yeni Türk ceza adalet sisteminde benimsenen kişilerin lekelenmeme hakkı ile eksiksiz soruşturma ve tek celsede duruşma prensipleri uyarınca soruşturmayı yürüten cumhuriyet savcılarının makul sürede bütün delilleri toplamaları

sadece mahkûmiyetle sonuçlanacağını değerlendirdikleri hususları dava konusu yapmaları, beraatle sonuçlanacağını değerlendirdikleri eylemleri dava konusu yapmamaları yani bir nevi filtre görevi yapmaları gerekir. Bu prensiplerin hayata geçirilmesi için ilk defa CMK’de soruşturma evresinde cumhuriyet savcılarına şüphelinin lehine olan delilleri de toplama ve şüphelinin haklarını koruma yükümlülüğü getirilmiş, ayrıca iddianamenin iadesi kurumuna yer verilmiştir. Soruşturma evresi uzun sürebilir ancak kovuşturma evresinin yeni bir delil toplanmasına gerek kalmadan bir iki celsede yargılamanın bitirilmesi hedeflenmiştir.” Bunu dedikten sonra “iddianamenin iadesi gerekir” diye kararımızı vermişiz, bunu da bir seminerde sunum konusu da yaptık ayrıca.

Şunu söylemek istiyoruz, tasarımızda genel gerekçede şu söyleniyor: “Hak ve özgürlüklerin daha etkin korunması amaçlanmıştır. Bu bağlamda ifade özgürlüğü ile doğrudan ilgili olan suçlar esas alınmak suretiyle temyiz edilemeyen bazı kararlara karşı kanun yolunun açılması sağlanarak farklı uygulamaların önüne geçilmesi ve bu şekilde ülke genelinde yeknesak bir uygulamaya ulaşılması hedeflenmektedir.”

Komisyonumuzun saygıdeğer üyeleri, Yargıtay ceza yargılaması bağlamında da hukuk yargılaması bağlamında da tabiri caizse köprüden önce son çıkıştır. Az önce belirttiğim gibi bir kişi beraatle sonuçlanacak veya takipsizlikle sonuçlanacak bir soruşturma akabinde kovuşturma nedeniyle istinaftan da geçecek, ondan sonra eğer bir ihlal varsa bunu Yargıtay tespit ederek burada hak ve özgürlüklerin daha etkin korunmasına katkıda bulunacak. Şüphesiz katkıda bulunur ama bunu yapmakla elde edeceğimiz fayda ve mahzur açısından size mukayese için bir şey söylemek istiyorum. Şimdi, bizim sistemimiz ikili sistem iken yani ilk derece ve temyiz iken gerek Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinde gerekse de Anayasa Mahkemesinde ihlal yediğimiz konuların başında ne geliyor, hepimiz biliyoruz. Makul sürede adil yargılama yapılmaması. Biz eğer sistemi ikiliden üçlüye geçirirsek yani bütün kararlara karşı istinaftan sonra temyiz yoluna da açarsak makul sürelerin açılması artık vakayı adiyeden hâle gelir. Burada 29’uncu maddede yapılmak istenen değişiklikle ulaşılması hedeflenen gayeye kanaatimce ulaşamayacağı gibi sistem esaslı bir yara alacaktır. Bu noktayı yeniden düşünmenizi Yargıtay olarak arz ediyoruz. Yargıtay Başkanımız adli yıl açılış konuşmasında şöyle bir öneride bulundular efendim: “İstinafta kesinleşen kararlara karşı kanun yararına bozma yolunu açalım.” Şimdi buna mesela birileri “Efendim Bakanlığın iş yükü artabilir.” gerekçesiyle karşı çıkabilir. Ben şöyle bir şey söyleyeceğim: Sorunu ortaya koyduktan sonra çözüm önerimiz de var. Bir kere bu yolla özgürlükleri korumak isterken yeterince koruma sağlayamayacağımız gibi dediğim gibi bütün dosyalarda yeni hak ihlallerine neden olacağımız açık. Bunu yapmak yerine CMK’nin 309’uncu maddesinin (1)’inci fıkrasında “istinaf veya” ibaresini kanundan çıkararak istinaf aşamasında kesinleşen kararlara karşı kanun yararına bozma yolunu açalım. Şimdi, evet, Bakanlığın bunu karşılama ihtimali, sıkıntısı düşünülebilir ama bakın, kanunun (4)’üncü fıkrasının (d) bendinde “Hükümlünün cezasının kaldırılmasını gerektiriyorsa cezanın kaldırılmasına, daha hafif bir cezanın verilmesini gerektiriyorsa bu hafif cezaya Yargıtay ceza dairesi doğrudan hükmeder.” diyor. 310’uncu maddede de diyor ki: Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı bu 309/(4)/(d)’de belirtilen hâllerde kanun yararına bozma yoluna gelebilir.

Şimdi, bir de sistemimizde şöyle bir sıkıntı var: İstinaf sonrası temyizde Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığının tebliğname düzenlemesine aslında gerek yok. Neden? Sebebe bağlı temyiz yapıyoruz. Aslında 2011 yılında bu konu gündeme geldi, Yargıtay olarak denildi ki: “Henüz biz istinaf sonrası temyizi yapmıyoruz, istinaf yürürlükte değil, tebliğname bizim için önemli.” dendi ve bu hüküm konuldu. Aslında bakın istinaf sonrası temyizde sebebe bağlı denetim yapıldığı için cumhuriyet başsavcılığının düzenlediği tebliğname –bir de tebliğ sorunları var, onunla da uğraşıyoruz- bu da süreci uzatmaktan başka bir işe yaramıyor. Yargıtay Başsavcılığının istinaf sonrası tebliğname düzenleme yetkisini de kaldıralım, tam tersine istinaf aşamasında resen bozma yapılabilirdi için kanaatimize göre

istinaf savcılarını asıl tebliğname düzenlemelidir. Sistemi böyle revize etmeliyiz.

Şimdi, başlangıçta denildi ki, mesela ilk ortaya çıkan taslakta 125’inci maddesinin (3)’üncü fıkrası yoktu, ifade özgürlüğüyle ilgili bunu da alalım, bir sayın konuşmacı geçenlerde dedi ki: 220’nci madde de ifade özgürlüğüyle ilgili... Yani surda bir gedik açtıktan sonra bunun devamı gelir. Sistem esaslı bir değişikliğe maruz kalacak, ben onun için söz alma ihtiyacı hissettim. Bu noktayı iyice düşünmemiz gerekir. Bana göre eğer fayda sağlanmak isteniyorsa gerçekten yazılı emir yolunu açalım, Yargıtay Başsavcılığının istinaf sonrası temyizde tebliğname yetkisini kaldıralım. Bu tasarımı bu şekilde revize edelim, daha yararlı olur diye düşünüyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Ben teşekkür ediyorum.

AHMET ŞIK (İstanbul) – Vuslat Bey, bir şey söyleyebilir miyim size?

YARGITAY 13. CEZA DAİRESİ BAŞKANI VUSLAT DİRİM – Evet, buyurun.

BAŞKAN – Bir saniye, hayır bir dakika.

AHMET ŞIK (İstanbul) – Çok özür diliyorum.

Ben de sizin önerisini ciddiye alıyorum ve aslında sistemi...

BAŞKAN – Ahmet Bey, bir saniye, bir saniye... Şimdi, Yargıtay bu konudaki görüşünü açıkladı. Biz o maddeye gelince geniş geniş tartışacağız, her neyse tartışınız.

AHMET ŞIK (İstanbul) – Sadece şunu söylemek istiyorum.

BAŞKAN – Yargıtaya bu konuda cevap vermenin gereği yok yani o görüşünü açıkladı.

AHMET ŞIK (İstanbul) – Cumhuriyet davası örneğini verdim biraz önce. O davanın örneği sizin tezinizi çürütüyor ama ben sizi haksız görmüyorum, çok haklısınız, bu uzun yargılama mefhumu çok korkunç bir hâl aldı.

YARGITAY 13. CEZA DAİRESİ BAŞKANI VUSLAT DİRİM – Başkanım, müsaade ederseniz cevap verebilir miyim?

BAŞKAN – Şimdi artık o faslı geçtik, bundan sonra bunu maddeye geldiğimiz zaman görüşeceğiz.

AHMET ŞIK (İstanbul) – Ben şunu söylemeye çalışıyorum. Yani istinaf mahkemesinin onayladığı bir hukuksuzluk var. Arkadaşlarımız buna rağmen beş ay hapis yattı. Yani o hukuksuzluğa imza atan insanla aynı kurum altında çalışıyorsunuz, biraz önce ismini verdim. Yani Abdurrahman Orkun Dağ’ın orada olması sizi utandırmıyor mu? Ben gazetecilik yaparken bu tür ahlaksızlıkları yapanlardan utanıyordum. Yani nasıl çözeceksiniz bunu?

BAŞKAN – Arkadaşlar, böyle olmaz.

YARGITAY 13. CEZA DAİRESİ BAŞKANI VUSLAT DİRİM - Şimdi, Başkanım, dosya bazlı bizim cevap vermemiz mümkün değil, kişilere yönelik bir şey söylememiz de mümkün değil ama şu kadarını söyleyeyim: Ben dairemde istinaf sonrası temyizde bakın, istinaf mahkemelerinden gelen, istinaf ceza dairelerinden gelen dosyaların onama oranı yüzde 90’dan fazla. Bakın, benim dairemde.

YARGITAY 2. HUKUK DAİRESİ BAŞKANI HÂKİM ÖMER UĞUR GENÇCAN - Aile hukukunda da yüzde 65 ve bugün BAM hâkimleri tarih yazıyor, çok büyük bir başarı oranıdır. Sayın vekillerimiz cümle kurarken ne dedi? “Cumhurbaşkanlığı hükûmet sistemine girdiğimizde biz bugün bunun tıkr tıkr işlemlerini bekleyemeyiz.” Aynı şey, bugün bölge adliye mahkemelerinden de tıkr tıkr işlemleri beklenemez ama tarih yazmışlardır. Yüzde 65 oranını da şöyle arz edeyim: Tazminat miktarı az, çok vesaire gibi teknik olmayan sebepleri de kattığınızda bugün bölge adliye mahkemeleri tarih

yazmaktadır yani bunun altını çiziyoruz, iyi ki kurulmuştur, keşke yıllar önce kurulsaydı.

YARGITAY 13. CEZA DAİRESİ BAŞKANI VUSLAT DİRİM – Şimdi Başkanım istinaf mahkemeleri bağlamında bir de şunu söyleyelim.

BAŞKAN – Hayır, bir şeyi anlamak istiyorum.

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Sayın Başkanım, bölge adliye mahkemelerinde çok kaliteli hâkimler var. Bu iktidarın Yargıtaya göndermediği, önünü kestiği hâkimlerin birçoğu bölge adliye mahkemesine gitti. En az sizinle eş değer hâkimler var orada Sevgili Başkanım. Ayrıca “İstinaf mahkemeleri gereksizdir.” diyen yok.

YARGITAY 13. CEZA DAİRESİ BAŞKANI VUSLAT DİRİM – Sayın Başkan, bir cümle söyleyeyim mi?

BAŞKAN – Bir saniye... Yüzde 65 ne oranıdır, onama oranı mıdır, nedir?

YARGITAY 13. CEZA DAİRESİ BAŞKANI VUSLAT DİRİM – Onama oranı, işte istinaftan gelen dosyaları onama oranı yüzde 65.

YARGITAY 2. HUKUK DAİRESİ BAŞKANI HÂKİM ÖMER UĞUR GENÇCAN - Yani bölge adliye mahkemeleri aile hukuku davalarında ilk derece mahkeme kararlarında, revize ettikleri kararlarda 100 dosyanın 65’inde isabetli davranıyor.

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Hukukçuların en kaliteli hâkimleri bölge adliye mahkemelerinde bundan emin olabilirsiniz, sonradan sokulanlar hariç.

BAŞKAN - O zaman, bu nasıl başarı, yüzde 65’i onanıp da yüzde 35’i bozuluyorsa?

YARGITAY 2. HUKUK DAİRESİ BAŞKANI HÂKİM ÖMER UĞUR GENÇCAN – Üstadım, yüzde 35’i, arz ettim, kaçırdınız, tazminat miktarı az, bu takdire dayalı, bu teknik bir bozma, başarısızlık değil, oylarız az derler, çok derler. Yani hukuki hata diye onu kastediyorsanız, yüzde 5’tir. Üstadım tazminat miktarı azı çoğu hukuki bilgiyle bir alakası yok ki takdire dayalı ama adı kâğıt üzerinde bozma geçiyor.

BAŞKAN – Başkanım, o zaman da siz bozmayın, madem onlar takdir ediyorsa üç aşağı beş yukarı.

YARGITAY 2. HUKUK DAİRESİ BAŞKANI HÂKİM ÖMER UĞUR GENÇCAN - Hocam, şimdi, ağzı burnu kırılıyor bin lira veriyor, nasıl bozmayacaksınız?

BAŞKAN – Demek ki tarih yazmıyor o zaman.

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Başkanım, izin verirsiniz altındaki gerçeği anlatayım.

BAŞKAN – Ben size söz vereyim, nasıl olsa söz istediniz, devam ediyoruz.

YARGITAY 13. CEZA DAİRESİ BAŞKANI VUSLAT DİRİM – Şimdi Başkanım, istinaf mahkemeleri sistemden 5 bin hâkim savcı tasfiye edildikten sonra faaliyete geçmiştir, mevcut koşullarda istinaf mahkemeleri başarılıdır. Yani 82 milyon bir ülkede, 9 milyon davanın olduğu bir ülkede sadece bozma kararları üzerinden sistemi değerlendirmemek lazım.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum, sağ olun.

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Arkadaşlar, şimdi istinaf mahkemeleri hepimizin hukukçu olarak öğrencilik yılları dâhil uzun yıllar tartışıldıktan sonra gecikerek kurulmuş mahkemelerdir. Burada istinaf mahkemelerinin gereksizliği üzerine herhangi bir şey konuşmak çok yakışıksız olur, sağlıksız olur. Bu hukukçuların ömrünü almış bir mahkeme türüdür ve kurulması isabetli bir mahkeme türüdür ama Türkiye’de kurulan istinaf mahkemelerin bir özelliği var. 15 Temmuz sonrasında faaliyete

geçen bu mahkemelerde yargının neredeyse ehliyeti en yüksek hâkimleri görev aldı o dönem itibarıyla. Yani Yargıtaya gidebilecek dereceye gelmiş arkadaşlarımız bulundukları yerden bu mahkemelere ayrıldılar. Bu mahkemelerin tartışılma nedeni oradaki hâkimlerin ehliyetinden çok daha çok siyasi davalar ve siyasi tazminat davalarını yürüten mahkeme üyelerinin herhangi bir dava görülürken doğrudan değişikliğe uğramasıdır, oralara yapılan harici müdahalelerdir. Yoksa orada var olan, daha önceki hâkimlerin yeterliliği meselesi değildir.

Çok teşekkür ediyorum.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Adli polisin kurulmaması bile bir eksiliktir burada.

BAŞKAN – Lütfü Bey, buyurun.

LÜTFÜ TÜRKKAN (Kocaeli) – Sayın Başkan, Komisyon üyeleri; öncelikle hepinizi saygıyla selamlıyorum. Şunu ifade etmek istiyorum: Hazırlanmış olan yargı reformu yasa teklifini öncelikle demokrasi adına önemli bir adım olarak değerlendiriyorum ancak bu konudaki değerlendirmelerimize ve içeriğinde yer alan bazı maddelere yönelik itirazlarımızı da burada belirtmek istiyorum. Yasalar hazırlanırken bazı kavramların özenle seçilmesi gerekiyor. Getirilen yargı paketinde de bu konuda çok özen gösterilmediği ortada. Bir örnek vereyim, Pasaport Kanunu’nda yapılması öngörülen değişiklikle “terör örgütleri üyeliği ve iltisakı” ifadesine yer verilmiş. Burada kullanılan “iltisak” kelimesi, ceza hukuku terminolojisinde mevcut değil, ben göremedim, hukukçu arkadaşlar yanlışım varsa düzeltebilirler beni. Üstelik çok muğlak bir söz bu. Bu kelimeyi ilk ne zaman duymuştuk? 15 Temmuz darbe girişiminden hemen sonra. Hukuk terminolojisinde yer almayan sözcüklerin düzenlemelerde yer alması teknik açıdan da doğru değil.

Yine aynı düzenleme için bir itirazımız daha var: Terör örgütü üyeliği veya iltisakı bulunanların, soruşturma ve kovuşturma evreleri neticesinde lehine hüküm verilmesi hâlinde pasaportlarının iadesi için İçişleri Bakanlığına araştırma yapma yetkisi veriyor, onu öngörüyor bu teklif. Hukuken suçsuzluğu kesinleşmiş kişiler nezdinde, İçişleri Bakanlığınca böyle bir araştırma yapılması hukuka olan güveni sarsmaz mı? Yani idare yargının önüne geçmez mi böyle bir hâlde? Hâkimler ve Savcılar Kanunu’nda öngörülen değişiklikleri de gözden geçirince şunu belirtmemiz gerekiyor: İYİ PARTİ olarak bizim için asıl sorun Hâkimler ve Savcılar Kurulunun yapısındadır. HSK, siyasetin ve iktidarın vesayetindedir. HSK’nın yapısı değiştirilmediği sürece yargının bağımsız olduğunu iddia etmek de yanlış bir iddia olur.

Bir başka eleştiri: Yasal mevzuatımızda olan bazı düzenlemelerin yargı paketinde tekrar edildiğini görüyoruz. Bir örnek vereyim: Terörle Mücadele Kanunu’nda yapılması öngörülen değişiklikle “Haber verme sınırlarını aşmayan ve eleştiri amacıyla yapılan düşünce açıklamaları suç oluşturmaz.” deniliyor. Oysa bu yeni bir düzenleme değil, çünkü TCK’nın 301 ve 218’inci maddelerinde zaten bunlar var yani var olanın tekrarı burada. 301’inci maddenin (4)’üncü fıkrası aynen şunu diyor: “Eleştiri amacıyla yapılan düşünce açıklamaları suç oluşturmaz.” Bundan daha net bir ifade var mı?

BAŞKAN – Yok.

LÜTFÜ TÜRKKAN (Kocaeli) – Kanun koyucu, mevcut yasanın 218’inci maddesinde de şöyle diyor yani cümleye devam ediyorum: “Ancak, haber verme sınırlarını aşmayan ve eleştiri amacıyla yapılan düşünce açıklamaları suç oluşturmaz.” Buradaki mesele kanunlardan kaynaklanmıyor, sorun uygulamada, sorun yargılama sürecinde. Siz eğer yargıçların başında siyasetin baskısını Demokles’in kılıcı gibi sallamaya devam ederseniz, meri kanunların uygulanması mümkün olmazken üzerine yeni bir kanun yapmak hiçbir anlam ifade etmiyor. Yargıçların bağımsızlığını sağlayacak... Yargıçların HSK’nın sopasıyla, siyasetin vesayetinde, iktidarın vesayetindeki HSK’nın sopasıyla devamlı ikaz edildiği bir dönemde yargıçlardan da kanunları uygulamasını beklemek çok doğru olmaz. Yargıçların

daha önce kendi içlerinde olduğu gibi, kendi aralarından yaptıkları seçimlerle HSK'nın oluşturulması yani tekrar 2010 öncesine dönülmesi yargıçıları daha bağımsız hâle getirecektir.

Bir de bu 2010 yılında yapılan referandumda HSK'nin bu yapısını en çok değiştirmek isteyen kimdi? Ölülerden bile oy isteyen kimdi? FETÖ terör örgütü. FETÖ terör örgütünü ortadan kaldırmak isterken FETÖ terör örgütünün uygulamalarını hâlâ savunur hâle gelmek çok doğru bir hareket tarzı değil.

Hepinize saygılar sunuyorum, sağ olun.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Yılmaz Bey, buyurun.

YILMAZ TUNÇ (Bartın) – Sayın Başkan, değerli Komisyon üyelerimiz, değerli katılımcılar; ben de hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Yargı Reformu Strateji Belgesi'yle ilgili eleştiriler yapıldı. Öncelikle şunu ifade etmek istiyorum: Bu belge, güven veren bir adalet sistemine ve erişilebilir bir adalet sistemine, yargının tarafsızlığını ve bağımsızlığını güçlendirmeye yönelik amaçlar ve hedefler içeren beş yıllık bir yol haritası. Yani bu yol haritasının sarayda hazırlandığı yönündeki eleştiriler bir kere haksız eleştiriler. Tabii, açıklamayı Cumhurbaşkanımızın yapmasından yola çıkarak bunu ifade eden arkadaşlarımız oldu.

Elbette ki bunun hazırlanma sürecinde Adalet Bakanlığı, yürütme, en baş rol üstlendi. Açıklanmasına değil de hazırlanış sürecine bakmak lazım. Hazırlanış sürecine baktığımız zaman, özellikle 9 amaç, 63 hedef ve 256 faaliyet içeren ve demokratik hukuk devleti ilkesini güçlendiren, yargı bağımsızlığını ve tarafsızlığını güçlendirmeyi amaçlayan önemli hususlar içerdiğini görüyoruz. Hazırlanma sürecine baktığımız zaman çok geniş tabanlı bir hazırlık sürecinin geçirildiğini söylemek mümkün. Yargının tüm taraflarının sürece dâhil olduğunu görüyoruz: Adalet Şûrası'ndan tutun da üniversitelerimizin, hukuk fakültelerimizin öğretim üyelerinin görüşlerine kadar; Avrupa Konseyi ve AIHM heyetlerinin ülkemizde yaptığı toplantılara varıncaya kadar; Türkiye Barolar Birliği, STK'ler, hukuk derneklerine varıncaya kadar; yüksek yargı mensuplarıyla yapılan toplantılara varıncaya kadar; hatta önceki dönem adalet bakanlarıyla bile bir araya gelinmiştir. Yargı camiası içinde 11.276 hâkim, savcı ve yargı çalışanıyla anketler yapılmış, her bölgede, birçok şehirde yüz yüze vatandaşlarla görüşülmüş yani toplumsal talep araştırmasının yapıldığı ve toplumun her kesiminin görüşlerinin yansıtıldığı bir belgeden bahsediyoruz ve tabii ki kabineyle de bu paylaşılmış, Cumhurbaşkanlığı Politika Kuruluyla da Strateji Belgesi paylaşılmıştır.

Şimdi, görüşmekte olduğumuz teklife baktığımız zaman, tabii tek bir maddeyi aldığınızda o maddenin reform olduğunu söylemek elbette ki zor olur ama bu maddeleri birlikte değerlendirdiğimiz zaman, teklifin tamamına baktığımız zaman Yargı Reformu Strateji Belgesi'nde yer alan hedeflerin hemen hemen tamamına yakınına içeren bir teklifi görüyoruz. Dolayısıyla, bu reform yolunda, beş yıllık yol haritasında önemli bir adım olarak teklifi görmek lazım. Özellikle ceza hukukumuzda alternatif uyuşmazlık çözüm yöntemlerinin geliştirilmesi... Artık dünyada bu trend, hukuk dünyasında iyice geliyor. Uyuşmazlıkları en kısa sürede, en az masrafla, en etkili ve tatminkâr biçimde sonuçlandırma yönünde artık ülkemizde de önemli ilerlemeler sağlandı. Özellikle, ön ödeme, uzlaşma, bunların kapsamının genişletilmesi, kamu davasının ertelenmesiyle ilgili kapsamın genişletilmesi ve çocuklar bakımından, çocuğun üstün yararını gözeten düzenlemeler, yine seri muhakeme usulünün getirilmesi, basit yargılama usulünün getirilmesi... Ceza yargılamamıza 2 tane yeni usul geliyor yani bunu elbette ki reform yolunda bir adım olarak görmek lazım. İfade özgürlüğüyle ilgili suçlarda temyiz kanun yolunun açılması, haber verme sınırını aşmayan, eleştiri amacıyla yapılan düşünce açıklamalarının

suç oluşturmayaacağına yönelik düzenlemeler, ifade özgürlüğü anlamında yargıda farklı uygulamaların önüne geçecek önemli bir düzenleme. İnternet erişiminin engellenmesinin sınırlandırılmasına yönelik bir düzenleme de yine düşünce ve ifade özgürlüğü açısından önemli bir düzenleme. İstinaf mahkemelerinin işleyişinin daha etkin hâle getirilmesine yönelik düzenlemeleri, bölge idare mahkemesiyle ilgili yapılan düzenlemeleri, yargının daha etkin işleyişine yönelik önemli düzenlemeler olarak görmek gerekiyor. Özellikle çocuklara yönelik cinsel istismar suçlarında, mağdurun soruşturma ve kovuşturma aşamasında daha fazla örselenmeden ifadelerinin alınmasını sağlayan düzenlemeler burada dikkat çekiyor. Meclis araştırma komisyonu vardı daha önce bu konuda kurulan ve komisyonun da önerileri arasında yer alan önemli bir hususun, çocuk izleme merkezlerinin, ÇAGO'ların, AGO'ların yeniden yaygınlaştırılmasıyla ilgili...

BAŞKAN – Nedir o ÇAGO'nun açılımı?

YILMAZ TUNÇ (Bartın) – Çocukla adli görüşme odaları, adli görüşme odaları, çocuk izlem merkezleri.

Özellikle mağdur hakları açısından baktığımızda bu da bir reform olarak, reforma giden yolda bir adım olarak görülmesi gerekiyor. Soruşturma evresinde tutukluluğun üst sınıra bağlanması, özellikle uzun tutukluluk sürelerini sürekli tartıştığımız bir dönemde bunun yasal düzenlemesinin yapılıyor olması da temel hak ve hürriyetler açısından önemli bir düzenleme. Burada çocuklar bakımından baktığınız zaman da çocukların hem kovuşturma aşamasında hem soruşturma aşamasında tutukluluk sürelerinin azaltıldığını burada görmek mümkün. Hâkim, savcı, avukat, noter yetkinliklerinin artırılması, hukuk mesleklerinde kalitenin artırılması hep yıllarca konuşuldu, avukatlara sınav getirilmesi yıllarca konuşuldu, işte bu teklifle bunları getiriyoruz, bunlar yol haritasında, reforma giden yolda önemli yapı taşları. Avukatlara pasaport verilmesi, hâkim adaylığı mülakat kurulunun yaygınlaştırılması, tüm bunlar yargımız açısından önemli.

Şunu da söylememiz lazım: Özellikle yargının AK PARTİ iktidarlarında FETÖ'nin emrine verildiğine ilişkin görüşlerin bir kere geçerliliği yoktur değerli arkadaşlar. Çünkü Ergenekon yargılamalarını yapanlar da 17-25 Aralık yargılamalarını yapanlar da MİT tırları soruşturmalarını yapanlar da AK PARTİ'den önce hâkim ve savcılığa atanan kişilerdir ve bunlar AK PARTİ daha kurulmadan önce devlet güvenlik mahkemelerine atanan kişilerdir ve bunlar bu soruşturmaları yapmıştır. Daha sonraki süreçte 2010 Anayasa değişikliğiyle ilgili sürekli olarak 2010 Anayasa değişikliğiyle yargının FETÖ'nün emrine verildiği yönünde eleştiriler yapıldı, Hâkimler ve Savcılar Kurulunun yapısının değişikliğine yönelik Anayasa değişikliğiyle ilgili. Şimdi, burada 2010 Anayasa değişikliğinde Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kuruluna –o zaman yüksek kuruldu- üye seçimiyle ilgili Meclisten geçen düzenleme, iktidarın düşüncesine göre ilk derece mahkemelerinden seçilecek olan adli yargıdan 7, idari yargıdan 3, toplam 10 hâkimin –ki HSYK'da önemli bir rakam- seçim usulüyle ilgili Meclisten geçen düzenleme şuydu: Bir hâkim, savcı yalnızca bir adaya oy verecek, dolayısıyla Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulunda tek bir görüş hâkim olmayacak, çoğulcu bir görüş olacak, çoğunlukçu bir görüş olmayacak, bizim niyetimizin buydu. Meclisten bunu geçirdik ve Anayasa Mahkemesi tek bir adaya oy verme maddesini oradan cımbızla çekti çıkardı ve liste usulü seçimin yapılmasını sağladı. Anayasa Mahkemesine kim başvurdu? AK PARTİ başvurmadı. HSYK seçimleri yapıldıktan sonra ilk derece mahkemelerinden seçilen 10 hâkimin, savcının FETÖ'yle iltisaklı olduğunu da sonradan görmüş olduk. Eğer Anayasa Mahkemesine gidilmemiş olsaydı, iptal edilmemiş olsaydı oraya, HSYK'ye o yargıçlar seçilemeyecekti.

Yeni sistemde Cumhurbaşkanının yargıya hâkim olduğu yönündeki eleştiriye de katılmak mümkün değil. Şöyle baktığımız zaman Hâkimler ve Savcılar Kurulunun 13 üyesinin sadece 4'ünü doğrudan

Cumhurbaşkanı seçebiliyor. Anayasa Mahkemesinin 15 üyesinin sadece 4'ünü Cumhurbaşkanı seçebiliyor. Diğerleri Yargıtaydan, Danıştaydan seçimle gelenler ve baro başkanlarının seçtiği kişiler arasından Meclis sadece tercihte bulunabiliyor. Yani burada tek adam rejimi sürekli dile getiriliyor, tabii, biz de sabırla dinliyoruz, çok da itiraz etmiyoruz, bazen arkadaşlarımızın sabrı da taşıyor. Sürekli tekrar olduğu için, artık bunu her konuşmacının sürekli tekrar etmesi elbette ki arkadaşlarımızın sabırlarını da taşıyor.

Tabii, yeni sisteme alışmak biraz zor olacak hocam. Yani yıllardır parlamenter sistemin uygulanmasını siz hem okuttunuz, uygulandığını da gördük. Parlamenter sistemde yargının bağımsız olduğunu, tarafsız olduğunu söyleyebilir miyiz? Parlamenter sistemin sıkıntılarını bu ülke darbelerle yaşadı. O darbecilere anayasa yazan anlı şanlı hukukçularımız sizin hocalarınızdı hocam İstanbul Hukukta, Ankara Hukukta. Dolayısıyla, parlamenter sistemin hukuk devleti ilkesine daha uygun olduğunu, yeni sistemin ise uygun olmadığını söylemek gerçekten doğru değil. Yeni sistem kuvvetler ayrılığı ilkesine daha uygun bir sistem.

Biz bu sisteme nereden geldik, oraya da gelmek lazım. Biz Cumhurbaşkanlığı hükûmet sistemine adım adım geldik. Nasıl geldik? 367 krizi gibi bir kriz dayatıldı, Cumhurbaşkanı halk tarafından seçilmek zorunda kaldı ve –bitiriyorum Başkanım- yürütmedeki iki başlılığı ortadan kaldıran milletimiz oldu. Dolayısıyla milletimizin bu kararına da saygı duymak gerekir. Tabii, Başkanımız “Artık yeter.” diyor.

Kanunların yapılmasında parlamenter sistemde milletvekillerinin daha etkin olduğunu söyleyebilmek... Burada parlamenter sistemde de çalıştık, yeni sistemde de çalışıyoruz. Yani en azından parlamenter sistemde şu anda kanun teklifinin, tasarının sahibi yürütmeydi ama şimdi milletvekilimiz ve bu kanun teklifinin sarayda hazırlandığı yönündeki eleştiriler tamamen haksızlık. Neden haksızlık? Çünkü bu teklifin hazırlanması sürecinde çalışan arkadaşlarımız var. Yani sarayda falan çalışmadık, küçük bir odada, Ali Bey vardı, arkadaşlarımız vardı ve orada olgunlaştırdığımız bir teklif. Dolayısıyla “Bu, sarayda hazırlandı. Tek adam, dikta...” diyerek milletvekillerimizin emeklerine de haksızlık etmemek lazım.

Görüşmekte olduğumuz teklif birinci yargı reformudur, daha bunun gerisi gelecektir. Hep beraber “Muhalefetin görüşleri alınsın.” diyorsunuz, işte, görüşler burada şekilleniyor. Burada önergelerle değişiklikler elbette ki yapılabilir. Adalet Komisyonunda daha da olgunlaşacağına inanıyorum.

Hepinizi saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Yalnız, arkadaşlar, Komisyon üyelerinden birkaç kişi var söz vereceğim, Komisyon üyeleri dışındakilere daha sonra söz vereceğim çünkü bu maddeden sonra.Sadece madde üzerinde görüş alacağım, başka şey istemiyorum arkadaşlardan.

Zeynel Bey “İki cümle söyleyeceğim.” dedi, ona bir söz veriyorum. Ondan sonra son olarak Sayın Bakan Yardımcıma söz verip oylayacağım. İki buçukta yemek molası vereceğiz, ona göre herkes kendini ayarlasın.

ZEYNEL EMRE (İstanbul) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Şimdi, bir konuya açıklık getirmek lazım, sürekli siyasetin istismar alanı hâline geldi, bunu da AKP sözcüleri kullanıyor yani kumpas davalarında görev yapan FETÖ’cü hâkim, savcılar ne zaman göreve başladığıyla ilgili. Aslında toplumun zihnini bu konuda tamamen berraklaştırabiliriz, bu imkânımız var. Şöyle var: Yine bir hatip de Sayın Mehmet Moğultay döneminde alınan hâkim, savcılardan bahsetti. Adalet Bakanlığı yıllardır elinizde, Bakanlık temsilcileri de burada. Mehmet Moğultay bir buçuk yıl Adalet Bakanlığı yaptı, aldığı hâkim, savcı sayısı toplam 800 civarındır. Mesela on yedi yılda sizin

iktidarlarınız döneminde alınan hâkim, savcı sayısı 15 bine yaklaştı ihraç ettiklerinizle birlikte. Şimdi, buna rağmen hem ondan sonraki dönem için yani Cumhuriyet Halk Partisi iktidarları dâhil olmak üzere, diğer tüm iktidarlar dâhil olmak üzere... Ben diyorum ya, iki buçuk yıl da o yaptı, 2 bine yakın da Seyfi Bey döneminde alınan hâkim, savcı var, daha fazla değil.

YILMAZ TUNÇ (Bartın) – Zaten 10 bin bile yoktu o zaman.

ZEYNEL EMRE (İstanbul) – Tamamlayayım, bir dakika, anlaşılacak.

Şimdi, çok net bir şekilde Bakanlık şu soruyu cevaplayabilir: Siz iktidara geldiğinizde Türkiye’deki hâkim, savcı sayısı kaçtı? Siz geldikten sonra alınan hâkim, savcılardan ne kadarı ihraç oldu, sizden önce göreve başlayanlardan ne kadarı ihraç oldu? Bir rakam net olarak ifade edilirse biz de görmüş oluruz oransal olarak kimin döneminde daha fazla FETÖ’cü hâkim savcı alınmış. Bakın, ben bunun oranlarını biliyorum. Darbe araştırma komisyonu üyesi olarak görev yaptığımda raporu da yazdım. Bir tarafta yüzde 10-15’lerdeyse bir tarafta çok daha üstlerinde onun. Rakamlarını biz raporumuzda verdik. Buyurun, siz de verin, spekülasyon hâline gelmesin. Yani kim ne kadar ihraç edildi?

Diğer bir konu -siyaseten sorumluluğu da gösterir o- Anayasa Mahkemesine başvuru meselesine gelince de bakın, Cumhuriyet Halk Partisi Anayasa Mahkemesine bir konuda başvuruyorsa bu Cumhuriyet Halk Partisinin keyfine bırakılmış bir şey değildir. Sistem bir tarafı iktidar yapmış, bir tarafı muhalefet yapmış; iktidara ayrı görevler yüklemiş, muhalefete de ayrı görevler vermiştir. Eğer Anayasa Mahkemesine gitme hakkını sadece muhalefete verdiyse bu aynı zamanda bir ödevdir. Neyin ödevidir? Şayet bir meselenin Anayasa Mahkemesine aykırı olduğunu düşünüyorsanız, kanaat getiriyorsanız başvurursunuz, mahkeme kabul eder ya da etmez. Bizim başvurularımızın yüzde 90’ını aynı Anayasa Mahkemesi reddetmiştir, yüzde 90-95’ini, çok daha yüksek bir oranda reddetmiştir, kabul ettiği istisnadır.

Orada Anayasa Mahkemesinin HSK’nın seçimiyle ilgili meselesinde vermiş olduğu kararda o kararın altına imza atan, şu anda da görevde olan birçok Anayasa Mahkemesi üyesi var ya. Bunlardan sadece 2’si işlem gördü, ötekilerle ilgili böyle bir işlem olmadı. Dolayısıyla siz eğer o zaman Anayasa Mahkemesinde görev yapan insanların FETÖ’cü olduğunu iddia ediyorsanız suç duyurusunda bulunabilirsiniz, görevde ya da değil, görevi bitti ya da bitmedi. Yani böyle akılları karıştırarak bir yere varılamıyor ki. Yapabilirsiniz bunları.

Şimdi, 1’inci maddeyle ilgili de söz almışken söyleyeyim yani 1’inci maddeyi oylayacaksınız ya, 1’inci maddeyle ilgili de şunu söyleyeyim: Şimdi, avukatlara yani... Şöyle çarpıcı bir şey var: Türkiye’de yargının 3 ayağı var; iddia makamı, savunma makamı, bir de karar mercisi var; değil mi? Bunların eşitliğinden hep bahsedilir ama eşit olmadığını hepimiz biliyoruz. Yani savunma lehine dezavantajlı bir durum var. Ne hikmetse her zaman Adalet Komisyonu üyelerinin büyük bir çoğunluğu avukatlardan oluşur, bakanlar genelde avukatlardan olur, hep bunlar söylenir ama kimse avukatların hak kayıplarına ya da o, duruşmalardaki yaşadıklarına ilişkin sorunları gidermeye yönelik bir adım atılmaz. Yani pasaport verilsin.

BAŞKAN – Bunun çoğuna da avukatlar sebep oluyor zaten Komisyonunda.

ZEYNEL EMRE (İstanbul) – Bakın, bunu söylüyoruz biz, verilsin. Hatta önergemiz de var orada, okunacak zaten. Yani on yıl meslekte görev yapmış bir avukata verilebilir bu, yani uzunca bir süre. On yıl fiilen avukatlık vermiş, vergisini vermiş birine verilebilir. Yani süre de daha kısalabilir. Bu değil. Ama şunu göz ardı etmemek lazım Sayın Başkan: Mahkemede avukatlara uygulanan yöntemler, duruşmada gözaltına alınan avukatlar... Elimizde şöyle bir rakam yok -onu da tespit edip araştırmak lazım- Türkiye’de ne kadar sayıda avukat şu an gözaltında işlem görüyor, davası var, tutuklandı; bunları

görmek lazım. Yani iddia makamı ile savunma makamını eşitleyen düzenlemeleri yapmak lazım ve buralarda ciddi eksiklik olduğunu düşünüyoruz. Değişiklik önergemiz de okunsun. Orada da süre itibarıyla, bu maddeye özgü süre itibarıyla kısaltılmasına yönelik talebimiz var.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Ya, bu arada ben pek karışmadım bu işlere ama bir şey söyleyeceğim. Şu, Hâkimler Kurulu üyelerinin seçiminde liste meselesi ya da ferdi olarak oy kullanma meselesi... Benim aklıma gelen şu: Şimdi, 2010'da liste şeklinde gidildi. Büyük bir kısmını -hepsini değil- FETÖ'cüler kazandı. 2014'te Yargıda Birlik Platformu kuruldu ve belli adaylara oy verdi yani FETÖ'cülerin dışındakilerin tamamı belirli adaylara oy verdi, çok az farkla kurtardılar. Diyelim ki liste olmasaydı 2010 seçimlerinde, hiçbir tanesini FETÖ'cüler başkasına vermezdi, açık konuşuyorum. Niye vermezdi? Bir sürü aday çıkacak, sen ona vereceksin, öteki ona verecek, o ona verecek, dağılıp gidecek ama onlar böyle, kuyudan su çeker gibi ince ince işleyecekler, bir mesajla zaten 4 bin kişiye ulaşıyorlar, diyecekler ki: "Siz şuna oy vereceksiniz, siz şuna, siz şuna..." 500-600 kişi -her neyse- bir kişiye oy vererek ayarlayacaklar ve işi bitireceklerdi, o zaman hiçbir tane kalmayacaktı. Yani bence Anayasa Mahkemesinin o iptali bu açıdan doğru olmuştur ama yeterli olmamıştır. Buna rağmen gene ele geçirmişlerdir. Dediğim gibi işte liste yaptık sonradan ve bütün hâkimler bir araya geldi, FETÖ'cülerin dışındakilerin hepsi toplandı bir arada da ancak kurtardılar. Bu gerçeği de görmemiz lazım yani.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – 2010'daki o atamayla ilgili seçime iptal davası açan...

BAŞKAN – Bir saniye şimdi, bakın...

Ya, arkadaşlar, bakın, on beş dakikamız var, şunu...

ABDULLAH KOÇ (Ağrı) – Sayın Başkanım, bizim değerlendirmemiz olacak, o yüzden...

BAŞKAN – 1'inci madde görüşmesine devam ediyoruz, kısa kısa, sadece 1'inci maddeye...

Şuradan itibaren söz veriyorum.

Alpay Bey, buyurun.

ALPAY ANTMEN (Mersin) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

1'inci maddeyle ilgili özet şimdi, şöyle: Teknik olarak burada diyor ki: "verilebilir" yani yeşil pasaport on beş yıl -veya teklifte on yıl da var- avukatlara verilebilir ama Pasaport Kanunu'nun 14'üncü maddesi "kamu görevlileri için verilir" diyor. Burada kanunda bir çelişki yaratacağız çünkü eğer kamu görevlisi avukatlar da... Burada da teklifteki "verilebilir" yerine "verilir"i eklememiz lazım. Bu hem aradaki keşmekeşi ortadan kaldıracak hem de bir şüpheye yer bırakmayacak, idareye takdir hakkı vermeyecek.

Teşekkür ederim Sayın Başkan.

BAŞKAN – Ben teşekkür ediyorum.

Sırayla devam ediyoruz.

Abdullah Bey'e söz veriyorum.

ABDULLAH KOÇ (Ağrı) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Şimdi, biz 1'inci maddeyle ilgili olan önergemizde bunu çok açık bir şekilde dile getirdik, gerekçesini bildirdik ama ben avukatların mesleki sorunlarıyla ilgili birkaç hususu dile getirmek istiyorum. Bunlardan bir tanesi şu: Bir defa, bu, soruşturmaya tabi olma durumu. Bu tahdidi bir durum, daha doğrusu bunun kısıtlayıcı bir husus olduğunu düşünüyoruz ve kesinlikle...

BAŞKAN – Soruşturma olmasını...

ABDULLAH KOÇ (Ağrı) – Evet, soruşturma getirilmemesini istiyoruz.

Diğer bir husus: Beş yıl gibi bir süreyle sınırlandırılmasını talep ediyoruz yani beş yıl mesleki faaliyet gösteren avukatların bu şeye tabi tutulması...

Bir diğer husus Değerli Başkan, şöyle bir mesele söz konusu aslında: Şimdi, avukatların yığınla sorunları var. Biz geneli üzerinde tartışma yürüttüğümüz sırada da bunu dile getirdik. Meslekleri, uğraşları nedeniyle takibata uğrayan avukatlar var. Diğer taraftan, asgari ücretle çalışmak zorunda olan avukatlar var, vergi ödemeyen avukatlar var. Bu şartlar altında hususi damgalı bir pasaportla sorunları çözülmüş gibi bir algı yaratılmasının da doğru olmadığını düşünüyoruz.

Diğer bir taraf da Değerli Başkan ve değerli Komisyon üyeleri; avukatların kendi savunma yaptıkları dosyalarla özdeşleştikleri bir süreci biz yaşıyoruz ne yazık ki. Bunun yanında bir de teknik anlamda ben bir şeyi özellikle dikkatinize sunmak istiyorum, o da şu: Şimdi, 1941 yılında, ünlü bir hukukçu var, Ernest Fraenkel -bu, Serdar Tekin'in çevirisiyle bir makale hâline getirildi- "ikili devlet" diye bir sistemden bahsediyor. Bu nedir peki, "ikili devlet" dediği şey? Yani şöyle bir sistem var, aslında anlatmak istediği husus şu: Bir "norm devlet", bir de "tedbir devleti" diye iki şekilde tanınıyor devletin hukuk uygulamalarını. Peki, bunun avukatlık mesleğiyle alakalı olan hususu nedir? O da şudur: Bu norm olarak yani normal hukuk işlerinde, hukukun işleyişinde, özel hukuk işlerinde avukatın yapmış olduğu savunma, avukatın mahkemeye gidiş gelişlerinde bir sorun görünmüyor.

Mesela bir alacak davasında, bir boşanma davasında gerek adaletin işleyişi ve gerekse avukatın görev yaptığı esnada bir sıkıntı yok. Ancak bunun yanında, bu tedbir diye "devletin ikili hukuk sistemi" dediğimiz ikinci aşamada avukatın önüne çok ciddi sorunlar çıkıyor. Bu nedir peki? Bu sorunların başında her şeyden önce avukatın önüne şöyle problemler çıkıyor: Bir defa, Terörle Mücadele Yasası'yla ilgili ceza davalarında avukatın önünde çeşitli engeller var. Bunlardan birincisi şudur: Savunma hakkı ciddi şekilde kısıtlanıyor ve dosya erişimi engelleniyor, avukatın dosyaya erişimi engelleniyor.

Bir diğer husus da şudur: Avukat savunma yapmış olduğu dosyayla özdeşleştiriliyor. Biraz önce aldığımız bilgiye göre -net değil ama- yüzlerce avukat şu anda cezaevinde veya takibata uğramış durumda. Bir defa, bu tedbir devletinin uygulandığı sistemde avukatın önünde ciddi engeller var.

Bir diğer husus, olağanüstü hâl uygulamaları kanun hükmünde kararnamelerle avukatın önünde ciddi engeller teşkil ediyor.

Bir önemli husus da şudur: Bir defa bu ikili sistemin uygulandığı davalarda özellikle avukatın kendi müvekkiliyle, müdafiliğini yapmış olduğu dosyayla arasına ciddi bir set konuluyor. Duruşmanın düzenine baktığınız zaman, avukat ile sanık arasında ciddi bir şekilde mesafe var. Sanık sorulan soru aşamasında kendi müdafisinden ciddi bir şekilde destek alamıyor. Bundan dolayı da çok ciddi bir engel var.

Yani ezcümleyle, biz ilerleyen saatlerde yine dile getireceğiz.

BAŞKAN – Konuşalım.

ABDULLAH KOÇ (Ağrı) – Evet, diğer maddelerde de bunları dile getireceğiz.

BAŞKAN – Tamam, iyi olur, bence de öyle yapalım, tamam.

ABDULLAH KOÇ (Ağrı) – Burada, sadece pasaportun verilmesi yeterli değil, avukatın yığınca sorunları vardır.

BAŞKAN – Onları ileriki maddelerde konuşalım.

ABDULLAH KOÇ (Ağrı) – Devletin özellikle siyasi davalardaki baskısı ve ikili devlet dediğimiz

sistemde avukatların savunma hakları ciddi şekilde kısıtlanıyor; avukatlar cezaevinde, bunların da ciddi şekilde ele alınıp değerlendirilmesi gerektiğini düşünüyoruz.

Bu nedenle, yeni eklemelerle kanun metni üzerinde çalışma yapılması gerektiğini düşünüyoruz.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Bakan Yardımcımıza söz veriyorum, ondan sonra bu maddeyi oylayacağım, söz isteyen diğer arkadaşlara bir sonraki maddede...

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – Başkanım, bizim de söylememiz gereken birkaç husus var.

BAŞKAN – Sen şimdi söyleme, yok, dur şimdi.

Şimdi Bakan Yardımcımıza söz vereyim, maddeyi...

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – Tamam, ondan sonra biz konuşalım, ondan sonra...

BAŞKAN – Maddeyi geçelim, ondan sonra...

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – Hayır, Başkanım, lütfen, önemli.

BAŞKAN – Ama iki buçukta dedik.

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – Olmaz Başkanım, önemli.

MURAT EMİR (Ankara) – Biz de önemli şeyler söyleyeceğiz Sayın Başkan.

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Komisyon üyeleri konuşmadı daha.

BAŞKAN – Sen konuştun ya, sen konuşmadın mı?

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Konuşmadım.

BAŞKAN – Allah Allah, konuşmadın mı ya?

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Ben konuşmadım Sayın Başkan. Biz konuşalım, Bakan Yardımcısı sonra konuşsun.

BAŞKAN – Tamam, Turan Bey’e söz veriyorum o zaman.

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Komisyon üyelerinde konuşmayan varsa bilemiyorum ama ben konuşmadım bu maddede.

BAŞKAN – Buyurun.

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Teşekkür ediyorum hassasiyetinize Sevgili Başkanım.

Şimdi, tabii, bu yasanın ilginç bir yanı var, bu yasanın en albenili yanı avukatlara verilecek pasaport olarak tarif edildi, öyle getirildi. Bir reform yasası yapıyorsa bunun avukatlara verilecekler pasaportla tarif edilmesi çok doğru olmaz.

Şimdi, geç kalmış bir düzenleme, bir defa o konuda hemfikir olalım. Burada “Avukatlara pasaport verilmesin.” diyen, “Yeşil pasaport verilmesin.” diyen herhangi bir hukukçunun olduğunu düşünmüyorum çünkü avukatlık mesleği artık Türkiye sınırlarının ötesine geçti, uluslararası anlaşmalar altına attığımız imzalarla beraber artık farklı yerlerde bu mesleğin icra edilmesi ve hızlı bir şekilde erişim sağlanması açısından bu pasaportun verilmesi çok normal, çok doğal, desteklediğimiz bir çalışma biçimi ama içinde bazı eksiklikler var. Bizim öneremiz pasaport on beş yıl kıdemi olan avukatlara değil, on yıl kıdemi olan avukatlara verilsin şeklinde.

İkincisi, masumiyet ilkesine aykırı bir düzenleme var bu maddenin altında. Herhangi bir avukata bu pasaportu vermek istemiyorsanız uyduruk bir soruşturma ile beraber pasaport almasını

engelleyebilirsiniz. Bu Anayasa'daki masumiyet karinesine aykırılık teşkil ediyor, o kısmının çıkarılması gerekir. Hakkında şu ya da bu sebeple soruşturma bulunan bir avukat varsa onun yurt dışı çıkış yasağının yetkili hâkim tarafından koyuluyor olması doğrudur, o yüzden o kısmının çıkartılması ve öyle geçirilmesi gerektiği düşüncesindeyim. Alttaki "soruşturma" kısmı fazla olan kısımdır.

Şimdi, avukatlarla ilgili konu ele alındığında, bir pasaportla geçirilecek bir mesele değil. Eğer reform yapmak istiyorsak -daha önceki konuşmamda da söylemiştim- avukatların önündeki birtakım engellerin kaldırılması gerekiyor. Bu engellerin bir kısmı uygulamadan kaynaklı, bir kısmı yasalardan kaynaklı, bir kısmı da yasal düzenlemelerin eksikliğinden kaynaklı. Mesela bir avukatın soruşturulması sırasında bağlı bulunduğu baronun hiçbir fonksiyonu olmuyor. O avukatla alakalı bir soruşturma başlatıyorsanız, hakkında cumhuriyet savcılığı fezleke düzenliyor ve Adalet Bakanlığına gönderiyor, Adalet Bakanlığının oluruyla beraber avukat yargılanır hâle geliyor. Hani biz vesayetlerin tamamını kaldırıyorduk? Avukatlık mesleğiyle ilgili bir yol yürüyeceksek avukatın bağlı bulunduğu baronun görüşü alınsın, yargılanacak olduğu, avukatın bağlı bulunduğu baroya en yakın ağır ceza mahkemesi bunu değerlendirsın "Yargılanabilir." diye, daha sonra da suçun işlendiği yer mahkemesi yargılasın. Niye hâlen Adalet Bakanlığının görüşünü alıyoruz avukatla alakalı? Ha, burada "Hayır, bu bir vesayet falan değildir..." dersiniz vesayetle ilgili başka bir tartışma daha gündeme taşınmış vaziyette. Avukatlarla ilgili ve genel anlamda meslek örgütleriyle alakalı temsil olayının nasıl gerçekleştirileceği konusunda son dönemde Sayın Cumhurbaşkanının etrafına "Çalışın." dediği olay, bu pasaportu verseniz de vermeseniz de avukatlık mesleğine ihanet oluşturacaktır, avukatlık örgütlerine ihanet oluşturacaktır. Temsilin ayağını kırarak "300'ü bine çıkaralım, şu sayıyı buraya çıkaralım, bir şekilde bu işlevleri farklılaştıralım." diye bakıldığı sürece bu pasaportu verseniz ne olur, vermeseniz ne olur? Önce avukatlık örgütlerine yani Barolar Birliğine ve barolara hakikaten o bağlı olduğumuz Avrupa Birliğinin normlarına uygun olarak mesleği icra edecek bir anlayışı önlerine koymamız gerekiyor.

Bunun gibi başka şeyler de var: Avukatlar duruşmadan atılıyor paldır küldür. İstanbul'da bir Ömer Kavili meselesi yaşadık. Bu ülke eğer Avrupa Birliğinin bir parçasıysa bu mesele önümüzde bir rezillik olarak duruyor. Bir avukat duruşma sırasında hâkimle arasındaki diyalog dolayısıyla genç -az önce söylediğiniz, yetersiz, sıkıntılı, her neyse, nasıl geldiyse- hâkim tarafından duruşmadan atılıyor, sonra, anında tutuklanıyor, oradaki mahkeme tutukluyor. Ayıplar birbirini kovalıyor, gece yarısı bir mahkeme daha toplanıyor, tutuklanan avukatı bırakıyor yani ayıp.

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) – Adli kontrol şartıyla bırakıyor.

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Adli kontrole bırakıyor.

Şimdi, eğer yürekli işler yapmak istiyorsak avukatın hiçbir koşulda, mesleğini icra ederken duruşmanın inzibatı gerekçe gösterilerek oradan atılmamasını sağlamak zorundayız. Avukatın duruşmanın inzibatıyla ilgili bir problemi varsa o mahkeme hâkimi tutanak tutmalı, avukatın bağlı olduğu örgüte göndermeli, baroya göndermeli, onu baro değerlendirmeli, ondan sonra avukatla ilgili bir işlem yapılacaksa yapılmalı yoksa her önüne gelen avukatı duruşmada inzibat gerekçe gösterip tutukladığımızda ya da gözaltına aldığımızda ya da yakaladığımızda açık hüküm koymamız gerekir "Avukat, duruşmanın inzibatı gerekçe gösterilerek yakalama, gözaltına alınma, tutuklama gibi bir tedbirle karşı karşıya bırakılamaz." diye. Avukatları mesleğini yaparken bu anlamda koruma zorunluluğumuz var.

Avukatları sacayağı sayıyoruz, yargının sacayağı sayıyoruz. Ben avukatlık yaptığım dönemde biri avukatlık mesleğini böyle kutsal tarif etmeye başladığında yüreğime sızı giriyordu, canım yanıyordu, yüzüme bakarak bir sahtekârlık yapıldığını düşünüyordum. Yani sacayağı olarak tanımlanıyorum ama bulunduğum yer itibarıyla bu sacayağına uygun bir yerde değilim.

Avukatların sosyal güvenlik sorunu var mesela. O sacayağına uygun, tamamının sosyal güvenliğini neden eşitlemiyoruz, avukatlar da hâkimler ve savcılar gibi aynı sosyal güvenlik koşullarından faydalanır hâle neden getirilmiyor?

Avukatların başka sorunları var. Mesela, yeni avukatlar mesleğe başladığında iflasla karşı karşıya kalabiliyorlar, mesleki iflasla. Bir daha ayağa kalkamayacak biçimde, mesleklerini ruh hâli olarak yapamaz hâle geliyorlar. Bunlara ilişkin bir düzenleme yapalım. Diyelim ki, mesela, ilk beş yıl vergi ödemesin. Devlet avukatları desteklemek istiyorsa yeni avukat olmuş kişiler beş yıl vergi ödemesin. Onların beş yıl boyunca ödeyecekleri vergiyle zaten taşıyor bu devlet kendisini, taşıyor kardeşim, siz zaten vergi alamıyorsunuz, ha bire af geliyor.

BAŞKAN – Turan Bey, bunları şeyden sonra konuşalım, yemekhane kapanıyor, arkadaşlar aç kalacaklar.

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Bitireceğim efendim, bitireceğim, merak etmeyin.

Aslolan şudur: Avukatlık mesleğine sahip çıkmak istiyorsak avukatların yani savunmanın adil yargılanma hakkını koruma ve ona işlerlik kazandırma görevi olduğunu Avukatlık Kanunu'na şerh etmemiz gerekir. Bu hem avukatlara olan saygıyı artıracaktır hem avukatların görevlerinin daha sağlıklı yapılmasını sağlayacaktır.

Teşekkür ediyorum Sevgili Başkanım, uyarılarınıza uyuyorum.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Sayın Başkanım...

BAŞKAN – Bir saniye, artık...

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Başkanım, benim bununla ilgili teklifim var.

BAŞKAN – Nerede teklif? Sen baştan epeyce konuştun ya, bunların hepsini anlattın.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Konuşmadım efendim.

BAŞKAN – Tabii ki konuştun, insaf yani ya.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Başkanım, bu maddeyle ilgili teklifim ama, lütfen.

BAŞKAN – Nerede teklifin?

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Buyurun, sizde olması lazım ama siz almamışsınız.

BAŞKAN – Tamam, konuştun sen onları, baştan hepsini saydın.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Konuşmadım efendim, bu ayrı bir şey.

BAŞKAN – Ya...

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Bakın, bu maddeyle alakalı.

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – Sayın Başkan...

BAŞKAN – Ali Bey, sana söz vereceğim, bir dakika.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – En fazla süreceği iki dakika, ne olur sanki, iki dakika sabredin.

BAŞKAN – Hadi, iki dakika söz veriyorum.

Buyurun.

MURAT EMİR (Ankara) – Sayın Başkanım, ben de bir dakika rica edeceğim, sadece bir dakika.

BAŞKAN – Ali Bey, bu 2 kişiden sonra sana söz vereceğim.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Şimdi, Değerli Başkanım, benim avukatlarla ilgili verdiğim Pasaport Kanunu'nda Değişiklik

Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'm 23/10/2018 tarihli. Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına havale tarihi, 19 Kasım 2018. AK PARTİ'li milletvekili arkadaşlarımızın Türkiye Büyük Millet Meclisine verdiği bu kanun teklifi 30 Eylül 2019 tarihli, benim teklifim daha önce. İç Tüzük'ün 35'inci maddesi uyarınca benim bu teklifimi Meclis Başkanlığından alıp bununla birleştirmeniz gerekir; demokrasi bunu gerektirir, İç Tüzük bunu gerektirir, katılımcılık bunu gerektirir.

Maddeyle alakalı olarak, bir: Burada, 1'inci maddede deniliyor ki yani burada kovuşturma ve soruşturma... Burada şunu şöyle düzenlersek daha adil olur: Cumhuriyet savcısının ve sulh ceza hâkiminin talebiyle, eğer yurt dışına çıkış yasağı yoksa burada avukata pasaport vermek lazım. "Verilebilir" ibaresi dersen, biraz önceki değerli vekil arkadaşımız hemen size söyledi ki: "Ya burada 35'inci madde 'verilebilir' emredici değil ki." Burada da aynı şekilde denilecek, ya bu emredici değil ki, verilebilir. Yani burada siz, pasaportla ilgili, İçişleri Bakanlığının iznine tabi tutuyorsunuz avukatı. Biz ne diyoruz: Aynı şekilde hâkim ve savcı arkadaşlarımıza pasaport verilirken izne tabi tutuyor muyuz? İzne tabi tutmuyoruz. Mademki iddia, müdafaa, yargılama eşitlik çerçevesinde bu sacayaklarını oturtuyorsak, onları nasıl izne tabi tutmuyorsak burada da izne tabi tutmamamız lazım, takdir yetkisini bırakmamamız lazım. Bu eşitlik ilkesi, hukuk devletinin gereğidir. Hatta ve hatta Avukatlık Kanunu'nun 57'nci maddesi, avukat, aynı zamanda, cumhuriyet savcıları, hâkimler nasıl bir suçla eğer kendisine bir eylem yapılıyorsa -bitiriyorum Başkanım- aynı şekilde ondan yararlanır diyor. Ceza Kanunu'nda, Avukatlık Kanunu'nda avukatlık tanımında kamu görevlisi, yargının ayrılmaz bir parçasıdır diyor. Buradaki düzenleme eşitlik ilkesine de aykırılık teşkil ediyor. Burada hâkim ve savcılara nasıl "verilebilir" ibaresi yoksa bunun da bu şekilde düzenlenmesi gerekiyor.

Teşekkür ediyorum, saygılarımı sunuyorum.

BAŞKAN – Sağ olun.

Son olarak Murat Bey'e söz veriyorum, ondan sonra Ali Bey'e söz vereceğim ve oylayacağım.

Buyurun.

MURAT EMİR (Ankara) – Sayın Başkan, öncelikle söz hakkı verdiğiniz için teşekkür ederim.

Aslında daha uzun bir konuşma yapma ihtiyacı içerisindeyim ama ben de bu jestinize karşılık kısa, bir dakikalık konuşup yemekten sonra kullanmak üzere hakkımı saklı tutmayı tercih ettim. Teşekkür ederim.

Şimdi tabii, bu salon, Adalet Komisyonu hukukçu milletvekilleriyle daha çok dolu. Dolayısıyla bu kanun teklifi içerisinde bu Komisyonun önceliği avukatlara, özellikle on beş yıl çalışmış avukatlara yeşil pasaport verilmesine dönük bir teklif görüşülüyor şu anda. Aslında bu anlaşılabilir bir şey, benim şahsen karşı çıkmayacağım bir şey. Çünkü kamu görevi yapan avukatların belirli bir yıldan sonra yeşil pasaport alıyor olmalarında bir sorun görmüyoruz ancak Adalet Komisyonunun daha çok kendi meslektaşları olan hukukçuları, avukatları korumaktan daha öte ve daha geniş görevleri olacağını düşünüyorum. Mesela ben bir tıp doktoruyum ve on beş yıldan daha fazla görev yapmış ama özel hastanede çalıştığı için veya kendi muayenehanesinde çalıştığı için yeşil pasaport alma hakkı edinememiş hekimler de aslında aynı şekilde kamu görevi yapıyorlar. Biliyorsunuz, sağlık hizmetleri bir kamu hizmetidir. Dolayısıyla hekimlerin de aynı şekilde, aynen avukatlarımız gibi bu haktan yararlanması doğaldır, olması gerektir ve eşitlik ilkesine uygundur. Yani burada Adalet Komisyonunun sadece avukatları düşünmesi bence, bal tutan parmağını yalar sözünün bir sonucu gibi görünüyor ve Komisyonumuz açısından da bence isabetli bir duruş değildir. Aynı hakkın hekimlere de verilmesini talep ediyorum.

Çok teşekkür ederim.

BAŞKAN – Ben teşekkür ediyorum.

Bunu Sağlık Komisyonundan isterseniz sizinle daha çok muhatap olurlar.

MURAT EMİR (Ankara) – Sayın Başkan, tam işaret ettiğim buydu: Sağlık Komisyonunda doktorlar, Adalet Komisyonunda avukatlar dersek aslında Meclisin görevlerini parçalamış oluruz. Oysa Adalet Komisyonunun görevi bütün ülkedeki herkese dönük kanunlar yapmaktır.

BAŞKAN – Tamam.

Ali Bey, buyurun.

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – Sayın Başkanım, saygıdeğer üyeler, değerli misafirler; öncelikle sayın muhalefet partisi milletvekili arkadaşlarımız bu kanunu bizim hazırlamadığımızı söyleyip -sık sık söyledikleri tabiri- sarayın hazırladığını söylüyorlar. Öncelikle şunu bilmemiz lazım: Meri Anayasa Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemini geçerli kılıyor. Bu Anayasa'nın 104'üncü maddesi gereğince de Sayın Cumhurbaşkanı devletin başı ve yürütme organıdır, Devlet Başkanı sıfatıyla da Türkiye Cumhuriyeti devletin birliğini temsil eder, Anayasa'nın uygulanmasını, devlet organlarının düzenli ve uyumlu çalışmasını temin eder, ülkenin iç ve dış siyaseti hakkında Meclise mesaj verir. Yürütme organı, bir kanunun hazırlanması, kanunun uygulanması, kanunun ihtiyaçları için en çok bilgiye sahip bir organdır. Bu organın bir kanunu hazırlaması, teklifte bulunması hukuka aykırı değil. Bizim Anayasa'mızın 88'inci maddesi ve İç Tüzük'ün 74'üncü maddesi teklifi milletvekilinin vermesini zorunlu kılıyor ancak teklifin hazırlanma süreçleriyle ilgili bir düzenleme, bir sınırlama yok. Malum ki idare işlemlerden de biliriz, hazırlayıcı işlemler, karar işlemler vardır. Bir işlemin oluşması çok geniş süreçleri ve evreleri alır. Kanun teklifini hazırlamak da çok ciddi ve zaman, emek, mesai harcayan bir iştir. Bu kanun teklifi hazırlandı. Biz grubumuzun hukukçu milletvekilleriyle ve ilgili taraflarla yaklaşık dört aya yakın bir süre çalıştık, saatlerce, günlerce bu konuyu konuştuk, getirilen tekliflerin birçoğu değişikliğe uğradı.

Ben üç dönemdir milletvekiliyim, iki dönem Adalet Komisyonunda, şimdi de Anayasa Komisyonu Başkan Vekiliyim ama gerçekten ilk defa, milletvekili olarak, yasama organı üyesi olarak yasama yapmayı bu dönem hissediyorum, bunu büyük bir mutlulukla hissediyorum. Yani muhalefet partisindeki milletvekili arkadaşlar belki fiilen birinci parti, iktidar partisi milletvekili gibi olmadıkları için kısmen eleştiri de yapabilirler ama zaman içinde, onlar da millettan bu geniş teveccühü alır gelirlerse görecekler ki bugün kanunu milletvekili hazırlıyor, yürütmenin getirdiği birçok teklifte çok ciddi, köklü, esaslı değişiklikler yapılıyor. Biz de getirilen bu teklifi sayın grup başkan vekillerimizin başkanlığında... Kendilerine, Sayın Cumhurbaşkanımıza ve sayın grup başkan vekillerimize teşekkür ediyorum, birinci imza sahibi olarak bize tevzi ettiler. Bu süreçte muhalefetteki grup başkan vekillerini ve yönetici arkadaşları beraberce gezdik, onların önerilerini, tekliflerini, düşüncelerini aldık ve onların önerileri doğrultusunda da değişiklikler yaptık yani konsensüsü sağladık. Şimdi diyor ki arkadaşlarımız: “Efendim, bize çalışmaların başından itibaren bilgi vermediniz.” Arkadaşlar, biz bir partiyiz, kendi fikrimizi önce kendi içimizde oluşturacağız. Kendi içimizde oluşturup olgunlaştırıp bir noktaya geldikten sonra, sizinle müzakere edilebilir noktasına geldikten sonra da sizlere sunacağız, sizlerin görüşleri alındıktan sonra da bu Adalet Komisyonu, Genel Kurul, bu konsensüs bunun için var ve bu hiçbir zaman da idarenin, Sayın Cumhurbaşkanının bir görüşü söylemesine engel değil. Devletin başı olarak, yürütmenin başı olarak ihtiyaçları bildirmesi, Anayasa'nın 104'üncü maddesi gereğince Meclise mesaj vermesinden daha doğal, daha tabii, daha zorunlu bir husus yok ki, bu hiçbir engel de değil. Sizin kendi genel başkanınız şöyle bir kanun hazırlayalım dediğinde siz nasıl onu mutlulukla hazırlayıp veya ihtiyacınıza göre kendi arzunuzu getiriyorsanız, AK PARTİ'nin yaptığı da budur.

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Sayın Bakanım, bizim Genel Başkanımız Cumhurbaşkanı değil ama.

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – Çalışırsanız sizinki de olur. Çalışın, çalışın gayret edin; size sadece çalışmanızı ve gayret etmenizi tavsiye ediyorum. Arkadaşlar, yüzde 51 alır gelirsiniz, hiçbir sorun yok; millet kimi tercih ederse ona...

ÜNAL DEMİRTAŞ (Zonguldak) – Olur olur, yakında o da olur, hiç merak etmeyin.

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – E gayret edin.

Efendim, diyor ki arkadaşlarımız: İşte “Siyasi partiye üye olanlar hâkim, savcı adayı olmasın, hiçbir şekilde girmesin.” Bunu söyledi arkadaşlarınız yani bir kişi siyasi partide üyeysen o hâkim, savcı adayı olmasın, geçmesin. Şimdi, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi’nin 9’uncu maddesi düşünce hürriyeti, 10’uncu maddesi ifade hürriyeti, 11’inci maddesi örgütlenme. Bu memlekette en çok gayret eden, memleketin sorunlarına ilgi duyan, çalışan, hukuk fakültesinin en çalışkan, en gayretli öğrencilerinin geleceğini tamamen yasaklayacaksınız, sırf hâkim, savcı olsun diye hiçbir siyasi partiye girmeyin diyeceksiniz.

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Siyasi partilerle ilgili söylemiyor Sayın Bakan.

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – Aday olmak ayrı bir şeydir, hâkim, savcı oldunuz, cübbenizi giydiniz, cübbenizi giydikten sonra görüşünüzü beyan etmek ayrı bir şeydir. Bu cübbeyi giydikten sonra artık eğer aday olacaksanız istifa edersiniz, gidersiniz avukatlık yaparsınız, başka mesleğe geçersiniz.

Şimdi arkadaşlarımız Seyfi Oktay ve Mehmet Moğultay dönemini verdiler.

BAŞKAN – Yahu Ali Bey, onlara girmeyelim, aç kalacak arkadaşlarımız.

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – Bunlara girmiyorum Başkanım. Ben az önce çıkarttım, arkadaşlarım o günkü tarihte mevcut hâkimin -üç yılda- yaklaşık yüzde 50’sinden fazlası hâkim ve savcı almışlar. O günkü şartları biliyoruz, lütfen, eleştirirken iktidardayken de muhalefetteyken de bu memleketin en doğrusu için gayret sarf edelim, en iyi kararları almak için, en doğru mevzuatları oluşturmak için sarf edelim, gayret edelim, buna hiçbir itirazımız yok.

Sayın İYİ PARTİ Grup Başkan Vekili Lütfü Türkkan Bey’in eleştirisi “İltisak kavramını niye koyuyoruz?” diye. Tabii, kanun hükmünde kararnameyle “iltisak” getirildi. İltisak “yapışık, bitişik, beraber, birlikte” anlamına gelen. Kanun hükmünde kararnamelerin oluşturulduğu süreçte FETÖ’yle yakınlığı, bitişikliği, beraberliği olanlarla ilgili bu kavram dâhilinde ihraç kararı verildi. Şimdi, ciddi sayıda kişinin pasaportları iptal edildi, geri alındı.

Biz, mevcut kanun hükmünde kararnameler kanuna dönüştüğü ve tamamı da yürürlükte durduğu için eğer kanuna “iltisak” kavramını koymazsak iltisak nedeniyle pasaportları alınanlara geri iade edemeyiz. Dolayısıyla, belki hoş olmayan bir kavram dahi olsa mecburen bunu yazmak ve bu hakları vermek zorundayız. Bu bir genişleme, mevcut hakları koruma açısından getirilmiş bir kavramdır. İnşallah en geniş manada da kişinin pasaportları iade edilecektir.

Efendim, niçin “verilebilir”, “verilir” diyoruz? Orada 14’üncü maddenin değişik fıkralarında “verilir” de var, “verilebilir” de var, ihracatçılarla ilgili “verilebilir”... 22’nci maddede pasaportla ilgili zaten belirli sınırlamalar var.

CHP’deki sayın arkadaşlarımız “Soruşturma niçin?” dediler. Kendi önergelerinde soruşturma devam ediyor yani değişiklik önergelerinde soruşturmayı çıkaran bir teklifleri yok. Mevcudunda da aynı teklifi yapmışlar. Sadece 3713’ün üzeri çizilmiş. Bu sebeple yapılan işin biz doğru olduğunu düşünüyoruz. Lütfen, her defasında yani “Sarayda hazırlanıyor, sarayda hazırlanıyor.” demeyin. Bizim emeğimiz var, alın terimiz var. Elbette ki geniş bir ekiple hazırlıyoruz; hocalarımız, yüksek Yargıtay, bilim insanları, hep beraber hazırlayacağız. Doğruyu bulmak bizim görevimiz. Bunun için çalışıyoruz,

bunun için gayret ediyoruz. Böyle bir kanuna imza atmış olmak da benim için, bir avukat için de mutluluk meselesi.

Bütün heyete bir kez daha teşekkür ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

ABDULLAH KOÇ (Ağrı) – Bu arkadaşlara niye bu kadar ön yargılısınız?

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – Hiç kimse layüsel değil, avukat da olsa milletvekili de olsa vatandaş da olsa.

ABDULLAH KOÇ (Ağrı) – Peki, bu hâkim ve savcılara niye yok?

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – Aynısı onlara da var. Kimseye suç işleme istisnası vermiyoruz.

BAŞKAN – Sayın Bakan Yardımcım, buyurun.

ADALET BAKAN YARDIMCISI ZEKERİYA BİRKAN – Çok Değerli Başkanım, çok değerli milletvekillerimiz, üniversitelerimizin çok değerli hocalarımız, çok değerli Yargıtayımızın üyeleri, yine, aramızda baro başkanları var, Barolar Birliğini temsilen gelen değerli meslektaşlarımız var, çok değerli basın mensupları; ben de hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Tabii, en son konuşmacı olduğunuz zaman esasen kanunun geneli üzerine konuşmaya başladığımızda da bize söz verilecekti, yine bir yemek vardı, ondan alamamıştık. Arkasından da şimdi yine bir yemek var. Tabii ki ben çok uzun konuşmayı düşünmüyorum fakat birkaç hususu da belirtmeden edemeyeceğim. Ben çok tekrara girmek istemiyorum ama özellikle şunu belirtmek isterim ki burada tüm milletvekili arkadaşlarımızın ve diğer söz alan herkesin özellikle bu paketle ilgili ve Yargı Reformu Strateji Belgesi'yle ilgili güzel şeyler söylediklerini duydum, bundan da memnun olduğumuzu ve doğru yolda olduğumuzu düşünüyorum.

Tabii, bu belgenin hazırlanma süreciyle ilgili, Yargı Reformu Strateji Belgesi'nin hazırlanma süreciyle ilgili birçok arkadaşımız beyanda bulundu. Ben onları tekrar etmeyeceğim ama ben sadece Avrupa Birliğiyle ilgili olarak da bu konuda Avrupa Birliğinde bugün var olan kurumlarda, Uluslararası Af Örgütünde dahi bu belgeyi sunduğumuzu ve cevaplar aldığımızı bilmenizi isterim. Sadece yurt içinde hazırlanmış... Hâkim, savcılarımızla Adalet Komisyonumuzda da görüşüldü, vatandaşlarımızla da görüşüldü, hocalarımızla da görüşüldü, Avrupa'dakilerin, çünkü biz nihayetinde bir paydaşız aynı zamanda hukuk olarak, onların da görüşleri alındı, bunların da belgeleri var. Onun da bilinmesini isterim.

Çok değerli arkadaşlar, katılımcılar; bu reform belgesi, ben özellikle de baktım, tabii, reform “düzeltme, ıslahat” anlamına geliyor. Yani tabii ki bu kökten bir değişiklik değil, var olan, öyle ya da böyle devam eden hukukumuzda özellikle de Yargı Reformu Strateji Belgesi'nde belirlemiş olduğumuz eksikliklerin hedef ve amaçlar doğrultusunda bir “düzeltme”, bir “ıslahat” anlamını taşıyor. Tabii, bu belge bir kutsal belge değil, yani bir şey çıkarılmaz, bir şey konulmaz, o anlamda bir kutsal belge değil. Sayın Bakanımız Abdülhamit Gül'ün de birçok defalar konuşmasında Yargı Reformu Strateji Belgesi'yle ilgili, toplumun her kesimine, katıldığı her toplantıda açık olduğumuz çünkü hukukun hepimizin ortak paydası olduğu noktasında beyanları var. O anlamda bu belgeye her şey eklenebilir, bir şeyler çıkarılabilir, dinamik bir yapısı var ve bu bir süreç, süreç de devam ediyor. Sadece şu anda sunulan ilk paket dediğimiz bir kısım.

Özellikle bir hususu da belirtmem gerekiyor. Tabii, bu belgenin hazırlanması noktasında az önce Değerli Milletvekilimiz, meslektaşım Ali Özkaya Bey söyledi, yani Cumhurbaşkanımızın da bu süreçte nasıl dahil olduğu noktasında. Tabii, benim bir hususu da belirtmem gerekiyor. Ben de milletvekilliği

yaptım ve bu milletvekilliği döneminde bu Anayasa değişikliğinde benim de imzam var hem Anayasa Komisyonu üyesi olarak imzam var hem de Parlamentodan geçerken imzam var. Aynı zamanda da referanduma sunulması noktasında da çalışanlardan biriyim. Bir hususu belirtmeden edemeyeceğim, o da şu: Yani bu Anayasa değişikliği bir darbeyle yapılmış olan bir Anayasa değişikliği değil arkadaşlar, burada hep beraber konuştuk bunu, fikirlerinizden de faydalandık, bazen bizim fikirlerimiz öne çıktı ya da başka arkadaşların fikirleri de alındı ama sonuçta bu belge, bu Anayasa değişikliği metni bu milletin onayına sunuldu ve bu millettten ve en meşru bir şekilde yüzde 50'nin üzerinde bir oyla kabul edildi. Yine aynı şekilde değerli arkadaşlar, seçilen Cumhurbaşkanı da yüzde 50+1'in üzerinde hiçbir meşruiyet tartışmasına yer bırakmayacak bir şekilde seçildi. O yüzden, değerli arkadaşlar, bu konudaki eleştirilerin makul olmadığını düşünüyorum.

Bir noktaya da değinmek isterim: O gün de Hâkimler ve Savcılar Kurulu yapısı çok tartışıldı ama ben milletvekilliği yapmış, hukukçuluk yapmış, baro başkanlığı yapmış ve bugün de Adalet Bakan Yardımcısı olarak görev yapan birisi olarak şunu söylüyorum: Demokrasilerde, demokratik ülkelerde halkın denetleyemediği, halkın değiştiremediği her kurumun karanlık alan olduğunu, gri alan olduğunu düşünüyorum. Hâkimler ve Savcılar Kurulunun şu anki yapısında halkın değiştirme iradesinin daha etkin olduğuna inananlardan birisiyim.

Yine, arkadaşlar, burada notlar aldı fakat güncelliği çok değiştiği için polemik olması açısından ben bunu söylemiyorum yani beni tanıyan arkadaşlar bilirler, öyle çok polemik yapabilen birisi de değilim. Geçen dönem de Parlamentoda Aksaray Milletvekilimiz Cengiz Aydoğdu çok güzel bir konuşma yaptı, inanın hâlâ aklımda, şunu söyledi, dedi ki: “Bizim töremizde çadırda kavga olmaz. Hele çadırda kavga olursa asla kimse çadırın direğine vurmaz, hatta ve hatta çadırın direğini tutana da vurmazlar.” Şimdi, arkadaşlar, şunu söylemek istiyorum: Hukuk, yargı ve adalet hepimizin ortak paydası. Bazen hâkim ve savcılarımız, Adalet Bakanlığımız mutlaka eleştirilir yani kimse layüsel değil ama kum torbasına çevirmenin de bir anlamı yok arkadaşlar. Yani burada olmayan insanlar hakkında ve birçok konuda çok ağır eleştirilerin doğru olmadığını düşünüyorum, bize bir fayda sağlamadığını da düşünüyorum.

Öyle ya da böyle, ben de yirmi yedi seneye yakın avukatlık yaptım, beğenmediğim birçok karar oldu ama gidip de bunu farklı bir şekilde aramadım. Eğer ilk derecede vermişse, temyiz ettim; temyizde kesinleştiyse karar düzeltilmesi talebinde bulundum ama hep sistem içinde kaldım arkadaşlar. Lütfen, eleştirirken kişiselleştirmeden ve bu konuda da yargının bu çadırın direği olduğunu, hukukun ve hukukun üstünlüğünün bu çadırın direği olduğunu unutmayalım.

Yine bir nokta, işkence ve kötü muameleyle ilgili. Arkadaşlar, bu makamda oturan ve buralarda oturan hiç kimsenin işkence ve kötü muameleyi, kim yaparsa yapsın -ki ben insan hakları derneklerinde de bulunmuş birisiyim- asla ve kata tasvip etmediğini ve sıfır toleranslı olduğunu belirtmek isterim. Eğer işkence konusunda, haksızlık, hukuksuzluk konusunda varsa... Mutlaka suç işlenebilir, işlenmez demiyorum yani 82 milyon insanda kamu görevlilerini ya da başka insanların hepsini kontrol edemeyiz ama bize düşen görev bir suç varsa mutlaka biz Adalet Bakanlığı olarak o suçun üzerine gideriz arkadaşlar; bunun bilinmesini isterim.

Diğer bir nokta: Burada AİHM'le ilgili şeyler verildi. Ben yine bu ülkenin bir insanı olarak keşke hiçbir vatandaşımız AİHM'e gitmese... Ama şunun da bilinmesini isterim ki: Biz AİHM'de hakkında en çok dava açılan ülke değiliz, oldukça aşağılardayız ama bunu da böyle aşağılardayız diye övünerek söylemiyorum, keşke hiçbir vatandaşımız AİHM'de hakkını aramasa.

Bizim en önemli konularımızdan bir tanesi de gerçekten, yargılamaların makul sürede bitmesi. Bu konuda da Bakanlığımızın uygulamaya geçtiği yargıda süre uygulaması var. Tabii, bu ilk olduğu için belli hocalarımızla, hâkimlerimizle, diğer adalet camiası içinde olanlarla biz süreleri belirledik ama bu

süreler de maksimum sürelerdir. Bunların hepsini zaman içinde aşağıya doğru çekeceğiz. Hedefimiz: Bu makul sürelerde, adaletin nerelerde tıkanıldığını görerek gerçekten haklı olanın hakkına kavuşmuş olmasını planlıyoruz.

Değerli arkadaşlar, baro başkanlığı yaptığımız dönemde de biz sadece avukatlara yeşil pasaport verilmesi noktasında Yargı Reformu Strateji Belgesi'ne bir madde koymuş değiliz. Biz savunmanın güçlenmesi noktasında da ciddi çalışmalar yaptık. Ha, bütün bunlar bitmiş midir? Hayır, bitmemiştir. Yine de biz şuna inanıyoruz: Öncelikle hâkim, savcı ve avukat yargılamasındaki insanlarımızın, bu süjelerin kaliteli olması gerektiğine inanıyoruz ve neyi getirdik? Hâkim ve savcılıkta meslekte giriş sınavını getirdik arkadaşlar. Şuna inanın: Göreceksiniz birkaç yıl sonra hukuk fakülteleri de akademisyenlerimiz de herkes bu anlamda kendisini yeniden “check” edecektir. Yine avukatların sorununa -yine bu belgede olduğu için bunu söylüyorum- sadece pasaportla şey yapmadık, yine geçen hafta Cumhurbaşkanımızın kararnamesiyle yürürlüğe giren, özellikle avukatlarımız noktasında, hafifletmek için katma değer vergisinde de indirim yaptık.

Değerli arkadaşlar, bu bir başlangıç. İnşallah önümüzdeki günlerde de yine Yargı Reformu Strateji Belgesi noktasındaki çalışmalarımız devam edecek.

Bir hususu daha belirtmek isterim. Sayın Kabaoglu belirtti; eylem planı ve izleme kurulu. Biz eylem planını hazırladık. İzleme kurulunda da yani birkaç gün içinde, bu hafta içinde büyük bir ihtimalle hem eylem planı hem izleme kurulu, bir iki teknik aksaklıktan dolayı şey yapamadık... Hatırlattığımız için de ayrıca teşekkür etmek istiyorum. Yani bu eylem planında da bu Yargı Reformu Strateji Belgesi'nde hangi kuruma ve kime ne sorumluluk düşüyorsa bunları tek tek orada belirtiyoruz ve bunları da yine içinde Yargıtaydan, Barolar Birliğinden, Danıştaydan, Bakanlıktan olan temsilcilerin olduğu bir izleme kuruluyla da takip edeceğiz.

Tekrar beni sabırla dinlediğiniz için hepinize teşekkür ediyorum, saygılarımı sunuyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Sayın Bakan Yardımcım.

Önergeler var, önergeleri sırayla okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi

Adalet Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan (2/2215) esas sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin 1'inci maddesinin aşağıdaki şekilde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Rafet Zeybek

Alpay Antmen

Zeynel Emre

Antalya

Mersin

İstanbul

Turan Aydoğan

İstanbul

“MADDE 1 - 15/7/1950 tarihli ve 5682 sayılı Pasaport Kanunu'nun 14 üncü maddesinin (A) fıkrasına üçüncü paragraftan sonra gelmek üzere aşağıdaki paragraf eklenmiştir.

“Baro levhasına kayıtlı olan ve en az on yıl kıdemi bulunan avukatlar, kamu görevi nedeniyle baro levhasından kaydını sildirmek suretiyle on yıllık kıdemi kesintiye uğrayan kamu görevi yapan avukatlar ve baro levhasından kaydını sildiren noterliğe geçerek avukatlık ve noterlikte en az on yıllık süreyi dolduran noterlere, haklarında Türk Ceza Kanununun İkinci Kitap Dördüncü Kısım Dördüncü, Beşinci, Altıncı ve Yedinci Bölümünde tanımlanan suçlar ile 12/4/1991 tarihli ve 3713 sayılı Terörle Mücadele Kanunu kapsamına giren suçlardan dolayı soruşturma veya kovuşturma bulunmaması kaydıyla hususi

damgalı pasaport verilir. Buna ilişkin usul ve esaslar, Dışişleri ve Adalet Bakanlıklarının olumlu görüşü alınarak İçişleri Bakanlığınca yürürlüğe konulan yönetmelikle belirlenir.”

Gerekçe:

İşbu teklifin 1’inci maddesiyle 5682 sayılı Pasaport Kanunu’nun 14’üncü maddesinde değişiklik öngörülmektedir. Yapılan değişiklikle en az on beş yıllık kıdeme sahip avukatlara hususi damgalı pasaport verilmesi öngörülmektedir. Değişiklikte avukatlık mesleği kamu görevi ya da noterlik nedeniyle sonlananlar kapsam dışı bırakılmıştır. Bu durumun ve konulan sürenin uzunluğunun neden olacağı mağduriyetlerin önüne geçmek için maddenin yukarıdaki şekilde değiştirilerek kabul edilmesi uygun olacaktır.

BAŞKAN – Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

2’nci önergeyi okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi
Adalet Komisyon Başkanlığına

Görüşülmekte olan (2/2215) esas numaralı Kanun Teklifi’nin 1’inci maddesinin aşağıdaki şekilde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Ayhan Erel

Aksaray

“Madde 1: 15/7/1950 tarihli ve 5682 sayılı Pasaport Kanunu’nun 14 üncü maddesinin (A) fıkrasına üçüncü paragraftan sonra gelmek üzere aşağıdaki paragraf eklenmiştir.

“Baro levhasına kayıtlı olan ve en az on beş yıl kıdemi olan avukatlara, yeminli mali müşavirlere ve odaya kayıtlı olan serbest muhasebeci mali müşavirlerden on beş yıl kıdemli olanlara, haklarında Türk Ceza Kanununun İkinci Kitap Dördüncü Kısım Dördüncü, Beşinci, Altıncı ve Yedinci Bölümünde tanımlanan suçlar ile 12/4/1991 tarihli ve 3713 sayılı Terörle Mücadele Kanunu kapsamına giren suçlardan dolayı soruşturma ve kovuşturma bulunmaması kaydıyla hususi damgalı pasaport verilebilir. Buna ilişkin usul ve esaslar, Hazine ve Maliye, Dışişleri ve Adalet Bakanlıklarının olumlu görüşü alınarak İçişleri Bakanlığınca yürürlüğe konulan yönetmelikle belirlenir.”

Gerekçe:

15/7/1950 tarihli ve 5682 sayılı Pasaport Kanunu’nun 14’üncü maddesinin metninde hak sahibi olarak sayılanların arasında serbest muhasebeci mali müşavirlerin ve yeminli mali müşavirlerin bulunmaması büyük bir adaletsizliğe sebebiyet vermektedir. Zira; 3568 sayılı Serbest Muhasebeci Mali Müşavirlik ve Yeminli Mali Müşavirlik Kanunu’nun 11’inci maddesinde yeminli mali müşavirlik mesleğinin, genel gerekçesinde ise serbest muhasebeci mali müşavirlik mesleğinin bir kamu hizmeti olduğu açıkça belirtilmektedir. Aynı kanunun “Görevle İlgili Suçlar” başlıklı 47’nci maddesi “Meslek mensupları, görevleri sırasında veya görevleri sebebiyle işledikleri suçlardan dolayı, fiillerinin niteliğine göre Türk Ceza Kanunu’nun kamu görevlilerine ait hükümleri uyarınca cezalandırılırlar.” hükmünü amirdir. Dolayısıyla bu maddede de belirtildiği üzere, serbest muhasebeci mali müşavir ve yeminli mali müşavir unvanlı meslek mensuplarının yaptıkları işin kamusal faaliyet alanında olması nedeniyle görevleri sırasında veya görevleri nedeniyle işledikleri suçlardan dolayı kamu görevlisi sıfatıyla yargılanmaları söz konusudur. Kaldı ki küreselleşen dünyada iş ilişkileri karmaşık bir hâl almış, ihracatlar ve yabancı yatırımlar nedeniyle birçok meslek mensubu sıklıkla yurt dışına seyahat etmek zorunda kalmıştır.

Değişiklik teklifimizde yeminli mali müşavir olabilmek için on yıl serbest muhasebeci mali müşavirlik yapmış olmak zorunlu olduğundan yeminli mali müşavirler için kıdem şartı öngörülmemiş, serbest muhasebeci mali müşavirler için ise on beş yıllık kıdem şartı getirilerek maddede öngörülen nicelik kriterine uyum sağlanması amaçlanmıştır.

BAŞKAN – Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

Diğer önergeyi okutuyorum:

Adalet Komisyon Başkanlığına

Görüşülmekte olan kanun teklifinin 1'inci maddesiyle değiştirilmesi öngörülen Pasaport Kanunu'nun 14'üncü maddesinin üçüncü fıkrasının aşağıdaki şekilde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Ayşe Acar Başaran

Ahmet Şık

Abdullah Koç

Batman

İstanbul

Ağrı

“Baro levhasına kayıtlı olan ve en az beş yıl kıdemi bulunan avukatlara hususi damgalı pasaport verilir.”

Gerekçe:

Avukatlık hizmeti, adaletin sağlanması için Anayasa ve kanunlarla yargı makamlarının esas öznelerinden biri olarak tanımlanmaktadır. Evrensel hukuk normlarına göre adaletin sağlanması ve hak unsurunun Anayasa ilkeleri çerçevesinde tamamlanması için avukatlık mesleği olmazsa olmaz adalet unsurlardan biridir. Yargılama sürecinde iddia, savunma ve karar makamları aslında eşit statüye sahip olması gereken unsurlardır ancak Türkiye’deki uygulamalara bakıldığında bunu görmek mümkün değildir. Mahkemelerin fiziki yapılarından tutun da uygulamalarda avukatlara yönelik olan tutumlar ve yasalardaki çelişkiler avukatlık mesleğine ilişkin çarpık bir bakış açısını ortaya koymaktadır. Avukatlık makamına dönük olan bu kısıtlamalar, yargının olmazsa olmazı olan avukatlık mesleğinin mantığına uymamakta ve adaletin tecellisi açısından avukatlığın icrasında ciddi şekilde tahribatlara yol açmaktadır.

Avukatlık mesleğinin süregelen ve çözüm bekleyen yığınla sorunları olduğu hâlde, avukatlara sadece hususi damgalı pasaport verilmesi yeterli bir iyileştirme değildir.

Hukukun üstünlüğü, yargı bağımsızlığı ve tarafsızlığıyla insan haklarını esas alarak adalet hizmetlerinin adil, hızlı ve etkili bir şekilde sunulmasını sağlayacak politikaları geliştirmek ve uygulamak için avukatların da hâkim ve savcılarının sahip oldukları sosyal güvencenin kapsamına alınmasını gerektirmektedir. Bu minvalde avukatların tabi oldukları sosyal güvenlik haklarının genişletilmesi ve adalet mekanizmasının üç önemli sacayağından biri olan avukatlara hak ettikleri sosyal güvencenin sağlanması gerekmektedir. Yeni mezun olan ve göreve başlayan avukatların beş yıl süreyle vergiden muaf tutulmaları ve sigorta primlerinin devlet tarafından karşılanması elzemdir.

Teklifte getirilen Ceza Kanunu’nun ilgili bölümleri ve ayrıca 3713 Sayılı Terörle Mücadele Kanunu’nun kapsamında kovuşturma ve soruşturma kapsamına giren suçlardan dolayı soruşturma veya kovuşturma bulunmaması kaydıyla şarta bağlanmış olması ve ayrıca yargı makamlarının yerine konulmuş olan Adalet ve İçişleri Bakanlıklarınca esasların belirtilmiş olması Anayasa ve yasalara aykırılık teşkil edecektir. Ayrıca yargının bağımsızlık ve tarafsızlık ilkesinin tartışıldığı, yürütmenin etkisinde kalan yargının mesleğini icra eden avukatlara yönelik haksız soruşturma ve tutuklamalar göz önünde bulundurulduğunda, bu geniş yetki ve sınırlandırma avukatların aleyhine olabilecek bir durumu teşkil etmektedir. Ayrıca avukatlık mesleğine başlayan ve beş yıl hizmet yapan avukatların da bu haktan

yararlanmaları gerekmektedir. Bu nedenle bu hususların da teklif edilen maddeye dercedilmek suretiyle değiştirilmesi uygun olacaktır.

BAŞKAN – Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

Saat 16.00'ya kadar ara veriyoruz.

Kapanma Saati: 15.02

İKİNCİ OTURUM**Açılma Saati: 16.06****BAŞKAN: Hakkı KÖYLÜ (Kastamonu)****BAŞKAN VEKİLİ: Yılmaz TUNÇ (Bartın)****SÖZCÜ: Gülay SAMANCI (Konya)****KÂTİP: Belgin UYGUR (Balıkesir)**

BAŞKAN – Değerli arkadaşlar, kaldığımız yerden devam ediyoruz.

2’nci maddeyi okutuyorum:

MADDE 2- 5682 sayılı Kanuna aşağıdaki ek madde eklenmiştir.

“EK MADDE 7- Milli güvenliğe tehdit oluşturduğu tespit edilen yapı, oluşum veya gruplara ya da terör örgütlerine üyeliği veya iltisakı ya da bunlarla irtibatı nedeniyle;

A) OHAL kapsamında kabul edilen kanunlar uyarınca kamu görevinden çıkarılmaları veya rütbelerinin alınması nedeniyle pasaportları iptal edilenler ile haklarında pasaport verilmemesine yönelik idari işlem tesis edilmiş olanlardan,

B) 18/10/2016 tarihli ve 6749 sayılı Olağanüstü Hal Kapsamında Alınan Tedbirlere İlişkin Kanun Hükmünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabul Edilmesine Dair Kanunun 5 inci maddesi ve 27/6/1989 tarihli ve 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin geçici 35 inci maddesi uyarınca pasaportları iptal edilenler ile haklarında pasaport verilmemesine yönelik idari işlem tesis edilmiş olanlardan,

C) Mahkemelerce yurtdışına çıkmaları yasaklananlar hariç olmak üzere bu Kanunun 22 nci maddesi uyarınca pasaportları iptal edilenler ile haklarında pasaport verilmemesine yönelik idari işlem tesis edilmiş olanlardan,

haklarında aynı nedenlerden dolayı; devam etmekte olan herhangi bir idari veya adli soruşturma veya kovuşturma bulunmayanlara, kovuşturmaya yer olmadığına, beraatine, ceza verilmesine yer olmadığına, davanın reddine veya düşmesine karar verilenlere, mahkumiyet kararı bulunanlardan cezası tümüyle infaz edilenlere veya ertelenenlere, hükmün açıklanmasının geri bırakılmasına karar verilenlere başvurmaları halinde kolluk birimlerince yapılacak araştırma sonucuna göre İçişleri Bakanlığınca pasaport verilebilir.”

BAŞKAN – Feridun Bey, size söz vereceğim, ister bu maddede ister...

FERİDUN BAHŞİ (Antalya) – Burada da konuşabilirim.

BAŞKAN – Buyurun.

FERİDUN BAHŞİ (Antalya) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri, kıymetli konuklar; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Şimdi, ben geneli üzerinde konuşmak isterdim ancak Sayın Başkan bana 2’nci maddede söz veriyor, bu nedenle 2’nci madde üzerine konuşacağım.

2’nci madde gerekçesinde yer verilen “Başlangıçta el konulan pasaportun iptaline ilişkin tedbir halen devam etmekte ve uygulamada bu kişilere pasaport verilememektedir.” itirafıyla Anayasa’nın 38/4 maddesi çiğnenmektedir. Beraat etmiş ya da hakkında soruşturma bile açılmamış bir kişinin pasaport talebini OHAL sona ermesine rağmen kim, hangi gerekçeyle reddetmektedir? Hakkında soruşturma ve kovuşturma olan kişilerin pasaport taleplerinin reddedilmesi ve bu kişilere pasaport verilmemesi de Anayasa’nın seyahat özgürlüğünü düzenleyen 23’üncü maddesine de aykırıdır. Mahkemeler gerekli

görmeleri takdirde zaten yurt dışı yasağı koyarak kişilerin seyahat özgürlüğünü sınırlandırabilmektedir. Yurt dışı yasağı olan birinin pasaportla yurt dışına çıkması mümkün olmadığına göre idarenin pasaport talebine yasak getirmesi keyfi bir uygulamadır. Bu maddeye karşıyız.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Şimdi, öncelikle Komisyon üyelerimize, ondan sonra diğer arkadaşlarımıza söz vereceğim.

Süleyman Bey, size söz veriyorum.

Buyurun.

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) – Sayın Başkan, değerli arkadaşlar; haklarında herhangi bir soruşturma ve kovuşturma olmayan, takipsizlik veya beraat kararı verilen KHK mağdurlarına pasaportlarının geri verileceği yönünde bir düzenleme getiriliyor. Burada, bir hukuksuzluk giderilecekken başka bir hukuk dışılık ortaya konuluyor. Mağdurların haklarının iadesi gerekmemekte kanaatimizce. Aklanmış biri, beraat etmiş biri, hakkında pasaportunun iadesine yönelik kolluk eliyle yapılacak güvenlik soruşturması mahiyetinde bir inceleme yapılması kanaatimce hukuk dışıdır. “Mahkeme kararına rağmen kolluğun yapacağı araştırma sonucuna göre...” diye şart koşuluyor. Mahkemenin verdiği kararın üzerine kolluk acaba ne soruşturması yapacak? Böyle bir hüküm eklenmesi yargı kararlarının hiçe sayılmasına neden olacak ve yürütmenin yine yargı bağımsızlığı, yargı tarafsızlığı üzerinde bir tahakkümünü ortaya koyacak. Bu, doğru değil diye düşünüyoruz. Bu nedenle bu eklemeyi bu hukuksuzluğun giderilmesini talep ediyoruz.

Sağ olun.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Buyurun.

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) – Değerli Başkan, değerli Komisyon üyeleri; 2’nci madde gerçekten önemli bir madde ama genel olarak şunu söylemek gerekiyor: Ülkemizde aslında OHAL döneminde yaşatılan hukuksuzluklar dolayısıyla biz aslında çok daha önemli konuları konuşmalıydık ama “yargı reformu” adı altında getirilen bu maddeleri konuşuyoruz. Şu anda ülkemiz sadece bizim, muhalefet parti vekillerinin söyledikleriyle değil, tüm dünya kriterleriyle, hukukun üstünlüğü, yargı bağımsızlığı ve yargıyla ilgili diğer tüm dünya kriterleri açısından dünyanın dibine düşmüş durumdadır, Afrika ligindedir. Bu, çok net bir şekilde ortadadır, bunun tartışılacak bir hâli yoktur. OHAL döneminde Anayasa’yı ihlal eden yüzlerce uygulama yapılmıştır. OHAL döneminde çıkarılan KHK’lerle Anayasa ihlali çok net bir şekilde yapılmıştır ve Anayasa Mahkemesi maalesef siyaseten bu konuda zayıf kalmıştır yani hukuksal değil siyasi açıdan bir karar vermiştir ve CHP’nin götürdüğü KHK’lerin iptali yönündeki isteği maalesef reddetmiştir. Aslında yeri, süresi ve konusu itibarıyla KHK’ler OHAL’e aykırıydı ve bundan dolayı da ortaya çıkan sorunları bugün konuşuyoruz, KHK’ler yüzünden ortaya çıkan pasaport sorunlarını konuşuyoruz. Aslında konuşmamız gereken topyekûn bir KHK felaketidir, bir KHK kâbusudur. Bu ülkede zaten demokrasi ve hukuk anlamında son derece kötüye bir gidiş varken son üç yıllık OHAL uygulamalarında oldukça kötü uygulamalar yaşanmıştır ve kanun hükmünde kararnameyle ihraç edilen insanlar bir imhaya tabi tutulmuştur, bir kırıma tabi tutulmuştur, devlet sektöründen ihraç edilmiştir, özelde çalışmasının önüne geçilmiştir ve ardından da seyahat hürriyetleri engellenmiştir. Anayasal bir hürriyettir seyahat hürriyeti ama engellenmiştir ve kocaman bir Türkiye hapisanesinde kapana kısılmış bir şekilde kalmışlardır, aç susuz bir şekilde kalmışlardır ve en ufak toplumsal meselede bile yer almaları engellenmiştir. Nazi Almanyası uygulamalarından hiç uzak olmayan ve hatta onu aşan uygulamalar yaşanmıştır. KHK’li vatandaşların herhangi bir özel kursta yer almaları engellenmiştir, İŞKUR kayıtlarında yer alması engellenmiştir, “36”

koduyla iş yerlerine girmeleri engellenmiştir ve hatta KPSS sınavlarında KHK’li kişilerin çocukları elenmiştir, yazılı sınavlarda 90-95 puan almalarına rağmen mülakatlarda elenmişlerdir. Çok açık bir ayrımcı uygulama yapılmıştır. Bunlara biz “21’inci yüzyılın soykırım uygulamaları” diyoruz. Bunun somut sonuçları da olmuştur. Şu ana kadar, KHK’liler, bu kadar adaletsizlikten sonra artık bu ülkede durmak istememiştir. Yüzbinlerce kişi ve çevreleriyle, yakınlarıyla beraber 1,5 milyonu bulan kişi bu ülkeden kaçmak istemiştir, uzaklaşmak istemiştir. Yapılan bir ankette yüz binlerce OHAL mağdurunun yüzde 83,9’u bu ülkeden uzaklaşmak istediğini söylemiştir.

Burada yapılan konuşmaları dinleyince ben çok şaşıyorum, iktidar partisi vekilleriyle herhâlde aynı ülkede değiliz. Bu kadar ağır bir kâbusun yaşandığı bir ülkede hâlâ sanki bir Kuzey Avrupa ülkesi meclisinde konuşuyor gibi konuşmalar yapıyorlar.

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – Daha iyi durumdayız.

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) - Ama onlar bilmiyor ki bu ülkede işkence var, sistematik bir işkence var. Bu ülkede ağır insan hakları ihlalleri var. Bu ülkede... Az evvel Adalet Bakan Yardımcısı diyordu ki: “İşkenceyle ilgili hiçbir şey yok ve biz gerekeni yapıyoruz.” Adalet Bakanlığı yetkililerine sormak lazım, Ankara Barosunun rapor hâlinde tüm dünyaya sunduğu Ankara Emniyeti İşkence Raporu hakkında ne diyorlardı acaba? Ben tek kelime bir açıklamalarını duymadım. İçişleri Bakanlığının da tek bir kelime ve idari bir işlemini de duymadım. Tüm dünya bunu konuşurken, tüm dünya ülkeleri ve medyası bunu konuşurken bizim ülkemizin bakanlıkları tek kelime etmiyorlardı ve şu anda da yapılan tek bir idari bir işlem de yoktur. İşkenceyle kalmıyoruz, biraz evvel bahsettiğim gibi o kadar ağır hak ihlalleri yaşanmıştır ki bu ülkeden insanlar uzaklaşmak zorunda kalmıştır. Binlerce, on binlerce insan bu ülkeyi terk etmiştir. Ve şu anda bakın, bir istatistik vereceğim, son üç yılda, şu 2’nci maddede üstünde bahsettiğimiz KHK’lilerin 30’u ülke dışına çıkmaya çalışırken -ki ülkenin adaletsizlik ve hukuksuzluğundan dolayı çıkmaya çalışıyorlardı- Ege ve Meriç sularında boğulmuşlardır. Bunlar 30 kişidir ve maalesef 18’i 0-6 yaş arası bebek ve çocuklardır. Bu ülkede bunlar yaşanmıştır değerli arkadaşlar.

Bakın, işkence vardır, insan hakları ihlalleri ağır düzeydedir ve biz şu anda KHK’lilerin bu pasaportla ilgili konusunu konuşuyoruz. Aslında yargı reformunu eğer Adalet Bakanlığı buraya getiriyorsa konuşulması gereken en önemli husus kanun hükmünde kararnameyle ihraç edilen, hayatları darmadağın edilen, kâbusa sokulan insanların durumları konuşulmalıydı. Daha iki gün önce bakın bu ülkede ne yaşandı? Biz kalkmışız... Bakın, ben size bir örnek vereyim, bu ülkenin hâline dair bir örnek. Bu ülkede yaşanan nedir biliyor musunuz? Bir deprem olmuştur, bir bina yıkılmıştır ve o binanın altından insanların iniltileri yükselmektedir, karşı binada yıkılma olmamıştır, sıvalar dökülmüştür, karşı binadakiler de -işte onlar bizim idari yetkililer oluyor- ellerinde ayna, cımbız birtakım makyaj işleriyle uğraşmakta veya boya badana işleriyle uğraşmakta ama karşı apartmanın altından iniltiler yükselmektedir. Bunu herkesin çok iyi bilmesi lazım arkadaşlar, Türkiye’nin manzarası budur maalesef.

Şimdi, bu madde de, bakın, İçişleri Bakanlığının tasarrufuna bırakılıyor. İçişleri Bakanlığı öylesine keyfi işler yapıyor ki güya OHAL döneminde OHAL Komisyonu karar verecekti mağdurlar için. Ama bu ülke öyle bir ülke ki -bir de yargı reformundan bahsediliyor- değerli arkadaşlar, KHK’yle ihraç edilen on binlerce kişi, şu anda, aradan üç buçuk yıl geçmiş ve sorgusuz sualsiz yargısız infaza uğradıkları ve bir imhaya uğratıldıkları bu işlemten sonra herhangi bir yargı mercisine ulaşamamışlardır, ne yargı reformu? Aradan üç buçuk yıl geçmiştir, herhangi bir yargı birimine ulaşamamışlardır. Ancak OHAL Komisyonundadır dosyaları ve oradan geçip de yargıya ulaşamamıştır, yargıya ulaşsa da önlerine çıkarılan onlarca mahkeme vardır âdeta ve on beş, yirmi yıllık bir süreç sonunda belki adaletle ulaşacaklar, ne olacağı belli değil. Ama ben şunu çok iyi biliyorum ki adil olmayan yargılamalarla

insanlara iltisak, irtibat ve benzeri hukuk dışı terimlerle damgalar vuruldu ve insanların hayatı karartıldı.

Şimdi, bu deliller neydi? İnsanların, efendime söyleyeyim, bir bankada hesabının olması, sendikaya üye olması, çocuğunu kapatılan bir okula göndermesi, bunlardan dolayı hayatı karartıldı veyahut da barış akademisyenleri... Bakın, barış akademisyeni arkadaşlarımız son üç buçuk yıldır bir büyük kâbus yaşadılar. Neden? Barış istedikleri için. “Savaşa karşı, çatışmaya karşı hayat istiyoruz.” dediler. Bu görüşe katılmayabilirsiniz ama bu insanları bu kadar ağır bir şekilde cezalandırmaya, bu bilim insanlarını hayatın dışına atmaya nasıl bir cüret gösterilebildi? Barış akademisyenleri ve diğer akademisyenlerle birlikte Türkiye’de -bakın, çok vahim bir sayı veriyorum size- 6 bin akademisyen kamudan ihraç edilmiştir arkadaşlar. Bu, Türkiye’nin belini büken bir sonuçtur ve bundan dolayı Türkiye’nin son üç yılda bilim üretiminde yüzde 30, büyük bir düşüş yaşanmıştır. KHK uygulamaları, OHAL uygulamaları sadece mağdurlara değil, bu ülkeye büyük bir zarar vermiştir. Bakın, şu anda Ege ve Meriç’ten insanlar geçmeye çalışıyorlar, artık bu hukuksuz ülkeden kaçmaya çalışıyorlar. En son 2-3 aylık bebekler öldü orada, bakın 2-3 aylık bebekler; bunun siyaseti yok değerli arkadaşlar, bu insani bir durum. Yani ülkenin geldiği noktada, bakın, şu anda biz pasaport konusunu konuşuyoruz, insanların -pasaport hakkı- KHK’yle pasaportlarına şerh koyuldu, üç buçuk yıldır hayat cehennem edildi o insanlar için. Dinî ibadetlerini de yapamadılar, hacca da gidemediler; hasta oldular, yurt dışına tedaviye gidemediler. Tek bir kişi gidebildi, kanser hastası olan Profesör Doktor Haluk Savaş gidebildi; o da sosyal medyada vicdanlar ayağa kalktı ki öyle gidebildi ancak. Onun dışında sesini duyuramayan yüzlerce, binlerce insan yurt dışındaki tedavisini yaptıramadığı için bu ülkede öldü.

Adalet Bakanlığı yetkilileri adaletten bahsediyor ama benim sorduğum onlarca, yüzlerce soru önermesine cevap vermekten imtina ediyorlar. Ben onlara cezaevlerindeki vefat eden KHK’lileri soruyorum, on beş on altı aydır bana tek bir cevap veremiyorlar ki ben onların çok ağır ihlallere uğradığını tüm belgeleriyle ispatlamışım, tüm belgeleri de tekrar sunarım; tek bir cevap bile veremiyorlar. Nesrin Gençosman Ordu Cezaevinde ağır bir ihmal sonucu öldü, KHK’liydi. Muzaffer Özcengiz Çorum Cezaevinde ağır bir ihlalle öldü. Neden ölüyordu bu insanlar? Çünkü insanlık dışı muamelelere uğruyorlardı. KHK’lileri bu uygulamalar, bu iktidar uygulamaları vatandaşlıktan çıkarmıştı çünkü. Cezaevinde de cezalandırıyordu, vatandaşlıktan çıkardığı bu insanlara insan olmadığını düşünerek cezalar veriyordu. Halime Gülsu Tarsus Cezaevinde öldü, Adalet Bakanlığı yetkilileri tek kelime cevap veremiyor, sadece sessizliğe gömülerek cevap veriyorlar ve de kalkmışlar “yargı reformu” diye bir şey hazırlamışlar. Bana Halime Gülsu’nun hesabını versinler. On altı ay oldu, bakın on altı ay oldu, Halime Gülsu çok ağır ihmallere sonucu öldü veya öldürüldü, tek bir kelime açıklama yapmıyor Adalet Bakanlığı, yapmadığı için.

BAŞKAN – Sayın Gergerlioğlu, sözünüzü kesmek istemiyorum da bu maddeyle ilgili bir şeyler bekliyoruz çünkü onlar hep konuşuldu. Geneli üzerinde konuşuyorsunuz hep.

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) – Tamam, ben onlara da geleceğim ama bakın, önemli bazı hususlar söyleyeceğim.

BAŞKAN – Ama maddeyle sınırlıyız bu konuşmalarımızda artık.

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) – Maddeye geleceğim ama bakın...

BAŞKAN – Hayır, hayır, “Geleceğim.” değil, lütfen maddeye gelin yani maddenin dışına artık çıkmıyoruz, onu söyleyeyim peşin size. Maddeyle ilgili ne istiyorsanız söyleyin.

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) – Şimdi, en başta şunu söylemek lazım: “Yargı reformu” adı altında bir şey getirildi ama Strateji Belgesi’nde -Adalet Bakanlığı yetkilileri de sanırım çok iyi bilir- coğrafi güvenceyle ilgili bir madde vardı, ben bunu göremiyorum mesela.

YILMAZ TUNÇ (Bartın) – O gelecek.

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) – Hani, çok cafcıflı birtakım...

BAŞKAN – Daha sonra...

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) – ...maddeler de ilan edildi ama birçok maddenin de olmadığını görüyoruz.

Şimdi, bu yargı reformu vatandaşlara, STK'lere ve diğer kuruluşlara gerektiği kadar sunulmadı. Ocak 2019'da bir anket, araştırma yaptılar ama bu yapılan yargı reformu çalışmalarından sonraydı ve ondan sonra vatandaşlara sordular.

Şimdi, pasaport mevzuunda ihlaller o denli ağır ki bakın, yüz binlerce insanın anayasal haklarını gasbettiniz. Bu ülkede öyle şeyler oldu ki KHK'lilerin seçilme hakkı gasbedildi, belediye başkanı ve belediye meclis üyesi olanların hakları gasbedildi. Oysa seçimden önce bu söylenebilirdi. Seçim yapıldı, daha sonra Adalet ve Kalkınma Partisi "KHK'liler oy kullandı, bu oylar iptal edilmeli." diye başvuru yaptı. Ya, şimdi, pasaportu bırakalım, vatandaşlıktan çıkarıldığı apaçık olan, hatta insani tüm haklarından çıkarıldığı apaçık olan bir önemli kesimin haklarını konuşmak durumundayız ama getirilmiş, bize sadece pasaportla ilgili bir husus...

ORHAN KIRCALI (Samsun) – Şehitler için, şehitlerin haklarıyla ilgili de bir şey söylesene ya!

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) – Şu anda, bakın, üç buçuk yıldır anayasal pasaport hakları ihlal edilmiş durumdadır insanların. Hiçbir gerekçe olmaksızın, Anayasa da çiğnenerek, yargı kararı olmaksızın insanların pasaportuna el konulmuş durumdadır. Şu anda yaşatılan budur ve sonunda bir madde getiriliyor ve bu maddede -bakıyorsunuz ki- hakkında soruşturma, kovuşturma yürütülen insanlara pasaport yine verilmiyor. KHK'lilerin hepsi pasaportlarını almak durumundadır. Böyle, yok, sadece şuna buna veriyoruz diyerek, yapılan üç buçuk yıllık Anayasa ihlalini kimse kapatamaz ve şu anda da bunu yasalaştırarak bir büyük ihlali yasal hâle kimse de getiremez değerli arkadaşlar. Bunlar gerçekten kabul edilebilecek şeyler değildir.

Bu ülkede cezaevlerinde binlerce insan var, anne baba tutuklanmış insanlar var, adil olmayan yargılamalar sonucunda anne baba tutukluluklar var, 864 bebek ve çocuk şu anda Türkiye cezaevlerinde. En ağır sayılarda bunlar, bakın ve cezaevi dışında da...

BAŞKAN – Sayın Gergerlioğlu, bak...

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) – Bitiriyorum, iki dakikada bitiriyorum Sayın Başkan.

BAŞKAN – Arkadaşlarınız bunları konuştular kaç gündür, siz yoktunuz, siz şimdi başa döndünüz.

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) – Tamam, iki dakikada bitiriyorum.

Yine, bu anne baba tutukluluklardan dolayı dede veya nine yanında kalmak zorunda kalan, çok zor durumda olan, psikolojisi bozulmuş binlerce çocuk da vardır. Eğer insaf ve vicdan sahibi olsaydık biz bu konuları yargı reformunun içine koyarak burada tartışırdık. Bizim neslimizi bozacak, neslimizde büyük sıkıntılara neden olacak yargısal sorunları Adalet Bakanlığı şu anda düşünmüyor. Biz bunları defalarca da gündeme getirdiğimiz hâlde, maalesef, bu dönemde hamile annelerin yüzlercesi cezaevlerinde kaldı, emziren annelerin yüzlercesi kaldı.

BAŞKAN – Evet, teşekkür ediyorum.

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) – Yüzlerce, binlerce çocuk kaldı ve maalesef, şu anda getirilen bu madde de derde deva bir madde değildir. Bakın, bu madde böyle geçmemelidir değerli arkadaşlar.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Teşekkürler.

Buyurun.

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) - Teşekkür ederim Sevgili Başkanım.

Arkadaşlar, bir kanunu düzenlerken onu üst kurumlarıyla beraber değerlendirerek düzenlemek gerekir. Şimdi, tamam, OHAL mağdurlarına dönelim, pasaportlarını iade edelim ama ipin ucu elimizde olsun çünkü bu bir şekilde OHAL’de paçayı kapırdı... Adam zaten mağdur, adam zaten bir şekilde aklanmış, bihakkın aklanmış, çıkmış; mağduriyetin üzerine bir başka mağduriyet daha yaşatmaya ne hakkımız var bizim?

Şimdi, buna baktığımızda Anayasa’nın 2’nci maddesi, hukuk devleti ilkesine aykırı. Anayasa’nın 9’uncu maddesi, yargı yetkisinin kullanılmasıyla alakalı alana dahlediyorsunuz. Yargıyla aklanmış bir insanı idarenin eline tekrar terk ediyorsunuz; yok kolluk bunu takip edecek, İçişleri Bakanlığının izni olacak, “verilebilir” vesair gibi ifadelerle. Anayasa’nın 10’uncu maddesi, kanun önünde eşitlik ilkesine aykırı bir şey yapıyorsunuz. İnsanları felsefi ve siyasi düşünceleri nedeniyle bir şekilde ayırmış oluyorsunuz, pasaportunu iade etmek ve hiçbir koşula maruz bırakmaksızın iade etmek yerine. Aynı şekilde, Anayasa’nın 12’nci maddesi, temel haklara yönelik olarak bir saldırı söz konusu oluyor burada. Seyahat özgürlüğü temel hakların içerisinde. Pasaportunu bu şekilde değerlendirdiğinizde seyahat özgürlüğü alanına dahletmiş oluyorsunuz. 13’üncü madde, sınırlandırmanın koşullarına uymayan bir sınırlandırma yapıyorsunuz. Az önce söyledim, seyahat özgürlüğüne dahlediyorsunuz, 23’üncü maddeye aykırı bir iş yapıyorsunuz. Nihayetinde Anayasa’nın 138 son hükmüne aykırı davranıyorsunuz. Yani ortada bir yargı kararı var, yargı kararıyla aklanmış bir insan var, bu aklanmaya rağmen mahallenin bekçisine onu teslim ediyorsunuz.

Anayasa’nın 138’e son hükmü “Yargı kararları bağlayıcıdır.” diyor. Bağlayıcıysa bunun eski hâle getirilmesi gerekmiyor mu? Bırakın eski hâle getirmeyi, OHAL mağdurlarıyla ilgili düşünmemiz gereken başka şeyler olmalı. OHAL mağdurları aklanmışsa, bizim kanaatimizce, onları eski hâle getirirken daha imtina edilecek alanlara iyi bakmak, itina gösterilecek alanlarla ilgilenmek gerekiyor. Ne yapmak gerekiyor? Geriye dönük olarak bütün haklarını teslim etmek gerekiyor. Hatta o yargıladığımız, o boş gezdirdiğiniz, KHK’yle işinden ettiğiniz süre içerisinde onların özlük haklarındaki tüm değişiklikleri kendilerine teslim etmek gerekiyor, o süreyi emeklilikte geçen süreden saymak gerekiyor, o süreyi oluşacak kıdemlerinde esas almak gerekiyor. Bunları telafi etmek gerekirken böyle garip garip uygulamaları önümüze getirmenizi ben anlayamıyorum. Böyle bir şey olur mu? Pasaportunu vereceksiniz, bitecek. Bizim kadar tertemiz insanlar bunlar. Üstelik biz yargı önüne çıkıp henüz aklanmamışız, belki önümüze bu ihtimallerin çıkma ihtimali vardır. Yargı önüne çıkmış, aklanmış ya da hiçbir şey bulunmamış bir adama diyorsunuz ki: “Hayır kardeşim, ben seni mahallenin bekçisine teslim edeyim. Haa, o yetmedi, orada ne olduğu belli olmayan bir soruşturma, gizli bir soruşturma yapayım, sonra da bir takdir yetkisi yürütme olarak elimin altına alayım.” Bunların hiçbirisi hukuk devleti ilkesiyle bağdaşmıyor, bunlar bizi otoriter devlet görüntüsüne sokuyor. Buralardan kurtulmamız gerekiyor. Bu arkadaşlarımızla ilgili kamuoyunda kullanılan ifade şudur: “Yaşayan ölüler.” Yaşayan ölüye çevirdik biz onları; sosyal güvenlikli faydalanamıyor, hiçbir yerde çalışmıyor, istese şu Meclisin kapısından içeri bile giremiyor kapıda “KHK’li” yazdığı zaman, birçoğu yargı önüne bile çıkamadı hâlâ. Onlarla ilgili yeni düzenlemeler yapıp onları bu ızdıraptan kurtarmamız gerekirken böyle bir madde hükmüyle beraber hâlâ pasaportun idarenin tasarrufuna bırakılmasını çok akli bulmuyorum yani hukukiden öte akli bulmuyorum. O yüzden o kısmın çıkarılarak pasaportlarının verilmesi yönünde bir önergemiz var. Ona uygun olarak davranılmasını arzu ediyoruz. Artı, önümüzdeki dönem -bu dönem getirmediğiniz,

işte “reform” bunlara denilebilirdi- 7145 sayılı Yasa’yla -hâlâ bu yasanın yürürlükte olması bir defa abesle iştigaldır, OHAL’in devamı niteliğinde bir yasadır- haklarına hâlel gelmiş herkesin haklarını iade etmemiz gerekirken böyle bu işlerle uğraşmamızı çok doğru bulmuyorum.

Çok teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Ben teşekkür ediyorum.

Alpay Bey, buyurun.

ALPAY ANTMEN (Mersin) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Şimdi Sayın Vekilimiz Turan Bey bahsetti. Kanun hükmünde kararnamelerden ve kanun hükmünde kararnamelerin yarattığı hak kayıplarından saatlerce bahsedebiliriz ama burada teknik olarak Anayasa’nın 23’üncü maddesi çok açık ve net, seyahat hürriyetini hükme bağlıyor. Biz buradaki özellikle de 2’nci maddesindeki “kolluk birimlerince yapılacak araştırma sonucuna göre” ibaresini ve en sonunda İçişleri Bakanlığına verilen takdir hakkını “verilebilir” değil de “verir” diye düzelttiğimiz zaman en azından bu hükümdeki bir Anayasa’ya aykırılığı düzeltebiliriz. Çünkü insanlar seyahat etmek istiyorlarsa ve haklarında bir mahkeme kararı yoksa bunlara pasaport vermemek gibi bir uygulama hukuka ve Anayasa’ya açıkça uygun olmayacaktır diyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Ben çok teşekkür ediyorum. Özellikle zaman konusundaki tasarrufunuzdan dolayı bir kere daha teşekkür ediyorum. Eski bir Baro Başkanı olarak gayet güzel.

Şimdi sırayla devam ediyoruz.

Komisyon üyelerimizden Hasan Bey var.

Hasan Bey, buyurun.

HASAN SUBAŞI (Antalya) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Hatırların konuşmasına aynen katılıyorum. Gerçekten kanun hükmünde kararnamelerle büyük mağduriyetler yaratılmış, aileleriyle birlikte on binlerce kişi mağdur edilmişti. Bunların uzun bir süreden sonra aklandıktan, hele yargıda aklandıktan sonra yeniden kolluk kuvvetleri ve İçişleri Bakanlığı incelemelerine tabi tutulmasını gerçekten adil bulmuyoruz, Anayasa’ya aykırı. Arkadaşlar da ifade ettiler.

Ben Sayın Bakan Yardımcımızın konuşmasına da bir atıf yapmak istiyorum. Bu çadırın orta direğine gerçekten vurulmaz ama biz siyasetçilerin tartışması, hatta bu konuda biraz da çetin tartışmaları, hatta Adalet Bakanına da bazı şeyler söylemeleri -hiç endişe etmesinler- çadırın orta direğine hiçbir zarar vermez fakat çadırın orta direğine zarar veren işte tam da budur yani orta yerde yıllarca mağduriyet yaşadıktan sonra, yargı kararıyla aklandıktan sonra yeniden bir zulme tabi edilmeleri tam da çadırın orta direğine ciddi hasar vermektedir. Bizim bunlara dikkat etmemiz gerekir. Yine “17-25 Aralık milattır.” diye yukarıdan talimatlarla yargının yönlendirilmesi, “Ben bu kararlara saygı duymuyorum.” şeklinde seslendirmeler, hatta soruşturma aşaması devam ederken yine televizyonlarda siyasi erkin, güç sahiplerinin “Bu suç casusluğa girer, bu suçun vasfı terörle iltisaklıdır, teröre girer.” şeklinde tanımlar, tarifler ve müdahaleler tam da yargının orta direğine çok ciddi hasarlar vermektedir. Bugüne kadarki konuşmaların hep altında yatan -yargının gerçekte bağımsız kalabilmesi için birbirimize birtakım tarizlerde bulunuyoruz, sitemlerde bulunuyoruz, tartışmalar yapıyoruz ama- asıl sorgulanması gereken ve gerçekten çok özenle korumamız gereken, o çadırın orta direğine dikkat etmemiz gerekir fakat o direk nedir, onu iyi tanımlamamız lazım diye düşünüyorum. Birbirimizi burada hırpalamamız, eleştirmemiz, bakanın ya da biz siyasetçilerin burada tartışması bir sağlık işaretidir, bundan hiç çekinmemek gerekir

fakat asıl tartışılması gereken hususların da mutlak tartışılması gerekir diye düşünüyorum.

Çok teşekkür ederim Sayın Başkan.

BAŞKAN – Ben teşekkür ediyorum.

Buyurun.

ABDURRAHMAN TUTDERE (Adıyaman) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Tabii sabahki oturumda sıra gelmedi bize. Ben de birkaç şey belirterek maddeyle ilgili birkaç düşüncemi ifade etmek istiyorum.

Değerli arkadaşlar, tabii, önemli olan kanunların nasıl yazıldığı değil, nasıl uygulandığıdır. Sanırım, 1954 yılında Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi’ni ülkemiz kabul etmiş ama bugüne kadarki uygulamalara baktığımızda ne bu sözleşmenin hükümlerine ne de bizim Anayasa’mızda öngörülen temel hükümlere mahkemelerce riayet edildiğini veya kısmen riayet edilmediğini hep uygulamada görüyoruz. Dolayısıyla aslında maddelere, yasalara yazılardan ziyade yasaların nasıl uygulandığı, yasayı uygulayıcıların bunları uygularken nasıl, hangi saikle hareket ettikleri çok önemli.

Bugün, tabii, bu, bazı kanunlarda değişiklik yapılmasına dair kanun teklifi önemli, birtakım yeni düzenlemeler içeriyor, hukuk sistemimiz için önemli ancak -bütün arkadaşlarım da belirtti- bizim, Türkiye’de hukukun ve adaletin içinde bulunduğu durumu düze çıkarmak ve daha güvenilir, hukukuna saygılı... İnsanların özellikle hukuk konusundaki endişelerinin, kaygılarının giderilmesi için sistemsel anlamda birtakım uygulamaları hayata geçirmemiz lazım. Özellikle iktidarın ve siyasi erkin yargı konusundaki tavırları konusunda birazcık daha hassas davranılması gerekiyor. Biraz önce Sayın Adalet Bakanının söylediği gibi, o çadırın direğine aslında iktidardakilerin de hassasiyet göstermesi lazım. Ülkeyi yönetenlerin de o çadıra gerekli hassasiyeti göstermesi, zaman zaman baltaıyla vurulması gerekiyor. Aksi takdirde, o çadırın altında herkes kalır ve herkes ezilir.

Bu konuda -özellikle Anayasa’daki düzenlemelere ve uygulamalara- yargı mensuplarının, özellikle hâkim ve savcılarının uygulamada karar verirken siyasetin etkisinde kaldıklarını görüyoruz. Mesela, 1’inci maddede biz avukatlara yeşil pasaport imkânı getiriyoruz, çok güzel ama uygulamada şunu da görüyoruz ki avukatlar savcılara bile ulaşamıyor, savcılar da şifreli kapılar arkasında kalıyor. Avukatlar kendi dosyalarını incelemek için veya bir dosyada kendi müvekkilleriyle ilgili birtakım beyanlarını, dilekçelerini savcılara ulaştırabilmek için şifreli kapılardan bile geçemiyor. Avukatlara sadece yeşil pasaport vermekle biz savunmayı güçlendiremiyoruz. Avukatların diğer özlük haklarının ve avukatların yargının bir parçası olduğunun unutulmaması gerekiyor. Ben bu konuda özellikle son dönemlerde yargıda oluşan tahribatların giderilmesi konusunda iktidarın birazcık daha Anayasa’yı ve uluslararası sözleşmeleri dikkate alarak birtakım uygulamaları yapmasının doğru olacağını düşünüyorum.

2’nci maddeye gelince de -biraz önce Alpay Bey de söyledi- kanun hükmünde kararnamelerle mağdur edilen binlerce insanın aklandıktan sonra tekrar yeni bir soruşturmaya tabi tutulmaları ve burada “Pasaport verilebilir.” şeklinde İçişleri Bakanlığının takdirine bırakmak doğru olmayacaktır çünkü uygulamada bunlar hakkında daha önce soruşturmanın bulunmuş olması pasaporta engel olarak değerlendirilecektir ve bunların hiçbirisine pasaport verilemeyecek. İçişleri Bakanlığı geçmişteki soruşturmaları ve hukuksal durumu nazara alarak bunları kesinlikle bu haktan yararlandırmayacaktır. En azından “verilir” şeklinde amir bir hüküm konulursa bu mağduriyet giderilecektir.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Ben teşekkür ediyorum.

Mahmut Bey, buyurun.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Değerli Başkanım, teşekkür ediyorum.

Hepinize selam ve saygılarımı iletiyorum.

2’nci madde de pasaportla ilgili eklenen ek madde. “Delilsiz ceza olmaz.” temel ilkemiz var.

BAŞKAN – “Kanunsuz ceza olmaz.” diye başlayan...

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Kanunsuz ceza olmaz ama delilsiz de ceza olmaz.

Peki, siz nasıl isterseniz öyle olsun.

BAŞKAN – Bunlara fırsat verme, biraz dikkat et.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Peki, nasıl isterseniz öyle yorumlayalım.

Delilsiz ceza olmaz, delilsiz mahkûmiyet kararı olmaz, kişi delilsiz suçlanamaz, temel ilkelerin hangisini alırsanız alın. Yurt dışına çıkış yasağı da bir cezalandırmadır. “Şüpheden sanık yararlanır.” deriz. Delil olmadan sadece beyana dayanarak ceza vermek ne kadar doğru sayılabilir?

Şimdi, burada, son hükümde diyoruz ki: “Kolluk birimlerince yapılacak araştırma sonucuna göre İçişleri Bakanlığınca pasaport verilebilir.” Değerli arkadaşlar, gerek Anayasa Mahkemesi kararları gerek Anayasa’nızın 38’inci maddesinin altıncı fıkrası, Ceza Genel Kurulunun kararları... Ne diyoruz? “Polisin topladığı bilgi delil teşkil etmez.” diyoruz. Madem polisin topladığı bilgi hükmün verilmesine, ceza verilmesine delil teşkil etmiyorsa, MİT’in topladığı veya polisin topladığı bu bilgi ve belgelerle kişiye yurt dışına çıkış yasağını koymak hem Anayasa Mahkemesi kararına hem ceza yargılamasının temel ilkelerine... 13. Ceza Dairesi Başkanı Vuslat Bey burada. “Hukuka aykırı yöntemlerle toplanmış olan deliller delil sayılmaz.” diyoruz biz. Polisin topladığı bu bilgilerle kişiye yurt dışına çıkış yasağını biz koyacağız, o zaman bu delilin gerçekten hukuka aykırı yöntemle mi toplandığını yoksa hukuka uygun yöntemle mi toplandığını, gerçekten 2 tanığın...

Bu 2’nci madde -biraz önce Turan Bey Anayasa’nın maddelerini sayarken- Anayasa’nın 13’üncü maddesindeki temel hak ve özgürlüklerin özünü ortadan kaldıran bir hüküm. Anayasa’nın 2’nci maddesindeki, Türkiye Cumhuriyeti devleti hukuk devletidir, buna aykırı. Kaldı ki burada tabii ki polisin vereceği bilgilerle İçişleri Bakanlığı pasaport verebilir. 23’üncü maddesini biz okuduğumuz zaman, son fıkradan bir önceki fıkra “Vatandaşın yurt dışına çıkma hürriyeti, ancak suç soruşturması veya kovuşturması sebebiyle hâkim kararına bağlı olarak sınırlandırılabilir.” Getirilen bu düzenleme Anayasa’nın bu hükmüne aykırı arkadaşlar; açık ve net. Yani burada, mahkeme kararı olmaksızın biz bu hükmü neye bırakıyoruz? Polisin toplayacağı bilgilerle birlikte İçişleri Bakanlığının inisiyatifine bırakıyoruz. Peki, buna bu şekilde bırakırsak Anayasa’ya aykırılık teşkil ediyor mu? Ediyor. Yani burada eğer gerçekten amacımız doğru, düzgün bir kanun yapmaksa... Rahmetli Sulhi Dönmezer ceza hukukumuz gelir, derdi ki: “Çocuklar, kanun yapıcı halıların ilmiklerini ne kadar ince atarsa ne kadar sık dokursa o kadar iyi olur.” Günübürlük olarak, konjonktüre uygun bir şekilde yasa yaparsak bu yarın öbür gün yine önümüze gelecek. Yani hepimizin emeklerine yazık, devletin bu emeğine yazık, bu elektriğe yazık, bu kadar insanların buraya gelişine yazık. Yani bu anlamda sizden istirham ediyorum, Anayasa’nın bu 23’üncü maddesini nazara alalım. Ceza Genel Kurulu kararında bugüne kadar “Hukuka aykırı yöntemlerle toplanmış olan deliller delil kabul edilemez.” diyor. Polis Vazife ve Salâhiyet Kanunu’nun ek 2’nci maddesinde, bildiğim kadarıyla “Polis bilgileri, toplanılan bilgiler hükme esas teşkil etmez.” deniliyor. Hukukun bu temel ilkelerinin hepsini nazara aldığımız zaman bu getirilen hüküm doğru bir hüküm değil. Kaldı ki “Anayasa Mahkemesinin bu konudaki verdiği kararlar -152’nci maddesi var- herkesi bağlar.” diyor.

Arkadaşlar, biz mahkeme kararlarını yani Ceza Genel Kurulu kararlarını, Anayasa Mahkemesi kararlarını, Parlamento olarak bunları eğer, bükerek, istediğimiz şekilde onları baypas edebilecek

şekilde kanuna aykırı, kanuna hileli yöntemlerle yasa yaparsak gerçekten Parlamentonun adalet ilkelerine, hukuk devletine bağlılık ilkelerine, milletvekili olarak etmiş olduğumuz yemine bağlı kalmamış oluruz. Bunun bir siyaseti yok. Burada hepimizin tek bir amacı var. Ülkemizde hukuk devletini, demokrasiyi nasıl işler hâle getirebiliriz, nasıl güçlendirebiliriz? Yani demokrasi sıralamasında neden Türkiye örnek bir ülke gösterilmesin? Arkadaşlar, biz niye hep otoriter rejimlere örnek gösteriliyoruz ki? Biz bunu hak etmiyoruz ki. Sizden istirham ediyorum. Bunun siyasi partisi yok. Biz sizi alkışlayalım.

BAŞKAN – Alkışla, engelleyen yok, sakıncası yok.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Gerçekten alkışlıyorum. Bunu yapın, bunu düzeltin. Yani bu alkış sizlere gelsin.

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) – Hep beraber.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Hep beraber yani. Destekliyoruz.

Hukuk devleti açısından, demokrasi açısından bunu sizden istirham ediyorum. Anayasa’nın bu hükümlerini nazara alarak bunu tekrar gözden geçirin. Bu hüküm Anayasa’ya aykırı.

Rahmetli Sayın Erman Hoca derdi: “Zehirli ağacın meyvesi de zehirli olur.” Bu meyve zehirli arkadaşlar, bu ağaç zehirli bir ağaç. Bu zehirli ağacı, bu maddeyi bu tekliften çıkarın.

Teşekkürler, saygı ve hürmetlerimi sunuyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Tekliften çıkarmayalım da düzeltelim.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Düzeltin.

BAŞKAN - Buyurun Sayın Koç.

ABDULLAH KOÇ (Ağrı) – Sayın Başkan, teşekkür ediyorum.

Değerli hatipler bu madde üzerinde detaylı bir tartışma yaptılar ama ben sadece bir iki hususu dile getirmek üzere söz aldım.

Öncelikle, bizim bütün yasalarda olduğu gibi burada da bir “ancak” söz konusu maalesef. Öncelikle bir hak veriliyor, arkasından bir “ancak” kelimesiyle bu hak yeniden geri alınıyor. Bu teklif edilen 2’nci maddede de aynı husus söz konusu. Şimdi, şöyle bir baktığımız zaman, bu kanun hükmünde kararnameyle mağdur edilen kişiler, insanlar ciddi bir soruşturmaya zaten tabi tutulmuş durumdalar. Bu soruşturma sonucunda dava açılmışsa soruşturmaya, kovuşturmaya yer olmadığına dair karar verilmişse veya dava açılmış beraat etmişlerse veya davası düşmüşse diye sıralıyor bu madde metni. Fakat buna rağmen 2’nci, 3’üncü, 4’üncü defa yeniden soruşturmaya tabi tutulması, yeniden idareye bir yetki tanınması doğru değil. Neden doğru değil? Hem usul ekonomisi açısından da doğru değil hem kişinin hak ve hürriyetlere ulaşması açısından da doğru değil. Dolayısıyla bir hak verilecekse bir hak tanınacaksa bu hakkın gerçek anlamda, anayasal çerçevede içerisinde tanınması gerektiğini düşünüyoruz.

Peki, nedir yani Anayasa’da? Biraz önceki hatip de anlattı. İşte 23’üncü maddede gerçek bir anlamda bir seyahat özgürlüğü var. Bu strateji sadece Anayasa’ya dayalı olan bir şey midir? Hayır. Bir de Anayasa 90’ıncı maddeye göre imzalanmış bir uluslararası sözleşme var. Bu da İnsan Hakları ve Temel Özgürlükleri Korumaya Dair Avrupa Sözleşmesi’nin Ek 4 No.lu Protokol’ün 2’nci maddesinde aynen, açık bir şekilde deniliyor ki: “Herkes, kendi ülkesi dâhil, bulunduğu ülkeden çıkmakta serbesttir.” Yani burada da bir serbesti var, bir seyahat özgürlüğü var. Dolayısıyla bir hakkı verip tekrardan budamaya gerek yok. Burada açık ve net bir hüküm koyalım, bu kadar mağdur insan var, bu kadar mağduriyete uğramış insan var ve 1’inci, 2’nci defa zaten soruşturmaya, kovuşturmaya tabi tutulmuş insanlardır, 2’nci, 3’üncü defa idareye bu yetkiyi tanımadan bu hakkın tanınması gerektiğini düşünüyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum, sağ olasın Abdullah Bey.

Buyurun Sayın Şık.

AHMET ŞIK (İstanbul) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Benden önce söz alanlar aslında işin teknik kısmına dair benzer eleştirileri söylediler, onları çok tekrar etmenin gereği yok ama bir cümleyle özetlersek: Yürütme organını yargı kararının üstüne taşıyan bir uygulama olacak bu karşımıza çıkan.

Şimdi, bize bir yargı reformu paketi olarak sunulan bir düzenlemede ya da iyileştirmede, amaçlananla bu ortaya konulan madde arasında bir çelişki olduğu gibi bir durum ortaya çıkıyor çünkü anayasal bir hak olan seyahat özgürlüğünü lütufmuş gibi sunan bir anlayış var burada. Yargı sizin hakkınızda bir karar vermiş olsa bile -bu beraat olur, takipsizlik olur- ya da herhangi bir suçtan sizi azade tutacak bir karar olsa bile “Ben bunu İçişleri Bakanlığının yetkisine bıraktım.” diyor. Yani bu bir kere hukuki değil. Her şeyden önce bu uygulamanın kendi hukuki değil idi, bu düzenlemeyle bir hukuksuzluğa kanun kılıfı örtülmeye çalışılıyor, geçirilmeye çalışılıyor ki zaten buna itiraz etmemiz gerekiyor.

Yani burada yargının yürütmeye yedeklenmiş durumuna bir yasal zemin kazandırma gibi bir durum ortaya çıkıyor çünkü “Vatandaşın yurt dışına çıkma hürriyeti, vatandaşlık ödevi ya da ceza soruşturması veya kovuşturması sebebiyle sınırlanabilir.” diyor. Bunun dışında bir idari kararlar pasaportlara tahdit uygulanması hukuki değildir. Kayda geçsin diye söylemek istedim.

Teşekkürler.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Buyurun.

SİBEL ÖZDEMİR (İstanbul) – Teşekkürler Sayın Başkan.

Birinci oturumda da pasaport konusuyla ilgili bazı görüşlerimi söylemiştim. Öncelikle sözüme Sayın Bakan Yardımcısı Birkan’ın... Geçen dönemde de Parlamentoda beraber görev yapmıştık, kendisi de önemli bir bakanlıkta şu an görev üstlenmiş, başarılar diliyorum; zor bir dönemde, zor bir bakanlıkta bir görev üstlendi, beraber de Mecliste önemli çalışmalara katılmıştık.

Sayın Bakan Yardımcımız, Avrupa Birliğiyle ilgili kurumsal düzeyde görüşmeler yapıldı Yargı Reformu Strateji Belgesi’nde. Ben de bu konulardan zaten haberdarım. Bazı heyetlerle de karşılaştık yurt dışında. Ancak benim belirttiğim Avrupa Birliği Uyum Komisyonu çerçevesinde görüş alışverişinin kısıtlı kaldığıydı, hatta olmadığı idi ama heyetler bağlamında görüşüldü. Ancak görüşülmenin yansımaları yani kanuna yansımadağını ben Avrupa Birliği İlerleme Raporu’ndaki tespitlerle Komisyonun gündemine sundum.

Şöyle ki: Yargı Reformu Strateji Belgesi sonrasında Türkiye Avrupa Birliği Raporu yayınlandı ve raporda, Yargı Reformu Strateji Belgesi’nin değerlendirmesi yapıldı. Birinci oturumda belirttiğim noktalardaki eksikliklerin hâlâ devam ettiği, özellikle bu yargı bağımsızlığı, temel haklar, ifade özgürlükleri konularında ve en önemlisi de yürütmenin yargı üzerindeki etkisinin -ki bu da kuvvetler ayrılığını ilgilendiren bir nokta- bununla ilgili kaygının devam ettiğiydi. Görüşme yapılabilir ama o görüşmeler neticesindeki verilerin ne kadar kanuna yansıdığı... Bunun hem reform strateji paketine hem de bugün görüştüğümüz kanuna yansımadağı bilgisini ben size iletmek istedim.

Devamında, Sayın Kaboğlu Hocamız da anayasal tartışmalar, ben de akabinde anayasal tartışmalar üzerinde bir değerlendirmede bulundum çünkü kuvvetler ayrılığı ilkesinin temeli olan yürütmenin

başının –dediğimiz gibi- bir siyasal partinin genel başkanı olmasıyla beraber yargının temel kurumlarını, üst kurulları belirlerken sahip olduğu yetkiler; bu konu temel tartışma noktası.

Evet, Anayasa görüşmelerini beraber bu Komisyonunda ve geçen dönemden devam eden birçok milletvekili arkadaşlarımız nasıl bir süreçte tartıştığımızı... O zamanki bizim muhalefet olarak kaygılarımızı ve karşılaştığımız noktaları bir yıl sonrasında şu an bence hep beraber tartışıyoruz. İşte -tırnak içinde söylüyorum- güncel tartışmalar Anayasa’yla ilgili, bugün tartıştığımız noktalar. “Bunu muhalefet dile getirsin...” Anayasa Komisyonu tutanaklarına açılıp bakılırsa muhalefetin bugünkü güncel tartışmalar konusunda neler söylediği çok açıktır. Nasıl bir kutuplaşmaya gideceğimiz ve bugün konuştuğumuz Yargı Reformu Strateji Belgesi de bence o günkü tartışmaların neticesi. Neden böyle bir reform paketine ihtiyaç duyduk biz? Neden adil yargılamayı tartışıyoruz? Neden yargıya güveni tartışıyoruz? İşte, o gün bizim –değerli arkadaşlarımız da var o dönemden- o günkü tutanaklar açılıp bakıldığı zaman neler söylediğimiz çok açık ve netti. Ve bir “reform” kavramını biz tartışmaya başladık. Reform ihtiyacı var çünkü, bir düzenlemeye ihtiyaç var. Bunu belirtmek istedim ilk etapta sizin konuşmanıza bir cevap olarak benim konuşmamı ilgilendiren kısımlarla ilgili.

Pasaport Kanunu’nda ise ben görüşlerimi paylaşmıştım. Bir hukukçu değilim ancak bu yasayı incelediğimde Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; ilk dikkatimi çeken, bu OHAL döneminde özellikle, yargılanmadan ortaya çıkan bir hak gaspı vardı ve burada en tartışmalı alan da pasaport hakkının birçok insanın elinden alınması, hatta suçun şahsiliği ilkesinin de ihlal edilerek eş ve çocuklar da dâhil birçok insan mağdur oldu. Şimdi burada bir düzenleme yapılıyor ama bu düzenleme –yanımda hukukçu arkadaşım Sayın Bakan vardı, ona da sordum bir eksiklik yapmamak adına- zaten yapılması gereken bir şey, bir kanun maddesi gerektirmiyordu. İçişleri Bakanlığı ve Adalet Bakanlığının, burada, işte fıkralarda belirtilen koşullar ile tamamen nasıl pasaportların iade edilmesi... Çünkü birçok insana hak ihlali yapıldığı ortaya çıktı ve o hak ihlalleri akabinde zaten pasaportları teslim edilmeliydi. Biz uzunca bir süre bunu tartıştık. Bir idari kararı biz burada kanun maddesi olarak görüşüyoruz. Bu olması gereken bir durum mu? Bunu belirtmek istedim.

Bir de geçen konuşmamda eksik kalan bir kısım vardı. Şöyle ki: Pasaport hakkı tanıyacağız, hususi damgalı pasaport yani bizim halk dilimizde “yeşil pasaport” dediğimiz, birçoğu da Avrupa Birliği ülkesi olmak üzere birçok ülkeye vatandaşlarımızın vize uygulamasına tabi olmadan -işte bugün avukatlar için yapıyoruz- seyahat etmelerini sağlayacağız.

Şimdi, bildiğiniz üzere bizim bir vize mutabakatımız var Avrupa Birliğiyle, vize serbestisi. Ve vize serbestisi, 18 Mart mutabakatıyla beraber, işte o zaman dönemin Başbakanı Davutoğlu’nun da belli bir aşamaya getirdiği ve sonra maalesef belli bir tıkanıklık noktasına geldi. Ama asıl benim belirtmek istediğim nokta şu: Şimdi orada 72 kriter vardı değerli milletvekilleri, kalan 6 kriterimiz var şu an için vize serbestisi noktasında. Hatırlayacağınız üzere Sayın Cumhurbaşkanı geçen haftalar bir genelge yayınladı vize serbestisinin hızlandırılması noktasında belli bakanlıkların çalışması, kurumların ve Adalet Bakanlığına da çok büyük bir görev düşüyordu burada. Çünkü 6 kriterden en önemlisi, Ceza Muhakemesi Kanunu ve Terörle Mücadele Kanunu’ndaki kritik değişiklik yapılması.

Şimdi, burada 1’inci maddede az evvel tartıştı değerli Komisyon üyeleri.

BAŞKAN – Sibel Hanım, bunları hep konuştuk sabahtan beri, siz de söylediniz.

SİBEL ÖZDEMİR (İstanbul) – Şu konuya değinmek istiyorum.

BAŞKAN – Sadece lütfen bu maddeyle... Diğer söyleyeceklerinizi daha sonra söylersiniz.

SİBEL ÖZDEMİR (İstanbul) – Evet, haklısınız ama şu konu önemli. Şimdi, bizim vize serbestisi...

BAŞKAN – Ama her şey önemli. Bunu geneli üzerinde sabahtan beri konuşuyoruz, geçen hafta

konuştuk. Sadece bu maddede söyleyin bitirelim, başka maddelere geçelim.

SİBEL ÖZDEMİR (İstanbul) – Son bir dakika içinde toparlıyorum.

Şöyle ki: Bizim, sadece avukatlar değil, bütün vatandaşlarımızın sahip olacağı vizesiz serbest bir Avrupa ya da diğer birçok ülkeye serbest girecek. Şimdi orada kritik nokta Terörle Mücadele Kanunu'ndaki “terör” tanımı. Şimdi, burada 1'inci maddede avukatlarla ilgili düzenlemede ise biz bunu tamamen daha da yaygınlaştırıyoruz. Yani bu pasaportu alacak olan kendi vatandaşlarımıza terörle iltisakı nedeniyle bu pasaportu kendimiz hak görmüyoruz. Böyle bir durum varken, bir taraftan da bütün vatandaşlarımız için bir vize serbestisi uygulamasının da aslında önünü kapatmış oluyoruz. Böyle bir çelişkiyi de taşıyor. 1'inci maddede terörle mücadele konusundaki görüşler nedeniyle bunları eklemek istedim.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Ben teşekkür ediyorum.

Buyurun.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Teşekkür ederim Değerli Başkanım.

Şimdi, biraz önce Yargıtayı temsilen Yargıtay Daire Başkanımız konuştu. Bu konu İçişleri Bakanlığını ilgilendiriyor. Eğer İçişleri Bakanlığından yetkili birileri varsa, mümkünse bu konuda bize açıklama getirebilirler mi Sayın Başkanım?

Kimse yok mu şu anda?

BAŞKAN – Vardır muhakkak bir yerlerde.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – İçişleri Bakanlığından kimse var mı arkadaşlar?

İçişleri Bakanlığının, Emniyetten birilerinin bize bu konuda bilgi vermesi lazım. İçişleri Bakanlığı yetkilisi, bu kanunun getirisi götürüsü nedir bize burada raporunu versin, sizden istirham ediyoruz, burada kanun yapıyoruz ya, çocuk işi değil ki bu. Ben bunun için söz aldım.

Teşekkür ediyorum, saygılar.

BAŞKAN – Son olarak Hocam size söz veriyorum ve istirham ediyorum biraz...

MURAT EMİR (Ankara) – Bizim de söz talebimiz var Sayın Başkan.

İBRAHİM ÖZDEN KABOĞLU (İstanbul) – Teşekkürler Sayın Başkan.

Bu maddede, birçok sayım yapıldıktan sonra pasaport sahibi kişilerin, pasaportlarını almak için “...başvuruları durumunda kolluk birimlerince yapılacak araştırma sonucuna göre İçişleri Bakanlığınca pasaport verilebilir.” deniyor. Şimdi, Anayasa madde 23'te ise “Hâkim kararına bağlı olarak sınırlanır.” deniyor. Şimdi, burada bir tercih karşısında bulunuyoruz. Ya Anayasa'yı değiştirelim, Anayasa madde 23'ü hâkim kararı yerine kolluk gücü kararı diyelim...

BAŞKAN – O daha kolay.

İBRAHİM ÖZDEN KABOĞLU (İstanbul) – ...ya da Anayasa'daki madde bu şekilde yürürlükte olduğuna göre ve Anayasa madde 11'e göre Anayasa hükümleri, yasama, yürütme ve yargı organlarını, idare makamlarını ve diğer kuruluş ve kişileri bağlayan temel hukuk kuralları olduğuna göre ve yasama organı da Anayasa'yı uygulamakla yükümlü biricik organ olduğuna göre o zaman bizim bu maddeyi kabul etmemiz Anayasa madde 23'ü açıkça ve bilerek ihlal etmek anlamına geliyor, 11'inci maddeyi ihlal etmek anlamına geliyor. Diğer vekillerin belirttiği diğer maddeleri, 2'nci maddeye kadar, değişmez maddeye kadar ihlal anlamına geliyor ve biz Adalet Komisyonu olarak bu maddeye olumlu oy verirken -Türkiye Büyük Millet Meclisi Adalet Komisyonu olarak- açıkça bilerek Anayasa'ya

aykırı bir düzenleme için adım atmış oluyoruz. Hani Anayasa'yı ilga, anayasal düzene karşı... Bütün bunlar çok söylenir ama dağdaki çoban veya sokaktaki yurttaşın Anayasa'yla ilgisi yok, Anayasa'yı ancak Anayasa'yı uygulamakla yükümlü olan organlar ilga edebilir. Bu bakımdan, bu konu teknik bir konudur. Açıkçası bunu kim yazdı, neden yazdı doğrusu bunu sorgulamıyorum ama şu anda bir olgu karşısında bulunuyoruz ve bu maddenin bence bu şekilde yazılması ve kabul edilmesinden hiç yazılmaması... Eğer biz bunu Anayasa madde 23'e uygun hâle getirmeyeceksek böyle bir madde hiç olmasın ve biz kanun hükmünde kararname mağdurlarına, OHAL mağdurlarına "Pasaport için yeşil ışık yaktık." biçiminde de bir bahane veya gerekçe doğmasın.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

İBRAHİM ÖZDEN KABOĞLU (İstanbul) – Kesinlikle buna girilmiyor zaten, bu da girmeyiversin çünkü biraz önce Sibel Hanım'ın da vurguladığı gibi biz Adalet Bakanlığından ve bu teklifi hazırlayanlardan beklerdik ki esasen Avrupa Birliğinin Türkiye'ye yönelik olarak vizeyi kaldırma çalışmalarında yargı bağımsızlığı, hukuk devleti, insan haklarının korunması ve terör tanımının gözden geçirilmesiyle vizesiz bir Türkiye hedefine yürünsün. Ama biz ise bu tür maddeleri düzenlemekle bırakın vizesiz Türkiye hedefine doğru ilerlemeyi, bundan uzaklaşıyoruz. Düşünebiliyor musunuz bir üniversite profesörü Batı üniversitesinde kürsüye sahip, ders veriyor, kürsüsü var orada ve oradakilere mesaj veriyorsunuz, siz diyorsunuz ki: Profesörümüze kürsü vermişsiniz ama eğer bizim kolluk gücümüz onay verirse ancak sizin üniversitenizde ders verebilir. Siz yurttaşınızı bu kadar aşağıladığınız zaman, hakiki yurttaş ve sözde yurttaş, özde yurttaş ayrımını bu şekilde yasalara yansıttığınız zaman hiçbir zaman vizesiz Türkiye hedefine ulaşamazsınız.

BAŞKAN – Teşekkür ederim Hocam.

İBRAHİM ÖZDEN KABOĞLU (İstanbul) – Siz kendi yurttaşınızı aşağıladığınız sürece başkası sizi daha çok aşağılar, bunu dikkatlerinize sunuyorum.

BAŞKAN – Teşekkürler.

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Ben de bu konuyla alakalı bir dakikalık bir şey söyleyeyim, hatta yarım dakika.

BAŞKAN – Turan Bey, buyurun.

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Sevgili Başkanım, teşekkür ediyorum.

Şimdi burada kayıtlara geçmesi açısından, ileride dibacesi başvurulacak alan olması açısından bu işin ilgisi İçişleri Bakanlığı. Siz de uygun görürseniz İçişleri Bakanlığı adına yetkili olan arkadaşımızın bizi aydınlatmasını arzu ediyoruz, talep ediyoruz.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Peki, ona da soracağız.

Murat Bey, çok kısa...

MURAT EMİR (Ankara) – Sayın Başkan, çok kısa olmasın ama size tekrara düşmemek ve konudan kopmama sözü veririm çünkü daha önce de söz almıştım anımsarsanız.

Yani bakın, bir, elinizi öyle yapmayın çünkü burası Adalet Komisyonu, biz de milletvekilleriyiz, millet adına görev yapıyoruz ve 39 maddelik bir teklifi bir gecede geçirmek zorunda değiliz.

BAŞKAN – Biz geçireceğiz, siz rahat olun.

MURAT EMİR (Ankara) – İzin verirsiniz, ben, bakın, sizi ve Komisyonumuzu sıkmamak, konudan kopmamak ve tekrara düşmemek sözü veriyorum ama dikkatle dinlenirse...

BAŞKAN – Şimdi bir dakika “Eğri oturup doğru konuşalım.” diye bir söz var. Ne zaman biteceğine, nasıl bitireceğimize biz karar verimiz.

MURAT EMİR (Ankara) – Veremezsiniz, Komisyon karar verir.

BAŞKAN – Siz Komisyon üyesi değilsiniz, tabii ki Komisyon karar verir.

MURAT EMİR (Ankara) – Milletvekili olarak konuşacağım burada.

BAŞKAN – Konuşmak için size söz verdim ama bu Komisyonun nasıl biteceğine siz değil, biz Komisyon olarak karar verimiz.

SİBEL ÖZDEMİR (İstanbul) – Ben karar vereceğim demedi ki zaten.

MURAT EMİR (Ankara) – Benim bir milletvekili olarak 39 maddelik bir teklifin bir gecede geçmek zorunda olmadığını söyleme hakkım var.

BAŞKAN – O sizin düşünceniz ama katılmıyorum.

MURAT EMİR (Ankara) – Zaten düşüncemi söylüyorum Sayın Başkan.

Teşekkür ederim.

Değerli arkadaşlar, öncelikle bu somut maddeyle ilgili görüşümü ifade etmek isterim. Şöyle ki: Şimdi burada daha önce olağanüstü hâl koşullarında kanun hükmünde kararnamelerle son derece keyfî bir biçimde vatandaşlarımızın bir kısmının gerekçesiz bir biçimde pasaportları iptal edildi. Şimdi, bir yargı reform paketi görüntüsü adı altında 39 madde getiriliyor, aslında bize göre bunun içi boş, içinde dikkate değer neredeyse hiçbir şey yok.

MAHMUT ATİLLA KAYA (İzmir) – Boşsa niye konuşuyorsun, kimsenin vaktini alma.

MURAT EMİR (Ankara) – Bakın, ben burada bunu konuşacağım eğer izin verirseniz, hatta vermeseniz de konuşacağım da.

MAHMUT ATİLLA KAYA (İzmir) – Boşsa niye konuşuyorsun, boş gördüğün konuda, öyle diyeyim.

MURAT EMİR (Ankara) – Ben bunun boşluğunu anlatmak zorundayım, burası sizin babanızın çiftliği değil.

MAHMUT ATİLLA KAYA (İzmir) – Senin de babanın çiftliği değil.

MURAT EMİR (Ankara) – Bakın daha konuşmaya başlamadım ya. Benim bu teklife “boş” deme hakkım yok mu?

BAŞKAN – Diyebilirsin ama...

MURAT EMİR (Ankara) – Boş derken konuşma hakkım yok mu?

BAŞKAN – Konuşum ama maddeyle ilgili konuşun.

MURAT EMİR (Ankara) – Bir dakika ya, bakın beni tanıyorsanız eğer ben burada görüşlerimi ifade etmeye geldim ama bu tavır, tavır değil, uyarın.

BAŞKAN – Ben burada uyarılması gereken...

MURAT EMİR (Ankara) – Bakın, daha iki cümle kuramadım, susacaksınız ve ben konuşacağım. Ne konuştuğumu duymadınız daha.

Bu teklif, beklenen, özlenen, yargının ihtiyaçlarını karşılayacak bir teklif olmaktan çok uzak. Bakın, hatta izin verseydiniz ben şunu söyleyecektim: Buradaki bu teklifteki bu maddeyle ilgili fikrimi söyleyecektim. Bu madde aslında görünürde bir hakkı vermek üzerine görülüyor ise de en nihayetinde yine idarenin keyfiyetine bırakmaktadır. Yani olağanüstü hâl koşullarında bu pasaportlar nasıl iptal

edildiyse, nasıl keyfî, nasıl hukuksuz, nasıl haksız iptal edildiyse şu anda da İçişleri Bakanlığına aynı yetki devredilmektedir.

Gerekçesi nedir bunun? Gerekçesi şudur: Zaten 22'nci maddesinde böyle bir hak var, 22'nci maddesinde bize deniyor ki: "İdare pasaport verirken zaten bu yetkiyi kullanıyor, dolayısıyla biz yeni bir kısıtlama getirmiyoruz." Bakın, teknik bir konu konuşuyorum ama burada incelik şuradadır: Zaten var, kişinin pasaportu var, kişi zaten yurt dışına çıkıyor, zaten pasaport almayı haiz, hatta içerisinde Sayın Kaboğlu Hocam gibi yurt dışında kürsülerde ders veren akademisyenler de var, bunlar zaten çıkıyorlar. Dolayısıyla burada artık 22'nci maddeden bahsetmek olanaksız. Şimdi, bu kişi hak etmiş, olağanüstü hâl koşullarında pasaportu iptal edilmiş, olağanüstü hâl kalkmış ve bu kişinin mahkemelerce masumiyeti ispat edilmiş ve tekrar dönüyorsunuz İçişleri Bakanlığına, tekrar bir yetki veriyorsunuz. Bu haksız bir yetkidir, bu gereksiz bir yetkidir ve bu aslında keyfiyetin devam ettirilmesidir.

Şimdi, bu kanun nereden çıktı arkadaşlar? Aslında böyle bir niyet var, bazen görüyoruz, aslında siyasi iktidarın yalpalamaları içerisinde bazen demokratikleşeceğiz, bazen Avrupa Birliğine vize serbestisi alacağız, bazen dünyadan destek alacağız arayışları içerisinde zaman zaman demokratikleşme adı altında bir şeyler söylendiğini görüyoruz ama aslında bu paketin temel esprisi Cumhuriyet gazetesi davasıdır. İzin verirsiniz ben bu Cumhuriyet gazetesi davası üzerinden...

YUSUF BAŞER (Yozgat) – Ya, konuya gel kardeşim.

MURAT EMİR (Ankara) – Ben konunun içerisindeyim.

Cumhuriyet gazetesi davası üzerinden hem bu paketi hem de yargının içinde bulunduğu sorunları tartışarak Türkiye'nin aslında ihtiyaç duyduğu paketin olması gereken vasfını kısaca ifade etmeye çalışacağım.

Bakın, Cumhuriyet gazetesi davasında 6 sanık açısından istinafa gidip, 6 sanık açısından kesinleşmesi için Yargıtaya gidince, aynı dosya içerisinde 6 sanığın temyiz kabiliyeti olmayan dosyaları dolayısıyla tekrar cezaevine girmeleri durumunda Sayın Bakan isabetli bir biçimde demişti ki: "Bugün içeri düşenlerin, hapis yatanların günahı ne?" Ve asıl kaygı budur.

Oysa değerli arkadaşlar, sadece bu değil, bakın, 2013'teki iddia edilen delillerle desteklenen 2016'da açılmış bir dava söz konusu. Davayı açan kim? O sırada dahi FETÖ soruşturmasına tabi olmuş bir sayın savcı. Dolayısıyla değerli arkadaşlar, yargıyı FETÖ'ye teslim etmek, yargıyı böylesine siyasallaştırmak, böylesine araçsallaştırmak sonucunda aslında sadece Cumhuriyet gazetesi davasında değil, birçok davada da gördüğümüz gibi, en nihayetinde böylesine çarpık, hukuki dayanaktan yoksun davalar oluşmuştur ve sonuç olarak, yargının zamanında FETÖ'ye teslim edilmesinin bir sonucu olarak da FETÖ'yle en sert mücadeleyi vermiş olan Cumhuriyet gazetesi yazarları gibi ve daha nice Türkiye'deki aydınlar gibi, onlar da yargılanmaktan kurtulamamışlardır.

Bakın, değineceğim diğer nokta, bu kişiler neredeyse dokuz ay tutuklu kalmışlardır ve iddianame beklemişlerdir. Bu, önemli bir gecikmedir ve bu gecikmelere dönük bu pakette maalesef bir şey görmüyoruz, gecikmeye dönük bir şey yok. Bir buçuk yıl tutuklu kaldılar neredeyse. Uzun tutukluluk bizim yargı sistemimizin temel sorunlarından biridir, tutukluluk bir cezalandırmaya dönüşmüştür ama bugün getirilen modelde, bu taslaktaki tutuklulukla ilgili sınırlamaların, Terörle Mücadele Kanunu kapsamında zaten bir buçuk yıl olduğu için buradaki ne Cumhuriyet gazetesi davasındaki tutuklular açısından ne diğer davalardaki tutuklular açısından soruşturmadaki bir buçuk yılın hiçbir önemi olmamaktadır. Dolayısıyla buradaki teklifin içi boştur Cumhuriyet gazetesi davası açısından ve diğer davalar açısından.

BAŞKAN – Ama o tutukluluğu o maddeye gelince söylersin. Bakın, ısrarla söylüyorum, bu madde

üzerinde konuşun. Tutukluluk burada değil.

MURAT EMİR (Ankara) – Hayır, ihtiyaç bu değil miydi? Bir saniye. Çok hızlı geçiyorum Sayın Köylü ya.

BAŞKAN – Bakın, ben size rica ediyorum yani tutuklulukla ilgili de madde var burada, o değil.

MURAT EMİR (Ankara) – İki üç dakika daha verirsiniz bitirdiğimi göreceksiniz.

BAŞKAN – Orayı sırası gelince konuşursunuz. Diğer arkadaşlarımızın hakkını alıyorsunuz.

MURAT EMİR (Ankara) – Hayır, kimsenin hakkını almıyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Olur mu öyle ya.

MURAT EMİR (Ankara) – Şimdi, burada bir nokta çok önemli. Bakın, aynen barış akademisyenleri davasında olduğu gibi, aynen Yargıtay kararına kadar Cumhuriyet gazetesi davasında olduğu gibi, buralara gelene kadar neredeyse hiçbir hâkimin hiçbir şerhi dahi yoktur. Dolayısıyla bu yargının nasıl tek elden yönetildiğini, nasıl yargı vasfından koptuğunu, nasıl bağımsız karar alamaz hâle geldiğini açık bir biçimde göstermiştir.

Yine Yargıtayın iptal kararında açıkça isabetle belirtilmiştir ki neredeyse hiçbir somut delil söz konusu değildir. Düşman ceza hukuku işletilmiştir ve burada suçludan delile gitmek gibi bir ilkel yöntem tercih edilmiştir. Dolayısıyla bu sorunlara değinmeyen, bu sorunlara çözüm aramayan, bu sorunları yok sayan bir yargı paketinin bir reform paketi olması mümkün değildir.

Burada tekrar ifade etmem gerekirse sözlerimi bağlarken, bu madde asla kabul edilebilecek bir madde değildir. Hem Anayasa'mız açısından hem geçerli hukukumuz açısından hem eşitlik ilkesi açısından hem hukuk devleti açısından bu keyfiyete asla izin verilmemelidir.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – Sayın Başkanım, bu konuyla ilgili çok kısa bir açıklama yapmama müsaade eder misiniz?

BAŞKAN – Buyurun.

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – Sayın Başkanım, tabii, bu pasaportlarla ilgili getirdiğimiz kanun teklifinin özü, özgürlük alanını genişletmek, vatandaşlarımızın pasaportlarını bir an önce vermek.

MURAT EMİR (Ankara) – Ama canınızın istediği yere...

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – Müsaade edersen Murat Bey.

Herkese vermek. İlk geldiğinde hakikaten ben bir hukukçu olarak şunu düşündüm: Eğer bir kişiyle ilgili bir cezai soruşturma başlamış, idari işlemler pasaportu geri alınmışsa cezai soruşturma bittiğinde bu pasaportun iade edilmesi gerekir diye düşünüyorsunuz hukuk mantığı olarak ancak bunlar OHAL ilan edildikten sonra bir kanun hükmünde kararnameyle ve bu süreçteki idari işlemlerle iptal edildi ve geri alındı. Artık bir hak kanunla -sonradan kanunlaşan- veya kanun hükmünde kararnameyle alındığına göre, mutlaka yine kanunla iade edilmesi gerekiyor.

Tabii, burada soruşturma ve kovuşturmayla ilgili kısım tartışma konusu olabilir. Belki bizim tekrar kendi içimizde soruşturma kısmını bir kez daha konuşmamızda fayda olur.

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Mahkeme kararı kanunu gereksiz kılar. Hukukçu olarak onu da söyleyin bize lütfen.

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – Hayır, değil efendim. Bakın, arkadaşlar, Turan Bey, uzunca dinledim. Belki KHK’lerle ilgili iade işi, toplam bir kanun çıkarmak demek bu devlete ve bu millete yapacağımız en büyük kötülüktür. Kanun hükmünde kararnamelerde doğru ve yanlış, hata yapılabilir. Zaten müesseseler de bunun için kuruluyor; OHAL Komisyonu da bunun için kuruluyor, yargı da bunun için getiriliyor. Toptan bir değerlendirme değil, fert fert bir değerlendirme yapmamız lazım. Ceza hukukunda biliyorsunuz ki beraatte, 223’ün iki fıkrası var; suç işlenmediğinin sabit olması nedeniyle beraat, suç işlendiğinin sabit olmaması nedeniyle beraat. Birçok zaman cezadan beraat eden kişiler idari yargıda memuriyete geri dönmeyebilir. Memur hukukunun ayrı bir statüsü var, ceza hukukunun ayrı bir sorumluluğu var. Bunu birbirine denk kılmayalım.

Orada biz “verilebilir” yerine “verilir” yazabilir miyiz? Yazabiliriz. O zaman İçişleri Bakanlığını mutlak bir bağlı yetkiye bağlamış oluruz. Diyelim ki o iade edildiği tarihteki idari işlemle, esas olan idari işlemle alındı, ona vermemiz lazım ama yeni bir işlem doğdu, yeni bir hukuki müessese, sıkıntı doğdu. Zaten 22’nci maddede var. Buna “verilir” demek otomatik olarak bunların tamamına vermek zorunluluğunu doğurur, idareyi bağlı yetkiyle kılarız. Evet, hatalı yaparsa, yapmazsa yine yargı yolu açık. Biz kimsenin hakkı sınırlansın istemiyoruz, tam tersi, genişlesin arz ediyoruz. Vatandaş gitsin, binlerce kişi gidiyor. Bakın, birçok zaman insanların hakkında dava açıldı. Haksızlık, hata, yanlış yapılabilir ama kimsenin kaçmasına, bu ülkeden gitmesine hacet yok. Yiğit adam burada durur, haksız bir yargıya muhatap oluyorsa onun ilgili yerlerine müracaatını yapar.

MURAT EMİR (Ankara) – Yiğit adamların yıllarını çaldınız ya.

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – Ve hukuk içinde Türkiye’de her türlü sonuç alınıyor, alınıyor ve tazminatları da veriliyor, yanlış yapılanlar düzeltiliyor.

Burada soruşturma kısmını biz kendi içimizde konuşalım. Eğer çözülsürse Genel Kurulda bu konuyu müzakere edelim. İnşallah orada konuşalım.

BAŞKAN – Arkadaşlar da sabahtan beri onu konuşuyorlar burada. Yani burada kafalar karışık, bizim grubun arkadaşlarının da karışık.

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – “Verilir” dediğinizde İçişleri Bakanlığını bağlı yetkiyle kılarırsınız.

BAŞKAN – Bunu en azından Genel Kurula gidinceye kadar Bakan Bey’le de görüşüp netleştirmek lazım.

MURAT EMİR (Ankara) – Bağlarsın.

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – Murat Bey, bağlı yetkiyle kıldığınızda...

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) – Özgürlük de izinle, öyle şey mi olur?

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – Böyle bir özgürlük yok yani, lütfen. Suç işlemenin özgürlüğü falan yok.

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) – Otuz beş yıldır milleti rezil ettiniz.

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – Bakın, beyefendi, FETÖ’nün bütün o sözlerini savundunuz, teşekkür ediyorum. FETÖ terör örgütünün ne kadar söylediği husus varsa burada söylediniz, biz de sustuk, dinledik.

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) – Ne demek? Ben hak hukuk savunuyorum, siz zulmü savunuyorsunuz.

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – Ne zulmü?

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) – OHAL hukukunu savunuyorsunuz.

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – O gece benim üzerime bomba atıldı, o gece tankın önünde bendim. 251 kişiyi şehit ettiler, neredeydiniz?

BAŞKAN – Tamam.

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) – Siz OHAL hukukunu savunuyorsunuz.

MAHMUT ATILLA KAYA (İzmir) – Sus be, konuşma.

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – Ya, bir terör örgütünü savunuyorsunuz. İnsan biraz utanır, sıkılır. Siz, Türkiye Cumhuriyeti’nin milletvekilisiniz.

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) – Hiçbir yerde yeriniz yok. Siz Anayasa’ya bakmadınız, siz Anayasa diye bir şeye bakmadınız.

BAŞKAN – Müdahale etmeyin.

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – Ne Anayasa’sı? Bir kere FETÖ’ye bir söz söyleyin, hayatınızda bir kere FETÖ’ye bir söz söyleyin.

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) – Anayasa mı var ya?

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – Bir sus da terör örgütüne bir laf söyle, terör örgütüne laf söyle.

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) – Anayasa diye bir şey bırakmadınız.

BAŞKAN – Sayın Gergerlioğlu...

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – Bırak şimdi bunu. Terör örgütüne bir kere bir söz söyle duyayım seni, FETÖ’ye bir “terör örgütü” de duyayım.

YILMAZ TUNÇ (Bartın) – Diyemez.

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – Bomba atanlara bir söz söyle duyayım, insanları şehit edenlere bir söz söyle duyayım.

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) – Ben hepsini lanetliyorum.

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – Hayır, lanetlemiyorsun, bırak o işleri. Biz kimin ne yaptığını bilmiyor değiliz. İşinize bakın.

ADALET BAKAN YARDIMCISI ZEKERİYA BİRKAN – Çok değerli Başkanım...

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – Ya, geç onu kardeşim. PKK’nın ve FETÖ’nün savunuculuklarını yapmasın. Burası Türkiye Cumhuriyeti devletinin Meclisi. Bu yasama organı hepimizin.

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) – Adaleti konuşuyoruz.

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – Ne adaleti konuşuyorsun? Terör örgütünü konuşuyorsun.

ADALET BAKAN YARDIMCISI ZEKERİYA BİRKAN – Çok Değerli Başkanım, ben konuşamıyorum.

ABDULLAH KOÇ (Ağrı) – Hukuka aykırılığı burada dile getirmek niye sizi rahatsız ediyor?

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) – Ben hepsini lanetliyorum.

BAŞKAN – Tamam arkadaşlar...

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – Bombayı yiyen biziz, kurşunu yiyen biziz.

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) – Biz adaleti konuşuyoruz, sizin Anayasa’yı nasıl ayaklar altına aldığınızı konuşuyoruz.

ALPAY ANTMEN (Mersin) – FETÖ’yü kim bela etti?

BAŞKAN – Bakan Bey’i dinliyoruz, Bakan Yardımcısını dinliyoruz arkadaşlar.

ADALET BAKAN YARDIMCISI ZEKERİYA BİRKAN – Değerli Başkanım, değerli milletvekilleri; tabii, Türkiye’de Anayasa ayaklar altına alınmış değil yani OHAL uygulamaları ve birçok şey de bizim Anayasa’mızda yazılı olan kurallar. Tabii ki hukuk içinde, Anayasa’nın çizdiği sınırlar içinde neyin nasıl çözümleneceği belirtilmiş. Eksik varsa fazla varsa bunlar ayrıca konuşulur, tartışılır, eğer bir suç varsa bunlar da ayrıca değerlendirilir ama OHAL de bizim Anayasa’mızda öngörülen bir uygulama. Burada kimsenin de bu millete ve bu ülkeye karşı yapılan darbeyi görmezden gelmemesi lazım diye düşünüyorum. Ben esasen –sayın milletvekilimiz söyledi, o konuda takdir tabii ki milletvekillerimizin- bu konudaki tartışmaya bir şey söylemeyeceğim ama bir hususu belirtmek istiyorum. Konuşmamın başında da söyledim, biz bu Yargı Reformu Strateji Belgesi’ni kapatmış, her yıl bütçeyi boğçaladığımız gibi boğçalamış değiliz yani eksik varsa biz mutlaka ki onları da alırız ama sayın milletvekilimize de şunu sorma hakkını hissediyorum: Acaba bu Yargı Reformu Strateji Belgesi’nde reddettiği bir madde var mı ya da eksik... Yani “eksik” anlamında söylemiyorum ama bardağın bir de dolu tarafını görmeyi rica ediyoruz. Biz bunun kitapçığını herkese gönderdik, milletvekillerimize gönderdik, tekrar da gönderebiliriz. Söylediğim gibi, biz kapatmış değiliz, bu anlamda açığız ama özellikle bu Yargı Reformu Strateji Belgesi’nin, bu kanun maddelerinin gerçekten bir seri hâlinde Meclisten uzlaşarak ve eksiklerinin de tamamlanarak, hele özellikle meslektaşlarımızla ilgili olan, avukatlıkla ilgili olan -birçoğumuz avukat yani- ve aynı zamanda hukuk sistemimizle alakalı olan birçok şeyin uzlaşarak geçmesi gerektiğini düşünüyorum ben. O anlamda eksik bir şeyimiz varsa da biz yine dinlemeye hazırız yani her zaman Bakanlık olarak da buna hazırız.

Tekrar sabırla dinlediğiniz için teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Ben teşekkür ediyorum.

MURAT EMİR (Ankara) – Sayın Bakan zannederim bana sordu soruyu, ben kısa bir cevap vereyim.

BAŞKAN – Tamam, geçelim, daha sonra...

MURAT EMİR (Ankara) – Kısa bir ek yapayım, teknik bir şey söyleyeceğim.

BAŞKAN – Söz veririm ben size daha sonra, şimdi geçelim şunu.

MURAT EMİR (Ankara) – Şu anda bununla ilgili Sayın Başkan, burası Komisyon.

BAŞKAN – Ben size söz vereceğim, şu önerileri geçeyim, ondan sonra söz vereceğim.

Arkadaşlar, bir şey var, bu maddede “OHAL” yazıyor ya, bunu bizim “OHAL” değil de redaksiyonla “olağanüstü hâl” diye yazmamız lazım. Bir de tarihini falan yazalım, arka tarafta var.

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – 21 Temmuz 2016 tarihini...

BAŞKAN – Bir sonraki maddede var o yani aynısını buraya yazmamız lazım. Haberinizi olsun, onu düzelterek o şekilde.

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – Evet Sayın Başkanım, orada tarihi net yazmamız lazım. Bakanlar Kurulu tarihini, sayısını yazarsak uygun olur Başkanım.

BAŞKAN – Maddeyle ilgili önerge var, okutuyorum:

Adalet Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan kanun teklifinin 2’nci maddesinin aşağıdaki gibi değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Ayşe Acar Başaran
Batman

Ahmet Şık
İstanbul

Abdullah Koç
Ağrı

“MADDE 2: 5682 sayılı Kanuna aşağıdaki ek madde eklenmiştir:

EK MADDE 7 - Milli güvenliğe tehdit oluşturduğu tespit edilen yapı, oluşum veya gruplara ya da terör örgütlerine üyeliği veya iltisaki ya da bunlarla irtibatı nedeniyle;

A) OHAL kapsamında kabul edilen kanunlar uyarınca kamu görevinden çıkarılmaları veya rütbelerinin alınması nedeniyle pasaportları iptal edilenler ile haklarında pasaport verilmemesine yönelik idari işlem tesis edilmiş olanlardan,

B) 18/10/2016 tarihli ve 6749 sayılı Olağanüstü Hal Kapsamında Alınan Tedbirlere İlişkin Kanun Hükmünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabul Edilmesine Dair Kanunun 5 inci maddesi ve 27/6/1989 tarihli ve 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin geçici 35 inci maddesi uyarınca pasaportları iptal edilenler ile haklarında pasaport verilmemesine yönelik idari işlem tesis edilmiş olanlardan,

C) Mahkemelerce yurtdışına çıkmaları yasaklananlar hariç olmak üzere bu Kanunun 22 nci maddesi uyarınca pasaportları iptal edilenler ile haklarında pasaport verilmemesine yönelik idari işlem tesis edilmiş olanlardan,

tamamının pasaportları iade edilir.”

Gerekçe:

OHAL süresi olan iki yıl süresi içinde, son olarak Anayasa Mahkemesi tarafından “ifade özgürlüğü” kapsamında değerlendirilmesi gerektiği hükme bağlanan bir fiilden dolayı sayısı yüz binleri aşan hak ihlalleri yaşanmıştır. Bu ihlallerin başını ise yargı ve hukuk dairesinde gerçekleştirilebilecek bir kısıtlamanın idare tasarrufuyla hayata geçirilmesi çekmiştir. Görüşülmekte olan teklifin 2’nci maddesi de Anayasa 23’e açıkça aykırı olan bu ihlallerin giderilmesiyle ilgili bir düzenleme getirdiğini ifade etmektedir. Ancak düzenlemenin bağlı bulunduğu koşullar göz önünde bulundurulduğunda ve buna ek olarak hukuksuz bir fiilî duruma yasal bir zemin hazırladığı da dikkate alındığında, her şeyden önce bu ihlallerin giderilmesi önünde hiçbir engel bırakılmaması ve yargı dairesinde gerçekleştirilmesi beklenen işlemlerin idareye devredilmesinin önüne geçmek için bu düzenlemenin teklif ettiğimiz şekilde yapılması gerekmektedir.

BAŞKAN – Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

Diğer önergeyi okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi
Adalet Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan (2/2215) esas sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi’nin 2’nci maddesiyle getirilen ek madde 7’nin son cümlesindeki “... kolluk birimlerinde yapılacak araştırma sonucuna göre...” ifadesinin madde metninden çıkarılmasını ve “verilebilir” kelimesinin “verilir” şeklinde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Rafet Zeybek

Alpay Antmen

Zeynel Emre

Antalya

Mersin

İstanbul

Turan Aydoğan

İstanbul

Gerekçe:

İşbu teklifin 2’nci maddesiyle 5682 sayılı Pasaport Kanunu’na ek madde eklenmektedir. Ek maddeyle adli ve yargısal süreçlerde haklarında herhangi bir işlem yapılmayan, yargılama yapılsa

da suçsuz bulunan ya da çarptırıldığı cezası tümüyle infaz edilenlere veya ertelenenlere, hükmün açıklanmasının geri bırakılmasına karar verilenlere pasaportlarının yeniden verilmesi öngörülmektedir. Ancak bu “kolluk birimlerince yapılan araştırma sonucuna göre” denilerek koşula bağlanmıştır. Söz konusu koşul yargı makamlarının verdiği kararın idarenin onayına tabi olduğu anlamına gelmektedir ki bu durum hukuk devleti ilkesiyle bağdaşmamaktadır. Bu nedenle söz konusu ifadenin madde hükmünden çıkarılması uygun olacaktır.

BAŞKAN – Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 2’nci madde kabul edilmiştir.

3’üncü maddeyi okutuyorum:

MADDE 3- 19/3/1969 tarihli ve 1136 sayılı Avukatlık Kanununun 16 ncı maddesinin birinci fıkrasında yer alan “taşıyanlardan,” ibaresi “taşıyan ve Hukuk Mesleklerine Giriş Sınavında başarılı olanlardan,” şeklinde değiştirilmiştir.

BAŞKAN – Buna da mı itiraz var?

ALPAY ANTMEN (Mersin) – İtiraz yok, tek bir cümle Başkanım...

BAŞKAN – Peki, şuradan başlıyorum.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Teşekkür ediyorum Değerli Başkanım.

Şimdi burada 3’üncü maddeyi 4’üncü madde, 5’inci maddeyle birlikte düşünmek lazım. Neden birlikte düşünmek lazım? “Hukuk Mesleklerine Giriş Sınavı” dendiği zaman bu geniş bir kavram. Buna açık, net bir vaziyette ya “avukatlık sınavına giriş” diye başlık yazalım veya “noterlik sınavına” diye başlık yazalım. Kanun tekniği açısından hukuk mesleklerine giriş... İdari yargıya madem “idari yargı” diyorsak adli yargıya da “adli yargı” diyelim, noterlik sınavına “noterlik sınavı” diyelim, avukatlık sınavına “avukatlık sınavı” diyelim. Yani bu kavram –öğretim üyesi hocalarımız da burada- “hukuk mesleklerine giriş” doğru bir kavram değil.

Gelelim, bu sınavlarla ilgili baktığımız zaman -gerçi, orada da, 5’nci maddede dile gelecek ama- bu sınavlara baktığımız zaman Hukuk Mesleklerine Giriş Sınavı’nda yani noterlik, avukatlık ve aynı zamanda adli yargıyla ilgili sınavlarda bir kere, devletler genel hukuku yok Değerli Başkanım.

BAŞKAN – Orayı orada konuşalım ya.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Öyle mi, peki, orada konuşuruz.

Yani burada netice itibarıyla şunu söylemeye çalışıyorum...

BAŞKAN – “Bu ibare doğru değil.” diyorsunuz yani.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Evet yani bu ibareyi geniş bir vaziyette, doğru anlaşılabilir şekilde... Noterlik sınavına giriş, avukatlık sınavına giriş, adli yargı sınavına giriş demek daha doğru olur.

Teşekkür ederim.

Saygılarımı sunarım.

BAŞKAN – Tamam, ben teşekkür ediyorum.

ALPAY ANTMEN (Mersin) - Sayın Başkanım, hep eleştiri hep eleştiri olmaz, ben bir hukukçu ve baro başkanlığı yapmış bir milletvekili olarak Hukuk Mesleklerine Giriş Sınavı’nın bu maddeyle, kabul edildiği anda yürürlüğe girmesini ileriki hukukumuz açısından çok kıymetli, değerli ve başarılı buluyorum. Emeği geçenlere teşekkürler.

BAŞKAN – Eyvallah, sağ olasın, teşekkür ederim.

Abdullah Bey, buyurun.

ABDULLAH KOÇ (Ağrı) - Sayın Başkan, teşekkür ederim.

Buradaki bütün konuşmalar bana göre -sert eleştiriler dâhil olmak üzere- hepsi yapıcıdır ve ciddi şekilde katkı sunar diye düşünüyorum. Biz, bir defa, bu soruna özellikle hukuk kalitesi açısından bir çözüm olduğunu düşünmüyoruz. Neden düşünmüyoruz? Çünkü bu sınav sistemi, sınav getirme meselesi bir eğitim sistemi sorunudur. Aslında bir yasama organının getirebileceği, koyabileceği bir sistem olmamalıdır. Niye eğitim sorunudur? Çünkü şundan dolayı bir eğitim sorunu hâline gelmiştir: Türkiye’de -tabiri caizse- mantar gibi açılan ve açtırılan hukuk fakülteleri vardır. Bu hukuk fakültelerinin yüzde 80’i, belki yüzde 90’ı da bu iktidar döneminde açılmıştır maalesef. Bu iktidar on yedi sene sonra bu kaliteyi, özellikle hukuk mesleğine giriş kalitesini artıracam diye sadece bir sınavla bunu geçiştireceğini düşünüyorsa gerçekten bu da doğru bir çözüm olmayacaktır. Niye olmayacaktır? Çünkü önümüzdeki süreçte yine bu sorunlarla karşılaşacağız, yine hukuktaki bu garabet meselesiyle karşılaşacağız, yine mevcut olan siyasal iktidarın adliye üzerindeki, yargılama üzerindeki etkisinden kaynaklı yine adaletli bir karar mekanizması oluşmayacağı kanaatini taşıyoruz.

Peki, ne yapılması gerekiyor? Bize göre bu konuda eleştirilmesi gereken bir husus da şudur: Mevcut olan YÖK Yasası söz konusudur. Bütün üniversitelerin üzerinde Demokles’in kılıcı gibi duran, özgür bilim ortamını ortadan kaldıran, özgür düşünce ortamını ortadan kaldıran bir Yükseköğretim Kurulu Yasası söz konusudur. Bütün üniversitelerin üzerinde Demokles’in kılıcı gibi duran, özgür bilim ortamını ortadan kaldıran, özgür düşünce ortamını ortadan kaldıran bir Yükseköğretim Yasası söz konusudur. Şimdi böyle bir yasanın da hâkim olduğu bir yerde, siz Türkiye’de mevcut olan adalet sorununun, mevcut olan hukuk fakültelerinin kürsülerinde tartışıldığını hiç duydunuz mu? Adalet aykırı bir karar çıktığı zaman, insan haklarına aykırı bir karar çıktığı zaman, bu yönde bir hukuk kürsüsünde buna benzer bir eleştiriyi hiç duydunuz mu? Duyamazsınız, çünkü bu gelen siyasal iktidarın eliyle şu anda bütün üniversiteler tahakküm altındadır. Her yere müdahale ettiği gibi yine hukuk fakültelerine de, buradan mezun olabilecek olan yapıya da, kürsüye de çok ciddi şekilde etki söz konusudur.

Dolayısıyla, biz aslında bir yerden tutuyoruz ama yine bu adalet sorununu, kaliteyi düzeltebilecek bir çözüm getirmiyoruz maalesef. Biz iki üç sene sonra yine bu sorunu tartışacağız. Bu nedenle bizim önerimiz şudur: Biz elbette kalitenin artırılmasından yanayız ama bunun bir torba yasayla getirilip burada çözülebilecek bir sorun olmadığını düşünüyoruz. Ne yapılması gerekiyor peki? Adalet eğer getirilecekse, sağlanacaksa gerçekten bu hukuk reformu, Avukatlık Yasası’na bir değişiklik getirecekse sadece bunu bir bütün olarak ele almak gerekiyor. Eğer gerçekten Türkiye’de demokratik ortam oluşturulacaksa, gerçekten bu YÖK Yasası’nı konuşmamız lazım, HSK sorununu konuşmamız lazım. Yani bir kül olarak ele aldığımız zaman bunun da bir çözüm getirmeyeceğini düşünüyoruz.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Bu eksiklik doğru mu yanlış mı, onu söyle.

ABDULLAH KOÇ (Ağrı) – Yani bu şekilde eksik olduğunu düşünüyoruz.

BAŞKAN – “Eksik ama doğru.” diyorsun.

Turan Bey, buyurun.

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Teşekkür ediyorum Sevgili Başkanım.

Şimdi, bu düzenleme gerekli, bir defa onu konuşmamız gerekiyor. Bu düzenleme gerekli ama bu düzenleme bütün sorunları çözecek mi? Çözmeyecek yani onu da konuşmamız gerekiyor. Düzenlemenin

gerekliliği şu: Bu kariyer mesleklerine rastgele insanların girmesine neden olabilecek bir uygulamayı doğru bulmamak lazım. Çünkü bulundukları yer itibarıyla inisiyatif sahibi olabilecek, insanların özgürlüklerine dahl edecek kararları tek başına verebilecek ya da mamelekine dahl edecek kararları tek başına verebilecek olan insanların bir şekilde yeterliliğinin bilinmesi gerekiyor. Ama buna neden ihtiyaç duyuyoruz? Buna ihtiyaç duyma nedenimiz, özellikle son dönemde eğitimin kalite sorunu, üniversite eğitiminin, sadece hukuk eğitiminin değil bütün üniversite eğitiminin kalite sorunu. Bu kalite sorunu bugünün meselesi de değil, kimseye haksızlık etmeyelim, aşağı yukarı kırk yıllık bir mesele; 12 Eylül sonrası, YÖK sonrası hayatımıza giren bir sıkıntıdır. Yani öğretim üyelerinin kariyerlerinin rotasyonla, bilimsel çalışmalarıyla değil rotasyonla belirlenmesi; üniversitelerde, yapmaları gereken bilimsel eğitimle ilgili zorunlulukların kaldırılması; vakıf üniversitelerinin kuruluşuna siyasetin ağır dahletmesi; özel üniversitelerin sadece para kazanmak amacıyla bu alana girmesi ve buna göz yumulması; bütün iktidarların Makyavelist tavrının sonucu geldiğimiz nokta budur.

Bugün bu geçici çözümü yapmak zorundayız. Bu çözümü de yapmazsak bir şekilde, yaşayacağımız facia büyük. Çünkü, hukukta uygulayıcı bölgesinde ciddi boşalmalar söz konusu oldu. Burada baştan itibaren eleştirdiğimiz konulardan bir tanesi de bu. “Hukukta, uygulayıcıda boşalma oldu ama yerini de doğru doldurmuyorsunuz, yerini de keyfi dolduruyorsunuz.” diye eleştirilerimiz söz konusu. Bunun gerekli olması kadar geçici kalmasını arzu ediyorum ben. Kariyer mesleklerinin, üniversite eğitimi sırasında bir şekilde yolunun belirlenmesi, Türkiye’nin eğitimi üretim için yapması, eğitimi sadece Avrupa Birliğine rakamlar taslamak için yapmaması ve bundan sonraki... Bu yasaya yakın hukuk fakülteleri kuruldu, aklım şaşıyor, nasıl oluyor? Yani eleştiriyoruz burada, bu kadar hukukçu kalitesinden bahsediyoruz ama yine onlarca hukuk fakültesi kuruluyor, binlerce öğrenci hukuk fakültelerinde yetersiz eğitimin muhatabı hâline getiriliyor. Bu yanlışlıklardan vazgeçilmesi gerektiğini burada söylememiz gerekiyor. Çünkü, hukuk mesleği, avukatlık da olsa, hâkimlik de olsa, noterlik de olsa, akademik anlamda da olsa başladığı yer hukuk eğitiminin ilk alındığı andan itibaren, o formasyonla beraber hukukçu kimliği oluşuyor. Yani bir yerden tarumar edip travmalar hâlinde bir meslek grubu yaratıp diğer yerden de böyle barajlarla engellemek kalıcı bir şey olmamalı. Çekidüzen vermemiz gereken eğitim alanıdır ama bugün itibarıyla bu gereklidir.

Bizim açımızdan, aslında ilerdeki tasarruf kısmında da, mesleğe giriş tasarruflarında da anlatacağız: Var olan HSK’yle hiçbir şeyin çözülmesi mümkün değildir. O vurguyu bir defa yapalım. Bu kardeşlerimizin mesleğe bir şekilde kabullerinin olduğu yerde bu HSK yapısının olmaması gerekiyor, onu da vurgulamakta fayda var.

Teşekkür ediyorum Sevgili Başkanım.

BAŞKAN – “Üzerinde hiç konuşulmaz.” dediğim maddede bile bir sürü konuşma çıkınca yani... Bu kadar kolay bir şey yani direkt oylanması gereken bir şey bu. Yani söylenenler hep daha önce de söylendi, ileride de söylenir.

Süleyman Bey, buyurun.

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) – Arkadaşlar, AK PARTİ’nin, hukuk fakültesinde okuyan öğrencilerden, 2006 yılındaki muhalefet partili milletvekillerinden ve Türkiye Cumhuriyeti’nde yaşayan, yargıyla bağlantılı olan ve adalete erişim konusunda yargı bağımsızlığı ve yargı tarafsızlığı konusunda mücadele eden tüm vatandaşlardan özür dilemesi gerekiyor. Neden mi? Şundan ötürü: Şimdi açtım, bir araştırma yaptım, 21/11/2006’da bu Komisyon toplantısında –Allah rahmet eylesin– Türkiye Barolar Birliği Başkanımız Özdemir Özok’un görüşlerini okudum. Ne demiş biliyor musunuz arkadaşlar? Dört sene önce çıkıp da... Avukatlık sınavı kanunu çıktıktan dört sene sonra Adalet Komisyonunda 21/11/2006 tarihinde avukatlık sınavının üç ay kala kaldırılması yasasını çıkaran Adalet

Komisyonu üyeleri ne demiş biliyor musunuz? Şunu söylemiş: “Bütün çağdaş ülkelerde uygulanan avukatlık mesleğine girişte sınavdan vazgeçilmesi teşebbüsünün hiçbir objektif ve bilimsel nedeni yoktur.”

BAŞKAN – Kime söylemiş bunları?

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) – Demiş ama ne olmuş? Daha sonra Türkiye Büyük Millet Meclisinde AK PARTİ’nin oylarıyla avukatlık sınavı çıkarılmış.

RAMAZAN CAN (Kırıkkale) – Başkanım, o alt komisyondan biri olarak sataşma var.

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) – Yani o nedenle bunu söylemek zorundayım. Bu neyi doğurmuş arkadaşlar? Bu neyi doğurmuş, bunu anlatmak durumundayız yani geçmişe girmemiz gerekiyor ki geleceği kuralım arkadaşlar. Bu şunu doğurmuş: 24.688 kişinin öğrenim gördüğü... 2015’te 50 bin kişi olmuş, daha sonra 2018’de 72.118 öğrenci olmuş, daha sonra 2018’de hukuk fakültelerinin birinci sınıf kontenjan sayısı 16.420 olmuş ve geçen sene 2018’de mezun olan avukatlık adayı mezun sayısı da 18.717 olmuş. Ne olmuş? Baro başkanları Cemil Çiçek Bakanımızın yanına gidip de “Avukatlık sınavının kaldırılması yasası yargıya yönelik bir yanlış bir uygulamadır” dediği zaman “Patron bunu emretti.” demiş Baro başkanlarımıza. Patron kimdi? O zaman patron Başbakan Sayın Cumhurbaşkanımız Recep Tayyip Erdoğan’dı. Ne oldu? 2006’dan bugüne kadar... Şimdi yasa önerisi getiriyorsunuz, yasa teklifi getiriyorsunuz. Onun için tüm yargı camiasından özür dilemeniz gerekiyor.

2006’da çıkardığınız şeyi şimdi niye getiriyorsunuz? Bakınız arkadaşlar, daha ne olmuş? Devlet hukuk fakültelerinin sayısı 87 olmuş, vakıf hukuk fakültelerinin sayısı da 45 olmuş, toplam 132 olmuş. Ve yabancı ülkelerdeki hukuk fakültelerinde ders aldıktan sonra burada denkliği olan hukuk fakültelerini saymıyorum. Şu anda 125 bin avukat var. Ne yapacağız? Bu yasayı çıkaracağız, bu yasayı çıkarmamız lazım. Mezun sayısı artmış, nitelik düşmüş, avukatlık sınavı ivedi olarak getirilmesi gerekir denmiş. Tabii, o zamanlar avukatlık sınavı varmış, hukuk mesleği sınavı geliyor şu anda hem noterlerle ilgili hem de adli staja girecek, adli sınava girecek yargıçlar ve savcılarla ilgili giriş için öncelik sınavı olarak “hukuk mesleği sınavı” adı altında giriyor.

Arkadaşlar, bu nedenle yani bir özür borcunuz var diye söylemek istiyorum. Başkanım, bunun çaresi var, yapılacak olay var, bir beş sene daha beklemeyelim arkadaşlar, dört sene da beklemeyelim. Türkiye Barolar Birliğinin temsilcileri var mı burada? Var. Yargı mensupları da burada var. Bizler de varız. Diyoruz ki: Hemen uygulamaya girelim, kazanılmış hak yok. Hemen yasa çıksın, uygulamaya girelim. Beş yıl sonra yine “Patron bunu emretti.” deyip de bazı kanunlar yok olmasın.

BAŞKAN – Süleyman Bey, oraya gelince onu konuşalım.

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) – Teşekkür ederim arkadaşlar.

BAŞKAN – Ramazan Bey “Bana sataşma var. O zaman Komisyonda ben vardım.” dedi. Başka biri daha var mıydı Komisyonda?

Buyurun.

RAMAZAN CAN (Kırıkkale) – Her ne kadar ertelese de o zaman erteleme için gelmişti o. Alt komisyona geçti. Alt komisyonda Cumhuriyet Halk Partisi üyeleri de vardı, zaten o zaman iki grup vardı ve üyelerle beraber oy birliğiyle, sınavın kimin tarafından yapılacağı hususunda ve şartları hususunda anlaşma olmadığından dolayı erteleme değil, sınavı kaldırma görüşü hâkim bastı ve Adalet Komisyonundan da oy birliğiyle geçti, o dönem itibarıyla söylüyorum ben. Bunu açık ve net olarak söylüyorum.

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Popülizm diyebilir miyiz?

RAMAZAN CAN (Kırıkkale) – Şunu söyleyebilirim: O dönem itibarıyla şahsi görüşüm de sınavdan yanaydı çünkü hâkimlik mesleğinde sınav var. Ben hâlâ şu iddiamı da yineleyeyim burada yeri gelmişken. Şimdi, hukuk mesleklerine giriş sınavı var...

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Popülizm...

MAHMUT ATİLLA KAYA (İzmir) – Ama Süleyman Bey’in konuştuğu şeye söylüyor.

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) – Ama iktidar kimdi?

MAHMUT ATİLLA KAYA (İzmir) – Oy birliğiyle geçmiş ya!

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) – Bakın, iktidar kimdi?

MAHMUT ATİLLA KAYA (İzmir) – Ya, oy birliğiyle geçmiş.

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) – Bir noktayı bile değiştirmiyorsun. Değiştiriyor musun?

BAŞKAN – Tamam, yeter.

Devam edin Sayın Can.

RAMAZAN CAN (Kırıkkale) – Hukuk Mesleklerine Giriş Sınavı’nda avukatlar başarı olduktan sonra staja başlayacak. Hâkimler için de ekstra bir sınav var. Ben daha da ileri giderek diyorum ki Barolar Birliğine: Stajdan sonra hâkimlere paralel bir sınav getirmeleri hem hukuk fakültesinin kalitesini hem de öğrenci kalitesini artırır diye düşünüyorum. Geçmişten dolayı da aynı şekilde hissiyatına katılıyorum ama hep beraber yaptık.

Arz ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Bu konuda bu madde doğruysa doğru, eğriyse eğri yani teferruata gerek yok. Baştan söylüyorum. Ya, şimdi madde görüşülürken biraz genişliyor ortalık. Diğer hususları başka maddelerde yeri geldiği zaman konuşalım. Bu maddenin içeriğinde ne var, lütfen söyler misiniz bana ya?

ÜNAL DEMİRTAŞ (Zonguldak) – Sayın Başkan, sınavla ilgili görüşlerimizi ifade etmek istiyoruz.

BAŞKAN – “Sınav olmasın.” mı diyorsunuz? “Sınav olmasın.” diyen varsa söz vereyim.

BAŞKAN – Peki, Sibel Hanım’dan başladık.

SİBEL ÖZDEMİR (İstanbul) – Sayın Başkan, tamam çok konuşmak gerekli değil, tekrar olmayacak ama yani önemli konular neticede.

BAŞKAN – Önemi yok ya, sınav konmuştur.

SİBEL ÖZDEMİR (İstanbul) – Görüşlerimizi belirtmek istiyoruz. Bu gece ısrarla bitmesi için, çok mühimse, bu gece kesinlikle bitecekse konuşmayalım o zaman, feragat edebiliriz sözlerimizden.

BAŞKAN – Hayır, konuşun. Tekrar etmeyelim lütfen, benim istirhamım bu.

SİBEL ÖZDEMİR (İstanbul) – Ama şimdi, sürekli bir baskı unsuru oluşturuyorsunuz, tekrar etmeyelim.

BAŞKAN – Baskı filan yok. Herkese söz veriyorum burada ya.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Başkan, bize mobbing mi uyguluyorsunuz?

BAŞKAN – Mobbing yok ya.

SİBEL ÖZDEMİR (İstanbul) – Sadece “Sınav olmasın.” diyenlerin konuşması gibi mesela.

Öncelikle bir iki dakikada toparlayayım.

BAŞKAN – Diyor ki sınavın haricindekileri burada biz yapamıyoruz onları. Yani sizin dediğinizi

belki anlıyorum ben ama Turan Bey de aynı şeyi söyledi, Süleyman Bey de kısmen söyledi. Yani başka türlü şeyler de lazım ama onlar...

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Sayın Başkan, usuli bir eksikliği yaşamamamız anlamında arkadaşlar görüşlerini uygun bir şekilde dile getirsinler.

BAŞKAN – Görüşlerini söylesinler de... Yani öteki meseleleri...

SİBEL ÖZDEMİR (İstanbul) – Tamam, teşekkürler Sayın Başkan.

BAŞKAN – Yani burası okulların nasıl okutulacağı...

MURAT EMİR (Ankara) – Ya, niye söz vermiyorsunuz, burası komisyon değil mi?

BAŞKAN – Hayır, yani Murat Bey, burası üniversitenin nasıl olacağı, nasıl okutulacağı, hangi derslerin olacağı gibi şeyleri görüşecek bir yer değil. Yani bunun ötesindeki eğitimle ilgili.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Öyle bir yer değilse niye 5'inci maddeyi getiriyorsunuz?

BAŞKAN – Bu soru, bu sınav sorusu. Bunun dışındakiler eğitimle ilgili.

ÜNAL DEMİRTAŞ (Zonguldak) – Sayın Başkan, söz verecek misiniz?

İBRAHİM ÖZDEN KABOĞLU (İstanbul) – Sayın Başkan...

BAŞKAN – Kısaca söz veriyorum, buyurun.

İBRAHİM ÖZDEN KABOĞLU (İstanbul) – Teşekkürler.

Ben bu maddeyle ilgili iki şey sormak istiyorum: Birincisi, hukuk meslekleri hangileri, bunun açıklığa kavuşturulması, birincisi bu.

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – 5'inci maddede yazıyor, orada yazıyor.

İBRAHİM ÖZDEN KABOĞLU (İstanbul) – Bu maddede yazmıyor, bu maddede yazmak lazım.

İkincisi, üniversitede gelen meslektaşlar bu konuda lütfen görüş beyan etsinler.

Sonraki maddelerde konuşacağız.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Ünal Bey, buyurun.

ÜNAL DEMİRTAŞ (Zonguldak) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Tabii ki bu düzenlemeye karşı çıkmıyoruz, doğru ve yerinde bir düzenleme ama belki sizi destekleyecek bir iki cümle ifade etmek istiyoruz veya konunun başka bir noktasına temas etmek istiyoruz.

Tabii, yani bu şekilde sayılara baktığımızda, şu anda 126 bin avukat arkadaşımız serbest meslek olarak barolara bağlı olarak çalışıyor. Bu rakam gerçekten çok yüksek bir rakam. Hukuk fakültelerine baktığımızda yaklaşık 80 bin civarında da öğrenci olduğu ifade ediliyor.

BAŞKAN – Fiilen çalışan ne kadar? Var mı bununla ilgili bir bilgi?

ÜNAL DEMİRTAŞ (Zonguldak) – Yani beş yıl sonra toplam 200 bin civarında bir rakam olacağı söylendi.

BAŞKAN – Fiilen avukatlık yapanların sayısı ne kadar?

ÜNAL DEMİRTAŞ (Zonguldak) – Onu bilemiyorum, elimde o konuda bir veri yok, varsa siz açıklarsanız memnun oluruz.

BAŞKAN – Bende de yok, bilmiyorum.

ÜNAL DEMİRTAŞ (Zonguldak) – Ama netice itibarıyla yani bu avukatlık mesleğini yürüten

meslektaşlarımızın yoğun olarak şikâyet ettiği bir konu bu, avukat sayısının fazlalığı.

Bakın, diğer mesleklerde de benzer sıkıntılar olmuş. Mesela eczacılar, noterler. Baktığımızda eczacılar bir kota uygulamasına gitmişler ve mezun olan eczacıların bir kısmı eczacı yardımcılığı gibi bir noktada istihdam etme olanağı bulmuş, başlanmış ama netice itibarıyla bir kota verilmiş. Noterlerin yine aynı şekilde kotası var. E, şimdi, hâkim, savcılar yine aynı şekilde bir kotası var, belirli bir sayıda bir ihtiyaç var; mahkeme kurulması lazım, ona göre değerlendirilmesi lazım. Kamu avukatlarına da yine bir ihtiyaç olması hâlinde sınav açılıyor ama sonrası avukatlığa gelince herhangi bir şey yok. Hukuk fakültesini bitiren her arkadaşımız “Hiçbir şey olamazsam serbest avukatlık yaparım.” diye bir düşünceyle giriyor. Şimdi, burada bu sınavın getirilmiş olması son derece doğru, bunun sınırlandırılması lazım. Nasıl ki hukuk fakültesine giren hiç kimseye hâkim olma, savcı olma, akademisyen olma veya kamu avukatı olma garantisi verilmiyorsa, elbette, serbest avukat olma garantisi de verilmemesi gerekir; işin doğrusu budur. Neden bu olması gerekiyor? Çünkü meslek özellikli bir meslek, serbest avukatlık mesleği bir kamu mesleğidir her şeyden önce dolayısıyla yargının da üç ayağından birisidir. Dolayısıyla hâkim, savcı nasıl kotaya tabiyse serbest avukatın da bu şekilde olması gerekir diye düşünüyorum ve bu şekil de mesleğin yapılmasının kaliteli ve nicelikli olmasını sağlayacak bir durumdur. Fakat buradaki en büyük sorun süre sorunu. Az önce ifade ettim, belki 6’ncı maddede bu yine konuşulacak ama süre konusu çok önemli.

BAŞKAN – Orada konuşacağız.

ÜNAL DEMİRTAŞ (Zonguldak) – Bunun, bu çıkan düzenlemenin derhâl yürürlüğe girmesi gerekir.

BAŞKAN – Tamam, onu orada konuşalım, 6’da konuşalım.

ÜNAL DEMİRTAŞ (Zonguldak) – Aksi takdirde işin içinden çıkılmaz hâl alacak yine. Yani bu düzenlemeyi bugün yapmanın hiçbir önemi ve anlamı kalmayacak.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Ben teşekkür ediyorum.

Hocam, buyurun.

ANKARA ÜNİVERSİTESİ HUKUK FAKÜLTESİ DEKANI PROF. DR. MUHARREM ÖZEN – Sayın Başkanım, değerli Adalet Komisyonu üyeleri, saygıdeğer konuklar; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Hukuk Mesleklerine Giriş Sınavı, biz hukuk fakültelerini çok doğrudan ilgilendiriyor. Gerçekten de çok gecikmiş bir uygulama, onu özellikle vurgulamak istiyorum. Sadece küçük bir rakam vereceğim. Türkiye’deki en yüksek öğrenci kapasitesine sahip iki fakülteden birinin Dekanıyım. İstanbul’un 7.500 civarında öğrencisi var, bizim 5 bin civarında var, bu sene imza attığım öğrenci mezun sayısı 1.100 civarında sadece.

Dolayısıyla bir şeyi daha paylaşmak isterim. YÖK’ün de burada kusurlu bir davranışı var. İki yıl önce bizi topladılar; Galatasaray Üniversitesi Hukuk Fakültesi, İstanbul, Marmara, Ankara Üniversitesi, Yıldırım Beyazıt ve Hacı Bayram Veli; hami hukuk fakülteleri olarak tayin ettiler bizi ve örneğin, bize, Ankara Hukuka Cumhuriyet Üniversitesi Hukuk Fakültesini bağladılar, sonra Necmi Yüzbaşıoğlu, bir toplantıda dedi ki: “Bize bağladıkları Tekirdağ Hukuk Fakültesine ‘Öğrenci alın.’ dendi.” Bize verilen söz şu idi: Altı yıl boyunca araştırma görevlisi yetiştirilecek, bu çocuklar doktor öğretim üyesi olduktan sonra öğrenci alınacaktı. Çok yakın bir tarihte Çankırı Karatekin Üniversitesine de yine hukuk fakültesinin açıldığını hepimiz biliyoruz. Bu nedenle şunu vurgulamak isterim bir akademisyen, eğitimci olarak: Hukuk Mesleklerine Giriş Sınavı, gerçekten çok gecikmiş ve derhâl

yürürlüğe girmesi gereken bir sınav. Başlığı konusunda Mahmut Vekilimiz söyledi ama bunda, 5'inci maddede hukuk mesleklerine giriş... Bu çalışmanın Adalet Bakanlığı ayağında ben de katılımcılardan biriydim, gerçekten isim bulamadık, böyle toparlamak adına dört ana mesleği, hâkimlik, savcılık, avukatlık ve noterliği kapsayacak başka bir isim bulamadık. Bu nedenle, ben 5'inci maddenin son fıkrasının bu mesleklerin hepsini toparladığını değerlendiriyorum. Dolayısıyla Hukuk Mesleklerine Giriş Sınavı, Sayın Başkanım, mutlaka getirilmeli.

5'inci maddede diyeceğim ama genel anlamda iki üç noktaya işaret edeyim bu üç maddeyle ilgili; Barolar Birliğinden geldi ama bu ders sayıları konusunun bence bir kanun hükmünde düzenlenecek kadar ayrıntılı olduğunu düşünüyorum, atlananlar var sayın vekilimin de ifade ettiği gibi. Yine ayrıntılarda bir sınavın çoktan seçmeliyse 5 seçenek şeklinde ifade edilmesinin düzeltileceği söylendi. Soru sayısı gibi hususlarda şu denebilir: ÖSYM yapacak, çoktan seçmeli yapacak ve 70 puan gibi temel noktalar vurgulanabilir. Bunun dışındakileri düşünce olarak, kurgulanma olarak yürürlük maddesi geldiğinde, o zaman konuşacaktım ama çok isabetli, hepimizin hukukçular olarak arkasında bulunmamız gerekir, hukuk eğitimindeki kaliteyi çok olumlu etkileyeceğini düşünüyorum, böylece rekabet ve kalite konusunda çok çok belli bir noktaya getireceğini, bu eliminasyonu da sağlayacağını düşünüyorum. Veliler daha sonraki hukuk fakültelerine giderken bu sınavın önemli bir ölçü olacağını düşünüyor. Mesela, Almanya'da bu sınavı 2 sınavla sınırlıyorlar ve arkasından herkesin -hukuk fakültesinde- hâkim, savcı, avukat olmak zorunluluğu yok, başka meslekleri, icra müdürlükleri gibi, yazı işleri müdürlükleri gibi başka istihdam alanları doğurabilir. Böylece bize de düşen görevi biz de yapacağız. Bu anlamda, bana göre bu teklifin eğitim ayağındaki en önemli ayağı Hukuk Mesleklerine Giriş Sınavı ve dolayısıyla da bütün vekillerimizden gelen desteği de ben bir eğitimci olarak şükranla karşılıyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Ben teşekkür ediyorum.

Murat Bey, kısa...

MURAT EMİR (Ankara) – Teşekkür ederim.

Sayın Başkan, birkaç kişisel düşüncemi mutlaka tutanaklara geçirmek ve Komisyonun dikkatine sunmak isterim.

Şimdi, tabii, bu sınav anlamlı ve önemli bir sınav ve bunun gerekçesi olarak da hukuk eğitimindeki kaliteden ve hukuk mesleğine başlayacaklardaki hukuk eğitimi kalitesinden bahsediliyor, oysa bunun bir gerçekliği karşılamakla birlikte tam gerçeği anlatmadığı kanaatindeyim. Çünkü Türkiye'de özellikle kariyer meslekleri şöyle adlandırılır: Bir merdivenden çıkarsınız ve ondan sonra o merdiveni yukarı çekersiniz bir daha kimse çıkamasın diye. Burada aslında öyle bir şey de yapıyoruz. Çünkü temel sorun anlatıldığı gibi, çok fazla avukat, hukukçu yetişiyor olmasıdır. Bu, bizim YÖK ve yükseköğretim politikamızla yakından ilgilidir. Eğer niyet gerçekten bir şekilde yeni yetişecek avukatların önünü kesmek değilse, eğer gerçekten amaç kaliteyi artırmak ise mutlaka bunun diğer mesleklerde de avukatlık mesleğinde de hepsinde de meslek içi eğitimlerle, meslek içi sınavlarla desteklenmesi gerekir. Şimdi, hep beraber bu yıl hukuk fakültesine girenler ve şu anda avukatlık titri taşıyanlara bir avantaj sağlıyoruz ve daha sonra gireceklerin önünü kesiyoruz bir sınavla ama aslında eğer kaliteyse bu kıstasların mutlaka şu anda meslekte olanlar için de uygulanması gerekir. Dolayısıyla ben burada bir samimiyet testinde olduğumuzu da düşünüyorum doğrusu.

BAŞKAN – Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

Bir sonraki maddeyi okutuyorum:

MADDE 4- 18/1/1972 tarihli ve 1512 sayılı Noterlik Kanununun 7 nci maddesinin birinci fıkrasının mülga (4) numaralı bendi aşağıdaki şekilde yeniden düzenlenmiştir.

“4. Hukuk Mesleklerine Giriş Sınavında başarılı olmak,”

BAŞKAN – Buyurun.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Teşekkür ederim Değerli Başkanım.

Şimdi, arkadaşlar, burada sınava girmeye karşı değilim, kaliteyi artırır, bir an önce olmalı, “okay”. Ancak Değerli Muharrem Hocamız bahsetti, Almanya’da 2 sefer sınava girip eğer kazanamazsanız bir daha sınava giremezsiniz. Bu örnek Avusturya’da 4 sefer. Yani burada, Türkiye’de sınırsız bir şekilde biz sınava girme hakkı getiriyoruz ki bence bu da doğru bir hadise değil. Yani gerek noterlikte gerek avukatlıkta gerek hâkim ve savcılıkta buna, tamam, Almanya 2 sefer demiş, Avusturya 6 sefer demiş, İsviçre aynı şekilde biraz daha yumuşak ama gelin, bizde 6 yapın, 8 yapın, 10 yapın yani bir sınırlama yapın, bir kriter getirin, bu şekilde istenildiği kadar girmek bence yanlış olur.

BAŞKAN – O zaman Murat Bey’in dediği yere gideriz yani o kadar şey yapmayalım.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Ama dünya buna doğru gidiyor değerli arkadaşlar, bunu kabul etmemiz lazım.

Teşekkür ediyorum, saygılarımı sunuyorum.

BAŞKAN – Ben teşekkür ediyorum.

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Başkanım, bir nokta belirtiyim Muharrem Hocamın söylediğine ek.

BAŞKAN – Tabii, tabii.

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Şimdi, Sayın Hocam çok güzel bir yere değindi. Aslında hukuk fakültesi mezunları sadece bu meslekler için yetişmiyor, Avrupa’daki örnekleri şöyle: Daha sonra noter kâtipliğine yönlendiriliyorsunuz, icra müdürlüğüne yönlendiriliyorsunuz, yazı işleri müdürlüğüne yönlendiriliyorsunuz ve kaliteli ara kadrolar da o arada kendiliğinden oluşmuş oluyor ve hukuk camiasına bu kalite katılıyor. Umuyorum ki bundan sonraki pakette -bugün bu çok mümkün değil- eğer burada bir sınırlama daha sonra yaparsak bu mesleklerle de özendirmeleri hayata geçirmiş oluruz ve hukuk eğitimi boşa gitmez.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Ben teşekkür ederim.

Buyurun.

AYSU BANKOĞLU (Bartın) – Teşekkür ediyorum.

Tekrara düşmeyeceğim ancak belirtmek istiyorum, şimdi bunun, bu belgenin adı “reform ve strateji belgesi” olduğu için ve söylendiğine göre bazı yapısal değişiklikler öngördüğü için bu hukuk mesleklerine giriş sınavını da hukuk eğitimiyle ilgili bağdaştırmamız gerekiyor yani eğer gerçekten biz yapısal değişikliklerden söz edeceksek, o zaman belki önümüzdeki dönem için bu hukuk fakültelerinin sayısının ve kalitelerinin denetimi hususundaki durumu ele alabiliriz ve almalıyız, eğer biz bir yapısal değişiklikten söz ediyorsak. O yüzden, tekrara düşmeden, bunu neden bu kadar ısrarla anlattığımızı, Sayın Bakan Yardımcıları burada yok ama onların karşısında bir kez daha söyleme ihtiyacı hissediyoruz. Çünkü az önce de rakamlardan bahsedildi ama şunu bir kez daha hatırlatmakta fayda var: 2014 yılından

2019'a sadece beş yıl içinde avukat sayısı 30 bin artmış yani 86 binden 116 bine çıkıyor ve şu anda ortalama 200 bin meslektaşımız baroya kaydoluyor. İstanbul, Ankara, İzmir gibi büyük barolar ruhsat belgelerini neredeyse stadyumlarda verecekler. Bu anlamda, bu reform belgesinden bahsederken bu hususa, lütfen, dikkat çekmek bizim görevimiz, bizim sorumluluğumuz. Eğer önümüzde başka paketler varsa bu paketlerin içerisinde hukuk eğitiminin kalitesinin nasıl artırılacağı ve bu sayının neden bu kadar... Sanki market açar gibi, affedersiniz yani TOKİ konutları açar gibi hukuk fakültesi açmaya kalkarsak durum bu kadar vahim olur. Niceliğe değil niteliğe önem vermeliyiz. Buna önem verdiğimiz noktada da bu Hukuk Mesleklerine Giriş Sınavı'nı daha rahatlıkla geçebiliriz diye düşünüyorum. Yoksa bu sınava dair bir ihtiyaç var mı yok mu noktasında, gayet tabii var. Ama burada da şöyle bir şey var: Biz Hukuk Mesleklerine Giriş Sınavı yaptık, evet, güzel, bu gerekliydi. Bunun kriterlerini çok doğru ve detaylı belirlememiz gerekiyor yani buna incelikle eğilmemiz gerektiğini düşünüyorum. Burada "Yönetmelikle düzenlenir." diye yazıyor ama belki de bu... Hangi sorular sorulacak, kapsamı nasıl olacak? Yani test usulü, çoktan seçmeli sorular usulünde olması öngörülüyor ancak bunun da hukuk fakültesi mezunları için biraz sığ olabileceğini dikkate almak lazım. Kim tarafından hazırlanacak, düzenlemeler nasıl olacak; belki de yönetmelik değil bir kanunla daha detaylı ve kapsamlı bir şekilde düzenlenebilir.

YILMAZ TUNÇ (Bartın) – Düzenleniyor.

AYSU BANKOĞLU (Bartın) – Evet, öyle olduğunu gördüm Sayın Vekilim de işte, yeterli olmayabilir.

Bu konuya bir kez daha dikkat çekmek istedim.

Son olarak şöyle bir şey daha söyleyelim: Az önce arkadaşlar da söyledi, sanırım aranızda bu salonda, bu hukuk fakültesinden en son mezun olan arkadaşınız benim. Hukuk fakültesinde okuyan öğrenci arkadaşlarımızı da düşünüyorum, tam tersine, onların da bizlerle aynı fıkırde olacağına... Kendilerini, bugünden itibaren, hukuk fakültesine girip de bu sınava tabi tutulacak kişilerden ayırtırmak isteyeceklerini düşünmüyorum. O yüzden de bu sınavın hemen uygulanmasını ve mevcuttaki arkadaşlarımızı da kapsamaması gerektiğini düşünüyorum.

BAŞKAN – Onu sonraki maddede...

AYSU BANKOĞLU (Bartın) – Ve on yedi yıllık bu hukuk fakültesinde yapılan ne yazık ki bu niceliksel tahribatın bu sınavla ortadan kaldırılamayacağını da genç bir avukat arkadaşınız olarak söylemeyi okulda okuyan öğrenci kardeşlerime binaen borç biliyorum.

Teşekkürler Sayın Başkan.

BAŞKAN – Süleyman Bey, buyurun.

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) – Sayın Başkanım, burada bir şey söylüyorsak demek ki bir temeli vardır. Burada özür istiyorsak Cumhuriyet Halk Partisi Milletvekili olarak, Cumhuriyet Halk Partisinin 2006 yılındaki muhalefet şerhini de biliyoruz, bu konuda Adalet Komisyonundaki tavrını da biliyoruz, Meclisteki tavrını da biliyoruz.

Şimdi, Ramazan kardeşimiz dedi ki: "Alt komisyonda CHP 'evet' dedi, oy birliğiyle çıktı." Adalet Komisyonunda ne oldu, alt komisyonda ne oldu? Hepsi geldi, muhalefet şerhi de geldi. Orada konuşan arkadaşlar, Cumhuriyet Halk Partisi milletvekilleri, hukuk sınavının kaldırılmasının yargıya yönelik yanlış olacağına, baroların bu sınavın getirilmesinde avukatlık mesleği kalitesi ve yargı tarafsızlığı ve bağımsızlığı için önemli olduğuna ilişkin beyanlarda bulunmuşlar. Muhalefet şerhi de elimde. Sayın Başkanım, isterseniz muhalefet şerhinden bir iki şey de söyleyeyim.

Şimdi, iki tane yasa teklifi gelmiş. O zamanlar Adalet Komisyonu Başkanımız Köksal Toptan. O

yasa teklifinin birini Konya Milletvekili Ahmet Işık Beyefendi getirmiş, diğer Milletvekili de Yılmaz. Bu milletvekilinin getirdiği teklif de... İlk başta, ertelenmesiyle ilgili teklif getirmişler, daha sonra ertelenmesini değiştirip kaldırılmasına dönüştürmüşler. Alt komisyona havale edilmiş, alt komisyonda oy birliğiyle çıkmamış ve Cumhuriyet Halk Partisi karşı çıkarak... O zaman Cumhuriyet Halk Partisinin Komisyon üyesi, Tekirdağ Milletvekili Mehmet Nuri Saygun şunu söylemiş: “Benim stajyer avukat oğlum var ama sınavdan kurtulması yerine sınava girerek başarılı olmasını istiyorum.” CHP Çorum Milletvekili Feridun Ayvazoğlu avukatlık sınavının kaldırılmasını popülist bir yaklaşım olarak değerlendirmiş. CHP Artvin Milletvekili Yüksel Çorbacıoğlu sınavın kaldırılmasıyla Türk hukuk sistemine büyük zarar verileceğini söylemiş. AKP Kahramanmaraş Milletvekili Mehmet Yılmaz da avukatlık sınavının kaldırılmaması gerektiğini söylemiş. Ancak AKP Kırıkkale Milletvekili Ramazan Can kardeşimiz ise şunu söylemiş, o da var bizde, hepsi var, bizde eksik yok; ne demiş bakın: Avukatlık mesleğinin saygınlığının artırılması için Türkiye Barolar Birliğinin bir paket hazırlamasını, buna destek verilmesini, sınavın gereksiz olduğunu söylemiş. Arkadaşlar, muhalefet şerhinde ise... Onları okumamı istiyor musunuz Sayın Başkan.

BAŞKAN – Yok, gerek yok, tamam, anladık. Uzatmayalım daha fazla.

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) – Yani demek ki burada bir şey söylüyorsak Komisyondaki muhalefet şerhine bakıyoruz, 2006 şeylerine bakıyoruz. Bu konuda, istiyorsa... Ramazan Bey toplantıları unutmuş, görüşmeleri unutmuş, ben hazırlayayım, çıktılarını alayım, danışmanıma söyleyeyim, Ramazan Bey’e unuttuğu şeyleri sunayım.

Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

BAŞKAN – Ben teşekkür ederim.

RAMAZAN CAN (Kırıkkale) – Başkanım, polemik yapmak istemiyorum, kısa bir açıklama yapacağım.

BAŞKAN – Kısaca açıkla hadi.

RAMAZAN CAN (Kırıkkale) – Aslında bu, sınav ertelensin diye geldi. Sınavın ertelenmesi noktasında bütün gruplar hemfikirdi. Üst komisyonda dendi ki... Hakkı Ağabey, Sayın Başkanım, siz de hatırlarsınız.

BAŞKAN – Ben hatırlamıyorum, beni niye karıştırıyorsun?

RAMAZAN CAN (Kırıkkale) – Alt komisyona gönderildi “Alt komisyon bunu olgunlaştırsın, getirilsin.” dendi. Dediğiniz gibi, arkadaşlar alt komisyondaydı, alt komisyon başkanıydık biz de. Orada sınav üzerinde durduk, sınavı erteleyelim mi, yeniden bir sınava mı yapalım? Arkadaşların da genel kahir ekseriyeti sınavın ertelenmesi yönünde. O dönemde Barolar Birliği temsilcisi de vardı. Barolara süre verelim, sınavı kim yapacak, ÖSYM mi yapacak, Barolar Birliği mi yapacak, o noktada -demin de söyledim, bundan önceki açıklamamda da- gruplar arasında ittifak oluşmadığından dolayı sınavın kaldırılmasına karar verildi.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Seçim nedeniyle.

RAMAZAN CAN (Kırıkkale) – Seçim nedeniyle olabilir. O zaman, hukukçu milletvekillerinin odalarına grup grup öğrenciler geldi, mezun olan, mezun olmaya yakın öğrenciler geldi. O zaman bir baskı unsuru oluşturuldu. Hatta kanun Genel Kurulda görüşülürken localarda, üstte 300-400 öğrenci vardı ve kanunu ayakta alkışladılar. Öyle de bir kamuoyu oluşmuştu, onu da arz ederim ben.

Özel şeyler var, buralara girmek istemiyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) – Sayın Başkanım, bir de İzmir Milletvekilimiz Yılmaz Kaya’dan özür diliyorum; o, kanun teklifini getirmiş daha sonra ertelemenin yerine sınavın kaldırılacağını görünce teklifi geri çekmiş. Ondan özür diliyorum.

BAŞKAN – Neyse, peki, tamam.

Şimdi, son sözü Sibel Hanım’a veriyorum.

Buyurun.

SİBEL ÖZDEMİR (İstanbul) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Evet, gerekli tartışmalar yapıldı ama yine aynı noktaya gidiyoruz. Yani uygulama, plansızlık ve nitelsiz bir eğitimin sonucunda nasıl bir çözüm bulabiliriz; maalesef böyle bir süreç yaşıyoruz. Aslında YÖK bununla ilgili bir düzenleme yapmıştı, hukuk fakültelerine girişte bir başarı sırası uygulaması getirmişti Değerli Hocam, hatırlıyor iseniz. Yani girişte de bir koşul vardı açıkçası. O zaman da ben, evet, görüşmüştüm. Tabii, Sayın Ramazan Can Vekilin de söylediği gibi, öğrenciler açısından da bir kamuoyu oluşuyor tabii ki. Başarı sırası tartışmalarında da bu oluşmuş Değerli Hocam. Ama neticede biz o zaman YÖK’ü de desteklemiştik. Girişte de bir başarı sırası olması... Açıkçası, bugün de konuşuldu, vakıf üniversitelerinin... Çünkü ben görev yaptım ve o yasa görüşmelerinde de öğrencilerin arasındaydım. Gerçekten her ilde bir üniversite açılması, vakıf üniversiteleri içerisinde plansızca ve koşulsuz şekilde açılan hukuk fakülteleri, çok özel ve çok gerekli koşullar ve altyapı gerektiren... Ama orada en önemlisi de açıkçası -ben de bir akademisyen gözüyle- akademik kadrolardaki maalesef siyasi ve ideolojik atamalar. İşte bunların hepsinin tahribatını yine 15 Temmuz birçok üniversitede ortaya çıkardı. Akabinde, mezun olduktan sonraki atamalar da sorunluydu zaten yani bir silsile. Bu bir sınav, evet sınav, kariyer mesleklerde önemli bir aşamadır. Şunu söyleyeceğim: Ancak sınava bir giriş sayısı olacak mıdır? Bunun bence görüşülüp, tartışılıp karara bağlanması gerekiyor Komisyonunda. Değerli hocalarımız da var burada ve Komisyon üyeleri de bir görüş belirtip -bu ucu açık ve sonsuz sayıda bir hak, bir sorun yaratabilir- bu konuda da “En fazla 3.” denilebilir ya da bilemiyorum, Komisyonun takdiri ne şekilde gerçekleşir.

Teşekkürler.

BAŞKAN – Ben teşekkür ediyorum.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

Bir sonraki maddeyi okutuyorum:

MADDE 5- 4/11/1981 tarihli ve 2547 sayılı Yükseköğretim Kanununa aşağıdaki ek madde eklenmiştir.

“Hukuk Mesleklerine Giriş Sınavı ve İdari Yargı Ön Sınavı

EK MADDE 41- İlgili kanunlarda belirtilen şartlara ilave olarak; hâkim adaylığı sınavına girmek ve avukatlık veya noterlik stajına başlamak için Hukuk Mesleklerine Giriş Sınavında veya İdari Yargı Ön Sınavında başarılı olmak şarttır.

Hukuk Mesleklerine Giriş Sınavına, hukuk fakültesinden mezun olanlar ile yabancı bir hukuk fakültesini bitirip de Türkiye’deki hukuk fakülteleri programlarına göre eksik kalan derslerden sınava girip başarılı olmak suretiyle denklik belgesi almış bulunanlar; İdari Yargı Ön Sınavına, hukuk bilgisine programlarında yeterince yer veren siyasal bilgiler, idari bilimler, iktisat ve maliye alanlarında en az dört yıllık yükseköğrenim yapmış veya bunlara denkliği kabul edilmiş yabancı öğretim kurumlarından mezun olanlar girebilir. Hukuk Mesleklerine Giriş Sınavında ilgililerin;

a) Anayasa Hukuku,

- b) Anayasa Yargısı,
 - c) İdare Hukuku,
 - d) İdari Yargılama Usulü,
 - e) Medeni Hukuk,
 - f) Borçlar Hukuku,
 - g) Ticaret Hukuku,
 - h) Hukuk Yargılama Usulü,
 - ı) İcra ve İflas Hukuku,
 - i) Ceza Hukuku,
 - j) Ceza Yargılama Usulü,
 - k) İş Hukuku,
 - l) Vergi Hukuku,
 - m) Vergi Usul Hukuku,
 - n) Avukatlık Hukuku,
 - o) Hukuk Felsefesi ve Sosyolojisi,
- ö) Türk Hukuk Tarihi, alanlarındaki bilgileri ölçülür. İdari Yargı Ön Sınavında ilgililerin,
- a) Anayasa Hukuku,
 - b) Anayasa Yargısı,
 - c) İdare Hukuku,
 - d) Türk İdari Teşkilatı,
 - e) İdari Yargılama Usulü,
 - f) Medeni Hukuk,
 - g) Borçlar Hukuku (Genel hükümler),
 - h) Ticari İşletme ve Şirketler Hukuku,
 - ı) Hukuk Yargılama Usulü,
 - i) Ceza Hukuku (Genel hükümler),
 - j) Ceza Yargılama Usulü,
 - k) Vergi Hukuku,
 - l) Vergi Usul Hukuku,
 - m) Maliye ve Ekonomi,
 - n) İmar ve Çevre Hukuku,
 - o) Hukuk Felsefesi ve Sosyolojisi, alanlarındaki bilgileri ölçülür.

Hukuk Mesleklerine Giriş Sınavı yılda en az bir defa, İdari Yargı Ön Sınavı ise iki yılda en az bir defa olacak şekilde Adalet Bakanlığı ile imzalanacak protokole göre Ölçme, Seçme ve Yerleştirme Merkezi tarafından yapılır.

Sınavlar test şeklinde yapılır. Sınavlarda beş şıklı, çoktan seçmeli en az yüz elli soru sorulur ve yüz puan üzerinden en az yetmiş puan alanlar başarılı sayılır.

Sınavların yapılma şekli ile sınavlara ilişkin diğer hususlar Hâkimler ve Savcılar Kurulu, Yükseköğretim Kurulu, Türkiye Barolar Birliği ve Türkiye Noterler Birliğinin görüşü alınarak Adalet Bakanlığı tarafından çıkarılan yönetmelikle düzenlenir.

Bu maddenin uygulanmasında hâkimlik, savcılık, avukatlık ve noterlik meslekleri hukuk mesleği olarak kabul edilir.”

BAŞKAN – Evet, başlayalım.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Sayın Başkan, kısa olacak, merak etmeyin.

BAŞKAN – Buyurun.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Teşekkür ederim Değerli Başkanım.

Şimdi arkadaşlar, yalnız, 3 ve 4’üncü maddeler geçti. Sayın Başkanım, 3 ve 4’üncü maddelerde bir eksiklik var, atladık. O nedir? Mesela, bu 5’inci maddede “Yurt dışında denklik almış olanlar” deniliyor. Peki, yurt dışında avukatlık sınavına girmeden, kazanmadan orada hukuk fakültesi diplomasını vermiyorlar -değerli hocalarımız burada- gerek Almanya’da gerek Avusturya’da, İsviçre’de. Biz orada, yurt dışında sınava girmiş, avukatlık sınavını başarmış olanları burada bir daha o sınava tabi tutulacak mıyız? Bence bu anlamda, orada da sınava girmiş, o avukatlık sınavını başarmış olan bir öğrenciyi tekrar, burada bir daha avukatlık sınavına sokmamak lazım diye düşünüyorum. Bu birinci boşluk.

YILMAZ TUNÇ (Bartın) – Ama dersler farklı.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Denkliği veriyor ama denkliği veriyor.

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) – Denkliği verse de ağabey, sınav şart.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Sınava giriyor orada şimdi.

Ben bitireyim, izninizle.

BAŞKAN – Orada sınava girmiş, avukatlığı kazanmış zaten.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Arkadaşlar, izninizle, sürem geçiyor çünkü Sayın Başkan da bana diyor: “Mahmut Tanal, meşgul ediyorsun, Komisyonun üyesi değilsin.” Bize mobbingmi uyguluyor? Hatta benim konuşmam boşa gitsin diye bana da meyve ikram etti. Ben Şanlıurfa’yım, bizde misafir az yemek yesin diye önce ya çay ya kahve ya su veyahut da böyle meyve ikram ederiz ki fazla yemek yemesin. Yani şimdi Başkan, biz fazla yemek yemeyelim diye bize niye önce meyve ikram ettiniz?

YILMAZ TUNÇ (Bartın) – Yemekten sonra oldu bu ya.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Yok ama öncesinde ikram edildi, az yemek yiyelim.

BAŞKAN – Konuşmanın yarısı boşa gitti yani sürenin yarısını boşa harcadın.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Gelelim konumuza.

Bakın, hukuk mesleklerine giriş sınavında ilgililerle ilgili... Bir, arkadaşlar, hayat değişiyor, yaşam değişiyor, dünya değişiyor; hukuk değişen yaşama, değişen dünyaya ayak uydurmak zorunda. Bu değişimle birlikte, hukuk fakültelerinde, bu değişen hayata uydurma açısından derslerin de çeşidi, niteliği, vasfı değişiyor. Mesele, baktığımız zaman, siz bunu kanuna koyduğunuz zaman buradan biz değişen hayata, değişen dünyaya, değişen koşullara, değişen yaşama ayak uyduramayız. Nedir? Bilişim hukukuyla ilgili –Allah rızası için- bir ders var mı? Var. Okullarda okutuluyor mu? Okutuluyor. Burada var mı? Yok.

BAŞKAN – Var var.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Arkadaşlar, bana cevap sonra verirsiniz.

Devletler genel hukuku, var mı burada? Yok. Uluslararası hukuk, var mı burada? Yok. İnsan hakları hukuku, var mı burada? Yok.

YILMAZ TUNÇ (Bartın) – Anayasa var.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Canım ağabeyciğim, kapsamıyor onu, yeterli değil.

“İş hukuku” demişsiniz ama “sosyal güvenlik hukuku”nu dememişsiniz. Yani bu kadar çarpıcı bir şekilde... Bu açıdan, kanun tekniği açısından benim sizden istirhamım bunu sınavla ilgili yönetmeliğe havale edin.

Sayın Bakan Yardımcım, sizden istirham ediyoruz, bunu, derslerin sayısını kanuna koymayın ya; gülerler bize. Biraz önce gerçi Adalet Komisyonu Başkanı da onu söyledi, dedi ki: “Ya arkadaş, dersler burada kanuna konulur mu?” Sayın Başkanım, siz bunu itiraf ettiniz, “Konulmaması lazım.” dediniz, doğru söylediniz.

BAŞKAN – Ben de öyle diyorum zaten.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – O zaman burada, biz niye bu dersleri kanuna koyuyoruz? Hangi dersler, bunu yönetmelikte düzenleme yetkisini verelim çünkü değişen koşullara uygun bir vaziyette burada, gerek idari yargıda gerek diğer dediğiniz yargıda bunu bu şekilde düzeltme ihtiyacı var.

Teşekkür ediyorum, saygılarımı sunarım.

BAŞKAN – Ben teşekkür ediyorum.

Soralım.

Sayın Bakan Yardımcım, yani hakikaten benim de kafamı karıştırıyor yani yarın bir gün daha değişik dersler asıl ders olarak çıkarsa ortaya...

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Öğretim üyesi hocalarımız var, hocalarımıza bir görüş sorun, size zahmet olacak ya, ne olur.

BAŞKAN – Soralım, eksik, fazla vardır belki.

Buyurun.

ADALET BAKAN YARDIMCISI ZEKERİYA BİRKAN – Şimdi, Başkanım, bu teknik açıdan Hâkimler ve Savcılar Kanunu’nda var bu yani hangi derslerden sorumlu tutulacağı kanunda yazılı, onun aynısını biz şey yaptık. Şu anda 2802/9-a maddesinde Adalet Bakanlığı ile ÖSYM arasında imzalanacak protokole göre hâkimlik savcılık sınavında hangi derslerden soru sorulacağı kanunda yazılı, kanunla düzenlenmiş. Biz de ona yeknesaklık olması açısından aynen şey yaptık.

BAŞKAN – Ama o hâkimlik sınavı başka, bu daha basit bir şey yani burada daha değişik şeyler olabilir.

ADALET BAKAN YARDIMCISI ZEKERİYA BİRKAN – Bu daha kapsamlı bir sınav.

BAŞKAN – Bu daha kapsamlı tabii ki. Buradakilerin hepsi hâkimlik sınavında da sorulmayabilir zaten, hâkimliği ilgilendirmeyenler olur bunun içerisinde belki. Nitekim o şekildedir, sorulmaz.

ADALET BAKAN YARDIMCISI ZEKERİYA BİRKAN – Yok, aynısı değil zaten.

BAŞKAN – O daha sınırlıdır.

ADALET BAKAN YARDIMCISI ZEKERİYA BİRKAN – Aynısı değil, biz farklılaştırdık onu zaten.

BAŞKAN – Nasıl efendim?

ADALET BAKAN YARDIMCISI ZEKERİYA BİRKAN – Daha kapsamlı avukatlıkla ilgili olan.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Tek cümle diyebilir miyim Başkanım?

BAŞKAN – Bir cümle, söyleyin, hocama soracağım da.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Toparlar zaten, eksiklerimizi tamamlar hocalar.

Değerli Başkanım, teşekkür ederim.

Değerli Bakan Yardımcım, şimdi, kanunda öyle yazılmış diye o Allah'ın bir kelamı değil. Yanlışlık geçmişte olmuşsa yanlışla yanlışla devam edilmez, bunu değiştirmek en doğrusu, doğruyu yapalım. Bunu doğru yapma imkânı elimizdeyken o yanlışın üzerine bir tuğla daha niye koyuyoruz ki?

Teşekkür ederim, saygılarımı sunarım.

BAŞKAN – Hocam...

ANKARA ÜNİVERSİTESİ HUKUK FAKÜLTESİ DEKANI PROF. DR. MUHARREM ÖZEN – Sayın Başkanım, teşekkür ediyorum.

Önce, bu, Mahmut vekilimin denklik öğrenciliğiyle ilgili yaptığı açıklamaya bir katkı anlamında söylüyorum. YÖK'ün son dönemde yaptığı standart bana göre doğru, yurt dışında, mesela Almanya'da bir sınava girse bile bizde hukuk mesleğinde, özellikle avukatlık, hâkimlik ve savcılık mesleğini icra edebilmesi için ilgili özel yasaları gereği denklik öğrencisi olmak ve denklik almak zorunda. Dolayısıyla mutlak surette yurt dışında hangi sınava girerse girsin Türkiye'de bir hukuk fakültesinde YÖK'ün belirlediği dersler... Onu da söyleyeyim, 11 standart ders belirliyor, 11 dersten başarılı olduğu takdirde bizde denklik öğrencisi, aynı zamanda Türkiye'de hukuk fakültesi mezunlarının tüm haklarına sahip oluyor. Dolayısıyla var olan teknikteki düzenlemede bir sıkıntı yok, doğru bir düzenleme.

Derslere gelince, bence şunu yapmak lazım: Hukuk mesleklerine giriş sınavı ayrı şey, hâkimlik, savcılık ayrı, noterlik ayrı olacak, belki avukatlık olacaksa ayrı olacak. Dolayısıyla bütün 4 mesleğin "hukuk mesleği" dediğimiz 4 mesleğin ortak sınavı, bir eleme sınavı. Dolayısıyla kanunda da bu kadar ayrıntılı derslerin yer almasının 2802 sayılı Hâkimler Kanunu esas alınarak yapılmasının da çok isabetli olduğunu düşünüyorum.

İkincisi, daha önemlisi, bizim hukuk eğitim programlarımız yeknesak değil, akredite olmuş değil, her fakültenin kendine göre özellikleri var. Örneğin Koç Üniversitesi Hukuk Fakültesinin kendine göre programı var, Bilkent Üniversitesinin kendine özgü var, devlet üniversitelerinde bile uyum söz konusu değil. Dolayısıyla benim de kişisel görüşüm -Komisyon nasıl takdir eder bilmiyorum- bu derslerin burada bir protokol ya da yönetmeliğe bırakılmasının daha isabetli olduğunu, günün koşullarına göre, hukuk mesleğinin değişimine göre... Mesela yarın uzay hukuku çıkacak, belki bana göre yarın uydularla ilgili bir sorun çıkacak, uzay hukuku belki insanlığın en önemli sorunu hâline gelecek, -bir hukuk mesleği- ihtilaflarında bunu çözecek bir hâkime de ihtiyaç olacak. Bence yönetmeliğe bırakalım. Özellikle ÖSYM'yle yapılacak protokolde belirlenmek üzere bir protokole bırakılması, yönetmeliğe bırakılmasının daha isabetli olacağını değerlendiriyorum.

Teşekkür ederim.

ADALET BAKAN YARDIMCISI ZEKERİYA BİRKAN – Sayın Başkanım, biz bu hususu arkadaşlarla da görüştük ancak biz bu konuda daha net ve belirgin şeyler olması açısından kanunda yer alması gerektiği konusunda düşüncemiz bu yönde.

BAŞKAN – Daha doğru olduğunu düşünüyorsunuz yani.

ADALET BAKAN YARDIMCISI ZEKERİYA BİRKAN – Yoksa kolaylık açısından...

RAMAZAN CAN (Kırıkkale) – Ekleme olacaksa yönetmeliğe koyalım.

ANKARA ÜNİVERSİTESİ HUKUK FAKÜLTESİ DEKANI PROF. DR. MUHARREM ÖZEN

- Olmaz ki.

BAŞKAN – Ekleyemez ki yönetmeliğe, ekleyemez.

ADALET BAKAN YARDIMCISI ZEKERİYA BİRKAN – Yani belirli olsun, netleşmiş olsun ki o anlamda biz kanuna koyduk. Yoksa hani pratiklik açısından da baktığınız zaman, zamansal değişimler açısından da baktığınız zaman yönetmelikle düzenlenmesi düşünülebilir. Ama avukatlık bu, mesleğe giriş sınavı...

BAŞKAN – Mesela yönetmelikte olur, her sene şöyle olabilir mesela...

ADALET BAKAN YARDIMCISI ZEKERİYA BİRKAN – Sıkıntı olabilir diye düşündük yönetmelikte.

BAŞKAN – Yok, her sene ilan eder “Bu seneki hukuk meslek sınavında şu şu şu derslerden sorumlu olacaktır.” diye.

ADALET BAKAN YARDIMCISI ZEKERİYA BİRKAN – Bir değişiklik... Yönetmelikte farklı sorunlar çıkabilir diye arkadaşlar şey yaptılar. Hâkimlikteki tecrübeyi de aktararak kanunda olması yönünde özellikle görüş beyan ettiler ama takdir sizlerin yani.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Yargıtayın görüşü ne acaba?

SİBEL ÖZDEMİR (İstanbul) – Hocamın da bir görüşü var Sayın Başkan.

ADALET BAKAN YARDIMCISI ZEKERİYA BİRKAN – Yargıtay değil, bu hâkim ve savcılıkla ilgili, bence barolara sorabiliriz.

SİBEL ÖZDEMİR (İstanbul) – Hocamın da bir görüşü var.

BAŞKAN – Mahmut Hoca, buyurun.

İSTANBUL ŞEHİR ÜNİVERSİTESİ HUKUK FAKÜLTESİ DEKANI PROF. DR. MAHMUT KOCA –Teşekkür ediyorum söz verdiğiniz için.

Ben de Komisyonu saygıyla selamlıyorum.

Geç de olsa hukuk mezunlarına böyle bir sınavın getirilmiş olmasını ben de çok olumlu buluyorum Hukuk Mesleklerine Giriş Sınavı getirilmesini, geç de olsa bu çok olumlu bir adım. Fakat şunu bilmemiz gerekir ki tek bir sınavla hukuktaki kaliteyi artırma şansımız yok yani bu bir sihirli formül olmayacak Türkiye bakımından da. Bu sınavı getirdiğimizde bu sınavı aşanlar çok kaliteli hukukçular olmayacak. Niye? Çünkü hukuk fakültesindeki kalitenin artırılması birbirine bağlı üç sorunla alakalı diye düşünüyorum: Bunlardan birincisi, nitelikli öğrenci gelecek hukuk fakültesine, nitelikli öğretim üyesi bunları okutacak ve nitelikli öğretim üyesi de nitelikli bir programla bu eğitimi devam ettirecek. Nitelikli öğrenci liselerle alakalı, orada devasa sorunlar var. Nitelikli öğretim üyesi çok sayıda hukuk fakültesinin mevcudiyeti nedeniyle dağılmış vaziyette. İyi bir eğitim metodunu takip eden fakülteler var, onları da zaten biliyoruz. Dolayısıyla bu unsurlar bir araya geldiğinde ancak biz kaliteli hukukçulara kavuşmuş olabileceğiz.

Tabii, bu çok önemli bir adım. Yani bir yerden başlamamız gerekiyor hiç şüphesiz. Biraz önce Almanya örneği verildi, Almanya’da aslında 2 sınava girme hakkı yok, Almanya’da 2 tane devlet sınavı var. Dolayısıyla da bu devlet sınavını arka arkaya geçenler ancak hâkim, savcı, avukat olarak ya da öğretim üyesi olarak mesleğe başlayabiliyorlar ve hukuk fakültesinden mezun olup da bu meslekleri icra etme şansı yakalayanların oranı yüzde 15’dir yani 100 hukuk fakültesi mezunundan 15 kişi ancak bu 2 sınavı geçerek mesleği icra etme şansı bulabiliyor.

İkinci bir husus, bu teklifle ilgili şunu söylemek istiyorum: Evet, hâkime, savcıya, avukata bu sınavı getiriyorsunuz ama bunları okutacak öğretim üyesini unutmamız burada.

BAŞKAN – Hocam, bunlar da sizin öğrenciniz işte, ne söyleyelim ki?

İSTANBUL ŞEHİR ÜNİVERSİTESİ HUKUK FAKÜLTESİ DEKANI PROF. DR. MAHMUT KOCA – Yani bu araştırma görevlileri bakımından da bu sınavın zorunlu olması gerektiğini bir öğretim üyesi olarak söylemek istiyorum çünkü eksik kalır, diğer türlü bir tarafı eksik kalır diye düşünüyorum.

AHMET ŞIK (İstanbul) – Bir de iyi hocaları ihraç etmeme garantisi vermemiz gerekiyor.

İSTANBUL ŞEHİR ÜNİVERSİTESİ HUKUK FAKÜLTESİ DEKANI PROF. DR. MAHMUT KOCA – Şunu ifade edeyim bir de: 17 tane ders var hukuk mesleklerine giriş sınavındaki soruların sorulacağı dersler. 1’inci sınıftan 4’üncü sınıfa kadar hemen hemen tüm dersler buraya yazılmış, kimilerinin ismi değişti, onlar da eski hâliyle yazılmış ama “Bunların her birinden soru sorulur.” diyor. Çünkü “Alanlarındaki bilgiler ölçülür.” dediğine göre her birinden sorunun sorulması gerekecek. Bu sınavlarda soru hazırlamanın zorluğunu bilen bir kişi olarak bunların sayısının çok olduğunu düşünüyorum, bir.

İkincisi, ben de derslerin isimlerinin hakikaten yasa tekniği bakımından da böyle ayrıntılı bir şekilde yer almasının mahzurlu olduğunu düşünüyorum, bunun bir yönetmeliğe bırakılması gerekir, günün şartlarına göre yönetmeliği değiştirmek, revize etmek daha kolay olacaktır. O yüzden mutlaka bunun yönetmelikle düzenlenmesi gerekir ve yönetmeliğe de o esneklik tanınmalı yani hangi sınavda hangi soruların sorulacağı önceden belirlenmeli, bir de ona göre hazırlık yapılmalıdır diye düşünüyorum.

Sayın Başkanım, söz hakkı belki gelmez diye bir sonraki maddeyle ilgili de görüşümü açıklamak isterim müsaade ederseniz. Ben de bu kanunun, bu değişikliğin derhâl uygulanması gerektiğini düşünüyorum. Şöyle bir hesap yaparsanız... Kaldı ki bu düşünceyi hukuk fakültelerinin beş yıla çıkarılmasıyla birlikte de düşünmeniz gerekir çünkü o adım da atılacak. Dolayısıyla hazırlık sınıfı okutan fakülteler bakımından hukuk fakültesi altı yıla çıkıyor. Dolayısıyla bu kanuna altı yıl sonra tabi olacak çocuklar var. Altı yıl içerisinde en iyimser hesapla 80 bin mezun verecek hukuk fakülteleri. Çünkü her yıl hukuk fakültesinde aşağı yukarı 15 bin, 16 bin kişi mezun veriyoruz. Dolayısıyla eğer kaliteyi artıracaksak hemen başlamak gerekir, zira kalitesiz olduğunu bildiğimiz 80 bin, 100 bin mezunu hukuk âlemine dağıtmış oluyoruz. O yüzden bu kanunun derhâl uygulanması gerektiğinin çok önemli olduğunu ben de düşünüyorum.

Çok teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

HASAN SUBAŞI (Antalya) - Sayın Başkan...

BAŞKAN – Bir saniye, hemen söz vereceğim de Barolar Birliği temsilcisi var arka tarafta, söz istiyorlar epeyden beri.

Buyurun.

TÜRKİYE BAROLAR BİRLİĞİ HUKUK MÜŞAVİRİ AV. SERAY ŞENFER - Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Öncelikle sizleri şahsım ve kurumum adına saygılarımla selamlıyorum.

Bir sonraki madde için hazırlanırken ben, avukatlık sınavının asla yürürlüğe giremeyeceğine dair bir kaygı, haklı bir kaygı içinde bulunmuşken bu maddede sınav konularının kanunda yer almasının büyük bir garanti içerdiğini düşünmekteyiz. Dolayısıyla teklif maddesi en azından bu hâliyle kanunlaşmalı talebimiz var, onu dile getirmek istedim.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Alpay Bey, buyurun.

ALPAY ANTMEN (Mersin) – Teşekkür ederim Başkanım.

Sadece bir şey eklemek istiyorum. Burada Anayasa hukuku, Anayasa yargısı gibi dersler belirlenmiş ama özellikle icra iflasın ve ticaret hukukunun da çok önemli bir dalı veya ondan atıf yapılacak dal, eşya hukuku yok burada, sınırlı aynı haklar gibi.

YILMAZ TUNÇ (Bartın) – Medeni hukuk...

ALPAY ANTMEN (Mersin) – Medeni hukuk içinde mi düşünülecek?

YILMAZ TUNÇ (Bartın) – İçindedir tabii.

ALPAY ANTMEN (Mersin) – Ama mesela borçlar hukuku ayrı yazılmış, onu bir eğer...

YILMAZ TUNÇ (Bartın) – Medeni içinde.

AYSU BANKOĞLU (Bartın) - Ayrı ayrı, icra ayrı.

ALPAY ANTMEN (Mersin) – Eşya hukukunun bence ayrı olarak dercedilmesi yararlı olabilir.

YILMAZ TUNÇ (Bartın) – O zaman aile hukuku diye ayırmamız lazım.

ALPAY ANTMEN (Mersin) – Bunu kanun teklifi hazırlayan arkadaşlarımızın takdirine sunuyorum.

BAŞKAN – Onu soralım bakalım ya, eşya hukuku...

Hocam, eşya hukuku, gerçi siz cezacısınız da bilirsiniz, eşya hukuku medeni hukukun içinde değil mi?

ANKARA ÜNİVERSİTESİ HUKUK FAKÜLTESİ DEKANI PROF. DR. MUHARREM ÖZEN
- Medeni hukukun içinde.

BAŞKAN – Borçlar da orada.

ANKARA ÜNİVERSİTESİ HUKUK FAKÜLTESİ DEKANI PROF. DR. MUHARREM ÖZEN -
Miras da orada, miras, aile, kişiler hukuku, hepsi medeni hukukun içerisinde.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Başkanım, idari yargıda ayırmışlar, borçlar genel var, borçlar özel yok.

YILMAZ TUNÇ (Bartın) – Borçlar ayrı ya, borçlar ayrı, borçlar.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Ceza genel var orada, idari yargıda ceza özel yok yani bu çok yanlış.

GÜLAY SAMANCI (Konya) – Geneli var burada.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Geneli var, özeli yok. Sözleşmeler hukuku var.

GÜLAY SAMANCI (Konya) – Genel derken, borçlar hukuku diye geçiyor ama.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Bir idari yargıyı okur musunuz?

BAŞKAN – Buyurun.

ABDULLAH KOÇ (Ağrı) – Sayın Başkan, ben de biraz önceki maddede ileri sürdüğüm o itirazlarımı tekrar etmekle birlikte burada yalnız neredeyse sorulacak olan sorular da kanun metnine eklenecek. Kanun tekniği anlamında -hocalar da belirtti, arkadaşlar da diğer hatipler de dile getirdiler- bu anlamda çok uygun olmayacağını düşünüyoruz.

Bir de bir şey daha var, özellikle bu son fıkrada, uygulanan sınav hâkim, savcı, avukat ve noterlik, bütün meslekler için birinci sınav olarak nitelendiriliyor ama bunun aynı zamanda bir karışıklığı da meydana getireceğini düşünüyorum. Bu yönden de biraz daha açıklık getirilmesi gerektiğini düşünüyorum ben.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Bu, genel bir hukuk sınavı. Buradan mezun olanlar şu tarafa ayrılabilir, ondan sonra kendi aralarında hepsi ayrı ayrı sınava tabi tutulacak. Bunu kazanamayan -kusura bakma- hukukçu olamaz denilecek.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Tek bir cümle diyebilir miyim Başkanım?

BAŞKAN – Ya, senin bir cümleden de bıktık artık sabahtan beri, insaf yani.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Tek bir cümle...

BAŞKAN – Tamam, peki.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) – Başkanım, usul hakkında bir itirazım olacak. Sabahtan beri burada biz konuşmak için sıra bekliyoruz.

BAŞKAN – Tamam, gelecek oraya.

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) – Ama dönüyoruz dolaşıyoruz, o bölgeden çıkamıyoruz. Yani ya biz burada bulunmayalım ya da...

BAŞKAN – Şimdi sana söz veriyordum.

Gördün mü bak, senin yüzünden laf işittik.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Bir cümle, bitiriyorum Sayın Başkan.

Arkadaşlar, tek cümleyle bitiriyorum, uzatmıyorum, özür diliyorum.

Şimdi, 5'inci maddede burada "Giriş Sınavı yılda en az bir defa" deniliyor. Yani Sayın Adalet Bakan Yardımcısı burada. Burada bize bunun bir fizibilite raporunu verseler. Bu, fabrika değil; ihtiyaç olmazsa yılda 1 sefer nasıl sürekli yaparsınız ya? Yani böyle, doldur boşalt yöntemiyle hâkim, savcı veya avukat veyahut da şey mi alınabilir? Bence bu yanlış, bu yılda 1 sefer.

ADALET BAKAN YARDIMCISI ZEKERİYA BİRKAN – Nasıl olması lazım?

MAHMUT TANAL (İstanbul) – İhtiyaç hasıl olduğunda alınır bu.

BAŞKAN – Bu, hâkimlik sınavı değil ki.

ADALET BAKAN YARDIMCISI ZEKERİYA BİRKAN – Her yıl mezun veriyor okullar.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Hâkimlik sınavı yani...

BAŞKAN – Hâkimlik sınavı değil bu. Her sene mezun olanlar bu sınava girecek yani ona bir engel yok.

RAMAZAN CAN (Kırıkkale) – Bu, Hukuk Mesleklerine Giriş Sınavı.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Yani yargıçlık vesaire ihtiyaçla olur, bunun bir fizibilitesi olur.

BAŞKAN – Süleyman Bey, size söz veriyorum.

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) – Ben Hocamın adına vekil olarak konuştum.

Buyurun Hocam.

İBRAHİM ÖZDEN KABOĞLU (İstanbul) – Teşekkürler.

Ben 3 nokta üzerinde duracağım ama bir öneri: Keşke daha çok meslektaşı çağırıydınız, davet etseydiniz. Yani burada 2 hukuk fakültesi dekanının konuşmasının ne kadar kıymetli olduğunu saptadık. Keşke en az 12 olsaydı, taşra üniversitelerinden de çağırıydınız. Biraz da hukuk fakültelerinin durumu hakkında bilgi almış olurduk çünkü ben kitap fuarlarına gittiğimde ve bana değişik kentlerde

kitap imzalatmaya gelen öğrencilere “Anayasa hocanız kim?” dediğimde bir ad söylüyorlar, ilk kez duyuyorum; tıpkı İtalya’da, Almanya’da, Fransa’da Anayasa Mahkemesi üyesi atıldığı zaman onun adını biliyorum, Ankara’da atanan Anayasa Mahkemesi üyesinin adını ilk kez duyuyor olmam gibi.

Bu bakımdan, nitelik konusu üzerinde çok durdu değerli 2 dekan ve meslektaşım. Şimdi, hukuk fakültesinde nitelik sorunu ve Türkiye’de metropoller ve metropol dışı hukuk fakülteleri üzerinde durmadığımız sürece bu sınavlarla biz Anadolu çocuklarını daha baştan elemenin dışında bir iş yapmayız. Şimdi, bunu kabul edelim yani burada büyük bir fırsat ve olanak eşitsizliği var. Bu nedenle, hukuk fakültesi eğitim öğretiminde, tabii, önce öğretim üyelerinin değerini bilmemiz gerekir -niteliğini- ki nitelikli öğrenci yetiştirebilelim. Bu çok önemli ama burada “öğretim üyelerinin niteliği” dediğimiz zaman gözümüzü kapatıyoruz ve sanki öğrenciler kendi başlarına yetişiyorlarmış gibi kendimizi bir aldatmacayla bu sürece sokuyoruz. Şimdi, bu çok önemli bir konu, birincisi bu.

İkincisi: Belirtildiği gibi, burada sınavın yapılma tarzı yönetmeliğe bırakılıyor, hangi derslerden sorumlu tutulacakları kanunda belirtiliyor. Bu, kanun tekniğine aykırı tabii. Yani burada önemli olan, sınavı yapma tarzı. Yoksa sınavı yapma tarzında jüriyi siz sağlam, sağlıklı oluşturursanız o jüri, belirtildiği gibi, Roma hukukundan mı soracak, uzay hukukundan mı soracak, çağın gereklerine göre zaten belirleyecek. Bu bakımdan ya bence dersleri tutacaksak mutlaka jüriyi belirleme tarzını burada yasaya koyalım; hayır, eğer bunu yönetmeliğe şey yapıyorsak yönetmeliğin asgari koşullarını belirleyelim ve o şekilde her ikisini yönetmeliğe bırakalım. Şimdi, bu açıdan tabii ki bu maddelerin, özellikle sondan üçüncü ve ikinci fıkrasının yeniden yazılması gereği konusunda zannediyorum görüş birliğine sahibiz.

Bir üçüncü nokta ise Sayın Başkan -her ne kadar ilk imzacı yoksa da teklif sahibi ikinci imzacı burada- hatırlarsanız 7165 sayılı Yasa’yı -Muharrem Bey, siz de vardınız, dekan- bu, yargı mesleğine giriş sınavı taban puanının 70’e çıkarılması. Yani 7165 sayılı Yasa, şubat ayında, ortasında bunu tartışmıştık ve orada, hatırlayacağınız üzere, 70 puan konusunda bir görüş ayrılığı olmadı fakat esasen tartıştığımız konu, bir: Jürilerin oluşum tarzı. Yani burada sondan ikinci fıkrada olduğu üzere, mesela hukuk fakültesini bitiriyor öğrenci ama hukuk fakültesi öğretim üyelerini tamamen dışlayan bir jüri sistemine kişi olarak ben ve parti olarak biz karşı çıkmıştık “Jüriler daha objektif biçimde oluşsun.” demiştik. Ama çok daha önemlisi “Test sınavından sonra mülakat olmasın ama mülakat olursa mutlaka kamera kaydı altında olsun, saydam şekilde olsun.” demiştik ama bizim önerimiz kabul görmedi.

Şimdi, burada acaba bu teklif metnini yazanlar 7165 sayılı Yasa’nın, 20 Şubat günü kabul ettiğimiz yasanın ilgili maddelerini okudular mı? Çünkü burada şöyle bir durumla karşı karşıya geliyoruz. Maddenin yazımından anladığım kadarıyla, hâkimlik sınavına girebilmek için Hukuk Mesleğine Giriş Sınavı’na girmek lazım. Hukuk Mesleğine Giriş Sınavı’ndan başarıyla geçen hâkimlik sınavına giriyor. Hâkimlik sınavını başaran sözlü sınava giriyor. Şeye girmiyorum, Adalet Akademisinde stajdan sonra gireceği yazılı ve sözlü sınava geçmiyorum fakat şöyle bir durum var bu tablo karşısında: Varsayalım ki Hukuk Mesleğine Giriş Sınavı’ndan 100 aldı öğrenci, hâkimlik sınavına girdi, ondan da 100 aldı ama mülakatta elendi. Şimdi, beyler, bayanlar, baylar; bunları düşünmek durumdayız. Yani burada yasa yapıyoruz, dolayısıyla bütün bu olumlu ve olumsuz adımları düşünmek durumundayız. Şimdi, biz mademki bunu koyduk, o zaman 7165 sayılı Yasa’nın ilgili maddeleri ile bu maddeyi birlikte okumamız ve bu maddeyi o şekilde, onun akabinde yeniden redakte etmemiz gerekir. Bunu yapmaz isek yarın bir gün bunlar, bunun doğurduğu olumsuz sonuçlar hâliyle şimdi “nitelikli eğitim” dediğimiz ve nitelikli meslek mensubu yetiştirmeye yönelik burada konuşmalar yaptığımız bu metin ters sonuçlar doğurur. Bu itibarla mesela siz yargıçlık sınavında şimdi ilk 2 sınav koyduğunuza göre, 3’üncü sınav olarak mülakat üzerinde ısrar ediyor musunuz hâlâ? Peki, mülakat olduğuna göre hâkimlik stajından sonra

yine yazılı ve sözlü sınavda ısrar ediyor musunuz? Acaba biz bunlarla...

BAŞKAN – Hocam, bu maddeyi geçelim, onları da bundan sonraki maddelerde söyle.

İBRAHİM ÖZDEN KABOĞLU (İstanbul) – Sayın Başkan, son cümlem, lütfen...

Bunlarla acaba biz gerçekten niteliğe mi koşuyoruz, yoksa biraz hani “sınav sınav” diye niteliğe koşar gibi mi yapıyoruz? Lütfen bunu değerlendirelim.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Hasan Bey, buyurun.

HASAN SUBAŞI (Antalya) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Bu hukuk doçentleri Avukatlık Kanunu uyarınca avukatlık ruhsatı alabiliyorlardı fakat bu yeni kanunla sınav mecburiyetinde kalabilirler. Onun için hukuk fakültesine intisap eden -bu yasa çıktıktan sonra- hoca olanların bu yasadaki muaf olması gerekir diye düşünüyorum. O nedenle de bir önerge tanzim ettik.

BAŞKAN – Doçent olmuş...

HASAN SUBAŞI (Antalya) – Hayır. Bu yasadaki sonra müracaat etti. Hukuk fakültesini bitirdi, üniversitede doçentlik kariyerine devam ediyor. Bunun da bu yasaya tabi olup avukatlık sınavına girmesi lazım. Oysa muaf tutulması yararlıdır diye düşünüyorum.

BAŞKAN – Onu bir soralım, onun buraya girmemesi lazım.

HASAN SUBAŞI (Antalya) – Avukatlık şartı olarak yasaya şey yaptıklarına göre...

YILMAZ TUNÇ (Bartın) – Staj yapmadıysa girer.

ALPAY ANTMEN (Mersin) – Staj yapma zorunluluğu olmadığı için sınava girmez.

HASAN SUBAŞI (Antalya) – Ama bu yasayla avukatlık şartı buna bağlanmış.

ADALET BAKAN YARDIMCISI ZEKERİYA BİRKAN – Başkanım, bu sınav staja başlayabilmenin bir şartı. Zaten doçentler bundan muaf, stajdan muaf çünkü belli bir süre hukuk doçentliği yaptığı zaman otomatikman avukat oluyor.

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Sayın Bakanım, doçentten öncesini ne yapacağız?

BAŞKAN – Ya, bir saniye arkadaşlar... Ya, bu sınavda öğrenciler için...

ADALET BAKAN YARDIMCISI ZEKERİYA BİRKAN – Avukatlık stajına girmek için bu sınav yani değişen bir şey yok.

BAŞKAN – Bir şeyde anlaşalım. Bu, öğrenciler için söz konusu daha. Adam öğrenciliği bitirmiş, gelmiş bir yerlerde avukatlık yapıyor ya da başka bir şey yapıyor.

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Hayır, hiç yapmıyor olabilir Sevgili Başkanım. Açık, net hüküm koyun.

BAŞKAN – Yapmasın, önemli değil de... Şu anda bu daha okulun 1’inci, 2’nci sınıftakilere filan uygulanacak. Daha değil yani.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Bence açık, net hüküm koyun, tartışma hiç olmasın.

BAŞKAN – Barolar Birliğine söz verdim.

Buyurun.

TÜRKİYE BAROLAR BİRLİĞİ TEMSİLCİSİ DOÇ. DR. FAHRİ GÖKÇEN TANER – Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi... Türkiye Barolar Birliği adına katılıyorum.

Tam olarak benim durumumu tarif ediyorsunuz şu anda çünkü benim avukatlık ruhsatım yok, avukatlık stajını yapmadım fakat Avukatlık Kanunu yardımcı doçentlerin, daha doğrusu öğretim üyesi kadrosunda bulunanların dört yıl bu stajı yaptıkları takdirde stajdan muaf olmalarını sağlıyor dolayısıyla bu sınav staja başlamak için öngörölmüş olan bir sınav. Yani aynı şeyi tekrar etmek için yazılabilir ama bu durum bağlamıyor çünkü staja girmek için zaten gerekiyor. O yüzden ben de sorun olmadığını düşünüyorum.

ADALET BAKAN YARDIMCISI ZEKERİYA BİRKAN – Sorun yok orada Başkanım.

BAŞKAN – Tamam.

Teşekkür ederim.

Bununla ilgili sadece, çok kısa...

AYSU BANKOĞLU (Bartın) – Bir iki cümle söyleyeceğim.

Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Şimdi bu sınavla ilgili sayın dekanlarımızın söylediklerini söyleyecektim, tekrar etmeyeceğim. Hazır onları görmüşken size sormak istiyorum: Acaba bu Komisyon toplantısına kaç hukuk fakültesi dekanı çağrıldı? Bir rakam öğrenebilir miyiz?

BAŞKAN – Biz dekan olarak çağırıyoruz, faköltelele yazıyoruz, temsilci geliyor.

AYSU BANKOĞLU (Bartın) – Temsilci olarak hepsine yazı yazıldı mı Sayın Başkan?

BAŞKAN – Niye yazalım? 2 tane yerden istedik, öyle 10 kişi, 20 kişi...

AYSU BANKOĞLU (Bartın) – Kaç tane? Merak ediyorum, bilgi almak istiyorum.

BAŞKAN – Hayır, 10 kişi, 20 kişi filan çağrılmaz burada.

AYSU BANKOĞLU (Bartın) – Kaç kişiye yazı yazıldı? Kaç üniversiteye? Onu isterseniz arkadaşlar size söyleser...

BAŞKAN – Ben 2 üniversiteye yazdım, 3 üniversiteye yazdım hatta, birisi gelemedi arkadaşın.

AYSU BANKOĞLU (Bartın) – 3 üniversiteye yazdık yani burada bir kapsamlı davet olmadığını o zaman ben tutanaklara geçirebilir.

BAŞKAN – Öyle bir şey olmaz zaten burada, olmaz.

AYSU BANKOĞLU (Bartın) – Öyle bir şeyin olması iyi olur. Bir gerginlik çıkarmaya çalışmıyorum ama bunu bir eksiklik olarak...

BAŞKAN – Hayır, gerginlik diye... Buranın çalışma sistemi böyle.

AYSU BANKOĞLU (Bartın) – Elbette. Yani bu tarz önemli bir konuda bunu bir eksiklik olarak Komisyonun Divanına ben sunmak istiyorum. Hukuk ve ilkelerine...

BAŞKAN – Neyse... Zamanla alışsınız.

AYSU BANKOĞLU (Bartın) – Davet edilmesi iyi olur.

Şimdi burada başka bir şey söyleyeceğim bir cümleyle, şöyle önemli bir şey var: Hukuk faköltelele dekanlarımız burada. Niteliğinden bahsettik faköltelelerin, hocam da bilir. Hukuk faköltelelerinde profesör sayısının çokluğu, faköltelelerin niteliği ve iyi öğretim görmeleri için sayısal niteliklerden biridir. Adalet Bakan Yardımcımız belki doğrulayabilir bu bendeki rakamlar doğru mu, doğru değil mi. Ortalama 13 üniversitenin hukuk faköltelelerinde sadece 1 profesör gözüküyor ama kontenjanları dolu. Örneğin, bir hukuk faköltelele olan -ismini vermeyeyim- bir üniversitede mesela 1.896 öğrenci var, birinde 1.188 öğrenci var. Bunu şu yüzden söylüyorum: Evet -yinelemek adına belki de- böyle bir sınav getirilmesi

fikrine hep birlikte katılabiliriz ancak bu problemi yaratan bataklığı kurutmak için yeterli midir, bunu yeniden dikkate almak lazım. Buradaki fakültelerin niteliğinin önemini ve buradaki eksikliği bir kez daha dile getirmek lazım. Çünkü sınava girecek olan öğrencilere dersleri bu fakülteadaki değerli öğretim üyeleri vermekte ve yaklaşık 10-13 üniversitenin fakültesinde profesör sayısı 1.

Teşekkürler.

BAŞKAN – Ben teşekkür ederim.

Kısaca... Buyurun.

ABDURRAHMAN TUTDERE (Adıyaman) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Tabii, sınav konusunda hepimiz hemfikiriz. Özellikle üniversitelerde hocalık yapan hocalarımızın yapmış olduğu tespitlere de aynen katılıyoruz. Kanun tekniği açısından 5'inci maddeyi sakat buluyorum. Özellikle burada birtakım derslerin sayılmış olması, birtakım derslerin de sayılmamış olması ileride uygulamada çok büyük sıkıntı yaratacaktır. Özellikle son dönemlerde Anayasa Mahkemesinin ve Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin verdiği kararlara baktığımızda, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinde ülkemizin en çok insan hakları ihlalleri yönünden mahkûm olduğunu, Anayasa Mahkemesi kararlarına da baktığımızda hak ihlallerinin daha çok insan hakları konusunda olduğunu görmekteyiz. Dolayısıyla madem bu sınavda hukukçulara, hukuk mesleğini icra edecekleri bir nitelik getirmeyi hedefliyorsak hiç olmazsa bu dersler arasında insan hakları hukuku dersinin mutlaka konulması gerekiyor. Eğer bu dersler kalacaksa bunlara insan hakları hukukunun mutlaka katılması ve eklenmesi gerekiyor. Aksi takdirde, bu mevcut şekilde sadece birtakım derslerin sayılmış olması niteliğe herhangi bir katkı sağlamayacaktır. Bu hususun, bu eksikliğin kanaatimce giderilmesi gerekiyor. Bu giderilmediği sürece bu sınav tek başına bir nitelik kazandırmayacaktır.

Tabii, hocalarım da ifade etti. Aslında nitelik sadece sınav getirmekle olmuyor, eğitim ta liseden üniversiteye kadar... Üniversitelerde iyi öğrenci yetiştirirseniz iyi hukukçular olur. Mesela, sınavın tek başına nitelik getirmediğini nereden anlıyoruz? Şu andaki bütün hâkimlerimiz sınavla geliyor ancak son dönemlerde özellikle hâkimlerin verdiği kararlara baktığımız zaman hâkimlerin çok ciddi anlamda hak ihlallerine sebebiyet verdikleri kararlara imza attıklarını görüyoruz. Dolayısıyla sınav tek başına iyi hukukçuları yetiştirmez. Eğitimin topyekûn olarak ele alınması ve Türkiye'nin aslında bu konuda bir reform yapması gerektiğini düşünüyorum. Tabii ki bu sınavın gelmiş olması da yine her şeye rağmen olumlu, iyi bir adım. İnşallah, bundan sonraki süreçte de daha güzel çalışmalara burada hep birlikte imza atarız.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Ben teşekkür ediyorum.

Sayın Bakanım, son olarak kısaca bir açıklama yapın.

ADALET BAKAN YARDIMCISI ZEKERİYA BİRKAN – Teşekkür ederim Başkanım.

Bu değerli milletvekilimizin belirttiği husus Anayasa yargısının içinde var yani bireysel başvuru ve insan hakları noktasında orada irdeleneceğini söylüyor arkadaşlar soru olarak.

Bir diğer husus da şu: Üniversitelerin, fakültelerin nasıl kurulacağı YÖK'te çözümleniyor. Dolayısıyla hangi fakültenin kaç akademisyenle çalışacağı yasalarla belli ama biz şuna inanıyoruz ki bu sınavla beraber, özellikle değerli hocam “Anadolu çocuklarının önü kapatılıyor.” dedi ama ben aynı kanaatte değilim -bu sınavla beraber uzun yıllar avukatlık da yapmış birisi olarak- Anadolu çocuklarının önü tamamen açılıyor çünkü şu anda avukatlık mesleğinde gördüğümüz en büyük sıkıntı, birçok meslektaşımızın daha çok parayla daha büyük bürolar kurup okuyan, Anadolu'da yetişen

başarılı çocukları bağlı avukat olarak çalıştırdıkları yönünde ama bu sınavlarla artık bunun önü kapanıyor. Ben şahsen şunu düşünüyorum: Bu sınav uygulamaya girdiğinde, konuşmamın başında da söyledim, hem hukuk fakültelerimiz hem öğretim elemanlarımız hem de öğrencilerimiz çok eminim ki kendilerini yeniden düzenleyeceklerdir, müfredatlarını yeniden düzenleyeceklerdir. Bu anlamda, hukuk fakültesinden yetişen öğrencilerimizin, gençlerimizin kaliteli olarak meslek hayatına atılmalarının kesinlikle bizim adalet sistemimize, yargımıza ayrı bir kalite katacağına inanıyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Başkanım, bu kanunla siz açtınız bunları, elinizden tuttuk mu? Bir bakan yardımcısı bunu ikrar eder mi?

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) – Sayın Başkanım, bir cümleyle...

BAŞKAN – Siz “Hakkımı devrettim.” demiştiniz.

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) – Ben o anki hakkımı devrettim.

BAŞKAN – Olmaz, öyle yapma bir daha. Neyse, bu seferlik öyle yapalım da çünkü uygulamamıza ters olur.

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) – Konuşmayalım mı Sayın Başkanım?

BAŞKAN – İşte sırayla gidiyoruz.

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) – Yani Komisyon üyesi olarak burada konuşamayacak mıyız Sayın Başkan? Yani burada şimdi konuşamayacak mıyız?

MAHMUT ATILLA KAYA (İzmir) – Hayır “Komisyon üyelerime hakkımı devrettim.” dediniz. Vekâleten konuşuyorsunuz.

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) – “Vekâleten” demedim. Hocam devamlı, öncelikli veriyor. Benden önce bastı, onun için söyledim hocam konuşsun diye. Hata mı yaptım?

BAŞKAN – Biz sırayı şöyle yapıyoruz: Komisyon üyelerinden önce diğerlerine vermiyoruz bir mecburiyet olmadıkça.

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) – Verin bir sıkıntımız yok, verin. Arkadaşlarımız, sayın milletvekillerimiz katkı sunuyor.

BAŞKAN – Peki, dinliyorum sizi o zaman.

Buyurun.

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) – Sayın Başkanım, 2802 sayılı Hâkimler ve Savcılar Kanunu’nun... 4’üncü maddesi noterlikle ilgili, 3’üncü maddesi avukatlıkla ilgili, daha sonra hukuk mesleklerine giriş sınavıyla ilgili düzenleme YÖK’le ilgili. Ben daire başkanına sormuştum, hâkimlik 2802 içerisinde var mı? Hukuk mesleklerine giriş sınavında 70 alıp da hâkimlik sınavına girmeyle ilgili düzenleme var mı dedim. Tabii, farklı görüşler var. Bazı arkadaşlarımız “Gerek yok. Nasıl olsa YÖK Kanunu’nda bu var.” dedi. Bence kanun tekniği açısından bunu 2802’ye de koymak gerekiyor. Nasıl mülakatı koyuyoruz oraya, başka sınavları koyuyoruz, bu hukuk mesleği sınavından da 70 almak...

ADALET BAKAN YARDIMCISI ZEKERİYE BİRKAN – Çerçeve 9’da var.

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) – Var mı?

ADALET BAKAN YARDIMCISI ZEKERİYE BİRKAN – Var var.

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – Çok özür dilerim Sayın Başkanım.

Arkadaşlar, şöyle: Bunu ya bir kod kanun olarak düzenleyecektik, müstakil bir kod kanun veyahut da kod kanun değilse bir yere monte etmemiz gerekiyor. Uzunca tartıştık monte edilecek en uygun yer YÖK Kanunu'na ek madde. Dolayısıyla çerçeve olarak 4 meslek, avukat, hâkim, savcı ve noter için bu ön sınav zorunlu. Önce bu sınavı geçecek, 70 alacak, sonra hâkimlik ve savcılık sınavına girip orayı kazanırsa oraya geçecek. Kural bu.

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) – Yani bu nedenle YÖK Kanunu'na monte ettiniz?

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – Evet, doğru.

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) – Teknik anlamda bunun cevabını aldık.

Sayın Başkanım, arkadaşlar da söyledi ancak bunu tarihe not alınması amacıyla söylemek istiyorum.

Önümde, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin düşünce ve ifade özgürlüğünden dolayı verilen istatistikleri var. Birkaç örnek vermek istiyorum: Türkiye, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi tarihinde düşünce ve ifade özgürlüğünden en fazla mahkûm olan ülke durumunda. Bu demokrasi düzeyi sıralamasında da 180 ülke arasında 167'nci ve Türkiye, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi önünde en kötü sicile sahip ülkelerden birisi durumunda. Birden çok maddesini ihlal etmesi açısından da 47 ülke arasında en çok hak ihlal eden ülkeler arasında. Bunun çözümü çok basit. Birinci önerim şu: Sayın dekanımızın da söylediği gibi ya bu soru sorulacak hukuk derslerini yönetmeliğe alacağız ya da bu kadar ihlaller olduğuna göre... Bu ihlaller de nerede var? Mahkemelerde var, yargıçların vermiş olduğu kararlarda var, taleplerde var. Bu ihlalleri de ortadan kaldırmak amacıyla yönetmeliğe alamazsak bunun içine –diğer arkadaşlarımdan söylediği gibi- insan haklarıyla ilgili dersi koyacağız. Şimdi bunu diyorum, tarihe not düşünüyorum. Yarın, yönetmeliğe koyamazsak bu konuda bizim muhalefet hakkımız olacağını da her zaman söylüyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Önergeyi okutuyorum arkadaşlar:

Adalet Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan (2/2215) esas numaralı Kanun Teklifi'nin çerçeve 5'inci maddesiyle Yükseköğretim Kanunu'na eklenmesi öngörülen ek 41'inci maddenin altıncı fıkrasında yer alan “beş şıklı,” ibaresinin madde metninden çıkarılmasını ve “yüz elli” ibaresinin “yüz” şeklinde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Yılmaz Tunç

Bartın

Gerekçe:

Önergeyle hukuk mesleklerine giriş sınavı ile idari yargı ön sınavında sorulacak asgari soru sayısı 100 olarak belirlenmekte, diğer konu ise ÖSYM'yle yapılacak protokole bırakılmaktadır.

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – Sayın Başkanım, ÖSYM Başkan Yardımcımız buradaydı herhâlde. Teknik olarak bu, ÖSYM'nin talebi. ÖSYM diyor ki: “150 soru sorduğumuzda çok uzun ve çok büyük zorluk çıkar.” Bu sınavın bu kadar detaylı düzenlenmesinin sebebi Barolar Birliğimizin arzusu. Diyorlar ki: “Mümkün olduğu kadar objektif olsun, ucu açık veyahut da yazılı olursa... Bir kısım haksızlıklara sebebiyet vermeyelim. Soru sayısı fazla olsun.” Ancak soru sayısı da çok fazla olunca bu sefer, ÖSYM “Sınav yapamayız.” diyor. “5 şık mı, 6 şık mı, 4 şık mı, bunları da protokole bırakalım.” dedi ÖSYM ve daha iyi uygulanması açısından getirilmiş bir konu. Makul ve mantıklı diye

düşünüyoruz.

Değerli meslektaşım Süleyman Bey şunda rahat olsun: Yani bu kadar çok yapılmasının sebebi, sınav objektif olsun, haksızlıklara sebebiyet vermeyelim yani yazılı olduğunda, ucu açık olduğunda sıkıntı yaşıyoruz.

BAŞKAN – Önergeyi oylarınıza sunuyorum arkadaşlar: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmiştir.

Önerge doğrultusunda maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

6'ncı maddeyi okutuyorum:

MADDE 6- 2547 sayılı Kanuna aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.

“GEÇİCİ MADDE 80- Kanunun ek 41 inci maddesinde düzenlenen ve ilgili kanunlarda öngörülen Hukuk Mesleklerine Giriş Sınavı veya İdari Yargı Ön Sınavında başarılı olma şartı, ilgili yükseköğretim kurumlarına bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten sonra kayıt yaptıranlar hakkında uygulanır.

BAŞKAN – Alpay Bey, buyurun.

ALPAY ANTMEN (Mersin) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Burada 3'üncü 4'üncü ve 5'inci maddelerde hukukla ilgili bir sınav, hukuk mesleğine giriş sınavını kabul ettik. 6'ncı madde sınavın yürürlüğe giriş tarihi.

Bazı rakamlar vermek istiyorum. Şu an 126.350 avukat fiilen serbest avukatlık yapıyor. 23.250 stajyer hâlen avukatlık stajına devam ediyor. Toplam 149.600 bugün itibarıyla, en geç bir yıl içinde avukat olacak arkadaşlarımız. Hukuk fakültelerinde şu anda 84 bin öğrenci var. Bizim bugün belirleyeceğimiz kanunun sınav maddesinin yürürlük tarihi 84 bin hukuk öğrencisini etkileyeceği gibi, aslında Türkiye'nin tüm hukuk geleceğini de etkileyecek. Hiç kimse hukuk fakültesi kazanan bir öğrenciyi “Avukat olacaksın.” diye söz vermedi, burada bir kazanılmış hak yok. Tabii, sınavın yürürlük tarihi öncelikle Komisyonun, daha sonra Genel Kurulun takdiri. İlk taslak metinlerde 1 Ağustos 2019 tarihinde yürürlüğe girer görüşü vardı yani bu sene hukuk fakültesine kaydolun öğrencilere mezun oldukları zaman uygulanacaktı ama şu anki metne göre sınav hükmü dört yıl sonra yürürlüğe girecek. Yalnız, 80 baromuz ve Barolar Birliğimiz kanunun yayımı tarihinde yürürlüğe girmesi görüşünde ve Komisyon üyelerinin tamamına bu konuda bir mektup da gönderdiler. Her partimizin tabii, bu konuda bir görüşü vardır ama burada ortaklaşarak bir hüküm kurulmasının yararlı olacağını düşünüyoruz.

Kişisel olarak artık bir yerde nokta koymak gerekiyor, kişisel görüşümü söylemek istiyorum. Kanunlar yayımı tarihinde yürürlüğe girmelidir. Dört yıl sonraya belirlenecek bir kanun uygulanır mı, uygulanmaz mı, kalkar mı, kalkmaz mı belli olmaz. Türkiye'nin de özellikle adalet arayışında evrensel hukuk normlarının Türkiye'de geçerli olmasında ve özellikle hukuk eğitiminin bugünkü şartlarıyla kaliteli hukuk uygulayıcılarının yetişmesi arzu ediliyorsa buraya çok dikkat etmemiz gerekir diyorum, takdiri Komisyon üyelerine bırakıyorum.

Sayın Başkanım, teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Sayın Aydoğan, buyurun.

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Sayın Başkanım, teşekkür ediyorum.

Şimdi, evet, bu yürürlük maddesi konusunda popülizmi bir kenara bırakmak gerekiyor. Burada bütün siyasi partilerin popülizmi bir kenara bırakması gerekiyor çünkü bir önceki maddeyi görüşürken daha önce sınav getirilmesi ve getirilmemesi konusunda popülizmin faturasını ağır ödediğimizi gördük. Yani arkadaşlarımız “Oy birliğiyle, oy çokluğuyla reddedildi.” dedi. Bunların bir önemi yok. Öyle ya

da böyle. Kimsenin ısrarcı olmadığı ve bu milletin millî servetinin popülizme heba edildiği bir tabloyu burada ibretle izledik. Arkadaşımız da Komisyonunda bize izah etti şöyle oldu, böyle oldu diye.

Şimdi, 80 baro, imzalı bir çalışma yaptı. Eğer bu yasaları yaparken meslek kuruluşlarının görüşlerine birazcık önem verilecekse bu baro başkanları bu imzayı atarken bildikleri bir şey vardır. Hocalarımız geldi, dediler ki: “Bu sınavın uygulanması kaliteyi artıracak, rekabeti artıracak, hukuk fakültelerinin belki de rastgele açılmasını da azaltacak.” Çünkü paraya dayalı eğitimin bir şekilde önü kesilecek. Sadece parayı yatırıp çocuğunuzu oraya vermeniz yetmeyecek, çocuğunuzun bu sınavlarda başarılı olması gerekecek.

Şimdi bunu geciktirmenin anlamını bize izah etmeniz lazım. Burada bu konuyla alakalı bir fikir birliğinin oluşması lazım. Popülizm yapıp dışarıya yönelik olarak o parti buraya teklif getirdi, bu getirmede... En büyük parti Adalet ve Kalkınma Partisi. Getirdiği anda buradan geçirir, kimseden bir beklentisi olmaması lazım. Getirdiği anda bu Komisyondan geçirir. Eğer popülizm yapacaksak buyurun yapın, çok fazla bir şey söylemeyeceğim. Ama tekrar ediyorum: Bu milletin millî serveti zayıyata uğratılamaz. Eğitim en büyük millî servetimizdir. Zaten KHK’lerle eğitilmiş insanlarımızı yeterince öğüttük. Bu saatten sonra kaliteli kadrolar yaratmak konusunda çok daha fazla dikkatli olmamız gerekiyor.

Şimdi çağrı yapıyorum Adalet ve Kalkınma Partisi Grubuna ve çoğu zaman da Milliyetçi Hareket Partisi buna eklenerek geliyor: Eğer sınavın uygulanması tarihiyle ilgili koyduğunuz tarihin hukuki bir açıklaması varsa... Hukuki açıklama da şöyle olmalı: Bir kazanılmış hak tarifi hangi hukukçu burada yapacaksa ben bekliyorum. Bir kazanılmış hak yoktur. Hukuk fakültesine girdiğiniz anda sadece hukukçu olarak çıkarsınız, daha önce burada konuştuk. Bu kariyer mesleklerin hiçbirisi hukuk fakültesinde size vaat edilmez. Çıkarsınız, stajınızı tamamlarsınız, yeterliliğinizi tamamlarsınız, gerekirse bu sınavlardan geçersiniz.

İkincisi, idare hukuku açısından ve diğer açılardan hukuk fakültesine girdiğiniz andaki yasalar anlamında hukuki güvence altında değilsiniz. Nasıl ki hâkimlerle ilgili, sınavla ilgili değişikliği yaptığınız anda uygulayabiliyorsanız, birinci sınıf, ikinci sınıf, dördüncü sınıf, onuncu sınıf bakmaksızın, şimdi burada yaptığınız gibi akademiye lağvedip yenisini kurup yeni şeyler yapabiliyorsanız, hukuk fakültesinden mezun olan her öğrencinin kariyer mesleği açısından da aynı şeyleri ani olarak yapabilme yetkisi vardır Türkiye Büyük Millet Meclisinin.

Ben, Adalet ve Kalkınma Partisi Grubuna çağrıda bulunuyorum: Bu sınavla ilgili tarih konusunda hemen uygulanmasında ısrarcı olmamalarına bizi ikna etsinler burada ya da ısrarcı değilseler, bir kenara bırakabileceksek, buradaki beş grup bir arada bunu yapabiliriz. Çünkü bu bir millî servettir. Millî servet zayıfatına hiç kimse göz yumamaz.

Çok teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Ben teşekkür ediyorum.

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – Sayın Başkanım, biz bu kanun teklifimizi hazırladıktan sonra muhalefet partilerimizin sayın grup başkan vekilleriyle teker teker görüştük. Hepsiyle konuşmamız ve görüşmemiz CHP, MHP, İYİ PARTİ “Bugün itibarıyla kayıt olan öğrencilerimizin hiçbirine bu sınav uygulanmasın.” dedi. Hukuk olarak bu sınav uygulanmasın, yeni kayıt olacaklara uygulansın denildi.

Elbette ki bu bir kazanılmış hak değildir. İdare hukukundaki idare, istikrar ve hukuki güven çerçevesinde değerlendirilecek bir hak ve bir siyasal tercihtir. Bu Parlamento tercihini şu veya şu şekilde koyabilir, buna bir engel yok. Ancak biz bunu muhalefetle, Sayın Alpay Bey kendisi orada -Allah var- dedi ki: “Ben derhâl uygulansın diyorum.” Ama sayın grup başkan vekili ne dedi? “Hayır,

kayıt olanlar olacak.” dedi. CHP’de de İYİ PARTİ’de de MHP’de de. Biz buna beraberce karar verdik ve beraberce getirdik. Şimdi siz burada bu iradenin tam tersini söylediğinizde o zaman biz kendimizi biraz farklı hissederiz. Az önce ben de sayın grup başkan vekilimizle konuştum acaba bir farklı fikir mi gelişti, düşünce mi gelişti diye, “Hayır, yeni bir şey konuşmadık hep beraber.” dedi.

Bu konuyu Genel Kurulda konuşalım. Genel Kurulda konuşalım.

BAŞKAN – Konuşalım bence de. Evet...

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – İki yol da mümkündür. Derhâl uygulanabilir, hiçbir engel yok. Kayıt olanlara uygulanmaz. Bölmek bir risktir yani şu sınıfa veya şu sınıfa uygulansın demek bir risktir. Hangisini yaparsanız yapın...

Tabii, hukuk fakültesinde okuyan öğrenciler ve ailelerinin bütün sıkıntılarını iktidar olarak biz yükleneceğiz. Az önce Süleyman Bey’in söylediği gibi “O tarihte oy birliğiyle çıkardık ama iktidar sizsiniz.” dedi. Sodayı yine biz yiyeceğiz ama hiç olmazsa bunu beraberce konuşalım. Genel Kurulda bu konuyu netleştirelim isterseniz.

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Buna bir açıklama yapabilir miyim Sayın Başkan?

BAŞKAN – Açıklamayı sonra yaparsınız.

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) - Grup başkan vekillerimizle alakalı bir açıklama yapabilir miyim?

BAŞKAN – Buyurun.

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Efendim, biz grup başkan vekillerimizle böyle bir görüşme oldu, olmadı demedik. Grup başkan vekillerimizle çok fazla konu görüştünüz ve buraya bazı değişiklikler de inmedi görüşmeye rağmen Sayın Bakanım.

Şimdi ben sadece şunu söyledim: Bu yapılsın, yapılmasın tartışması da yaratmadım. Eğer öyle olsaydı bir önergeyle biz bunu dile getirirdik. Bunun doğrusu burada tartışılın dedim. Barolar böyle bir öneri getirdiler, dışarıdaki öğrenciler de bir şekilde haklarının korunmasını istiyor. Bu tezleri burada en çok sizin grubunuz bir çatıştırsın da bilelim, onu söyledim, yoksa biz önerge getirirdik, siz reddederdiniz, bunun popülizmini biz yapardık, öyle olurdu... Hayır, bu değil. Bunun gerçeği neyse barolardan gelen arkadaşlarımız burada dinlesinler. Ben bunu söyledim efendim, yoksa grup başkan vekillerimizle görüştünüz... E, görüştüğünüzün yarısı da buraya gelmedi, o da ayrı bir konu.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Şöyle yapalım: Arkadaşlar, konuşacak arkadaşlara söz vereceğiz de, burada bir karışıklık var, kafa karışıklığı var daha doğrusu. Burada buna şu anda karar verebilme imkânımız yok. Bizim grubumuz da sizin grubunuz da görüşün Genel Kurulda bir cümle veyahut da bir kelimeyle halledilebilecek bir şey. Müzakereyi ona göre yaparsak sorun kalmaz diye düşünüyorum.

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Haklısınız.

MAHMUT ATILLA KAYA (İzmir) – Bence başkasına söz vermeyin Başkanım.

BAŞKAN – Buyurun.

ABDULLAH KOÇ (Ağrı) – Teşekkür ederim.

Biz söz almak istiyoruz. Biz niye almayalım? Şundan dolayı biz söz almak istiyoruz, bir defa şunu hemen belirtelim: Bakın, biz geneli üzerindeki konuşmamızda bunu dile getirdik. Siz Türkiye’de öyle bir uygulamaya gidiyorsunuz ki gerçekten bölücülük yapıyorsunuz. Yaptığınız bölücülük, başka bir şey değil.

Niye bölücülük? 6 milyon oy alan HDP’ye gitmiyorsunuz. Niye gitmiyorsunuz peki? Ne hakkınız

var? Yani ne hakkınız var? Siz niye gitmiyorsunuz? Ha, bizim görüşümüzle ilgili biz şunu belirtelim...

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – Sayın grup başkanınız...

ABDULLAH KOÇ (Ağrı) – Ama olur mu öyle bir şey? Öyle şey olabilir mi?

Biz de şunu belirtmek istiyoruz: Bakın, ben bir hukukçuyum. Bu ülkede hukuksuzluğun ne düzeyde olduğunu çok çok iyi biliyorum. Bir tane eylemden dolayı eski Eş Genel Başkanımıza ikinci dava açıldı, ikinci dava açıldı. Daha biraz önce elleri kelepçeli olan bir tutsak cezaevinde yaşamını yitirdi Patnos'ta. (Gürültüler)

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – Öyle bir şey yok.

ABDULLAH KOÇ (Ağrı) – Bakın, ama şu var...

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – Yok öyle bir şey.

ABDULLAH KOÇ (Ağrı) – Yoo öyle değil. Tabii ki tutsak. Niye tutsak olmasın?

SABRİ ÖZTÜRK (Giresun) – Hukukçuyusanız hukuki konuşun.

ABDULLAH KOÇ (Ağrı) – Çünkü şu anda değişiklik getirmek istediğin maddeden yargılandı ve oradan hükümlü, 7/2'de hükümlü. Öyle tabii... Kesinlikle öyle. 7/2'yi terör diye nitelendirdiniz, 60 yaşındaki bir insan şu anda... Biz ondan bahsediyoruz.

Onun için biz şunu diyoruz: Bakın, bu ülkeye bölücülüğü getiriyorsunuz, biz getirmiyoruz.

YUSUF BAŞER (Yozgat) – Bölücülük yapan sensin!

ABDULLAH KOÇ (Ağrı) – Kesinlikle öyle.

BAŞKAN – Tamam arkadaşlar...

ABDULLAH KOÇ (Ağrı) – Siz bizi niye yok sayıyorsunuz? Ne demek yani? Öyleyse o zaman bize burada da yer vermeyin.

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) – Sakin olalım... Sakin olalım...

ABDULLAH KOÇ (Ağrı) – Sakin olalım ama siz bu kanun uygulamasıyla ilgili olan kısımda şöyle diyorsunuz, diyorsunuz ki: “Şu anda elimizde bir hasta var. Şu anda tedavi etmemiz gerekiyor. Türkiye’de hukuk zaten ayaklar altında. Ama beş sene sonra uygulayacağız.” Böyle şey olabilir mi? Siz eğer bir hukuksuzluğu, bir uygulamadaki sıkıntıyı dile getiriyorsanız bu an itibarıyla uygulamanız gerekiyor.

Onun için, biz bu maddeyle ilişkin olan kısımda şunu demek istiyoruz: Biz bu ülkenin Anayasa’sına göre kurulmuş bir partiyiz, siyasi bir partiyiz. Bu şekilde yok sayarak, bu şekilde kapının diğer tarafından getirip bu kanun teklifini sunarak siz bir şey çözmüş olamazsınız.

Bakın, Türkiye’nin çok büyük sorunları var. Bunların başından bir tanesi de inkâr politikalarıdır. Sizin şu anda uyguladığınız inkâr politikalarıdır.

SABRİ ÖZTÜRK (Giresun) – Maddeyle ilgili konuş.

ABDULLAH KOÇ (Ağrı) – Maddeyle ilgili konuşuyorum çünkü bakın, maddeyle ilgili konuda bizim fikrimize niye müracaat etmediğinizi açık bir şekilde dile...

Biz maddeyle ilgili kısımda şunu diyoruz: Biz, Türkiye’de eğer bu kanun maddesiyle ilgili bir sorun olduğunu düşünüyorsanız ve bugün eğer bunu masaya getirip yatırırsanız biz hemen uygulanması gerektiğini düşünüyoruz. Çünkü o zaman, beş sene sonra bu kanunu çıkarın, niye şimdi getiriyorsunuz, herkesi bu şekilde meşgul ediyorsunuz? Onun için bu önemlidir ama bu tavrı da ben burada gerçek anlamda, sizlerin huzurunda da protesto ediyorum ve gerçekten de 6 milyon insanın temsilcileri olarak

da bunu kabul etmiyoruz.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Ben teşekkür ederim.

Ayhan Bey, buyurun.

AYHAN EREL (Aksaray) – Teşekkür ediyorum Başkanım.

Gördüğüm kadarıyla burada muhalefet olacak olmayacak her şeyi eleştiriyor, iktidar da hiç eleştiri kabul etmiyor. Oysa muhalefet demek her şeyi eleştirmek demek değil, iktidar da hiçbir eleştiri kabul etmemek demek değil. Yani ben hayretle izliyorum, gerçekten de buradaki insanlar adına üzülüyorum, daha seviyeli, daha üst düzeyde bir tartışma olması gerektiği kanaatindeyim.

İYİ PARTİ olarak bu sınav konusunda herkesin topu taca attığını görüyorum. Bu konuda bir siyasi bedel ödenecekse biz İYİ PARTİ olarak öderiz, teklifimiz hazır. Kanunun hemen uygulanmasının avukatlık mesleği açısından uygun olacağını avukatlar, barolar hepsi söylüyor. Topu taca atmayalım, 5'inci parti olarak, 5'inci grup olarak gerekiyorsa biz önergemizi verelim. Bunu, kamuoyunda, İYİ PARTİ verdi, biz de kabul ettik deyin, bunun siyasi bedelini biz ödeyelim. Mademki 80 baro, Barolar Birliği bu konuda hemfikir, akademisyenler bu konuda hemfikir, buradan niye kaçırıyorsunuz, niye bunu Genel Kurula bırakıyorsunuz, niçin topu taca atıyorsunuz? Burada kabul edelim olsun bitsin.

Hepinize saygılar sunuyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Yargıtay Başkanımıza söz verelim.

YARGITAY 13. CEZA DAİRESİ BAŞKANI VUSLAT DİRİM – Başkanım teşekkür ediyorum.

Ben de yürürlükle ilgili bir iki hususa dikkat çekmek istiyorum yani teorik olarak derhâl yürürlük çok cazip gibi görünüyor ama iki, belki üç hususa dikkatinizi çekeceğim.

Şimdi, şu anda Adalet Bakanlığı bir sınav açıkladı, dedi ki: 31 Aralık 2019 tarihinde bin kişi adli yargıya, 200 de idari yargıya hâkim alımı için sınav ilan ettim, bu ne olacak?

Bir başka şey, bu yasayla biz noterlere de sınav getiriyoruz. Noterlik konusunda bir çalışmamız olduğunu biliyoruz, noterlik konusunda bir sıkışma olduğunu da biliyoruz. Yani yeni mezun, diyelim ki avukatlığını da yapmış birisine belge aldığı anda bugünkü sisteme göre yüz yirmi sene sonra sıra geliyor. Noterliğe de sınav getirilecek ve mevcut noterlik sistemindeki aksaklıkları giderme noktasında da bir çalışma var bildiğim kadarıyla. Bütün bunların bir zaman alacağı, yürürlük sorununun da o kadar basit olmadığı yani bugün uygulayacağız dedik...

Ben bir şey daha söyleyeyim, şu anda mezun olup müracaat yapanlar var. Sayın Dekanım diyor ki: “Bu sene 1.100 tane mezuniyet belgesi imzaladım, sırf Ankara hukukta.” Bunların belki bini avukatlık stajına başlayacak, başladı belki de, şimdi, bunlar ne olacak? Yani yürürlük...

Peki, bunlardan sonra bir de 3 ders sınavınız var zannedersem. 3 ders sınavında yani girip de mezun olanlar ne olacak? Bu kadar basit olduğunu düşünmüyorum, piyango... Şimdi şunu söylememiz lazım: Bunu hamasetle değil, ciddi olarak tartışmak lazım.

Bir de bakınız, bir FETÖ belası yaşadık, bir darbe girişimi yaşadık, sistemden mecburen 4.500 hâkim müsvettesini tasfiye ettik, yerinde bir karardı. Ama şunu söyleyelim: Onların yerine alımda biz şunları yaptık yani bunu da söylemek durumundayım, biraz panik hâlinde iki-üç yıl içerisinde yaklaşık 10 bin hâkim, savcı aldık. Şimdi, mevcut hâkim, savcıların kıdem ve tecrübe ortalaması ne durumda? Bunların yetiştirilmesi gerekmiyor mu? Meslek içi eğitim... Bunlar hasbelkader geçen sene sınava girdi diye... Yani 53 puanla girenler var yani üç ay önce, beş ay önce, bir sene önce 53 puan alıp da

girenler varken burada çok katı bir sınavla karşı karşıya kalacak insanların durumu, onların yaşayacağı travmaları da düşünmek lazım. Yürürlüğü biraz daha... Yani bir orta yolu, belki...

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – Türkiye Büyük Millet Meclisinin kuruluşunun 100’üncü yılı olabilir veya Kurtuluş Savaşı’nın başladığı tarihin 100’üncü yılı, 26 Ağustos 2020.

YARGITAY 13. CEZA DAİRESİ BAŞKANI VUSLAT DİRİM – Yani bilmiyorum artık bir tarih bulunabilir.

Teşekkür ederim, ben değişik bir bakış açısı getirmek istedim.

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – 26 Ağustos ya da 30 Ağustos 2020.

BAŞKAN – Barolar Birliği temsilcisi...

TÜRKİYE BAROLAR BİRLİĞİ HUKUK MÜŞAVİRİ AV. SERAY ŞENFER – Sayın Başkan, değerli üyeler; öncelikle izninizle sondan başlamak istiyorum. Teklifte getirilen hukuk mesleklerine giriş sınavı avukatlık mesleği kapsamında 3’üncü maddede de belirtildiği gibi staja başvuru koşulu olarak düzenlendi. Dolayısıyla şu anda staj yapan arkadaşlara, stajyer avukatlara dair herhangi bir sıkıntı bulunmamaktadır.

SABRİ ÖZTÜRK (Giresun) – Mezun olanlar var ama.

TÜRKİYE BAROLAR BİRLİĞİ HUKUK MÜŞAVİRİ AV. SERAY ŞENFER – Tamam. Barolar Birliğinin talebi, 80 baro başkanıyla birlikte sizlere gönderdiğimiz açıklamalarda da belirttiğimiz gibi, kanunun yürürlüğe girdiği tarihte idare hukukunun da koruma kapsamında olmayan yani kazanılmış hak kapsamında bulunmayan kazanılmış herhangi bir statüye zarar vermeyecek biçimde kanunun yürürlüğe girdiği tarihte hâkim, savcı, avukat, noter olmayan kimseleri kapsayan şekilde bir yasa çıkarılması yönünde bir talebimiz var.

Kazanılmış hakka dair ayrıntılı çalışma yaptık, haklı beklenti kavramını da açıklayabiliriz isterseniz. İdare hukuku gereğince bireyin idarenin taahhütlerine olan güveninin korunması ilkesi haklı beklenti ve Türk hukukunda kazanılmış hak kavramıyla birlikte değerlendiriliyor. Dolayısıyla burada ilk bahsetmemiz gereken ana madde kazanılmış hak kavramı. O da bir kimsenin elde ettiği hakkının kendi iradesi olmadan elinden alınamaması demek. Yüksek mahkemeler bu kavramı çok net şekilde açıklamış. Danıştay demiş ki: Önceki yasayla edinmiş olan, kişinin önceki yasayla edinmiş olduğu, hukukça korunan hak kazanılmış hak. Anayasa Mahkemesi de demiş ki: Kazanılmış haktan bahsetmek için bir hakkın yeni yasadaki düzenlemeye göre bütün sonuçlarıyla birlikte fiilen elde edilmiş olması gerekiyor. Dolayısıyla şu an itibarıyla, sayın vekilimin belirttiği gibi, mezunlar da o kadroya girebilir. Şu an itibarıyla kazanılmış hak kavramı içinde olmayan, avukatlık stajına başvurmayan herhangi bir kimsenin bununla ilgili, bu sınavın kapsamına alınmasında hukuken herhangi bir sıkıntı bulunmamaktadır.

Başka ifade etmemiz gereken şey tabii şu: Hukuk fakültelerinin kuruluş amacı hukukçu yetiştirmek. Dolayısıyla verilen diploma da sadece ve sadece hukuk fakültesi diploması ve bu diploma avukatlık, hâkimlik, savcılık, noterlikle ilgili herhangi bir taahhüt içermemektedir. Teklifte sizler yeni bir yasa maddesi ihdas etseydiniz hâkimlik sınavına dair, bir öğrenci, hukuk fakültesi öğrencisi “Benim kazanılmış hakkıma zarar veriyor, teklifte bu madde söz konusu değil.” diyemez, aynı konumdayız. Dolayısıyla keşke sayın komisyon üyeleri -daha önce de birlikte çalıştık- inisiyatifi ele alsın, burada bizim talebimizi -rahmetli Sayın Özdemir Özok’un da ifade ettiği gibi- çok hukuki, objektif talebimizi dikkate alıp ortak önergeyle sınavın yürürlük tarihini kanunun yürürlük tarihine eş zamanlı olarak gerçekleştirir.

Saygılarımızla.

Teşekkür ederiz.

BAŞKAN – Sadece bu maddeyle ilgili kısaca...

Buyurun.

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) – Efendim, zaten bu sınavın gelmesinin temel sebebi avukatlık mesleğinin geldiği hâl. Bilmiyorum, hepimizin büroları var ama benim büroma yılda 10 stajyer geliyor ve ben onlarla konuştuğum zaman saçımı başımı yoluyorum. Gerçekten bu arkadaşlarımız için sınavın gelmesi zaten bir kazanım. Şimdi, Barolar Birliğinin temsilcisi de var. Öyle disiplin dosyaları geliyor ki, öyle hatalar yapıyorlar ki, öyle süreleri kaçırıyorlar ki inanamazsınız. A’dan z’ye kadar tüm üniversitelerde bunu görebiliriz. Evet, bu mayınlı bir bölge, herkes buradan kaçmak istiyor. İşte, üniversite sınavına girmiş, okuyan öğrenciler, aileleri tepki verir mi... Ama bence en büyük kazanım o çocukların sınava hazırlanması, daha ciddi bir eğitim alması ve bu sınavdan başarılı olması.

Beş yıl sonra İstanbul Barosu 100 bin kişiyi bulacak, çocuklar staj yapacak büro bulamıyor. Mutlaka bundan sonra, önümüzdeki sene sınava girecek arkadaşlarımız bu kadar kolay cübbe giymeyeceklerinin farkında olur, tercihlerini ona göre yapar ve ciddi bir sınavla karşı karşıya kalacakları bilinciyle burayı seçerler. Ben böyle düşünüyorum.

Ayrıca, bu yasa çıktığı zaman hiç kimse gidip vakıf üniversitelerinden de parayı geri almayacak herhâlde, sadece daha iyi hazırlanacaklar.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) – Sayın Başkan, çok yorgun düştük, bütün arkadaşla beraber aynı kanaate sahibiz, isterseniz şu anda bir ara verelim.

EMİNE YAVUZ GÖZGEÇ (Bursa) – Hayır, aynı kanaate sahip değiliz.

BAŞKAN – Yok, yok, karışık, bir araya getiremedik kanaatleri.

Ben şeyi anlayamadım, ya, nasıl oluyor da bu öğrenciler bu kadar bilgisiz yetişiyor hocam, nasıl geçiyor bu dersleri, ben onu da öğrenmek istiyorum yani.

AHMET ŞİK (İstanbul) – Hocam, Millî Eğitimin geçen hafta açıkladığı bir araştırma vardı, öğrencilerin yüzde 40’ı okuduğunu anlamıyor.

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) – Sayın Başkanım, tek bir şey söyleyeceğim. Eğer bir stajyer “Ankara’ya Yargıtaya murafaaya gideceğiz.” dediğimizde “Niye feribotla gitmiyoruz?” diyorsa burada bir sıkıntı vardır, bunu hocalarımız da düşünsün.

ÜNAL DEMİRTAŞ (Zonguldak) – Sayın Başkanım, benim de vardı.

BAŞKAN – Ya, bu işin içinden çıkamayacağız böyle, herkes durmadan söz istiyor arkadaş ya. Değişik bir şey söyleyen varsa söylesin, aynı şeyi tekrarlamayalım.

ÜNAL DEMİRTAŞ (Zonguldak) – Başkanım, ben ilk basanlardan birisiyim. Kanun maddesi okunmaya başlandı, bastım buraya.

BAŞKAN – Peki. Çok kısa, lütfen, kısa kısa rica ediyorum.

ÜNAL DEMİRTAŞ (Zonguldak) – Sayın Başkanım, tabii, birçok arkadaşımız görüşlerini ifade ettiler. Netice itibarıyla, burada birinci derecede söz sahibi olan meslek grubu barolar ve Barolar Birliği benim gördüğüm kadarıyla. Yani burada Barolar Birliğinin ve baroların sözünü dinlememiz gerekir diye düşünüyorum. Yani 80 baro ve Barolar Birliği bu konuda, sınavla ilgili hükmün derhâl yürürlüğe girmesi noktasında görüş birliğine vardysa ve az önce Ankara Hukuk Fakültesi Dekanımız da ifade etti

“Hukuk mesleklerine giriş sınavı gecikmiş ve derhâl yürürlüğe girmesi gereken bir düzenlemedir.” diye de bir ifade kullandı, demek ki akademik dünyada da böyle bir beklenti var.

Uygulamaya baktığımızda da, gerçekten, avukat meslektaşlarımız ve barolar bunun büyük bir sıkıntısını çektiklerini defalarca ifade ediyorlar. Biz de bunu, kendimiz de uygulamanın içinden geldiğimiz için görüyoruz.

Şimdi, rakamları az önce Alpay Bey ifade ettiler. 126 bin avukat arkadaşımız, meslektaşımız var. Stajyerler yaklaşık 15-20 bin civarında. Toplam şu anda 150 bine yakın bir avukatlık mesleğini yürütecek meslektaşımız ortaya çıkmış durumda. Buna bir de 80 bin öğrenciyi ilave ettiğimizde, bu kanunu çıkarmanın hiçbir anlamı kalmayacak. Yani bu kanun dört yıl sonra, beş yıl sonra yürürlüğe girdiğinde bunun hiçbir anlamı kalmayacak. Dolayısıyla bunun yeniden gözden geçirilmesi gerektiğini düşünüyorum.

Şimdi, bazı barolardan da örnekler vereyim. Bakın, Gaziantep Barosunda yaklaşık binin üzerinde meslektaşımız varmış ama şu anda 400 stajyer varmış. Kilis’e gitmiştik geçen, Kilis Barosu Başkanıyla görüşmüştük. Altı yıl önce kurulmuş Kilis Barosu ve bir baronun kurulabilmesi için 30 avukata ihtiyaç varmış. Altı yıl önce Antalya’dan bir avukatı transfer etmişler, naklini aldirmişlar ve o şekilde kurmuşlar ama bugün, altı yıl sonra Kilis Barosunda 83 avukat arkadaşımız varmış. Yani piyasa dengesi gibi baktığımızda bir arz fazlası var, öyle gözüküyor. Yani eğer şöyle bir ihtiyaç olsa, hani, vatandaşlarımız gerçekten daha fazla avukat talep etseler, bir avukat bulamasalar, bir serbest avukat kıtlığı olsa bunu anlayışla karşılarım ama tam tersine, şu tablo bile stajyerlerle beraber 150 bin civarında bir rakama tekabül ediyor. Bu rakamı gerçekten avukatlık mesleğini temelinden sarsacak bir rakam olarak görüyorum. Özellikle, avukatlığın kaliteli yapılmasına da, hukuk mesleğinin kaliteli icra edilmesine de bir engel olarak görüyorum, önündeki en büyük engel olarak görüyorum çünkü avukat sayısının fazlalığının sakıncalarını uygulamada hep gördük, görüyoruz. Bu sebeple ben...

BAŞKAN – Konu yeterince...

ÜNAL DEMİRTAŞ (Zonguldak) – Bakın, 80 baronun bu şekilde görüş bildirmesini önemli buluyorum çünkü hangi görüşten olursa olsun, hangi dünya görüşüne ait olursa olsun, 80 baro bir ortak mutabakat hâlinde bunu talep ediyorsa bunu tekrar Komisyonunuzun değerlendirmesi gerektiğini düşünüyorum.

Saygılarımı sunuyorum.

BAŞKAN – Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler...

MURAT EMİR (Ankara) – Sayın Başkan...

BAŞKAN – Kabul etmeyenler...

MURAT EMİR (Ankara) – Sayın Başkan, söz isteğim var benim.

BAŞKAN – Madde kabul edilmiştir.

Konu yeterince aydınlandığı için...

MURAT EMİR (Ankara) – Sayın Başkan, kifayetimüzakere bile yapmadınız. Nasıl yaparsınız... Söz isteğimiz var burada.

BAŞKAN – Murat Bey, bak bu kadar çok kişi konuştu yani yeterince aydınlanınca artık illa devam etmeyeceğiz.

MURAT EMİR (Ankara) – Ama ben çok farklı bir şey söyleyecektim Sayın Başkan, nasıl yaparsınız?

BAŞKAN – Farklı şeyi şimdi söylersiniz.

MURAT EMİR (Ankara) – İç Tüzük’ü ihlal ediyorsunuz.

BAŞKAN – İhlal etmiyorum.

MURAT EMİR (Ankara) – İhlal ediyorsunuz. Sayın Özkaya bizi itham etti. Sayın Özkaya bizim toplantıda başka bir şey, şimdi farklı bir şey söylediğimizi söyledi. Toplantıdaki birisi olarak düzelttektim bunu.

BAŞKAN – Tamam, şimdi düzeltebilirsiniz, sorun yok yani. Maddeyi okutayım, düzeltirsiniz.

7’nci maddeyi okutuyorum:

MADDE 7- 6/1/1982 tarihli ve 2576 sayılı Bölge idare Mahkemeleri, idare

Mahkemeleri ve Vergi Mahkemelerinin Kuruluşu ve Görevleri Hakkında Kanunun 3/C maddesinin dördüncü fıkrasının (c) bendinde yer alan “Danıştay Başkanlığına iletmek.” ibaresi “Danıştaydan bu konuda karar verilmesini istemek.” şeklinde ve beşinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“5. Dördüncü fıkranın (c) bendine göre yapılacak istemler, konusuna göre İdari veya Vergi Dava Daireleri Kuruluna iletilir. İlgili dava daireleri kurulunca üç ay içinde karar verilir. Aykırılık veya uyumsuzluğun giderilmesine ilişkin olarak bu fıkra uyarınca verilen kararlar kesindir.”

MURAT EMİR (Ankara) – Sayın Başkan, bir yanlış düzeltmek üzere söz aldım. Biz toplantıya yani AKP’nin kendi önerisini getirdiği toplantıya 4 kişi katıldık; Alpay Bey, ben, Muharrem Erkek ve Engin Özkoç. Özgür Özel orada yoktu bile.

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – Özgür Bey dediysem yanlış söyledim, Engin Özkoç.

MURAT EMİR (Ankara) – Tamam. Diğer konuyu da yanlış anımsıyorsunuz da onu düzeltmek için. Şimdi, bakın, ben açıkça sayın Barolar Birliği temsilcisinin isabetle belirttiği gibi, burada bir kazanılmış hak olamayacağını, dolayısıyla bunun siyasi ve özellikle avukatlıkla ilgili bizim nasıl bir yol çizeceğimizle ilgili bir görüş olduğunu, dolayısıyla bunun tartışılması gerektiğini ifade ettik. Hatta ben karşı olduğumu ifade ettim, Alpay Bey karşı olduğunu ifade etti. Muharrem Bey şimdi fırsat verirsiniz söyleyecektir “Barolar Birliğinin mutlaka görüşü alınmalıdır.” diye söyledik. Dolayısıyla biz orada başka türlü, burada başka türlü konuşuyor değiliz. Burada yapılması gereken, eğer ileri tarihte yürürlüğe girecekse bu, buna mantıklı bir gerekçe bulunmasıdır ama şu ana kadar görülüyor ki mantıklı bir gerekçe yok. Bunu dört yıl ertelemenin gerekçesi nedir, ne olabilir? Bu sorunun cevabı ortadadır ve bu sorunun tartışılması gerekir.

Son cümle olarak şunu da ekleyeyim: Her tartışılması gereken konuyu Genel Kurula bırakmayın. Ya, burası Komisyon, burası mutfak, burası tam tartışılacak yer. Yani aslında buradaki her kelimeyi konuşuyor olmamız gerekir. Dolayısıyla bence bu konu yeteri kadar tartışılmamıştır.

MUHARREM ERKEK (Çanakkale) – Sayın Başkanım, iki cümle, müsaade ederseniz.

BAŞKAN – Bir saniye, söz vereceğim.

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – Sayın Başkan, Sayın Emir’in söylediğinde şunu yanlış anladığımı gözlemliyorum: Orada Alpay Bey dedi, Sayın Emir de aynısını söyledi, doğru ancak Sayın Özkoç hem orada hem daha sonraki konuşmamızda açık bir şekilde “Kayıtlı olanlar olmasın.” dediler. Tabii, biz burada, hiç kimse net “Bu, şudur, değildir.” demiyor, hiç birimiz “Kazanılmış haktır.” demedik. Biz de aynı şeyi baştan beri savunuyoruz. Kazanılmış hak kavramı ile bunun bir ilgisi yok, bu bir idari istikrar ve hukuka saygı. Gençlerin bir siyasal tercihi, gençlerin talebini dikkate alma. Meclis ne karar verirse ona uyacağız ama Sayın Yargıtay Daire Başkanımızın dediği de çok önemli. Kanunu çıkardık, derhâl yürürlüğe girdi, 31 Aralıkta sınav nasıl olacak? Bu arada sınav yapmamız lazım ya da o sınavı iptal etmemiz lazım. Yani birçok sorunlar getirecek. Bence, yani bu şahsi bir fikrim, tabii, grupla da

konuşmadım, 30 Ağustos 2022 veya bir tarih koyalım yani tarihimizle orantılı bir tarih koyalım. Adalet Bakanlığı da okuyanlar da öğrenciler de herkes kendisini hazırlamış olsun.

ÜNAL DEMİRTAŞ (Zonguldak) – Altı ay sonra olabilir mesela.

MUHARREM ERKEK (Çanakkale) – Sayın Başkan, 2 cümle söyleyeceğim müsaade ederseniz.

BAŞKAN – Buyurun.

MUHARREM ERKEK (Çanakkale) – Teşekkür ediyorum, hemen bir dakika içinde toparlayacağım.

O toplantıda hep birlikteydik, burada baro başkanları ve Barolar Birliğinin temsilcisi de var. Ben Sayın Mehmet Muş’a, o toplantıdaki en yetkili kişi olarak partimi temsilen “Bu konuda tüm baroların ve Barolar Birliğinin görüşü doğrultusunda hareket edin.” dedim. Hiçbir şey söylemedik başka. Ben Sayın Muş’a söyledim bunu, ki Genel Başkan Yardımcısı olarak söyledim.

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – Yani Sayın Özkoç öyle bir şey demedi de ben farklı bir şey mi söylüyorum?

MUHARREM ERKEK (Çanakkale) – Dün Sayın Feyzioğlu’yla da görüştüm, baro başkanlarımızla da görüştüm “Eğer 80 baro ortaklaşmışsa bu konuda ortak bir önergeyle bu sorun çözülür.” dedim, umarım Genel Kurulda çözülür. Bu konu siyaseten istismar edilecek bir konu değil.

Şunu da arz edeyim: Strateji belgesi açıklandıktan üç gün sonra, yanılmıyorsam Çankırı’da hukuk fakültesi açıldı. Yani bu nasıl bir samimiyet? Gerekece yazıyorsunuz “Hukuk fakültelerinin sayısı çoğaldı.” diye ki açan sizsiniz. Maalesef birçoğuna fakülte, üniversite denemez ama açılıyorsunuz her yerde siyaseten, strateji belgesini açıkladığınız günden üç gün sonra da açılıyorsunuz. E bunu da şimdi korkuyorsanız... Çoğunluk sizde zaten, Engin Özkoç veya A, B, C’nin ne söylediği önemli değil ki sizin dediğiniz olacak çünkü çoğunluk sizsiniz, sizin bir irade koymanız lazım. Biz sizin önünüzü açıyoruz, buna rağmen korkuyorsunuz. Burada çözülmeyecek de bu nerede çözülecek? Umarım Genel Kurulda en uygun şekilde çözersiniz.

Teşekkürler.

BAŞKAN – Bence de Genel Kurulda bunu mutlaka grup başkan vekilleriyle birlikte değerlendirelim, bir çözüm bulalım buna. Bence de o uygun. Bu şekliyle de çok mantıklı gelmedi açıkçası.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

8’inci maddeyi okutuyorum:

MADDE 8- 6/1/1982 tarihli ve 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanununun 31 inci maddesinin birinci fıkrasında yer alan “işlemler ile elektronik işlemlerde” ibaresi “işlemler, elektronik işlemler ile ses ve görüntü nakledilmesi yoluyla duruşma icrasında” şeklinde değiştirilmiştir.

BAŞKAN – Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

9’uncu maddeyi okutuyorum:

MADDE 9- 24/2/1983 tarihli ve 2802 sayılı Hâkimler ve Savcılar Kanununun 8 inci maddesinin birinci fıkrasının (c) bendinin ikinci paragrafında yer alan “bulunmak ya da bakanlığın ihtiyaç durumuna göre belirleyeceği diğer alanlarda” ibaresi “bulunmak, hukuk fakültesinden mezun olanlar dışından alınacak adaylar bakımından, her dönemde alınacak aday sayısının yüzde yirmisini geçmemek üzere, hukuk bilgisine programlarında yeterince yer veren siyasal bilgiler, idari bilimler, iktisat ve maliye alanlarında” şeklinde değiştirilmiş ve fıkranın mülga (e) bendi aşağıdaki şekilde yeniden düzenlenmiştir.

“e) Hukuk Mesleklerine Giriş Sınavı veya İdari Yargı Ön Sınavında başarılı olmak,”

BAŞKAN – Alpay Bey, buyurun.

ALPAY ANTMEN (Mersin) – Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Bu konuda bir önergemiz de var zaten. Avukatlık mesleğinden adaylığa geçmek isteyenler için 9’uncu maddenin tadil ettiği 8’inci maddenin (k) fıkrasında “üç yıl” diyor. Üç yılda genç arkadaşlarımızın temayüz etmediklerini, kendilerini iyi yetiştiremediklerini, yaş itibarıyla da nazara aldığımızda bunun beş yıl fiilen çalışma olmasını arz ve teklif ediyoruz Sayın Başkanım, önerge var zaten.

BAŞKAN – Buyurun, gerçi sen az konuşursun ama...

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

“Az konuşur.” diyorsunuz ama az konuşuruz, öz konuşuruz; hukuk bunu gerektiriyor. Demek ki konuşmayı...

BAŞKAN – Her maddede konuşuyorsunuz zaten, öz konuşuyorsun tabii ki onun için. On beş dakikalık şeyi üç dakikaya sığdırıyorsun, helal olsun yani bunu herkes yapamaz.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Başkan, o zaman düzgün kanun yapılırsa biz de konuşmayız, düzgün yapılmayınca biz de konuşmak zorunda kalıyoruz.

Kanunlar yapılırken bir fizibilite raporu çıkarılır. Bu yüzde 20 neye göre çıkarıldı? Bakanlık bu konuda bize bilgi verebilir mi? Yani bu kota, yüzde 20 niçin oldu?

Sayın Bakan Yardımcım, burada, bu 9’uncu maddede yüzde 20 bir kota var. Bunun bir fizibilite raporu var mı? Nedir? Neye göre yüzde 20? Yüzde 20 niye yüzde 10 olmadı? Niye yüzde 30 olmadı? Yani bu yüzde 20’yi nereden bulduk? Bize bir açıklama getirebilir misiniz efendim?

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – Sayın Tanal, bu eskiden beri yüzde 20 olarak uygulanıyordu. Kanun hükmünde kararnameyle kaldırıldı geçici süredeki ihtiyaç nedeniyle, şimdi tekrar getiriliyor. Elbette ki idari yargıda vergi davaları var, idareyi doğrudan, yakından ilgilendiren davalar var ve siyasal bilgiler fakültesi, iktisadi ve idari bilimler fakültesinde -iktisat, maliye bölümlerinde- ciddi manada hukuk eğitimi veren bölümler var. İdari yargıda bu kişilerin çalışması, farklı bir gözle, son derece doğru, faydalı. Ha bu yüzde 20, yüzde 10, yüzde 30 ama benim bildiğim, yüzde 20 uzun süredir uygulanan bir orandı, biz de aynı oranı tekrar getiriyoruz. Çok da faydalı; vergi davasıyla uğraşan meslektaşlarımız bilirler ki bilhassa iktisat ve maliye kökenli arkadaşlarımız bu konuya daha fazla vâkıf olabiliyorlar.

BAŞKAN – Önerge var.

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) – Başkanım, konuşma talebimiz var.

BAŞKAN – Buyurun Sayın Bülbül.

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) – Sayın Başkanım, bu madde değişikliğiyle idari hâkimlikteki bir hata düzeltiliyor. Bu konuda gelen madde içeriği açısından tebrik etmek gerekiyor. Geçmişte olduğu gibi alan dışı alınabilecek bölümler belli fakat bu koşulda, 15 Temmuz sonrası, oluşan kadrolaşma amacıyla 70 barajının kaldırılması gibi bölüm koşulu da kaldırılmış. Şimdi geri gelmesi olumlu olduğu gibi, bu yanlış düzenlemeyle alınan hâkimlerin durumu ne olacak? Yani onların durumu ne olacak şimdi? “Oldu bir kere.” deyip de geçiştirmemiz mümkün mü? Şimdi “Hukuk sistemini yamalı bohçaya çevirdiniz.” dediğimiz zaman diyorsunuz ki: “Ayaklanıyorsunuz.” Evet, yamalı bohçaya çevrildi; bir 70 al, bir 53 al, ondan sonra bir bölümü getir, bir bölümü kaldır. Geçmişten ders çıkarmak yerine kadrolaşma mantığıyla bu düzenlemeler getirildi geçmiş dönemde. 9.723 hâkim savcı ağırlıklı olarak bu kadrolaşmanın ürünü olarak alındı.

Yani siyasallaşan hukukun hiç kimseye faydası olmaz, adalet de getirmez. Bu nedenle, bunu

getirdiğinizden dolayı tebrik ediyorum ama geçmişin de nasıl hesabını vereceksiniz onu da bilemiyorum yani.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – Sayın Vekilim, bir önceki kanunda, ben bunu açıklamıştım sporla ilgili kanunda. 15 Temmuzdan sonraki süreçte 3 sınavın 3’ünde de mülakata çağrılan sayı kadar sınavı kazanan olmadı, o nedenle indirildi. Bir önceki sporla ilgili getirdiğimiz kanunda burada açıkladım. 1.500 hâkim alınacak, 700 kişi kazandı; bu sebeple getirilmişti.

BAŞKAN – Arkadaşlar, önergeyi okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi
Adalet Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan (2/2215) esas numaralı Kanun Teklifi’nin 9’uncu maddesinin (k) bendinin aşağıdaki şekilde değiştirilmesini arz ve talep ederiz.

Zeynel Emre	Turan Aydoğan	Süleyman Bülbül
İstanbul	İstanbul	Aydın
Alpay Antmen	Rafet Zeybek	
Mersin	Antalya	

“k) Avukatlık mesleğinden adaylığa geçmek isteyenler için; yukarıdaki (ı) bendi hariç diğer şartları taşımakla birlikte, mesleklerinde fiilen en az beş yıl çalışmış, giriş sınavının yapıldığı yılın ocak ayının birinci günü itibarıyla kırkbeş yaşını doldurmamış ve kendi aralarında yapılacak olan yazılı yarışma sınavında ve mülakatta başarılı olmak,”

Gerekçe:

Değişiklik önergesiyle, avukatlık mesleğinden geçiş yapmak isteyenlerde avukatlık mesleğinde geçecek sürenin azami fayda sağlaması için üç yıllık sürede edinilen mesleki tecrübenin yetersiz olduğu, bu sürenin en az beş yıl olması ve bu sürede kazanılacak tecrübenin hâkimlik ve savcılık mesleğine katkı sağlayacağı öngörülmüştür.

BAŞKAN – Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

10’uncu maddeyi okutuyorum:

MADDE 10- 2802 sayılı Kanunun 9/A maddesinin üçüncü fıkrasının (a) bendine “ticaret hukuku,” ibaresinden sonra gelmek üzere “iş hukuku,” ibaresi eklenmiş, altıncı fıkrasında yer alan “olmak üzere toplam beş” ibaresi “ile Hâkimler ve Savcılar Kurulu Genel Sekreteri ve Türkiye Adalet Akademisi Danışma Kurulundan seçilen bir kişi olmak üzere toplam yedi” şeklinde değiştirilmiş, mülga yedinci fıkrası aşağıdaki şekilde yeniden düzenlenmiş ve dokuzuncu fıkrasında yer alan “yerine” ibaresi “Türkiye Adalet Akademisi Danışma Kurulundan seçilen üyenin yerine bu Kurulda görev yapan hâkim ve savcılar arasından üye tam sayısının salt çoğunluğunun gizli oyuyla seçilen yedek üye, diğer üyelerin yerine ise” şeklinde değiştirilmiştir.

“Türkiye Adalet Akademisi Danışma Kurulunda;

a) Yargıtay veya Danıştay mensubunun birden fazla olması halinde bu kişiler arasından,

b) Yargıtay veya Danıştay mensubu bulunmaması halinde, Kurulda görev yapan hâkim ve savcılar arasından,

her sınav için Danışma Kurulunca, üye tam sayısının salt çoğunluğunun gizli oyuyla, sınavın türüne göre bir asıl üye Mülakat Kuruluna seçilir.”

BAŞKAN – Abdullah Bey, buyurun.

ABDULLAH KOÇ (Ağrı) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Bizim, bu 10’uncu maddeye ilişkin önergemiz de var, onu da sunduk size. Yalnız biz bu maddede yer alan, bu Hâkimler ve Savcılar Kuruluyla ilgili olan kısımda bazı hususları dikkate almak istiyoruz. Öncelikle, tarafsız bir yapının olmadığını düşünüyoruz, yeniden düzenlenmesi gerektiği kanaatindeyiz. Öte taraftan, bu Hâkimler ve Savcılar Kurulunun yapısı itibarıyla da mahkemelere tavsiye ve talimatlar vermesi yönünde de çok demokratik bir yapı teşkil etmediğini düşünmekteyiz ki uygulamalar da ağırlıklı olarak bu yöndedir. Ayrıca, yargı kararlarına karşı bir saygı duymama, yargı kararlarını eleştirmenin ötesine geçecek tarzda bir etki içerisinde olduğunu da düşünüyoruz. Hak ve özgürlüklerin korunması yönünde de çok ciddi eksiklikler taşıdığını belirtmek istiyoruz.

Öte taraftan, bu yapının aynı şekilde, insan kaynaklarının kullanımı, yargı kararlarına ve yargı sistemi içerisinde hak arama özgürlüklerinin geliştirilmesi ve sadeleştirilmesi açısından da çok önemli olduğunu düşünüyoruz. HSK’nin bir anayasal kurum olması nedeniyle de bu yönde yeniden oluşturulabilecek ve toplumsal sözleşme hâline getirilecek olan yeni bir anayasayla bunun yeniden ele alınıp düzenlenmesi gerektiğini düşünüyoruz. Bu nedenle, bir de ayrıca bu sınav sisteminin daha açık ve denetlenebilir bir niteliğe büründürülmesi gerektiğini düşünüyoruz. Bu Hâkimler ve Savcılar Kurulunun önergemiz çerçevesinde geniş bir şekilde –size ilettik- yeniden “yüksek adalet kurulu” olarak değiştirilerek görev ve yetkilerinin yeniden tanımlanmasını talep ediyoruz.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Ben teşekkür ediyorum.

Rafet Bey, buyurun.

RAFET ZEYBEK (Antalya) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Başkan, ben tümü üzerinde yaptığım konuşmada da ısrarla yargının tarafsız ve bağımsızlığıyla ilgili konulara değinmiştim. O kapsamda, bu 10’uncu madde de tam da yargının tarafsız ve bağımsızlığı konusunu içeriyor. Burada 3 tane temel noktayı çözemezsek biz asla yargıyı tarafsız ve bağımsız yapamayız ve bu yargı reformunun amacı olan hem hak ve özgürlüklerin genişletilmesi hem yargıya güvenin sağlanmasını da mümkün kılamayız. Bunun için, öncelikle hâkim ve cumhuriyet savcılarının mesleğe alınmalarında yazılı sınavdan sonra yapılacak olan mülakat sınavının, mutlaka yürütmenin çoğunluk gücünün elinden alınması gerekiyor. Eğer tarafsız diyorsak, bağımsız diyorsak bu mutlaka bir zorunluluktur. Açıkçası, referansla hâkim, savcı olunmasının önüne geçemezsek biz bu yargıyı hiçbir zaman tarafsız ve bağımsız yapamayız. Bunun için benim önerim de var yani yürütme gücünün... Biliyorsunuz önce 5 taneydi, bu yasa teklifiyle 7 kişiye çıkarılıyor mülakat komisyonu. Bu 5 kişi zaten işte Bakanlık görevlileri, bakan yardımcısı, diğer genel müdürler; şimdi buna bir de Adalet Akademisinden 1 kişi, bir de Hâkimler ve Savcılar Kurulu sekreteri. Şimdi, Adalet Akademisini biliyorsunuz Hâkimler ve Savcılar Kurulu seçiyor yani zaten Hâkimler ve Savcılar Kurulu sekreteri de malum onlar tarafından. Hâkimler ve Savcılar Kurulunun üyeleri seçiminde en büyük etki yürütmenin.

Şimdi, bunları devam ettirdiğimiz sürece yargının tarafsız ve bağımsızlığını sağlamak gibi bir imkânımız kalmıyor zaten. Bu şöyle yapılabilir, bu madde çok önemli: Yani Yargıtay üyeleri arasından kurayla seçilecek kişiler, kıdemli hâkimler arasından kurayla seçilecek kişiler, hatta belki de akademisyenler arasından kurayla seçilecek. Kişilerce yani toplumun genelinde tarafsızlığı konusunda bir öngörü olan kişiler tarafından eğer bu mülakat yapılmazsa asla biz referansın önüne geçemeyiz ve

hâkimlere, savcılara kesinlikle “Görevlerinde tarafsızdır, bağımsızdır.” diyemeyiz.

Yine, belki bu maddeyle çok ilgili değil ama, mesleğe kabul edildikten sonra da coğrafi teminatı sağlayamazsak yani Hâkimler ve Savcılar Kurulu tarafından istenildiği zaman, hiçbir neden gösterilmeden, tayinleri, işte disiplin cezaları gibi şeyler devam ettiği sürece yine biz hâkim ve savcıların tarafsızlığını asla sağlayamayız. Bu nedenle, mutlaka hâkim ve cumhuriyet savcılarının coğrafi teminatları yasal bir düzenlemeyle yerine getirilmeli. Tabii, en önemlilerinden birisi de Hâkimler ve Savcılar Kurulunda yapısal değişikliğe şiddetle ihtiyaç vardır. Tabii, bu bir anayasa değişikliğini gerektiriyor ama bence, eğer biz gerçekten tarafsız ve bağımsız bir yargı istiyorsak Hâkimler ve Savcılar Kurulunun yapısal değişikliğini sağlamak zorundayız. Yoksa ne kadar yasa çıkarırsak çıkaralım, ne kadar değişiklik yaparsak yapalım, asla bağımsız ve tarafsız bir yargı elde edemeyiz.

Bu nedenle -o günkü konuşmamda da ısrarla söyledim- öncelikle biz, kendimiz için değil herkes için adalet isteme durumundayız, herkes için adalet. Yani belli bir kesim, grup, siyasi parti, kişi falan değil herkes için adalet istemek zorundayız, bunu sağlamamız lazım. Bunu şunun için söylüyorum: 2009 yılında yargı reformu paketi hazırlandı, ben o zaman görev de yapıyordum, özellikle, “Evet, yargıdaki sorunlar çözülüyor mu?” diye çok dikkatle okudum, inceledim, araştırdım ama arkadaşlar, yargının bağımsız ve tarafsızlığına hiçbir katkısı olmadı bunun. Benzer şeyler içeriyordu, o yargı reformu paketinden sonra, 2011, 2012, 2013 yılında yargının tarafsızlığı ve bağımsızlığını sağlama söylemleriyle yasalar çıkardık ama hiç sağlayamadık; hatta yargıya güveni hızla daha çok düşürdük.

Bu nedenle, bu temel üç şeyi sağlayamazsak biz, Hâkimler ve Savcılar Kurulunun yapısal değişikliğini, hâkim ve savcıların mülakat sınavının tarafsızlığını ve hâkim, savcının coğrafi teminatını sağlayamazsak bu çıkardığımız yasalarla hiçbir zaman yargıya güveni de artıramayız, yargının hak ve özgürlüklerini de yükseltmeyiz.

Teşekkür ediyorum.

(Oturum Başkanlığına Başkan Vekili Yılmaz Tunç geçti)

BAŞKAN – Teşekkür ediyoruz.

Buyurun Sayın Tanal.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Şimdi, burada 10’uncu maddede şöyle bir şey geliyor: “‘Ticaret hukuku’ ibaresinden sonra gelmek üzere ‘iş hukuku’ ibaresi eklenmiş....” Yani derslerle ilgili bir ibare bu. Şimdi, burada bu dersler... Tabii, Yargıtaydan da üyeler var, öğretim üyesi hocalarımız da var, Adalet Bakan Yardımcısı da burada.

Şimdi, kanuna baktığımız zaman burada çok eksik var Sayın Başkan. İş hukuku deniliyor ama iş hukukunu ayıramayız ki iş ve sosyal güvenlik hukuku var. Sosyal güvenlik hukukunu niye koymuyoruz? Yargıtayda 2 tane daire de bununla alakalı, bu kadar iş yoğunluğunun olduğu bir ülkede. Yani bence bu derslerin arasına, iş hukukunun dışında sosyal güvenlik hukuku, bilişim hukuku, devletler genel hukuku, uluslararası hukuk, insan hakları hukuku ve kamu hukuku derslerinin de ilave edilmesinde yarar var.

Teşekkür ediyorum, saygılar sunuyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ediyoruz.

Buyurun Sayın Kaboğlu.

İBRAHİM ÖZDEN KABOĞLU (İstanbul) – Teşekkürler Sayın Başkan.

Şimdi, bu maddede değinilenlerin dışında birkaç önemli sorun var. Sevgili dekanların da bu konuda konuşmalarını rica ediyorum. Şöyle ki: Şimdi, mülakat tarzına ilişkin düzenleme Adalet

Akademisi Kararnamesi'nden sonra getirilen madde. Oysa Adalet Akademisinin kapatılmasından sonraki ilkin kanunla kurulmuştu, Cumhurbaşkanlığı kararnamesiyle kuruldu ve ilgili Cumhurbaşkan kararnamesinin Anayasa'nın 140'ıncı maddesinin açık hükmü nedeniyle Anayasa'ya aykırı olduğunu öne sürdük ve Anayasa Mahkemesine götürdük çünkü "kanunla düzenlenir" diyor madde 104 fıkrası (17)'ye göre münhasır kanun ve açıkça kanunla düzenlenmesini öngördüğü alanlarda, Anayasaya göre Cumhurbaşkanlığı kararnamesi çıkarılamaz diyor. Bu çok açık bir hüküm. Ama buna rağmen Cumhurbaşkanlığı kararnamesiyle çıkarıldı. Dolayısıyla Anayasa, yasa, Cumhurbaşkanlığı kararnamesi sıralaması yani normlar hiyerarşisi sıralamasına göre bir alt normla yapılan düzenlemenin sonucu olarak, gereği olarak üst norm düzenlemesi yapıyoruz. Oysa bilindiği gibi Anayasa'mız madde 137'de Anayasa, kanun, tüzük ve yönetmelik biçimindeki normlar hiyerarşisi sıralaması 2017 Anayasa değişikliğinde, tüzük yürürlükten kalktığı için, Anayasa, yasa ve Cumhurbaşkanlığı kararnamesi şekline dönüştürüldü. Şimdi, bu itibarla Cumhurbaşkanlığı kararnameleri hem Anayasa ve yasadan sonra geliyor hem Anayasa'ya uygun olmak durumunda hem de yasaya uygun olmak durumunda. Kaldı ki burada bir yetki sorunu var Cumhurbaşkanlığı kararnamesiyle düzenlenemeyecek alanlar. İşte bu hâkimlerin meslek içi eğitimleri, ilerlemeleri, bütün bu ayrıntılı olarak düzenlendiği gibi "kanunla düzenlenir" diyor madde 140 fıkrası uç.

Şimdi, burada bu düzenleme karşısında bize düşen görev, Türkiye Büyük Millet Meclisine düşen görev, söz konusu Adalet Akademisinin kurulmasına dair Cumhurbaşkanlığı kararnamesi yerine Adalet Akademisinin kurulmasına dair yasal düzenleme yapılmasıdır. Ama biz ne yapıyoruz? O kararname Anayasa'ya uygunmuş gibi davranıyoruz, kendi yetkimizi kullanmıyoruz ve o kararname doğrultusunda bir yasal düzenleme yapıyoruz. O zaman bu maddeyle normlar hiyerarşisini de bir tür altüst etmiş oluyoruz ki buna yetkimiz yok Anayasa'nın diğer ilgili maddeleri gereğince. Bu açıdan konuya lütfen bakalım. Ya bu düzenlemeyi yapmayalım Adalet Akademisi Kararnamesi gereğince ya da Adalet Akademisini de gündeme getirip yasal bir düzenlemeye kavuşturalım derim.

BAŞKAN – Teşekkür ediyoruz.

Sayın Aydoğan...

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Hocamın söylediklerine katılıyorum yani normlar hiyerarşisi açısından bakıldığında böyle bir sakatlık söz konusu. O açıdan alternatif olarak sunduğumuz şeyleri değerlendirmenizde fayda olduğunu düşünüyorum.

Bir defa, hâkim ve savcılık mesleğine alınırken alındığı andan itibaren bir tavassut ilişkisi içerisine sokulabilecek olan insanların mesleki algılarının zayıflayacağı kesin. Burada bunları ifade etmek aslında çok yakışıklı değil ama hepimizin bildiği bir gerçek var. Siyasi angajman içerisindeki heyetlere tavassut yoluyla ancak insanlar bir şekilde kendilerini kabul ettirebiliyorlar hatta dönem dönem bu ülkede falancanın kontenjanı, feşmekancanın kontenjanı diye ifadeler de hayatın içerisine girdi. Hayır, bu yoktur dersenez, size FETÖ nereden geldi diye sormak zorunda kalırım. Bu yoktur dersenez, bu kadar FETÖ'cü hâkim nereden geldi diye sorarız. Bu kadar FETÖ'cü hâkim işte bu tavassut ilişkilerinden geldi. Hepimiz biliyoruz ki bir dönem içerisinde FETÖ bağlantısı olmayan insanlar bu sınavlarda zor alınıyordu, daha ciddi bazı bağlantılar olursa... O yüzden bu sınavların objektifleştirilmesi gerekiyor, bu sınavların ciddi anlamda objektifleştirilmesi gerekiyor ve elimizde kalıcı bilgilerle denetlenebilir olması gerekiyor, yargı denetimi altında denetlenebilir olması gerekiyor. Mülakat yapıyoruz, mülakata giren insanlar çıktıktan sonra, az önce burada da söyledim, "Bize saçma sapan sorular soruldu, demek ki biz bu mesleğe alınmayacağız." diyorlar. Mülakat niye yapılır? Mülakatı alacak olduğunuz kişilerin aslında bilim adamı olarak belirli bir bilgiye sahip olup olmamaları meselesi diye yapılmaz, o akademiyle

alakalı bir şeydir, alacak olduğunuz kişilerin bilimsel değerlerle yani kazanmış oldukları bilimsel değerlerle karşılına gelecek olan sosyolojik değerler arasındaki ilişkiyi kurup kuramayacaklarını, bu anlamda bir diyalektik algıya sahip olup olmadıklarını, değerlendirme yeteneklerinin olup olmadığını anlamak için yaparsınız; değil mi? Çünkü yazılı sınava girdiğinde sadece bilgi orada soruluyor. Yazılı sınavda başarılı olduğu zaman bilgisini ölçtünüz diyoruz. Mülakata niye çağırıyoruz? Onun o meslekle alakalı, az önce söylediğim gibi, bilimsel değerler ya da mesleki olarak edinmiş olduğu değerlerle birlikte sosyolojik anlamdaki değerler arasındaki ilişkiyi kurabilme yeteneği, uygulayabilme yeteneği, algılama yeteneği ve oradaki diyalektik değerlendirebilme yeteneğine vakıf olmak için yapıyoruz. O zaman bu sınavın çok objektif yapılması gerekiyor. O yüzden bu sınavın içerisinde öyle siyaseten bir şekilde şekillenmiş kurumlardan gelen kişiler yerine yargının içinden, Danıştaydan, Yargıtaydan, YÖK'ün bünyesinden ve psikoloji ve sosyoloji alanında eğitim veren alanlardan gelen bilimsel değerlendirme yapabilecek kişiler tarafından oluşması gerekiyor. Hem tavassut ilişkisi engellenmiş olur hem aynı zamanda mesleğe alınacak olan kişilerin bu mesleği icra edebilme yeteneği daha sağlıklı değerlendirilmiş olur. O yüzden alternatif önerimizin bu konuda göz önüne alınmasını talep ediyoruz.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ederiz.

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – Sayın Başkan, kanunla ilgili kısa bir açıklama yapabilir miyim?

BAŞKAN – En son şey yapalım.

Sayın Başaran, buyurun.

AYŞE ACAR BAŞARAN (Batman) – Evet arkadaşlar, aslında biz geneli tartışırken de bu meselelere çok da değinmiştik ama bu genel belki ufak değerlendirme olacak ama söylemeden geçemeyeceğim. Bu paketin genelinde var olan bir mevzu var, bunda da aynı şey. Çok esaslı kanunlarda çok büyük ihtiyaçlar ve büyük düzenlemelerin yapılması gereken kanunlarda böyle yanından teğet geçerek “mı” gibi yaptığımız bir düzenleme daha. Çünkü biz özellikle insanların adalet güveninin bu kadar zedelendiği bir süreçte bu adalet güveni aslında tesis edebilecek Hâkimler ve Savcılar Kanunu'nda bir değişiklik yapıyoruz ama bu değişikliği o kadar, dediğim gibi, kanunun özüne dokunmadan, yapıyı hiç değiştirmeden, aslında önümüzdeki süreçlerde sıkıntıları daha da büyütecek ufak ufak maddeler ekleyerek yapıyoruz. Bakın, tekrar tekrar söylemekte fayda olduğu için söylüyorum: Dünya Adalet Platformunun Şubat 2019'da yaptığı araştırmada hukukun üstünlüğü endeksine göre Türkiye 126 ülke arasında 109'uncu sırada. Yani bu kadar geri bir durumdayken yine sınır tanımayan gazeteciler tarafından dünya basın özgürlüğü endeksine göre 2018 yılında 180 ülke arasında 157'nci sıradayız. Ya, bu kadar kötü bir durumdayken hâkimler, savcılarla ilgili, karar vericiler onlar, ben vermiyorum kararı, ben vermiş olsam benimle ilgili yapalım...

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) – 106'ncı sırada Nijerya var, devlet yok Nijerya'da.

AYŞE ACAR BAŞARAN (Batman) – Şimdi, bu kadar problemin...

Efendim...

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) – O raporda Nijerya 106'ncı. Nijerya'da devlet yok yani. Ne yargısından bahsediyorsunuz?

AYŞE ACAR BAŞARAN (Batman) – E, demek orayı bile aşan bir durumdayız yani neyse. Şimdi karşılıklı bir polemige girmeyelim.

BAŞKAN – Rapor yanlış demek istiyor.

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) – Devletin olmadığı, yargının olmadığı bir yer o rapora nasıl

giriyor? Bizim önümüze nasıl alıyorlar?

BAŞKAN – Raporda hata var demek ki.

AYŞE ACAR BAŞARAN (Batman) – Karşılıklı bir polemige girmeyelim ama çıkıp sokakta insanlara sorduğunuz zaman da 10 kişiden 8'i "Bu ülkede ben adalete güvenmiyorum." diyor.

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) – Direkt oran veriyor.

BAŞKAN – Sayın Güler...

AYŞE ACAR BAŞARAN (Batman) – İzin verirsiniz ben devam edeyim, sonra siz eleştirilerinizi bana sunarsınız.

Şimdi, bu kadar problemli bir mesele, 10 kişiden 8'i bu adalete güvenmiyor. Kim kararları veriyor? Hâkimler, savcılar yapıyor bunu. Yani adalete güveni bu noktaya getirenler karar vericiler. Yani sonuçta bu yasaları değiştirebiliriz, dönüştürebiliriz ama uygulamanın bu kadar problemli olduğu bir ülkede şimdi, iki esaslı şeyi yapmamız lazım yani hâkimler ve savcılar konuşuyorsak eğer, onun kanununda bir değişiklik yapıyorsak. Bir, bakın, bu ülkedeki geçmiş tecrübelerimizi de göz önünde bulundurarak aslında bu hâkim, savcılar, bu yapının kendisini gerçekten hukuk yeteneğine sahip, objektif karar verecek hâkim ve savcılardan oluşturmamız lazım. Mülakatların bize ne getirdiğini biz geçmiş tecrübelerle gördük. Türkiye tarihinde görülmüş mü bilmiyorum -en azından ben kendi kısa yaşam tecrübemde görmediğim bir işi- biz adliyelerin kapılarının kapatıldığı, hâkim, savcılara operasyon yapıldığı bir tarihi hatırlıyoruz. Bu neydi peki? Tam o dönemde, biz daha yeni avukatken... Biz hiçbir zaman mesela hâkim, savcı olmayı düşünmedik. Niye düşünmedik? Çünkü yoktu cemaatle herhangi bir ilişkimiz. Çünkü sınava girsek bile mülakatta eleyeceğinizi çok iyi biliyorduk. O dönemin cemaatçileri bu dönem aslında başka bir politik görüşte yine yargının tamamına sızmış durumda. Yani o dönem cemaatçi idi, bu dönem AKP'li. Bu AKP'li hâkim ve savcıların pratiklerini ben ilk toplantıda da dile getirdim. Şimdi bunlar neye göre karar veriyorlar? Siyasi görüşe göre karar veriyorlar çünkü bir siyasi görüş kendilerini getiriyor. Bir defa, bir minnet duygusuyla, onları getirene iyi görünme duygusuyla -ama birazdan söyleyeceğim sonrasında ne olduğunu da- hareket eden, aslında gücünü kanundan almayan, gücünü iktidardan alan, gücünü ve tavırlarını iktidarın yaklaşımına göre belirleyen hâkim ve savcılar olduğu müddetçe bu problem. Şimdi, bunu nasıl açacağız? İşte bu mülakat meselesini objektif kriterlere bağlamak lazım. Sınavda 100 alıp mülakatta elenen -arkadaşlarımızın az önce de söylediği gibi- türlü türlü sorularla, garip garip sorularla elenen onlarca, yüzlerce insan var, bunu aslında bu hâkimler, savcılarla ilgili düzenlemede düzenlememiz gerekiyor.

Bir mesele de ikinci adım... Hâkim, savcı oldu, bir şekilde iktidara bulaşmış ya da bir şekilde bir referans bulup hâkim, savcı olarak belirlendikten sonra ama ilk biat yetmez, sürekli bir biate ihtiyaç var. Bu biat da ne oluyor? Verdiği kararlarla oluyor. Bakın, bu hâkim ve savcıların hiçbirinin kararı Avrupa İnsan Hakları Mahkemesine gittiğinde, orada kişi hak ve özgürlüklerini ihlal ettiği saptandığında bile kendisine bir geri dönüşü yok. Ama iktidarın görüşüne göre verilmeyen herhangi bir kararda savcının, hâkimin nereye sürüleceği, nereye gideceği belli değil. Bir defa, bu açıdan hâkimin bir güvencesi yok. Ben ilk toplantıda da söyledim, bu büyük bir problemdir. Bir hâkim "Ben bu davada aksi bir karar verdiğimde başıma ne gelecek, nereye sürüleceğim?" diye eğer kafasında bir soru işareti varsa orada yargı tesis edilemez. O açıdan, bence bu Hâkimler ve Savcılar Kanunu'nda bir değişiklik yapacaksa bu iki esaslı mesele üzerinden düzeltme yapmamız gerekiyor, yoksa... Şimdi, cemaat için AKP iktidarı döneminde adliyelerin kapısı kapatıldı, operasyon yapıldıysa iktidar değiştiği anda bu sefer gelip o iktidar da aynı şeyi yapacak, kapatacak kapıları bu sefer AKP'li hâkim, savcılara mı operasyon yapılacak? Şimdi, bu anlayışı biz var ettiğimiz müddetçe, geliştirdiğimiz müddetçe biz yargının içerisinde yargının problemlerini çözemeyeceğiz. Çünkü dediğim gibi, yargı mensupları şöyle karar

veriyor; cinsiyete göre, politik görüşe ve ekonomik duruma göre, sadece bakın politik görüş de değil, ekonomik duruma göre. Çünkü Soma katliamını hepimiz hatırlıyoruz, birçok işçi yaşamını yitirdi ama oradan çıkan karar, aslında bütün toplumun vicdanını yaralayan bir meseleydi. Yani bunun için dediğim gibi, tekrar tekrar özellikle vurguluyorum, bizim bu konuda önergemiz de var.

HALİL ÖZTÜRK (Kırıkkale) – Karar veren hâkimi tanıyor musunuz?

AYŞE ACAR BAŞARAN (Batman) – Hiç tanımıyorum, bizim böyle ilişkilerimiz yok çünkü.

HALİL ÖZTÜRK (Kırıkkale) – Ben çok iyi tanıyorum, benim stajyerimdi, dünyayı bir tarafa verin, bir eline ay, bir eline güneşi, hiçbir...

AYŞE ACAR BAŞARAN (Batman) – Doğrudur. Bizim böyle ilişkilerimiz yok Sayın Vekilim yani biz böyle ilişkiler kurmuyoruz hâkim ve savcılarla.

HALİL ÖZTÜRK (Kırıkkale) – Hukuk fakültesini bitirmişsin, stajyerin olmadı mı kimse?

AYŞE ACAR BAŞARAN (Batman) – Yok, benim stajyerim olmadı. Benim stajyerim muhtemelen hâkim, savcı da olamazdı. Onun için, işte mesele tam da bu. Bunun için, dediğim gibi, eğer bir meseleyi çözeceksek bu en esaslı konuları konuşalım, burada bir düzenleme yapalım.

Teşekkür ederim.

(Oturum Başkanlığına Başkan Hakkı Köylü geçti)

BAŞKAN – Ben teşekkür ediyorum.

İki kişi kaldı herhâlde.

Buyurun.

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) – Sayın Başkanım, değerli arkadaşlar; Adalet Komisyonuna gelen bir yasamız vardı, bu yasa 7165 sayılı CMK ve yine torba yasaydı, bazı kanunlarda değişiklik yapılmasına ilişkin yasaydı. O yasada; 2802 sayılı Yasa'nın 10'uncu maddesinde ve 9/A maddesinde buradaki düzenleme yapılanda olduğu gibi bizim itirazlarımız olmuştu, Adalet Komisyonu üyelerimiz ve bizlerle beraber katılan diğer muhalefet partilerine -evet, 7165 sayılı- burada biz demiştik ki hâkim ve savcı mülakatlarında, bu konuda toplum vicdanında bir yara oluştu. Hepinizi, sizi de arayanlar, soranlar oluyor. Ya milletvekiliyseniz ya da Yargıtayda üyeyseniz ya da hukukta ya da iktidar partisinde etkin bir rolünüz varsa "Oğlumuz, kızımız hâkimlik, savcılık mülakatına girecek -sınavına girecek diyen yoktu- bir katkınız olabilir mi?" diye sorardı. Biz de derdik ki bizim katkımız olursa giremezsin, başka katkılara gir derdik, son zamanlarda, son mülakatlarda ülkücü camiadan katkılardan da yararlanmamaya başladılar.

HALİL ÖZTÜRK (Kırıkkale) – Yararlanmaya mı başladılar?

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) – Yararlanmamaya başladılar.

Bu konuda bir gerçeği söylemek zorundayım. Son mülakatlara giren...

YUSUF BAŞER (Yozgat) - Halil Bey, senin mevzuna giriyor bu.

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) – Arkadaşlar, burada gerçekleri söylüyoruz, bir saniye...

Son mülakata giren adayların içinde babası ülkücü olan bazı kardeşlerim bizzat beni aradı ve başarılı bir sınavdan sonra mülakatı geçemediklerini söyledi. Bu neye dayanıyor?

MAHMUT ATILLA KAYA (İzmir) - Niye sizi arıyorlar?

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) – Arkadaşlar dinleyin lütfen.

"Yargıda birlik" adı altında FETÖ'cü hâkimleri, savcıları temizlerken sosyal demokrat düşüncede,

Ülkücü düşüncede olanlarla birlikte hareket ettiniz, bu hareketten sonra... (Gürültüler)

Lütfen dinleyin.

Yargıda birlik çalışması içerisinde sosyal demokrat düşünce ve lkc düşüncede olanlarla birlikte hareket ettiniz. Daha sonra, FETÖ'c hâkimlerin ve savcıların yargıdan temizlenme çalışmasında katkıda bulunan bu unsurlar konusunda destek veren bu unsurları, daha sonra başka cemaatlerin etkisinde kalarak son zamanlarda başka, Hakyol ve Menzil tarikatlarının ya da cemaatlerin yargıda etkin olduğu ve...

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – Kim söylüyor bunu?

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) – Halk söylüyor, vatandaş söylüyor, duyumlar söylüyor.

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – Nerede söylüyor bunları? Nereden çıkıyor bunlar?

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) – Yani söyleniyor bunlar, bunlar söyleniyor arkadaşlar.

ABDULKADİR ÖZEL (Hatay) – Bu nasıl bir ciddiyetsizlik.

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) – Dinleyin, dinleyin, gerçekleri söylüyoruz size, gerçekleri söylüyoruz.

ABDULKADİR ÖZEL (Hatay) – Veri var mı; belge var mı, bilgi var mı?

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) – Arkadaşlar, bir dinleyin.

Sayın Başkanım, ben konuşayım, arkadaşlar cevabını versin.

BAŞKAN – Tamam, arkadaşlar, tamam.

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) – Bakın, arkadaşlar, hâkim ve savcı mülakatları toplum vicdanına en önemli etkisi olan ve vatandaşın vicdanında bir yaradır, bu bir gerçektir. Bu yarada ister dedikodu olsun ister gerçekler olsun dinlemek zorundasınız. Ŗu anda hâkim, savcı mülakatlarında daha önce FETÖ'c terör örgütünün etkili olduğu şekilde bazı cemaatlerin etkin olduğu halk tarafından -siz "dedikodu" deyin ama- söyleniyor, hukuk çevrelerinde söyleniyor, her yerde söyleniyor.

Geleceğim nokta Ŗu: Biz dedik ki 7165 sayılı... İşte hâkimlerin, savcılarının bağımsızlığını bunun için istiyoruz. Hâkim, savcı bağımsızlığı, tarafsızlığı olsun, getirelim savcılığa. Yani onun için tarafsızlığı istiyoruz. (Gürültüler)

Sayın Başkan...

BAŞKAN – Tamam arkadaşlar, bir saniye, lütfen...

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) – Arkadaşlar, kamera kaydından niye kaçıyorsunuz? Bakın arkadaşlar, kamera kaydının mülakatta bulunmasından niye kaçıyorsunuz?

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – Dünyanın neresinde var?

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) – "Dünyanın neresinde var?" diyeceğinize Türkiye'deki demokrasi ihlalleri, insan hakları ihlalleri nerede var? Demokratik toplumların, zgr toplumların içerisinde yargı tarafsız olur, yargı bağımsız olur. Yargıya güven bu toplumda aşağıya dmŖe Yargıtay Başkanı "Bu toplumda yargıya güven konusunda bir sıkıntımız var." diyorsa ve Adalet Bakanımız Sayın Gl de "Yargıya güven yılı olmasını 2019'da hedefliyoruz." diyorsa demek ki bir sorun vardır, demek ki bu sorunu burada, Adalet Komisyonunda masaya yatırmamız lazım. Niye engelliyorsunuz? Niye konuşmamızı engelliyorsunuz? İzin verin, konuşalım. Siyaset yapmıyorum. Adalet Bakan Gl Yargı Reformu Strateji Belgesi açıklamasında açıkça "Yargıya güven yılı olmasını hedefliyoruz." demiŖti. Yok olan Ŗeyi hedeflersin var olan Ŗeyi hedeflemene gerek yok ki, yok olan Ŗeyi hedefliyorsun. Yargıya güven yok, Bakan "Hedefliyoruz." diyor. Kendisini tebrik ediyorum. Bu hedefi de sağlamamız için ne

yapmamız lazım? Burada konuşmamız lazım arkadaşlar, bizi dinlemeniz gerekiyor.

Arkadaşlar, bakınız, devam ediyorum.

BAŞKAN – Devam edin.

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) – Başarılı adayların yazılı sınavda yüksek not alıp daha sonra mülakatta kaybetmesi yargıya olan, hâkim, savcı sınavlarına olan güveni ortadan kaldırmıştır. Referansla hâkim, savcı alınmayacağını hukuk fakültesini bitiren en genç hukukçu dahi bilir. Yargı bağımsızlığını sağlamak istiyorsak öncelikle hâkimlerin, hâkim adaylarının, savcı adaylarının birilerine minnet etmesini ortadan kaldırmamız gerekiyor. Bu yapılaşma, bu mülakat yöntemi terör örgütünün, FETÖ’cülerin yargıyı ele geçirmesini nasıl sağlamışsa bundan sonra da başka cemaatlerin, başka tarikatların ele geçirmesine neden olabilir, olacaktır, buna engel olmak zorundayız.

Bunun çözümü şu: Biz 7165’te de söyledik, bu anda da söylüyoruz; mülakatı kamera kaydı altında, üniversiteden gelen temsilciyle birlikte yapmaktan niye korkuyorsunuz, niye çekiniyorsunuz? Mülakata giren gençlerimizin haksızlığa uğradığı, siyasi referansı olmadığı için aidiyeti ve inancı sebebiyle seçilmediği hissini niye kaldırmak istemiyorsunuz? Bunu sağlayamazsak, Adalet Bakanının söylediği gibi, yargıya güveni 2019’da hedeflediğimiz bir yıl olarak söylemezsek bu reform paketi kitaplarda kalacak bir paket hâline gelir.

Bakin arkadaşlar, Anayasa Mahkemesi ne karar vermiş? Anayasa Mahkemesinin verdiği karar şu: Anayasa Mahkemesi tarafından verilen 19/12/1995 95/19, 95/64 sayılı Karar var, çok önemli bir karar. Şunu söylüyor: “Vurgulandığı üzere, hâkimlik ve savcılık mesleğine giriş aşamasındaki sınavların yürütme organının etkisinde olması Anayasa’nın 138, 139, 140, 159’uncu maddelerine aykırıdır.” Bunu niye getiriyor? Şundan getiriyor: 9/A’ya göre hâkim ve savcıların mesleğe girişlerinde Cumhurbaşkanının, yürütme erkinin bir parçası olan Adalet Bakanlığının bürokratlarının etkili olduğunu kimse yadsıyabiliyor mu? Yadsıyamıyor. Bu nedenle, mülakat sistemini yargı denetimine sokmamız gerekiyor. Onun denetimine sokmanın yolu da kamera kayıdır. Bunu yapmadığımız takdirde yürütmenin yargı üzerindeki vesayetini ortadan kaldıramayız.

Yargıtay Başkanımız geçenlerde yapmış olduğu bir açıklamada “Yargıya güven için ön koşul ortak bir yargı etiği bilinci oluşturmak.” diyor. Ankara Hukuk Fakültesi mezunu çocuklarımız, gençlerimiz gitmiş, Yargıtayda yapılan törende sertifikalarını almışlar. O nedir? Yargı etiği bilinci ama ortak bir yargı etiği bilinci. Bunun çözümünü de şöyle koyuyor Yargıtay Başkanımız: İyi işleyen yargı sisteminin hukuk devleti olmanın en büyük koşulu olduğunu söylüyor ve en önemlisi “Demokrasi ve özgürlük, insan hakları, iyi işleyen yargı sisteminde olabilir.” diyor. Bunu hedeflemek için ne yapmak lazım? Hâkimlik ve savcılık sınavına giren o tapteze beyinli gençlerimize “Bu işi ben beynimle kaybettim, ben çalışmadım diye kaybettim. Bu işin arkasında cemaat yok, o yok, bu yok, referans yok.” inancını bırakmak lazım, topluma bırakmak lazım. Bunun yolu da mülakattan korkmamanız olacak, bunun yolu da nasıl sınav sistemi getiriyoruz, o çocukların haklarını bir kenara atmamakla olacak.

Teşekkür ediyorum Başkanım.

BAŞKAN – Ben teşekkür ederim.

Buyurun Sayın Öztürk.

HALİL ÖZTÜRK (Kırıkkale) - Şimdi, Süleyman Bey ülkücü olanların, babasının ülkücü olmasından hâkimlik mülakatını kazanamadığını söyledi. Öncelikle bir tespit yapmak isterim. Bize, Milliyetçi Hareket Partisine, ülkücü milliyetçi harekete mensup olan hiç kimse herhangi bir sınavı kazanmak için hiç kimseye bir tavassutta bulunmaz. Öncelikle bunu tespit etmek isterim. Bizler, milliyetçi ülkücü hareketin mensupları olarak, kurulduğumuz 8-9 Şubat 1969’dan bugüne -yani elli

birini yılındayız şu anda- hiçbir zaman herhangi bir menfaat temin etmek gayesiyle hiçbir yapıyla, grupla, siyasi partiyle hareket etmeyiz.

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) – Öyle bir şey demedim zaten, tavassut demedim.

HALİL ÖZTÜRK (Kırıkkale) – Bizim için önemli olan, devletin ve milletin bekası, bölünmez bütünlüğüdür. Onun için, biz, yargının bağımsız ve tarafsız olması gerektiğini bilen, buna inanan ve bunu içselleştirmiş bir siyasi anlayışa mensubuz. O bakımdan, bizim için hukukun üstünlüğünden öte bir şey yoktur. Ki bazı arkadaşlarımızın da değişik zamanlarda hani bu AK PARTİ'nin on yedi yıllık iktidarında zaman zaman kazandığına, zaman zaman kazanamadığına bizler de tanık oluyoruz ama burada herhangi birisini zan altına sokmak bakımından bunu ifade etmedim. Ama şunu söylemek isterim yeri gelmişken: Bizler de yargının tarafsız ve bağımsız olması gerektiğini her zaman söylüyoruz. Yine gerek HSK'de gerekse yargının her düzeyinde, gerek alt düzeyde gerek üst yargı normlarında, herhangi bir şekilde yargının bir cemaate, bir zümreye, bir sınıfa teslim edilmemesi gerektiğini her defa söyledik. Biz de hâkim ve savcılarımızın sadece ve sadece Anayasa'dan ve kanunlardan talimat alması gerektiğini, herhangi bir sınıfsal yapıdan talimat almaması gerektiğini her zaman, her vesile dile getiriyoruz.

Benim söyleyeceklerim bunlardan ibaret.

Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

ADALET BAKAN YARDIMCISI ZEKERİYA BİRKAN – Sayın Başkan, çok değerli milletvekilleri, çok değerli katılımcılar; tabii, burada yargıya güven konusunda söylenen birçok şey... Yani akademik anlamda, doğruluğu anlamında böyle bir şey yok. Yani 10 kişiden 8 kişi “Yargıya güvenmiyorum.” dediği, Afrika ülkelerinin, diğer ülkelerin gerisinde olduğumuz hususu, bunlar doğru şeyler değil. Ya bazı arkadaşlarımız Afrika'ya gitmediler ya da başka ülkeleri görmediler. Bu kıyaslama doğru bir kıyaslama değil. Fakat şu bir gerçek yani var olan bir gerçeğin üzerini de biz kapatarak bir yere gidemeyiz: FETÖ'nün stratejik olarak yargıyı hedef seçmesi nedeniyle belki de kurumlarımız içinde en çok tahribatın olduğu yerlerden bir tanesi yargı. Neredeyse insan kaynağının büyük bir kısmını ihraç etmek zorunda kaldık. O yüzden, hem FETÖ'nün stratejik olarak yargıyı bir manivela olarak kullanması nedeniyle toplumsal hayatta yaratmış olduğu tahribat ve arkasından da insan kaynağı anlamında eksikliğimizde hakikaten bir sıkıntı yaşadık. Yani bu bir gerçek, zorunluluktan kaynaklanan bir şey. Bu anlamda da güven veren ve erişilebilir bir adalet esasen adaletin temel ilkesidir. Bizim Yargı Reformu Strateji Belgemizde de bu yer alıyor. Yalnız, bir hususu belirtmek istiyorum: Biz bir reform yapmaya çalışıyoruz yani bir şeyi daraltmıyoruz arkadaşlar. Bu mülakat konusu yeni olan bir konu değil yani her zaman mülakat Adalet Bakanlığında olmuş olan bir müessesedir. Biz bunu daraltmıyoruz yani kurulu 5'ten 3'e, 3'ten 2'ye, 1'e falan düşürmüyoruz, kurulun tabanını genişletiyoruz, yeni 2 tane daha göz ekliyoruz oraya; bir, Hâkimler ve Savcılar Kurulunun sekreterini, bir de yine yüksek yargıdan akademimize gelen, idari hâkim alınacaksa Danıştay üyesini, yine adli yargı alınacaksa Yargıtay üyesini. Bu anlamda iyi ve doğru bir şey yaptığımıza inanıyoruz. Ha, ileride başka konular çıkar, farklı zamanlar gelir, farklı yönetim şekilleri oluşur, ne bileyim başka sorunların çözümünde başka çözüm metotları oluşur, bunlar değerlendirilir. Ama şu anlık, özellikle biz mülakat komisyonunu genişletiyoruz, bunun da doğru bir şey olduğuna inanıyoruz.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Konu açıklığa kavuşmuştur.

Önergeleri okutuyorum...

İBRAHİM ÖZDEN KABOĞLU (İstanbul) – Sayın Başkan, Dekan konuşmak istiyor.

BAŞKAN – Ben söz vereceğim ona, biliyorum.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Belki oylamada etkili olabilir Sayın Başkan. Dekanın konuşması sonucunda sonuç değişebilir Sayın Başkan. Doğrusu o.

Türkiye Büyük Millet Meclisi

Adalet Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan (2/2215) esas numaralı Kanun Teklifi'nin 10'uncu maddesinin aşağıdaki şekilde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Zeynel Emre

Turan Aydoğan

Süleyman Bülbül

İstanbul

İstanbul

Aydın

Alpay Antmen

Tufan Köse

Rafet Zeybek

Mersin

Çorum

Antalya

“MADDE 10- 2802 sayılı Kanunun 9/A maddesinin altıncı fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiş ve mülga 8 inci fıkrası “Mülakat görsel ve sözlü kayıt altına alınır.” şeklinde yeniden düzenlenmiştir.

“Mülakat Kurulu; Hâkimler ve Savcılar Kurulunun belirleyeceği Yüksek Öğretim Kurumu'nun, Sosyoloji, Psikoloji bölümlerinde görevli akademisyenlerden birer kişi ile hukuk fakültelerinde hukuk felsefesi öğrenimi vermekle görevli bir akademisyen, Yargıtay'dan bir üye, Danıştay'dan bir üye, Anayasa Mahkemesinden bir üye, Hâkimler ve Savcılar Kurulu Teftiş Kurulundan bir üye olmak üzere 7 kişiden oluşur.”

Gerekeçe:

Adaletin dağıtılması için toplumun adalet beklentisi, kanunun oluşturulma süreci, yasa maddesine ihtiyacın neden kaynaklandığı, mahkeme kararının kişiler ve toplum üzerindeki etkisi, sosyal ve psikolojik etkilerinin dikkate alınması ile hukukçudan beklenenin bilimsel konularda uzman olması olmayıp, bilimsel bilginin nasıl üretildiği, metodolojisi ve bir değer sistemi olan bilginin diğer değer sistemleri üzerindeki etkisinin diyalektik düşünme yöntemiyle felsefi açıdan değerlendirilmesi, yargılamanın bir iletişim süreci olduğu, mesleki yetkinlik derecesinin takdir ve değerlendirilmesinin de Yargıtay, Danıştay üyelerinden 1'er kişi ile teftiş kurulu başmüfettişlerinden belirlenen 1 kişinin katılımı ile oluşturulacak, siyasetin etkisinin olamayacağı bir mülakat kurulunun oluşturulmasının yargı bağımsızlığı ve tarafsızlığının sağlanması, olması gereken olarak değerlendirilmiş ve değişiklik yapılması gerekmiştir.

Hâkimlik ve savcılık mülakat sınavı sonuçlarına yapılacak itirazların dava sürecinde denetlenebilmesi için, görsel ve sözlü kayıt altına alınma zorunluluğu bulunduğundan, bu değişikliğin yapılması gerekmiştir.

BAŞKAN – Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

Diğer önergeyi okutuyorum:

Adalet Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan bazı kanunlarda değişiklik yapılmasına dair 10'uncu maddesinde çerçeve 9/A maddesinin altıncı fıkrasına eklenmek istenen teklif metninin maddeden çıkarılmasını arz ve teklif ederiz.

Ayşe Acar Başaran

Ahmet Şık

Abdullah Koç

Batman

İstanbul

Ağrı

Gerekçe:

Hâkimler ve Savcılar Kurulunun yapısının bağımsız ve tarafsız bir yapı olmadığı, dolayısıyla bu kurulun baştan itibaren yeniden düzenlenmesi gerekmektedir. Bağımsız ve tarafsız bir yargı sisteminin oluşturulması mahkemelere tavsiye ve talimatlara son verilmesi, mahkemelerin vermiş oldukları kararlara saygı duyulması elzemdir. Hak ve özgürlüklerin korunup geliştirilmesi için yargının tarafsızlığı ve bağımsızlığı esastır. İnsan kaynaklarının iyi kullanılması, savunma hakkına anayasal düzeyde saygı gösterilmesi ve korunması, adalete erişimin kolaylaştırılması, ceza ve adalet sisteminin tarafsızlığının sağlanması, kanun önünde eşitlik ilkesinin hâkim kılınması ve ayrıca bütün yargılama sistemlerinin sadeleştirilmesiyle yargı kararlarının idare karşısında etkinliğinin artırılması şarttır. Bu bağlamda, erkerin ayrılığı ve yasama ile yürütmenin mutlak düzeyde yargı üzerindeki tahakkümünün sonlandırılması hukuk devleti açısından da olmazsa olmazlardandır.

Bu saydığımız sebeplerden dolayı tarafsız ve bağımsız yargı mekanizmasının oluşabilmesi için, HSK kurumunun kaldırılarak onun yerine bilimsel ölçülerde olduğunu düşündüğümüz “Adalet Yüksek Kurulu”nun oluşturulması ve anayasal bir kurum hâline getirilmesi elzemdir. Bu kurulun biçiminin ve çalışma usullerinin aşağıdaki gibi düzenlenmesi gerekmektedir.

Adalet Yüksek Kurulu mahkemelerin bağımsızlığı ve hâkimlik teminatı esaslarına göre kurulur ve görev yapar.

Adalet Yüksek Kurulu 19 üyeden oluşur; genel kurul ile biri adli yargı hâkimlerinin, biri adli yargı savcılarının, biri idari yargı hâkimlerinin özlük işlerinden sorumlu 3 daire hâlinde çalışır. Kurul üyelerinin 3’ü Yargıtay, 3’ü Danıştay başkan ve üyelerinin; 3’ü Yargıtay cumhuriyet savcılarının kendi aralarında ve gizli oyla yapacağı seçimle belirlenir. Türkiye Büyük Millet Meclisi en az 1’i hukukçu olmak üzere 3 üyeyi Yükseköğretim Eşgüdüm Kurulunun üniversite öğretim üyeleri arasından; 3 üyeyi Türkiye Barolar Birliği Genel Kurulunun, Yönetim Kurulunun avukatlar arasından göstereceği 3 katı kadar aday içinden, 2 üyeyi adli yargı ilk derece mahkemesi ve bölge adliye mahkemesi hâkimleri, 2 üyeyi idari yargı ilk derece mahkemesi ve bölge idare mahkemesi hâkimleri ve savcılarını arasından seçer. Türkiye Büyük Millet Meclisinin yapacağı bu seçimden önce, adaylar, Türkiye Büyük Millet Meclisinde grubu bulunan her siyasal partinin eşit sayıda temsil edileceği bir komisyon tarafından dinlenir. Bu komisyon, her bir adayın başvuru dosyasını inceleyerek hazırlayacağı raporu Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Kuruluna sunar. Türkiye Büyük Millet Meclisi, seçimini üye tamsayısının üçte 2 çoğunluğuyla ve gizli oyla yapar.

Adalet Yüksek Kurulu üyelerinin görev süresi altı yıldır. Süresi biten üye yeniden seçilemez. Kurul üyeleri, görevlerinin devamı süresince kanunda belirlenenler dışında başka bir görev alamazlar veya kurul tarafından başka bir göreve atanamaz ve seçilemezler.

Adalet Yüksek Kurulunun adli yargı hâkimlerinin özlük işlerinden sorumlu dairesinde Yargıtay, bölge adliye mahkemeleri ve ilk derece adliye mahkemelerinden seçilen 7 hâkim üye ile Türkiye Büyük Millet Meclisi tarafından seçilen 1 avukat ve 1 öğretim üyesi; adli yargı savcılarının özlük işlerinden sorumlu dairesinde Yargıtay, bölge adliye mahkemeleri ve ilk derece adliye mahkemelerinden seçilen 7 savcı üye ile Türkiye Büyük Millet Meclisi tarafından seçilen 1 avukat ve 1 öğretim üyesi; idari yargı hâkimlerinin özlük işlerinden sorumlu dairesinde Danıştay, bölge idare mahkemeleri ve ilk derece idare mahkemelerinden seçilen 7 hâkim üye ile Türkiye Büyük Millet Meclisi tarafından seçilen 1 avukat ve 1 öğretim üyesi görev yapar.

Adalet Yüksek Kurulu içindeki her bir dairenin üyeleri gizli oyla ve salt çoğunlukla daire başkanlarını seçerler. Daire başkanlarının katılımıyla Adalet Yüksek Kurulunun genel yönetiminden sorumlu bir başkanlık kurulu oluşturulur. Başkanlık kurulu üyesi daire başkanlarından her biri Adalet Yüksek Kurulunu temsil etmek üzere iki yıl için başkanlık görevini üstlenirler.

Adalet Yüksek Kurulunun kendisine bağlı bir genel sekreterliği ve teftiş kurulu bulunur. Genel sekreter ile teftiş kurulu başkanı ve teftiş kurulunda görev yapacak hâkim müfettişler genel kurulun teklifi üzerine başkanlık kurulu tarafından atanır.

Adalet Bakanı, kurulun daveti ya da kendi istemi üzerine gerekli gördüğü açıklamaları yapmak ya da bilgileri paylaşmak amacıyla Adalet Yüksek Kurulu toplantılarına katılabilir.

Adalet Yüksek Kurulunun kuruluşu, dairelerin ve genel kurulun görev ve yetkileri, toplantı ve karar yeter sayıları, çalışma usulleri ile genel sekreterlik ve teftiş kurulunun oluşum biçimi ve görev ve yetkilerine ilişkin usul ve esaslar kanunla düzenlenir.

Görev ve Yetkileri

Adalet Yüksek Kurulu yargının yönetim ve denetimi ile adli ve idari yargı hâkim ve savcılarının özlük işlerinden sorumludur.

Kurul adli ve idari yargı hâkim ve savcılarını mesleğe kabul etme, atama ve nakletme, geçici yetki verme, yükselme ve birinci sınıfa ayırma, kadro dağıtma, meslekte kalmaları uygun görülmeyenler hakkında karar verme, disiplin cezası verme, görevden uzaklaştırma işlemleri yapar; meslek öncesi ve meslek içi eğitim işlerini planlar ve yürütür; yargıya ait bütçe taslağını hazırlar ve bütçenin uygulanmasını gözetir; mahkemelerin çalışmalarını denetler ve değerlendirir; yargıyla ilgili kanun tasarıları hazırlar ve hazırlanan tasarılar hakkında görüş bildirir; kendi varlık ve görevlerini ilgilendiren konularda Anayasa Mahkemesinde iptal davası açabilir; Anayasa ve kanunlarla kendisine verilen diğer görevleri yerine getirir.

Çalışma Usulleri

Adalet Yüksek Kurulunun çalışmalarında ve kararlarında açıklık esastır. Kurulun toplantı gündemi, tutanakları ve kararları internet sayfasında yayımlanır.

Adalet Yüksek Kurulu her yıl kendi çalışmalarını yargının durumu, gereksinimleri ve kurulun bu konudaki görüş ve önerilerine ilişkin olarak hazırlayacağı raporu kamuya sunar. Kurulun bütün kararlarına karşı yargı yolu açıktır.

Bu nedenle kanun metnine eklenen bu metnin yukarıda önermiş olduğumuz kurulun oluşturulmasından sonra kanun metnine eklenmesi yararlı olacaktır.

BAŞKAN – Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

Hocam, kısa bir açıklama yapacaktınız herhâlde.

Buyurun.

ANKARA ÜNİVERSİTESİ HUKUK FAKÜLTESİ DEKANI PROF. DR. MUHARREM ÖZEN – Sayın Başkanım, Komisyonun değerli üyeleri; hepinizi tekrar saygıyla selamlıyorum.

Esasa ilişkin olmamakla birlikte, bu hâkim ve savcı mülakatı konusuyla ilgili bir iki düşüncemi açıklamak istiyorum. Öncelikli olarak benim doçentlik çalışmam hâkimin cezai sorumluluğu, 2003 yılında yazdım, buna kafa yoran akademisyenlerden biriyim. Sonra Avrupa Birliği sürecimizde de Avrupa Birliğinin bir talimatıyla kitabımın bütün baskıları bitti, piyasada ikinci baskı yapamadım.

Şunu vurgulamak istiyorum Sayın Başkanım, değerli üyeler: Biz bu yargı reformunun, bu teklifin

ilk ayağında hukuk eğitimi üzerine kafa yorduk. Bunun üç halkası var; siz iyi öğrenci alacaksınız, iyi hukuk eğitimi yapacaksınız ama daha da önemlisi, bu mesleğe giden yolculukta da sistemi iyi kurmanız lazım. Ben şunu önemsiyorum, mülakat kurulunda elbette bu genişlemeyi çok olumlu buluyorum. Mülakat kurulu ne kadar genişlerse bunun sisteme katkı sunacağını ama akademisyenlerden... Örneğin kamu hukuku, adli yargı boyutunda bir akademisyenin, idari yargı boyutunda bir başka akademisyenin, özel hukuk, kamu hukuku şeklinde olabilir... Bunu, en önemlisi ileriye dönük olarak da bu mesleklerdeki en büyük sorunun bana göre... Bazı personel alımlarında yapıyor, psikolojik testten geçecek yani hâkim ve savcı sıradan bir kamu görevlisi değildir. Dolayısıyla buna tanınan ayrıcalık da onun kişiliğine tanınan ayrıcalık değil, kullandığı erke yönelik ayrıcalıktır. Bu nedenle benim akademik bakış açımda, mutlaka, bu kurulda, hukuk fakültelerinden yetkin üyelerin bulundurulmasının sınavın objektifliğine katkı sunacağını değerlendiriyorum. Daha da önemlisi, bence bu var olanlar da dâhil olmak üzere -tekrar söylüyorum, o kadar büyük bir erk kullanıyor ki-psikolojik testi... Biz sürücü belgesi alırken kullandığımız bir yetkiyi kullanmıyoruz. Bazı mesleklerin... Onun için de bu meslek çok hassas bir meslek. Ben konuşmalardan bütün hukukçu meslektaşlarımın duyarlılığını... Daha adil karar vermeleri, yargı bağımsızlığı ve tarafsızlığının Türkiye’de tam gerçekleşmesi üzerine olduğu için, mutlaka ve mutlaka, bu kurullara akademik dünyadan da üyelerin katılabileceği ve psikolojik testlerin de dönem dönem uygulanarak bu tür sıkıntılı karakterlerin, kişiliklerin de ayıklanması gerektiğini düşünüyorum. Çünkü bu mesleğin en önemli yanı kişilik ve karakterin de oturması. Biz mecellede hâkime ilişkin birtakım vasıflar sayıyoruz, bugün, 21’inci yüzyılda o vasıfları aradığımız hâkimleri arar olmanın bizde yaratacağı bedelin ağır olduğunu düşünüyorum.

Dolayısıyla ben kısaca -akademik bakış açımda- mutlaka akademiyle iş birliği yapan kurulların oluşmasının bu sınava dönük eleştirileri ortadan kaldıracağı değerlendirmesini yapmak istedim.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Ben teşekkür ediyorum.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

Toplantıya bir saat ara veriyorum.

Kapanma Saati: 20.30

ÜÇÜNCÜ OTURUM**Açılma Saati: 21.30****BAŞKAN: Hakkı KÖYLÜ (Kastamonu)****BAŞKAN VEKİLİ: Yılmaz TUNÇ (Bartın)****SÖZCÜ: Gülay SAMANCI (Konya)****KÂTİP: Belgin UYGUR (Balıkesir)**

BAŞKAN – Değerli arkadaşlar, toplantıya kaldığımız yerden başlıyoruz.

11’inci maddeyi okutuyorum:

MADDE 11- 2802 sayılı Kanunun 10 uncu maddesinin birinci fıkrasına aşağıdaki cümle eklenmiş; üçüncü fıkrasında yer alan “Eğitim Dairesi” ibaresi “Türkiye Adalet Akademisi” şeklinde, dördüncü fıkrasında yer alan “Personel Genel Müdürü” ibaresi “Türkiye Adalet Akademisi Başkanının” ve “Eğitim Dairesi Başkanı” ibaresi “Personel Genel Müdürü” şeklinde değiştirilmiş; sekizinci fıkrasında yer alan “ayrılması, yazılı ve sözlü sınav ile” ibaresi “ayrılması ve” şeklinde, “alınmak suretiyle çıkarılacak yönetmelikle;” ibaresi ise “alınmak suretiyle Adalet Bakanlığınca çıkarılacak yönetmelikle; eğitimin uygulama esasları ile yazılı ve sözlü sınava ilişkin hususlar Türkiye Adalet Akademisince çıkarılacak yönetmelikle;” şeklinde değiştirilmiştir.

“Eğitim, Türkiye Adalet Akademisince yaptırılır.

BAŞKAN – Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) – Başkanım...

BAŞKAN – Burada bir şey görmedim.

Bu, teknik bir düzeltme, daha öncekilere göre...

12’nci maddeyi okutuyorum:

MADDE 12- 2802 sayılı Kanuna aşağıdaki ek madde eklenmiştir.

“Türkiye Adalet Akademisinde ders ücreti

EK MADDE 2- Türkiye Adalet Akademisine öğretim elemanı olarak atanan veya görevlendirilen hâkim ve savcılar ile 4/11/1981 tarihli ve 2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu hükümlerine göre Akademiye görevlendirilen öğretim elemanlarına haftalık on ders saatini aşan kısım için ders ücreti ödenir.

Akademiye ders vermekle görevlendirilen Yargıtay ve Danıştay üyeleri ile hâkim ve savcılar, avukatlar, noterler ve alanında uzman kişilere, verdikleri her ders için ders ücreti ödenir.

Birinci fıkra uyarınca ödenecek ders ücreti yirmi, ikinci fıkra uyarınca ödenecek ders ücreti otuz ders saati karşılığı miktarı geçemez.

Akademiye ders veren üniversite öğretim elemanlarına 11/10/1983 tarihli ve 2914 sayılı Yükseköğretim Personel Kanununa göre ödenenin bir kat fazlası ders ücreti ödenir. Üniversite öğretim elemanı olmayıp Akademiye ders verenlerden; birinci derecede olanlar için profesörlere, ikinci derecede olanlar için doçentlere, üç veya daha aşağı derecede olanlar ile kamu görevlisi olmayanlar için öğretim görevlilerine 2914 sayılı Kanuna göre ödenen kadar ders ücreti ödenir.

Yazılı sınav kurulunda görev alanlara 2914 sayılı Kanun hükümlerine göre ücret ödenir.”

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Ücret konusu ya.

BAŞKAN – Ya, Mahmut Bey, ne yapacaksın ücreti ya?

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Ya, arkadaşlar, hukuk tekniği açısından iki çeşit hukuk sistemi var: Bir, “kazuistik sistem” dediğimiz, hocalarımız burada, bir de Anglosakson hukuk sistemi.

Şimdi, kazuistik sistemde kanun koyucu tatbikatçıya hiçbir açıklık bırakmaz, yorum bırakmaz, gelişen hayatın koşullarına göre hukukun gelişmesini engeller. Şimdi, burada sizin yaptığınız olay bu. Aslında biz normal koşullarda kazuistik sistem yöntemini seçmiş olan bir ülke değiliz, değerli hocalarımız, bize öğrettiğiniz yöntem buydu. Ama burada bakıyoruz, yapılan kanunların hepsi kazuistik sistem, tatbikatçıya, uygulamacıya hiçbir yetki verilmemiş durumda. Geliyoruz, bir öğretim üyesinin akademide kaç derse gireceğini kanunla yapıyoruz, ya, bırakın, bunu yönetmelik yapsın arkadaşlar. Efendim, ne kadar ücret ödeneceğini kanun koyucuya bırakıyorsunuz. Bu, kanun koyucunun uğraşacağı olaylar değil çünkü bizim takip etmiş olduğumuz hukuk sistemini altüst etmiş oluyorsunuz.

Ee, peki, parasal ilişkiye girdik, aslında bunun ekonomik anlamda maliyeti nedir? Bu maddeyle ilgili Plan ve Bütçeden görüş alınması lazım o zaman veyahut da Hazine adına burada temsilciler varsa Hazine temsilcileri, bu paranın, bu maliyetin, ne kadar getirecek, ne kadar götürececek, fizibilite raporunu bize versinler. Yani bu, gerçekten, bilemiyorum ama çok ifrata varılan bir konu...

BAŞKAN – Dur bakalım, şey yapalım.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – ...kazuistik sistem açısından, Anglosakson hukuk sistemi açısından.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Mahmut Bey, bir soralım bakalım. Stratejiden birisi var mı burada, Strateji İşler Başkanlığından?

ABDULKADİR ÖZEL (Hatay) – Kanuna göre ödenen kadar ders ücreti ödenir.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Anladım da yönetmelik işi, yönetmeliğe bırakın arkadaş, her şeyi kanun koyucu yapmaz ya.

BAŞKAN – Kanunsuz olmaz o.

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – Sayın Başkan...

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Ne demek? Kanunsuz zaten olmaz, yönetmeliğe bırakıyoruz, yetki veriyorsunuz beyefendi.

BAŞKAN – “Paranın miktarını” desen anlarım da yani ama üç ders, beş ders saat ücreti, şunun iki katı, bunun üç katı gibi şeyler kanunla...

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Peki, Sayın Başkanım, hukuk gelişiyor, hukuk değişen canlı varlık gibi, hukuk aynen doğumhane gibidir, sürekli gelişen bir alan. Gelişen bir alan olunca hangi saatin ne kadar olabileceğini... “On saat” diyorsunuz, gelişen bu hukuk karşısında yarın bir gün on iki saat ihtiyaç hasıl oldu, on beş saat hasıl oldu ne yapacaksınız?

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) - Sayın Başkan, burada meselenin özü şu: Şimdi, bunların kaç saat derse gireceğini, hocaların kaç saat derse gireceğini kanunla belirlemiyoruz. Maaş karşılığı kaç saat olduğunu ve bunun üzerindeki de kaç para, ne kadar ücret alacağını belirliyoruz. Anayasa gereğince mali bir hak olduğu için ancak kanunla düzenlenir, bu sebeple, yoksa biz de arzu etmeyiz ki bunu kanunla yazmayı, işin özü bu.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Canım arkadaşım, mali haklarla ilgili madem öyleyse Sayın Cumhurbaşkanını kararnameyle avukatlıkta bazı ücretleri yüzde 18’den yüzde 8’e indirmede mi? İndirdi.

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – Sebebi şu: Çok açık...

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Demek ki yapılabilir.

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – Hayır, efendim, kanunda hüküm var, alt ve üst sınırını belirleme yetkisi var.

ABDULKADİR ÖZEL (Hatay) – Verdik yetkiyi ya.

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) - Bu kanunun verdiği yetki içinde Sayın Cumhurbaşkanı alt ve üst sınırı indiriyor, burada biz yetki verirken Sayın Cumhurbaşkanı sınırları belirler.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Ben size söyleyeyim mi? Anayasa 73 son fıkra: “Vergi, resim, harç ve benzeri mali yükümlülükler, muafık, istisnalar ve indirimler, onlara ilişkin hükümlere kanunun belirttiği yukarı ve aşağı sınırlar içerisinde değişiklik yapma yetkisi Cumhurbaşkanına verilebilir.”

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – Doğru.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Cumhurbaşkanı buna dayalı olarak zaten yapıyor.

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – İşte kanuna hüküm koymazsak nasıl yapacak Sayın Cumhurbaşkanı? Biz de tam onu yapıyoruz şu anda.

YILMAZ TUNÇ (Bartın) – O da onu söylüyor.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Yanlış yoldasınız arkadaşlar, kazuistik sistemle kanun yapılmaz.

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) – Sayın Başkan, değerli arkadaşlar, Adalet Akademisiyle ilgili söz aldım.

Tabii, biz yargı reformuyla ilgili düzenlemeleri yapıyoruz. Yapıyoruz da yargı reformuyla ilgili yapılan düzenlemelerin ilk önce Anayasa’ya aykırı olmaması gerekiyor, bizim temel yasamız Anayasa. Anayasa’ya aykırı düzenlemeleri buraya getirmemek gerekiyor. Daha önce kararnameyle getirilmiş, Anayasa Mahkemesinde Cumhuriyet Halk Partisi iptal davası açmış, “Anayasa Mahkemesi karar verinceye kadar bu kuralın içeriğini dolduralım.” dersiniz Anayasa Mahkemesi iptal ettikten sonra ne yapacaksınız? Kanunla mı getireceksiniz?

Bakın, arkadaşlar, bakın, reform paketinde yargının esas sorunu göz ardı ediliyor. Nedir bu sorun? Bu sorun erkler ayrılığı, en önemli sorunlardan birisi. Erkler ayrılığı sorunu yasama, yürütme ve yargı arasında, yürütmenin yargı üzerindeki hâkimiyeti burada açıkça duruyor.

OHAL döneminde 703 sayılı KHK’yle Adalet Akademisi kaldırıldı. Ondan sonra devlet yapısı tamamen-söylediğiniz gerekçe olarak-FETÖ terör örgütünün devlet yapısının içerisine sızdığından dolayı -gerekçe olarak bunu söylüyorsunuz- devlet yapısı tamamen değiştirildi, dağıtıldı, yeni düzenlemeler yapıldı. Sonra Cumhurbaşkanlığı kararnamesiyle, 34’üncü Kararname’yle Adalet Akademisini yeniden kurdunuz. Yani Adalet Akademisini Cumhurbaşkanlığının 34’üncü Kararnamesi’yle kuramazsınız, bunu hocam açıkladı, Anayasa Profesörümüz Sayın Kaboğlu açıkladı. Anayasa’nın 140’ncı maddesi açık, 3’üncü fıkrasının son cümlesi “Hâkim ve savcılarının nitelikleri” diye başlıyor, “Meslek içi eğitimleri ve diğer özlük işleri mahkemenin bağımsızlığı, hâkimlik teminatı esaslarına göre kanunla düzenlenir.” diyor. Ee, bu durumda siz Cumhurbaşkanlığının 34’üncü Kararnamesi’yle kurduğunuz ve şu anda Anayasa Mahkemesinde davası görülen Adalet Akademisine şimdi ne yapıyorsunuz?

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – Anayasa 123’ün son fıkrasını okuyun, cevabını alırsınız.

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) – Şimdi, ne yapıyorsunuz? “Adalet Akademisine uyum düzenlemesi, Adalet Akademisi ders ücretleri” adı altında içeriğini doldurmaya çalışıyorsunuz. Yani bu aynı zamanda Anayasa’nın 88’inci maddesine de aykırı arkadaşlar. Anayasa’nın 88’inci maddesine göre kanun teklif etme ve yapma tekelini Türkiye Büyük Millet Meclisindedir, Cumhurbaşkanlığı

kararnameleriyle bu alana girilemez. Bu nedenle de aykırı. O açıdan Anayasa'ya aykırı bir şekilde kurulan Adalet Akademisinde şimdi getirilen kanunla ilgili düzenlemeler hukuksuz düzenlemeleri pekiştirmektedir. Bu düzenlemeler hukuksuz düzenlemelerdir ve pekiştirilmektedir. Eğer gerçekten bir reform istiyorsanız Anayasa'ya uygun bir şekilde Adalet Akademisini en baştan kanunla düzenlemeniz gerekiyor. Bu açıdan bizim itirazımız, bu nedenle, kanunla düzenlenen bir Adalet Akademisi olmalıdır diye düşünüyoruz.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Ben teşekkür ediyorum.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

13'ncü maddeyi okutuyorum:

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – Anayasa 123'e göre kamu tüzel kişiliği Cumhurbaşkanlığı kararnamesi veya kanunla kurulur.

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) – O zaman Anayasa'nın 140'ıncı maddesinin üçüncü fıkrasını değiştirin o zaman.

BAŞKAN – Maddeyi okutuyorum:

MADDE 13- 12/4/1991 tarihli ve 3713 sayılı Terörle Mücadele Kanununun 7 nci maddesinin ikinci fıkrasına üçüncü cümlesinden sonra gelmek üzere aşağıdaki cümle eklenmiştir.

“Haber verme sınırlarını aşmayan veya eleştiri amacıyla yapılan düşünce açıklamaları suç oluşturmaz.”

BAŞKAN – Bunu yazmayalım ya, bu nedir ki? Aslında bunu yazmasak da oluyor ama yazınca da itiraz geliyor, onu da anlayamadım şimdi.

ALPAY ANTMEN (Mersin) – Ya, özgürlüklerin önünü kesmeye çalışıyorsunuz.

AYŞE ACAR BAŞARAN (Batman) – Biz bu meselenin esasına karşınız, TMK'nin.

BAŞKAN – Peki, şuradan, baştan başlayalım söz vermeye.

AYŞE ACAR BAŞARAN (Batman) – TMK'nin tamamına karşınız.

BAŞKAN – Turan Bey'den başlayalım.

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Çok teşekkür ediyorum.

Şimdi, arkadaşlar, terörist kime denir? Terör suçu işleyene denir değil mi? Bildiğimiz, terör suçu işleyene terörist denilir. Anayasa'mızın 38'inci maddesi kanunilik ilkesinden bahsediyor. Birleşmiş Milletler Medeni ve Siyasi Haklar Sözleşmesi'nin 15'inci maddesi de kanunilik ilkesinden bahsediyor. Biz bütün habercileri topladık, terörist ilan ettik. Biz bütün düşünce açıklamalarını topladık, terörist ilan ettik. Biz düşünceyi suç olmaktan çıkaracağız diye bir önceki maddenin etrafında topu çevirip duruyoruz, aslında bu yeni getirdiğiniz öneriyle, teklifle beraber yaptığımız hiçbir şey yok. Nerede görülmüş ya, fikir açıklayacak biri, siz topu etrafta çevireceksiniz, uygulayıcıların eline bırakacaksınız, fikir midir değil midir tartışmasını yapacak. Fikir açıklamayla terörist olunur mu ayrıca ya? Nerede görülmüş fikir açıklamayla terörist olduğu! Fikrinizi açıklarsınız, birine hakaret ederseniz hakaret suçundan yargılanırsınız. Fikrinizle beraber toplumda infial yaratırsanız kanunda karşılığı var, birilerini bir yere davet ettiğinizde, infial yarattığınızda Ceza Kanunu'nda karşılığı var, ondan yargılanırsınız. Fikriniz eğer fikirse hiçbir şeyden yargılanmamanız gerekir. Şimdi, birilerini kalkışmaya çağırırsınız, şunu bunu yaparsınız, var kanunda karşılığı, var.

MAHMUT ATILLA KAYA (İzmir) – Meşru göstermek...

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Efendim, meşru göstermiyorum, ben hukukçuyum, rastgele konuşmam bu konuda. Bizim ömrümüz düşünce özgürlüğüyle geçti, öyle bedava gelmedik buralara kadar. Milletvekili yaptılarsa biraz bundan yapmışlardır, bir bedeli vardır bu işlerin.

MAHMUT ATILLA KAYA (İzmir) – Genel Başkana soralım bakalım.

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Şimdi, bu ülkede şu salonda gördüğünüz hukukçuların belki de yüzde 70’i hukuk fakültesine başladıkları gün hocalarından düşünceyi açıklamanın suç olarak kabul edilemeyeceğinin dersini almışlardır. Düşünce ya, adı üzerinde ya. Düşüncemizi açıklayacağız, birileri alacak bunu, diyecek ki: Aa, bu şöyle, bu böyle, bu terör suçu. Terörle Mücadele Kanunu’nun 7/(2) maddesine şunu ekleyelim, göz boyayalım... Aslında, arkadaşlar, içerisinde açıkça şiddet olmayan, içerisinde açıkça terör olmayan, şiddet tarifesıyla kendisini tariflememiş bir tanımı bu maddenin içerisine koyarsanız AİHM’i karşınızda bulursunuz. Çok basit, bir şey söylemiyoruz, diyoruz ki: AİHM kararları alın, AİHM kararlarında mahkûmiyetleri nereden yiyorsak onları görün, bakın, ona göre bu kanunu düzenleyin. Böyle bir kanun düzenlemesi mi olur ya! Biz düşünceyi suç olmaktan çıkardık. Ne yaptık? Siz konuşun, hâkimler baksınlar, kafalarına göre takılsınlar. Subjektif bir ifadeyle beraber her konuşanın kafasında Demokles’in kılıcını sallandırılalım.

Neden bu kadar hassas olduğumu burada söyleyeyim. Bu ülkede 2 bine yakın akademisyen yargılandı, tamamı böyle yargılandı. Akademisyenlerin görevi tarihe duyarlı olmak, topluma duyarlı olmak, çevrelerinde gelişen siyasal olaylara duyarlı olmak, duyarlılıklarını dışa vurmak yani görevlerini yaptılar kendilerince.

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) – Her zaman mı Turan Abi?

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Hayır, değil, kuşkusuz yani...

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) – Düşmeye basılmış gibi, bazıları hep aynı...

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Anlatayım Abdullah Bey. Şimdi, bize göre iyi olur, kötü olur; bize göre ağır olur, hafif olur; düşünce açıklamasının rencide ettiği insan olur, rencide etmediği insan olur; boyutu, elektriği yüksek olur, düşük olur; bu başka bir şey.

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) – Hep aynı...

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Ama anlatacağım müsaade ederseniz. Bakın, bu yargı bile, sabahtan beri eleştirdiğimiz bu yargı bile bu akademisyenlerin hak ihlaline uğradığını tespit etti. İşte bu tarz maddelerden kaynaklı, bu tarz hükümlerden kaynaklı, bu hükümleri bu tarz uygulayıcıların eline vermemizden kaynaklı ortaya böyle bir tablo çıktı, 2 bine yakın akademisyen yargılandı. Daha önce burada bahsettim, Eren Erdem dosyasından bahsettim ya, garip bir karar ya. 220’nci maddeden 314’le gönderme yapılmış, diyor ki: “Ya, sen FETÖ örgütünü çok iyi tanıyorsun. Bir yazı yazdın, bu yazıda da FETÖ örgütünün ne yapıp ne yapamayacağını, bunun FETÖ’cü olup olmadığını yazdın. Sen bunu çok iyi biliyorsun. FETÖ’cü değilsin ama ben seni cezalandırayım.”

Şimdi, biz bu maddeleri somutlamazsak, biz terör suçunu doğru düzgün tarif etmezsek, somutlaştırmazsak, gerçek teröristi cezalandıracak hâle getirmezsek -kesinlikle cezalandırılması lazım- uzun süredir yaşadığımız gibi yargıyı sulandırırız. Atarız torba davaların içerisine insanları... Ya, yaşadık işte ya, FETÖ camiası Ergenekon’u yaptı, Balyoz’u yaptı, Donanma davasını yaptı, onu yaptı bunu yaptı, döndük geri dedik ki: “Pardon, özür dileriz.” Bunların aynılarını tekrar yaşamamak lazım. Bugün yaşanmıyor mu? Bugün de yaşanıyor. Cumhuriyet gazetesi davası, ya, adamın yazı işlerindeki meselelerini terör suçu diye tarif etmeye kalktık ya. Yazı işlerindeki meseleler, bir gazetenin yazı kurulunun sıradan yapabilecek olduğu işleri -ya, ben öyle değil, böyle yazmak istiyorum- vakfın içerisindeki kavgaları terör suçu diye tarif ettik. Nasıl tarif ettik biliyor musunuz? Terörden zan altında

bir savcının iddianamesiyle üstelik tarif ettik. Ya, bırakın, bunlardan kurtulalım artık ne olursunuz, bunlardan kurtulalım; bu ülke biraz demokrasiye doğru evrilsin, bu ülkede insanlar düşüncesini açıklamaktan korkmasınlar. Düşüncelerimizi çatıştıralım ki terörden kurtulalım ya. Düşüncelerimizi açıklayabilirsek terörden kurtulacağız.

İçinde şiddet olmayan bir olayı biz terör suçu diye tarif edip buraya koyabilir miyiz ya? Gazetecinin biri yazı yazacak. Ee? Yazdın, sen teröristsin. Herhangi bir aydın düşüncesini açıklayacak; yazdın, sen teröristsin. Siyasetçi bile düşüncesini açıkladığı zaman terörist tarifi altında ablukaya alınacak. Bu kadar düşünceye hazımsız bir ülke olur mu! Bu kadar düşünceye hazımsız yasal düzenlemeler olur mu! Gelin, fırsat varken kurtulalım bunlardan ya. Terör suçunun tarifini yapalım, terörist kimse en ağır cezaı verelim ama araya işimize gelmeyen her türlü muhalifi karıştırıp cezaevinde 250 bin insan yaratmayalım.

Bakın, ben size bir örnek daha vereceğim, bitireceğim Sayın Başkanım. Bu ülkede harp okulu öğrencileri içeride yatıyor, daha önce söyledim. WhatsApp'ta yazışmaları var, 15 Temmuz gecesi “Ya, bizi buraya niye getirdiler?” diyorlar, ellerinde silah yok, herhangi bir şey yok, birbirleriyle yazıyorlar. Dava dosyasında bunlar var. Diyor ki çocuklar: “Ya, biz buraya niye geldik?” Biri diyor ki: “Komutan uygulama dedi.” Öbürü diyor bilmem ne. Farkında değiller. Bu çocuklar otuz yıl ceza aldı.

Şimdi isim verip siyasi anlamda bir polemik yaratmıyorum, ağababaları ortada geziyor, terörist arıyorsanız orada. O terör örgütünün finanse edenleri, o terör örgütünün içinde bu ülkenin geleceğiyle oynayanları alın yargılayın kardeşim. Terör örgütünün beyni olabilecek insanları alın yargılayın, yanınızda duralım ama böyle masum insanları, sıradan insanları, alakasız insanları, aydınları, yazarı çizeri... Ya, adam karikatür çizmiş, bir kedi karikatürü, hayatı kaydı. Allah için, ya, Süleyman Demirel bir karikatüriste ödül verirken “Sen beni hicvetmedin, karikatürist değilsin.” dedi. Bu kadar toleranslı yerlerden karikatür çizeni terörist, şiir yazanı terörist, Facebook paylaşımı yapanı terörist, aklımıza her geleni, 17 yaşındaki lisedeki çocuğu terörist ilan ederek, henüz hayatında silahı bile görmemiş insanı şiddetle iç içemiş gibi terörist ilan ederek nereye gideceğiz?

O yüzden, bu maddenin altına eklenen, o, fikrî açıklamayı terör mü değil mi tartışmasına tabi tutacak olan ifade ileride başımıza dert olacak. Ben uyarıyorum. Bu maddenin alt kısmını buradan çıkarmak zorundayız, 7/(2)'nin. Önümüzde dönemde AİHM'de en fazla başımızı ağrıtabilecek ve Türkiye'de siyasi iktidarların düşüncüyü en fazla baskı altına alacağı alan buradadır. Terör suçunun tarifini yapalım, şiddet içerikli terör tarifini yapalım, AİHM kararlarını alalım, dünyada hukukun gelmiş olduğu yere de biraz saygılı olalım derim.

Çok teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Ben teşekkür ediyorum.

Yalnız, bir şey söylemek istiyorum.

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Buyurun Sayın Başkan.

BAŞKAN – Şimdi, terörün propagandası konusu var zaten işin içinde. Terör ayrı, o daha değişik. 7'nci maddedeki şey o.

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Sevgili Başkanım, düşünce o.

BAŞKAN – Biz, daha önce orada, o maddede değişiklik de yaptık. Bu, terörün şiddet, tehdit, baskı eylemlerini öven, meşru sayan eylemleri suç kabul ediyor.

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Tabii ama onu şöyle yaparsanız... İzin verirsiniz buradan konuşayım.

BAŞKAN – Ben söyleyeyim bak şimdi.

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Tamam.

BAŞKAN – Bu saydığım eylemleri öven veya onları meşru gösteren hareketler propaganda sayılıyor.

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Bunun nasıl olacağını anladım.

BAŞKAN – Şimdi bunun dışındakiler de bir ihtimal sayılıyor ki sayılmasın diye bu cümle konuyor aşağıya. Belki sizin anlattığınız, sabahtan beri “Ya, şu şu suç olur mu? Niye olsun?” diyorsunuz ya...

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Hayır, hayır...

BAŞKAN – E, oluyor demek ki bunu koymak zarureti hasıl olmuştur.

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Sevgili Başkanım, izin verirsiniz buradan konuşayım, kayda geçsin.

BAŞKAN – Geçsin, tamam.

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Az önce söylediğim örnekleri özellikle verdim. Bakın, bir terör örgütünün bildirisini basarsanız teröristsiniz; alırsınız, bildirisini basarsanız teröristsiniz.

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) – Eylemi barış çabası olarak söylerseniz...

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Efendim, hangi eylem?

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) – PKK terör örgütünün güneydoğuda öğretmenlerimize, bir servis aracına, askerimize...

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Ama böyle bir yöntem yok ki.

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Yo, yo, devam etsin, Abdullah Bey devam etsin.

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) – Somut örnek: “Hakkâri”de ilçeye giderken daha 1 yaşındaki çocuğuyla -hamile- annenin PKK terör örgütü tarafından yerleştirilmiş patlayıcıyla havaya uçması olayına üzüldüm, bir zavallı daha öldü.” ifadesine ne denir?

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Yani o çok okazyon bir şey. Onunla ilgili değil.

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) – Hayır, hayır...

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Anlatayım, anlatayım. Merak etme anlatacağım.

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – Buna ne denir? Çok net bu.

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) – Hayır... Bakın, Turan Bey, bu ülkede kendine “akademisyen” diyen -bakın, çok net söylüyorum- kendine “iş adamı” diyen, kendine bu manada “avukat” diyen, farklı meslek gruplarını ifade eden bazı kişiler bir yere kodlanıyor. Sadece PKK terör örgütünün vahşice ve alçakça, masum insanlara yönelik eylemlerine, terörist eylemlerine sıradan, hafif, her zaman olabilir gibi ifade takınıyor...

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Ben size sıradan bir şey anlatayım mı?

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) – Bir dakika...

...ama bakın, diğer taraftan -Cumhuriyet gazetesi örneğinde diyorum- bunu yaparken bunu sıradan, bir terör eylemi değil de “Bir yerde bomba patlaması sonucu 2 insan öldü.” gibi -Cumhuriyet gazetesi manşetinde veriyor- ifade edip...

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Evet, evet, benim müvekkilim.

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) – ...Ankara’da Gar’daki bir patlamayı devlet katliamı gibi,

işte kan gölüne dönmüş bir ülke gibi lanse edip Paris'teki saldırıya da terörist saldırısına da "Fransa çocuklarına ağlıyor." diyorsa burada, terörü bu manada -terörist olmasa bile- masumlaştırma, hafife alma, övgü yapma eylemi vardır. Bakın, bunu çok net söylüyorum.

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Tamam, ben ders aldım.

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) – Diğer taraftan aynı gazete söylese, oraya da "katliam" dese, "diğeri de katliam" dese, masum sivillere yapılan eylemleri de söylese anlarım ama ona gelince hafif ifadeler, diğer tarafa gelince "katliam" gibi ifadeler. Bunu insanlar görüyor.

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Şimdi ben size basit bir örnek vereceğim. Ben sana sorayım istersen: Burada bize PKK'yı savunduramazsın, Cumhuriyet Halk Partisiyle öyle bir... Geç onu.

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) – Öyle bir iddiam yok.

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Teröre en kafadan karşıyız bir defa. Orada bir sıkıntı yok.

Ben sana bir soru sorayım, sen cevabını ver, sonra anlaşalım.

YILMAZ TUNÇ (Bartın) – Soru ne?

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – Cevap vermedin ki cevap ver.

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Vereceğim, vereceğim.

Söylüyorum: Şiddetle ilgili her türlü çağrı yapan terör suçu işler ama düşünce açıklaması şiddete çağrı değildir. Şimdi bunu 1'inci maddeyle halletmek mümkün, terör suçunun tanımını doğru yaparak halledebiliriz. Böyle değil. Şimdi ben size soracağım: DEAŞ terör örgütü müdür?

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) – Sonuna kadar alçak bir terör örgütüdür.

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Sonuna kadar.

İki: DEAŞ'a...

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) – Hatta şunu söyleyeyim...

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Müsaade et.

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) – Bir dakika... DEAŞ terör örgütü ile PKK aynı örgüttür. Bakın, aynıını söylüyorum.

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – O tamam.

YILMAZ TUNÇ (Bartın) – Aynı yerden kumanda.

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) – DEAŞ laboratuvarında üretilmiştir.

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Ya, anlatayım, konuyu anlayacaklar. DEAŞ'a "öfkeli çocuklar" "sinirli çocuklar" demek, senin bu söylediğine göre nedir?

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) – Kim dedi?

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Bak, bu böyle tanımlanmaz. Şimdi anlaşacağız.

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) – Bakın, kim dediyse aynı şekilde suç işlemiştir.

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Alsanıza hadi! Hadi alın!

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) – Hiç fark etmez. Bakın, çok net söylüyorum.

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Hadi Başbakanınız...

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) – DEAŞ, PKK...

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – DHKP-C de aynı.

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Suç işlemedi, tabii, suç işlemedi.

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – Hiç alakası yok.

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Anlatayım ama bırakmıyorsun ki...

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – Kesinlikle öyle bir şey yok.

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) – DEAŞ, PKK terör örgütü Amerika Birleşik Devletleri'nin -kayıtlara geçsin diye söylüyorum- laboratuvarında ürettiği, bugün de Trump'un Twitter'da yazdığı gibi, bol parayla, silahla beslenen, maalesef, alçak terör örgütü...

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Bu madde bunu tarif etmiyor diyorum, bakın.

YILMAZ TUNÇ (Bartın) – Terör örgütünü bitiren de Türkiye.

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Ben bitireyim ağabeyciğim, ben sana anlatayım.

Ben Sayın Başbakanla alakalı “Suç işledi.” falan demiyorum, önceki dönem Başbakanla alakalı. O güne kadarki Orta Doğu'daki felsefesini savundu, hepiniz de onunla beraberiniz.

MAHMUT ATILLA KAYA (İzmir) – Hadi be!

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) – Hiç alakası yok!

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Hayır kardeşim! Yazdığı kitaptaki...

YILMAZ TUNÇ (Bartın) – DEAŞ'ı bitiren Türkiye'dir.

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) – Orta Doğu'da “DEAŞ” denen laboratuvar örgütü en fazla yok eden, militanlarını en fazla öldüren, operasyon yapan ülke Türkiye'dir ya. Yapma Allah'ını seversen.

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Şimdi benim çağırma kulak verin. Ben diyorum ki az önce burada Sayın Tanal “Kazuistik tarifler yapıyorsunuz.” diyordu.

BAŞKAN – Peki, şimdi karşılıklı cevabı bırakıyoruz...

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Esas, düşünce ile terör suçunu ayırtıracak kadar net bir terör tanımı yapalım diyorum. Ben size katılmıyor değilim, doğru tanım yapalım, bu doğru tanım değil. Bu ilerde sizin başınıza gelir, haberiniz olsun, gelir.

ABDULKADİR ÖZEL (Hatay) – IŞİD'le mücadelemizi...

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Birisi düşüncenizden dolayı alır sizi. Düşüğünüz zaman aynı duruma düşersiniz.

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) – Ankara'da patlayan bombalara...

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Şimdi, Emin Çölaşan...

BAŞKAN – Turan Bey, bir saniye...

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Bir dakika... Kardeşim, çok açık, net...

BAŞKAN – Soru-cevaptan vazgeçelim.

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – İçinde şiddete çağrı yapan... Bakın, düşünce açıklaması ile şiddete çağrı yapmak başka bir şeydir ve şiddet içeren her olayı “terör olayı” diye tarif edelim. Niye düşünce açıklamasını ayırmıyoruz bundan?

YUSUF BAŞER (Yozgat) – Abdullah Bey soru sordu, cevap ver.

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – Hiç cevap vermedi.

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) – Siz demin dediniz ya, somut: Ankara'da masum sivillerin, Türk insanının öldüğü alçak PKK terör örgütünün bombalı eylemini “devletin katliamı” “kan devleti”

diye yazan bir gazetenin ondan kısa bir zaman sonra Paris’te yapılan aynı alçak saldırıya “Paris, Fransa Çocuklarına Ağlıyor.” başlığı atması ne anlam ifade ediyor?

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Yazıyı okursak bakarız ne anlam ifade ettiğine.

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) – Okuyalım.

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Eğer şiddete...

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) – Bakın, şiddetin, şiddete övgünün en...

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Sevgili kardeşim, şiddete çağrı başka bir şey.

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) – Hayır, bu, övgü.

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Düşünce açıklama ile şiddete çağırıyor...

YILMAZ TUNÇ (Bartın) – Düşünce açıklamayı söyleyemezsin.

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Sevgili Başkanım, konuşmadım ki...

BAŞKAN – Bir saniye... Bu karşılıklı konuşmaktan...

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Ya, çok net. Bırakın...

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) – Talimat Başkanımda.

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Hayır, hayır, bende söz daha. Bırak, yarısını aldın.

BAŞKAN – Bir saniye...

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Sözümü bitireyim.

BAŞKAN – Yok, bir şey demiyorum. Bundan sonra karşılıklı konuşmayı bırakalım.

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Benim için fark etmez.

BAŞKAN – Söyleceğini söyle, ondan sonra diğer arkadaşlara söz veririz.

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Şimdi ben çok net bir şey söylüyorum: Terör içinde şiddeti barındıran bir suç tipidir. Düşünce açıklamalarını iyi ayıklamak zorundayız. Açıklayamazsak bugüne kadar yaşamış olduğumuz travmaların benzerlerini yaşıyoruz. Bu ülkenin Genelkurmay Başkanı bile terörist olarak yargılandı.

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) – FETÖ tarafından.

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Ya, kim tarafından yargılanırsa yargılsın. Senin bu maddelerin yüzünden olmuştur. İşte bunlara mahal vermeyecek şekilde, uygulayıcıların keyfine yer bırakmayacak şekilde somut “terör” tanımını yapalım bu maddede. Bu hâliyle bu özelliği taşıyor. Bu hâliyle bu maddenin içerisine herkesi atabilirsiniz, ağzını açan herkesi atabilirsiniz.

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) – Atmasın diyoruz.

BAŞKAN – Terörün tanımı 1’inci maddede zaten. Turan bey, terörün tanımı 1’inci maddede.

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – 1’inci madde kalsın, bitti.

BAŞKAN – Kalsın mı?

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Tabii. O maddeye kim giriyorsa ona göre şekillendirelim. O madde karşılar.

BAŞKAN – Ya, bu madde değil ki.

ALPAY ANTMEN (Mersin) – Hayır, hayır, “Kalsın” diyor ya.

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Onu şekillendirebiliriz yani 7’nci maddeyi, 7’nci maddedeki

“terör” tanımını şiddet üzerine kurulu terör eylemliliğini...

YILMAZ TUNÇ (Bartın) – Öyle zaten, öyle.

MAHMUT ATİLLA KAYA (İzmir) – Ya, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesine tazminat ödemeyelim yani.

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Ama anlatamayız böyle.

BAŞKAN – Hayır, hayır, bir saniye...

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Siz niye tazminat ödüyorsunuz Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi kararlarına ya? Bir açın, bakın Allah aşkına ya! AİHM’in yüzlerce kararı var ya! Bu memleketin parasını ödüyorsunuz ya!

BAŞKAN – Turan Bey, bakın, bir şeyde anlaşalım. 7’nci maddede cezalandırılan terörün propagandası.

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Sevgili Başkanım, ifade ile niyetiniz eşleşmiyor.

BAŞKAN – Ya, ben size bir şey söylüyorum. Bakın, burada yanlışlıklar yapılıyor demek ki.

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Hayır, madde yanlış, alt kısmı yanlış. 7’nci maddenin son kısmı yanlış Sevgili Başkanım, o yüzden oluyor, o yüzden olacak.

BAŞKAN – Hayır, bir dinleyin.

Son kısmından değil, son kısmı yok. 7’nci maddedeki eyleme biraz fazla müdahale ediliyor yani daha hassas davranılıyor. Yani o maddede yazılı suçun dışına çıkarak insanların düşünce özgürlüğünü sınırlandıracak şekilde karar veriliyor diye herhâlde...

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Ayrıca, Sayın Lütfü Türkkan burada bir şey anlattı Sevgili Başkanım, dedi ki: “301’de bu var.” dedi.

BAŞKAN – Sen dinlemiyorsun ki. Ben anlatayım sana bir şey ama sen sabahtan beri hep konuşuyorsun, ben de bir şey izah etmeye çalışıyorum.

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Tamam, ben sizi dinliyorum. Peki, buyurun.

BAŞKAN – Diyorum ki: Bakın, 7’nci maddede terör örgütünün propagandası var. Şimdi, bu propagandadan dolayı ceza verilirken büyük ihtimalle düşünce açıklamalarını bunun içine sokarak gereksiz yere ceza veriliyor ki herhâlde bu cümleyle deniyor ki: Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi...

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Bu cümleyi koyarsanız esas düşünceye ceza verilecek, onu söylüyorum ben de.

MAHMUT ATİLLA KAYA (İzmir) – Olur mu ya!

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Öyle değil, biz hukukçuyuz, anlıyoruz orayı.

BAŞKAN – Biz bu kanunu yaparken böyle düşündük zamanında.

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Ama yanlış düşündünüz işte, bir dünya yanlışlık yaşanıyor. Sayın Türkkan burada söyledi, geldi, burada hep beraber dinledik. Doğru şeyler söyledi “301’de var bu.” dedi. Niye ihtiyaç duyduunuz buna tekrar burada? “Düşünce suç değildir.” diye yazıyor. Burada niye ihtiyaç duyuldu, izah edebilir misiniz?

BAŞKAN – O başka iş. Ben diyorum ki: Aslında bana kalsa ben de istemem yazılmasını ama inanın ki bilgi vermeyince birileri yanlış yapıyor ki ondan bu kadar uzuyor.

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Ben çok net söyledim. Başımız ağrıdığı zaman Komisyon üyelerine devlet rücu etsin. Yapacak bir şey yok. Ödenen tazminatları rücu eder.

BAŞKAN – Teşekkür ederim, sağ olasın.

ALPAY ANTMEN (Mersin) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Arkadaşlar, Adalet Komisyonu, biraz da teknik konuşalım mı? Bakın, madde diyor ki: “Haber verme sınırlarını aşmayan veya eleştiri amacıyla yapılan düşünce açıklamaları suç oluşturmaz.” Doğru, oluşturmaz. Bunu kim diyor? Anayasa madde 25, düşünce ve kanaat hürriyeti, Anayasa madde 26 düşünceyi açıklama ve yayma hürriyeti. Ya, arkadaş, Anayasa’da bu hüküm var O “hâkim” denen arkadaşımız hukuk fakültesi mezunu, kanundan evvel normlar hiyerarşisini bilecek, Anayasa’yı uygulayacak. Buraya kadar hemfikiriz.

HALİL ÖZTÜRK (Kırıkkale) – Siz “Çekelim.” mi diyorsunuz?

ALPAY ANTMEN (Mersin) – Hayır.

Önergemizde diyoruz ki: Şiddeti tanımlayalım. “Terör örgütünün cebir ve şiddet içeren eylemlerini övecek ya da eylemlere başvurmayı alenen teşvik edecek şekilde propagandasını yapan kişi...” diye başlayarak bunu...

MAHMUT ATİLLA KAYA (İzmir) – Aynı tanım işte.

ALPAY ANTMEN (Mersin) – Değil abi.

MAHMUT ATİLLA KAYA (İzmir) – Ya, 7’nci maddedeki şey.

ALPAY ANTMEN (Mersin) – Okuyun tekrar. Karşılaştırın 7’ye 2’yle.

Terör örgütünün cebir ve şiddet içeren eylemlerini övecek ya da bu eylemlere başvurmayı alenen teşvik edecek şekilde propagandasını yapan kişi bir yıldan beş yıla kadar hapis cezasıyla cezalandırılır.

MAHMUT ATİLLA KAYA (İzmir) – “Meşru gösterme”yi kaldırmışsınız.

ALPAY ANTMEN (Mersin) – Suçun basın veya yayın yoluyla işlenmesi hâlinde verilecek ceza yarı yarıya artırılır. Zaten birazdan okuyacağız.

BAŞKAN – Sizin orada “alenen” tabiri var.

YILMAZ TUNÇ (Bartın) – Çıkardığınız ne o zaman?

MAHMUT ATİLLA KAYA (İzmir) – “Meşru gösterme”yi çıkarıyor.

ALPAY ANTMEN (Mersin) – Ben size şunu söylemek istiyorum.

YILMAZ TUNÇ (Bartın) – Çıkardığınız ne?

MAHMUT ATİLLA KAYA (İzmir) – “Meşru göstermek.”

ALPAY ANTMEN (Mersin) – Bakın, 7’ye 2 ve bunu karşılaştırın. Bir, Anayasa 25 ve 26’da her yerde yazan, evrensel hukuk normlarında geçen bir hükmü buraya getireceğimize –demin Sayın Aydoğan’ın da dediği gibi- şiddetin tanımını yapalım.

MAHMUT ATİLLA KAYA (İzmir) – Bir “alenen” demişsiniz, bir “meşru gösterme”yi çıkarmışsınız. Aynı.

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) – Benzer ama yani.

BAŞKAN – Neyse tamam. Devam ediyoruz.

ALPAY ANTMEN (Mersin) – Benzer, aynen, açıyoruz, evet.

Demek ki bizim uygulayıcılarımıza biraz daha, bu kadar bastırmamız lazım ki daha iyi uygulansınlar. Neden AİHM’den bu kadar ceza yiyoruz?

Zaten, Anayasa’mızda var, hepimiz de bunu kabul ediyoruz. Bu nedenle, birazdan önerge

okunacak, bu önerge doğrultusunda bu maddeyi düzeltelim diyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Zaten, Anayasa’da o hüküm olmasına rağmen -301’inci madde- Oraya koymak zorunda kaldık. O yetmedi, 218’inci maddeye de koymak zorunda kaldık. Şimdi demek ki buraya da koymak zorundayız. Yani böyle bir şey oldu Anayasa’da olmasına rağmen.

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Sayın Başkan, bir daha söz almak istemiyorum çünkü tutanaklara dönmek istemiyorum.

BAŞKAN – Alma.

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Bu bir tuzak madde bu hâliyle. Beni bile yargılar, aksiyle yorumla hepimizi yargılar.

BAŞKAN – Orada aynı görüşe sahip olamıyoruz.

ABDULLAH KOÇ (Ağrı) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Şimdi, gerçekten, bu maddeyle ilgili olan kısım görüşülürken Türkiye’nin gelmiş olduğu aşamaya, şöyle bir yargı sistemine baktığınız zaman bu Terörle Mücadele Yasası’nın ne kadar, ne boyutta olduğunu, açıkçası ne kadar çok hak ihlallerine neden olduğunu hepimiz çok iyi biliyoruz. Şimdi, bu Terörle Mücadele Yasası’nın bir ya da iki maddesinde şimdi bir iki değişiklik yapılıyor ama her şeyden önce demokratik her türlü hak kullanımı maalesef yargı makamları tarafından terör suçu olarak nitelendiriliyor ve bunun için de çok ciddi şekilde yargılamalar var ve ciddi şekilde hak ihlalleri var. Tabii, bu Terörle Mücadele Yasası’yla ilgili en fazla muzdarip olan parti olarak, siyasal yapı olarak da biz varız. Canlı örnekleri bizde binlerle sayılacak kadar miktarda mağduriyet var. Hangi mağduriyetler var? Her şeyden önce çok yakın bir tarihte Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin kararına rağmen, bizim eski Eş Genel Başkanımız Selahattin Demirtaş hakkında bu kanundan kaynaklı bir ceza verildi ve aynı şekilde yine, biraz sonra tartışacağımız 29’uncu madde de göreceğimiz gibi bu temyiz sınırına alınan suçtan dolayı da cezası kesinleştirildi ve İnsan Hakları Mahkemesinin kararı da boşa çıkarıldı. Öte yandan, şimdi şöyle bir baktığınızda, bizim siyaset yapan, bizim partimizin üyesi olan binlerce arkadaşımız şu anda maalesef bu kanundan kaynaklı şu anda cezaevinde. Bunun yanında, yine çok yakın bir tarihte örnek olarak Anayasa Mahkemesinin “Burada hak ihlali vardır,” dediği Sayın Sırrı Süreyya Önder on ay gibi bir süre cezaevinde yatmak zorunda kaldı ve o da yakın bir zamanda tahliye edildi.

Şimdi, şöyle bir baktığınız zaman gerçekten bu yasa sorunlu bir yasa, problemli bir yasa. Peki, teknik anlamda baktığınızda ne tür şeylerle karşı karşıyayız, hangi tabloyla karşı karşıyayız? Şimdi, biraz önce sizler de buyurdunuz, biraz önceki hatipler de anlattı, Türk Ceza Kanunu’nun 218’nci maddesi. Türk Ceza Kanunu’nun 218’nci maddesi bu maddeye eklenmek istenen cümlelerin aynısı “Haber verme sınırını aşmayan ve eleştiri amacıyla yapılan düşünce açıklamaları suç oluşturmaz.” diyor. Peki, bu Türk Ceza Yasası’na getirilen 218’nci ne zaman kanun değişikliğiyle getirildi? 2005 tarihinde bizim Ceza Yasası’nın sistemine girdi. Diğer taraftan, şöyle baktığınız zaman, 301’inci madde de ne diyor? “Eleştiri amacıyla yapılan düşünce açıklamaları suç oluşturmaz.” diyor. Yetmedi, Anayasa’nın 25’inci maddesi –yine biraz önceki arkadaşlar belirtti- yetmedi, yine Anayasa 90’ıncı maddeye göre bizim yasalarımızın üstünde olan Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi’nin 9’uncu maddesi de çok net bir şekilde düşüncüyü ve eleştiriye suç olmaktan çıkarıyor ve bundan dolayı kimseye ceza verilemez hükmünü getirmektedir.

Şimdi, peki, buradan teknik olarak ceza siyaseti açısından baktığınızda neyle karşı karşıyayız? Değerli arkadaşlar, Türk Ceza Kanunu’nun 26/1 bir hakkın kullanılmasını düzenliyor. Bu hak nedir, ne

demek istiyoruz burada? Yani suç olmayan düşünce, eleştiri, kişinin bu hakkının kullanma yetisi vardır. Peki, bu hakkı kullandığınız zaman bir cezai takibatla karşı karşıya kalırsanız ne olacak? Burada ciddi şekilde bir anayasa suçuyla karşı karşıya kalırız. O ne demek? Değerli arkadaşlar, hâkim –sizler de iyi biliyorsunuz Sayın Başkan- kararını, gerekçesini kanuna dayandırmak zorundadır, kanun maddesine dayandırmak zorundadır. Hâkim mevcut olan yasada, Anayasa’da, uluslararası yasada bizim kabul ettiğimiz, sistem olarak kabul edilen maddeleri tanımak zorundadır, buna göre kararını ihdas etmek zorundadır.

Peki, biz şöyle bir geriye dönüp baktığımızda, 1991 yılında Terörle Mücadele Yasası yürürlüğe girdi. 1991 yılından bu yana binlerce mağduriyet var bundan dolayı. Peki, bu mağduriyetleri önlemek için ne yapıldı? Bu mağduriyetleri önlemek için değerli arkadaşlar, 2005 tarihinde 218 numaralı yasa maddesi getirildi. Ondan bu yana çok ciddi şekilde bu kanun maddesinden dolayı mahkûmiyetler söz konusu. Demek ki burada bir hakkın kullanılmasını engelleyen bir hususla biz karşı karşıyayız. Demek ki hâkim veya yargıçlar kararını verirken mevcut olan kıyasla uygulaması gereken hükümleri uygulamıyor.

Peki, biz burada neyi görüyoruz? Burada şu hususu çok net bir şekilde görüyoruz: Burada yargının üzerindeki siyasal etkiden çok rahatlıkla bahsetmek mümkündür. Nedir peki bu? Bu şudur: Şimdi kanun maddelerinde olmasına rağmen, çok açık olmasına rağmen, eğer bir yargı sistemi sizi getirip bundan dolayı, bir hakkın kullanılmasından dolayı mahkûm ediyorsa demek ki bu yargı bağımsız bir şekilde karar veremiyor. Ha, o zaman ne zaman karar verecek bu yargı? Yasanın, Anayasa’da, uluslararası yasada, ceza yasasında mevcut olan hükümlerden bir tanesini tekrar getiriyorsun yeniden maddeye ekliyorsunuz. Peki, gerek var mı? Hukuk tekniği açısından gerek yok böyle bir şeye. Onun için, biz teknik anlamda buna karşı olduğumuzu düşünüyoruz.

Bir diğer husus ise değerli arkadaşlar, şu: Şimdi, peki, bu yasanın uygulanması için yasal düzenlemeye gerek var mı? Yasal düzenlemeye gerek yok.

Burada başka, teknik anlamda bir husus daha karşımıza çıkıyor; o da şudur: Burada -değerli Komisyon üyeleri çoğunuz hukukçusunuz, biliyorsunuz- erkler ayrılığının olmadığını gösteriyor. Nedir? Yasama organı yargı organının görevine şu anda müdahale ediyor, “Bu kanunu burada uygula.” diyor. Bunun için bizim burada bu hususu tartışmış olmamız dahi Anayasa’ya aykırı bir durum oluşturuyor. Niye oluşturuyor? Çünkü mevcut olan bir kanun hükmü var, birkaç yerde bu belirtilmiş durumdadır. Bunun için, yargıcın bu kanun maddesini uygulamak için bizim yasama organının vereceği tarife göre hareket etme mecburiyeti yoktur, olmamalıdır.

Biz bu nedenle şunu hemen, akabinde...

BAŞKAN – Yani yasanın çıkardığı kanuna uymak zorunda değil mi?

ABDULLAH KOÇ (Ağrı) – Tabii ki... Ama şu vardır: Olmasa olur. Ama var, mevcuttur kanun. Eğer olmasaydı yasama organı böyle bir kanun ihdasına gitmiş olsaydı pekâlâ dediğiniz doğru olurdu Sayın Başkan, ama mevcut olan bir kanunun uygulanmaması ciddi bir eksikliktir ve yargı üzerindeki etkinin bir başka tezahürüdür ve belirtisidir.

O nedenle, bizim buradaki görüşümüz şudur: Biz bu Terörle Mücadele Yasası’nın çok sorunlu olduğunu, gerçek anlamda insan haklarının ihlali olduğunu, kişi güvenliğini tehlikeye soktuğunu, dolayısıyla erkler ayrımı açısından da ciddi bir tehlike teşkil etmesi nedeniyle biz bu çerçevede meseleye bakıyoruz. Bu nedenle, biz bu haliyle de Terörle Mücadele Yasası’nın tamamına karşı çıktığımızı belirtmek istiyoruz.

Çok teşekkür ediyorum dinlediğiniz için.

BAŞKAN – Ayşe Hanım, buyurun.

AYŞE ACAR BAŞARAN (Batman) – Değerli arkadaşlar, bu da çok önemli bir madde ve yine çok önemsiz bir şey. Arkadaşlarımın da çokça ifade ettiği gibi aslında Anayasa’da var olan ama demek ki çok ihtiyaçmış gibi anlatılıp konulan bir madde.

Türkiye’de niye bu kadar propagandadan insanlar suç alıyor? Çünkü gerçekten Türkiye’de bir eleştiri kavramını doğru anlayamama var. Bir defa eleştirinin sınırlarını doğru anlamıyoruz. Onun için, terör kavramını da alabildiğince geniş yorumluyoruz. İşte, “Ekonomiye manipülasyon yapmak suretiyle örgüt propagandası yapmak...” ya da “dış siyaseti eleştirmek” ya da “Susmak...” Az önceki örnek biraz öyleydi. “Şöyle dememiş de böyle demiş.”, “Kınamamak şeklinde propaganda yapmak.” Böyle bir niyet okumayla bir defa terör kavramı ya da propaganda kavramının tartışılması bile bence bu Komisyon açısından büyük bir işkence. Ben bir hukukçu olarak en azından çok şaşkınlıkla izledim. Çünkü siz bir niyet okuması üzerinden bir cezalandırmaya gidemezsiniz. Net olur yani bir kanun böyledir, bir suçu tanımlarken öngörülebilir olur. Yani ben bir şey yaptığımda sonucunda suç olup olmayacağını bilmiyorsam eğer bu, devletin vatandaşına tuzak kurması anlamına gelir. Bir devlet de vatandaşına tuzak kurmaz. Şimdi, tam bu böyle bir durum.

Şimdi, onun için terör kavramını böyle elde lastik gibi her tarafa çekebiliyoruz. Propaganda kavramı da Türkiye’de biraz böyle lastik gibi her tarafa çekebilir bir mevzu. İşte iktidarın her türlü politikasına karşı muhalif her şey maalesef Türkiye’de artık bir terör propagandası şeklinde cezalandırılma yöntemine gidiyor.

Şimdi biz burada ne öneriyoruz? Önergemizde de uzun uzun anlattık. Okunur o birazdan, muhtemelen reddedilir. Ben tutanaklara bir şekilde böyle de geçmiş olayım çünkü gerçekten asıl reformu biz öneriyoruz. Yani bunlar, bizim söylediklerimiz gerçekten eğer bu Komisyondan geçse Türkiye’de bir yargı reformu olacak ama bu hâliyle reform meform değil. Bir paket var. Paketten de bir şey çıkmayacak. Buraya iki cümle ekleyerek yani şu cümleyi, AİHM’den gelen bazı kararların önünü kesmek için ya da Avrupa’ya bu vize muafiyetiyle ilgili yapılan görüşmelerde “Bakın, biz, haber verme sınırlarını aşmayan ve eleştiri amacıyla yapılan düşünce açıklamalarını suç kabul etmiyoruz artık.” demek bile, bilmiyorum ki, hani Türkiye bir hukuk devletiyse hukuk devleti açısından bir utançtır.

Şimdi bizim dediğimiz, işte, bu birazdan uzun uzun okunacak, dinlersiniz. Dediğim gibi muhtemelen buradan kabul görmeyecek ama biz tarihe o not düşme meselesini söyleyelim, bir gün dönüp tekrar konuşacağız. 2015 yılında iç güvenlik paketiyle yine aynen bu tartışmalar yürütülmüştü. Aslında birçok düzenleme o dönemin kalıntısı. Bir dönem aslında Türkiye’de bir demokratikleşme hamleleriyle bu kanunların birçoğunda düzenlenmişti. Bir gün gelecek bu tutanaklar okunacak ve gerçekten bir reform neymiş denildiğinde açıp okuyacakları şeyler söylüyoruz şu anda.

Şimdi, bu terör tanımı... Bunu biz söylemiyoruz; bakın, bunu Avrupa Birliği, Birleşmiş Milletler, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin bütün kararlarında çok açık biçimde, özellikle son süreçlerde gelen ihlallerle terör tanımının çok geniş ve belirsiz olduğunu açık bir şekilde söylüyor.

Şimdi, biz, Terörle Mücadele Kanunu’nda bu terör kavramını açık, anlaşılır, öngörülebilir, net, çerçevesi çizilmiş bir hâle getirmezsek eğer buraya bu cümleleri yerleştirmemiz mahkemelerin vereceği kararları değiştirmeyecek, değiştirmeyecek. Yine ekonomide manipülasyon gerçekleştirmek suretiyle terör örgütü propagandası vesaire diye bazı kararlar gelecek ya da tepkisiz kalmak... Bakın, milletvekillerimizle ilgili gerçekten -artık bunun neresine mesela koyacaksınız ama- hazırlanan fezlekeler var. Eş Genel Başkanımız konuşuyor, milletvekili arkadaşımız susmuş ve tepkisiz kaldığı için fezleke hazırlamış örgüt propagandasından, sustuğu ve tepkisiz kaldığı için. Şimdi, bunu nereye yerleştireceksiniz? Susmuş, konuşmamış, tepkisiz kalmış. Onun için diyorum bir terör kavramını

netleştirmek gerekiyor.

İkincisi, propaganda meselesini netleştirmek gerekiyor.

Vekilimize de gelmiş, bir çoğumuza geldi.

ABDULLAH KOÇ (Ağrı) – Durduğum için orada bana fezleke geldi.

AYŞE ACAR BAŞARAN (Batman) – Şimdi, biz eğer gerçekten... Bakın, ben ilk toplantıda da söyledim. Kendi hukuk meselelerimizi kendimiz tartışıp çözebiliriz ama eğer buradan, bu gelen kanun bu hâliyle geçerse yine Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi ya da Avrupa, dışardakiler bir şekilde bu meseleye müdahil olmak zorunda kalacak ve müdahil olacaklar. Biz kendi meselelerimizi daha rahat çözebiliriz. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin belirlediği standartlara göre bunu düzenleyebiliriz. Bu, o standartlarda değil. Çok net olarak karşımızda duruyor, Terörle Mücadele Kanunu'nun bütünü Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'ne aykırı çünkü bütün maddeleriyle beraber suç tanımının belirsizliği, net olmaması ve insanları düşünce ve kanaatlerini açıklamaktan uzak tutacak birçok düzenleme var yani düşünce ve ifade özgürlüğüne tamamen aykırı düşünceler.

Şimdi bunun devamı bir madde de var, biz kendi verdiğimiz önergede onu da söylemiştik, bir sonraki maddede örgüt üyesi olmamakla birlikte örgüt adına suç işlemiş... Bu da çok ucube bir maddedir. Bu da 2015 iç güvenlik paketiyle gelmiştir, eğer reform düşünüyorsak bu maddeyi kaldıralım. Örgüt üyesi değilsiniz ama örgüt üyesi gibi cezalandırılıyorsunuz. Bakın, biz, örgüt üyesini tanımlamıyoruz zaten örgüt çok tanımlanamaz bir durum, herkes örgüt üyesi olabiliyor. Onu da yapamazsak, bak, mahkeme onu da başaramıyorsa “Örgüt üyesi değil ama örgüt adına suç işliyor.” diye ceza veriyor; bu çok ucube bir maddedir. Bunlar, bu kanun var olduğu müddetçe, dediğim gibi, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesine daha çok dosya gider. Şu anda bentler oluşturulmuş, işte istinaf mahkemesinin önünde daha Yargıtaya gidecek diye bunlar, işte gitmeyecek diye düşünülüyor ama bakın, bu tarihi de hatırlayın, üç yıl sonra, beş yıl sonra Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinde Türkiye aleyhine yüzlerce karar çıkacak. Bu, Türkiye hukuk sistemi açısından büyük bir felakettir; bu, hepimiz açısından felakettir, Türkiye'nin itibarı ve hukuk devleti olmasına büyük bir darbe vuracak bir sonuçtur. O açıdan, dediğim gibi, bizim önergemiz orada. Reform istiyorsak arkadaşlar, Terörle Mücadele Kanunu'ndaki bu ucube maddeleri bir temizleyelim. Türk Ceza Kanunu birçok şeye yeterli aslında orada da ucube gördüğümüz maddeler var ama bunun kadar değil.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Ben teşekkür ederim.

Süleyman Bey, buyurun.

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) – Sayın Başkan, değerli arkadaşlar; bizim yapmış olduğumuz teklif, 3713 sayılı Terörle Mücadele Kanunu'nun 7'nci maddesinin ikinci fıkrasıyla ilgili, biraz önce arkadaşlarımız da belirtti. Burada 2 maddede eklemeye yapıyoruz, 2 fıkra eklemeye yapıyoruz. Birinci eklememiz, terör örgütünün cebir ve şiddet içeren eylemlerini övecek ya da bu eylemlere başvurmaya alenen teşvik edecek şekilde propagandasını yapan kişi. İkinci eklememiz ise düşünce, ifade ve basın özgürlüğü kapsamında açıklama, haber ve eleştiriler bu suç tipi yönünden cezalandırılmaz fıkrası. Neden bunları getirdik biz? Şundan getirdik: Şimdi önümde “Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi Tarihinde Düşünce ve İfade Özgürlüğünden En Fazla Mahkûm Olan Ülke” adı altında istatistikler var. Bu istatistikleri incelediğimiz takdirde bir de Anayasa Mahkemesine bireysel başvuruda bulunan Ayşe Çelik ve barış akademisinin Füsun Üstel kararı incelendiğinde ifade ve düşünce hürriyeti açısından bu değişikliklerin yapılmasının doğru olacağı kanaatindeyiz. Şu anda getirilen madde hükmünün -biraz önce arkadaşlarımız da söyledi- 301'de olduğu ve yürütme erkinin yargı üzerindeki hâkimiyeti

nedeniyle uygulamada zihniyet problemleri olduğunu, erkekler ayrılığı ilkesiyle bağlantılı olan yargı bağımsızlığı ve tarafsızlığı olmadığından dolayı uygulamada zihniyet problemleri olduğunu ortaya koyan kararlar çıktığından dolayı Türkiye de AİHM'den devamlı cezalandırmaya başlandı. Bakınız, bu noktalar çok önemli arkadaşlar. Türkiye, ülkemiz, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinde 2018 yılında düşünce ve ifade özgürlüğünden en fazla mahkûm olan ülkeler arasında ilk sırayı alıyor. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin 2018 adli yılı verilerine göre Türkiye'nin 40 davada ifade ve düşünce özgürlüğünün korunmasıyla ilgili Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin 10'uncu maddesini ihlal ettiğine hükmediyor. 10'uncu maddenin ihlalinde 14 mahkûmiyet kararıyla Rusya, Türkiye'nin arkasından 2'nci sırada yer alıyor. Yine, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin adil yargılanma hakkıyla ilgili 6'ncı maddesinin farklı fıkralarından ihlalde verilen kararlarda ise Rusya 68 mahkûmiyetle ilk sırada, Türkiye ise 53 mahkûmiyetle Rusya'yı izliyor. Türkiye, en fazla ihlal kararında Rusya'nın ardından 2'nci sırada olmasıyla birlikte, şu ana kadar toplam 3.128 davada en az 1 maddeden Türkiye aleyhine karar çıkıyor, 1'inci sıradayız. AİHM tarihinde en fazla mahkûmiyette Türkiye 1'inci sırada, 2'nci Rusya. AİHM'de karar için bekleyen davalarda 7.100 başvuruya Türkiye 4'üncü sırada geliyor. Arkadaşlar, bu gerçek. Bu neden gerçek? Şundan gerçek: Neden AİHM'de bu kararlar çıkıyor? Çıkmasının nedeni şu: Sistem tıkanı, yargı bağımsız değil, tarafsız değil, Cumhurbaşkanı sistemi dediğiniz tek adam sistemi artık yargı üzerindeki vesayeti ortadan kaldırmadığımız sürece, demokratik parlamenter rejime geçemediğimiz, denge, denetlemeyi, yasamayı etkin bir hâle getirmediğimiz sürece tıklandık; bu net. Onun için diyoruz ki: Yargı reformuna başlarken ilk başta getireceğimiz nokta, yasama, yargı ve yürütme, kuvvetler ayrılığı dengesini sağlamamız gerekiyor. Bu, yürütmenin yargı üzerindeki vesayetini de ortadan kaldıracak nitelikte olacak.

Şimdi, bu mahkûmiyetlerin nedenleri arasında, biraz önce söylediğim gibi, sistem olduğu kadar uygulamadaki zihniyetin de olduğu... Çünkü uygulamadaki zihniyetin olması sistemden kaynaklanıyor. Bakınız arkadaşlar, burada TMK'nin 7/2; TCK'nin 301'inci maddeleriyle birlikte bu konuda verilen kararlar Anayasa Mahkemesi tarafından da veriliyor. Çok ilginçtir -incelediğim zaman- Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi tarafından verilen mahkûmiyet kararlarını aynı şekilde Anayasa Mahkemesi vermeye başladı. Barış Akademisyenleri davasında 30/7/2019'da Füsun Üstel'in 10 akademisyenle beraber başvurduğu bireysel başvuru dosyasında Füsun Üstel ne demişti? "Bu suça ortak olmayacağız." demişti. Biraz önce vekil arkadaşlarımız "Bu suça ortak olmayacağız." lafı hendeklerde söylendiği zaman "Nasıl, ceza vermeyecek miyiz?" diye konuşmuştu. Evet, Anayasa Mahkemesi diyor ki: Bu, düşünce ve ifade özgürlüğü içine giriyor, karar bu.

Arkadaşlar, bakınız, ikinci karar, Anayasa Mahkemesinin vermiş olduğu Ayşe Çelik kararı var. Ayşe Çelik kararında Anayasa Mahkemesi Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin mahkûmiyet kararlarında olduğu gibi bazı beyanlarda bulunuyor ve diyor ki: İfade özgürlüğünü ve ifade özgürlüğüyle beraber düşünce hürriyetinin burada ihlali var. Ne demiş? Açıkça şunu söylüyor Anayasa Mahkemesi kararında: "Terörün övülmesi, terörizme destek ve gösterisi, şiddet kullanımına, silahlı direnişe ve başkaldırıya doğrudan ve dolaylı teşvik olmamalı." Aynı bizim önerimiz gibi. Ne diyoruz biz? Önerimizi veriyoruz, diyoruz ki: Cebir ve şiddet içeren eylemlerini övecek ve bu eylemlere başvurmayı alenen teşvik edecek... Aynı. Biz ne yapmışız? Anayasa Mahkemesinin Ayşe Çelik ve Füsun Üstel kararındaki gerekçeleri getirmişiz kanun maddesine ekliyoruz. Neden? Biz bu memleketin evladlarıyız, biz de Türkiye'nin AİHM'de mahkûmiyet kararlarıyla mahkûm olmasını istemiyoruz. Biz demokrasiyle yaşamak istiyoruz, özgürlükler içinde yaşamak istiyoruz. Çıktığımız zaman Aydın'da JES'lere karşı mücadele eden vatandaş bir basın toplantısı açıklamaya kalktığı zaman, hayır, valilik yasaklamasın, ondan sonra gidip de Selçuk'un o kenarında basın açıklaması yaparken gelip de Jandarma onları engellemesin diyoruz arkadaşlar. İnsanlar özgür yaşasın, insanlar demokrasi içinde yaşasın, insanlar

Anayasa'dan kaynaklanan gösteri ve yürüyüş hakkı, düşünce özgürlüğü ve siyasi hak ve özgürlüklerini kullansın diyoruz.

Bakınız, yüksek mahkeme, Anayasa Mahkemesi kararına ne diyor: Anayasa'nın 26'ncı maddesinin birinci fıkrasında güvence altına alınan ifade özgürlüğü hakkının ihlal edildiğini, TV programındaki ifadelerinin terör örgütü propagandası yapmak suçunu ortaya koymadığını, ifade özgürlüğü hakkının ihlal edildiğini ve bu nedenle yerel mahkemeye "Gereğini yap." diyor, aynı Füsün Üstel davasında olduğu gibi. Bu kadar açık. Bu kadar açık olduğu hâlde, 301'deki maddeyi buraya getirmekle, maddeyi "Haber verme sınırlarını aşmayan veya eleştiri amacıyla yapılan düşünce açıklamaları suç oluşturmaz." eklenmekle ve takdiri mahkemeye bırakmakla iş bitmiyor. Burada haber verme sınırını aşmama ölçüsü ne arkadaşlar? Burada hukukçu arkadaşlarımız var, burada üniversite öğretim üyesi arkadaşlarımız var. Haber verme, haber sınırını aşmama ölçüsü nedir? Bu ölçüyü ve sınırı kim belirliyor, nasıl belirliyor? Evet, 285 son fıkrada vardı da ne oldu?

Şimdi, Millî Eğitim Bakanlığının eğitim kitabına göre haber: "Temelinde bireyi yaşamsal olarak ilgilendiren gelişmeler ve bu gelişmelere ilişkin bilgilerdir. Kitle iletişim araçlarında yer alan haberler bireyleri kişisel, yerel, yöresel, ulusal ve uluslararası düzeyde; toplumsal, siyasi, ekonomik ve kültürel yaşamdaki gelişmelerden bilgi sahibi kılar." TDK'de "İletişim veya yayın organlarıyla verilen bilgi." der. Anayasa ne der? Anayasa şunu der: Kimse din, vicdan, düşünce ve kanaatlerini açıklamaya zorlanamaz, bunlardan dolayı suçlanamaz." Şimdi, biz ne diyoruz arkadaşlar? Eğer istenilen bu değişiklik, bu tanımlar ve Anayasa hükmüne göre uygulanacaksa doğrusu bu. O zaman demokratik bir ülke olma yolunda adım atmış olacağız ama mesele ne arkadaşlar? Mesele şu: Yürütmenin yargıda müdahalesiyle demokratik bir tahammül sınırı önemli burada. Siyasi iktidarın tahammül sınırıysa bu, bize on yedi yıllık deneyim bunu gösteriyor ki o zaman bu değişikliğin yapılmasının hiçbir anlamı kalmıyor. Neden? "Çocuklar ölmesin." diyenlere uygulanacaksa, "Ülkede savaş var." diyenlere uygulanacaksa bu özgürlükler olmaz, ifade özgürlüğü olmaz.

BAŞKAN – Süleyman Bey, artık biraz toparlayalım. Epey zaman geçti.

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) – Biz diyoruz ki muhalefetin her ifadesi birinci parti tarafından suçlandırılacaksa, muhalif olmak bu Türkiye'de ifade ve fikir özgürlüğü nedeniyle mahkûm olmayı gerektiriyorsa, terör propagandası yapmadan cezaevleri ifade ve fikir özgürlüğünü ortaya koyanlarla dolduruluyorsa o zaman bu getirdiğiniz kanun kime hizmet edecektir?

Arkadaşlar, haber verme, eleştiri gibi soyut ölçülerle bu düzenleme yetersizdir.

BAŞKAN – Peki, teşekkür ediyorum.

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) – Bir saniye efendim, bir saniye.

BAŞKAN – Çok uzadı Süleyman Bey.

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) – Uzatmıyorum, burada gerçekleri konuşuyoruz Başkanım. Adalet Komisyonu üyesi olarak, bir hukukçu olarak, bir milletvekili olarak bunları konuşmazsam görevimi yapmamış olurum.

BAŞKAN – Konuşuyorsun da 3 arkadaşın süresi var.

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) – Ben Türkiye Cumhuriyeti vatandaşıyım. Bakın, demokrasi ve özgürlükleri burada söylemem lazım, söylemek zorundayım, susmamam lazım benim, susarsam görevimi yerine getirmeyeceğim. Bir saniye, bitireyim.

MAHMUT ATILLA KAYA (İzmir) – Mahkeme karar vermiş zaten.

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) – Bir saniye, bitireyim.

Anayasa Mahkemesi, biraz önce anlattığım, Ayşe Çelik, Füsün Üstel ve diğerleri gibi, Sırrı Süreyya Önder kararları gibi ölçütleri koymuş arkadaşlar. Soyut ifadeler üzerinden haksız mahkûmiyetler, yargılamaların önüne geçecek düzenleme, bizim vermiş olduğumuz cebir ve şiddet içeren eylem ölçütü burada ciddi bir öneridir, tartışılması gerekir.

Teşekkür ederim arkadaşlar.

BAŞKAN – Ben teşekkür ediyorum.

Hasan Bey, buyurun.

HASAN SUBAŞI (Antalya) – Teşekkür ederim Başkan.

Sayın Başkan, bu, tartışmalar da gösteriyor ki çok sorunlu bir madde. Bu sorunlardan ötürü, gerçekten, çok cefa çekmiş, boş yere yatmış, hüküm giymiş ve tutuklu kalmış insanlar var. Bunun içinde seçilmişler de var. Arkadaşların tartışmalarına katılmamak mümkün değil. Yalnız, bu sorunlu maddeyle ilgili geçenlerdeki Adalet Komisyonundaki konuşmamda şunu söylemiştim “Biz doğru teşhislerde bulunursak tespit ve çözümleri de daha doğru sonuçlara götürebiliriz, çözümleyebiliriz.” diye.

Şimdi, bu maddeye baktığımız zaman, acaba teşhisimiz doğru mu? Evet, bütün konuşmalardan anlıyoruz ki büyük bir problem var bu maddede ve de o sorunu çözmek için bir ekleme yapmışız, bir değişiklik yapmışız, demişiz ki: “Haber verme sınırlarını aşmayan, eleştiri amacıyla yapılan düşünce açıklamaları suç oluşturmaz.” Bu maddeyi koyunca, bu eklemeyi yapınca acaba buradaki sorun ortadan kalkıyor mu? Bu mu teşhis? Asla değil. Ortadan kalkmıyor, bana göre daha sorunlu hâle geliyor. İki sorunu oluyor. Bir, dünyaya karşı şunu söylüyoruz: “Aa, Türkiye’de düşünce suçmuş, düşünce suç olmaktan çıkarılıyor herhâlde”. diyenler olduğu kadar, kanun tekniğine aykırı, buraya bir mükerrer ifade sokuyoruz. Anayasa’da güvenceye alınmış düşünce suçunu burada yeniden tekrar ediyoruz. Kanunlarımızda yazan bu güvenceyi tekrar buraya alıyoruz. Yani, daha önce sorun teşkil ederken yargıçlar Anayasa’yı ve Ceza Kanunu’nu hiç nazara almadan mı hüküm vermişti de bunca sorunu Türkiye yaşamıştı? Hayır, değil çünkü zaten bunu koymasak da yeterli güvencelerimiz var. O hâlde sorun nedir? Sorun buradaki terör tanımındadır. Biz daha sakin düşünürsek, bu yukarıdan, yürütmeden kanunlar, taslaklar gelmezse, hukukçular tartışırlar, doğru teşhis ve tespitlere varabilirsek bütün bunlar doğru çözümlere kavuşur.

Şimdi, bu maddeyi koyduk, bence bir ölçüde ayıp da teşkil ediyor. Yani Anayasa’da olan bir güvenceyi, kanunlarımızda olan bir güvenceyi buraya da ekleyivermek buradaki sorunu bence ortadan kaldırmıyor çünkü buradaki sorun bu değildi. Buradaki sorun, Türkiye’deki terör tanımında. Hepimiz teröre karşıyız ama bizim kafalarımız o kadar karışık ki bir yerde bir patlama olsa “Az kınadın, çok kınadın, ‘alçak’ kelimesini kullandın, kullanmadın ya da acaba terör mü? Hangi terör? DEAŞ mı, PKK mı? Ona mı yakın, buna mı yakın?” Hatta “Yok, terör değil, derin devlet mi?” Çünkü Türkiye çok şey yaşadı terör konusunda, çok şey yaşadı ve gerçekten bunca sorun ve toplumda yarattığı kargaşalar sonucunda biz bunun altından kalkamaz hâle geldik. Şimdi, konu bence gerçekten basit ve buradaki sorunun bence ana kaynağı, şuradaki, 1 ve 2’nci maddedeki terör tanımında gerçekten sorunumuz var. Bunu netleştirsek, kavram kargaşasını önlese, bu maddeyi de hiç koymasak zaten Türkiye’de düşüncüyü açıklamak, eleştiri suç değil zaten.

Ben daha fazla uzatmadan bu konuyu keşke tartışmalar ışığında çözebilsek diye düşünüyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Ben teşekkür ediyorum.

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) – Herkese merhaba. Bu konu, tabii ki çok önemli

bir konu, üzerinde de herhâlde daha da tartışacağız ama siyasi iktidarlar yargıyı denetimleri altında hep bulundurdu açıkçası ve son zamanlarda bu daha da arttı. Türkiye’de bir düşünce özgürlüğünden bahsetmek sadece şimdi değil öncesinde de maalesef pek mümkün değildi ama son zamanlarda daha da arttı. Şimdi, yargı reformunda bu makyaj mahiyetindeki düzenleme neden getirildi? Açıkçası benim gördüğüm, AİHM’in Anayasa Mahkemesini etkili bir iç hukuk yolu olarak tanımama eğilimi belirmişti. Tutuklulukla ilgili başvurularda, hâkimlerin başvurularındaydı; AİHM’in Anayasa Mahkemesini baypas ederek kabulleri Anayasa Mahkemesinin üç yıllık suskunluğunu birdenbire durdurdu sanırım çünkü OHAL döneminde üç yıldır çok ağır hukuksuzluklar yaşanırken Anayasa Mahkemesi maalesef hukuki kararlar vermiyordu, Anayasa’ya uygun kararlar vermiyordu. Ne zamanki AİHM’de Anayasa Mahkemesini etkili bir iç hukuk yolu olarak tanımama eğilimi baş gösterince birtakım tedbirler ortaya çıktı, Anayasa Mahkemesi son zamanlarda Anayasa’ya uygun kararlar vermeye başladı ve düşünce özgürlüğüyle ilgili Ayşe Çelik kararı, Füsun Üstel kararı ve barış akademisyenleri kararları art arda geldi. Tabii bu arada bu insanlara üç dört yıl boyunca kâbus yaşatıldı, çile yaşatıldı; hiç kimse bunu sormuyor.

Şimdi, geline aşamada yapılan düzenleme yine yetersiz, muğlak; istenildiği takdirde, iktidarın çok rahat bir şekilde yargıyı etkileyerek istediği şekilde kararlar çıkarabileceği yönünde. Somut bir şekilde düşüncüyü koruyacak önlemleri burada tartışmak zorundayız. Türkiye daha yıllarca bu kamburları taşımasın. “Ben iktidarım, muhaliflerimi en iyi şekilde ezeyim.” mantığı sürekli deveran ederse gerçekten bu toprakların demokratik bir hukuk devleti olma şansı kalmayacak. Bunu “Ben iktidarım, bana muhalefet edenlerin sözünü beğenmeyeyim, eleştireyim, ters yüz edeyim.” diye düşünecek olursak bir yere varacak hâlimiz yok. O yüzden bu tekliflerin gerçekten ciddiyetle düşünülmesi lazım. Bugün belki iktidar olanlar dün de sopa yiyordu, belki yarın da yer. O yüzden bizim, Türkiye Cumhuriyeti’nde anayasal vatandaşlığı korumamız lazım. Hepimiz için, herkes için adalet demek zorundayız ve burada somut olarak gerçekten düşünce özgürlüğünü koruyacak maddeleri öncelememiz gerekiyor. Bu, benim gördüğüm bir mecburiyetten kaynaklandı ve yargı reformuna da girişi yine böylesi bir mecburiyetten kaynaklandı ama bu şu hâliyle bir göz boyamadır ve gerçek anlamıyla bir değişim olmadığı müddetçe bizim de burada bu gece vakitlerine kadar sürdürdüğümüz tartışmalar da çok anlamlı olmayacaktır maalesef.

Benim diyeceklerim bunlar ama gerçekten bunu hepimiz için düşünmek zorundayız. Bugün iktidar oluruz, yarın muhalefet; bunlar değişir, Allah’ın günleri insanlar arasında değişip durur ama biz bu konuda gerçekten adaleti, demokrasiyi, hakkı, hukuku esas almadığımız müddetçe de böyle işte birtakım kelime oyunları ile istediğimizi yapmaya çalışırız.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Mahmut Bey, buyurun.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Değerli arkadaşlar, hepinizi saygıyla hürmetle selamlıyorum.

Tabii ki bir düşüncenin suç olabilmesi için demokratik toplumun gereklerine aykırı düşmesi lazım ve aynı zamanda, suç olabilmesi için bunun tanımlarının da olması lazım ki hukukun üstünlüğü keyfilğe karşı korunabilsin. Aksi takdirde keyfilikle karşı karşıya kalmış oluruz. Aslında arkadaşlarımız bahsettiler yani burada 13’üncü maddedeki bu fıkraya gerek var mıydı? Anayasa’mızın 25 ve 26’ncı maddesinde doğru... Yani düşüncüyü açıklamanın, eleştiri amacının suç olmadığını Anayasa’mız 25 ve 26’ncı maddesinde yazdığı gibi, bunlar Anayasa’mızın 90’ıncı maddesi uyarınca Avrupa İnsan

Hakları Sözleşmesi, Medeni ve Siyasi Haklar Sözleşmesi hükümleri uyarınca da suç teşkil etmiyor. Zaten mahkemelerimiz, yargıçlarımız, cumhuriyet savcıları, Anayasa'nın 90'ıncı maddesi uyarınca uluslararası sözleşmeler de iç hukuk hükmünde olduğu için bunları da uygulamakla yükümlü. Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin 10'uncu maddesi açık ve net bir şekilde zaten bu getirilen düzenlemeyle ilgili, suç olmadığını açık ve net söylüyor.

Şimdi burada Ceza Kanunu'muzun başlangıç bölümünde, 2'nci maddesi "Kanunun açıkça suç saymadığı bir fiilden dolayı kimseye ceza verilemez." diyor. Anayasa 38 yine aynı şekilde. Şimdi, dikkat edersek "Haber verme sınırlarını aşmayan veya eleştiri amacıyla yapılan düşünce ve açıklamalar suç oluşturmaz." Zaten kanun koyucu, suç teşkil etmeyen bir hususla ilgili uğraşmaz ki. Buna biz ne deriz? "Abesle iştigal." deriz. Yani bir, Ceza Kanunu'nun başlangıç maddesi, genel hükümlerde yazıyor "Suç teşkil etmez." diyor. Kaldı ki bizim meşhur Türk Ceza Kanunu'nun 24'üncü maddesi var. Değerli arkadaşlar 24'üncü madde şunu söylüyor: "Kanun hükmünü yerine getiren kimseye ceza verilmez." Kanun zaten bana düşüncemi açıklama, yazma, çizme, eleştiri hakkını vermişse 24'üncü madde zaten bunun da suç teşkil etmeyeceğini, ceza verilmeyeceğini açık ve net söylüyor. Peki, bu niye ihtiyaç? Biraz önce Sayın Başkan dedi ki: "Yahu bunları engellemek için ceza veriliyor." Şimdi, Anayasa bunu yazmış, Ceza Kanunu'nun başlangıç hükümleri yazmış, imzalamış olduğumuz tüm uluslararası sözleşmeler yazmış; bunu yapan yargıçlar hakkında Hâkim ve Savcılar Kurulunun ceza vermesi lazım. Açıkça, yargının itibarını, devletin itibarını bu kadar sarsmaya kimsenin hakkı var mı arkadaşlar? Hiç kimsenin hakkı yok.

Rahmetli Sulhi Dönmezer Hocayı bu akşam birkaç sefer andım ama şunu derdi: "Çocuklar, iyi bir kanun kötü bir uygulayıcının elinde kötü olur, kötü bir kanun iyi bir uygulayıcının elinde iyi olur; mesele insan unsuru." Yani bu kadar, Anayasa'ya yazmışız olmuyor, Ceza Kanunu'na yazmışız olmuyor, uluslararası sözleşmelere yazmışız olmuyor, e bir de buna yazalım; yok arkadaşlar. Sizden istirham ediyorum, burada kim görevini kötüye kullanıyorsa, bu maddeleri uygulamıyorsa bunlar hakkında bence cezai müeyyidelerin uygulanması lazım.

Evet, terörle mücadeleyle ilgili İzzet Özgenç Hocanın çok güzel kitabı var, 9'uncu veya 11'inci baskıyı yaptı. Orada İzzet Hoca da açık ve net diyor ki: "Yahu arkadaşlar, bizim hukukumuzda terörün tanımını açık ve net yazmamışız. Siyasi iklime göre bu değişebiliyor." Bu doğru bir şey değil yani evrensel normlar anlamında -burada biraz önce Turan Bey de söyledi- bunun tanımının açık ve net olması lazım. Şimdi, siyasi iklime göre, size göre bu suç, diğerine göre değil. E burada aslında bizim hedef alacağımız kılavuzumuz ne? Anayasa'mızın 25 ve 26'ncı maddesi. Kılavuzumuz ne? Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin 10'uncu maddesi. Biz bunlardan gittikçe uzaklaşıyoruz. Bunlardan uzaklaşmamız, bizim demokrasiden uzaklaşmamız anlamına gelir. Burada aslında devletin pozitif yükümlülüğü var. Devletin bize bunları, yaşanabilecek ortamı sağlaması gerekiyor. Burada eğer bir toplum yani insanlar özgür olamıyorsa, özgür bir ortam sağlanamıyorsa toplumda kuşku, korku, belirsizlik ve güvensizlik yaratır ki bu da gelişmeyi engelleyen toplumun önündeki en büyük hususlardır.

Teşekkür ediyorum. Saygılarımı sunarım.

BAŞKAN – Ben teşekkür ediyorum.

Bu hükmü buraya hiç koymasak çok fazla sorun teşkil etmezdi; çok fazla değil belki de hiç teşkil etmezdi ama buraya koyup da eğer buradan çıkarırsak o zaman tam belaya girdik işte.

MAHMUT ATILLA KAYA (İzmir) – CHP'nin teklifi üzerine zaten, CHP'nin muhalefeti üzerine...

BAŞKAN – Kesinlikle, kesinlikle, bunun ne manaya geleceğini siz düşünün yani hukukçu bunu düşünür. Hâkimlerin bu konuda ne düşüneceğini ben biliyorum.

HASAN SUBAŞI (Antalya) – Başkanım, yeni bir terör tanımıyla birlikte...

BAŞKAN – Bunu buraya koydular, sonradan bunu çıkardılar demek ki bu...

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Aslında bununla ikrar ediyorsunuz, demek ki bugüne kadar eleştiri suç sayılmış.

AYŞE ACAR BAŞARAN (Batman) – Düzenleyip koyalım.

BAŞKAN – Buraya kadar getirip buradan çıkarırsak hakikaten belaya girdik yani onu söyleyeyim size.

YILMAZ TUNÇ (Bartın) – Yok yok öyle bir şey yok, burada yargı kararları arasındaki farklılıkları gideriyoruz.

MAHMUT ATILLA KAYA (İzmir) – Bir önerge yazsınlar bunun çıkarılması için Başkanım, bir bakalım.

RAFET ZEYBEK (Antalya) – Yok yok, değiştirilmesi için...

BAŞKAN – Neyse, devam ediyoruz.

Sayın Çakırözer, buyurun.

UTKU ÇAKIRÖZER (Eskişehir) – Sayın Başkan, Sayın Bakan Yardımcısı, değerli Komisyon üyeleri, değerli milletvekili arkadaşlarım, kurumlarımızın sayın temsilcileri, değerli basın mensubu meslektaşlarım; ben de hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Ben tabii birbirinden kıymetli bu kadar hukukçunun olduğu bir ortamda, bu kısa zaman diliminde hem daha önce, yıllarca yaptığım gazetecilik mesleğinde hem de hasbelkader Mecliste sizlerle birlikte geçirdiğim son birkaç yıldaki gözlemlerimi paylaşmak için söz aldım. Söze tabii, Sayın Ali Özkaya'nın Komisyona bu tasarıyı sunarken yaptığı açıklamada, bu maddeye ilişkin gerekçesini hatırlatarak başlamak isterim: Birincisi, AB'yle müzakereler açısından önemli olduğuna işaret etti, diğeri de aslına bakarsanız Yargıtayın içtihatları olduğuna işaret etti ve bunların kalın bir şekilde çizilmesinden bahsetti.

Ben iki noktada görüşlerimi söyleyeceğim: Öncelikle -sizin açıklamanızdan öyle algıladım ama zaten genel bir tartışma da var- Avrupa Birliğiyle müzakereler ve son dönemde vize serbestesinin hayata geçmesi yönünde bir ivme olduğunu, diyaloglar kurulduğunu gözlemliyoruz. Bu da iyi bir şey aslında, bizim de desteklediğimiz bir şey. Geçtiğimiz dönemde de gece yarısına kadar çalışarak sanırım 70'in üzerindeki kriterin -tam rakamı hatırlamıyorum ama- önemli bölümünü birlikte geçirdik hatırlarsanız. Ve şimdi geriye kalan 4-5 maddeden bir tanesi biliyorsunuz, Avrupa Birliği tarafında terör tanımının değişmesine ya da işte anlaşılır hâle getirilmesine yönelik bir beklenti var. O da şuradan kaynaklanıyor: Hepimizin tekrar tekrar söylediği, Türkiye'de bir gazeteci benim meslektaşım, bir siyasetçi hepimizin mevkidaşı, bir akademisyen, bir öğrenci, bir vatandaş söylediği söz nedeniyle, yazdığı Facebook, Twitter mesajı nedeniyle terörle ilintilendirilebiliyor ve işte terör örgütü propagandası, üye olmamakla birlikte destek, vesaire -şimdi ben hukukçu olmadığım için telaffuz etmekte güçlük çekiyorum ama- bir maddenin içine konuyor ve işte bir sabah baskını oluyor, gözaltına alınıyor, tutuklanıyor, aylarca, yıllarca cezaevinde kalıyor. Ve bunun düzeltilmesini bekliyorlar, aslında onlar beklemese de biz bekliyoruz, Türkiye Cumhuriyeti vatandaşları olarak bu tür bir yaklaşımın doğru olmadığı üzerinde aslında hepimiz artık uzlaşmış gözüküyoruz ki yargı reformu adı altında böyle bir paketin içinde böyle bir madde geliyor. Ama benim gözlemim, AB sürecini muhabir olarak izleyen bir arkadaşınız olarak gözlemim, bu maddenin bu yazım hâliyle ya da bu şekliyle -yani maddenin değişmesinden bahsetmiyorum ama- bu paragrafın konmasının bu müzakerelerin yolunu açacağı düşüncesinde değilim. Burada tabii, AB Komisyonunda olan değerli milletvekillerimiz de var, onlar da belki... AB Uyum Komisyonunda olan

mesela Sibel Hanım var, belki başka bir arkadaş... Yani Avrupa Birliğindeki hava bu değil, “Eğer bunu çıkarırsak biz AB’yle müzakerelerde ivme kaydederiz.” diye düşünüyorsak yanlışa gireriz. Yani -tabii ki sizler hukukçu olarak- hangisi daha iyi, kapsamlı olur, önergeler verilir ama bu zihniyet değil yani Avrupa’yla yolu açacak olan bu değil, onu söylemek isterim başta. Yani iyi bir şey yapacaksak, bir sonuca ulaşmak istiyorsak sınırim onun yöntemi bu değil. En azından benim konuştuğum diplomatlar, sizlerin konuştuğu diplomatlar, yaptıkları açıklamalar, ilerleme raporlarına baktığınızda yani oradaki zihniyeti, böyle bir paragraf eklemekle bunu çözemeyeceğimiz çok net.

Bu paragraf -değerli hukukçu arkadaşlarımla- hepsi defalarca söylediler- hem Anayasa’mızda var hem kanunlarımızda var –ben de not etmişim- birçok yerde bu var. Var ama hâkimler yine de hapse atıyorlar. Kimleri attılar? Bakın, ben şöyle bir önüme not etmişim. Son on yıldır cezaevlerinde gazetecileri ziyaret ediyorum; önce gazeteci olarak ziyaret ettim, şimdi siyasetçi olarak ziyaret ediyorum. Mustafa Balbay’ı ziyaret etmişim, Tuncay Özkan’ı ziyaret etmişim, Esra Mungan’ı ziyaret etmişim, Şebnem Korur Fincancı’yı, Erol Önderoğlu’nu ziyaret etmişim, Ahmet Nesin’i ziyaret etmişim, Necmiye Alpay’ı, Aslı Erdoğan’ı, Erdem Gül’ü, Eren Erdem’i, Enis Berberoğlu’nu, işte siyasetçilerden Sırrı Süreyya Önder’i ziyaret etmişim. Şimdi, bu saydığım isimlere baktığınızda, aşağı yukarı hepsi hakkında neler dendi. Bir sürü isim de aklıma gelmedi şimdi. Musa Kart’ı, Kadri Gürsel’i, Hakan Kara’yı, Güray Öz’ü, Murat Sabuncu’yu...

AHMET ŞİK (İstanbul) – Beni de ziyaret ettiniz.

UTKU ÇAKIRÖZER (Eskişehir) – Ahmet Şık’ı.

Şimdi, sıkıntı şu: Ziyaret ediyoruz, o insanlar hakkında neler yazılıyor, ne manşetler atılıyor ama sonradan, işte mahkemeler karar alıyor, ömür boyu hapis cezasına çarptırıyor, üç kere çarptırıyor bazılarını, bilmem ne ama sonradan dönüyor, dönüyor; yargı kurumunda Anayasa Mahkemesi, Yargıtay derken beraat ediyorlar. En son örneği işte Cumhuriyet davası. Nasıl oluyor peki? O hâkimler, işte sizlerin tanıdığı, bazen mesai arkadaşlığı, bazen fakülte arkadaşlığı, işte bazen bir şekilde avukatlıktan... Aynı şekilde işte o habere bakıyorlar ve o haberde terör görüyorlar. Şimdi, “Haber sınırlarını aşmayan, eleştiri amacıyla yapılan düşünce...” dediğinizde bizler, bu salonda toplanan değerli arkadaşlarımız, biz bir haberde görmüyoruz ama bir savcı görüyor ve ısrar ediyor. Bizim “Hayır.” dememize rağmen ısrar ediyor, Anayasa Mahkemesinin “Hayır.” demesine rağmen hâkim ısrar ediyor, Yargıtayın “Hayır.” demesine rağmen... Biz bunları gördük, Anayasa Mahkemesi karar veriyor, şey direnmiyor “Tanımıyorum.” diye.

O yüzden, burada demek istediğim şu: Meseleyi bu çözmeyecek. Yani işte bugün 22.56 itibarıyla ve daha sabaha kadar çalışacağız AB’nin yolunu açsın diye bir taraftan, bir taraftan Yargıtay içtihatlarıyla –sizin gerekçenizde vurguladığınız gibi- uyumlu olsun, altını çizelim diye. Ama bazı savcılar, bazı hâkimler, mahkeme heyetleri buna uymayacak, birçoğumuz bunu yaşadık, yaşıyoruz. Birçok insan aylarca yattı, yıllarca yattılar ve sonra geldiler -işte Ahmet Şık burada, işte Balbay- aramızda oldular, şimdi özgürlüklerine kavuştular, birçoğu beraat aldı, birçoğunun mahkemesi hâlâ sürüyor, tutukluluk hâlleri kalktı ama insanlar şununla kaldı yani özgürlüğünden oldu. Bakın, bir tanemizi bir gün o hücrelere koysak inanın, yani biliyorsunuz, avukatsınız bir de çoğunuz avukatlık da yaptınız... Bunu böyle düşünmek lazım.

Peki “Sonuç nedir?” diyeceksiniz doğal olarak, Başkan burada, sunanlar burada. Sonuç, aslına bakarsanız hem bu Komisyondaki biz ve diğer partilerin sözcüleri söylediler, Profesör Kaboğlu söyledi, Muharrem Erkek söyledi, diğer değerli dostlar söylediler. Yani işin özü şeyde başlıyor. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi karar alıyor, Anayasa Mahkemesi karar alıyor, Yargıtay karar alıyor. Bu kararlar okunduğunda bir hâkimin, bir savcının bazı davaları açmaması lazım. Açıyorsa bir yaptırım olması

lazım bunun, açmamasını sağlayacak bir mekanizma lazım. Bu pakette o mekanizma yok, eksik olan o. Onun neresi olduğunu siz biliyorsunuz. O, Hâkimler Savcılar Kurulu, oradan aşağıya doğru gelecek ama Hâkimler Savcılar Kurulunun atanması konusunda bizim çok ciddi eleştirilerimiz var. Yapıcı öneriler geldi Venedik Komisyonundan, Meclisimizle paylaşıldı geçmiş dönemde. Bunun medeni dünyada nasıl yapıldığının örnekleri var. Şu ana kadar biz en azından o standartlara yaklaşan bir modeli benimsemedik. Biz diyoruz ki: Bunu değiştirelim. Madem bugünlerde konuşuyoruz “Sistemin güncellenmeye ihtiyacı var, sistemden hiçbirimiz memnun değiliz.”

Bakın, Anayasa Mahkemesinin eski başkanı Haşim Kılıç’ın demeçleri vardı “Hukukun üstünlüğü bu sistemde korunmaz, hukuk devletinden ayrılıyoruz.” diye. O yüzden Sayın Başkan dedi ya “Çıkarırsak daha kötü olur.” Tamam koyalım, dursun ama inanın bir faydası olmayacak. Yine ülkemizdeki bir savcı bakacak gazeteye ya da bir şekilde siyasi baskı altında kalarak televizyona bakacak, gazeteye bakacak, Facebook’a bakacak ya da bakan birisi ona ihbar edecek ve ondan sonra davalar açılacak. Bu madde, bunun önüne geçmeyeceği için ben söz aldım. AB’yle müzakereleri bu değişiklik açmaz, bunu kozmetik görürler, makyaj görürler yani sizleri tenzih ederim, bu amaçla toplanmadığını biliyorum buradaki her partiden değerli arkadaşlarımın ama inanın, Avrupa Birliği bu maddeyi kozmetik görecektir.

Bu reform paketinin bir bütünü... Mesela, ileride yine tartışacağız, işte istinafta sonuçlanan bazı maddeleri Yargıtaya göndereceğiz. Sadece Avrupa istiyor diye değil, bizler bunun olmasını istemiyoruz, bizler TCK 299’un kalkması gerektiğini düşünüyoruz, medeni dünyada inanın yok böyle bir şey. Yani varsa belki 1-2 tane buluruz. Biz hakareti, artık insanların özgürlüğünün kısıtlandığını bir cezayla karşılaşan bir şeyden çıkarmalıyız. İyi bir şey değil, Sayın Erdoğan’a küfürler iyi bir şey değil, Sayın Erdoğan’a ağza alınmayacak laflar iyi bir şey değil ama Sayın Erdoğan bir siyasi parti genel başkanı olduğu için ve Cumhurbaşkanlığını, sistemi böyle bu noktaya getirdiği için...

YILMAZ TUNÇ (Bartın) – Allah Allah! Ne olursa olsun ya, sövmek... Bir parti genel başkanı olunca sövülür mü?

YUSUF BAŞER (Yozgat) – Hayır, öyle olduğu için sövmek mi lazım?

UTKU ÇAKIRÖZER (Eskişehir) – Hayır, şunu demek istiyorum...

YUSUF BAŞER (Yozgat) – Ama ona getiriyorsunuz ya.

UTKU ÇAKIRÖZER (Eskişehir) – Şunu demek istiyorum, bakın, ben diyorum ki: Küfrü onaylamıyoruz ama siyasi eleştiriler geliyor.

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) – Ağza alınmayacak laflar ettiği için cezalandırılacaktır yani.

UTKU ÇAKIRÖZER (Eskişehir) – Hayır, bakın...

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) – Küfür ne zamandan beri eleştiri oldu efendim?

UTKU ÇAKIRÖZER (Eskişehir) – Ama lafımı bitirmeme izin vermiyorsunuz.

Daha önceki Cumhurbaşkanlarımız döneminde de bu madde vardı.

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) – Twitter mi vardı, Facebook mu vardı?

UTKU ÇAKIRÖZER (Eskişehir) – O Cumhurbaşkanlarıyla Sayın Erdoğan’ı ayıran temel madde, temel fark Sayın Erdoğan’ın partili Cumhurbaşkanlığı hususunda bir referanduma gidildi ve geldi. Ama bunun sonucu olarak şunu söylüyorum...

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) – Bir gün de “Ya arkadaş, siz ne ahlaksız adamsınız! Niye Twitter ve Facebook’u küfürlerinize alet ediyorsunuz? Meşru eleştir.” diye demiyorsunuz?

UTKU ÇAKIRÖZER (Eskişehir) – Bakın, şunu söylüyorum, ben yapılanlar arasında...

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) – Adam ailesini, eşini, çocuğunu çocuğunu, her şeyini katarak binbir küfrediyor ya, siz adama “meşru” diyorsunuz...

UTKU ÇAKIRÖZER (Eskişehir) – Şunu söyleyeceğim ama, bir şey söyleyeceğim, lafımı bitirmeme izin vermiyorsunuz. Öyle demedim, ağzımdan öyle bir şey çıkmadı. Ama ben şunu söylemek istiyorum...

YILMAZ TUNÇ (Bartın) – Twitter’a girmiyor musunuz hiç? Twitter’daki küfürleri görmüyor musunuz? O küfürler size yapılsa nasıl tepki verirsiniz?

UTKU ÇAKIRÖZER (Eskişehir) – Ama izin vermiyorsunuz, söyleyeyim... Ama ben bunu daha cümlelerin başında söyledim, kabul edilemez dedim ama bakın, hiçbir laf -ne kadar ağır olursa olsun- insanın özgürlüğünü kısıtlayacak...

MAHMUT ATILLA KAYA (İzmir) – Hakaretin aması olmaz.

UTKU ÇAKIRÖZER (Eskişehir) – Hakaret zaten bizim Ceza Kanunu’muzda var. Yani şunu söylemek istiyorum: Bu hâliyle TCK 299 durduğu ve Yargıtaya gitsin dediğimiz takdirde yani biz hâlâ onun cezalandırılmasının bir şekilde yolunu açtığımız takdirde yine bu kanunda Ali Özkaya’nın bahsettiği yani AB’yle süreci açma anlamında da işimize yaramayacak, onu söylemek istiyorum.

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) – Eksik bir bilgi var Sayın Hocam... Değerli milletvekilimiz sadece düşünce hürriyeti boyutunda, AB yasaları kapsamında bir şeylerden bahsediyor. Buradaki temyiz süreci...

BAŞKAN – Bir saniye...

MAHMUT TANAL (İstanbul) – İzin verilmedi ki Başkan, nasıl konuşuyor?

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) – ... içtihat birliği oluşturmaz. Farklı bölge adliye mahkemelerinde farklı kararlar oluşturulabilir. Bunları içtihat birliğiyle Yargıtayda...

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Ama böyle bir usul var mı?

BAŞKAN – O söyledi de ona cevap verdiriyor, başka bir şey değil.

Tamam arkadaşlar, bundan sonra kimse kimseye cevap vermeyecek, tamam artık.

UTKU ÇAKIRÖZER (Eskişehir) – Ben görüşümü ifade edeyim. Siz de karşısanız saygı duyarım. Benim bir bakışım var, onu ifade edeyim. Siz tabii ki karşı olabilirsiniz, ben farklı, eksik düşünüyor olabilirim ama siz de onu söylersiniz ama şunu diyorum ben: Bu amaçladığımız, burada toplandığımız, emek harcadığımız birlikte amaca hizmet etmiyor bu hâliyle paket demek istiyorum ve asıl bizim üzerinde durmamız gereken Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi’nin -ki Anayasa’mızın üstündedir- Anayasa Mahkememizin, Yargıtayın verdiği birçok gerçekten örnek, yani dünyaya örnek kararlar var. Bu kararların hâkimlerimiz, savcılarımız tarafından gerçek anlamda içselleştirilmesi, gerçek anlamda bunlar doğrultusunda karar verilmesini sağlayacak mekanizmayı kuramazsak hangi reform paketi gelirse gelsin...

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum, maksat hasıl olmuştur.

Son olarak...

UTKU ÇAKIRÖZER (Eskişehir) – Ama Sayın Başkan...

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – Sayın Başkan...

BAŞKAN – Son olarak size söz veriyorum, artık konu anlaşıldı.

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – Sayın Başkanım, şimdi, Sayın Çakırözer’in söylediği hususla ilgili Sayın Dışişleri Bakanımıza ve Dışişleri Bakanlığımızın reform eylem grubunda bu konunun,

mevcut getirdiğimiz düzenlemenin önemli olduğunu, bunun geçtikten sonra ilave bir düzenleme yapılacaksa yeniden diğer paketler içinde konuşulması gerektiğini, bugün için bunun Avrupa Birliği tarafından beklendiğini söylediği için Sayın Dışişleri Bakanımız, getiriyoruz.

Söz çok önemli. Yunus Emre diyor ya: “Söz ola kese savaşı, / Söz ola kestire başı. / Söz ola ağulu aş, / Yağ ile bal ede bir söz.” Söz var savaş çıkarır, söz var savaş durdurur. Yani ben o davaların birçoğunun avukatlığını yaptım. İnsanın yüzü kızarır, o kadar ağır, o kadar galiz, o kadar kötü, kabul edilemez hakaret ve küfürler var ki insan okumaya utanıyor ama bunlara şu sosyal medya çıktığı müddetçe dünyanın her yerinde felaket bir şekilde...

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Venedik Komisyonunun dünya kadar bize uyarısı var arkadaşlar.

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – Efendim, bir sıradan memur ile Cumhurbaşkanını aynı kefeye koyuyorsak...

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Ne farkı var?

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – Lütfen korunan değerler...

MAHMUT TANAL (İstanbul) – İnsanların onuru aynıdır Sayın Özkaya.

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – O zaman niye 125/3 (a) birinci fıkra...

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – O hiç saygı duymadan ağzına geleni söylüyor. Cumhurbaşkanı ağzına geleni söylüyor.

YILMAZ TUNÇ (Bartın) – Nasıl ağzına geleni söylüyor?

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – Kamu görevlisi olmayana altı ay, kamu görevlisine bir yıl. O da ayrı o zaman. Arkadaş, bir Cumhurbaşkanıyla herkesi aynı kabul ediyorsanız korunan değer açısından, söylenecek hiç söz yok.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Ya, arkadaşlar, tamam. Mesele anlaşıldı. Herkes birbirine cevap vererek bir yere varamayız. Sabahdan beri herkes söyleyeceğini söyledi, yeter artık.

Sayın Birkan, çok kısa.

ADALET BAKAN YARDIMCISI ZEKERİYA BİRKAN – Değerli Başkanım, değerli milletvekilleri; bu maddenin ne anlama geldiğini demokratik anlamda, açılım anlamında hemen hemen hepimiz biliyoruz. Biz bunu diğer partilerle de, gruplarla da görüşüldüğünde de her zaman olumlu yönde eleştiriler almış bir madde. O yüzden hani ben bunun bir tartışma konusu olmaması gerektiği kanaatindeyim. Eksiği varsa ileride düzeltilir, şimdi de düzeltilebilir ama bu olumlu bir madde.

Teşekkür ediyorum.

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – İzin verirseniz toparlama anlamında söz istiyorum Sevgili Başkanım. Öyle bir dil kullanmayacağım.

BAŞKAN – Kullanmıyorsun, biliyorum da yani yeteri kadar konuştuk diyorum ya.

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Grubumuz töhmet altında. Sanki biz küfür, hakareti kabul ediyoruz.

BAŞKAN – Ona bir şey demiyoruz, belki yanlış anlaşılmış olabilir.

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Emin olun başka bir polemige neden olmayacağım.

BAŞKAN – İki cümleyle tamamlayın lütfen.

YILMAZ TUNÇ (Bartın) – Ama hep böyle başladı polemik.

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Yok, hiç olmaz benden ya.

Efendim, çok teşekkür ediyorum.

Şimdi, bir yerde anlaşmamız lazım. Bir şey söylüyorsak bunun uluslararası hukukta da gerekçeleri var. Az önce arkadaşlara söyledim. Venedik Komisyonu tarafından defalarca uyarılmış bir...

YUSUF BAŞER (Yozgat) – Venedik hakaret etmeye...

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Efendim müsaade edin ya, ne olursunuz ya! Ama bitmez o zaman işte.

Venedik Komisyonu tarafından defalarca uyarılmış bir ülkeyiz. Niye gözlerimizi kapatıyoruz. Açık, net. Dünyada artık böyle bir tablo söz konusu değil. Kimse “Hakaret, küfür suç olmasın.” demiyor. Kişilik haklarının korunması gerekir tabii ki, cezayla da korunması gerekir Türk Ceza Kanunu’nun 125’inci maddesi var. Şimdi, Sayın Özkaya, kusura bakmasın, dedi ki: “Sayın Cumhurbaşkanının ayrıca korunması lazım.” Ben de diyorum ki: Tam bu noktada işte bir yerde anlaşmamız lazım. Sayın Cumhurbaşkanı bu dual yapıyla beraber... Bakın, eski sistem olsaydı bunu tartışmamız kısmen abesle iştilal olurdu ki yine Venedik Komisyonunun kararlarına bakarak tartışmamız gerekirdi. Ama bu dual yapıyla beraber bir partinin genel başkanı gibi her şeyi söyleyecek ama Sayın Cumhurbaşkanı olarak da sorumsuzluktan faydalanacak.

YUSUF BAŞER (Yozgat) – Sorumluluk var.

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – Cumhurbaşkanımız her şeyden sorumlu.

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Efendim, müsaade edin ya! Hani, nerede sorumluluk var? Sayın Cumhurbaşkanının hiçbir sorumluluğu yok.

YILMAZ TUNÇ (Bartın) – Eskidendi o ya, yeni sistemde var.

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Yok ya, nerede var? Cezai sorumluluğu mu var bu söylediklerinde? Sayın Cumhurbaşkanı 125’ten yargılanabiliyor mu şu anda? (Gürültüler)

Müsaade edin efendim, bırakın. Ya, efendim, müsaade edin bitireyim, zaman kaybettirmeyin bana.

Böyle bir yapıda biraz birbirimize sağduyulu yaklaşmak zorundayız ya. Küfür ve hakaret cezalandırılmayacak mı diyor arkadaşlar? Tabii ki cezalandırılacak. 125’inci madde var kardeşim. Bakın, bizim Sayın Genel Başkanımıza İçişleri Bakanı ağzına geleni söyledi.

YILMAZ TUNÇ (Bartın) – Ne dedi?

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Meclis kürsüsüne çıktım...

MAHMUT ATILLA KAYA (İzmir) – Polemik...

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Özür dilerim ya, polemik yaratmıyorum.

...bunları söylediğimde herkes bana baktı, deli midir bize hakaret ediyor diye. Sayın İçişleri Bakanına yönelik olarak hukuki hiçbir sonuç çıkmadı. O kararları hatırlıyorsunuz. Bakın, bu kadar sıkıntılı bir yargı sistemimiz varken buradan bir yanıla sorumsuz, diğer yanıla Cumhurbaşkanına hakaret suçunu tutmaya devam edersek biz az önce Sayın Utku Çakırözer’in de söylediği gibi Avrupa’yla falan aramızdaki arayı kapatamayız. Eğer böyle bir derdiniz varsa ona göre düzenlemeleri yapmak lazım. Uyarılıyoruz bu konuyla ilgili. Hepimiz biliyoruz, niye burada gözümüzü kapatıyoruz ya?

Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Önerge var, okutuyorum...

İBRAHİM ÖZDEN KABOĞLU (İstanbul) – Sayın Başkan, söz talebim vardı.

BAŞKAN – Artık bu konu yeterince açıklığa kavuştu Hocam, kavuştu lütfen artık. Bir sonraki maddelerde tamamlayalım.

İBRAHİM ÖZDEN KABOĞLU (İstanbul) – Ama burada bu maddeyle ilgili söz talebim var.

BAŞKAN – Her maddede söz veriyorum artık ya.

Buyurun okuyun:

Adalet Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan (2/2215) sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin 13'üncü maddesinin "3713 Sayılı Terörle Mücadele Kanunu'nun 7'nci maddesi yürürlükten kaldırılmıştır." şeklinde değiştirilmesini arz ve talep ederiz.

Ahmet Şık

Abdullah Koç

İstanbul

Ağrı

İBRAHİM ÖZDEN KABOĞLU (İstanbul) – Sayın Başkan, söz vermeyecek misiniz?

BAŞKAN – Daha sonra söz veririm Hocam, önergeleri oylatacağım şimdi.

SİBEL ÖZDEMİR (İstanbul) – Biz bu maddede konuşmak istiyoruz Sayın Başkan.

BAŞKAN – Önergeyi dinleyelim arkadaşlar.

SİBEL ÖZDEMİR (İstanbul) – Bu kadar ciddiyetsiz bir çalışma olur mu?

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) – Adalet Komisyon Başkanı söz vermiyor. Böyle bir şey olabilir mi?

BAŞKAN – Gerekçe...

Gerekçe:

TMK'nin Türkiye yargı mevzuatından bir bütün olarak kaldırılması gerekirken teklifte sadece 7'nci maddeye bir cümle eklenmiştir. Hâlbuki teklif gerekçesinde de açıklandığı üzere, uygulamada hukuk uygulayıcılarının uluslararası mevzuat ve Anayasa'ya aykırı kararlar verebilmesinin sebeplerinden biri de Terörle Mücadele Kanunu'dur. Terörle Mücadele Kanunu'nda yer alan terör tanımının çok geniş ve belirsiz olması hak ve özgürlüklerin sınırlandırılmasına ve kısıtlanmalarına sebep olmaktadır. Türkiye'de soruşturma, kovuşturma ve yargılamalarda hem terör tanımının geniş olmasının ve hem de uygulamada bunu da aşan fiilî genişletilmenin yarattığı sorunlar yaşanmaktadır. Demokrasi ve insan haklarının korunabilmesi için tanımın daraltılması gerekmektedir. Ancak yapılan düzenlemede bu hususlar dikkate alınmaksızın ek bir fıkra ile sorun giderilmeye çalışılmıştır. Yapılması gereken terör suçlarının tanımı, hangi suçların terör eylemlerini oluşturduğunun tam olarak tanımlanması ve bu suçların ölüm ya da kişilere karşı ağır şiddet eylemleri ve rehin almayla sınırlandırılmasını içeren BM Medeni ve Siyasi Haklar Uluslararası Sözleşmesi'nin (ICCPR) 15'inci maddesine öngörülen yasallık ilkesi başta olmak üzere, uluslararası norm ve standartlara uygun hâle getirilmesidir. Mevcut durumda hiçbir şiddet eylemine karışmasa bile insanlar ve kuruluşlar terörist olarak suçlanabilirler. Gazeteciler, yazarlar, akademisyenler, insan hakları savunucuları, sendikacılar, sanatçılar, kadınlar, belediye başkanları, milletvekilleri, siyasetçiler, öğrenciler teröristlikle suçlanabiliyorlar. TMK'nin "Terör örgütleri" başlıklı 7'nci maddesi Türkiye yargısı tarafından çok sık başvuru ve ifade özgürlüğünü tehdit eden maddesi olması sebebiyle kaldırılmalıdır.

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) – Böyle bir şey olabilir mi ya? Arkadaşlar, böyle şey olmaz ya. Burada gelecek, sözcümüz konuşmayacak, ondan sonra da devam edeceğiz.

MAHMUT ATİLLA KAYA (İzmir) – Ya, olacak şey değil ya, gerçekten çok ayıp ediyorsunuz.

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) – Başkan, sizi protesto ediyorum.

MAHMUT ATİLLA KAYA (İzmir) – Gerçekten çok ayıp ya, çok ayıp ya.

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) – Burada, bir saatten beri düğmeye basılıyor, konuşturamıyorsunuz.

BAŞKAN – Önergeden sonra söz vereceğim dedim Süleyman Bey.

MAHMUT ATİLLA KAYA (İzmir) – Süleyman Bey, siz yarım saat bu madde konuştunuz, yarım saat.

BAŞKAN – Önergeden sonra söz vereceğim dedim, siz duymadınız mı?

YILMAZ TUNÇ (Bartın) – Arkadaşına zaman bıraksaydın biraz.

MAHMUT ATİLLA KAYA (İzmir) – Yarım saat siz konuştunuz ya.

BAŞKAN – İnsaf ya. Sabaha kadar gideceğiz zaten ya.

MAHMUT ATİLLA KAYA (İzmir) – Bir de en çok konuşan en çok bağıırıyor.

SİBEL ÖZDEMİR (İstanbul) – Konuşacağız tabii.

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) – Konuşacağız tabii.

MAHMUT ATİLLA KAYA (İzmir) – Hayır ama başkasının hakkına tecavüz ediyorsunuz.

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) – Böyle bir şey olabilir mi?

BAŞKAN – Hocam, bak, önergeden sonra söz vereceğim dedim. Önergeyi okutuyorum dedim, önergeyi okuttum, şimdi size söz veriyorum ama lütfen uzatmadan cevap verin, sadece bu madde üzerinde çünkü çok dağılıyor iş.

MUHARREM ERKEK (Çanakkale) - Yarım saatte toparlayacağız Sayın Başkan.

İBRAHİM ÖZDEN KABOĞLU (İstanbul) – Sayın Başkan, önce “nitelikli yasa” kavramına yollama yapmak istiyorum; haysiyet ve nitelikli yasa. Bizim amacımız burada nitelikli yasa yapmaksa... Latince “dignitas” göreve bağlılıktır. Yani acaba Anayasa madde 17 gereği bu bizim yaptığımız iş, nitelikli yasayla bağdaşır mı, nitelikli yasa hedefine hizmet ediyor mu? Ediyorsa haysiyetimizle bağdaşır, etmiyorsa bağdaşmıyor.

İkinci nokta, Sayın Özkaya, Adalet Akademisi konusunda Süleyman Bey konuşurken Anayasa madde 120’ye yollama yaptınız.

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – 123...

İBRAHİM ÖZDEN KABOĞLU (İstanbul) – Ama o idareyle ilgili.

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – Hocam, Adalet Akademisi idare değil mi?

İBRAHİM ÖZDEN KABOĞLU (İstanbul) – Yok, hayır, yargıyla ilgili. Anayasa madde 140 yargının bütününe açıkça düzenliyor. Şimdi, bunu...

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – İdari bir organ.

İBRAHİM ÖZDEN KABOĞLU (İstanbul) – Hayır, değil, idari değil. O zaman Hâkimler ve Savcılar Kurulu da idari olur, değil idari, yargı kısmında düzenleniyor.

BAŞKAN – Peki, neyse tamam, devam edelim.

İBRAHİM ÖZDEN KABOĞLU (İstanbul) – Ama, bakın, yasa bütün şeyi...

BAŞKAN - Ayrı düşüncede olabilirsiniz, tamam.

İBRAHİM ÖZDEN KABOĞLU (İstanbul) – Madde 140 bütün olarak alıyor, “Adaylıktan itibaren

emekliliğe kadar kanunla düzenlenir.” diyor. Burada ben politik mülahazayla kesinlikle konuşmuyorum. Yani politik mülahaza başka bir mesele ama teknik konuşuyorum, bunu ayrıca sizinle tartışırız sonra. Ama şimdi bu konuya gelecek olursam, tabii, evet, Başkan “yeterli” diyor ama bütün konuşmacılar, her partiye mensup konuşmacı, hepsi bunun sorunlu olduğunu ifade etti ve benden sonra Sayın Başkanın Değerli Yargıtay Daire Başkanına ve Sevgili Dekana da söz vermesini istirham ediyorum çünkü bu konu teorik boyutu, pratik yönü, siyasal yönü ve düzenleme yönü olmak üzere 4 ana düzlemde ele alınabilir, biz düzenleme yönünü ele alıyoruz. Fakat bunun siyasal yönünü görmeden teorik ve pratik yönünü açıklamak çok zor. Zira, haklı olarak hepimiz tanım üzerine durduk, terörün tanımı üzerinde durduk ama bir de terör dili var, nitelemesi var ve bu topraklarda bilindiği gibi iki buçuk yıl önce yapılan Anayasa referandumunda “hayır” oyu verenler terörize edildi; bu bir gerçek yani bunu da daha çok siyasiler yaptı. Yani bizim önce yasama Meclisi üyeleri olarak “terör” kavramının bu kadar basitleştirilmemesi, bu kadar sıradanlaştırılmaması gerektiği konusunda uzlaşmamız gerekir. Çünkü ifade özgürlüğü özellikle politikacılar için görev ve sorumlulukları da beraberinde getirir ve bunun uzantısı olarak, iki yıl önce oylanmış Anayasa’nın uzantısı olarak arkadaşların, sayın vekillerin sıkça vurgu yaptığı barış akademisyenleri davası siyasal söylemin etkisiyle açıldı. Eğer bu yönde yönlendirici bir siyasal söylem olmasaydı açılmayacaktı. Şimdi, bu açıdan, evet, yasadaki tanım önemli fakat siyasal dil ve niteleme de çok önemlidir. Bu devam ettiği sürece bu siyasal dil ve niteleme, itham, hangi hükmü koyarsak koyalım -terör suçları- Türkiye’de ifade özgürlüğünün terör sandalyesine oturtulmasına son veremeyeceğiz. Bu bakımdan, bizim Yargıtay kararlarımız var çok önemli, Sayın Başkan burada. Anayasa Mahkemesi kararları var, değiştirdiler, Asgari standart olarak kabul edeceğimiz kararlar var, Avrupa Mahkemesi kararları var, bunlar da önemli. Biraz sonra Sibel Hanım belirtecektir. Burada zaten sayın teklif sahipleri de bunu gerekçelerine koymuş bulunuyorlar.

Hani bizim vizesiz Türkiye hedefi Avrupa Birliği... Biz Avrupa Birliğini sevdiğimiz veya sevdalı olduğumuz için değil, sonuç olarak kendi standartlarımızı yükseltmek için çaba gösteriyoruz. Fransız avukat, Alman avukat nüfus cüzdanıyla seyahat ediyorken bütün dünyada, biz neden pasaport sahibi olan avukatımıza ayrıca yeşil pasaport vermek için burada yasa yapıyoruz? Çünkü bizim vatandaşımızın değeri düşük dünya ölçeğinde, o nedenle daha yükseltiyoruz. Oysa vizeyi kaldırmak için çaba göstermemiz lazım, vizeyi kaldırmak için de başta terör tanımının somut hukuki öğelere kavuşturulması olmak üzere yargı bağımsızlığını, hukuk devletini pekiştirmemiz gerekiyor, bundan geçiyor. Bu nedenle, hani bu konuyu konuşurken birbirimizi suçlamamıza hiç gerek yok. Çünkü siyasetçilerin çok sevdiği deyimle, eğer aynı gemideyssek bugün bana gelen, benim başıma gelen yarın bir başkasının başına gelir. Dolayısıyla bunu biz mutlaka hukuki çerçevede ele almak durumundayız.

Bana gelirse eğer yani ben olsaydım, benim kişisel görüşüm, Terörle Mücadele Kanunu yerine... Sayın Başkan, siz de uzun yıllar savcılık yaptınız. Türk Ceza Kanunu’nun ilgili hükümleri yeterli. Ama tabii ki ben şu anda İbrahim Kaboğlu olarak değil, bir parti mensubu olarak konuştuğum için biz bu Terörle Mücadele Kanunu madde 7/2’de elden geldiğince somutlaştırma yönünde adım attık, en azından bir uzlaşma zemini oluşsun diye. Bizim önerimizde cezaları da indirmiştik ama hayır, çıkardık, bunu da yükselttik çünkü belki bir uzlaşma olabilir diye.

Sevgili Özkaya, buradaki formülünüz, tabii ki bu bir aşamadır, bu bir adımdır kuşkusuz. 7/2’nin uygulanmasının ne kadar sorunlu olduğunu kabul ediyoruz. Ama bu Ceza Kanunu’ndan alınan bir formüldür. Şimdi, Ceza Kanunu’nun ilgili maddeleri ise Avrupa Mahkemesi tarafından “Bu yasa maddesi değildir.” biçiminde kaç kez karar verildi. Çünkü öngörülebilirlik açısından, açıklık açısından... Dolayısıyla şimdi Avrupa Mahkemesinin “hayır” dediği -ben Anayasa Mahkemesi ve Yargıtay kararlarına girmiyorum asgari standartlar olarak- alanda “Sen ‘hayır’ diyorsun ama yine o kanundan alıyoruz, bu kanuna aktarıyoruz.” bunu yapmayalım derim. Burada hiçbir şekilde şey söz

konusu değil yani parti tarafından gelen inisiyatif söz konusu olmaması için siz alın inisiyatifi, siz bizzat yapın veyahut da Genel Kurulda müzakereye bırakalım bunu ve çok masum, Aslında, büyük bir fark yok. Terör örgütünün cebir ve şiddet içeren eylemlerini övecek ya da bu eylemlere başvurmayı alenen teşvik edecek şekilde propagandasını...

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – Tehdit olmadığı müddetçe olmaz. Terör örgütünün tehdidi inanılmaz büyük bir...

İBRAHİM ÖZDEN KABOĞLU (İstanbul) – Hayır ama zaten siz terör örgütünü, eylemlerini övmek... Bu, daha hukuki bir deyimdir yani bunu, terör örgütünü...

BAŞKAN – Biraz ara verin Hocam.

İBRAHİM ÖZDEN KABOĞLU (İstanbul) – Bitiriyorum Başkanım.

BAŞKAN – Bitirelim, zaten sesin de gidiyor...

İBRAHİM ÖZDEN KABOĞLU (İstanbul) – Sayın vekillerin yaptığı konuşmalar, ifade ettiği sözler bu bağlamın dışında kalıyor çünkü mesela meşruluk tamamen farklı. Diyebilirsiniz ki: “Müslümanları da anlamak lazım, niçin IŞİD doğdu?” dediğiniz zaman bir meşru kılma söylemidir. Yani meşru kılmak ile bu farklı şey. Burada övecek ya da teşvik edecek. Dolayısıyla bu bize bir adım attırır. Bu bizim zıtlaşmamızı da aşar ve sonuç olarak bizi hukuk zeminine çekici bir adım olur. Bundan bir şey kaybetmezsiniz, kaybetmeyiz, kazanırız. İkinci pakette, üçüncü pakette daha ileri adımlar atarız.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Okutmuş olduğum önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

İkinci önergeyi okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi
Adalet Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan (2/2215) esas numaralı Kanun Teklifi'nin 13'üncü maddesinde ver alan 3713 sayılı Terörle Mücadele Kanunu'nun 7'nci maddesinin ikinci fıkrasının aşağıdaki şekilde yeniden düzenlenmesini arz ve talep ederiz.

Turan Aydoğan

Rafet Zeybek

Alpay Antmen

İstanbul

Antalya

Mersin

Süleyman Bülbül

Aydın

“Terör örgütünün; cebir ve şiddet içeren eylemlerini övecek ya da bu eylemlere başvurmayı alenen teşvik edecek şekilde propagandasını yapan kişi, bir yıldan beş yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır. Bu suçun basın ve yayın yoluyla işlenmesi hâlinde, verilecek ceza yarı oranında artırılır. Ayrıca, basın ve yayın organlarının suçun işlenmesine iştirak etmemiş olan yayın sorumluları hakkında da bin günden beş bin güne kadar adli para cezasına hükmolunur. Haber verme sınırlarını aşmayan veya eleştiri amacıyla yapılan düşünce açıklamaları suç oluşturmaz. Aşağıdaki fiil ve davranışlarda da bu fıkra hükümlerine göre cezalandırılır.”

Gerekçe:

3713 sayılı Kanun'un 7/2'nci maddesinde AİHM'in ihlal kararlarında belirttiği hususlarla uyumlu hâle getirilmek amacıyla değişiklik yapılmıştır. Bu değişiklik gerekçesinde “AİHM şiddete teşvik

edici nitelikte olmayan açıklamaların ifade özgürlüğü kapsamında olduğunu belirterek, içeriğinde şiddete başvurmayı cesaretlendirici ifadeler yer almayan ya da kişileri silahlı isyana teşvik edici nitelikte olmayan açıklamalar nedeniyle, bireylerin TMK'nin 7'nci maddesi ikinci fıkrası çerçevesinde cezalandırmasını ifade özgürlüğüne aykırı bulmaktadır.” değerlendirmesine yer vermektedir.

Kanunun 7/2'nci maddesinde yer verilen “Terör örgütünün cebir, şiddet veya tehdit içeren yöntemlerini meşru gösterecek veya övecek ya da bu yöntemlere başvurmayı teşvik edecek şekilde propagandasını yapan kişi” ibaresiyle düzenlenen propaganda fiillerinin cezalandırılması hem ifade özgürlüğü hakkında tehdit oluştururken hem de kişileri başkalarının işlediği iddia edilen suçlardan dolayı sorumlu tutmaktır. AYM'nin Ayşe Çelik kararında ifade edildiği üzere “propaganda suçunun soyut tehlike suçu olarak kabul edilmesi, başta ifade özgürlüğü olmak üzere anayasal hak ve özgürlükler üzerinde bir baskı oluşturma potansiyeline sahiptir. Soyut tehlike suçu olarak ver almakla ifade özgürlüğü açısından geniş bir kısıtlama alanı yaratmaktadır. Bu nedenle bu suç tipinin somutlaştırılması gerekmektedir.

Bu fıkra düzenlemesinin (b) bendi hukuk mantığı çerçevesinde maddenin özüne aykırı olup maddedeki ana kuralın öngördüğünden daha geniş ve sınırlayıcı bir yorum getirdiği için kaldırılmıştır. Ayrıca AİHS'nin 10'uncu maddesi, Anayasa'nın 25'inci maddesi ve Anayasa'nın 26'ncı maddesi çerçevesinde bireylerin düşünce ve ifade özgürlüğünün, Anayasa'nın 28'inci maddesi çerçevesinde basın hürriyetinin korunması gerekmektedir. Bu nedenle kanun maddesine “Düşünce, ifade ve basın özgürlüğü kapsamında açıklama, haber ve eleştiriler bu suç tipi yönünden cezalandırılmaz.” fıkrası eklenmiştir.

Kanun maddesi geniş bir cezalandırma alanı yaratmakta olup bireylerin düşünce ve ifade özgürlüğünü kısıtlamaktadır. Bu düzenleme ölçülülük ilkesine aykırıdır. Ölçülülük ilkesi “elverişlilik”, “gereklilik” ve “orantılılık” olmak üzere üç alt ilkeden oluşmaktadır. “Elverişlilik” başvuru alanının ulaşılacak istenen amaç için elverişli olmasını, “gereklilik” başvuru alanının ulaşılacak istenen amaç bakımından gerekli olmasını, “orantılılık” ise başvuru alanı ile ulaşılacak istenen amaç arasında olması gereken ölçüyü ifade etmektedir. Ölçülülük ilkesiyle devlet, cezalandırmanın sağladığı kamu yararı ile bireyin hak ve özgürlükleri arasında adil bir dengeyi sağlamakla yükümlüdür. Ölçülülük ilkesi çerçevesinde madde değiştirilmiştir.

BAŞKAN – Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

14'üncü maddeyi okutuyorum:

MADDE 14- 9/1/2003 tarihli ve 4787 sayılı Aile Mahkemelerinin Kuruluş, Görev ve Yargılama Usullerine Dair Kanunun 5 inci maddesinin başlığı “Uzmanlardan yararlanma” şeklinde, birinci fıkrası aşağıdaki şekilde ve üçüncü fıkrasında yer alan “18.6.1927 tarihli ve 1086 sayılı Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanununda” ibaresi “12/1/2011 tarihli ve 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanununda” şeklinde değiştirilmiştir.

“Aile mahkemeleri,

1. Davanın esasına girilmeden önce veya davanın görülmesi sırasında, mahkemece istenen konular hakkında taraflar arasındaki ‘uymazlık nedenlerine ilişkin araştırma ve inceleme yapmak ve sonucunu bildirmek,

2. Mahkemenin gerekli gördüğü hallerde duruşmada hazır bulunmak, istenilen konularla ilgili çalışmalar yapmak ve görüş bildirmek,

3. Mahkemece verilecek diğer görevleri yapmak,

Üzere tercihan; evli ve çocuk sahibi, otuz yaşını doldurmuş ve aile sorunları alanında lisansüstü eğitim yapmış olanlar arasından Adalet Bakanlığınca adliyelerde görevlendirilen psikolog, pedagog ve sosyal çalışmacılardan yararlanır.”

BAŞKAN – Buyurun.

ALPAY ANTMEN (Mersin) – Teşekkür ederim.

Şimdi, benim anladığım kadarıyla, burada, şimdiki uygulamamızda her aile mahkemesinde 3 uzman var. Bu uzmanlar aile mahkemelerinin kadrosundan alınıp adliyelere görevlendirme yapılacaktır.

Şimdi burada 2. Hukuk Dairesi Başkanımız Ömer Uğur Bey var mı, ona bir sorabiliriz, eğer ayrılmadıysa?

BAŞKAN – Gitti herhâlde Ömer Bey ya, buradaydı da.

ALPAY ANTMEN (Mersin) – Şimdi, Sayın Başkanım, burada şöyle bir tehlike olabilir: Şu an, örneğin Mersin’de 6, 7 ya da bir ilçede 8, 10 tane aile mahkemesi varken 30 uzman vardı; bunların kadroları alınıp adliyeye mi bırakılacak, havuz içinde çalışacaklar?

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – Adliyeye bırakılacak.

ALPAY ANTMEN (Mersin) – Ama hâkimler bunlardan nasıl yararlanacak? Yani sırayla mı, istediklerine mi gönderecekler, bilirkişi gibi seçecekler mi, nöbet usulü mü olacak? O konuda bir şey var. Çünkü mesela, bir hâkim bir uzmanın ya da üçlü eğitim raporunu çok beğenip devamlı ondan rapor isteyecek olsa yine aynı şeyler olacak. Bu konuda belki bir düzenleme yapmak gerekebilir.

Teşekkür ederim.

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – Sayın Başkanım, saygıdeğer üyeler; tabii, burada Sayın Vekilimiz Alpay Bey’in söylediği önemli bir husus. Havuza alınacak, tevzi usulüyle, sırayla mahkemelere dağıtılacak. Bugün en büyük sorun, A mahkemesinde 3 uzman var, B mahkemesine tayin oldu, B mahkemesinde uzman bulunamıyor veya da B’ye gittiğinde bilirkişi ücreti alıyor aynı yerde çalışan insanlar. Bu sorunu çözmek, hepsini havuzda toplayıp tevzi usulüne göre sırayla değerlendirmek şeklinde olacak.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

ALPAY ANTMEN (Mersin) – Tevzi usulü zaten zabıtlara geçtiğine göre bir sıkıntı olmaz.

BAŞKAN – Süleyman Bey, buyurun.

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) – Sayın Başkan, değerli arkadaşlar; bu 4787 sayılı Aile Mahkemesinin Kuruluş, Görev ve Yargılama Usullerine Dair Kanun’un 5’inci maddesiyle ilgili düzenlemenin aile ve çocuk mahkemesi uzmanlarıyla ilgili olması önemli. Çeşitli yerlerden bu uzman arkadaşlar, çalışan uzman arkadaşlar aradılar, bu konuda sorunlarını anlatmamı istediler. Ben de bu çerçevede yaptığım araştırmada şu sonuçlara geldim: Bakanlık merkez teşkilat personeliyle ve taşrada bir mahkemede görevlendirilmiş olarak çalışırken, bu arkadaşların bu paketle birlikte görev tanımları değişiyor. Adliyelere atanarak tüm mahkeme ve savcılıkta görevlendiriliyorlar bu düzenlemeyle. Öncelikle, bir hukukçu olarak, her uzman her konuda ya da her mahkemede görevlendirilemez diye düşünüyorum. Bu konuda hem uzmanlaşmaya ters bir durum var hem de kaliteyi düşürür.

İkinci durum ise, uzmanların iş yükünü artırırken özlük haklarına dokunulmamaktadır. Âdeta bu “Seni her yerde çalıştırırım, özlük haklarına dokunmadan çalıştırırım.” demektir. Bu bir angaryadır, bu bir köle düzenidir. Kaldı ki uzmanlarla amaçlanan, hassas, yürütülmesi gereken aile ve çocuk mahkemelerinin niteliklerinin ortadan kalkmasına sebep de olunacaktır. Bu çerçevede bu eleştirilerin

dikkate alınmasını talep ediyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Buyurun.

ADALET BAKAN YARDIMCISI ZEKERİYA BİRKAN – Sayın Başkanım, değerli milletvekilleri; aslında, bu teknik bir düzenleme. Avukatlık yapan arkadaşlar bilirler, burada bir angarya, bir zorla çalıştırma falan da yok yani hiç kimseyi de zorla tutmazlar, istifa diye bir müessese de var. Dolayısıyla...

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) – Sayın Bakan Yardımcım, niye istifa edecekler? İnsanlar zor iş buluyor, siz çalışmışlar “istifa” diyorsunuz. Böyle bir şey olabilir mi?

ADALET BAKAN YARDIMCISI ZEKERİYA BİRKAN – Bakın, şurada...

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) – Yapmayın, eylemeyin. Böyle bir şey olabilir mi? Ne demek istifa?

ADALET BAKAN YARDIMCISI ZEKERİYA BİRKAN – Burada siz bunu “angarya” olarak tanımlarsanız...

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) – Siz de istifa edin, başarısız olduğunuz zaman, o zaman ya da angarya verildiği zaman. Böyle bir şey olabilir mi?

ADALET BAKAN YARDIMCISI ZEKERİYA BİRKAN – Bakın, ben size hiç bağırmadım. Bağırarak konuşmayın, lütfen, rica ediyorum.

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) – Bağırın yok, bağırın yok. Ne bağırması?

ADALET BAKAN YARDIMCISI ZEKERİYA BİRKAN – Bağırıyorsunuz, farkında değilsiniz.

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) – “İstifa edin.” Böyle kolaycılık olur mu?

ADALET BAKAN YARDIMCISI ZEKERİYA BİRKAN – Ben sözünüzü kesmedim Değerli Milletvekili, siz de benim sözümü kesmeyin. Burada bir angarya yok, zorla çalıştırma yok. Mahkemelerde görev yapan psikologların ve diğer sosyal çalışmacıların bir havuzda toplanarak yine tevzi usulüyle, yine her gün yaptıkları işi farklı mahkemelerde ve ihtiyaç doğan yerde yapmalarının önü açılıyor. Bunu avukatlık yapan herkes bilir, güzel bir düzenleme. Ben zaten, değerli meslektaşım da az önce söyledi, burada ona bir şey demiyorum. Hani, neyse Sayın Başkanım...

BAŞKAN – Peki, teşekkür ederim.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

Bir sonraki maddeyi okutuyorum:

MADDE 15- 4787 sayılı Kanunun 6 ncı maddesinin ikinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Aile mahkemesince verilen bu kararların takip ve yerine getirilmesinde 5 inci maddeye göre görevlendirilen uzmanlardan yararlanılabilir. Bu kararlara uyulmaması halinde Hukuk Muhakemeleri Kanununun 398 inci maddesi uygulanır.”

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Ufak bir şey vardı.

BAŞKAN – Buyurun.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Teşekkür ederim Değerli Başkanım.

Yani, değerli AK PARTİ’li milletvekili arkadaşlar, “Bir şey yok, bir şey yok.” diyorsunuz, biraz daha alıcı gözüyle bakarsanız... Bakın, madde ne diyor? Diyor ki: “Bu kararlara uyulmaması hâlinde...” Tüm düzenlemelerde kanunların kabul ediliş tarihi ve kanun sıra sayısı yazıldığı hâlde burada yazılmamış. Burada şu yazılması lazım, “12/1/2011 tarihli 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu’nun 398’inci

maddesi uygulanır.” şeklinde düzelmesi lazım. Yani, bunun, “Hukuk Muhakemeleri”nin ön tarafına “12 Ocak 2011 tarihli 6100 sayılı” diye devam edilecek, bunun ilave edilmesi lazım hukuk tekniği açısından. Bilemiyorum yani bunu düzeltmenizi istirham ediyorum.

BAŞKAN – Kanun böyle.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Yapılabilir, yani uyarım ben de.

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – 14’üncü maddede...

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Arkadaşım, anladım, 14’te yazıyor da 15’te niye yazmıyor? Yapmayın ya.

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – İlk seferinde konulur, her maddeye konulmaz ki.

BAŞKAN – Bir daha yazmaz, kanun tekniği açısından bir defa yazmışsa bir daha yazmaz yani, onu diyorum.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Yanlış, yanlış.

BAŞKAN – Sorun yok, sorun yok orada.

Peki, maddeyi oylarımıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

16’ncı maddeyi okutuyorum:

MADDE 16- 26/9/2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun 75 inci maddesinin birinci fıkrasına birinci cümlesinden sonra gelmek üzere aşağıdaki cümleler ve altıncı fıkrasına aşağıdaki bentler eklenmiştir.

“Failin on gün içinde talep etmesi koşuluyla bu miktarın birer ay ara ile üç eşit taksit halinde ödenmesine Cumhuriyet savcısı tarafından karar verilebilir. Taksitlerin süresinde ödenmemesi halinde önödeme hükümsüz kalır ve soruşturmaya devam edilir.”

“c) 21/7/1983 tarihli ve 2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanununun 74 üncü maddesinin ikinci fıkrasının birinci cümlesinde yer alan suç,

d) 4/11/2004 tarihli ve 5253 sayılı Dernekler Kanununun 32 nci maddesinin birinci fıkrasının (d) bendinde yer alan suç,”

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Yine burada ufak bir düzeltme Başkan...

BAŞKAN – Nedir?

MAHMUT TANAL (İstanbul) – İzin verirseniz söyleyeceğim.

BAŞKAN – Buyurun.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Bunun birinci fıkrasında “Failin on gün içinde talep etmesi koşuluyla bu miktarın birer ay ara ile üç eşit taksit halinde ödenmesine Cumhuriyet savcısı tarafından karar verilebilir.” Takdir hakkı... Bence bunu “verilir” şeklinde veya “verir” şeklinde düzeltmekte yarar var.

Devam ediyorum: “Taksitlerin süresinde ödenmemesi...” Buna “Taksitlerin süresinde mazeret olmaksızın ödenmemesi” dersek -burada kişi bir başka suçtan tutuklanmış olabilir, cezaevine atılmış olabilir yani hukuksal anlamda, ağır bir hastalık geçirmiş olabilir- daha doğru ve yerinde olur Sayın Başkanım.

Teşekkür ediyorum.

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – “Kanunen kabul edilebilir mazeret.”

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Veya “Kanunen kabul edilebilir bir mazeret.”

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – Sayın Başkanım, amacımız kanunla bugün mevcut olan bir aylık süredeki tek, peşin ödemeyi 3’e çıkardığımıza göre “verilir” dememizin bir mahzuru yok şahsi kanaatim, olabilir ama “mazeret” dediğimizde artık, o zaman, çok ciddi bir tartışma, her defasında bir tartışma olur. Süreç...

BAŞKAN – Cumhuriyet savcısı gerekirse onu takdir eder ama buraya yazarsak bu...

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Kanunen kabul edilebilir arkadaşlar yani kanunen mazeret kabul edilebilir. Yani ağır bir hastalık geçirdi, Üstat, ameliyat oldu, vesaire oldu, Allah göstermesin, olabilir ya bunlar.

BAŞKAN – Cumhuriyet savcısı o kadarını değerlendirir, siz merak etmeyin.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Ya, değerlendirmiyor Başkan.

BAŞKAN – Karşında savcı konuşuyor sabahtan beri, sen niye öyle diyorsun? Bir kere de biz söyleyelim.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Sabahtan beri ben söylüyorsam, gideyim rahatsız olduysanız yani zaten sürekli bize mobbing uyguluyorsunuz Başkan.

BAŞKAN – Uygulamıyorum.

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – Sayın Tanal, makul bir öneri olduğunda hemen kabul ediyoruz.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Teşekkür ederim Başkan.

BAŞKAN – Onu düzeltiyoruz, “verilebilir” ibaresini “verilir” şeklinde düzeltiyoruz arkadaşlar.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Teşekkür ederim.

Dokuz yıllık vekilliğimde ilk olarak bir şey düzelttirdim ya.

ABDULLAH KOÇ (Ağrı) – Bu maddede ön ödemeye tabi tutulması gereken diğer bir husus ise özellikle Kültür ve Tabiat Varlıklarını Korunma Kanunu’nun 74’üncü maddesinde “izinsiz defin arama”ya ilişkin olan hususun buraya eklenmesi bize göre doğru olmamış. Nedeni de şu?

BAŞKAN – Çok basit bir suç ya.

ABDULLAH KOÇ (Ağrı) – Bu böyle bir şey Sayın Başkan...

BAŞKAN – Kazı yok, geziyor elinde böyle, sağdan soldan araştırıyor, sistem bu; kazı falan değil.

ABDULLAH KOÇ (Ağrı) – Şu şeye sebep olmaz mı şimdi, gerçek anlamda bir tahrifata falan sebep olmaz mı böyle bir şey?

BAŞKAN – Yok, kazma vurma falan yok hiçbir yere.

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) – Bu elinde, böyle uyduruk elektronik şeyler var ya...

BAŞKAN – Edirne’de Selimiye Camisi’nin avlusunda define ararken yakalanmış biri, “İstanbul’da harita gördüm, burada varmış.” dedi, gece bekçisi yakalamış. Olay bu, bu şekilde yani.

ABDULLAH KOÇ (Ağrı) – Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Peki.

Maddeyi bu düzeltmeyle beraber oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

17’nci maddeyi okutuyorum:

MADDE 17- 5237 sayılı Kanunun 136 ncı maddesine aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

“(2) Suçun konusunun, Ceza Muhakemesi Kanununun 236 ncı maddesinin beşinci ve altıncı fıkraları uyarınca kayda alınan beyan ve görüntüler olması durumunda verilecek ceza bir kat artırılır.”

BAŞKAN – Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

18’inci maddeyi okutuyorum:

MADDE 18- 4/12/2004 tarihli ve 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanununun 102 nci maddesine aşağıdaki fıkralar eklenmiştir.

“(4) Soruşturma evresinde tutukluluk süresi, ağır ceza mahkemesinin görevine girmeyen işler bakımından altı ayı, ağır ceza mahkemesinin görevine giren işler bakımından ise bir yılı geçemez. Ancak, Türk Ceza Kanununun İkinci Kitap Dördüncü Kısım Dördüncü, Beşinci, Altıncı ve Yedinci Bölümünde tanımlanan suçlar, Terörle Mücadele Kanunu kapsamına giren suçlar ve toplu işlenen suçlar bakımından bu Süre en çok bir yıl altı ay olup, gerekçesi gösterilerek altı ay daha uzatılabilir.

(5) Bu maddede öngörülen tutukluluk süreleri, fiili işlediği sırada onbeş yaşını doldurmamış çocuklar bakımından yarı oranında, onsekiz yaşını doldurmamış çocuklar bakımından ise dörtte üç oranında uygulanır.”

BAŞKAN – Buyurun.

ABDULLAH KOÇ (Ağrı) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Şimdi, bu maddeyle ilgili değerlendirmemiz şudur, bununla ilgili bir önergemiz de var: Şimdi, söz konusu olan tutuklama. Gerçekten “tutuklama” deyince, son yıllarda çok ciddi şekilde hak ihlallerine neden olan bir husus olduğu için, izninizle biraz üzerinde durmam gerekiyor.

Şimdi, burada tutuklamayı daha önce Ceza Muhakemesi Kanunu’nda olan ve aynı zamanda ceza muhakemesinde olan tutuklama sadece kovuşturma ve soruşturma değil, soruşturma ve kovuşturmanın bütünü şeklinde bir kanuni düzenleme söz konusuydu ama bu teklifle, bu maddeyle getirilmek istenen husus soruşturma aşamasında farklı tanımlanmış, belli bir süreyle sınırlandırılmış, bunun yanında, onun ötesinde bir de kovuşturma süresinde olmak üzere iki safhada tutuklamayı tanımlamış yeni bir kanun maddesiyle karşı karşıyayız.

Peki, burada bizim üzerinde durduğumuz husus, hak ihlallerine neden olabilecek husus niye bu kadar önemli hâle geliyor? Bir defa tutuklama müessesesi maalesef istisna olmaktan çıkarılmış, bir genel kural hâline getirilmiş durumdadır. Yani biz genel olarak tutuklamayla, tutuklama tedbiriyle karşı karşıya kalan binlerce insanın olduğunu ve bundan dolayı da mağduriyetler olduğunu çok iyi biliyoruz.

Bir ilke var, Sayın Başkan, şimdi, soruşturmadaki usul ve esaslar mutlaka ama mutlaka kovuşturmayı etkiler. Niye etkiler? Çünkü adil bir yargılama sistemi, adil bir yargılama süreci mutlaka ve mutlaka soruşturma süreciyle başlar ve kovuşturma süreciyle devam eder, onun için çok çok önemlidir.

Şimdi, “Bunu istisna hâlden çıkarmış, kural hâline getirmiş.” diyoruz. Bazı suçlarda savcıya iki yıla kadar tutuklama yetkisi veriyor. Bu kadar vasitanın elinde olduğu, bütün kamu gücünü elinde bulunduran bir makamın bazı suçlarda iki yıla kadar tutuklama fırsatını elinde tutan bir makamın bu kadar yetkiyle donatılmış olması hukuk devletine uyabilecek bir ilke olamaz.

BAŞKAN – Şimdi sınırsız ama.

ABDULLAH KOÇ (Ağrı) – Şimdi, şöyle bir şey: Şimdi, iki yıla kadar dava açması gerekiyor bazı suçlarda. Hangi suçlar? İşte Ceza Kanunu’nda 2’nci kitabın 4’üncü, 5’inci, 6’ncı kısımlarıyla “terör suçları” diye nitelendirdiğimiz suçlarda bir yıl, altı ay, altı ay da uzatmak üzere iki yıla kadar uzatabiliyor.

Peki, buna bu kadar takdir yetkisi verilmesi, bu kadar bir alan verilmesi doğru mudur? Bizce doğru bir durum değildir. Neden doğru değildir? Çünkü gerçekten bu tutuklamalardan dolayı çok ciddi mağduriyetler olmaktadır, adil yargılama hakkı ihlal edilmektedir, soruşturma safhasında ciddi şekilde bir keyfiyete neden olabilecek bir durumdur bu. Bu nedenle bunun bu şekilde kanun maddesine eklenmemesi gerekiyor. Diğer bir husus, şimdi, baskı altındadır, sabahtan beri anlatıyoruz niye meramımızı bu şekilde anlatmak durumundayız? Şimdi, bir tedbir olmaktan çıkarılan bir müessesinin bu şekilde geniş yetkilerle donatılmış olması da doğru değil. Özellikle ve özellikle terör suçlarında tutuklamanın rahatlıkla keyfiliğe dönüştürülebileceği tehlikesi çok fazladır. Bu nedenle de bunun yeniden ele alınması gerektiğini biz ileri sürüyoruz.

Peki, neyi ihlal edecek? Bu, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin 6'ncı maddesinin çok ciddi şekilde ihlaline neden olacaktır. Çünkü "Adil yargılama ilkesi soruşturmayla başlar." dedik, soruşturmaya uygulanacak olan ilkelerle başlar. Dolayısıyla bu çerçevede yeniden ele alınması gerektiğini düşünüyoruz.

Bir de şöyle bir müessese daha var, onu da özellikle... OHAL KHK'siyle getirilen ve 2018 yılında kanunlaşan değişikliklerle, cumhuriyet savcılarına... Mahkeme önüne gelen dosyayı inceliyor, bütün detayıyla inceliyor dosyayı, siz de biliyorsunuz, hâkim oluyor, dosyadaki mevcut olan kriterlere sahip oluyor ve elinde mevcut olan kanıtlara göre sanığın tahliyesine karar verebiliyor mahkeme, daha önce veriyordu. 2018 yılında savcıya getirilen bu yetkiyle savcının itiraz etmesiyle bir sonraki mahkemeye gidiyor, o mahkeme o sanığı dinlememiş, o yargılama meydanında sanığın meramını göz önünde bulundurmamış, dosyadaki mevcut olan delillere hâkim olmadan yeniden tutuklama kararı veriyor, bunun örneklerini çok çok fazla yaşadık çünkü tahliye kararı çıkıyor, daha cezaevinden çıkmadan itiraz geliyor, itirazdan sonra tekrar tutuklamayla karşı karşıya kalıyor. Dolayısıyla tutuklama tedbiri çok ciddi, sorunlu bir tedbir. Ve şöyle bir Anayasa'ya baktığımız zaman, Anayasa'nın 13'üncü maddesinin, 19'uncu madde, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin 11 no.lu Protokolü'nün 5 ve 6'ncı maddesine aykırılık rahatlıkla teşkil edebilecek bir tedbir unsuru olduğunu çok iyi biliyoruz. Bundan dolayı Türkiye'nin Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin önünde mahkûmiyete uğradığını da çok çok iyi biliyoruz. Dolayısıyla demokratik her türlü hak kullanımı da –bir de biraz önce söyledik- başka şekilde nitelendirilen bir yargılama sistemini de göz önünde bulundurduğumuz zaman bunun kötüye kullanılabilmesi... Burada da ben hani eminim ki burada herkesin derdidir, daha demokratik bir yargılama sisteminin hâkim kılınmasını da dert edindiğimize göre özellikle bu tutuklama tedbirinin istisna hâline getirilmesi ve mümkünse kişileri veya sanığı mağdur etmeyecek düzeyde yeniden düzenlenmesi ve Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi ve mahkemesinin ilkelerine yeniden oturtulması gerektiğini düşünüyorum.

Çok teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Ben teşekkür ediyorum.

Ya, esasen biz tabii ki tutuklamanın bu Ceza Kanunu ve ceza muhakemesini yaptığımız zamanlardan bir tedbir olduğunu, buna en son başvurulması gerektiğini, sebeplerini de şartlarını da o zaman belirttik ve bunları gittikçe zorlaştırdık, birkaç defa değişiklik yaptık.

Tabii, buna rağmen istenilen sonuç belki de alınamıyor yani ne kadar zorlaştırırsanız zorlaştıran bir türlü tam istediğimiz yere gelememiştir ki buraya bir sınır daha koymuşlar, benim anladığım bu yani savcıya bir yetki değil, savcıya şu söyleniyor, deniyor ki: "Bir adamı dava açmadan elinde bir buçuk sene –ya da işte buradaki süreye göre- tutabilirsin. Eğer dava açamıyorsan artık tahliye etmek zorundasın ya da kanun tahliye edecek onu. Aksi takdirde dava açmak zorundasın." Buradan bu mana çıkıyor doğruysa.

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – Sayın Başkanım, bence bu paketin en ayakta alkışlanacak birkaç maddesinden birisi bu.

BAŞKAN – Evet.

AYŞE ACAR BAŞARAN (Batman) – Süre çok uzun.

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – Bugün bir soruşturma eğer Terörle Mücadele Kanunu kapsamındaysa yirmi yıla kadar tutuklu kalabiliyor, iki yıla indiriyoruz arkadaşlar, en ağır suçtan. Bu bence ayakta alkışlanacak bir madde. Soruşturma ve kovuşturma, ikisi bir bütün.

ABDULLAH KOÇ (Ağrı) – Hayır, hayır, öyle değil.

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – Ya, lütfen.

Mevcut kanun soruşturma ve kovuşturmayı ayırmıyor. Soruşturmada kovuşturmada tutuklunun en üst süresi yedi yıl. Diyelim ki bir savcı davayı açmadı, tutuklu yedi yıl durabilir mi?

AYŞE ACAR BAŞARAN (Batman) – Hayır, ya, soruşturma evresinde...

RAMAZAN CAN (Kırıkkale) - Mevcudu diyor, mevcudu, mevcut yasayı diyor.

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – Bu toplamı içinde arkadaşlar... Mevcut yediyi hem iki yıla indiriyoruz, ayakta alkışlanacak en önemli maddelerden birisi bu.

AYŞE ACAR BAŞARAN (Batman) – Yedi yılı nasıl iki yıla indiriyoruz, ben onu anlamadım. Yediyi nasıl ikiye indiriyoruz?

MUHARREM ERKEK (Çanakkale) - Soruşturmayla beraber.

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – Evet, soruşturma, artı, kovuşturma Terörle Mücadele Kanunu'ndaki tutukluluk süresinin en üst sınırı yedi yıl. Burada diyelim ki...

AYŞE ACAR BAŞARAN (Batman) – Tamam, yediyi nasıl iki yıla... Yedi, iki yıla inmiyor.

MUHARREM ERKEK (Çanakkale) – İki yıl içinde iddianame düzenlenip dava açılırsa yine yedi yıla tabi olabilirsin.

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – Evet, olmazsa diyelim ki mecburen tahliye etmek zorunda, savcı resen o yetkisini kullanmak zorunda. Bence bu madde...

SUZAN ŞAHİN (Hatay) – Tutukluluk süresi azalmıyor ama sadece dava açma süresi...

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – Ya, savcıya zorunlu bir görev veriyorsunuz.

AYŞE ACAR BAŞARAN (Batman) – Hayır, öyle değil işte.

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – Bakın, arkadaşlar, Terörle Mücadele Kanunu'nda veya önemli bir soruşturmada soruşturmayı yürüten savcı iki yıl içinde bu davayı açmazsa... Diyelim ki şüpheli çıktı, gitti ve kaçtı, o savcıya bunun hesabını sorar HSK, “Siz neden bunu zamanında açmadınız?” Bu, çok önemli bir iyileştirme.

ABDULLAH KOÇ (Ağrı) – Sayın Başkan, ben bir şey diyebilir miyim?

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – Ceza Usulde önemli iki tane “sanık lehine” diye hüküm getirildi: Birisi tutuklulukların çok azaltılması, gözaltı sürelerinin, ikincisi, avukatla zorunlu ifade ağır cezalı suçlarda. Süreç öyle bir zamana döndü ki her ikisi de şüphelilerin ve sanıkların aleyhine döndü. Çok kalabalık davalarda, toplu davalarda ve örgütlü davalarda onlarca şüphelinin olduğu bir yerde kısa gözaltı süresi toplu tutuklamaya sebebiyet veriyor, Ceza Usul 148'in 4'üncü fıkrası gereğince de avukat huzurunda imzalanan ifadeye itiraz edilmediği için mahkeme huzuru gibi oluyor ve barodaki en genç avukat arkadaşlarımız oraya geliyor ve sanığın, şüphelinin aleyhine sonuç doğuruyor. O sebeple, bazen

getirdiğimiz kuralları iyi hesap etmeli ve şüphelinin aleyhine sonuç doğurmamalıyız. Bence bu madde -demek ki ben yanlış görüyorum, Hocam siz Ankara Hukukun profesörüsünüz- bu teklifin en güzel maddelerinden birisi.

ABDULLAH KOÇ (Ağrı) – Şimdi, bakın, bizim itirazımız şu yönde...

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – Muharrem Hocamı da bir dinleyelim...

ABDULLAH KOÇ (Ağrı) – Biraz sonra dinleyeceğiz ama bir cümleyle ben dile getireyim...

BAŞKAN – Bir cümleyle...

ABDULLAH KOÇ (Ağrı) – Ben hemen bitiriyorum.

Şimdi, Sayın Başkan, şöyle bir durum var: Şimdi, 102'nci maddede ayrılmamıştı değil mi daha önce? “Beş yılı geçemez.” diyor, beş yılla sınırlandırmış, beş yıl. Daha sonra siz soruşturma aşamasında iki yıla çıkarıyorsunuz mesela terör suçlarında veya...

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – Hayır efendim, olur mu, bu onun içinde.

ABDULLAH KOÇ (Ağrı) – Ama beş yılla ilgili olan kısım yukarıdaki fıkrada aynen duruyor, bir. Yani siz kısaltmıyorsunuz.

İkincisi: Bir diğer husus daha var, kararı verdiniz, “hüküm özlü” diye bir şey var, Yargıtay uygulaması söz konusu.

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – Doğru.

ABDULLAH KOÇ (Ağrı) – E, davayı...

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi de onu uygun görüyor.

ABDULLAH KOÇ (Ağrı) – İki yılın sonuna doğru davayı açtınız, sonra üç sene daha tutuklu kalacak, sonra hüküm özlü dediğiniz zaman gene yedi sekiz seneye çıkıyor. Yani burada bir yenilik yok. Burada sanığın yararına olabilecek bir yenilik yok ama gerçekten varsa bunu bu şekilde hocamız burada açıklasın o zaman.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Şimdi, bakın, burada benim anladığım, baştan da söylediğim gibi, soruşturmada savcının elini çabuk tutmasını gerektiriyor.

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – Evet, aynen öyle.

BAŞKAN – “Bir an önce işini bitir.” deniyor.

AYŞE ACAR BAŞARAN (Batman) – İki yıl çok fazla ama.

BAŞKAN – Hayır, başka bir şey söyleyeceğim. Bunun sakıncalı tarafı da var, onu da söyleyeyim size. Bizim sistemimizde savcı bütün delilleri toplar, mahkemeye gönderir, mahkeme bir iki celsede karar verir, olması gereken budur yeni usulümüze göre. Burada işte o tutukluluktaki süre geçiyor düşüncesiyle savcı eğer delilleri tam toplayamadıysa eksik delille dava açmak zorunda kalır. Bence bunun...

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) – İddianameyi iade eder Sayın Başkanım.

BAŞKAN – Nasıl?

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) – İddianameyi iade eder.

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – Bu sefer iade edildiği zaman dava açılmadığı için tutukluluk süresi uzar.

BAŞKAN – O zaman olmaz işte, o zaman sıkıntı olur zaten.

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – Çok kısaltmak bence çoklu, kalabalık davalar için büyük risk.

BAŞKAN – İşte, iddianameyi de iade derken, iade edecek şekilde düşmez o, gene yapar da yani o bir eksiklik olabilir. Ama bir taraftan da sanık için, şüpheli için bu daha öncesine göre biraz daha iyi bir garantidir.

AYŞE ACAR BAŞARAN (Batman) – Başkan, şöyle bir problem var, ben de görüşümü söyleyeyim, hocam söyler herhâlde ama...

BAŞKAN – Peki, siz de söyleyin de hocama söz vereceğim ondan sonra.

AYŞE ACAR BAŞARAN (Batman) – Ya, şimdi, şunda anlaşalım: Yani tutukluluğun geneliyle ilgili bir düzenleme değil, soruşturma evresiyle ilgili. Burada anlaştık. Şimdi, mesele, aslında bizim uygulamamız şöyle ilerliyor: Böyle süreler koyduğumuz zaman savcılar “Benim iki yıllık sürem var.” deyip -ben ilk konuşmamda da söylemiştim- “İki yıllık sürem var, ben iki yıl bir oyalanayım.” diye düşünüyor. Yani o arada bir işlem olmuyor zaten, hani, ara işlem olsa...

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – Şimdi yedi yıl süresi var o savcının. Şu anda yedi yıl var o süresi, mevcut.

AYŞE ACAR BAŞARAN (Batman) – Şimdi, yedi yıl iki yıla düşmedi ama orada anlaşalım, bu ayrı bir şey. Soruşturma evresinde bir tutukluluk, kovuşturma evresinde tutukluluk, hüküm alındığında bir ara veriliyor, o hüküm özlü oluyor yani bize üçlü bir şey geldi. Bu, genel tutukluluk süresinde bir düzenleme getirmiyor; sadece soruşturma evresine bir süre getiriyor. Yani savcıya diyor ki: “İki yıl içerisinde dava aç, iki yıl içerisinde, en fazla.” Ama bakın, tekrar ediyorum, uygulamada göreceğiz, üç gün sonra karşımıza gelecek; savcılar bu iki yıllık süreyi bekleme süresi olarak geçirecek. Bizim tutukluluk nedenlerimiz açık, somut delil olması lazım, örgütlü suçlar açısından da öyle ve madde 100’de tutukluluk nedenlerini tek tek açıklıyor. Bizim...

BAŞKAN – Ama buna itiraz var, her ay itiraz edecek, bakacak yani her ay incelemek zorunda. Yani savcının kararıyla iki yıl tutuklanacak diye bir şey yok.

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) – O, duruşmalıda öyle Sayın Başkan.

BAŞKAN – Duruşmalı duruşmasız yani şu anda da öyle zaten.

AYŞE ACAR BAŞARAN (Batman) – Ama şöyle değil ama Başkan: Yani eğer iyi bir şey yapma niyetimiz varsa şöyle yansıtmayalım bir defa, uzun tutuklulukla ilgili bir şey değil bu; tutukluluk içerisinde bir evreyi belli bir süreyle kısıtlama, bu kadar, bu çok net. Bu, uzun tutuklulukla ilgili...

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – Onun da faydası şu: Dava açılmış olmakla aleniyet kesbediyor, her türlü aleyhine iddiaları... Gizlilik bitiyor.

AYŞE ACAR BAŞARAN (Batman) – Bakın, ben süreyle ilgili olarak bir kısıtlama, bir sınırlama getirmeyin demiyorum ama bu süre, iki yıl çok fazla diyorum. İnsanlar iki yıl boyunca bir dava açılmasını beklemek zorunda değiller. İki yıl içerisinde toplanamayacak hiçbir delil yok. Örgütlü suçlarda zaten öncesinde yani gözaltı ve tutuklama olmadan önce belli bir soruşturma, belli bir evre yürütülür.

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – Şimdi, bakın, bugün Akıncı’da yürüten davanın 400-500...

AYŞE ACAR BAŞARAN (Batman) – Ama çok spesifik bir örnek veriyorsunuz.

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – Değil efendim. Bakın, sonuçta Ceza Usul yürürlüğe girdiği an...

AYŞE ACAR BAŞARAN (Batman) – Çok spesifik bir örnek veriyorsunuz.

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – Spesifik olacak. Bakın, az önce söyledim, sanığın, şüphelinin lehine getirdiğimiz şey aleyhine dönüyor. Toplu davalarda onlarca kez yaşadım bunu. Biz getirdik, 500 sanık var, 500 sanığın telefonlarının çözümü, ifadelerinin alınması, delillerin toplanması büyük sıkıntı. O savcı bir iki gün sonra HSK soruşturmasında sıkıntıya girmemek için -az önce Sayın Başkanımızın söylediği gibi- davayı açacak, eksik delille açacak. Bugün normal tutukluluk süresi iki yıl, ağır cezalı suçlarda uzatma üç yıl, terörle mücadelede artı beş yıl, iki artı beş, yedi yıl. İddianame tanzim edilmekle aleniyet kesbediyor, aleyhine bütün isnatları öğreniyor, normal münferit suçlarda, ağır cezalı suçlarda biz bunu bir yıla indiriyoruz, asliye cezalıta altı aya. Bence çok önemli bir yenilik ve güvence getiriyoruz.

AYŞE ACAR BAŞARAN (Batman) – Bilmiyorum, şu anda yazanı biz mi bir garip, hepimiz hukukçuyuz ama... Böyle bir şey yok önce, basına da böyle yansıdı, tutukluluk süresi düştü değil.

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – Hocam...

AYŞE ACAR BAŞARAN (Batman) – Hocam açıklar.

Şimdi, ben hâlâ ısrarla söylüyorum: İki yıl özellikle son süreçlerde, işte, soruşturmanın gizliliği yanında ayrıca sürekli dosyalarda gizlilik kararı, hatta avukat kısıtlılık kararı vesaire olduğunu düşünerek iki yıl...

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – Onu da getireceğiz inşallah, onu da düzelterek.

AYŞE ACAR BAŞARAN (Batman) – Ya, onun olduğunu, iki yıl boyunca insanların dosyasında ne olduğunu bilmeden bekleyerek geçirmesinin büyük bir hak ihlali yaratacağını ve savcılarının... Bu bir uygulamadır ve hepimiz şahitlik ettik, özellikle avukatlık yapan arkadaşlar uygulamada bunu görmüştür. Süreler her zaman sanki kendilerine tanınmış bir hak olarak görülür, maalesef böyle. İş yoğunluğundan da olabilir, nasıl açıklarsanız açıklayın. O dosyanın içerisine iki yıl boyunca ek hiçbir şey gelmez, hiçbir delil gelmez ama o davalar açılmaz, son bir hafta kala o davalar açılır. Bakın, bu daha farklı...

ADALET BAKAN YARDIMCISI ZEKERİYA BİRKAN – Süre kısaldı yani kötü mü oldu?

AYŞE ACAR BAŞARAN (Batman) – Ben bu sürenin çok olduğunu, iki yılın bir soruşturmanın yürütülmesi açısından, tutukluluk açısından çok yüksek olduğunu, büyük hak ihlallerini getirdiğini düşünüyorum ve uzun tutukluluk açısından da bir düzenlemenin ayrıca yapılması gerektiğini, beş artı ikinin -biz bir ara beşe düşürmüştük ama beş artı ikiye kanun hükmünde kararnamelerle yine artırdık- onun da fazla olduğunu, onun da kovuşturma artı soruşturma en fazla belki beş yıl... Zaten tutukluluk normalde bir tedbirdir, istisna olarak uygulanması gerekir ama Türkiye’de artık maalesef istisna değil, sürekli bir hak olarak kullanılmaya başlandı. Bizim muhalefetimiz bu yöndendir.

BAŞKAN – Tamam, anladım.

Peki, hocama söz veriyorum, bakalım ne diyecek hocam.

ANKARA ÜNİVERSİTESİ HUKUK FAKÜLTESİ DEKANI PROF. DR. MUHARREM ÖZEN – Sayın Başkanım, Komisyonun değerli üyeleri; evet, bu, tutuklamadaki toplam süreyi etkileyen bir düzenleme değil, sadece soruşturma evresini etkin soruşturmaya döndüren bir düzenleme. Bunun pozitif yanı var. Bu şu açıdan önemli: Siz, tabii ki teröre bakan ağır cezalar bakımından baktınız, mesela burada asliye cezaları altı aya indiriyor. Normal ağır cezada terör dışında kalanları bir yıla indiriyor ve çocuklar bakımından da 12-15 yaş arasındakileri 1/2 oranında uyguluyor. Yani asliye cezadaki suç işleyen çocuk bakımından en fazla üç aylık tutuklama söz konusu olabilecek. Bunu oldukça iyileştirme olarak görüyorum. Burada cumhuriyet savcılarının soruşturma evresinde etkin soruşturmasını sağlayacak ve sonuç itibarıyla da bir an önce kovuşturma evresine gelmeyi sağlayacak bir düzenleme

olarak görüldüyor.

Şunu ifade edeyim: Bu konuda da benim bir makalem vardı geçmişe dönük, bu “hüküm özlü”yle ilgili olarak da söyleyeyim. Yargıtay Ceza Genel Kurulunun bana göre Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinden esinlendiği, geçmişe dayalı o beş yıldır, şimdi yedi yıl, hüküm özlü kişi de tutuklu aslında. Benim kişisel görüşümü de söyleyeyim: Kesinlikle orada süre donmaz, orada da gerekli işlem yapılacak çünkü esas alınan AİHM kararları yanlış yorumlandı. Bizdeki sanık ile hükümlü farklı statüde. Yani bana göre, uygulamaya dönük... Vuslat Başkan da burada, bunu biz çok tartıştık. O dönem, üzülerek söylüyorum, FETÖ’cü bir hâkimin bir makalesi de yayınlandı Ankara Barosunda, biz 17’ye 16 kaybeden taraftandık. “Süre durdurulamaz.” demiştik, onu da ifade edeyim.

Özetle şunu vurgulamak istiyorum: Evet, tutuklama -Sayın Başkan da ifade etti- zaten istisnai bir tedbir ama soruşturma evresinde etkin soruşturmayı sağlayan bir düzenleme olduğu için kısmi de olsa etkin soruşturmayı güçlendirecek, bunu bir de iddianamenin iadesi boyutuyla birlikte değerlendirdiğimizde ben tutuklamanın daha az başvuru, daha kısa sürecek bir tedbir olarak yansıyacağını değerlendiriyorum. Onun için bu düzenleme teklifteki...

AYŞE ACAR BAŞARAN (Batman) – Yani iki yıl fazla Hocam.

ANKARA ÜNİVERSİTESİ HUKUK FAKÜLTESİ DEKANI PROF. DR. MUHARREM ÖZEN – O tartışılabilir, takdir yasama organının. Yani aynı şeyi terör bakımından da bir yıla indirebilirdi, takdir tabii ki Komisyonun.

Teşekkür ederim.

MUHARREM ERKEK (Çanakkale) – Ben genelde dinliyorum, bir cümle...

BAŞKAN – Tamam, size kısa bir söz vereyim, ondan sonra Bakan Yardımcımıza söz vereceğim.

MUHARREM ERKEK (Çanakkale) – Ben hemen bir cümle söyleyeceğim.

Şimdi Değerli Hocam, dikkatle dinledim tabii sizi, katılıyorum bir kısmına ama katılmadığım yerler de var. Mesela, dediniz ki: “Asliye cezanın görevine giren suçlarda bir çocuk için üç aya kadar indirebiliyoruz.” Zaten ağır cezalı bir suç işlemeyen bir çocuk tutuklu yargılanmamalı. Bizim hedefimiz, amacımız bu olmalı. Asliye cezanın görevine giren bir suç işliyorsa bir çocuksa tutuklu yargılanabilir mi, tutuklu olabilir mi? Hüküm kesinleşince zaten infaz edilir. Yani sizin bunu söylemeniz beni üzdü bir hukukçu olarak. Siz bunu söylememelisiniz.

ADALET BAKAN YARDIMCISI ZEKERİYA BİRKAN – Bu, ceza hukukunda başka mahzurları olan da bir şey. Çocukların suça sürüklenmesi noktası da var.

BAŞKAN – Şöyle: Çok sayıda hırsızlık suçu işliyorlar üç, beş, on tane.

ADALET BAKAN YARDIMCISI ZEKERİYA BİRKAN – Hayır, çocukların suça sürüklenmesi şeyi de var. O konu uzunca tartışıldı.

İBRAHİM ÖZDEN KABOĞLU (İstanbul) – Sayın Başkanım, bu çerçevede iki cümle söyleyebilir miyim.

BAŞKAN – Hocam, iki cümle...

İBRAHİM ÖZDEN KABOĞLU (İstanbul) – Sağ olun.

Burada belki ihmal ettiğimiz bir husus var, o da Anayasa’nın 19’uncu maddesi, kişi hürriyeti ve güvenliği. Esasen, aslolan ilke olan tutuksuz yargılamadır ve bizim yargıçlar, savcılar kolayına kaçıyorlar ve tutuklu yargılıyorlar. Oysa Anayasa Mahkemesi kararlarından biliyoruz ki Anayasa Mahkemesi karar bozmalarını, ihlalleri 19’uncu maddeye riayetsizlikten uyguluyorlar. Bu bakımdan, 19’uncu madde çerçevesinde belki ölçülülük ilkesi, suçsuzluk karinesini de dikkate alarak onu gözden

geçirmekte yarar var diye düşünüyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Ben teşekkür ediyorum.

Buyurun, kısa lütfen.

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) – Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Şimdi neyi konuşuyoruz? Savcının hızlı hareket edeceğini, hata yapacağını, mahkemenin hata yapacağını, Yargıtayın bu sürelere uymak adına hemen karar vereceğini... Yani bir sürü eleştiri geliyor bununla ilgili. Ama sayın hocama katılıyorum, temel sorun bizde mevzuat değil sadece, çok kolay tutuklama kararı verebiliyoruz. Yani uygulamanın içerisinde gelen bir milletvekili olarak söylüyorum, o kadar kolay tutuklama kararı veriyoruz ki olay bambaşka noktaya geliyor.

Bir sefer, 2005 öncesi, işte 100'üncü madde, 102'nci madde -siz yaptınız değişikliği- daha sonra yapılan değişiklikler yani tutuklamayı, tutuklama sürelerini sınırlandırmak için yapılan tüm düzenlemelere baktık, olumlu ama tutuklamalar daha da arttı, çok enteresan. Ne zaman bir düzenleme gelse evet, bunlar olumlu ama tutuklama daha da arttı. Biz hâkim ve savcılara, özellikle yargıçlara rücu yani tazminat yükümlülüğü getirmedığımız sürece bunu çözemeyiz. Okumuyor dosyayı tutuklarken -sadece terör suçları için söylemiyorum, tüm suçlarda bu- okumuyor. Şartlı bir şekilde geliyor, tutukluyor. Tutukluyor, "Mahkeme bir karar versin." diyor ve o mahkeme de "İstinaf bir karar versin." diyor, istinaf "Yargıtay bir karar versin." diyor; olaylar bu noktaya geliyor. Çok ciddi bir sıkıntı.

İki: Tazminatlara bakıyoruz. Gerçekten, insanlar bir yıl, iki yıl, üç yıl tutuklu kalıyor. Bakın, ben tüm suçlarda söylüyorum, ayırım yapmıyorum. Ergenekon, Balyoz davalarında haklarıydı, askerler 1 milyon, 2 milyon, 3 milyon tazminat aldı. Bugün bir vatandaş on dört ay tutuklu kalıyor. Daha yeni başımıza geldi büroda. Asgari ücretten hesaplandı, işte 28 bin lira gibi bir tazminat, manevi tazminatı da o kadar verdi; yüksek mahkeme bozdu, "Hayır, fazla" dedi, manevi tazminatın yarısını verdi. Olmaz ki bu. Yani hâkimlere bu konuda bir müeyyide, bir yaptırım getirmedığımız sürece bunun önüne geçemeyiz. Biz hep uzun tutukluluktan bahsediyoruz. Bakın, haksız, hukuksuz, gerçekten biraz düşünülse tutuklama kararı verilmeyebilir. Yurt dışı yasağı koyun. Bir sürü tedbir uygulayabiliyoruz ama tutukluyoruz, atıyoruz, kalıyor, kalıyor, kalıyor, ondan sonra uzun tutukluluğu konuşuyoruz. Bence bu pakette olmayacak gibi gözüküyor ama ikinci pakette bunu mutlaka getirelim. Bu sorunu büyük ölçüde çözeriz.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Aslında bizim yapmamız gereken bir şey var, onu henüz yapamadık. Biz bir geçici tutuklama sistemini getirmeliyiz yani savcı sevk etti, hâkim bir haftalık veya on günlük bir tutuklama yapacak. Daha sonra, on gün sonra onu inceleyecek, ya tahliye edecek ya tutukluluğun devamına karar verecek, aksi takdirde dosyayı inceleyemeden karar veriyor. Kalın bir dosya geldi, iki üç saat içerisinde karar vermesi lazım ya da dört saat içerisinde, o dosyayı inceleyemez. İtiraza gittiğini düşünelim, itiraza giden hâkimin de o anda inceleme imkânı yok...

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) – O da bir yük, ayrı bir şey.

BAŞKAN – O da "Devam, sonra bakarız." filan der. Ama bu sıkıntıları atlatabilmemiz için mutlaka bir haftalık veya on günlük bir geçici tutuklama sistemi kurmalıyız. O süre içerisinde hâkim dosyayı yeniden incelemeli -incelemeyi de mecbur tutacağız- ondan sonra diyecek ki: "Tutuklama doğruymuş, devam." ya da tahliye. Böyle bir sistem yapabilirsek bu işi daha doğru çözebiliriz, aksi takdirde bu şekilde gidersek gene sıkıntı devam eder bence.

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) – Sayın Başkanım, iki cümle bir şey söylemek istiyorum.

BAŞKAN – Buyurun.

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) – Bu ülkede hâlâ delillerin toplanmaması gerekçe gösteriliyor. Soruşturma aşamasında toplamıyor, kovuşturmada toplamıyor ve bu sebeple insanlar tutuluyor. Ya, kardeşim, topla, öyle tutukla.

BAŞKAN – Barolar Birliğinin temsilcisini dinleyelim.

Buyurun.

TÜRKİYE BAROLAR BİRLİĞİ TEMSİLCİSİ DOÇ. DR. FAHRİ GÖKÇEN TANER – Uzun tutukluluğa ilişkin sorunun iki tane boyutu var, Muharrem Hoca'yı da desteklemek için özellikle söylüyorum bunu: Soruşturma öncesindeki tutukluluk meselesini kısmen bu çözebilir fakat eğer uzun tutukluluk sorununu çözmek istiyorsak bu sorunun kaynağı Yargıtay içtihadıdır çünkü Yargıtay kanunda yazan teminatı uygulamıyor. Hocamın da söylediği gibi, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi, içtihadında -ki ben de çok doğru bir yorum olmadığını düşünüyorum bunun- bu sürelerin, istinaf, temyiz, kanun yolunda geçen sürelerin geçerli olmadığını söylüyor ve dolayısıyla biz kendi kanunumuzda yer alan, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nden çok daha etkili teminatı uygulatamıyoruz. Dolayısıyla ikinci fıkranın sonuna “Bu süreler istinaf ve kanun yolunda geçen süreleri de kapsar.” şeklinde bir hüküm koyulduğu zaman Yargıtay içtihadı da bu şekilde değişecek. Ha, bunu kanunun gerekçesine koyarak da arzu ederseniz deneyebilirsiniz ama aslında şu var: Yargıtay içtihadı bence öbür yönde olmalı ama Yargıtay, içtihadını değiştirmedikçe göre değiştirmesini sağlamak için bir adım atmak makul olur diye düşünüyorum.

BAŞKAN – Şimdi Bakan Yardımcımıza söz vereceğim.

ADALET BAKAN YARDIMCISI ZEKERİYA BİRKAN – Değerli Başkanım, çok değerli milletvekilleri, esasen, konu açıklığa kavuşmuş oldu. Burada amaçlanan şey, özellikle tutuklamanın bir tedbir olduğu konusunda hepimiz ittifak hâlindeyiz. Bu tutuklama tedbirinin nasıl olması gerektiği konusunda ülkemizde uzun bir arayış dönemi var. Yine, hepinizin bildiği gibi, daha önce suçun vasfı ve mahiyeti, mevcut delil durumu, katalog suçlar, buna benzer birçok madde vardı, bunlarla ilgili ciddi değişiklikler oldu. Gerçekten, bir tutuklamanın en son başvurulacak bir çare olması noktasında, bir tedbir olması noktasında çalışmalar devam ediyor. Şu anda iki yılın altındaki suçlarda tutuklama yasağı var, müessir fiil hariç tutuklama yasağı var, burada da aynı şekilde. Fakat bizim buradaki amaçlanan şey, esasen, burada, savcılık makamının daha süreli çalışması, delilleri toplaması yani mağduriyetin en aza indirilmesi noktasında sürenin kısaltılması. Benim ilk konuşmamda da söylediğim gibi, yargıdaki en önemli reformlardan bir tanesi makul süre yani yargılamanın makul sürede bitirilmesi ve şu anda bizim yargılama usulümüzde de tüm mahkemelerimizde de bu başladı. Belli süreler konuldu. Bu süreler maksimum süreler değil yani bunlar ileride revize edilecek olan süreler. Biz bakacağız, belki bir yıl sonra, iki yıl sonra, üç yıl sonra yine bu süreleri tekrar aşağıya doğru revize edeceğiz. Dedığınız şartlar, işte sanığın aleyhine, davanın başka şekilde sonuçlanması olursa yine farklı türlü de revize edilebilir ama şu aşamada neredeyse beş yıllık bir süre bir yıla iniyor, altı aya iniyor. Bunlar önemli gelişmeler.

Ben maksadın hasıl olduğu kanaatindeyim.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Süleyman Bey, siz söz mü istediniz?

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) – Sayın Başkan, değerli arkadaşlar; Kaboğlu Hocamın söylediği

gibi, kişi özgürlüğü ve güvenliği açısından tutuklama çok önemli. Anayasa'nın 19'uncu maddesi açık. Burada tutuklamanın koşulları açıkça belirtilmiş durumda. Bu çerçevede de suçsuzluk karinesi var. Bu insanların tutuksuz yargılanmaları bir amaç olmalı. Tabii, bu soruşturma evreleri adil yargılanma hakkı açısından gözaltına alınmadan ta infazın sonuna kadar devam eden bir süreç. Adil yargılama hakkının ihlalleri de bu süreçte oluyor.

Tabii, savcılar açısından soruşturma evresindeki tutukluluk sürelerini ağır ceza mahkemesinin görev alanına giren ve girmeyen olarak belirlemek ve altı ay ve bir yılı geçemez şeklinde düzenleme getirmek olumlu ancak bu sürelerin de uzun olduğu düşüncesindeyim ben. Bu sürelerin daha aşağılara indirilmesi gerekiyor. Bu konuda da vermiş olduğumuz bir önerge var. “Bir yıl” denilen süre kısa bir süre olmakla beraber terör anlamında, terör tanımı konusunda Hasan Bey de açıklamada bulundu “bunun tanımının yapılması konusunda” dedi. “Terör” dendiği zaman bir meydana çıkan, orada “Ben demokrasi istiyorum, özgürlük istiyorum.” diyen 3 kişi birden alınıyor, terör maddesine göre yargılanmaya başlanıyor. O terör tanımının da yapılmasıyla birlikte... Şu anda o tanım yapılmadığına göre uygulamada da inisiyatif ve zihniyet, uygulama zihniyeti vatandaşın meşru muhalefet hakkını, muhalif tavır koyma hakkını terör suçlarına indirgeyecek bir yargı, bağımlı bir yargı ve hâkim, savcı zihniyeti ağırlıklı olduğuna göre “bir yıl” denilen süre kısa süre olmakla birlikte, terör ve anayasal suçlarda bu durumun iki yıla kadar uzatılabilmesi bence doğru değil. Örneğin, biraz önce, dediğim gibi, demokratik hakkımızı kullandık bugün yaptığım konuşmada olduğu gibi, çıktık, Soma’da hakkını arayan işçiler geldi, Manisa’da durduruldu ve orada haklarını aramaya devam ederken aldılar, götürdüler, Kaz Dağları için de aynı şekilde, 26 Ekimdeki mitinge gelmek için İstanbul’dan yola çıkanlar gözaltına alındı. Acaba, gözaltına alınanlar hangi suçtan, 2911’e mi, 7/2 TMK’ye göre mi değerlendirilecek? O nedenle, demokratik hakkımızı kullandığımız zaman ya da bir bildiriye imza attığımız zaman terör suçundan hakkınızda soruşturma açılırsa iki yıl sürebilecek bir soruşturma... Bu soruşturmayı savcı iki yıl sürdürecektir ve yaşanan da bu ve tutuklu kalacaksınız. Zaten, o savcı bir yılda soruşturmayı tamamlamıyorsa, iddianameyi bir yıl içinde hazırlamıyorsa savcı görevini yapmamış oluyor. O savcılar için de bir şeyler getirmek lazım. Devlet, savcı aleyhine, hâkim aleyhine açılacak davalarda, hangi devlet dönüp de savcıya, hâkime rücu etti? Haksız tutuklamalarda devletimiz hangi şekilde rücu etti? Ben öyle bir karar görmedim, gören varsa bir hukukçu olarak bana anlatsın. Ne oluyor?

HASAN SUBAŞI (Antalya) – Tazminat belli bir oranda yüklenebilir.

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) – Evet.

Bu nedenle, tutuklama konusunda bu kuralı getirirken biraz da haksız tutuklama yapan ve bu süreçte dava açmayıp da özgürlükten yoksun bırakan o savcılar hakkında da gerekli çalışmayı yapmak gerekir düşüncesindeyim. Bu konuda örnek de var, örneğimiz de belli, Osman Kavala. Örnek de belli arkadaşlar. Yaşamımızda bu örnekler devam ediyor.

O nedenle, bir de bir itirazım da var. OHAL KHK’siyle yasaya kalıcı olarak getirilen -ben bu konuda farklı düşünüyorum- terör suçları ve anayasal suçlarda tutukluluk süresini beş yıl uzatmak, iki artı beş imkânı aynen durmakta. Yani reform paketinde yine OHAL var. OHAL çıkarılmadıktan sonra yargıda reform olmaz. OHAL’in kalıntıları devam ettiği sürece yargıda reform olmaz arkadaşlar.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Ben teşekkür ederim.

Madde üzerinde önerge var, okutuyorum:

Adalet Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan bazı kanunlarda değişiklik yapılmasına dair kanun teklifinin 18’inci maddesinde

çerçeve 102'nci maddeye eklenen metnin tekliften çıkarılmasını arz ve teklif ederiz.

Ayşe Acar Başaran
Batman

Ahmet Şık
İstanbul

Abdullah Koç
Ağrı

Gerekçe:

Teklifte getirilen düzenlemeye göre soruşturma safhasında tutukluluk süresinin bazı suçlarda istisna olmaktan çıkarıldığı ve iki yılı bulan bir sürece tekabül etmektedir. Kanun maddesinde infaza neden olabilecek Terörle Mücadele Kanunu kapsamındaki suçlarda beş yıla kadar tutukluluk süresi mevcuttur. Tutuklama istisna olmakla birlikte tutuklama tedbir olmaktan çıkmış, baskı altında tutulan yargının tutumuyla bir cezalandırma yöntemi olarak uygulanmasıdır. Tutuklamayı kural hâline getiren yargı mensuplarının tutumları karşısında sadece soruşturma evresinde Türk Ceza Kanunu'nun ikinci kitap dördüncü kısım 4, 5, 6 ve 7'nci bölümlerinde tanımlanan suçlar, Terörle Mücadele Kanunu'nun kapsamına giren suçlar ve toplu işlenen suçlar bakımından süresi en çok bir yıl altı ay olup gerekçesi gösterilerek altı ay daha uzatılmasına ilişkin teklif Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin 6'ncı maddesinin ihlali anlamına da gelmektedir. Ayrıca, uygulamada pek çok dosyada CMK 104'üncü maddeye göre OHAL KHK'siyle getirilen ve sonradan 2018 yılında yapılan değişiklikle cumhuriyet savcısına tahliye karşı getirilen itiraz hakkının temel hak ve hürriyetleri açıkça zedelediği ve ayrıca kişinin güvenliğini tehlikeye soktuğu bir gerçekliktir. Aslolan, tutuklama gibi ağır bir tedbirin yerine başka bir tedbir yoluna gidilmesi gerektiğidir. CMK 102'nci maddesinde mevcut olan tutuklama süreleri açıkça yargılama sürecinde istisna ve tedbir olmaktan çıkarılmıştır.

Gerek Anayasa'nın temel haklar ve ödevler başlıklı 13/19'uncu maddeleri ve gerekse Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin 11 No.lu Protokolü'nün 5'inci ve 6'ncı maddelerine de açıkça aykırıdır. Bu nedenle, tedbir olmaktan uzak, uygulamada istisna özelliğini kaybeden ve cezalandırma yöntemine dönüşen CMK 102'nci maddesinde mevcut tutuklama sürelerinin makul bir süreye çekilmesi gerekmektedir. Siyasal iktidarların etkisinde kalan yargının her türlü demokratik ve hürriyetlerin kullanımına yaklaşımı ve demokratik bir toplumda olması gereken her türlü hak kullanımını terör suçu olarak değerlendirmesi, vasıflandırması ve tanımlaması ayrı bir ihlal olmakla birlikte, tutuklama gerekçesi yapılması da ayrı bir sorun teşkil etmektedir. Bu nedenle kanun metnine eklenen metnin çıkarılması ve mevcut kanundaki tutuklama sürelerinin makul bir süreye çekilmesi gerekmektedir.

BAŞKAN – Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

Diğer önergeyi okutuyorum:

Adalet Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan (2/2215) esas numaralı Kanun Teklifi'nin 18'inci maddesinin aşağıdaki şekilde yeniden düzenlenmesini arz ve talep ederiz.

“MADDE 18 - 5271 sayılı Kanunun 102 nci maddesinin birinci fıkrasındaki ‘bir yıldır.’ ibaresi ‘altı aydır.’ ve ikinci fıkrasındaki ‘iki yıldır.’ ibaresi ‘bir yıl altı aydır.’ olarak değiştirilmiş ve ikinci fıkrasındaki ‘toplama’ ibaresinden sonra gelen cümle yürürlükten kaldırılarak ‘altı ayı geçemez. ibaresi eklenmiştir.”

Turan Aydoğan
İstanbul
Rafet Zeybek
Antalya

Alpay Antmen
Mersin

Süleyman Bülbül
Aydın

Gerekçe:

İstisnai bir tedbir olan tutukluluk müessesesinin süre uygulamasında sorun olduğunu müşahade etmekteyiz. Kanun teklifiyle ağır ceza mahkemelerinin görevine giren ve girmeyen işlerdeki tutukluluk süreleri yeniden düzenlenmektedir.

Aşağıda anılan değişiklik, 5271 sayılı Yasa’da olağanüstü hal kanun hükmünde kararnamesiyle yapılan kalıcı değişikliktir.

684 sayılı KHK’nin 41’inci maddesiyle CMK 102/2 fıkrası değiştirilerek terör suçları ve yasada sayılan bazı suçlara (anayasal düzene karşı suçlar) özgü tutukluluk uzatma süresi beş yıla çıkarılmıştır.

Böylece bir yandan OHAL KHK’siyle yasal düzende kalıcı değişiklik yapılamaması kuralı ihlal edilmiş, aynı zamanda temel ağır ceza tutukluluk süresi olan iki yıla sayılan suçlarda beş yıl eklenmesiyle Anayasa Mahkemesinin tutukluluk azami süresine ilişkin beş yılı aşan tutuklamaların özgürlük ve güvenlik hakkı ihlali olduğu kararı ihlal edilmiştir.

Oysa Anayasa Mahkemesi, 1991 yılında geçici nitelikte olmayan düzenlemeler içeren ve özellikle kalıcı yasal değişiklik yapan KHK hükümlerinin iptaline karar vermişti. İptal gerekçesi şöyleydi:

“Olağanüstü hal KHK’leri Olağanüstü Hal Yasası ile saptanan sistem içerisinde olağanüstü halin gerekli kıldığı konularda uygulamaya yönelik olarak çıkartılabilir. Bu tür KHK’lerle yalnızca olağanüstü hal ilânını gerektiren nedenler gözetilerek bu nedenlerin ortadan kaldırılması için o duruma özgü kimi önlemler alınabilir.

Olağanüstü halin gerekli kıldığı konularda çıkartılabilecek KHK’lere Anayasa’nın 121. maddesinin ikinci ve üçüncü fıkraları birlikte incelendiğinde başkaca işlevler yüklenemez. Bunun tersi bir anlayış; Anayasa ve Olağanüstü Hal Yasası dışında yeni bir olağanüstü hal yönetimi yaratmaya neden olur.

Olağanüstü halin veya sıkıyönetimin, gerekli kıldığı konularda çıkartılan KHK’ler, bu hallerin ilan edildiği bölgelerde ve ancak bunların devamı süresince uygulanabilirler. Olağanüstü halin sona ermesine karşın, olağanüstü hal KHK’sindeki kuralların uygulanmasının devam etmesi olanaksızdır. Bu nedenle, Olağanüstü Hal KHK’leri ile yasalarda değişiklik yapılamaz.

Olağanüstü halin gerekli kılmadığı konuların olağanüstü hal KHK’leriyle düzenlenmesi olanaksızdır. Olağanüstü halin gerekli kıldığı konular, olağanüstü halin neden ve amaç öğeleriyle sınırlıdır. İlân edilmiş olan olağanüstü halin nedeni, şiddet olaylarının yaygınlaşması ve kamu düzeninin bozulmasıdır. Olağanüstü halin amacı, neden öğesiyle kaynaşmış bir durumdadır. Başka bir anlatımla, olağanüstü halin varlığını gerektiren nedenler saptandığında amaç öğesi de gerçekleşmiş demektir. Şu durumda olağanüstü hal KHK’lerinin ‘olağanüstü halin gerekli kıldığı konularda’ olağanüstü halin amacı ve nedenleriyle sınırlı çıkarılmaları gerekir. Anayasa’nın 148. maddesinin biçim ve öz yönünden Anayasa’ya uygunluk denetimi dışında tuttuğu KHK’ler ‘olağanüstü halin gerekli kıldığı konularda’ çıkartılan KHK’lerdir. Anayasa Mahkemesi’nin çıkartılan bir olağanüstü hal KHK’sinin bu niteliği taşıyıp taşımadığını belirlemesi ve eğer bu niteliği taşımıyorsa uygunluk denetimini yapması zorunludur.

Bunun tersi bir anlayış; anayasa ve Olağanüstü Hal Yasası dışında yeni bir olağanüstü hal yönetimi yaratmaya neden olur.”

Anayasal hukuk düzenine dair bu temel anayasal kuralın ihlali, aynı zamanda hukuk devletinin ilgasına tekabül eder.

BAŞKAN – Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

19'uncu maddeyi okutuyorum:

MADDE 19- 5271 sayılı Kanunun 171 inci maddesinin ikinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiş, üçüncü fıkrasında yer alan “; uzlaşmaya ilişkin hükümler saklı kalmak üzere” ibaresi madde metninden çıkarılmış, fıkranın (d) bendinde yer alan “uğradığı zararın,” ibaresi “uğradığı ve Cumhuriyet savcısı tarafından tespit edilen zararın,” şeklinde değiştirilmiş ve maddeye aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

“(2) Uzlaştırma ve önödeme kapsamındaki suçlar hariç olmak üzere, Cumhuriyet savcısı, üst sınırı iki yıl veya daha az süreli hapis cezasını gerektiren suçlardan dolayı, yeterli şüphenin varlığına rağmen, kamu davasının açılmasının beş yıl süre ile ertelenmesine karar verebilir. Suçtan zarar gören veya şüpheli, bu karara 173 üncü madde hükümlerine göre itiraz edebilir.”

“(6) Bu madde hükümleri;

- a) Örgüt faaliyeti çerçevesinde işlenen suçlar,
- b) Kamu görevlisi tarafından görevi sebebiyle veya kamu görevlisine karşı görevinden dolayı işlenen suçlar ile asker kişiler tarafından işlenen askeri suçlar,
- c) Cinsel dokunulmazlığa karşı işlenen suçlar, hakkında uygulanmaz. “

BAŞKAN – Madde üzerinde söz? Var.

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Bu maddede normlar hiyerarşisi açısından bir eksiklik olduğunu düşünüyoruz. Malumunuz olduğu üzere uluslararası sözleşmeler imzalandıktan ve Türkiye Büyük Millet Meclisinde onaylandıktan sonra amir hüküm niteliğini taşıyor.

Kadınlara yönelik şiddet ve ev içi şiddetin önlenmesi ve bunlarla mücadele hakkında Avrupa Konseyi Sözleşmesi'nde kadınlara, çocuklara, özellikle kız çocuklarına yönelik suçlarla ilgili taraf devletlere etkili soruşturma ve kovuşturma yapma yükümlülüğü veriyor. Yani âkit devletler açısından bir sorumluluk söz konusu. Aynı şekilde İstanbul Sözleşmesi'nin 54'üncü maddesinde de burada tek taraflı devletin tek taraflı ve resen bu soruşturmayı devam ettirmesi gerektiği, vazgeçme söz konusu olsa bile bu hakların korunması gerektiği yönünde düzenlemeler söz konusu.

Normlar hiyerarşisi açısından baktığımızda bu kanun maddesi amir hükmüne aykırı özellikler taşıyor bir açıdan. Buraya kadın ve çocuklara yönelik işlenen suçların da kapsam dışı tutulacağına dair bir ifadenin eklenmesinin zorunlu olduğunu düşünüyoruz. Ayrıca, toplumsal anlamda almış olduğumuz reaksiyonlar da bu doğrultuda. Değerlendirilmesini talep ediyoruz.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Burada herhâlde sadece cinsel dokunulmazlığa karşı suçları istisna tutmuşlar.

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Ayrıca kadın ve çocuklarla ilgili suçların da buraya girmesi gerekiyor. Tabii cinsel dokunulmazlık kalmalı, o ayrı, o da olmalı.

BAŞKAN – Peki.

ALPAY ANTMEN (Mersin) – Başkanım, Gamze Vekilim adına feragat ediyorum konuşmamdan.

BAŞKAN – Peki.

Buyurun.

GAMZE TAŞCIER (Ankara) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Aslında geneli üzerinde söz alacaktım maddelerin ama zaman probleminden dolayı “maddelerde konuşursunuz” dediğiniz için ve her zamanki gibi bir reformdan bahsediyoruz ama kadının adı olmadığı için de özellikle burada konuşmak istedim.

Aslında reform diye bir teklif getiriyoruz. Yargıda yapılacak bir değişiklik ya da yeniliğin olabilmesi için her şeyden önce toplumun vicdanını en çok kanatan konuların da çözüm bulması gerekir. Mesela ülkemizde son on yılda kadın cinayetlerinin yüzde 1.400 oranında arttığını düşünürsek, sadece 2018 yılında 440 kadının erkekler tarafından öldürüldüğünü, 1.217 çocuk istismarının yaşandığını düşünürsek aslında bu anlamda toplumun vicdanını yaralayan bu önemli başlığın olmamasından dolayı ve bu suçlarla ilgili bir ceza indirimiyle ilgili düzenleme olmaması aslında bunun –tırnak içinde- reform olduğu konusunda da soru işaretlerini beraberinde getirdi.

Bildiğiniz gibi, geçtiğimiz hafta bir öğrencisi tarafından öldürülen akademisyen Ceren Damar’ın davasının ilk duruşmasıydı. Orada katil aslında ilk ifadesinde kopya çektiği için öğretmenini öldürdüğünü ifade etmişti ancak muhtemelen kulağına biri fısıldadı, dedi ki: “Aman sen eğer bir ilişkin olduğunu söylersen ya da tahrik olduğunu ifade edersen indirimden yararlanırsın. Bunun yaşanmış örnekleri var.”

BAŞKAN – Kim söylemiş olabilir? Siz hukukçu musunuz?

GAMZE TAŞCIER (Ankara) – Ben hukukçu değilim. Ama kimin söylediğini siz de biliyorsunuz.

BAŞKAN – Kim söylemiş olabilir?

GAMZE TAŞCIER (Ankara) – Hatta sosyal medyada ceza hukukçusunun bir profesörün bu anlamda paylaşımları da son derece vicdanı yaralayıcı boyutta bir paylaşımdı.

AYŞE ACAR BAŞARAN (Batman) – Kimin söylediği değil, bu meselelerin etkili olması mahkemelerde problem.

GAMZE TAŞCIER (Ankara) – Aynen öyle. Ahmet ya da Mehmet’in söylemesinden ziyade böyle bir gerçekliğin var olması aslında bunun en büyük sorunlarından bir tanesi. Neden katil zanlısı böyle bir açıklama yapma ihtiyacı hissetti? Çünkü “aşırı sevgim vardı” derse ya da “erkeklığime laf söyledi” derse ya da “başkasını seviyordu” dediğinde bir indirimle karşılaşacağını biliyordu. Yasa koyucunun aslında kanunu yerleştirdiği bir konuyu istismar ediyor ve erkek egemen bir bakışın hâkim olduğu yargıdan da faydalanacaktı böyle bir durumda. Bu nedenle de ben artık bunun son bulmasını ve milyonların böyle bir talebinin de yerine getirilmesini istiyorum.

Bu anlamda, özellikle kadına ve çocuğa karşı işlenen şiddet, cinayet ve cinsel suçlarda iyi hâl ve haksız tahrik indirimlerinin uygulanmamasını istiyoruz. Kadını vahşice bıçaklayan bir katilin mahkemede kravat taktı diye, hâkime iyi davrandı diye indirim almasını toplum vicdanı kabul etmiyor.

Evet, bu şu anki yargı paketinde yok ama kesinlikle olması gerekir çünkü toplumun kanayan bir yarası.

Aynı zamanda, ülkemizin de taraf olduğu İstanbul Sözleşmesi’nin 42’nci maddesi de aslında devlete bu anlamda yükümlülük de öngörüyor, diyor ki: Şiddet eylemlerinin gerçekleşmesinden sonra başlatılan ceza davalarında kültür, töre, din, gelenek veya sözde namusun gerekçe olarak öne sürülmesinin önlenmesini temin etmek üzere gerekli yasal ve diğer tedbirleri almakla devleti yükümlü kılıyor.

Yine, her ne kadar bazı gerici zihniyetler İstanbul Sözleşmesi’ni tartışmaya açmaya çalışsa da aslında bu sözleşme ve bizim her fırsatta ilk imzacısı olmakla övündüğümüz bu sözleşme bir anlamda da kadınların sigortasıdır ve uygulanması noktasında bir an önce ivedilikle de bu tekliflerin hayata

geçmesi gerekiyor.

Bazı maddelerde öyle söylüyorsunuz, “bir sonraki yargı paketinde değerlendirilebilir” ama bence bir an önce bu yargı paketinde değerlendirilip tek bir kişinin dahi böyle bir gerekçeden dolayı indirim almasının önüne geçilmesi gerektiğini de buradan vurgulamak istedim.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Buyurun.

ABDULLAH KOÇ (Ağrı) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Şimdi, bu madde teklifinde özellikle (2)’nci bentte getirilen hususla ilgili benim bir iki söyleyeceğim husus var. Şimdi teklifte şöyle bir düzenleme var: Bir, defa ön ödeme kapsamında olmayan bir suç olacak; iki, bu üst sınırı da iki yıla kadar olan suçlarda cumhuriyet savcısına beş yıl kadar kamu davasını açmama yetkisi verecek. Peki, bu ne anlama geliyor? Bu şu anlama geliyor açıkçası: Bu aşamada, soruşturma aşamasında bir yargılama makamı niteliği büründürmüş cumhuriyet savcısına. Böyle bir yetki verilmiş durumda. Bu neyi getirecek? Şöyle bir sorunla karşı karşıya kalacağız: Bir defa bir suç varsa sanık statüsüne almamız gereken bir birey var ve karşısında da bir de mağdur olacak, mağdur ve sanık. Dolayısıyla bu beş yıl gibi bir sürede suçun askıda tutulması veya sorgulamanın askıda tutulması, adil yargılama hakkının da ihlali anlamına gelecek. Bu, pratikte şöyle sorunları da beraberinde getirecek: Şimdi, kişi, itham edilen suçla ilgili, yasal vasıtalarla ilgili makamların önünde kendi masumiyet ilkesini bir defa beş yıl gibi bir süre ileri süremeyecek. Öte taraftan buna karşı da...

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) – Ama itiraz edebilecek.

ABDULLAH KOÇ (Ağrı) – Dur, onu söyleyeceğim, oraya geleceğim zaten.

Mağdur konumdaki kişi de buna karşı iddialarını ve mağduriyetini mahkeme huzurunda veya yetkili makamlar huzurunda dile getiremeyecek. Ha, buna karşı ne getirmiş peki? CMK 173’üncü maddeye göre bir itiraz müessesesi getirmiş yani buna karşı itiraz edebilirsiniz diyor. Fakat itiraz müessesesinin sadece ve sadece dosya üzerinde şekli bir incelemeye tabi tutulmuş olması bakımından olaya baktığınız zaman, derinlikli olarak dosyayı inceleme, dosya hakkında karar verme ve bunun bütün delilleri değerlendirme olanağından mahrum olduğunu da göz önünde bulundurduğumuz zaman ve uygulamada da maalesef bu şekilde bir gelişim gösterdiğini göz önünde tuttuğumuz zaman bu, bizim karşımıza yine Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi’nin 6’ncı maddesine ilişkin hak ihlallerini de beraberinde getirecek. Bu nedenle ben bu maddenin, özellikle bu maddeyle cumhuriyet savcılarına verilen bu yetkinin doğru olmadığını düşünüyorum. Keza, dediğim gibi, bu birazcık da iddia makamının ötesinde bir yargılama makamı sıfatına büründürmesi nedeniyle Anayasa’ya aykırı olduğunu düşünüyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Yalnız on beş senedir var bu hüküm, bir yıldı üst sınırı, şimdi iki yıla çıkarılıyor.

ABDULLAH KOÇ (Ağrı) – İki yıl ama ben o anlamda da gene doğru olmadığını düşünüyorum.

BAŞKAN – On beş senedir var, savcılar da çok uygulamıyor bunu zaten ondan dolayı ya da uygulayacak çok fazla hüküm yok aralarında o yüzden fazla etkili de olmadı.

AYŞE ACAR BAŞARAN (Batman) - Ben de kısa...

BAŞKAN – Çok kısa, evet...

Buyurun.

AYŞE ACAR BAŞARAN (Batman) – Ben söylenen bir şeyi tekrar vurgulayıp mutlaka olması gerektiğini düşünüyorum çünkü biz, özellikle kadın ve çocuklar açısından kanunlarda özel düzenlemeler olmadığı zaman bunun hep kadının ve çocuğun aleyhine dönen bir durum olduğunu düşünüyoruz. Burada sayılmış, mesela cinsel dokunulmazlığa karşı işlenen suçlar ama sadece bu suçlar değil, mesela basit yaralama da olabilir ama kadınlara ve çocuklara karşı bu suçların işlenmesi durumunda da bunun uygulanmaması ibaresinin mutlaka eklenmesi gerektiğini düşünüyoruz.

BAŞKAN – Peki.

Buyurun Sayın Bakan Yardımcım.

ADALET BAKAN YARDIMCISI ZEKERİYA BİRKAN – Şimdi, bu Yargı Reformu Strateji Belgesi kapsamında bu konular üzerinde çalışırken esasen burada yeni bir sisteme doğru gidiyoruz. Uzun yargılama sürelerini ortadan kaldırmak, kısa sürede yargılamaları yapmak ve mesela üç yıl, beş yıl gibi süren yargılamanın sonunda hükmün açıklanmasının ertelenmesi kararı varken, verilebilirken, bunları daha öne çekip tedbirleri daha baştan alma yolunu güden bir usul olur mu diye düşündük. Tabii bu, iddianamenin ertelenmesi, kamu davasının açılmasının ertelenmesi usulünde hepimizin bildiği gibi bir yıldır buradaki süreler fakat pratikte bu hiç uygulanmıyor, maalesef uygulanmıyor. Bu düzenlemeyle iki yıla çıkardık fakat burada da şahsen benim ve Bakanlıkta çalıştığımız arkadaşlarımızın endişesi bir şeye dokunmayacağı yönünde. Biz bunun üç yıl olarak üzerinde çalıştık aslında yani üst sınırı üç yıl olan suçlarda bu müessese uygulansın.

BAŞKAN – O zaman çok suç girer, bununla girmez de üç yıla çok suç girer.

ADALET BAKAN YARDIMCISI ZEKERİYA BİRKAN – Tabii ki takdir sizlerin, özellikle imza sahibi... Bunun üzerinde de çalıştı arkadaşlar ama biz bu noktada üç yıl uygulamasının özellikle de burada belirtmiş olduğumuz 3'üncü maddede kamu davasının açılmasının ertelenmesine karar verilebilmesi için şüphelinin daha önce kasıtlı bir suçtan dolayı hapis cezasıyla mahkûm olmamış bulunması, yapılan soruşturmanın kamu davası açılmasının ertelenmesi hâlinde şüphelinin suç işlemekten çekineceği kanaatini vermesi, kamu davası açılmasının ertelenmesinin şüpheli ve toplum açısından kamu davası açılmasından daha yararlı olması, suçun işlenmesiyle mağdurun veya kamunun uğradığı ve cumhuriyet savcılığı tarafından tespit edilen zararın aynen iadesi, suçtan önceki hâle getirme, tazmin suretiyle giderilmesi koşullarının birlikte gerçekleşmesi gerekir dedik. Yine, biliyorsunuz, bütün bu savcıların kararları, başsavcılık makamından “görüldü”ye gidiyor ve tarafların itiraz etme hakkı da var. Dolayısıyla bir düzenleme yapılıyor, üç yıl burada uygulanabilir diye düşünüyoruz ama takdir sizlerin.

Yani bunun şöyle bir şey de sağlayacağına inanıyorum: Şimdi, şu anda hükmün açıklanmasının ertelenmesi müessesesi var hukukumuzda ve çok yoğun bir şekilde uygulanıyor. Yani istatistiği tam olarak bilmiyorum ama yıllık 400 bin civarında hükmün açıklanmasının ertelenmesi kararı veriliyor fakat yargılama yani olay oluyor, dava açılıyor, üç yıl, beş yıl kesinleşmesi, istinaf ve Yargıtayı da kattığımız zaman uzun sürüyor ve ondan sonra bu şey başlıyor, ikinci bir suç işlemesi hâlinde hükmün açıklanmasına geçiliyor. Fakat bu iddianamenin açılmasının ertelenmesi, kamu davasının açılmasının ertelenmesiyle olay sıcaklığına cereyan ediyor ve burada hakkında dava açılacak olan sanığın daha büyük bir baskı altında olacağı kanaatini de taşıyorum. Yani üç yıl olması noktasını biz takdirlerinize sunuyoruz, eğer bunu değerlendirirseniz biz suçlara da baktık, anlamında da çok şey yapacağımızı düşünmüyoruz. Burada savcılarımıza biraz daha güven ve yetki veriyoruz ama bu, onların keyfine bıraktığımız anlamına da gelmiyor. Aşağıda 3'üncü maddenin bentlerini saydık, orada supaplar var ve yine aynı tarafların itirazları var ve başsavcılığın denetimi de devam ediyor, müfettişlerin denetimi de devam ediyor. Yani yaptığımız kanun değişikliği uygulamada bir sorunu çözmüş olsun.

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – Sayın Başkanım, bu hususta biz kanun teklifi hazırlarken

arkadaşlarımızda Bakanlığımızın taslağı, sayın bakan yardımcımızın söylediği gibi, üç yıl olarak öngörülmüş. Biz suçları teker teker saydık, baktık, şöyle bir endişeye kapıldık: Acaba suçla mücadelede etkin davranılmıyor mu? Suçlarla ilgili iddianame tanzim edilip şüpheli sanık hâline getirilip mahkemeye çıkmıyor mu? Dosyalar, kamu davası ertelenerek ortadan kalkıyor mu suç, soruşturulmuyor mu gibi bir toplumsal tepkiyle karşılaşabiliriz. Belki suç işlenmesinin önünü açmış oluruz.

Şimdi, iki yıl uygulayalım, sonra bakalım, uygulamadan gördüğümüz faydaya göre üç yıla aktaralım dedik. Sayın Adalet Bakanımızla dün tekrar görüştük, üç yıl olmasının daha faydalı olacağını söylüyor. Doğrusu biz, uzun müzakerelerimizde Komisyondaki arkadaşlarımızla iki yılın faydalı olduğunu düşündük. Komisyonun takdirinde.

BAŞKAN – Şimdi, Ceza Kanunu’nda diğer kanunlarda da “bir yıldan üç yıla kadar” ibaresi çok fazladır yani bunun içine girecek suçların ne kadar olduğunu şu anda kestirmek zor, o zaman sıkıntı yaratabilir bence. Ellerinde var mı yok mu onu bilmiyorum da şu anda bir yıldan iki yıla çıkarıyoruz, bunu bir süre uygulayalım, belki bir sene, iki sene sonra sonucuna göre üç yıla da çıkarabiliriz.

YARGITAY 13. CEZA DAİRESİ BAŞKANI VUSLAT DİRİM – Başkanım, izninizle bu konuda bir açıklama yapmak istiyorum.

BAŞKAN – Buyurun.

YARGITAY 13. CEZA DAİRESİ BAŞKANI VUSLAT DİRİM – Sayın Başkanım, tekrar hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Şimdi, bizim Yargıtay olarak yargılama öncesi alternatif çözüm yöntemlerinin yaygın şekilde uygulanması hâlinde yargının daha önemli işlere daha fazla zaman ayırma imkânının ortaya çıkması ve bunlar mağdur odaklı çözüm yöntemleri olduğu için burada da zararın giderilmesi var. Aslında toplumsal barışa da katkısı olan, tıpkı uzlaştırma gibi, ara buluculuk gibi önemli müesseseler ve kanaatimizce aslında HAGB’nin soruşturma versiyonu olan kamu davasının açılmasının ertelenmesi kurumunun kapsamı genişletilirse set başta vurulduğu için maksat daha kolay elde edilebilir. Şu anda HAGB lüzumundan fazla uygulanıp mağduriyet yaratılıyor. Belki set baştan vurulursa bu mağduriyetin önüne geçilir ve yargılama makamlarına daha önemli işlerinde daha fazla zaman ayırma fırsatı doğar. Aynı zamanda, mağdurların da zararının giderilmesi söz konusu olduğu için yani bu faydalı bu müessesedir.

BAŞKAN – Peki, HAGB’ye hiç iş kalmaz mı o zaman?

YARGITAY 13. CEZA DAİRESİ BAŞKANI VUSLAT DİRİM – Şimdi, yine var ama bakın...

BAŞKAN – Var da hepsi burada bitecek, sınırları aynı.

YARGITAY 13. CEZA DAİRESİ BAŞKANI VUSLAT DİRİM – ...Almanya’da mesela –sayın hocam daha iyi biliyor- bunun ortası bir şey var, davanın görülmesinin ertelenmesi var. Yani şimdi, biz bunu hiç başlamadan yani kamu davasını açmadan bir erteleme öngörüyoruz ve zaten ilk defa suç işleyenlere bir şans tanımadır, mağdurun zararını giderme gerektiriyor.

BAŞKAN – Tamam, onlar var zaten, mevcutta da var zaten de.

YARGITAY 13. CEZA DAİRESİ BAŞKANI VUSLAT DİRİM – Evet. Bu yani kanaatimizce HAGB’den daha anlamlı bir yargılama öncesi alternatif çözüm yöntemidir. Kapsamının genişletilmesi hâlinde daha faydalı olacağını düşünmekteyiz Yargıtay olarak.

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – Sayın Başkanım, isterseniz hızlıca ben suçları okuyayım mı, daha iyi...

BAŞKAN – Bunu değil, sen bir, üç varsa onları oku bize.

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – Var, üç var. Onları hızlıca okuyayım. Eğer bu 3’ü çıkarırsak girecek suçlar.

İnsan üzerinde deney, yardım veya bildirim yükümünü yerine getirmemek, kısırlaştırma, cinsel taciz, çocuğa karşı işlenmesi...

BAŞKAN – Bırak, karıştırma, tamam, kalsın.

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – O yok, bu istisna.

Siyasi hakların kullanılmasının engellenmesi; inanç, düşünce ve kanaat hürriyetinin kullanılmasının engellenmesi, iş ve çalışma hürriyetini ihlal, sendikal hakların kullanılmasının engellenmesi, nefret ve ayrımcılık, kişisel verilerin kaydedilmesi, hakkı olmayan yere tecavüz, karşılıksız yararlanma, şirket ve kooperatifler hakkında yanlış bilgi, genel güvenliğin kasten tehlikeye sokulması, radyasyon yayma, çevrenin kirlenmesi, parada sahtecilik, mühür bozma, özel belgede sahtecilik, özel belgeyi bozmak, yok etmek, gizlemek; halkı kin ve düşmanlığa tahrik ve aşağılama, suç işleme amacıyla örgüte üye olma 220/2, örgüte yardım etme 220/7, örgüt propagandası, ulaşım araçlarının kaçırılması ve alıkonulması; müstehcenlik, fuhuş, kumar oynatılması, dilencilik...

BAŞKAN – Ne giriyor bunun içerisine?

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – Efendim, bunların hepsi giriyor. İstisna getirenler hariç...

BAŞKAN – Hiç karıştırmayalım Ali Bey, şimdi devam edelim, bu kalsın böyle.

YARGITAY 13. CEZA DAİRESİ BAŞKANI VUSLAT DİRİM – Bir tek karşılıksız yararlanma bile yeter.

BAŞKAN – Karşılıksız yararlanmanın orada ne işi var yani onu buraya alabilirsin belki ama...

Neyse, peki.

Abdullah Bey, çok kısa, hemen...

ABDULLAH KOÇ (Ağrı) – Sayın Başkan, benim sizin dikkatinize sunmak istediğim şey şu: Bu hükmün açıklanmasının geri bırakılması müessesesi gerçekten adil yargılanma hakkına çok ciddi şekilde aykırı olan hususlar içeriyor. Bu anlamda, bir de bunun yanında bu sistem getirildiği zaman gerçekten içinden çıkılmaz bir hâl alacak. O nedenle, bence bunu biraz yeniden şey yapılması üzerinden bir düşünelim derim.

BAŞKAN – Bu ikiye çıkaralım bakalım ne çıkacak. Ondan sonra ileride bir daha değerlendirilsin.

AYŞE ACAR BAŞARAN (Batman) – Ben bir şey söyleyebilir miyim Başkanım?

BAŞKAN – Birer kere daha konuşuyorsunuz ya.

AYŞE ACAR BAŞARAN (Batman) – Hayır hayır, ben az önce söyledim, ısrarla devam edeceğim çünkü şöyle bir durum var: Bu bir nevi uzlaşma oluyor, ön uzlaşma hatta çünkü dava açılmadan, bir şekilde siz onun zararını tazmin etmek zorundasınız, onu ettikten sonra savcı sizin suç işlemeyeceğinizi vesaire düşünürse dava açmıyor. Bu, öncesinde aslında mağdur ve şüphelinin bir şekilde uzlaşmasını gerektiren bir durum. Şimdi, bizim uzlaşmada istisnai hükümlerimiz vardı. İki yıl olsa bile üst sınırı, o istisnai hükümleri bence burada da saymak lazım yani onun için ısrarla söylüyoruz. Çocuğa karşı suç mesela, iş ve çalışma hürriyeti, o üç yıl mı, bir ve üç yıl arası mı? O kapsam dışı ama kadına yönelik suçlar yani aslında uzlaşma değil. Cinsel dokunulmazlığa karşı suçlar istisna, örgüt faaliyetleri çerçevesinde suçlar istisna, kamu görevlisi tarafından vesaire, üç istisna var. Onun için aslında eğer hukuk sistematigi açısından düşünüyorsak uzlaşma kapsamında görülen bütün suçların aslında burada sayılması lazım yani uzlaşma kapsamı dışında kabul ettiğimiz çünkü aslında burada bir nevi uzlaşma, çünkü zararını tazmin etme şartlardan biri. O açıdan, bence bunun bu şekilde düzenlenmesi gerekir

çünkü bakın, bir daha söylüyorum, özellikle kadına yönelik şiddet vakalarında, basit yaralama, kasten yaralama üst sınırı iki yıl ve bu, kadına yönelik gerçekleştiğinde kadın bir şekilde erkek tarafından – genel tablo açısından söylüyorum- tehdit edilip, işte “Zararını tazmin edelim.” diyebilir. İtiraz da etmez ama bu şekilde aslında korunması gereken kişiler korunmamış olur. Onun için bence bu istisnaların tekrar düzenlenmesi gerekiyor.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum. Konu anlaşılmış ve aydınlanmıştır.

Madde üzerinde iki önerge vardır, önergeleri okutuyorum:

Adalet Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan kanunun değişiklik yapılmasına dair 19’uncu maddesinde çerçeve 171/2 maddesine eklenen metnin tekliften çıkarılmasını arz ve teklif ederiz.

Ayşe Acar Başaran

Ahmet Şık

Abdullah Koç

Batman

İstanbul

Ağrı

Gerekçe:

Kamu davasını açmada takdir yetkisini içeren maddede cumhuriyet savcılarına ait yetkinin genişletileceği ve ön ödeme kapsamındaki suçlar hariç olmak üzere, üst sınırı iki yıl veya daha az süreli hapis gerektiren suçlardan dolayı kamu davasının açılmasının beş yıl süreyle ertelenmesine ilişkin yetkinin cumhuriyet savcılarına verilmiş olması açıkça Anayasa’ya ve Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin 6/3’üncü maddesine aykırıdır. Siyasallaşan ve iktidarın etkisinde kalan soruşturma makamlarının bu yönlü bir yetkiyle donatılmış olması hukuka uygun değildir. Beş yıl gibi bir süreyle kişi güvenliğine ve hürriyetine bir tehdit olarak tutulması kişinin hak ve hürriyetlerine aykırı bir durumdur. Ayrıca masumiyet karinesinin ihlali anlamına da gelmektedir. İsnat edilen suç bakımından savunma hakkının kullanılması isnat edilen suçlamalara karşı sav ileri sürme olanağından kişiyi mahrum bıkabileceği gibi, mağdurlar açısından da hakkın yerine getirilmesi açısından da soruşturmanın askıda bırakılması hak ihlallerine neden olacaktır.

Teklif edilen metinde her ne kadar CMK 173’üncü maddeye göre itiraz hakkı öngörülmüşse de itirazı incelemeye yetkili sulh ceza hâkimliklerinin yetkilerinin sınırlı olması ve dosya üzerinde inceleme yapmak suretiyle karar verileceği gerçeği karşısında maddi bulguların değerlendirilip karara bağlanması olanağından yoksun olduğundan etkili bir yargılama yöntemi olmayacaktır.

BAŞKAN – Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

Diğer önergeyi okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi

Adalet Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan (2/2215) esas numaralı Kanun Teklifi’nin 19’uncu maddesinin aşağıdaki şekilde yeniden düzenlenmesini arz ve talep ederiz.

Zeynel Emre

Turan Aydoğan

Süleyman Bülbül

İstanbul

İstanbul

Aydın

Alpay Antmen

Tufan Köse

Rafet Zeybek

Mersin

Çorum

Antalya

“MADDE 19- 5271 sayılı Kanunun 171 inci maddesinin ikinci fıkrasında ver alan ‘karar verebilir.’ ibaresinden sonra gelmek üzere ‘Kadına ve çocuklara yönelik suçlar bu maddenin kapsamı dışındadır.’

cümlesi eklenmiştir”

Gerekçe:

1 Ağustos 2014 tarihinde yürürlüğe giren Kadınlara Yönelik Şiddet ve Ev İçi Şiddetin Önlenmesi ve Bunlarla Mücadele Hakkındaki Avrupa Konseyi Sözleşmesi kadınlara ve çocuklara, özellikle de kız çocuklara yönelik suçlar konusunda taraf devletlere etkili soruşturma yürütme ve cezalandırma yükümlülüğü getirmiştir. İstanbul Sözleşmesi 54’üncü maddesi sözleşme tarafı devletlere “tek taraflı ve resen yargılama” görevi vererek mağdurun bildirim ya da şikâyet etmesini ya da şikâyetini geri alması durumunda devamı için önlemler almasını şart koşturmaktadır. Düzenlemeyle, kadına ve çocuklara yönelik suçlar bu maddenin kapsamı dışında tutularak kadın ve çocuklar yönünden devlete düşen yükümlülüklerin önemi bir kez daha vurgulanmıştır.

BAŞKAN – Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

Bir sonraki maddeyi okutuyorum, madde 20:

MADDE 20- 5271 sayılı Kanunun 174 üncü maddesinin birinci fıkrasının (b) ve (c) bentleri aşağıdaki şekilde değiştirilmiş, fıkra aşağıdaki (d) bendi eklenmiştir.

“b) Suçun sübutuna doğrudan etki edecek mevcut bir delil toplanmadan düzenlenen,

c) Önodemeye veya uzlaştırmaya ya da seri muhakeme usulüne tâbi olduğu soruşturma dosyasından açıkça anlaşılan işlerde önödeme veya uzlaştırma ya da seri muhakeme usulü uygulanmaksızın düzenlenen,”

“d) Soruşturma veya kovuşturma yapılması izne veya talebe bağlı olan suçlarda izin alınmaksızın veya talep olmaksızın düzenlenen,”

BAŞKAN – Madde üzerinde bir önerge var, okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi
Adalet Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan (2/2215) esas numaralı Kanun Teklifi’nin 20’nci maddesinin aşağıdaki şekilde yeniden düzenlenmesini arz ve talep ederiz.

Zeynel Emre

İstanbul

Alpay Antmen

Mersin

Turan Aydoğan

İstanbul

Rafet Zeybek

Antalya

Süleyman Bülbül

Aydın

“MADDE 20 - 5271 sayılı Kanunun 174 üncü maddesinin birinci fıkrası aşağıdaki şekilde ve (b) bendinde yer alan ‘etki edeceği’ ibaresi ‘doğrudan etki edecek’ ibaresi olarak değiştirilmiştir.”

“(1) İddianame mahkemeye verildiğinde mahkemece, taraflara tebliğ edilir. Taraflar iddianameye yedi gün içerisinde itiraz edebilirler. Mahkemece, itiraz süresi dolmasından itibaren yedi gün içinde soruşturma evresine ilişkin bütün belgeler ve varsa itirazlar incelendikten sonra, eksik veya hatalı noktalar belirtilmek suretiyle;”

Gerekçe:

5271 sayılı Yasa’nın 174’üncü maddesinde öngörülen değişiklikle, iddianamenin iadesi maddesinde yeni bir düzenleme yapılarak iddianamenin kabul kararından önce mahkemece taraflara

tebliğ edilerek görüşlerinin alınması ilkesi benimsenmiştir. Taraflar iddianameye yedi gün içerisinde itiraz edebileceklerdir. Mahkemece, itiraz süresi dolmasından itibaren yedi gün içinde soruşturma evresine ilişkin bütün belgeler ve varsa itirazlar incelendikten sonra, suçun sübutuna doğrudan etki edecek mutlak sayılan mevcut bir delil toplanmadan düzenlenen iddianameleri iade edebilecektir.

BAŞKAN – Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) – Başkanım, bu önergeye destek için bir konuşma yapacaktım.

BAŞKAN – Onu ben burada görmedim, kusura bakmayın, ondan önce önergeyi oyladım.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

21’inci maddeyi okutuyorum:

MADDE 21- 5271 sayılı Kanunun 234 üncü maddesine aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

“(4) Soruşturma veya kovuşturma evresinde, dava nakli veya adli tıp işlemleri nedeniyle yerleşim yeri dışında bir yere gitme zorunluluğu doğması halinde mağdurun yapmış olduğu konaklama, iâşe ve ulaşım giderleri, 10/2/1954 tarihli ve 6245 sayılı Harcırah Kanunu hükümlerine göre Adalet Bakanlığı bütçesinden karşılanır.”

BAŞKAN – Bu madde üzerinde söz var mı?

İBRAHİM ÖZDEN KABOĞLU (İstanbul) – Var.

BAŞKAN – Buyurun.

İBRAHİM ÖZDEN KABOĞLU (İstanbul) – Teşekkürler.

Sayın Başkan, sayın teklif sahipleri; burada dava naklinin nedenini belirtmekte yarar var.

BAŞKAN – Onun sebepleri başka yerlerde yazılı Hocam, onun burayla ilgisi yok.

İBRAHİM ÖZDEN KABOĞLU (İstanbul) – Biliyorum ama... Neden? Burada da bunun yinelenmesinde yarar var çünkü Avrupa İnsan Hakları Mahkemesine göre ilgilinin rızası da belli koşullarda aranıyor. Bir ekleme –önergemiz geliyor- yapalım lütfen. Adalet Bakanlığı bütçesinden karşılanır ama bir de birinci derece hısımlarını kaybettiği zaman çok büyük masraflara mal oluyor. Mesela Edirne’de oturan bir hükümlünün Hakkârî’de cezasını çekiyor olması veya bir Artvinlinin Muğla’da cezasını çekiyor olması çok büyük masraflara yol açıyor. O nedenle aynı şekilde, birinci derece hısımlarını kaybetmesi durumunda cenazeye gidiş geliş masraflarının da karşılanması biçiminde bir önerimiz var. Öneri geliyor. Zannediyorum Bakan Yardımcımız bu konuda, bu 21’inci maddeye eklenen (4)’üncü bende bir (5)’inci bent eklenerek birinci derece hısımların kaybedilmesi durumunda ulaşım giderlerinin aynı şekilde karşılanması...

YARGITAY 13. CEZA DAİRESİ BAŞKANI VUSLAT DİRİM – O, İnfaz Kanunu’na konulabilir.

İBRAHİM ÖZDEN KABOĞLU (İstanbul) – Ama burada olduğuna göre...

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – 234’üncü madde mağdurun hakkı, hükümlünün değil.

İBRAHİM ÖZDEN KABOĞLU (İstanbul) – Evet ama Harcırah Kanunu’na göre iâşe, ulaşım giderleri, konaklama mağdurun...

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – Hocam, İnfaz Kanunu’nda çalışılabilir.

BAŞKAN – Tamam Hocam, teşekkür ediyorum.

Önergeyi okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi
Adalet Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan (2/2215) esas numaralı Kanun Teklifi'nin 21'inci maddesinin aşağıdaki şekilde yeniden düzenlenmesini arz ve talep ederiz.

Zeynel Emre

İstanbul

Alpay Antmen

Mersin

Turan Aydoğan

İstanbul

Rafet Zeybek

Antalya

Süleyman Bülbül

Aydın

“MADDE 21 - 5271 sayılı Kanunun 234 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) bendinin üçüncü maddesinde yer alan ‘cinsel saldırı suçu ile alt sınırı beş yıldan fazla hapis cezasını gerektiren suçlarda,’ ibareleri ile (b) bendinin beşinci maddesinde yer alan ‘cinsel saldırı suçu ile alt sınırı beş yıldan fazla hapis cezasını gerektiren suçlarda.’ ibareleri yürürlükten kaldırılmıştır.

Gerekçe:

Mağdur ile şikâyetçinin haklarıyla ilgili maddede gerek soruşturma evresinde gerekse kovuşturma evresinde maddenin (a/3) ve (b/5) fıkralarında yer alan cinsel saldırı suçu ile alt sınırı beş yıldan fazla hapis cezasını gerektiren suçlarda, her şekilde avukatın bulunması öngörülmüştür.

BAŞKAN – Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

22'nci maddeyi okutuyorum:

MADDE 22- 5271 sayılı Kanunun 236 ncı maddesinin üçüncü fıkrasının son cümlesi yürürlükten kaldırılmış ve maddeye aşağıdaki fıkralar eklenmiştir.

“(4) Cumhuriyet savcısı veya hâkim tarafından ifade ve beyanının özel ortamda alınması gerektiği ya da şüpheli veya sanık ile yüz yüze gelmesinde sakınca bulunduğu değerlendirilen çocuk veya mağdurların ifade ve beyanları özel ortamda uzmanlar aracılığıyla alınır.

(5) Türk Ceza Kanununun 103 üncü maddesinin ikinci fıkrasında düzenlenen suçlardan mağdur olan çocukların soruşturma evresindeki beyanları, bunlara yönelik hizmet veren merkezlerde Cumhuriyet savcısının nezaretinde uzmanlar aracılığıyla alınır. Mağdur çocuğun beyan ve görüntüleri kayda alınır. Kovuşturma evresinde ise ancak, maddi gerçeğin ortaya çıkarılması açısından mağdur çocuğun beyanının alınması veya başkaca bir işlem yapılmasında zorunluluk bulunması halinde bu işlem, mahkeme veya görevlendireceği naip hâkim tarafından bu merkezlerde uzmanlar aracılığıyla yerine getirilir. Mağdur çocuk yargı çevresi ve mülki sınırlara bakılmaksızın en yakın merkeze götürülmek suretiyle bu fıkarda belirtilen işlemler yerine getirilir.

(6) Türk Ceza Kanununun 102 nci maddesinin ikinci fıkrasında düzenlenen suçlardan mağdur olanların soruşturma evresindeki beyanları bakımından da beşinci fıkra hükmü uygulanır. Ancak, beyan ve görüntülerin kayda alınmasında mağdurun rızası aranır.

(7) Beşinci ve altıncı fıkra kapsamında kayda alınan beyan ve görüntüler dava dosyasında saklanır ve gizliliği için gerekli tedbirler alınır.”

BAŞKAN – Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

23'üncü maddeyi okutuyorum:

MADDE 23- 5271 sayılı Kanunun mülga 250 nci maddesi başlığıyla birlikte aşağıdaki şekilde yeniden düzenlenmiştir.

“Seri muhakeme usulü

MADDE 250 - (1) Soruşturma evresi sonunda aşağıdaki suçlarla ilgili olarak kamu davasının açılmasının ertelenmesine karar verilmediği takdirde seri muhakeme usulü uygulanır:

a) Türk Ceza Kanununda yer alan;

1. Hakkı olmayan yere tecavüz (madde 154, ikinci ve üçüncü fıkra),

2. Genel güvenliğin kasten tehlikeye sokulması (madde 170),

3. Trafik güvenliğini tehlikeye sokma (madde 179, ikinci ve üçüncü fıkra),

4. Gürültüye neden olma (madde 183),

5. Parada sahtecilik (madde 197, ikinci ve üçüncü fıkra),

6. Mühür bozma (madde 203),

7. Resmi belgenin düzenlenmesinde yalan beyan (madde 206),

8. Kumar oynanması için yer ve imkân sağlama (228 nci maddenin, birinci fıkrası),

9. Başkasına ait kimlik veya kimlik bilgilerinin kullanılması (madde 268),

suçları.

b) 10/7/1953 tarihli ve 6136 sayılı Ateşli Silahlar ve Bıçaklar ile Diğer Aletler Hakkında Kanunun 13 üncü maddesinin birinci, üçüncü ve beşinci fıkraları ile 15 inci maddesinin birinci, ikinci ve üçüncü fıkralarında belirtilen suçlar.

c) 31/8/1956 tarihli ve 6831 sayılı Orman Kanununun 93 üncü maddesinin birinci fıkrasında belirtilen suç.

d) 13/12/1968 tarihli ve 1072 sayılı Rulet, Tilt, Langırt ve Benzeri Oyun Alet ve Makinaları Hakkında Kanunun 2 nci maddesinde belirtilen suç.

e) 24/4/1969 tarihli ve 1163 sayılı Kooperatifler Kanununun ek 2 nci maddesinin birinci fıkrasının (1) numaralı bendinde belirtilen suç.

(2) Cumhuriyet savcısı veya kolluk görevlileri, şüpheliyi, seri muhakeme usulü hakkında bilgilendirir.

(3) Cumhuriyet savcısı tarafından seri muhakeme usulünün uygulanması şüpheliye teklif edilir ve şüphelinin müdafii huzurunda teklifi kabul etmesi halinde bu usul uygulanır.

(4) Cumhuriyet savcısı, Türk Ceza Kanununun 61 inci maddesinin birinci fıkrasında belirtilen hususları göz önünde bulundurarak, suçun kanuni tanımında öngörülen cezanın alt ve üst sınırı arasında tespit edeceği temel cezadan yarı oranında indirim uygulamak suretiyle yaptırımını belirler.

(5) Dördüncü fıkra uyarınca sonuç olarak belirlenen hapis cezası Cumhuriyet savcısı tarafından, koşulları bulunması halinde Türk Ceza Kanununun 50 nci maddesine göre seçenek yaptırımlara çevrilebilir veya 51 inci maddesine göre ertelenebilir.

(6) Bu maddeye göre belirlenen yaptırımlar hakkında, Cumhuriyet savcısı tarafından, koşulları bulunması halinde 231 inci madde kıyasen uygulanabilir.

(7) Bu madde kapsamında yaptırım uygulanması, güvenlik tedbirlerine ilişkin hükümlerin uygulanmasına engel teşkil etmez.

(8) Cumhuriyet savcısı, şüpheli hakkında seri muhakeme usulünün uygulanmasını yazılı olarak

görevli mahkemeden talep eder. Talep yazısında;

- a) Şüphelinin kimliği ve müdafii,
 - b) Mağdur veya suçtan zarar görenlerin kimliği ile varsa vekili veya kanuni temsilcisi,
 - c) İsnat olunan suç ve ilgili kanun maddeleri,
 - d) İsnat olunan suçun işlendiği yer, tarih ve zaman dilimi,
 - e) Şüphelinin tutuklu olup olmadığı; tutuklanmış ise, gözaltına alma ve tutuklama tarihleri ile bunların süreleri,
 - f) İsnat olunan suçu oluşturan olayların özeti,
 - g) Üçüncü fıkra da belirtilen şartların gerçekleştiği,
 - h) Belirlenen yaptırım ile beşinci ve altıncı fıkra uygulanmış ise bunlara ilişkin hususlar ve güvenlik tedbirleri,
- gösterilir.

(9) Mahkeme, şüpheliyi müdafii huzurunda dinledikten sonra üçüncü fıkradaki şartların gerçekleştiği ve eylemin seri muhakeme usulü kapsamında olduğu kanaatine varırsa talepte belirlenen yaptırım doğrultusunda hüküm kurar; aksi takdirde talebi reddeder ve soruşturmanın genel hükümlere göre sonuçlandırılması amacıyla dosyayı Cumhuriyet başsavcılığına gönderir. Mazeretsiz olarak mahkemeye gelmeyen şüpheli, bu usulden vazgeçmiş sayılır.

(10) Seri muhakeme usulünün herhangi bir sebeple tamamlanamaması veya soruşturmanın genel hükümlere göre sonuçlandırılması amacıyla Cumhuriyet başsavcılığına gönderilmesi hallerinde, şüphelinin seri muhakeme usulünü kabul ettiğine ilişkin beyanları ile bu usulün uygulanmasına dair diğer belgeler, takip eden soruşturma ve kovuşturma işlemlerinde delil olarak kullanılamaz.

(11) Suçun iştirak halinde işlenmesi durumunda şüphelilerden birinin bu usulün uygulanmasını kabul etmemesi halinde seri muhakeme usulü uygulanmaz.

(12) Seri muhakeme usulü, yaş küçüklüğü ve akıl hastalığı ile sağır ve dilsizlik hallerinde uygulanmaz.

(13) Resmî mercilere beyan edilmiş olup da soruşturma dosyasında yer alan adreste bulunmama veya yurt dışında olma ya da başka bir nedenle şüpheliye ulaşılamaması halinde, seri muhakeme usulü uygulanmaz.

(14) Dokuzuncu fıkra kapsamında Cumhuriyet savcısının talebi doğrultusunda mahkemeye kurulan hükme itiraz edilebilir.

(15) Bu maddenin uygulanmasına ilişkin usul ve esaslar Adalet Bakanlığı tarafından çıkarılan yönetmelikle belirlenir.”

BAŞKAN – Turan Bey, buyurun.

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Sevgili Başkanım, burada bir uyarı yapmamız gerekiyor. Bu maddenin düzenlenmesinde sanığın ikrarına dayalı olarak hüküm kurmak gibi bir yol izleniyor. Ceza muhakemesi açısından aslolan maddi hakikate ulaşmaktır, ikrar tek başına tehlikeli bir süreçtir. Çoğu zaman suçun üstlenilmesine neden olur. Bunun göz önünde bulundurularak yeniden bir düzenleme yapılmasında fayda olduğunu düşünüyoruz.

İkincisi, cumhuriyet savcısına doğrudan hüküm kurup yaptırım uygulama yetkisinin verilmesi, bizim sistemimizdeki üçlü sacayağını bozar niteliktedir. Cumhuriyet savcılığı iddia makamı özelliği taşıırken hüküm kurup yaptırım uygulama hâle getirilmesi yargılama sistemimize aykırıdır. Bunun göz

önünde tutularak maddenin revize edilmesi gerektiği inancındayız.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Ben teşekkür ediyorum.

Alpay Bey, buyurun.

ALPAY ANTMEN (Mersin) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Şimdi, yargının iş yükünün hafifletilmesi amaçlanmış burada. Belki niyet güzel ama Sayın Turan Aydoğan'ın dediği gibi ikrar delil olamaz. Babasının, kardeşinin, onun bunun yerine suçu üstlenmek isteyenler olacaktır. Belki failin HAGB'si vardır veya başka bir şekilde suçu üstlenebilir.

Bir de burada daha önemli bir şey var: 3'üncü madde "Cumhuriyet savcısı tarafından seri muhakeme usulünün uygulanması şüpheliye teklif edilir ve şüphelinin müdafî huzurunda teklifi kabul etmesi hâlinde bu usul uygulanır." Kabul ettiği anda suçu da kabul etmiş oluyor, burada bunun yanında 9'da talepte belirlenen yaptırım doğrultusunda hüküm kuracak mahkeme yani cumhuriyet savcısı bizzat temel cezayı saptayacak...

BAŞKAN – Evet.

ALPAY ANTMEN (Mersin) – Ama neye göre?

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) – Yarı oranında indirecek ve mahkemeye verecek.

ALPAY ANTMEN (Mersin) – Yarı oranında indirecek ve mahkemeye verecek. Ya burada temel cezanın tespitini veya vereceği cezanın tespitini mahkemeye bırakalım, cumhuriyet savcısını ceza tayininden kurtaralım ya da azami haddin yarısı diyebiliriz. Mesela bir yıl ile üç yıl arasında bir cezaysa iki yıl, bir yıl...

BAŞKAN – O zaman sistem pek uygulanmaz. Çünkü fail orada ne ceza verileceğini bilemediği için işe girişmeyebilir yani Avrupa'daki uygulamaları böyle.

ALPAY ANTMEN (Mersin) – Yani yeni bir sistem, anlaşmayla ceza belirlenmesi. Bu şekliyle daha ayrıntılı şekilde düzenlenmesi gerekir yoksa haksızlıklara yol açabilir.

Bir de özellikle (15)'inci fıkra "Bu maddenin uygulanmasına ilişkin usul ve esaslar yönetmelikler belirlenir." diyor. Bu ceza hukuku olduğu için cezayla ilgili her şey yasayla belirlenir. Bu (15)'inci fikanın da usule uygun olmadığı kanısındayım.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Ben teşekkür ederim.

Abdullah Bey, buyurun.

ABDULLAH KOÇ (Ağrı) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Şimdi, biraz önceki hatiplerin de belirttiği gibi bu yeni bir sistem. Yeni bir sistem olduğu için tabii beraberinde bazı sıkıntılar da getirecek. Hemen şunu belirtiyim, şimdi bu Ceza Muhakemesi Kanunu'na göre, usule göre yeni bir sistem olması nedeniyle bir savunma hakkı ihlali konusu gündeme gelebilir. Bir diğer husussa, hemen dikkatimi çeken bir durum var. Şimdi, müdafisi huzurunda ifadesi alınacak, doğru. Suçu kabul etmesi konusu var gene biraz önce de belirtildi. Bunu resen araştırma ilkesine tabi olan ceza yargılama sisteminin bir zaafa uğrama ihtimali var.

Bir diğer husussa, şimdi bu –(11)'inci fıkra da mıydı belirtilen bilmiyorum- toplu suçlarda birlikte hareket etme mecburiyetini getiriyor yani suça iştirak hükümlerinin uygulanmasında bir şekilde bu sistemden yararlanmak isteyen bir sanığın, diğer sanığın beyanına da bağlı tutulması da bana göre doğru olmamış. Çünkü orada velev ki birisi bu sistemden faydalanmak isteyebilir ama başka bir kişinin,

başka bir sanığın bu seri muhakeme usulünden faydalanmak istememesi durumunda kanuni anlamda getirilen bir haktan da yararlanmama ilkesini beraberinde getirecektir.

Bu nedenle, yani açıkçası yeni bir şey olduğu için çok fazla bir şey de söyleyemiyoruz. Ancak belki uygulamada bu tür sıkıntılarla karşılaşırız da...

BAŞKAN – Şey var mı...

ABDULLAH KOÇ (Ağrı) – (11)’inci fıkrada, “İştirak hâlinde işlenen suçlarda şüphelilerden birinin bu usulün uygulanmasını kabul etmemesi hâlinde...” diyor. Yani bu başka birinin birazcık da inisiyatifine bırakılmış durumda, bence bu biraz şeye...

BAŞKAN – Birisi kabul etmezse uygulanmıyor zaten bu.

ABDULLAH KOÇ (Ağrı) – Ama işte birisi de kabul ederse bu sefer...

BAŞKAN – Ederse artık şansına yani, kabul etmezse olmuyor.

ABDULLAH KOÇ (Ağrı) – Benim şimdilik diyeceğim bunlar.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Buyurun Sayın Dirim.

YARGITAY 13. CEZA DAİRESİ BAŞKANI VUSLAT DİRİM – Sayın Başkanım, daha önce, iki üç yıl kadar önce bu sistem üzerinde zatâlinizin de katıldığı bir toplantı vesilesiyle bilgilendirilmiştik. Bir heyet –belki siz de vardınız- Fransa’ya gitti, bir sistem incelemesi yaptı. Bu aslında ceza pazarlığını sisteme entegre eden, ikrara değer veren bir model olup... Aslında bir yandan yargının daha önemli işlere daha fazla zaman ayırmasına, öte yandan kapsamına giren dosyalarda da adalete erken ulaşılmasına vesile olacak bir alternatif çözüm yöntemi. Kanaatimizce, yani iyi planlanmış ve katalog suçlar iyi belirlenmiş. Yararlı bir uygulama olacağını değerlendiriyoruz, Yargıtay da bu öneriye çok sıcak baktığı için ben bunu dile getirme ihtiyacını hissettim.

Burada şunu unutmamak lazım: Soruşturma evresi sonunda mutlaka dava açmaya yeterli delil olduğu ahvalde düşünülecek. Eğer yeterli delil yoksa savcı takipsizlik verecek. Dava açmayı düşünüyor da erteleme de gerçekleşmedi, diyelim ki zarar giderme koşulu olmadı, bu durumda seri muhakeme usulü devreye sokularak... Sonuçta bakın, ikrar yetmiyor, yeterli delil olacak, yetmiyor, bunu müdafî huzurunda bu ikrarı tekrarladığı gibi bu kurum hakkında bilgilendirilecek ve en sonunda bu, mahkemenin onayına tabi ve bu karar da itiraza tabi. Yani sonuçta yararlı bir yöntem diye değerlendiriyoruz, Yargıtay olarak sıcak bakıyoruz.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Denemekte fayda var bence.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

Bir sonraki maddeyi okutuyorum:

MADDE 24- 5271 sayılı Kanunun mülga 251 inci maddesi başlığıyla birlikte aşağıdaki şekilde yeniden düzenlenmiştir.

“Basit yargılama usulü

MADDE 251 - (1) Asliye ceza mahkemesince, iddianamenin kabulünden sonra adli para cezasını ve/veya üst sınırı iki yıl veya daha az süreli hapis cezasını gerektiren suçlarda basit yargılama usulünün uygulanmasına karar verilebilir.

(2) Basit yargılama usulünün uygulanmasına karar verildiği takdirde mahkemece iddianame,

sanık, mağdur ve şikâyetçiye tebliğ edilerek, beyan ve savunmalarını onbeş gün içinde yazılı olarak bildirmeleri istenir. Tebligatta duruşma yapılmaksızın hüküm verilebileceği hususu da belirtilir. Ayrıca, toplanması gereken belgeler, ilgili kurum ve kuruluşlardan talep edilir.

(3) Beyan ve savunma için verilen süre dolduktan sonra mahkemece duruşma yapılmaksızın ve Cumhuriyet savcısının görüşü alınmaksızın, Türk Ceza Kanununun 61 inci maddesi dikkate alınmak suretiyle, 223 üncü maddede belirtilen kararlardan birine hükmedilebilir. Mahkûmiyet kararı verildiği takdirde sonuç ceza dörtte bir oranında indirilir.

(4) Mahkemece, koşulları bulunması halinde; kısa süreli hapis cezası seçenek yaptırımlara çevrilebilir veya hapis cezası ertelenebilir ya da uygulanmasına sanık tarafından yazılı olarak karşı çıkılmaması kaydıyla hükmün açıklanmasının geri bırakılmasına karar verilebilir.

(5) Hükümde itiraz usulü ile itirazın sonuçları belirtilir.

(6) Mahkemece gerekli görülmesi halinde bu madde uyarınca hüküm verinceye kadar her aşamada duruşma açmak suretiyle genel hükümler uyarınca yargılamaya devam edilebilir.

(7) Basit yargılama usulü, yaş küçüklüğü, akıl hastalığı, sağır ve dilsizlik halleri ile soruşturma veya kovuşturma yapılması izne ya da talebe bağlı olan suçlar hakkında uygulanmaz.

(8) Basit yargılama usulü, bu kapsama giren bir suçun, kapsama girmeyen başka bir suçla birlikte işlenmiş olması halinde uygulanmaz.”

BAŞKAN – Buyurun Sayın Antmen.

ALPAY ANTMEN (Mersin) – Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Bu madde 251 de yeni bir usul sistemi. Burada iki noktaya işaret etmek istiyorum: (1)’inci fıkrada adli para cezasını ve/veya üst sınırı iki yıl veya daha az süreli hapis cezasını gerektiren suçlara deniyor. Ya burada sadece adli para cezasını gerektiren suçlara da yapalım ki bir hak kaybı olmasın. Çünkü 3’üncü maddede de mahkûmiyet kararı verilmesinden bahsediyor.

BAŞKAN – Onlar hep ön ödemelik falan oluyor zaten gelmiyor buralara hiç.

ALPAY ANTMEN (Mersin) – Ama mahkûmiyet kararı verip 1/4 indirebilir. Yani burada kişinin duruşma açılıp delillerin toplanılmasını istemesi, yüz yüzelik ilkesi ve masumiyetini ispatlama hakkı elinden alınmış olacak. Cumhuriyet savcısından da hâkim görüş almayacak, sanığı da görmeyecek ve kolaycılığa kaçıp cezalandırma yoluna gidebilir. Bu nedenle...

RAMAZAN CAN (Kırıkkale) – Kabul etmeyebilir ama.

ALPAY ANTMEN (Mersin) – Yok, burada kabule bağlı olarak görmüyorum, kabule bağlı değil veya kabule bağlı hâle getirebilir. Bu aksaklıkları giderebiliriz. Ya kabule bağlı hâle getirelim ya hapis cezalarını bundan çıkartalım veya mahkûmiyet kararının verilmeyeceği durumlar için uygulanmasını hükme bağlayalım görüşündeyim.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Eskiden ceza kararnamesi vardı sulh ceza mahkemelerinde, onun benzeri değil mi bu?

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) – Benzeri aynen.

BAŞKAN – Neyse bu da yeni bir sistem.

Buyurun Sayın Koç...

ABDULLAH KOÇ (Ağrı) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Evet, hakikaten bu da yani yargılama sisteminde yeni bir usul, basit yargılama usulü.

Şimdi, burada şu husus açıkçası dikkatimi çekiyor: Bir, cumhuriyet savcısı bir dava açacak. Muhtemelen bu davanın iki yıldan daha fazla bir ceza talebinde bulunacak hani iddianameyi ona göre düzenleyecek.

BAŞKAN – Yo, yo. İki yıldan az.

ABDULLAH KOÇ (Ağrı) – Yok, ama “öyle tespit edilmesi hâlinde” diyor, kanun maddesi öyle diyor.

BAŞKAN – Nerede?

ABDULLAH KOÇ (Ağrı) – Diyor ki: “Daha az süreli hapis cezasını gerektiren suçlarda basit yargılama usulünün uygulanmasına karar verebilir.”

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – Üst sınır iki yıl veya daha az.

ABDULLAH KOÇ (Ağrı) – Ama bu aynı zamanda şunu da getiriyor: Şimdi, niye ben bunu söyledim? Bu, biraz önce görüştük ya bir maddede kamu davasını aşmamayı, askıda tutma hususu da var burada.

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) – Dava açıldı, iddianame...

ABDULLAH KOÇ (Ağrı) – Ama şöyle bir şey, mahkeme diyelim geldi, bunu biraz onunla bağlantılı hâle getirmek lazım.

BAŞKAN – O hükümlerin uygulanamayacağı hususlardır bunlar genellikle.

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) – Yani boşluk bırakmıyoruz oraya.

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – Ertelemeyi kabul etmedi...

ABDULLAH KOÇ (Ağrı) – Bence burayı biraz işlemek gerekiyor çünkü burada bir netlik yok bana göre. Çünkü hani...

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) – En sonunda seni muhakemeye beraber iki yıllık suç tiplerine kadar bir boşluk bırakılmaz.

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – Boşluk bırakılmaz. Dava açılmış...

ABDULLAH KOÇ (Ağrı) – Dava açılmış işte, asli ceza mahkemesi bunun aynı zamanda dava açılmaması gerektiren bir suç olduğunu da neredeyse tespit edecek durumda çünkü böyle takdir ediyor. Bence burada bir eksiklik var.

BAŞKAN – O cumhuriyet savcısının takdirinde yalnız dava açılmamasını gerektiren şey. Mahkeme onu tespit ederse niye dava açtın diyemez.

ABDULLAH KOÇ (Ağrı) – Sayın Başkan, ben şunu diyorum: Kişinin o hakkı da var, ondan da faydalanma hakkı var çünkü hususi şartlar belirlenmiş orada. Deniliyor ki: “Ben senin hakkında dava açmayacağım, sen iyi bir vatandaşsın, bir daha benim karşıma çıkmayacaksın, o nedenle ben beş sene senin hakkında dava açmayacağım.”

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – Bitti, o buraya gelmez.

ABDULLAH KOÇ (Ağrı) – Ben burada bir şey olduğunu düşünüyorum. Bilmiyorum, belki şey yapabiliriz, onun biraz üzerinde düşünelim diye düşünüyorum. Bir bakalım. Bir boşluk olmasın.

BAŞKAN – Sorun yok.

ABDULLAH KOÇ (Ağrı) – Sorun yoksa peki.

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – İsterseniz Sayın Genel Müdürüm sizinle bir görüşsün, acaba bizim görmediğimiz bir şey varsa, normalde...

ABDULLAH KOÇ (Ağrı) – Bir kısım var, bitireyim ondan sonra görüşelim.

Şimdi, ikinci bir husus şöyle bir şey: İtiraz usulü getirilmiş. On beş günlük süre içerisinde dosya üzerinde karar verme ilkesi de var fakat burada sanığın mahkemeyle yüz yüze ilkesi anlamında da bence bir sıkıntı var. Bir sıkıntı olabilir, yaratabilir. Tabii bizim bunu görmemiz gerekiyor. Sonuçta yeni bir sistem. Yani mahkeme meydanında kişinin, sanığın kendisini savunması, hâkimle yüz yüze gelmesi anlamında da önemli olduğunu ben düşünüyorum. Bu anlamda belki bir sıkıntı yaratabilir. Bir de gerekli hazırlığı yapmak, gerekli savunmayı yapabilmek için zaman anlamında da bir kısıtlama olabileceği şüphesini taşıyorum ama her şeye rağmen bunun hemen arkasında yapılan itirazın duruşmalı yapılan hususun yer alması da ayrı bir şey olarak değerlendirilebilir. Benim kaygılarım bunlardan ibaret ama ben (1)'inci fıkradaki kısım ile ilgili çok net değilim açıkçası, burada biraz netlik olması lazım.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Peki, ben teşekkür ediyorum.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

Bir sonraki maddeyi okutuyorum:

MADDE 25- 5271 sayılı Kanunun mülga 252 nci maddesi başlığıyla birlikte aşağıdaki şekilde yeniden düzenlenmiştir.

“Basit yargılama usulünde itiraz

MADDE 252 - (1) 251 inci madde uyarınca verilen hükümlere karşı itiraz edilebilir. Süresi içinde itiraz edilmeyen hükümler kesinleşir.

(2) İtiraz üzerine hükmü veren mahkemece duruşma açılır ve genel hükümlere göre yargılamaya devam olunur. Taraflar gelmese bile duruşma yapılır ve yokluğunda 223 üncü madde uyarınca hüküm verilebilir. Taraflara gönderilecek davetiyede bu husus yazılır. Duruşmadan önce itirazdan vazgeçilmesi halinde duruşma yapılmaz ve itiraz edilmemiş sayılır.

(3) Mahkeme, ikinci fıkra uyarınca hüküm verirken, 251 inci madde kapsamında basit yargılama usulüne göre verdiği hükümle bağlı değildir. Ancak, itirazın sanık dışındaki kişiler tarafından yapıldığı hallerde 251 inci maddenin üçüncü fıkrası uyarınca yapılan indirim korunur.

(4) İtiraz üzerine, verilen hükmün sanık lehine olması hâlinde, bu hususların itiraz etmemiş olan diğer sanıklara da uygulanma olanağı varsa bu sanıklar da itiraz etmiş gibi verilen kararlardan yararlanır.

(5) İkinci fıkra uyarınca verilen hükümlere karşı genel hükümlere göre kanun yoluna başvurulabilir.

(6) Birinci fıkradaki itirazın, süresinde yapılmadığı veya kanun yoluna başvuru hakkı bulunmayan tarafından yapıldığı mahkemesince değerlendirildiğinde dosya, 268 inci maddenin ikinci fıkrası uyarınca itirazı incelemeye yetkili olan mercie gönderilir. Mercii bu sebepler yönünden incelemesini yapar ve kararını gereği için mahkemesine gönderir.”

BAŞKAN – Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

Bir sonraki maddeyi okutuyorum:

MADDE 26- 5271 sayılı Kanunun 253 üncü maddesinin birinci fıkrasının (b) bendinin mevcut (4), (5) ve (6) numaralı alt bentlerinden sonra gelmek üzere sırasıyla aşağıdaki alt bentler eklenmiş ve bent numaraları buna göre teselsül ettirilmiştir, üçüncü fıkrasına “birlikte” ibaresinden sonra gelmek üzere “aynı mağdura karşı” ibaresi eklenmiş, onikinci fıkrasında yer alan “en çok yirmi gün daha” ibaresi “her defasında yirmi günü geçmemek üzere en fazla iki kez” şeklinde değiştirilmiştir.

“5. İş ve çalışma hürriyetinin ihlali (madde 117, birinci fıkra; madde 119, birinci fıkra (c) bendi),”

“7. Güveni kötüye kullanma (madde 155),”

“9. Suç eşyasının satın alınması veya kabul edilmesi (madde 165),”

BAŞKAN – Buyurun Sayın Bülül.

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) – Sayın Başkan, değerli arkadaşlar; alternatif yollardan ara buluculuk olsun, uzlaşma olsun, bununla ilgili geçmiş dönemlerde birçok sorun ortaya çıktı. Bu sorunların en büyüklerinden birisi mahkemeye erişim hakkı. Mahkemeye erişim hakkının bu alternatif çözüm yollarının engellediği konusunda hukuk teorisinde büyük tartışmalar var. Bu konuda dünyadaki hukuk otoriteleri bu konuyu tartışıyor. Vatandaşın mahkemeye erişimi konusunda önüne konulan alternatif çözüm yolları artık zorunlu çözüm yolları hâline geldi. Ara buluculuk öyle bir hâl aldı ki artık iş hukukunda ara buluculuğa gitmeden mahkemeye gidemiyorsunuz. Ticari davalarda ara buluculuğu buradan geçirdik, aynı şekilde, zorunlu çözüm yolları artık alternatif çözüm yollarının önüne geçti. Yani artık ara buluculuğun alternatifliği kalmadı, zorunlu hâle geldi ve bir çalışma daha varmış, aile hukukunda da ara buluculuk müessesesi hazırlanıyormuş. Bu konuda itirazlarımız geldiği zaman biz de itirazlarımızı söyleyeceğiz. Onun için mahkemeye erişim hakkını vatandaştan esirgeyemezsiniz. Bu, adil yargılanma hakkının en önemli özelliklerinden birisidir. “Ara buluculuk” ya da “uzlaşma” ve “alternatif çözüm yolları” adı altında millete zorunlu çözüm yollarını dayatamazsınız, dayattığınız takdirde “İşler kısa olsun, çözülsün ve mahkeme yoğun bir yargı yükünü almasın.” derken ara buluculukta adil yargılanma hakkını ihlal edersiniz. İşçileri zorunlu müdafî tayin etmezseniz, orada ara buluculuk şirketlerini ve ticari şirketleri kendi ara bulucularıyla beraber... “Mahkeme iki sene sürecek, avukata vereceğin para şu olacak, sen al şu 2 milyarı, 10 milyarı alamazsın.” deyip de o işçilerin, o tazminat isteyen işçilerin haklarını ihlal edemezsiniz. Şimdi, bu, uygulama bu arkadaşlar, uygulama bu. Her ne kadar Arabuluculuk Daire Başkanlığı ara buluculukla ilgili yayınladığı istatistiklerde “Şu kadar çözüm yaptık, bu kadar çözüm yaptık.” diyorsa da ara buluculuğun içinden gelen bir ara bulucu olarak işçilerin o ara buluculuk masasındaki haklarının ihlal edildiğini gören bir kişiyim. Bu nedenle, bu konuda çareler getirilmesi lazım. “Çareler getirilmesi lazım.” derken de ne oluyor, uzlaştırma önümüze geldi. Bakınız, arkadaşlar, alternatif çözüm yollarını getiriyorsanız, o zaman bunun gereklerini yerine getireceksiniz. 2016 yılında bu kanun çıktıktan sonra hukuk fakültesi mezunu ve avukatlara verildi bu olay. Ben bir avukat olarak, bir hukuk fakültesi mezunu olarak burada çıkıp da siz daha sonra bunu değiştirdiniz, hukuk eğitimi almamış olsa dahi şu vasıflı, bu vasıflı olan polisinden tutun -yanlış anlaşılmasın- kâtibine kadar, savcının yanı başında çalışan memuruna kadar bu işte yer alan kamu görevlilerine kadar işin içine sokuldu... Ne oldu bu durumda? Şu oldu: Uzlaşmanın en büyük özelliği, yasal çerçevede taraflara kendi hukuklarını yaratma imkânı tanıma amacı. En önemli amacı, her uzlaştırmacının tarafları uzlaştırma ve onun hukuki anlam ve süreçlerini anlatma, “uzlaştırma raporu” denilen... Hukuki nosyon almış kişilerin yapabileceği, psikolog eğitiminden geçmiş insanların katkı sunacağı alanı aldık biz, dedik ki gerekli etkin destek veremiyoruz, sizleri de uzlaştırmacı tayin ettik, şu kadar parayı alın, milleti uzlaştırma içerisinde maaşını veremedik, ekonomik açıdan katkı sunamadık ama kamu görevlilerine bundan katkı sağlayın dedik. Ama ne oldu? Uzlaştırma raporlarına baktık ve cumhuriyet savcısı arkadaşların taleplerine baktık, uzlaştırmada sonuçlarda 25 bin uzlaştırmacı oldu 2018 rakamlarına kadar, 203 bin de çözüm yapıldığı söylendi. Acaba o çözümler nasıl yapıldı? Dosyalardaki raporlara bakıldığı zaman cumhuriyet savcısı arkadaşlar bağıryor. “Biz hukuk fakültesinden mezun olanları ve psikolog eğitiminden geçenleri istiyoruz.” diyorlar. Yani tamam, “Yargıya yük vermeyelim, yargı yüklenmesin.” deyip de kafa yarılan raporlarla, uzlaşması mümkün olmayan insanları zorla uzlaşma yaptıran hukuk nosyonu almamış kişilerle zorlama imkânı sağlandı.

Bu nedenle biz şunu getirdik: Bu konuda daha önce avukatlık yapmış bir hukukçu olarak kendime mal etmiyorum; hukuk fakültesinden mezun olanlar, hukuk fakültesinden çıkanlar uzlaşma yapsın da demiyorum. Şunu diyorum, yaptığımız araştırmada şunu diyorlar: Fiilen kamu görevi ifa edenler bunu yapmasın arkadaşlar, fiilen kamu görevi ifa edenler bu uzlaşmayı yapmasın. Yaptığı zaman sonuçlarını, ne olduğunu cumhuriyet başsavcılıklarından sayın daire başkanları sorsun. O nedenle şöyle bir madde hazırladık: 5271 sayılı Kanun'un 253'üncü maddesinin (24)'üncü fıkrasında "uzlaştırmacılar" ibaresinden sonra gelen "avukatların veya hukuk öğrenimi görmüş kişilerin" diye devam eden ibareyi kaldırıp "fiilen kamu görevi ifa edenler hariç olmak üzere, avukatların, hukuk öğrenimi görmüş kişilerin veya psikologların" şeklinde değiştirilmesini talep ediyoruz. Bu, birinci talebimiz.

İkinci talebimiz ise yine 253'üncü maddenin (3)'üncü fıkrasındaki "karşı" ibaresinden sonra gelen "suçlarda" ibaresinin "suçlar" olarak değiştirilmesini ve aşağıdaki ibarenin de eklenmesini istiyoruz. Neyi ekliyoruz burada, eklediğimiz "ile kadına veya çocuğa yönelik her türlü şiddet içeren suçlar bakımından uzlaştırma yoluna gidilemez." Orada "cinsel"le devam eden şeye "karşı suç ile kadına ve çocuğa yönelik her türlü şiddet içeren suçlar bakımından uzlaştırma yoluna gidilemez." diye bir teklifimiz var, bunun değerlendirmeye alınmasını talep ediyoruz.

Teşekkür ederim Başkanım.

(Oturma Başkanlığına Başkan Vekili Yılmaz Tunç geçti)

BAŞKAN – Teşekkürler.

Buyurun.

YARGITAY 13. CEZA DAİRESİ BAŞKANI VUSLAT DİRİM – Sayın Başkanım, uzlaştırmayı da Yargıtay olarak önemli yargılama öncesi alternatif çözüm yöntemi olarak gördüğümüzü ifade etmek istiyorum. Başarılı bir uzlaştırma yalnızca ceza uyusmazlığını sona erdirmiyor, toplumsal barışa katkıda bulunuyor, muhtemel hukuk davasını önüyor, icra takibini önüyor, infaz sorunlarını önüyor. Yani tabiri caizse "kazan-kazan" sistemidir. Uzlaştırma, kanaatimizce toplumsal barışa da çok katkısı olan mağdur odaklı onarıcı adalet sisteminin gereklerinden bir kurumdur, kapsamının genişletilmesine de kurumsal olarak olumlu bakıyoruz.

Bir hususu belirtmek istiyorum. Mağdurların birden fazla olması hâlinde her bir mağduru ayrı değerlendirilmesi de doğrudur, yalnız ceza genel kurulunda farklı bir karar çıkmıştı, o karardaki sıkıntıyı da ortadan kaldırıyor, ben muhalif görüşteydim. Şimdi, şöyle bir örnek verelim: Sanık, A'ya karşı uzlaşma kapsamında bir suç işlemiş, aynı anda B'ye karşı da uzlaşma kapsamında olmayan bir suç işlemiş. A uzlaşmak istiyor ama uzlaşma kapsamında olmayan bir suç var, hâlbuki her olayın ayrı bağlamda değerlendirilmesi gerekir. Bu değişiklik de kanaatimizce olumludur, bir hatayı gidermiştir. Ben Yargıtayın görüşlerini bu şekilde ifade etmiş oldum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ediyoruz.

Abdullah Bey, buyurun.

ABDULLAH KOÇ (Ağrı) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Şimdi, biz de özellikle bu uzlaştırma müessesesine getirilmek istenen özellikle bu 5'nci fıkrayı, 5'inci bendi sorunlu buluyoruz. Nedeni de şudur: Her şeyden önce, bu çalışma hürriyetine ilişkin olan bir ihlal nedeniyle emekçiye, işçiye uzlaştırma makamına çekmek mevcut olan işçi alacaklarının ihlali anlamı gelebilecek bir sıkıntıya neden olabilir. Bu nedenle, özellikle çalışma hürriyetine karşı işlenen suçlarda bu işçileri ilgilendiren bir husus olması nedeniyle bunun doğru olmayacağını düşünüyoruz.

Neticede, işverenlerin mevcut olan sistemde de hâkimiyetleri de söz konusu olduğu zaman, ayrı bir, farklı bir sorun beraberinde getireceğini düşünüyoruz. Bu nedenle biz buna karşı olduğumuzu belirtmek istiyoruz.

Diğer bir husus ise özellikle TCK'nin 119'uncu maddesinde belirtilen eğitim öğretimin engellenmesi, kamu kurumu veya kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarının faaliyetlerinin engellenmesi, siyasi hakların kullanılmasının engellenmesi, bu çok çok önemli, inanç, düşünce ve kanaat hürriyetlerinin kullanılmasının engellenmesinin birden fazla kişi tarafından işlenmesi hâlinde bunun da uzlaştırma müessesesinin içerisine çekilmiş olmasını da doğru bulmuyoruz. Çünkü bunlarla her ne kadar toplumsal uzlaşmayı, toplumsal barışı sağlamak amacı gütmek istenmişse de kanunu teklif eden arkadaşlar tarafından, biz bunun çok fazla yarar getirmeyeceğini düşünüyoruz. Bu nedenle, bunun bir kez daha gözden geçirilmesini talep ediyoruz.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ederiz.

Önergeyi okutuyorum:

Adalet Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan kanunun değişiklik yapılmasına dair 26'ncı maddesinde çerçeve 253/5'inci maddesine eklenen metnin tekliften çıkarılmasını arz ve teklif ederiz.

Ayşe Acar Başaran

Ahmet Işık

Abdullah Koç

Batman

İstanbul

Ağrı

Gerekçe:

Anayasa'nın “sosyal, ekonomik haklar ve ödevler” kısmının 48'inci maddesine göre “Herkes dilediği alanda çalışma hürriyetine sahiptir.” hükmü yer almaktadır. TCK'nin 117'nci maddesine göre, kişinin iş ve çalışma hürriyetine ilişkin ihlali hâlinde cezai yaptırım söz konusudur. İş hukukunda işveren ve işçi ilişkilerinde gerek uygulamada ve gerekse mevzuatta yer alan emekçilerin aleyhine olan hükümler gözetildiğinde, emekçilerin çalışma hürriyetine karşı işlenebilecek suçların uzlaştırmaya tabi tutularak, emekçilerin aleyhine sonuç doğurabilecek bir uygulamaya sebep olacaktır. Öte yandan yine aynı metinde yer alan TCK'nin 119'uncu maddesinin de uzlaştırmaya tabi tutulması da siyasi hakların, inanç, düşünce ve kanaat hürriyetinin kullanılmasının engellenmesinin birden fazla kişi tarafından işlenmek suretiyle ortaya çıkan fiille ilgili hususun uzlaştırma hükümlerinin içerisinde yer alması Anayasa'nın 24, 25 ve 26'ncı maddeleri ile Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin 8, 9 ve 10'uncu maddelerine de açıkça aykırılık teşkil edecektir. Yargının siyasallaşmış olduğu ve tarafsızlığını yitirdiği bir süreçte bu tür suçların uzlaştırmaya tabi tutulması hak ihlallerine neden olacaktır.

(Oturma Başkanlığına Başkan Hakkı Köylü geçti)

BAŞKAN – Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

Diğer önergeyi okutuyorum.

Türkiye Büyük Millet Meclisi

Adalet Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan (2/2215) esas numaralı Kanun Teklifi'nin 26'ncı maddesinin aşağıdaki şekilde yeniden düzenlenmesini arz ve talep ederiz.

“MADDE 26- 5271 sayılı Kanunun 253 üncü maddesinin üçüncü fıkrasındaki ‘karşı’ ibaresinden

sonra gelen ‘suçlarda’ ibaresi ‘suçlar’ olarak değiştirilmiş ve aşağıdaki ibare eklenmiş ve yirmidördüncü fıkrasındaki ‘Uzlaştırmacılar,’ ibaresinden soma gelen ‘avukatların veya hukuk öğrenimi görmüş kişilerin’ ibaresi ‘fiilen kamu görevi ifa edenler hariç olmak üzere, avukatların, hukuk öğrenimi görmüş kişilerin veya psikologların’ şeklinde değiştirilmiştir.

‘ile kadına veya çocuğa yönelik her türlü şiddet içeren suçlar bakımından uzlaştırma yoluna gidilemez.’”

Zeynel Emre

Turan Aydoğan

Süleyman Bülbül

İstanbul

İstanbul

Aydın

Tufan Köse

Rafet Zeybek

Alpay Antmen

Çorum

Antalya

Mersin

Gerekçe:

İstanbul Sözleşmesi’nin 48’inci maddesinde, sözleşme kapsamındaki her türlü şiddete ilişkin olarak arabuluculuk ve uzlaştırma da dâhil olmak üzere, zorunlu alternatif uyuşmazlık çözüm süreçlerini yasaklamak üzere gerekli tedbirleri alır denilmektedir. Kadınlara ve çocuklara yönelik suçların faillerine bakılmaksızın uzlaştırma kapsamı dışında olması gerekmektedir.

24 fıkra yapılan değişiklikle, fiilen kamu görevi ifa edenlerin taraflar üzerinde psikolojik baskı duygusu uyandırdığı, bu durumun uzlaştırmacının amacına aykırı olduğu gözetilerek uzlaştırmacı olmamaları yönünde düzenleme yapılmış, uzlaştırmacılığın hukukçular ve psikologlara özgülenmesi düzenlenmiştir.

BAŞKAN – Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

Diğer maddeyi okutuyorum:

MADDE 27- 5271 sayılı Kanunun 280 inci maddesinin birinci fıkrasına (b) bendinden sonra gelmek üzere aşağıdaki (c) bendi, mevcut (d) bendinden sonra gelmek üzere aşağıdaki (f) bendi eklenmiş ve bentler buna göre teselsül ettirilmiştir.

“c) Başka bir araştırmaya ihtiyaç duyulmadan cezayı kaldıran veya cezada indirim yapılmasını gerektiren şahsî sebeplere ya da şahsî cezasızlık sebeplerine bağlı olarak daha az ceza verilmesini veya ceza verilmesine yer olmadığına karar verilmesini gerektiren hallerde, hukuka aykırılığın düzeltilerek istinaf başvurusunun esastan reddine,

“f) Soruşturma veya kovuşturma şartının gerçekleşmediğinin veya önödeme ve uzlaştırma usulünün uygulanmadığının anlaşılması ya da davanın ilk derece mahkemesinde görülmekte olan bir dava ile birlikte yürütülmesinin zorunlu olması halinde hükmün bozulmasına ve dosyanın yeniden incelenmek ve hükmolunmak üzere hükmü bozulan ilk derece mahkemesine veya kendi yargı çevresinde uygun göreceği diğer bir ilk derece mahkemesine gönderilmesine,”

BAŞKAN – Önerge yok.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

28’inci maddeyi okutuyorum:

MADDE 28- 5271 sayılı Kanunun 282 nci maddesinin birinci fıkrasına aşağıdaki bent eklenmiştir.

“f) Sanık, müdafii, katılan ve vekilinin davetiye tebliğ olmasına rağmen duruşmaya gelmemesi halinde duruşmaya devam edilerek sanığın sorgu tutanakları anlatılmak suretiyle dava yokluklarında

bitirilebilir. Ancak, 195 inci madde hükümleri saklı kalmak üzere, sanık hakkında verilecek ceza, ilk derece mahkemesinin verdiği cezadan daha ağır ise, her hâlde sanığın dinlenmesi gerekir.”

BAŞKAN – Önerge yok.

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) – Sayın Başkan, adil yargılanma ihlali açısından yoklukta karar verilmesi doğru değildir. Zorla getirme kararı çıkarılarak mahkemeye davet edilmelidir.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Ben teşekkür ediyorum.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

AYŞE ACAR BAŞARAN (Batman) – Ama adil yargılanmaya aykırı diye geri dönecek Başkan, çok problemli bir mesele yani.

BAŞKAN – 29’uncu maddeyi okutuyorum arkadaşlar:

MADDE 29- 5271 sayılı Kanunun 286 ncı maddesine aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

“(3) İkinci fıkrafta belirtilen temyiz edilemeyecek kararlar kapsamında olsa bile aşağıda sayılan suçlar nedeniyle verilen bölge adliye mahkemesi ceza dairelerinin kararları temyiz edilebilir:

a) Türk Ceza Kanununda yer alan;

1. Hakaret (madde 125, üçüncü fıkra),

2. Halk arasında korku ve panik yaratmak amacıyla tehdit (madde 213),

3. Suç işlemeye tahrik (madde 214),

4. Suçu ve suçluyu övmek (madde 215),

5. Halkı kin ve düşmanlığa tahrik veya aşağılama (madde 216),

6. Kanunlara uymamaya tahrik (madde 217),

7. Cumhurbaşkanı hakaret (madde 299),

8. Devletin egemenlik alametlerini aşağılama (madde 300),

9. Türk Milletini, Türkiye Cumhuriyeti Devletini, Devletin kurum ve organlarını aşağılama (madde 301),

10. Silâhlı örgüt (madde 314),

11. Halkı askerlikten soğutma (madde 318), suçları.

b) Terörle Mücadele Kanununun 6 ncı maddesinin ikinci ve dördüncü fıkrası ile 7 nci maddesinin ikinci fıkrasında yer alan suçlar.

c) Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Kanununun 28 inci maddesinin birinci fıkrası, 31 inci maddesi ve 32 ncı maddesinde yer alan suçlar.”

BAŞKAN – Buyurun Sayın Aydoğan.

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Şimdi, tabii, bu temyiz yolunun açılması olumlu bir gelişme, bunu doğru bulduğumuzu söylemek istiyorum. Yalnız bazı eklemeler var, bunları beraber yapalım, biz dişimizi kıralım, buradan öyle gidelim, sağlam gitmesin dişlerimiz.

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) – Önergeyle eklendi.

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Hiçbir şey eklenmedi, dur bakalım.

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) – Eklendi ya.

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Yok, o önergeyle değil.

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) – Yok yok, öncesi...

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Tamam.

Özellikle bir mahkeme kararı verildiğinde, temyize tabi bir cezalandırmanın yanında temyize tabi olmayan bir ceza da söz konusuysa, usul ekonomisi açısından, serilik vesaire açısından başka bir olumsuzluk da yaratmayacağından dolayı, burada sanığın durumunu düşünerek, sanık lehine bakarak onun da temyize tabi olabileceğini bu maddeye koymamızın hiçbir sakıncası yok. Maddi hakikati yakalamak açısından belki de sağlıklı sonuç verecektir. Yani üç ayrı ihlalden dolayı karar veriyorsunuz; bunlardan bir tanesi temyize tabi, aynı dosya içerisinde ve aynı karar içerisinde verilmiş; diğer iki tanesi tabi değilse onların da temyize tabi hâle getirilmesinin doğru olduğunu düşünüyoruz.

Yine, birkaç ihlalden kaynaklı, ayrı ayrı suçtan kaynaklı verilen cezaların toplamı beş yılı geçiyor ise burada bey yıl sınırı üzerinden tarif yapıldığından dolayı onların da temyize tabi tutulması, temyiz esası alınması gerektiği düşüncesindeyiz.

Aşağıda münferiden sayılan suç tiplerini açısından da iki suç tiplerini buraya dâhil ettik biz kendi önergemizde. Bunlardan bir tanesi 220/6 ve 7. Geneli üzerinde konuştuğumuz zaman bununla ilgili açıklamalar yaptık. Türkiye’de özellikle yazarçizer, gazeteci vesaire düşüncesini açıklayan insanların... Örnekler de verdik bununla alakalı, mesela, bir gazeteci Murat Aksoy...

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – Süleyman Bey, bunların hepsi giriyor.

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Hayır, 314 göndermesi olmayan.

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – Evet, o zaman doğrudan...

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Şimdi, efendim, bunun örnekleri var. Bakın, ben 314 göndermesi olanlarla ilgili söylemiyorum bunu, 220’ye 6, 7; 314 göndermesi yapılmış, yapılmamış tartışması...

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – Bir somut örnek verirseniz anlayabiliriz.

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – İkincisi, görevi yaptırmamak için direnmek, daha çok toplumsal olaylarla alakalı karşılaştığımız bir suç tipi. Türkiye’de bu olayların barışçıl gösteri mi, başka bir şey mi olduğu sürekli tartışma yaratıyor. Özellikle son dönemde sıkıntılı zamanlardan geçiyoruz, ekonomik anlamda sıkıntılı zamanlardan geçiyoruz, sosyolojik anlamda sıkıntılı zamanlardan geçiyoruz. O anlamda, toplumsal anlamda bir şekilde tepki gösteren herkes bu maddeden yargılanabilir durumda ve temyize açık değil bu. Eğer biz bir “leak” yakalamak istiyor isek bu maddenin de buraya dâhil edilmesi gerektiğini düşünüyoruz.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Hangisi? 220’nci maddenin...

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – 220’ye 6 ve 7 artı 265’inci madde. 265 özellikle toplumsal olaylarda karşımıza çıkan bir madde, barışçıl...

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) – Yaptırmaya direnmek...

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Şimdi, polisin yanından da geçsen öyle oluyor bunlar da, onu söylemeye çalışıyorum, yolu açmamızın bir sakıncası yok.

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – Sonu yok.

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Yok hayır, sonu var işte, bu kadar, burada saydıklarımız kadar.

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – Üstat Musa Eroğlu diyor ya “Yolun sonu görünüyor.” diye, o zaman tamamında istinafin sonu görünür, Yargıtayın sonu görünür.

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Ama söz verdim, dışımın birini kıracağım dedim.

Yani, burada bir...

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – Sizin önerinizi aldık; birinci fıkra CHP'nin önerisidir, aldık hakaret suçunu.

ALPAY ANTMEN (Mersin) – Teşekkürler.

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – Yargıtay da, Sayın Başkan da onları toptan karşılar ancak biz, grubumuz...

BAŞKAN – Yargıtay “Yazılı emir yoluna gidilsin bunlarla ilgili.” diyor.

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Onu izah etti Sayın Başkan.

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – İzah etti, düzenleme olsun diye ama artık bu -klasik mantıkla- macun tüpten çıktı, toplumsal olarak böyle karar verdik. Yanlış olursa Vuslat Başkanım, ölmez de sağ olursak o zaman düşünelim. Tabii, siz yine itirazınızı dile getirin.

YARGITAY 13. CEZA DAİRESİ BAŞKANI VUSLAT DİRİM – Sayın Başkanım...

BAŞKAN – Burada söz isteyenler var, en son size söz vereyim.

Buyurun.

ABDULLAH KOÇ (Ağrı) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Şimdi, bu maddeyle getirilmek istenen teklifte şu var: Temyiz yasağına karşı getirilen bir teklif. Tabii, buna şöyle bir baktığımız zaman, üç sene önce getirilen bir kısıtlamaydı bu, temyiz yasağını getiren bu kanun maddesi, bu istinaf yolu, Bölge Adliye Mahkemeleri Kanunu ve istinaf yoluna müracaat yolu üç yıl önce uygulamaya geçildi. Üç sene sonra çok ciddi şekilde hak ihlalleri meydana geldi ki çok ciddi şekilde bir mağduriyet oluştu ki buna karşı getirilen temyiz yasağına karşı yeniden bir temyiz yolunu açmış bulunuyoruz. Fakat bu temyiz yolunu açarken de bir şeyi daha göz önünde bulundurmamız gerekiyor: Şimdi, istinaf mahkemelerinin yargılama usulüne baktığımız zaman, aynı zamanda ikili bir anlayış var, sistem var: Bir tanesi, temyiz makamı yerine geçip kesin hüküm vermekle görevli; bir diğerinde ise sadece dosyayı inceleyip, onama veya bozma yönünde bir karar verip daha sonra Yargıtayın incelemesinden geçirmek üzere verdiği bir karar var. Dolayısıyla istinaf mahkemelerine, kanuna şöyle bir baktığımız zaman, orada da ikili bir sistem var, ikili sistem arasında da gerçek anlamda bir çelişki söz konusu. Şimdi, tabii, biz örneklerle bunları maalesef yaşıyoruz. Örneklerle yaşadığımız husus da şudur: Bu istinaf mahkemesi kanunu, âdeta siyasi bazı iradelere karşı bir Demokles'in kılıcı olarak başımızda sallanıyor daha doğrusu; bize karşı, birçok kişiye karşı kullanılıyordu. Nasıl kullanılıyordu? Beş yıl ve altındaki suçlar bakımından kendi önünde olan dosyalarda çok ciddi bir araştırma ve incelemeye gitmeden, ciddi şekilde, gerçekten de baskı altında kalarak, gerçekten de adli yargılama ilkesine uymadan bir onama yoluna gidildiğini de çok net bir şekilde gördük. Ne şekilde gördük? Gerçekten de buna örnek vermekten de yorulmayacağız, Demirtaş dosyasında olduğu gibi, çok kısa bir sürede bu dosya huzura geldi ve onandı, ondan sonra mahkûmiyet söz konusu. Sadece o mu? Hayır, başka birçok yerde de bu mevcut. Dolayısıyla biz istinaf yolunun sorunlu olduğunu düşünüyoruz kime karşı uygulanırsa uygulansın. Bu temyiz yasağının hukuk önünde Anayasa ilkesi olan eşitlik ilkesine aykırı olduğunu düşünüyoruz çünkü bir yerde siz kişinin mahkûmiyetine gidiyorsunuz, bu mahkûmiyetin sonuçları çok ağır; bir kısım suçları dışında tutuyorsunuz, bir kısım suçlara ise temyiz yolunu açıyorsunuz. Dolayısıyla bütün suçlar bakımından kişinin hak ve hürriyetlerini ilgilendiren, kişi hürriyetini ilgilendiren, kişi hakkını doğrudan doğruya ilgilendiren bütün suçlar bakımından, eşitlik ilkesi babında baktığımız zaman hepsine istinafsız bir şekilde temyiz yolunun açılması gerekiyor,

hiçbirinin temyiz yasağına takılmaması gerekiyor. Bu nedenle biz kural olarak bütün suçların, ceza muhakemesi sisteminden geçen bütün suçların temyize tabi tutulması gerektiğini düşünüyoruz ama ek olarak da -biz önergede de bunu belirttik ve sunduk- 3713 sayılı Yasa'dan kaynaklı bütün suçlar bakımından da temyiz yasağının kaldırılması gerektiğini düşünüyoruz.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Ben teşekkür ediyorum.

AYŞE ACAR BAŞARAN (Batman) – Başkan, ben de kısa...

BAŞKAN – Buyurun.

AYŞE ACAR BAŞARAN (Batman) – Zaten Abdullah vekilimiz geniş açıkladı, arkadaşlar da açıkladı, ben sadece bu suçların genişlemesi meselesine çok kaygıyla yaklaşılmaması gerektiğini düşünüyorum. Çünkü Yargıtaya gitmediği zaman, şu anda, Anayasa Mahkemesi neredeyse olağan bir yol hâline geldi. Yani insanlar istinaf mahkemesinde kesinleşen kararları, temyiz yolu kapalı olduğu için Anayasa Mahkemesine götürüyor ve Anayasa Mahkemesi de ihlal kararı verip son süreçte bir Yargıtay vasfını gören bir durumda. O açıdan biz, çok kaygılı, işte “Biz çok genişletirsek çok tıkanma olur, herkes oraya gider.” gibi bir yaklaşım sergilemeyip bence eşitlik ilkesinden kaynaklı olarak da... Özellikle, gerçekten, sadece kişinin hürriyetini etkileyen değil, kişinin yaşamını bütünden değiştirecek mahsuplar açısından, özellikle, terörün, dediğim gibi, bu kadar geniş yorumlandığı bir ortamda, bu çerçevedeki bütün suçların gideceği Yargıtay yolunun açık olarak kabul edilmesi gerekiyor. Yoksa dediğim gibi biz “Yargıtaya çok iş yükü yüklenmesin, orada tıkanma olmasın.” derken bu sefer Anayasa Mahkemesi bir Yargıtay sıfatını taşımaya başladı artık son süreçte.

O açıdan, hem diğer muhalefet partisinin de önerileri hem bizim de önerilerimiz çerçevesinde bu meselenin genişletilmesi gerektiğini düşünüyoruz.

BAŞKAN – Peki, teşekkür ediyorum.

YARGITAY 13. CEZA DAİRESİ BAŞKANI VUSLAT DİRİM – Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Evvela, bağlantılı ya da iştirak hâlindeki suçlarda kanun yolu konusunda dairemizin ve Yargıtay 16. Ceza Dairesinin 2 tane içtihadından söz etmek isterim. Dairemiz yağma suçundan açılan davada eylemin yaralama, artı, hırsızlık olduğunu değerlendiren mahkemenin kararında, yaralamaya ilişkin hükmü açıklamamış, HAGB uygulamış, hırsızlıktan karar vermiş, aleyhe temyiz edilmiş, “Bu hırsızlık olmaz, yağma olur.” diye gelmiş bize. Biz burada şöyle bir değerlendirme yaptık: Evet, HAGB itiraza tabi ise de olayın bir bütün olarak değerlendirilmesi gerektiğinden, biz burada HAGB kararını da temyiz kapsamına aldık ve bir bütün olarak eylem yağma oluşturabileceğinden bahisle, bozduk, görevsizlik kararı verilmesi...

BAŞKAN – Çok özür dilerim, “yağma” dediyse o yağmanın içindeki şiddetle mi meydana gelmiş yaralama?

YARGITAY 13. CEZA DAİRESİ BAŞKANI VUSLAT DİRİM – Evet, basit yaralama var artı “hırsızlık” diye vermiş mahkeme; yaralamaya HAGB uygulamış. HAGB de malumunuz itiraza tabi. Biz diyoruz ki: Bakın, sadece hırsızlıktan karar verilmiş ise de HAGB’yi temyizi kabil gibi kabul edip o kararı bizim temyiz hükmü bir bütün olarak değerlendirme imkânımız var dedik, böyle bir uygulama yaptık.

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Demek ki bu öneri doğru bir öneri.

YARGITAY 13. CEZA DAİRESİ BAŞKANI VUSLAT DİRİM – Efendim, tamamlayayım.

Şimdi, 16. Ceza Dairesi de şöyle bir uygulama yaptı, içtihat geliştirdi: Diyelim ki TCK’nin 37’nci

maddesine göre müşterek failler hakkında beş yıldan fazla ceza verildi ama 39'uncu maddeye göre bazı failler hakkında da yani yardım yataklıktan veya ferî faillikten -öyle diyelim- beş yılın altında ceza verildi.

BAŞKAN – Bu anlattıkların hep hırsız değil mi?

YARGITAY 13. CEZA DAİRESİ BAŞKANI VUSLAT DİRİM – Efendim?

BAŞKAN – Anlattıklarının hepsi hırsız mı?

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – Yok, 16. Ceza terör suçları.

YARGITAY 13. CEZA DAİRESİ BAŞKANI VUSLAT DİRİM – 16. Ceza hırsızlık değil, teröre bakıyor.

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – Teröre bakıyor Başkanım.

YARGITAY 13. CEZA DAİRESİ BAŞKANI VUSLAT DİRİM – 16. Ceza da burada dedi ki: “Burada istinafa tabi olan kısımda bir adaletsizlik varsa ben bunu bir bütün olarak değerlendirilebilirim bağlantılı suçta.” Ben iki uygulamanın da içtihaden geliştirilmiş doğru uygulama olduğunu değerlendiriyorum, bilgilerinize sunuyorum.

Tabii, kanun koyucunun şöyle bir tercih yapması gerekir: Almanya’da diyelim ki bağlantı nedeniyle birlikte görülen bir davada eğer suçlulardan birisi daha üst kanun yoluna tabi ise bütün hükümlerin aynı kanun yoluna tabi olması gibi bir tercih yapılmış. Örneğin, bizde hırsızlıktan veriliyor şu anda cezalar bayağı fazla, geceleyin bina dâhilinden hırsızlığa mesela yedi buçuk yıl ceza veriyorsunuz; yanında hırsızlık için mala zarar verme var, konut dokunulmazlığını bozma var. Diyelim ki hırsızlıktan verilen ceza temyizi kabil ama buna mukabil mala zarar vermenin ve konut dokunulmazlığını bozmanın temyizi kabil olmadığını, istinafta kesildiğini düşünüyoruz. Kanun koyucu şu tercihi yaparsa saygı duyarız yani bağlantı var. Biz eğer zaten bir dosyaya bir yerden giriyorsak, hırsızlığı incelerken biz konut dokunulmazlığını bozmakta bizim açımızdan bir sıkıntı yok, tam tersine daha adil olur, daha doğru olur ama bu pakette böyle bir değişiklik yok. Böyle bir değişiklik olursa kişisel olarak –bunu kurumsal olarak söyleyemiyorum- ben sıcak bakarım. Bir dosyada, bağlantı nedeniyle görülen bir dosyada eğer hükümlerden biri temyiz kanun yoluna tabi ise diğer hükümlerin de bağlantı nedeniyle aynı kanun yoluna tabi olması daha adildir, insan haklarına, hukuk devleti ilkelerine daha uygundur diye düşünüyorum; bu, benim kişisel değerlendirmem.

Şimdi, bizim temyiz yolunu açma konusunda kurumsal taassupla hareket etmediğimizin bilinmesini ısrarla, üstüne basa basa söylemek istiyorum. Bizim kaygımız iş yoğunluğundan, işten bunalma filan değil. Ben şunu söylüyorum: Yargıtay zaten yılda, geçmiş dönemlerde istinaf devreye girmeden, 800 bin karar veren bir yüksek mahkemedir. Dünyanın hiçbir yargıtayı bu kadar çok karar vermiyor, veremiyor. Ha, bu övünülecek bir şey değil, önemli olan kaliteli adalet hizmeti vermek. Keşke biz de çağdaş yüksek mahkemeler standardında iş yüküyle muhatap olup daha makul sürede daha adil kararlar verebilsek. Bizim buradaki kaygımız şu: Bakın, umduğumuz fayda köprüden önce son çıkışta temyiz yolunu açarak dört sene mağdur olmuş, beş sene mağdur olmuş adama temyiz yolunu açarak biz ifade özgürlüğünü genişletemeyiz, etkili koruma sağlayamayız. Etkili koruma baştan sağlanır yani soruşturma evresinde insan haklarına, hukuk devletine saygılı soruşturma yapan savcılarını korumamız lazım, onları taltif etmemiz lazım, takdir etmemiz lazım. Tam tersine insan haklarına, hukuk devleti ilkelerine ve AYM kararlarına, AİHM kararlarına bigâne kalan savcıyı da tam tersine olumsuz olarak da değerlendirmemiz lazım, böylelikle mücadele edilir.

Şimdi, bizim kaygımız şudur: Bakın, bütün dosyalarda siz temyiz yolunu açtığınızda sistem tümden çöker. Üçlü, ikili sistemde bile biz makul sürede adil yargılama sürelerini aştığımız için 6'ncı

maddeden sürekli ihlal yiyoruz. Bu istatistiklerle sabit.

Bakın, “125/3 ifade özgürlüğüyle ilgilidir, temyize açıyoruz.” diyorsanız, ben de diyorum ki benim şu anki konuşmam da ifade özgürlüğüyle ilgili. Yarın bir gün, efendim, 125/1’i de birileri Anayasa Mahkemesine götürür, “Bu, eşitlik ilkesine aykırıdır.” der, pekâlâ Anayasa Mahkemesi de “Eşitlik ilkesine aykırı olduğu için bunun da temyiz yolunun açılması lazım.” diyebilir. “Diyebilir.” diyorum, çok yüksek ihtimalle de der. Keza siz şimdi hakaretin cezası bir yıl, 125/3’ün.

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – Bir yıl, evet, bir yıldan üç yıla kadar.

YARGITAY 13. CEZA DAİRESİ BAŞKANI VUSLAT DİRİM – Bir yıl, asgari haddi bir yıl. Şimdi, peki, iki yıl olan, üç yıl olan, dört yıl olan onlarca, binlerce insanın durumunu düşünün. Ya, adam bir yıl aldı, “Gazeteci diye efendim benden ne farkı var, ben üç yılı aldıysam benim niye temyiz yolum açılmıyor?” diyemez mi? Diyebilir.

Şimdi, biz bir tercih yapmışız, demişiz ki: Üçlü sistemde yargıtaylar, yüksek mahkemeler içtihat birliğini sağlama, adalette istikrarı sağlama göreviyle görevlidir, sadece hukuksal denetim yaparlar, vaka denetimi yapmazlar. Vaka denetimi ve hukuksal denetimi ve sebebe bağlı olmaksızın denetimi yapacak merci istinaftır. Biz daha yukarıdayız, öyle olmamız lazım ama...

BAŞKAN – Peki, istisna olarak Yargıtay bu denetimi yapıyor değil mi?

YARGITAY 13. CEZA DAİRESİ BAŞKANI VUSLAT DİRİM – Efendim?

BAŞKAN - İstisna da olsa Yargıtay zaman zaman bu denetimi yapıyor mu?

YARGITAY 13. CEZA DAİRESİ BAŞKANI VUSLAT DİRİM – Vaka denetimini mi?

BAŞKAN – Evet.

YARGITAY 13. CEZA DAİRESİ BAŞKANI VUSLAT DİRİM – Vallahi bizim daire çok çok düşünüyoruz ama Yargıtay biraz fazla buna girmeye meyilli, onu da söyleyeyim, vaka denetimine de girmeye meyilli.

Şimdi, sonuç olarak benim kaygım şu: Bunu açıyoruz, bundan sonra dönüş kolay olmaz, keşke yazılı emri getirebilsek. Çok basit: 309’uncu maddenin 1’inci fıkrasındaki “istinaf veya” ibaresini çıkarın, arzu ettiğiniz faydanın fazlasını sağlarsınız diye düşünüyorum.

Teşekkür ediyorum.

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) – Çok kısa, tek bir şey soracağım.

AYŞE ACAR BAŞARAN (Batman) – Ben anlamadım en son söylediğinizi.

YARGITAY 13. CEZA DAİRESİ BAŞKANI VUSLAT DİRİM – Şimdi, bakın, kanun yararına bozma bölümünde istinaf kararlarına karşı kanun yararına bozma yolu kapalı. Şimdi, burada “istinaf veya” ibaresini çıkarttığınızda, buna karşı kanun yararına bozma yolu açılır.

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) – Başkanım, tek bir şey soracağım.

YARGITAY 13. CEZA DAİRESİ BAŞKANI VUSLAT DİRİM – Şimdi, bu Yargıtay Başsavcılığının da, bakın, 310’uncu maddeye göre, Yargıtay Başsavcılığının 309/4-d’deki hâllerde yani ceza verilmemesini gerektiren hâllerde ya da daha az ceza verilmesini gerektiren hâllerde başsavcının da kanun yararına bozma yoluna gitme yetkisi var. Sizin anlattığınız olaylar, eğer bir kişi ifade özgürlüğünü kullandığı için muaheze edilmişse, gereksiz yere davalarda süründürülmüşse, mahkûmiyet kararına muhatap olmuş ise yani bütün kararlara temyiz yolunu açmak yerine kanun yararına bozma yolunu açalım ve başsavcılığa müracaat etsin, o daireye gönderdiğinde zaten duruma müdahale edilir, gereği yapılır.

ABDULLAH KOÇ (Ağrı) – Çok zor bir süreç o.

AYŞE ACAR BAŞARAN (Batman) – Kaç tane böyle? Çok az.

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – Yargıtayda 1 milyon dosyada 1.300 dosyayı yanlış hatırlamıyorsa. Mesela geçen yıl 1.300'dü.

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) – Bir şey...

BAŞKAN – Başkanım, bak buradan bir şey soruyorlar.

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) – Başkanım, bir şey soracağım: Kanun yararına bozmayı getirdiğimiz zaman İnfaz Kanunu'nu da değiştireceğiz o zaman. Çünkü kesin olan karar bir kanun yararına şu anda geldiğimiz zaman infaz durmuyor.

YARGITAY 13. CEZA DAİRESİ BAŞKANI VUSLAT DİRİM – Evet.

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) – Bu konuda da Yargıtay veya mahkeme bu yönde bir karar da vermiyor.

YARGITAY 13. CEZA DAİRESİ BAŞKANI VUSLAT DİRİM – Karar verebilir.

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) – Tam aksine eğer bu yol açılırsa infazın durdurulması zorunlu olacak ama tüm suçlarda da bu bir gerekçe olacak, eşitlik ilkesine aykırı olacak; onu söyleyeyim ben size yani ben teknik anlamda söylüyorum bunu.

AYŞE ACAR BAŞARAN (Batman) – Ne kadar dediniz kanun yararına bozma?

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – Geçen yıl benim bildiğim 1.300 idi kanun yararına bozma. 800 bin mi ceza? Bir hata yapmayalım, Yargıtay Savcımız cevap versin.

BAŞKAN – Peki, tamam.

YARGITAY CUMHURİYET SAVCISI ÖZKAN BALCI – Sayın Başkanım, 309/4-d kapsamında sanık lehine, Sayın Başkanımın dediği gibi, cezanın kaldırılmasını gerektiren veya daha az ceza verilmesini gerektiren kısımlarda biz doğrudan inceleme yapıyoruz talep üzerine veya resen. Bu yöntemle gittiğimiz kanun yararına bozma başvuru çok fazla değil ancak Adalet Bakanlığından gelen kanun yararına bozma dosyalarımız yılda yaklaşık 10 bin civarında. Şu anki elimizdeki rakam...

BAŞKAN – Siz Yargıtaydan geçenler üzerindeki itirazları diyorsunuz değil mi?

YARGITAY CUMHURİYET SAVCISI ÖZKAN BALCI – Hayır, hayır, Yargıtaydan geçen dosyalarda 308 itirazları yapıyoruz. Onlardan yılda yaklaşık 10 bin civarında -her yıl azalıyor o, son yıl 6 bine indi- dosya içerisinden yaklaşık bin tanesine itiraz ediyoruz. Ancak KYB dosyaları, kanun yararına bozma dosyalarımız yıllık yaklaşık 10 bin tane. Bunun belki bin tanesi civarına resen, doğrudan ama geri kalanlarına Adalet Bakanlığının talebi üzerine gidiyoruz.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Ben teşekkür ediyorum.

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – Benim kanaatim, Yargıtayımızın önerdiğinin bizim getirdiğimize göre etkili olmadığı, bizim getirdiğimizin daha etkili olduğunu düşünüyorum.

BAŞKAN – Madde üzerinde önerge var, önergeyi okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi
Adalet Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan (2/2215) esas numaralı Kanun Teklifi'nin 29'uncu maddesinin aşağıdaki şekilde yeniden düzenlenmesini arz ve talep ederiz.

Zeynel Emre

Turan Aydoğan

Süleyman Bülbül

İstanbul

İstanbul

Aydın

Alpay Antmen

Rafet Zeybek

Mersin

Antalya

“MADDE 29- 5271 sayılı Kanunun 286 ncı maddesinin ikinci fıkrasının sonuna aşağıdaki cümle ve üçüncü fıkra eklenmiştir.

“Ancak aynı dosya kapsamında verilen mahkeme kararlarında temyize tabi olan hükümler, temyize tabi olmayan diğer hükümlere de sirayet eder. Aynı kararla verilen ve toplam süresi beş yılı aşan hükümlere karşı da temyiz yoluna başvurulabilir.”

“3) İkinci fıkra da belirtilen temyiz edilemeyecek kararlar kapsamında olsa bile aşağıda sayılan suçlar nedeniyle verilen bölge adliye mahkemesi ceza dairelerinin kararları temyiz edilebilir:

a) Türk Ceza Kanununda yer alan;

1. Kamu görevlisine hakaret (madde 125/3),

2. Halk arasında korku ve panik yaratmak amacıyla tehdit (madde 213),

3. Suç işlemeye tahrik (madde 214),

4. Suçu ve suçluyu övme (madde 215),

5. Halkı kin ve düşmanlığa tahrik veya aşağılama (madde 216),

6. Kanunlara uymamaya tahrik (madde 217),

7. Suç İşlemek Amacıyla Örgüt Kurma (madde 220/6-7),

8. Görevi yaptırmamak için direnmek (madde 265),

9. Cumhurbaşkanına hakaret (madde 299),

10. Devletin egemenlik alametlerini aşağılama (madde 300),

11. Türk Milletini, Türkiye Cumhuriyeti Devletini, Devletin kurum ve organlarını aşağılama (madde 301),

12. Silâhlı örgüt (madde 314),

13. Halkı askerlikten soğutma (madde 318),

Suçları.

b) Terörle Mücadele Kanununun 6 ncı maddesinin ikinci ve dördüncü fıkrası ile 7 nci maddesinin ikinci fıkrasında yer alan suçlar.

c) Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Kanununun 28 inci maddesinin birinci fıkrası.”

BAŞKAN – Gerekeceyi okutuyorum:

Gerekeçe:

Maddede yer alan temyiz edilemeyecek hükümler sınırlanarak;

a) Aynı dosya kapsamında verilen mahkeme kararlarında temyize tabi olan hükümler, temyize tabi olmayan diğer hükümlere de sirayet eder. Aynı kararla verilen ve toplam süresi beş yılı aşan hükümlere karşı da temyiz yoluna başvurulabileceği,

b) Ve (3)’üncü fıkra eklemesiyle de (2)’nci fıkra da belirtilen temyiz edilemeyecek kararlar kapsamında olsa bile aşağıda sayılan suçlar nedeniyle verilen bölge adliye mahkemesi ceza dairelerinin kararlarının temyiz edilebileceği öngörülmüştür.

a) Türk Ceza Kanununda yer alan;

1. Kamu görevlisine hakaret (madde 125/3),
2. Halk arasında korku ve panik yaratmak amacıyla tehdit (madde 213),
3. Suç işlemeye tahrik (madde 214),
4. Suçu ve suçluyu övme (madde 215),
5. Halkı kin ve düşmanlığa tahrik veya aşağılama (madde 216),
6. Kanunlara uymamaya tahrik (madde 217),
7. Suç İşlemek Amacıyla Örgüt Kurma (madde 220/6-7),
8. Görevi yaptırmamak için direnmek (madde 265),
9. Cumhurbaşkanına hakaret (madde 299),
10. Devletin egemenlik alametlerini aşağılama (madde 300),
11. Türk Milletini, Türkiye Cumhuriyeti Devletini, Devletin kurum ve organlarını aşağılama (madde 301),
12. Silâhlı örgüt (madde 314),
13. Halkı askerlikten soğutma (madde 318),

Suçları.

b) Terörle Mücadele Kanununun 6 ncı maddesinin ikinci ve dördüncü fıkrası ile 7 nci maddesinin ikinci fıkrasında yer alan suçlar.

c) Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Kanununun 28 inci maddesinin birinci fıkrası.

BAŞKAN – Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

Diğer önergeyi okutuyorum:

Adalet Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin 29'uncu maddesinin aşağıdaki şekilde olduğu gibi yeniden düzenlenmesini arz ve teklif ederiz.

Ayşe Acar Başaran

Ahmet Şık

Abdullah Koç

Batman

İstanbul

Ağrı

“(3) İkinci fıkrada belirtilen temyiz edilemeyecek kararlar kapsamında olsa bile aşağıda sayılan suçlar nedeniyle verilen bölge adliye mahkemesi ceza dairelerinin kararları temyiz edilebilir:

a) Türk Ceza Kanununda yer alan;

1. Halk arasında korku ve panik yaratmak amacıyla tehdit (madde 213),
2. Suç işlemeye tahrik (madde 214),
3. Suçu ve suçluyu övme (madde 215),
4. Halkı kin ve düşmanlığa tahrik veya aşağılama (madde 216),
5. Kanunlara uymamaya tahrik (madde 217),
6. Cumhurbaşkanına hakaret (madde 299),
7. Devletin egemenlik alametlerini aşağılama (madde 300),
8. Türk Milletini, Türkiye Cumhuriyeti Devletini, Devletin kurum ve organlarını aşağılama

(madde 301),

9. Silâhlı örgüt (madde 314),

10. Halkı askerlikten soğutma (madde 318),

Suçları.

b) 3713 sayılı Terörle Mücadele Kanununun kapsamına giren tüm suçlar,

c) Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Kanununun 28 inci maddesinin birinci fıkrası, 31 inci maddesi ve 32 nci maddesinde yer alan suçlar.”

BAŞKAN – Gerekçeyi okutuyorum:

Gerekçe:

Bölge adliye mahkemelerinin kapsamında yer alan tüm suçların detaylı ve adil bir incelemeden geçirilmediğini ve çoğu zaman siyasal iktidarın etkisinde kaldığını tespit etmekte bir beis görmüyoruz. Muhalef olan siyasal yapılar üzerinde antidemokratik bir baskı aracına dönüşen yargı sistemi tarafsızlık ve bağımsızlık niteliğinden uzaklaşmıştır. Bundan dolayı yargılamada adaletin sağlanmadığını ileri sürüp, bu vesileyle adaletin sağlanması için tüm suçların temyize tabi tutulması gerektiği kanaatini taşımaktayız.

BAŞKAN – Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

Bir sonraki maddeyi okutuyorum:

MADDE 30- 5271 sayılı Kanunun 308/A maddesinin birinci fıkrasının üçüncü ve dördüncü cümleleri aşağıdaki şekilde değiştirilmiş ve fıkraya aşağıdaki cümleler eklenmiştir.

“Daire, mümkün olan en kısa sürede itirazı inceler ve yerinde görürse kararını düzeltir; görmezse dosyayı itirazı incelemek üzere ceza daireleri başkanlar kuruluna gönderir. Kurula gönderilen itiraz hakkında, kararına itiraz edilen dairenin başkanı veya görevlendireceği üye tarafından kurula sunulmak üzere bir rapor hazırlanır.”

“Kurulun itirazın kabulüne ilişkin kararları, gereği için dairesine gönderilir. Kurulun verdiği kararlar kesindir.”

BAŞKAN – Buyurun.

YARGITAY 13. CEZA DAİRESİ BAŞKANI VUSLAT DİRİM – Başkanım, bu istinaf başvuru hakkının itiraz müessesesi başlangıçta gerçekten etkili bir kanun yolu olarak öngörülmemiştir. Bu eksikliğin giderilmesi manasında olumlu bir değişiklik olarak değerlendiriyoruz. Ancak, Sayın Ali Bey’in genel gerekçe kısmında açıkladığı üzere, Van’da zannedersen 4 tane daire var, ceza dairesi var...

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) – Onunla ilgili değişiklik önergesi var.

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – Onu hazırladık Başkanım.

YARGITAY 13. CEZA DAİRESİ BAŞKANI VUSLAT DİRİM – İstanbul’da ise 27 tane varmış. Burada ben şu hususa dikkat çekmek istiyorum: Şimdi, Ceza veya Hukuk Başkanlar Kurulu bizde yargısal görev yapmıyorlar, Yargıtay modelinden bahsediyorum. Bizde itiraz nasıl? Başsavcılığın itirazını daire yerinde görmezse Genel Kurula gidiyor. Genel Kurul zaten bir mahkeme ve onun toplantı yeter sayısı, karar yeter sayısı, hepsi hüküm altına alınmış. Burada da mutlaka standart bir mahkeme hüviyetine, ete kemiğe büründürecek bir düzenleme gerekir. Âcizane, en az 4 olduğuna göre...

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – Van Başkanını Başkan yapıyoruz, başkanlardan birer tane, 4 de başkan...

YARGITAY 13. CEZA DAİRESİ BAŞKANI VUSLAT DİRİM – 3 tane mi?

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – Hayır, 4 de başkan, 5, otomatik.

YARGITAY 13. CEZA DAİRESİ BAŞKANI VUSLAT DİRİM – 4’ünü de yapıyorsunuz. E, biri raporlu olursa heyet çalışamayacak mı?

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – Yedeği gelir, oranın üyesi gelir.

YARGITAY 13. CEZA DAİRESİ BAŞKANI VUSLAT DİRİM – Ha, yedeği gelir, olabilir, evet. Yani 5 kişiyle mi öngördünüz bunu?

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – Evet, 5 kişiyle öngördük.

ADALET BAKAN YARDIMCISI ZEKERİYA BİRKAN – Bir daire gibi öngördük.

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – Bir daire gibi öngördük.

YARGITAY 13. CEZA DAİRESİ BAŞKANI VUSLAT DİRİM – Ha, daire gibi yani Yargıtayın bir dairesi, 5 kişiyle çalışan bir daire gibi.

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – Yani kararı 3 kişi verdiğine göre bir etkili itiraz olacaksa 3 kişi yerine 5 kişi.

YARGITAY 13. CEZA DAİRESİ BAŞKANI VUSLAT DİRİM – Burada, tabii, salt çoğunlukla karar verebileceği mi öngörüldü?

BAŞKAN – Herhâlde öyle olması lazım. Oy birliği gerekmez orada.

YARGITAY 13. CEZA DAİRESİ BAŞKANI VUSLAT DİRİM – Şimdi, bizim Genel Kurulumuzda, Başkanım, ilk toplantıda üçte 2 çoğunluk aranıyor da o bakımdan öyle bir düzenleme öngörülüyorsa bunun da başlangıçta düzenlenmesinde fayda var yani “Kararlar oy çokluğuyla verilir.” şeklinde. Ama bakın, bizdeki Ceza Genel Kurulunda ilk oturumda üçte 2 arandığı için yani bunun...

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – Sizininki ayrı. Sizin ayrı müstakil kanunuz var, o yüzden.

YARGITAY 13. CEZA DAİRESİ BAŞKANI VUSLAT DİRİM – Bunun vuzuha kavuşması lazım, onu belirtmek istedim.

BAŞKAN – Peki.

Hocam, buyurun.

ANKARA ÜNİVERSİTESİ HUKUK FAKÜLTESİ DEKANI PROF. DR. MUHARREM ÖZEN – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Ben de bu son düzenlemeyi çok isabetli buluyorum. Sadece şu anlamda bir katkı sunmak isterim: Ceza Genel Kurulunun sabit olmasının -bana göre- çok yarar getirmediğini düşünüyorum. Dinamik olan bir kurulun o kanaatleri ve daire üyeleri, başkanları değiştiğinde o, içtihadın da zenginleşmesine yol açacak. Yani bu düzenlemede Hâkim ve Savcılar Kuruluna bırakıldığını duydum. Bu, isabetli; bu, yıldan yıla değişebilir Sayın Başkanım ama sabit bir kurula bırakılırsa içtihat üretme fonksiyonunu kaybeder. Bana göre Ceza Genel Kurulunda yapılan en büyük yanlışlık orada. O şikâyetleri tüm yüksek yargıçlardan duyuyorum. Ona katkı sunmak istedim.

Bu yöntem çok isabetli. 5 olarak da... İstanbul, Ankara, İzmir gibi, bölge adliye mahkemelerinin sayısı fazla ama minimum olan daireler esas alınarak tek sayılı olacak şekilde bir sayı belirlenmesinin isabetli olacağını değerlendiriyorum. Böylece daha fonksiyonel bir başkanlar kurulu oluşacaktır.

Teşekkür ederim.

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – Sayın Başkanım, ben de sunarken söylemiştim, hakikaten içime sinmemişti ve doğru da değildi. Uzun uzun tartıştık, en son bulduğumuz bu formülün doğru olduğu kanaatindeyiz. İnşallah, Komisyonumuz da bizimle aynı kanaatte olur.

BAŞKAN – İnşallah.

Madde üzerinde önerge var, okutuyorum:

Adalet Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan (2/2215) esas numaralı Kanun Teklifi’nin çerçeve 30’uncu maddesiyle Ceza Muhakemesi Kanunu’nun 308/A maddesinin birinci fıkrasına eklenmesi öngörülen cümlelerin sonuna aşağıdaki cümlelerin eklenmesini arz ve teklif ederiz.

Orhan Kırçalı

Samsun

“Dörtten fazla ceza dairesi olan bölge adliye mahkemelerinde Hakimler ve Savcılar Kurulu tarafından daire başkanları arasından belirlenen ve dört üyeden oluşan başkanlar kurulu bu incelemeyi yapar. Başkanlar kurulunun bu maddeye ilişkin çalışma usul ve esasları, Hakimler ve Savcılar Kurulu tarafından belirlenir.”

Gerekçe:

Teklifin çerçeve 30’uncu maddesiyle Ceza Muhakemesi Kanunu’nun 308/A maddesinde değişiklik yapmak suretiyle, bölge adliye mahkemesi cumhuriyet başsavcılığı tarafından kesin nitelikteki kararlara karşı yapılan itirazların inceleme usulü yeniden belirlenmektedir. Buna göre, ceza daireleri mümkün olan en kısa sürede itirazları inceleyecek ve yerinde görürse kararını düzeltecek, itirazları yerinde görmezse dosyayı itirazı incelemek üzere ceza daireleri başkanlar kuruluna gönderecektir. 5235 sayılı Adli Yargı İlk Derece Mahkemeleri ile Bölge Adliye Mahkemelerinin Kuruluş, Görev ve Yetkileri Hakkında Kanun’un 35’inci maddesi gereğince ceza daireleri başkanlar kurulu tüm başkanların ve bölge adliye mahkemesi başkanının eksiksiz katılımıyla toplanmakta ve salt çoğunlukla karar verebilmektedir. Özellikle Ankara ve İstanbul gibi büyük şehirlerdeki bölge adliye mahkemelerinde bulunan ceza dairelerinin sayısının çokluğu dikkate alındığında başkanlar kurulunun aynı anda her zaman toplanmasının güçlük doğurabileceği değerlendirilmektedir. Bu nedenle dörtten fazla ceza dairesi olan bölge adliye mahkemelerinde Hâkimler ve Savcılar Kurulu tarafından daire başkanları arasından belirlenen ve 4 üyeden oluşan başkanlar kurulunun bu incelemeyi yapması hükme bağlanmaktadır. Bölge adliye mahkemesi başkanı aynı zamanda 5235 sayılı Kanun’un 34’üncü maddesi gereğince bu kurula başkanlık edecektir. Diğer yandan, itirazları incelemek üzere görev yapacak başkanlar kurulunun bu maddeye ilişkin çalışma usul ve esasları Hâkimler ve Savcılar Kurulu tarafından belirlenecektir.

BAŞKAN – Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmiştir.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

31’inci maddeyi okutuyorum:

MADDE 31- 5271 sayılı Kanuna aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.

“GEÇİCİ MADDE 5- (1) Bu maddeyi ihdas eden Kanunla;

a) 102 nci maddede yapılan düzenleme, bu maddenin yayımlandığı tarihten itibaren üç ay sonra uygulanır.

b) 236 ncı maddenin dördüncü ve beşinci fıkralarında yapılan düzenleme uyarınca kurulması gereken merkezler, en geç 1/9/2020 tarihine kadar faaliyete geçirilir. Bu tarihe kadar mevcut uygulamaya devam olunur.

c) 250 nci maddede düzenlenen seri muhakeme usulü ile 251 ve 252 nci maddelerde

düzenlenen basit yargılama usulüne ilişkin hükümler, bu maddenin yayımlandığı tarihten itibaren altı ay sonra uygulanır.

d) 286 ncı maddenin üçüncü fıkrasında yapılan düzenleme, bu maddenin yayımlandığı tarihten itibaren on beş gün içinde talep etmek koşuluyla aynı suçlarla ilgili olarak bölge adliye mahkemelerince verilmiş kesin nitelikteki kararlar hakkında da uygulanır. Bu bendin uygulandığı halde, cezası infaz edilmekte olan hükümlülerin, 100 üncü madde uyarınca tutukluluğunun devam edip etmeyeceği hususu, hükmü veren ilk derece mahkemesince değerlendirilir.

e) 308/A maddesinde yapılan değişiklikle bölge adliye mahkemesi Cumhuriyet başsavcılığınca yapılan itirazların incelenmesine ilişkin getirilen usul, bu maddenin yayımlandığı tarihten önce itiraz yoluna başvurulup reddedilmiş olan itirazlar hakkında uygulanmaz.

f) Aile mahkemeleri ile çocuk ve çocuk ağır ceza mahkemelerinde görev yapan psikolog, pedagog ve sosyal çalışma görevlilerine ilişkin düzenlemeler, bu maddenin yayımlandığı tarihten itibaren altı ay sonra uygulanır.”

BAŞKAN – Madde üzerinde önerge var, okutuyorum:

Adalet Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan (2/2215) esas numaralı Kanun Teklifi’nin çerçeve 31’inci maddesiyle Ceza Muhakemesi Kanunu’na eklenmesi öngörülen geçici 5’inci maddenin (1)’inci fıkrasının (c) bendinde yer alan “bu maddenin yayımlandığı tarihten itibaren altı ay sonra” ibaresinin “1/1/2020 tarihinden itibaren” şeklinde değiştirilmesini, fıkraya (c) bendinden sonra gelmek üzere aşağıdaki bentlerin eklenmesini ve diğer bentlerin buna göre teselsül ettirilmesini arz ve teklif ederiz.

Mahmut Atilla Kaya

İzmir

“d) 1/1/2020 tarihi itibarıyla kovuşturma evresine geçilmiş, hükme bağlanmış veya kesinleşmiş dosyalarda seri muhakeme usulü ile basit yargılama usulü uygulanmaz.

e) Bu maddenin yürürlüğe girdiği tarih itibarıyla;

1) Kovuşturma evresine geçilmiş dosyalarda kamu davasının açılmasının ertelenmesi hükümleri,

2) Hükme bağlanmış veya kesinleşmiş dosyalarda, suçun bu Kanunla uzlaştırma kapsamına alındığı gerekçesiyle uzlaştırma usulü,

3) Hükme bağlanmış veya kesinleşmiş dosyalarda, suçun bu Kanunla önödeme kapsamına alındığı veya taksit imkanı getirildiği gerekçesiyle önödeme hükümleri, uygulanmaz.”

Gerekçe:

Teklifin çerçeve 31’inci maddesiyle Ceza Muhakemesi Kanunu’na eklenen geçici 5’inci maddenin (1)’inci fıkrasının (c) bendinde, 250’nci maddede düzenlenen seri muhakeme usulü ile 251 ve 252’nci maddelerde düzenlenen basit yargılama usulüne ilişkin hükümlerin, gerekli eğitimlerin verilebilmesi amacıyla geçici maddenin yayımlandığı tarihten itibaren altı ay sonra uygulanacağı düzenlenmektedir. Söz konusu usullerin en kısa sürede uygulanabilmesi amacıyla bentte yer alan altı aylık süre 1/1/2020 tarihine çekilmektedir.

1/1/2020 tarihi itibarıyla söz konusu usuller uygulanmaya başlandığında kovuşturma evresine geçilerek duruşma günü verilen dosyalar olacağı gibi, duruşma açılan veya hüküm verilmek suretiyle istinaf veya temyiz aşamasında olan dosyalar da olacaktır. Bu durumda genel hükümlere göre kovuşturma evresine başlanan dosyaların yine genel hükümlere göre sonuçlandırılması gerekmektedir. Tüketilmiş evreler bakımından bu usullerin uygulanması söz konusu olmayacaktır. Bu nedenle, uygulayıcı hâkim ve savcıların tereddüt yaşamamaları amacıyla belirtilen hususa ilişkin geçici bir düzenleme yapmak suretiyle seri muhakeme usulü ile basit yargılama usulünün uygulanmaya başlandığı tarih itibarıyla kovuşturma evresine geçilmiş, hükme bağlanmış olmakla istinaf veya temyiz aşamasına geçmiş ya da kesinleşmiş dosyalarda bu usullerin uygulanmayacağı açıkça düzenlenmektedir.

Diğer yandan, teklifle ön ödeme, uzlaştırma ve kamu davasının açılmasının ertelenmesi müesseselerinin kapsamı genişletildiğinden, yürütülmekte olan kovuşturmalar ile infaz edilmekte olan hükümler bakımından geçiş hükümleri düzenlenmesi amacıyla maddeye yeni bir bent eklenmesi için bu önerge hazırlanmıştır. Buna göre, söz konusu bentte yer alan hükümler uyarınca işlem yapılacak olup dosyalar bu gerekçeyle iade edilemeyeceği gibi bozma kararı da verilemeyecektir.

BAŞKAN – Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmiştir.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

YARGITAY 13. CEZA DAİRESİ BAŞKANI VUSLAT DİRİM – Başkanım, daha önce uzlaşmanın, HAGB'nin kapsamının genişletilmesiyle Yargıtay olarak uygulamalarımız var. Bunlar usul kurumları olmakla birlikte, maddi ceza hukukunu doğrudan etkileyen kurumlar olmaları münasebetiyle henüz sonuçlanmamış davalarda dikkate alınması gerekir. O derece dikkate alınması gerekir ki mesela basit hırsızlık 141/1, 2017 yılında 7035 sayılı Kanun'la uzlaşma kapsamına alındı. 141/1'den verilen bir mahkûmiyetin tekerrüre esas alınamayacağına sürekli olarak karar veriyoruz Yargıtay tarafından. Aynı şekilde, böyle bir hüküm uzlaşma yolu denenmeden HAGB'nin açıklanmasına da dayanak yapılamaz diyoruz. Yani uzlaşma hükümlerinin bu denli kapsamının genişletilmesini, yapılan yargılamaları da dikkate alıyoruz. Hatta infaz aşamasında, savcı böyle bir ilamla karşılaştığında uzlaşma prosedürünün denenmesi, başarısız olunması hâlinde infaz edilmesi gerektiği yolunda uygulamalarımız var. Burada getirilen düzenlemeyle, uzlaşma, şu ana kadar yapılmayan dosyalarda yapılmayacak gibi bir düzenleme getiriliyor. Bu kanunda, 7035'de bunun tam tersi bir düzenleme vardı. O talep de bizim daha önceki uygulamalarımız doğrultusunda maddeye konulmuştu yani bir nevi, Yargıtayın geçmişten beri yaptığı uygulamalara uyum sağlamak amacıyla...

BAŞKAN – Bozma kararı mı veriyordu Yargıtay, gönderiyordu?

YARGITAY 13. CEZA DAİRESİ BAŞKANI VUSLAT DİRİM – Tabii, tabii.

Bunlarda kapsam genişlediğine göre... Bakın, şimdi doğal olarak, adli sicil kaydına giren bir mahkûmiyet gerekirse ortadan kalkacak yani başarılı bir uzlaşma varsa bu mahkûmiyet infaz edilemeyecek, bu ceza verilemeyecek. Dolayısıyla biz bunları yargılamalarda dikkate alıyoruz. Bu yürürlük sorunun bu önerge doğrultusunda madde değiştirilirse bir sıkıntı yaşanacağını arz etmek istedim. Yani biz, aykırı Yargıtay olarak bu hükmün Anayasa aykırı olarak kabul edilebileceğini değerlendirebiliriz.

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – Sayın Başkanım, biz bunu kanunun gerekçesine yazdık, dedik ki: Cezadaki iş yükünü artıran en önemli sebeplerinden biri ceza kanunu değişiklikleridir, malum. Ceza kanunu değiştikçe elinizdeki bütün dosyalar, elinizdeki bütün dosyalar, kesinleşmiş olanlar bile ferî infazlar bitmeden yeniden ele alıyorsunuz. Biz arzu ettik ki bu getirdiğimiz müesseselerle Yargıtayın ve

istinafın artık son noktasına gelmiş dosyaları matbu bozma formlarını koyup hepsini birden ilk derece mahkemelerine gönderme işi olmasın, Yargıtay elindeki dosyalara karar versin ve sonuçlandırsın. Yeni getirilen müesseselerin önemli bir kısmı kamu davasının ertelenmesi. O süreç geçmişse artık ertelenmemiş, dava açılmışsa başa dönemezsiniz. Seri muhakemede de öyle, basit muhakemede de öyle.

Sayın Başkanın söylediği belki uzlaşma ve ön ödemede kısmen olabilir, diğer üç müessesede de olmamalıdır. Bunlar açısından da açık, net bir usul kuralı koyduğumuzda Yargıtay buna rağmen “Biz yine göndereceğiz dosyaları.” diyorsa artık yani biz burada niye varız...

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) – Başkanım, sizin ileri sürdüğünüz hususların uygulanabilirlik şeyine baktığınızda –Ali ağabey çok güzel, net söylüyor- basit yargılamada da seri yargılama sisteminde de ve kamu davasının ertelenmesi davasında zaten fiili durum dava konusu edildiği için uygulama imkânı yok. Orada dediği çok istisnai manada ama siz burada bunu da işin için katan vaziyette düşünüyorsanız herhâlde çok sayıda paketlenmiş, ilk derece mahkemesine gönderilmiş dosya var demektir.

YARGITAY 13. CEZA DAİRESİ BAŞKANI VUSLAT DİRİM – Sayın Başkanım, birkaç cümle söylememe müsaade eder misiniz.

BAŞKAN – Konuştuğça ortalık sarpa sarıyor.

YARGITAY 13. CEZA DAİRESİ BAŞKANI VUSLAT DİRİM – Yok, Başkanım.

Başkanım, ben, dikkat ederseniz uzlaştırma üzerinden örnek verdim, HAGB üzerinden örnek verdim. İkisi de net olarak usul kurumudur, amenna ama Yargıtay diyor ki: “Bunun maddi ceza hukukuna doğrudan etkileri var. Bu nedenle, bu sui generis kurumun geçmişe yürürlük açısından değerlendirilmesi lazım. Lehe bir kanun değişikliği maddi ceza hukukunda geçmişe yürür.” Bu kuraldan hareketle biz geçmişte HAGB’de, uzlaştırmada, evet, bunu yürüttük.

BAŞKAN – Peki, bu kural başka ülkelerde de hep böyle mi bu kural? Bazı Avrupa ülkelerinde yok mesela.

YARGITAY 13. CEZA DAİRESİ BAŞKANI VUSLAT DİRİM – Başkanım, ben onu arz edeyim.

Şimdi, bu 2005 yılında Ceza Kanunu çalışmalarında, zatıalınızın Alt Komisyon Başkanı olduğu dönemlerde yapılan çalışmalarda Alman modeli önerildi ama kabul görmedi. Alman modeli şöyleydi: “İnfazla birlikte lehe kanunu değerlendirelim yani infazla birlikte değerlendirelim, hangisi leheyse onu uygulayalım.” denildi ama Yargıtaydan -o zaman ben Yargıtayda değildim- şöyle bir itiraz geldi “Hayır, maddi ceza hukukunu ayrı değerlendireceğiz, infaz aşamasını da ikinci bir değerlendirme yapacağız.” denildi, bu fikir baskın oldu, o zaman ikili değerlendirmeye geçildi. Şimdi şu aşamada bu bize örnek olamaz, Alman modeli de örnek olamaz. Uzlaşmanın kapsamı genişlemişse, uzlaşma başarıyla sonuçlanacaksa, mahkûmiyet kararı veremeyeceksek bunun çok net olarak maddi ceza hukukuna yansımaları vardır, lehe bir kanun değişikliğidir. Bunun geçmişe yürütmesi gerekir, evrensel prosedürün gereği budur.

BAŞKAN – Bunlar tutanağa geçsin de yani önerge kabul edildi ama belki Genel Kurulda değişebilir.

YARGITAY 13. CEZA DAİRESİ BAŞKANI VUSLAT DİRİM – Sayın Başkanım, şunu söylemek istiyorum: Tabii ki seri muhakeme usulü, basit yargılama usulü, bunlar hukukumuza ilk defa girecek sistemlerdir. Bu konuda Yargıtay ne karar verir bilemem ama şöyle bir prensip de var elbette, safhadan dönülmezlik prensibi var yani macun tüpten işte orada çıkıyor. Yani soruşturma evresi tamamlanmış, kovuşturma evresine geçilmiş ise soruşturma evresinde uygulanabilecek, yalnızca soruşturma evresinde uygulanacak bir tedbiri biz kovuşturma evresinde veya kanun yolu aşamasında uygulayabilir miyiz,

bunu tartışırız; bu, ayrı bir mevzu.

BAŞKAN - Uygulayamayız bence.

YARGITAY 13. CEZA DAİRESİ BAŞKANI VUSLAT DİRİM – Ama benim söylemek istediğim şu: Yani uzlaştırma ve HAGB kapsamı genişlediği zaman maddi ceza hukukuna yönelik etkileri oluyor. Eğer değişiklik leheyse, sanık lehineyse evrensel hukukun gereği olarak biz bunu geçmişte uyguladık, şimdiden sonra da uygulamamız gerekir.

BAŞKAN – Peki, tamam, teşekkür ediyorum.

Hocam, buyurun.

ANKARA ÜNİVERSİTESİ HUKUK FAKÜLTESİ DEKANI PROF. DR. MUHARREM ÖZEN – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Ben de Vuslat Başkan gibi düşünüyorum. Özellikle uzlaşma hükümleri bakımından böyle bir hüküm konulsa da maddi ceza hukukuna ilişkin olduğu için lehe kanun hükümlerini uygulayabilir ama yeni getirdiğimiz basit muhakeme ve seri yargılama usulleri bakımından zaten aşamalar tüketildiği için etkisi olmaz ama ön ödemeyi belki kısmen etkileyebilir. Özellikle uzlaşma boyutunda bu önerenin ileride Yargıtay önüne geldiğinde lehe kanun hükümleri bakımından sıkıntı yaratacağı ve... Aynı gerekçelerle ben de buraya önergeyle konulan bu kısmın uzlaşma bakımından, lehe kanun bakımından ciddi sıkıntılar yaratacağını, bunun bir kere daha Türk Ceza Kanunu'na –maddi ceza hukukuna ilişkin olduğu için bu kural- etkiler doğuracağını düşünüyorum. Mutlaka, Yargıtay bu yönde –benim de kişisel kanaatim- daha önceki kararlar da olsa bir karar verebileceğini değerlendiriyorum. Genel Kurulda mı olur, şimdi olur bilmiyorum, uzlaşma anlamında en azından bunun gözden geçirilmesinin ilerideki farklı kararları ortadan kaldıracaklarını değerlendiriyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Uzlaşma gelebilir mi Yargıtaya?

ANKARA ÜNİVERSİTESİ HUKUK FAKÜLTESİ DEKANI PROF. DR. MUHARREM ÖZEN – Gelir, Başkanım.

YARGITAY 13. CEZA DAİRESİ BAŞKANI VUSLAT DİRİM – İşte, mesela, 165'i kapsama aldık.

BAŞKAN – Hangi senelerin dosyasına bakıyorsunuz siz?

YARGITAY 13. CEZA DAİRESİ BAŞKANI VUSLAT DİRİM – Başkanım, yerine göre sekiz, on sene geriden geliyoruz.

BAŞKAN – Onun için dedim ben de zaten. “Uzlaşma” dediğiniz ufak suçlar yani istinafta bitmesi lazım ama eğer size geliyorsa hâlâ çok eski suçlar bunlar demek ki. O hâlde bu kesin zaman aşımına uğruyor demektir, uğrar yani hiç kurtuluşu yok.

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – Zaman aşımına uğrayacak Başkanım. İşte biz de diyoruz ki: Sekiz sene durmuş, artık bir daha gönderelim, zaman aşımına düşmesin, vatandaş neyse sonucuna katlansın.

BAŞKAN – Kesin zaman aşımına uğrar. Neyse tamam, bakacağız ona.

Barolar Birliği temsilcisine söz veriyorum.

TÜRKİYE BAROLAR BİRLİĞİ TEMSİLCİSİ DOÇ. DR. FAHRİ GÖKÇEN TANER – Şimdi, bir kere, basit yargılama usulü ve seri muhakeme usulüne ilişkin düzenlemeler ile uzlaşma ve HAGB'yi aynı kefeye koyamayız çünkü zaten Yargıtay uygulamasında bunların karma olduğunu söylüyor fakat

bu üçü, son saydıklarım devletin cezalandırma yetkisine ilişkin hususlar. Anayasa bakımından şöyle bir sorun var: Anayasa Mahkemesi bunlardan doğan bu hükümleri iptal edebilir daha sonra, iptal ederse daha büyük bir karmaşanın içinde düşeriz.

Bir de şu da çok önemli: Hükümlüler arasında uzlaşma oranları çok yüksek. Dolayısıyla mademki biz uzlaşma işlesin istiyoruz o zaman uzlaşmadan geri dönmeleri ve zaman aşımına da uğramaz çünkü uzlaşma prosedürüne girecekler, zaten o arada da bunlar sonuçlanır. Yetmiş gün zaten uzlaşmanın süresi.

O yüzden, bu bağlamda bence yeniden gözden geçirilmesinde fayda var.

BAŞKAN – Maddeyi kabul edilen önerge doğrultusunda oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Diğer maddeyi okutuyorum:

MADDE 32- 13/12/2004 tarihli ve 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanuna 17 nci maddesinden sonra gelmek üzere aşağıdaki madde eklenmiştir.

“Mahkemece infazın ertelenmesi veya durdurulması

MADDE 17/A- (I) Birlikte işlenmiş olup da 4/12/2004 tarihli ve 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanununun 280 inci maddesinin üçüncü fıkrası ve 306 ncı maddesinin uygulanma olanağının bulunduğu hallerde hükmü veren ilk derece mahkemesinden infazın ertelenmesine veya durdurulmasına ilişkin karar verilmesi istenebilir. Karar verilmeden önce Cumhuriyet savcısı ve hükümlünün görüşlerini yazılı olarak bildirmesi istenebilir. Karar, duruşma açılmaksızın verilir ve bu karara karşı itiraz yoluna gidilebilir. Erteleme veya durdurma talebinin kabulü, güvence gösterilmesine veya diğer bir şarta bağlanabilir.”

BAŞKAN – Buyurun.

AYŞE ACAR BAŞARAN (Batman) – Ben bu maddede değil ama biz burada –gecenin bir yarısı oldu, biliyorum, saat iki buçuk ama- Ceza İnfaz Kanunu’nda bir değişiklik yapıyoruz ama şimdi ben yine aynı şeyi söyleyeceğim, esas yapmamız gereken düzenlemeyi yapmıyoruz. Bu olsun, bununla ilgili bir problem yok.

BAŞKAN – İnfaz başka zaman. O burada yok.

AYŞE ACAR BAŞARAN (Batman) – Yok, ben önerileri yine sunayım. Gece iki buçuk oldu biliyorum hepimiz yorulduk ama aslında yarın da devam edebildik, bugün devam ettik.

BAŞKAN – Hayır, bizim için sıkıntı yok da yarın saat on ikiye kadar isteyeceğiz. Onu da unutmayın bir taraftan.

AYŞE ACAR BAŞARAN (Batman) – Neyi?

BAŞKAN – Muhalefet şerhini.

AYŞE ACAR BAŞARAN (Batman) – On ikiye kadar?

BAŞKAN – Evet. On ikiye kadar.

AYŞE ACAR BAŞARAN (Batman) – On ikiye kadar nasıl yetiştirelim Başkan muhalefet şerhini?

BAŞKAN – CHP “Yetiştiririz.” dedi.

AYŞE ACAR BAŞARAN (Batman) – Yarın on ikiye kadar muhalefet şerhimizi ileticeğiz!

BAŞKAN – Muhalefet şerhi on ikiye kadar gelecek, biz de ikiye kadar bastıracağız, aşağıda da görüşmeye alacaklarım.

AYŞE ACAR BAŞARAN (Batman) – Böyle bir imkân nasıl olacak?

BAŞKAN – Zaten yazılı var ellerinizde.

AYŞE ACAR BAŞARAN (Batman) – Yazılı var ama bu kadar sıkıştırılacak bir durum yok ortada bence.

BAŞKAN – Öyle dediler işte. Biz de öyle yapacağız artık.

AYŞE ACAR BAŞARAN (Batman) – Öyle dediler... Kim öyle demiş, bilmiyorum ama.

BAŞKAN – Bunu gündeme alacaklar başka kanun yok, o bakımdan.

AYŞE ACAR BAŞARAN (Batman) – Komisyon dışından birileri öyle demiş biz de öyle yapıyoruz galiba.

BAŞKAN – Genel Kurul bunu alacakmış gündeme. Mesele o.

AYŞE ACAR BAŞARAN (Batman) – Daha biz burada tartışırken Genel Kurul aşamasını konuşuyoruz.

Neyse Başkan, ben görüşlerimi ifade edeyim zaten bu başka bir tartışma. Biz gecenin bu yarısına kadar... Bir de yarın on ikiye kadar bir muhalefet şerhini hazır edilmesinin istenmesi ayrıca bir problem. Yani “Biz hazır ettik, neyse artık elinizdekini verin, zaten çok da ciddiye almayacağız.” diyorsunuz. Böyle bir yaklaşım çıkıyor ortaya.

BAŞKAN – Öyle demiyorum.

AYŞE ACAR BAŞARAN (Batman) – Bu da kabul edilecek bir durum değil.

Bizim İnfaz Kanunu’nun düzenlenmesiyle ilgili ayrıca önerilerimiz var. Burada tamam bu olsun ama bir infaz arasındaki eşitsizlik durumu var ve çok da toplumda konuşulan bir durum.

Biliyorsunuz ki İnfaz Kanunu’nda suç işlemek için örgüt kurma vesaire yönetme suçlarından ve adli diğer suçlar arasında bir infaz eşitsizliği var yani buradaki infaz, dörtte 3’iken diğer suçlar açısından üçte 2 bir infaz oranı var. Bu infazların...

BAŞKAN – Nerede bu? Buradakini mi diyorsun?

AYŞE ACAR BAŞARAN (Batman) – Yok, yok, buradakini söylemiyorum. Ben önerilerimizi söylüyorum zaten.

BAŞKAN – Önerilerinizi öbür kanunda söylemeniz, gelince.

AYŞE ACAR BAŞARAN (Batman) – Ne zaman gelecek?

BAŞKAN – Yakında gelecek bir tane daha.

AYŞE ACAR BAŞARAN (Batman) – Biz önerilerimizi sunalım, bir fikir olsun. Belki o zaman geldiğinde en azından bunlar yazılmış olur. Burada fikir sunamıyoruz, gelmeden fikir sunamıyoruz, ne olacak bu kanunun sonucu?

BAŞKAN – İşte, fikrini gelince sun, gelmeden niye? Boşa gidiyor.

HALİL ÖZTÜRK (Kırıkkale) – Yazılı sunun.

AYŞE ACAR BAŞARAN (Batman) – Yazılı da çok bir fayda etmiyor. Yazılı da sunarız da yazılı da fayda etmeyecek.

BAŞKAN – Burada hiç faydası yok.

AYŞE ACAR BAŞARAN (Batman) – Evet, bu, günün sözü olarak tutanaklara geçti. Demek ki biz burada oyun oynuyoruz.

BAŞKAN – Bu teklifte faydası yok. Onu demek istiyorum.

AYŞE ACAR BAŞARAN (Batman) – Burada İnfaz Kanunu’nda bir düzenleme yapılıyor. Zaten bir torba kanun; bir sistematığı de yok, bir mantığı da yok, bir öncelik sıralaması da yok. Mademki öyle biz de kendi önceliklerimizi, toplumsal önceliklere göre biz fikrimizi söyleyelim. Bunda bence bir zarar yok.

BAŞKAN – Ben de fikrimi söyledim.

AYŞE ACAR BAŞARAN (Batman) – Hatta şu ana kadar benim sözümü kesmemiş ve bana müdahale etmemiş olsaydınız ben çoktan sözümü bitirmiş olacaktım.

BAŞKAN – Sizi yorulmasın diye diyorum ben. Boşa gidiyor burada konuştuğunuz.

AYŞE ACAR BAŞARAN (Batman) – Yok, yok, ben yorulmam Başkan.

BAŞKAN – Öbür teklif geldiği zaman orada rahat rahat konuşalım.

AYŞE ACAR BAŞARAN (Batman) – Biz yazılı olarak sunacağız ama dediğim gibi bu da buraya not düşmüş olsun, tarihe not düşe düşe... Bir gün dönüp okuyacağız bunları, gerçekten okuyacağız. Yani ben buna inanıyorum ve dönüp okuduğumuzda gerçekten nasıl bir hâlde olduğumuzu konuşacağız. Çünkü daha bir iki gün önce cezaevinden bir cenaze çıktı tekrar. Yani ben bu kadar önemli bir konunun bu kadar önemsiz gibi görülmesini de ayrıca bu Komisyon açısından kınadığımı söyleyeyim.

BAŞKAN – Peki, teşekkür ederim.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

Bir sonraki maddeyi okutuyorum:

MADDE 33- 3/7/2005 tarihli ve 5395 sayılı Çocuk Koruma Kanununun 19 uncu maddesine aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

“(2) Ceza Muhakemesi Kanununun 171 inci maddesinin ikinci fıkrasında belirtilen hapis cezasının üst sınırı, onbeş yaşını doldurmamış çocuklar bakımından beş yıl olarak uygulanır.”

BAŞKAN – Buyurun.

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) – Sayın Başkan, değerli arkadaşlar; 5395 sayılı Çocuk Koruma Kanunu’yla ilgili düzenleme var. Burada 15 yaşını doldurmamış çocuklar için tutukluluk süresi kısaltılıyor. Çocuklar öncelikle cezaevinde olmamalı, 15 yaşını doldurmamış çocuğun ne işi var cezaevinde? Bu düzenleme yerine çocuk cezaevlerinin kaldırılması gerekir. Çocuklar bu süreleri eğitimevlerinde geçirmeli.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler...

MURAT BAKAN (İzmir) – Sayın Başkan...

BAŞKAN – Buyurun.

MURAT BAKAN (İzmir) – Sayın Başkan...

BAŞKAN - Buyurun, söz mü istediniz?

MURAT BAKAN (İzmir) - Evet.

BAŞKAN – Buyurun.

MURAT BAKAN (İzmir) - Sayın Başkan, ben Komisyonun başından beri sessizce takip ediyorum, hiç de söz almadım.

5395’le ilgili bir değişiklik yapıldığı için bununla ilgili söz alma gereği hissettim. Ben bununla ilgili, 5395’le ilgili bir kanun teklifi verdim mart ayında. Özü şu: Çocuk Koruma Kanunu’nun 17’ye

(3) fıkrasında “Davaların birlikte yürütülmesinin zorunlu görülmesi hâlinde, genel mahkemelerde, yargılamanın her aşamasında, mahkemelerin uygun bulması şartıyla birleştirme kararı verilebilir. Bu takdirde birleştirilen davalar genel mahkemelerde görülür.” Çocuklar, bu birleştirme kararı, yetişkinlerle beraber işlediği suçlardan dolayı genel mahkemelerde yargılanıyor, sonuç bu oluyor. Hâlbuki çocuğun üstün yararı, çocuğa ilişkin özel muhakeme usulleri, bu konuda eğitimli kadroların yargılaması gerekirken çocuklar yetişkinlerle yargılanıyor. Bu, doğru bir şey değil. Böyle bir şeyi, 5395’le ilgili bir konuyu düzenliyorken bunun değişmesi gerekir. Bilmiyorum, akademisyenler, Yargıtay üyeleri ne düşünür ama bu bizim Birleşmiş Milletlerde Çocuk Hakları Sözleşmesi’ne de uygun olan bir hüküm değil. Bununla ilgili bir değişiklik yapılması gerekir diye düşünüyorum. Sadece bu konuda katkıda bulunmak istedim.

BAŞKAN – Peki, teşekkür ederim.

YARGITAY 13. CEZA DAİRESİ BAŞKANI VUSLAT DİRİM - Başkanım bizce de bu değişiklik olumlu olur. Yani genel mahkemede değil çocuk mahkemesinde eğer irtibat nedeniyle illa birleştirilmesi gerekiyorsa hukuk mahkemesinde birleştirilmesi gerekir. Öteden beri bizim de savunduğumuz görüş bu.

YILMAZ TUNÇ (Bartın) - Bu da çok doğru gerçekten. Sonraki reformlarda bunu dikkate almak lazım.

BAŞKAN – Değerlendirsın arkadaşlar bunu bence.

Buyurun.

İSTANBUL ŞEHİR ÜNİVERSİTESİ HUKUK FAKÜLTESİ DEKANI PROF. DR. MAHMUT KOCA - Sayın Başkanım, değerli milletvekilleri; evet, bu teklif bana göre de çocuğun üstün yararına uygun ve çocuk mahkemesi yargılanmasına ilişkin bir düzenleme. Çocuğun üstün yararı için uygun olacak. Hem Yargıtayın hem de akademik bakış açısından çok yararlı ve isabetli olur.

ADALET BAKAN YARDIMCISI ZEKERİYA BİRKAN - Sayın Başkanım, biz de arkadaşlarla bunu not alıyoruz. Üzerinde mevzuatımız açısından bir çalışalım Sayın Başkanım.

BAŞKAN – Değerlendirelim inşallah.

Teşekkür ederim.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

34’üncü maddeyi okutuyorum:

MADDE 34- 5395 sayılı Kanunun 32 nci maddesinin ikinci fıkrasında yer alan “atananların,” ibaresi “görevlendirilenlerin,” şeklinde değiştirilmiştir.

BAŞKAN – Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

35’inci maddeyi okutuyorum:

MADDE 35- 5395 sayılı Kanunun 33 üncü maddesinin birinci fıkrasının birinci cümlesi aşağıdaki şekilde; ikinci fıkrasında yer alan “atanan ve bu Kanun kapsamındaki tedbirleri uygulayan Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumunda görevli” ibaresi “görevlendirilen veya bu Kanun kapsamındaki tedbirleri uygulayan” şeklinde değiştirilmiştir.

“Adalet Bakanlığınca en az lisans eğitimi görmüş olanlar arasından yeterli sayıda sosyal çalışma görevlisi mahkemelere görevlendirilmek üzere adliyelere atanır.”

BAŞKAN – Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Madde kabul

edilmiştir.

36'ncı maddeyi okutuyorum:

MADDE 36- 4/5/2007 tarihli ve 5651 sayılı İnternet Ortamında Yapılan Yayınların Düzenlenmesi ve Bu Yayınlar Yoluyla İşlenen Suçlarla Mücadele Edilmesi Hakkında Kanunun 8 inci maddesinin yedinci fıkrasına “Cumhuriyet savcısı,” sekizinci fıkrasına “mahkemece” ibarelerinden sonra. gelmek üzere “hükümsüz kalan erişimin engellenmesi kararına konu internet adresini belirtmek suretiyle,” ibaresi ve maddeye aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

“(17) Bu maddenin ikinci, dördüncü ve ondördüncü fıkraları kapsamında verilen erişimin engellenmesi kararları, ihlalin gerçekleştiği yayın, kısım, bölüm ile ilgili olarak (URL, vb. şeklinde) içeriğe erişimin engellenmesi yöntemiyle verilir. Ancak, teknik olarak ihlale ilişkin içeriğe erişimin engellenmesi yapılamadığı veya ilgili içeriğe erişimin engellenmesi yoluyla ihlalin önlenemediği durumlarda, internet sitesinin tümüne yönelik olarak erişimin engellenmesi kararı verilebilir.”

BAŞKAN – Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler...

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) - Şimdi, reform paketi olarak getirdiğiniz 36'ncı maddede açıklanan nokta, özgürlüklerin kısıtlanması. Yani örnek olmuş bu özgürlüklerin kısıtlanmasında.

BAŞKAN – Kısıtlamayı biraz daraltıyor burada.

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) - Açıklayayım. Burada sitenin tümünden yasaklanması gibi kabul edilemez bir durum var.

BAŞKAN – Tümünden yasaklamıyoruz ya.

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) - Anayasal güvence altındaki ifade özgürlüğü ve basın özgürlüğü burada hiçe sayılmış. Bu noktayı bildirmek istiyorum.

Teşekkür ederim.

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – Burada Sayın Vekilimizin söylediği gibi değil, mevcut kanunu Anayasa Mahkemesi iptal etti. Anayasa Mahkemesi iptal ettiği için yeni düzenlemede şöyle düşünün: 5602 sayılı Kanun değil mi, bir talih oyunları, haber sitesine talih oyunu reklam veriyor, mesela bu da sizin kişilik haklarınızı ihlal ediyor. İlgili başkanın orayı doğrudan kapatması gerekiyor, kapatmadığı zaman sitenin tamamını kapatmak durumunda, kanun bugün böyle. İşte biz diyoruz ki: Önce ilgili içeriği, ihlal eden içeriği kapatsın, onu kapatamıyor, hiçbir şekilde çözüm bulamıyor ise o zaman mecburen onu önlemek için sayfayı kapatsın.

BAŞKAN – Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

37'nci maddeyi okutuyorum:

MADDE 37- 6/1/1982 tarihli ve 2576 sayılı Bölge İdare Mahkemeleri, İdare Mahkemeleri ve Vergi Mahkemelerinin Kuruluşu ve Görevleri Hakkında Kanunun 3/B maddesini birinci fıkrasının (c) bendi ve 3/7/2005 tarihli ve 5402 sayılı Denetimli Serbestlik Hizmetleri Kanununun 12 nci maddesinin birinci fıkrasının (c) bendi ile 13 üncü maddesinin birinci fıkrasının (c) bendi yürürlükten kaldırılmış; 3/7/2005 tarihli ve 5395 sayılı Çocuk Koruma Kanununun 39 uncu maddesinin birinci fıkrasında yer alan “mahkeme nezdindeki” ibaresi ile Denetimli Serbestlik Hizmetleri Kanununun 17 nci maddesinin birinci fıkrasının (a) bendinde yer alan “suçtan zarar gören kişilerin karşılaştıkları sosyal ve ekonomik sorunların çözümü ile” ibaresi madde metninden çıkarılmıştır.

BAŞKAN – Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

38'inci maddeyi okutuyorum:

MADDE 38- Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

YARGITAY 13. CEZA DAİRESİ BAŞKANI VUSLAT DİRİM – Başkanım ben bir şey söylemek istiyorum, kitabımızın Türkçe baskısından maalesef hiç kalmamış, size yalnızca İngilizce baskısından getirebileceğim.

Arz ederim.

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) – Mail atın.

YARGITAY 13. CEZA DAİRESİ BAŞKANI VUSLAT DİRİM – Onu şöyle: Ben araştırayım, nerede baskısı var..

BAŞKAN – Bana verdi de size yok.

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) – Mail atın.

YARGITAY 13. CEZA DAİRESİ BAŞKANI VUSLAT DİRİM - Olur.

BAŞKAN – 38'inci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

39'uncu maddeyi okutuyorum:

MADDE 39- Bu Kanun hükümlerini Cumhurbaşkanı yürütür.

BAŞKAN – Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

Tasarının tümünü oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Komisyon redaksiyon yetkisi verilmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Genel Kurulda sözcü olarak Mahmut Atilla Kaya, Yusuf Başer, Orhan Kırçalı, Abdullah Güler'in görevlendirilmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Muhalefet şerhi için yarın saat on ikiyi kadar süre veriyorum arkadaşlar, on ikide rica ediyorum.

Toplantımız bitmiştir.

Hepinize iyi geceler, iyi sabahlar diliyorum.

Teşekkür ederim.

Kapanma Saati: 02.45

